ՉԱՀԱԿԻՐ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐԱՅԻՆ ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹ

چاهاكير
جريدة أسبوعية
ص.ب ٢١١١ بالقاهرة ج.ع.م - ت ٩١٥٠١٣
صاحبة الامتياز: السيدة عايدة سيروبيان (بالايان)

TCHAHAKIR
HEBDOMADAIRE ARMENIEN
B.P. 2111 Le Caire (R.A.U.) · Tél. 915013
Adresse Télégraphique. TCHAHAKIR, Cairo
Rédacteur en chef; SARKIS BALAYAN

Արտօնատէր — ԱԻՏԱ ՍԵՐՈՎԲԵԱՆ
Սեփականատէր խմբագիր — ՍԱՐԳԻՍ ՊԱԼԱԵԱՆ

Հիմնուած 1948ին
Տպաքանակ 3000

ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ ԹԻՒ 249 — ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 10 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ 1968 ՀԱՏԸ ՉԵՐՈՒԹ 2,5 Եգ. Դհկ. կամ 25 Լիբ. Դհկ. عدد رقم ٢٤٩ – الخميس ١٠ اكتوبر ١٩٦٨

ԱՆՈՒՂՂԱՅ ՍԱՊԱՏԱՒՈՐԸ

Վազգէն Վեհափառի վերջին այցելութեան առթած համազգային խանդավառութիւնը, որուն նմանը Գաղթաշխարհը իր ողջ պատմութեան ընթացքին չէր տեսած, չէր կրնար իր հակազդեցութիւնը չունենալ Դաշնակ ղեկավարութեան վրայ, որ հետզհետէ ի յայտ կուգայ ուղղակի կամ անուղղակի կերպով։

Մեր ձեռքին տակ ունինք Պէյրութ հրատարակուող Դաշնակցութեան օրկան «ԱԶԴԱԿ»ի Օգոստոս 19ի թիւը, որուն մէկ ամբողջ էջը յատկացուած է այդ այցելութեան և կը կրէ՝ «Վտանգավոր պատրանախաղեր»(*) խորագիրը։

Յօդուածագիրը՝ Ն. Տէրունեան, խեղաթիւրուած ճամարտակութիւններով կը փորձէ վերլուծել Վեհափառի երկու հրաժեշտի ճառերը, մէկը՝ Նիւ Եորք, միւսը՝ Փարիզ արտասանուած, և անոնց մէջ փնտռել «միտքեր պղտորող, հայ կեանքը խռովելու կոչուած» նպատակներ։

Յօդուածագիրը ընդարձակ մէջբերումներ կ'ընէ Վեհափառի զոյգ ճառերէն և մասնաւոր շեշտ կը դնէ այն խօսքերուն վրայ թէ՝ Հայաստանեայց Եկեղեցու միակ կեդրոնը, միակ գլուխը Ս. Էջմիածինն է, Պոլսոյ եւ Երուսաղեմի պատրիարքական աթոռներուն նման Կիլիկիոյ կաթողիկոսութիւնը Աթոռ մըն է։

Տասը տարիէ ի վեր Դաշնակցութիւնը լծուած է ապերախտ պայքարի մը, փորձել հաստատելու համար՝ թէ Կիլիկիոյ կաթողիկոսութիւնը համազօր Աթոռ մըն է Էջմիածնայ Մայր Աթոռին. թէ՝ եթէ Էջմիածնայ Կաթողիկոսը կը կոչուի Ամենայն Հայոց Կաթողիկոս, ապա՝ Անթիլիասի աթոռակալն ալ կրնայ ինքզինք կոչել «Ամենայն Հայոց կաթողիկոս Տանն Կիլիկիոյ»... Այս անպարարութեամբ Դաշնակցութիւնը փորձեց նոր հեղինակութիւն մը տալ իր ձեռնածուին՝ հակազդելու համար Էջմիածնի հեղինակութեան։

«ԱԶԴԱԿ»ի յօդուածագիրը կտրականապէս կը մերժէ Էջմիածնի նախամեծար Աթոռի հանգամանքը, ուրիշ խօսքով՝ Ամենայն Հայոց հայրապետի հանգամանքը և կը պնդէ՝ թէ Կիլիկիոյ Աթոռը միշտ ալ եղած է անկախ Աթոռ մը՝ համազօր իրաւունքներով։ Այդ առթիւ թռուցիկ ակնարկ մըն ալ կ'ընէ Կիլիկիոյ Աթոռին ստեղծման պարագաներուն վրայ, պնդելով՝ թէ քաղաքական վերիվայրումներուն հետեւանքով եղած է երկու Աթոռներուն գոյառումը։

Պատմութիւնը ուրիշ բան արձանագրած է այդ մասին։ Հայոց պետականութեան անկումը Կիլիկիոյ մէջ պատճառ դարձաւ, որ ժողովուրդը հետզհետէ պարպուի, իսկ կաթողիկոսական Աթոռը դարձաւ շահատակութեան, կռուի, անհատական հակամարտութիւններու ասպարէզ։ Կիլիկիոյ կաթողիկոսները տրամադրուած էին ընդունելու ունիթորներու կաթոլիկութիւնը. բազմաթիւ դէպքեր եղան՝ որ կաթողիկոսը գահ կը բարձրանար առանց ընտրութեան։ Այս կացութեան ի տես՝ Հայաստանեայց Եկեղեցւոյ նախանձախնդիր քանի մը եկեղեցականներ խորհեցան կաթողիկոսական Աթոռը իր սկզբնական վայրը՝ Էջմիածին փոխադրել, փրկելու համար անոր անկախութիւնը և վեհապետական իրաւունքը։ Այս գաղափարի եռանդուն գործիչ դարձաւ Գրիգոր Տաթեւացիի աշակերտ՝ Թովմա Մեծոփեցին, որ քանի մը եկեղեցականներու հետ համախորհուրդ՝ գրեց Կիլիկիոյ այն օրերու կաթողիկոս Գրիգոր Մուսաբէկեանին, որ Աթոռը Էջմիածին փոխադրէ։

Մուսաբէկեանի մերժումին վրայ՝ Էջմիածնայ մէջ գումարուեցաւ Ազգային Եկեղեցական Ժողով՝ մասնակցութեամբ աւելի քան 300 պատգամաւորներու,

(Շար. տես էջ 5)

(*) Սոյն յօդուածը արտատպուած է քաղաքիս «ՅՈՒՍԱԲԵՐ» օրաթերթի 6 եւ 8 Հոկտեմբերի թիւերուն մէջ։

ԻՐԱՆԻ ՇԱՀԸ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՄԷՋ

ԵՐԵՒԱՆ, Հ.Հ.Գ.— Իրանի Շահնշահ Մոհամէտ Ռեզա Փեհլեւին Հոկտեմբերի 2ին այցելեց Խորհրդային Հայաստանի Հանրապետութեան Նախագահ Նագուշ Յարութիւնեանին և Խ. Հայաստանի Վարչապետ Բադալ Մուրադեանին։

Այցի ժամանակ կայացաւ զրոյց, որն անցաւ բարեկամական մթնոլորտի մէջ։

ԵՐԵՒԱՆ, 2, Հ.Հ.Գ.— Երէկ Հայաստանի մայրաքաղաք Երեւանը հիւրընկալօրէն դիմաւորեց Իրանի Շահնշահ Մոհամէտ Ռեզա Փեհլեւին, որ պաշտօնական այցով Խորհրդային Միութիւն կը գտնուի ԽՍՀՄի Գերագոյն Խորհուրդի Նախագահութեան և Խորհրդային կառավարութեան հրաւէրով։

Երեւանի օդանաւակայանին մէջ Իրանի պետութեան ղեկավարը դիմաւորեցին վարչապետ Բադալ Մուրադեանը, Երեւանի քաղաքապետ Գրիգոր Հասրաթեանը, ԽՍՀՄի Գերագոյն Խորհուրդի ազգութիւններու Խորհուրդի արտաքին գործերու յանձնաժողովի քարտուղար Գէորգ Տէր Ղազարեանը, արտասահմանեան երկիրներու հետ բարեկամութեան և մշակութային կապերու հայկական ընկերութեան Նախագահ Ռուբէն Պարսամեանը, Սփիւռքահայութեան հետ մշակութային կապի Խորհրդային ընկերութեան վարչութեան նախագահի տեղակալ, Հայաստանի հեռագրական գործակալութեան տնօրէն Արտաւազդ Խաչիկեանը և ուրիշներ։

Իրանի Շահնշահի հետ Երեւան ժամանեցին Իրանի արտաքին գործերու նախարար Արդեշիր Զահէդին, Խ. Միութեան մօտ Իրանի դեսպան Ահմէտ Միրֆենդերեսկին, Շահնշահի զինուորական համահարզները՝ Զօր. Մոհամադ Խադըլին և Մովակալ Սաֆավին, ինչպէս նաև պաշտօնական ուրիշ անձնաւորութիւններ, որոնց կ'ընկերանար իրանցի լրագրողներու խումբ մը։

(Շար. տես էջ 6)

ԱՄՆ ՊԻՏԻ ՄԱՍՆԱԿՑԻ ՄԱՀԱԹՄԱ ԿԱՆՏԻԻ

ԾՆՆԴԵԱՆ ՀԱՐԻՒՐԱՄԵԱԿԻ ՏՕՆԱԿԱՏԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՒՆ

ԱՄՆի մշակոյթի նախարար Տոքթ. Սարուաթ Օքաշա, մամլոյ ասուլիսի մը ընթացքին յայտարարեց՝ որ ԱՄՆ իր մասնակցութիւնը պիտի բերէ Մահաթմա Կանտիի ծննդեան հարիւրամեակի տօնակատարութեանց, որոնք պիտի կատարուին 2 Հոկտեմբեր 1968էն սկսեալ մինչև յաջորդ տարուան նոյն թուականը, ազգային և միջազգային չափանիշով։

Տոքթ. Օքաշա յայտարարեց՝ որ Գահիրէի փողոցներէն կամ հրապարակներէն մին պիտի անուանուի Կանտի, ինչպէս նաև յիշատակի նամականիշ մը հրապարակ պիտի հանուի այս առթիւ։

Տեղի պիտի ունենան նաև յիշատակի երեկոյթներ, հանդիսութիւններ, Կանտիի կեանքը պատկերացնող նկարներու ցուցադրութիւններ։

Այս առթիւ պիտի հրատարակուին նաև Կանտիի փիլիսոփայութիւնն ու մտածելակերպը արտայայտող գիրքեր։ Հնդկական ժողովրդական խումբ մը ելոյթներ պիտի ունենայ ԱՄՆի մէջ։

Այս տօնակատարութիւններուն պիտի մասնակցին ԱՄՆի հեռատեսիլն ու ձայնասփիւռը։

Համալսարաններուն և բարձրագոյն հիմնարկներուն մէջ տեղի պիտի ունենան դասախօսութիւններ Կանտիի մասին։

ԱՄՆ պիտի մասնակցի նաև Նիւ Տելհիի մէջ կայանալիք միջազգային համախմբումին՝ ինչպէս նաև միջազգային ցուցահանդէսին, որ տեղի պիտի ունենայ Հնդկաստանի մէջ 2 Հոկտեմբեր 1969էն 25 Փետրուար 1970։

ԳԵՂԵՑԻԿ ԵՒ ՕՐԻՆԱԿԵԼԻ

Քիչեր խորապէս կը գիտակցին մամուլի դերին, մանաւանդ՝ գերութեան մէջ տուայտող ազգերու քաղաքական և տնտեսական ազատագրութեանց համար պայքարող մամուլին։

Առանց այդպիսի մամուլի, աշխարհ բռնակալներու մականին տակ պիտի ճնշուէր, պիտի դառնար դժոխք մը։

Ուրախալի է նշել, որ մամուլի դերին լրիւ գիտակցութիւնը տեսանելի է քաղաքական կազմակերպութեանց շարքերուն մէջ, որոնք գիտակցօրէն գերագոյն զոհողութեանց կը մղուին, ապրեցնելու իրենց մամուլը։

Ընկեր եւ ընկերուհի Միսաք եւ Ժընեւ Տէր-Տէրեաններ

Եթէ ըսենք որ Հնչակեան շարքերը յեղափոխական մամուլի դերին գիտակցութիւնը բոլորէն աւելի ունին, ճշմարտութիւնը յայտնած կ'ըլլանք։ Որովհետեւ Հնչակեան մամուլը՝ որպէս յեղափոխական, հայութեան ազատագրութեան նուիրուած մամուլ, բոլորէն աւելի ուժեղ և անողոք պայքարած է՝ բոլոր տեսակի բռնութեանց դէմ։

Այս հասկացողութեամբ է որ այսօր՝ Հնչակեան մամուլի 82րդ տարեսեմին, Ուստրէն ընկեր և ընկերուհի Միսաք և Ժընեւ Տէր-Տէրեաններ, նկատելի գումարով մը օրինակելի կը հանդիսանան այլ ընկերներու, որպէսզի անոնք պատրաստուին յառաջիկայ տարեդարձին, իրենց սովորական նուիրատուութեանց գումարը կրկնապատկել՝ «Երիտասարդ Հայաստան»ի հրատարակութիւնը ապահովելու համար։

Ընթերցողները թող չկարծեն թէ մեր պատուական ընկեր և ընկերուհի Միսաք և Ժընեւ Տէր-Տէրեանները հարուստ են՝ երբ վերջերս 3 հազար տոլարի միանուագ նուիրատուութիւն մը ըրին։ Աշխատաւորական դասին պատկանող ո՞ր անհատը հարստութիւն դիզած է. Բայց անոնք հարուստ են հոգիով, սրտով, հայրենասիրական զգացումներով, որ նիւթական հարստութենէն գերազանց է և մեծարժէք։

Կտակի նման չէ այս նուիրատուութիւնը՝ մահուընէ վերջ գործադրելի։ Երբ այս տողերը հրատարակուին, ան արդէն գործադրութեան մէջ մտած կ'ըլլայ՝ հետեւեալ դասաւորումով.—

1.— «Երիտասարդ Հայաստան»ին՝ Նիւ Եորք, 1000 Տոլար
2.— «Արարատ» օրաթերթին՝ Պէյրութ, 1000 Տոլար.
3.— Հնչակ. Կեդրոնին՝ 300 Տոլար.
4.— «Ջահակիր» թերթին՝ Գահիրէ, 250 Տոլար.
5.— «Շարժում» թերթին՝ Պուենոս Այրէս, 250 Տոլար.
6.— Հ. Մ. Մ.ի՝ Պէյրութ, 100 Տոլար.
7.— Ուրուկուայի Հ. Մ. Մ.ի 100 Տոլար.

Ընդհանուր գումար՝ 3000 Տոլար։

Եթէ աւելցնենք՝ որ ընկերուհի Ժընեւ և ընկեր Միսաք՝ ամիսներ առաջ Պէյրութի Սահակեան Լիսէի շինութեան ֆոնտին նուիրեցին

(Շարունակութիւնը տես էջ 2)

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔ

ՀԱՂՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Մեր սիրելի Նախագահ Կամալ Ապտէլ Նասէրի հօր մահուան տխուր առթիւ, Եգիպտահայ գաղութի անունով հետեւեալ հեռագիրը ղրկուեցաւ Հանրապետական պալատ.

«Նախագահ Կամալ Ապտէլ Նասէր, Հանրապետական պալատ.

Ձեր սիրելութեան կը ներկայացնենք մեր սրտագին ցաւակցութիւնները, ձեր սիրելի հօր մահուան առթիւ, Աստուծմէ հայցելով, որ դրախտի արժանի ընէ զայն եւ ձեզ պարգեւէ համբերութիւն ու մխիթարութիւն։

Տ. Սահակ Ա. Քհնյ. Շախարեան
Առաջնորդական Փոխանորդ Հայոց Գահիրէի»
ԴԻՒԱՆ ԳԱՀԻՐԷԻ ԱԶԳ. ԱՌԱՋՆՈՐԴԱՐԱՆԻ

ՀԱՆԴԻՍԱՒՈՐ Ս. ՊԱՏԱՐԱԳ ԵՒ ՀՈԳԵՀԱՆԳՍՏԵԱՆ ՊԱՇՏՕՆ
Ս. ԳՐԻԳՈՐ ԼՈՒՍԱՒՈՐԻՉ ԵԿԵՂԵՑՒՈՅ ՄԷՋ

Գահիրէի Ազգ. Իշխանութիւնը ներկայիւս կը հաղորդէ մեր բարեպաշտ ժողովուրդին, թէ այս Կիրակի, 13 Հոկտեմբեր 1968, առաւօտուն Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչ եկեղեցւոյ մէջ հանդիսաւոր Ս. Պատարագ և հոգեհանգստեան պաշտօն պիտի մատուցուի

ՀՈԳԵԼՈՅՍ Տ. ՄԱՄԲՐԷ Ս. ԱՐՔ. ՍԻՐՈՒՆԵԱՆԻ

մահուան երկրորդ տարելիցին առթիւ։

Սկիզբ ժամերգութեան՝ առաւօտ ժամը 7ին
Ս. Պատարագ » » 9ին

Յետ աւարտման Ս. Պատարագի և հոգեհանգստեան պաշտօնի, տեղի պիտի ունենայ նաև Գերեզմանօրհնէք հանգուցեալի շիրիմին վրայ՝ Հելիոպոլսոյ Ամենայն Սրբոց Գերեզմանատունը։

Կը հրաւիրենք մեր սիրեցեալ ժողովուրդը ներկայ գտնուիլ սոյն հանդիսաւոր արարողութեանց՝ յարգելու համար մեր բազմերախտ Առաջնորդին յիշատակը և աղօթելու անոր հոգիին համար։

Սոյն հոգեպարար արարողութիւնները և քառաձայն Եկմալեան պատարագը պիտի երգուին քաղաքիս «Շնորհալի» երգչախումբին կողմէ, ղեկավարութեամբ Մօ. Եդուարդ Ցակոբեանի, իսկ երգեհոնը կը նուագէ Տիկին Շամիրամ Դարմանեան։

«ՇՆՈՐՀԱԼԻ» ԵՐԳՉԱԽՈՒՄԲԻՆ ՓՈՐՁԻ ՕՐԵՐԸ

ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ

Իգական խումբ՝ երեկոյեան ժամը 7·30 — 9
Արական խումբ՝ » » 9էն — 10.30

ՈՒՐԲԱԹ

Իգական խումբ՝ երեկոյեան ժամը 7·30 — 9
Արական խումբ՝ » » 8·30 — 10·30

ԾԱՆՕԹ.—

Բոլոր անդամներուն ներկայութիւնը անհրաժեշտ է։
Փորձերը տեղի կ'ունենան Մօ. Եդ. Ցակոբեանի բնակարանին մէջ։

Ե. Գ. Մ. ՀՈԳԱԲԱՐՁՈՒԹԻՒՆ

ԳԵՂԵՑԻԿ ԵՒ ՕՐԻՆԱԿԵԼԻ

(Շարունակութիւն Ա. էջէն)

Նաև 1000 տոլար, որ ամէն տարի «Երիտասարդ Հայաստան»ի տարեկան [illegible] մասնակցած են նկատելի գումարներով, այն ատեն յայտնի կ'ըլլայ անոնց զոհողութեան չափը։

Մեր կարծիքով, ողջութեան եղած այսպիսի ժեստեր, հոգեկան անսահման հաճոյքի աղբիւրներ կ'ըլլան նուիրատուներուն, որովհետեւ աշխարհէն դեռ չմեկնած, անոնք կը լսեն իրենց հասցէին գնահատական խօսքեր, ջերմ արտայայտութիւններ, զգալով իրենք զիրենք վարձատրուած լիովին։

Ընկեր Միսաք Տէրտէրեանի կենսագրութիւնը շատ կարճ է։ Ան ծնած է Սեբաստիոյ [illegible] գիւղը, որ կրթական յարկ չէ ունեցած, բայց ան ի բնէ ըլլալով [illegible], ինքնուսոյցութեամբ սորված է գրել-կարդալ։ Ամերիկա եկած է 1913ին. երկար տարիներ Հնչակեան [illegible] ըլլալով Բարսեղ [illegible], այս երկիրը հասնելէն [illegible], ընկեր Միսաք մտած է Հնչակեան շարքերուն մէջ, և առաւել հետեւելով Հնչակեան գրականութեան, [illegible] Հնչակեան [illegible] Մասնաճիւղերուն։

Ընկերուհի Ժրնեւ Տէրտէրեան ծնած է Ռոտոսթօ (Թէքիրտաղ), եւ սորված է [illegible] որբանոցը, բայց չէ [illegible] Պոլսահայ [illegible] 1921ին եկած է Ամերիկա, Թէեւ հայրը եւ եղբայրը կանուխէն եկած են Հնչակեան, [illegible] և այսօր Ուստրի Կանանց Մասնաճիւղին [illegible] «Երիտասարդ Հայաստան»ին։

Ընկեր և ընկերուհի Տէրտէրեաններու այս գեղեցիկ ժեստը նուիրատուութիւնը, ի սրտէ կը բաղձանք որ բոլոր ընկերներն ու հայրենակիցները վարակէ։

Ի խորոց սրտի մեր մաղթանքն է անոնց երկա՜ր և երջանիկ տարիներ։

ՍԻՐՎԱՐԴ

ԼԻԲԱՆԱՆ

ՌՈՒՄԱՆԱՀԱՅ ՄԵԾ ԵՐԳԻՉ
ԿԱՐԱՊԻՍ ԶՕՊԵԱՆ
ՊԷՅՐՈՒԹԻ ՄԷՋ

Ռումանահայ տաղանդաւոր երգիչ (թենոր) Կարապիս Զօպեան, քանի մը օրէ ի վեր Պէյրութ կը գտնուի։ Ան ձեռնարկած է համերգային շրջապտոյտի մը դէպի եւրոպական և ամերիկեան քաղաքները։

Կարապիս Զօպեանի ձայնական բարձր յատկութիւններուն և կատարողական արուեստին հոչակը հանրածանօթ է ոչ միայն Ռումանիոյ, այլև Հայաստանի եւ բազմաթիւ այլ երկիրներու մէջ։

ԾԱՆՕԹ ԲԵՄԱԴՐԻՉ
ԿԷՐԻ ԿԱՐԱՊԵՏԵԱՆ
ԶՈՀ ԳՆԱՑ ԱՂԵՏԱԼԻ ՀՐԴԵՀԻ ՄԸ

Շաբաթ գիշեր, 28 Սեպտ., Ալէյի ճամբուն վրայ գտնուող «Լը Փիւրկաթուար» սթերիոյին մէջ ծագած հրդեհ մը՝ աղետալի հետեւանքներ ունեցաւ. երեք մեռեալ, 24 ծանր վիրաւոր և քանի մը թեթև վիրաւորներ և խոր յուզում յառաջացուց երկրին բոլոր շրջանակներուն մէջ։

Հրդեհը ծագած է հետեւեալ պարագաներուն մէջ.— Սթերիոյին մէջ տեղի ունենալու վրայ էր նկարահանումը «Բոլորս Ալ Ֆետաիներ ենք» ֆիլմին, զոր կը դարձնէր հեռատեսիլի ծանօթ բեմադրիչ Կէրի Կարապետեան։ Խնդրոյ առարկայ դերասանը ցոյց պիտի

Կէրի Կարապետեան

տար պաղեստինցի կամաւորի մը կողմէ ձեռնառումբի մը նետուիլը իսրայէլեան գապարէի մը մէջ՝ սպաննելու համար երկու յաճախորդներ։ Ցիտունի մօտ դերասանուհիներ վերստեղծած էին գապարէի մը յատուկ անհրաժեշտ մթնոլորտը՝ ոմանք պարելու, ուրիշներ խմելու վիճակին մէջ և երբ ձեռնառումբը պիտի նետուէր, ամէն ոք գետին պիտի պառկէր պայթումին հետեւանքով սպաննուած ըլլալու տպաւորութիւնը տալու համար։ Սակայն ճիշդ այն պահուն երբ ձեռնառումբը (անվնաս պայթուցիկ մը) նետուած է, ներկաներէն մէկը յանկարծ բացագանչած է՝ «կրա՛կ կայ մուտքին»։ Այսքանը բաւական եղած է որ ամէն ոք, խուճապահար, ինքզինք դուրս նետել փորձէ։ Սակայն բոցերը բացառիկ արագութեամբ մը տարածուելով, կրակը ակնթարթի մը մէջ գոցած է սթերիոյին միակ մուտքը։ Ներսը

(Շար. տես էջ 5)

ՄԻԱՑԵԱԼ ՆԱՀԱՆԳՆԵՐ

Հայրենասիրական Գեղեցիկ Ժեստ Մը
ԸՆԿԵՐ ԵՒ ԸՆԿԵՐՈՒՀԻ ՄԻՍԱՔ ԵՒ ԺՐՆԵՒ ՏԷՐՏԷՐԵԱՆՆԵՐ 3000 ՏՈԼԱՐ ԿԸ ՆՈՒԻՐԵՆ
ՀՆՉԱԿԵԱՆ ՄԱՄՈՒԼԻՆ

Ուստրի մեր զոհաբերող ընկերներէն՝ ընկեր եւ ընկերուհի Միսաք եւ Ժրնեւ Տէրտէրեաններ, 1968 Օգոստոս 31ի երեկոյեան, Ուստրի մէջ գումարուող Ս.Դ. Հնչակեան Կուսակցութեան Ամերիկայի Շրջանի 8րդ Պատգամաւորական ժողովի բացման առիթով, հայրենասիրական գեղեցիկ ժեստով մը, 3000 տոլար նուիրեցին Հնչակեան մամուլին, գնահատելով՝ Սփիւռքի մէջ հայապահպանման սրբազան գործին, Հայկական Դատի փրոփականտին եւ մեր վերածնուած Մայր Հայրենիքի յառաջդիմութեան ու նուաճումներուն լայնօրէն արձագանգ հանդիսացող Հնչակեան թերթերու հայրենանուէր ուղղութիւնը, եւ անոնց գաղափարական մաքուր, անշեղ եւ լուսապայծառ դիրքաւորումը՝ հանդէպ մարդկային ընկերութիւնը յուզող միջազգային քաղաքական յարափոփոխ դէպքերու, համաշխարհային խաղաղութեան պահպանութեան եւ ընկերային ազատագրական շարժումներու ծանրակշիռ հարցերուն։

Ընկեր եւ ընկերուհի Միսաք եւ Ժրնեւ Տէրտէրեաններ իրենց առատաբուխ նուիրատուութիւնը ըրին հետեւեալ բաժանումներով.—

«Երիտասարդ Հայաստան»ին՝ 1000 տոլար։
Պէյրութի «Արարատ» օրաթերթին՝ 1000 տոլար։
Գահիրէի «Ջահակիր» շաբաթաթերթին՝ 250 տոլար։
Պուէնոս Այրէսի «Շարժում» շաբաթաթերթին՝ 250 տոլար։
Հնչակեան Կեդրոնին՝ 300 տոլար։
Պէյրութի Հ.Մ.Մ.-ին՝ 100 տոլար։
Ընդհանուր գումար՝ 3000 տոլար։
Ուրուկուայի Հ.Մ.Մ.ին 100 տոլար։

Խմբագրութիւնս ջերմապէս շնորհաւորելով ընկեր եւ ընկերուհի Միսաք եւ Ժրնեւ Տէրտէրեանները՝ իրենց հայրենասիրական այս գեղեցիկ ժեստին համար, կը մաղթէ իրենց քաջառողջութիւն եւ երջանիկ ու արեւոտ տարիներ։

«ԵՐԻՏ. ՀԱՅԱՍՏԱՆ»

ՀԱՅՐԵՆԻ ԱՇԽԱՐՀ

ԼԵՒՈՆ ՇԱՆԹԻ «ԸՆՏԻՐ ԵՐԿԵՐ»Ը
ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԵՑԱՆ ԵՐԵՒԱՆԻ ՄԷՋ

ԵՐԵՒԱՆ.— Հ.Հ.Գ.ի թղթակիցը կը յայտնէ, որ «Հայաստան» հրատարակչութիւնը 40 հազար օրինակ տպաքանակով լոյս ընծայած է Լեւոն Շանթի «Ընտիր երկեր»ը։

Անոր մէջ զետեղուած են «Լեռան Աղջիկը» վիպերգը, «Երազ Օրեր» յուշագրութիւնը, «Դարձ» վէպը, «Հին Աստուածներ», «Ինկած Բերդի Իշխանուհին» և «Օշին Պայլ» թատրոնները։

Գրքի յառաջաբանը գրած է գրականագէտ Եդուարդ Թոփճեանը։

ՀԱՅ ԳՐՈՂՆԵՐՈՒ ԵՐԿԵՐԸ ԱՐԱԲԵՐԷՆ

Արաբ գրող-թարգմանիչ Նիքոլա Թուէյնը պարբերաբար կը թարգմանէ և տարբեր թերթերու, հանդէսներու մէջ և առանձին գիրքերով կը հրատարակէ հայ դասական և ժամանակակից հեղինակներու գործերը։

Յովհ. Թումանեանի «Քաջ Նազար»ը անոր թարգմանութեամբ լոյս տեսած է «Ալ Ատապ» թերթին մէջ։ Վերջերս ան աւարտած է նաև «Գիքոր»ի թարգմանութիւնը։ Արաբատառ «Թելեկրաֆ» թերթին մէջ տպագրուած է Յակոբ Պարոնեանի պատմուածքներէն մէկը։ Այդ նոյն թերթը պարբերաբար կը տպագրէ Վախթանգ Անանեանի որսորդական պատմուածքները, իսկ անոր «Անձրեւ» լիրիքական պատմուածքը լոյս տեսած է մէկ ուրիշ՝ «Ալ Ախպար» թերթին մէջ։

Նոյն հեղինակին թարգմանութեամբ առանձին գիրքով լոյս տեսած է Վ. Անանեանի պատմուածքներու ժողովածուն։

ՍՈՒՐԻԱ

ԴԱՄԱՍԿՈՍԻ ԹԵՄԻ ԱՌԱՋՆՈՐԴ
ԳԵՐՇ. Տ. ՇԱՒԱՐՇ ԵՊՍ. ԳՈՒՅՈՒՄՃԵԱՆԻ
ԱՌՈՂՋԱԿԱՆ ՎԻՃԱԿԸ ԲԱՐԵԼԱՒՈՒԱԾ

Դամասկոսի Թեմի Առաջնորդ՝ Գերաշնորհ Տ. Շաւարշ Եպիսկ. Գույումճեան, հիւանդութեան պատճառով հինգ ամիսներ առաջ բժշկական քննութեան համար գացած էր Եւրոպա եւ ընդունուած Գոփենհակի Արքայական հիւանդանոցը։ Յետ քննութեան՝ ենթարկուած էր կարգ մը դարմանումներու։ Այժմ ան կը գտնուի Մոնթէվիտէօ իր պարագաներուն մօտ, կազդուրման համար։

Սրբազան Հայրը իր վերջին նամակով կը յայտնէր, թէ իր առողջական վիճակը բարելաւուած է։ Իր պարագաներուն մօտ շրջան մը եւս մնալէ ետք՝ պիտի վերադառնայ իր հօտին։

Մեր սիրելի Առաջնորդին կը մաղթենք կատարեալ ապաքինում եւ տեսնել զինք կազդուրուած՝ իր հօտին գլուխը։

ԴԻՒԱՆ
ԱԶԳԱՅԻՆ ԱՌԱՋՆՈՐԴԱՐԱՆԻ
18 Սեպտ. 1968, Դամասկոս

ՔԱՆԴԱԿԱԳՈՐԾԻ ԱՇԽԱՐՀԸ

Ուրիշ է նրա աշխարհը, իւ-րօրինակ, խորհրդաւոր։ Քարին կենդանութիւն է տալիս և պար-գևելով իր հոգու մի մասնիկը՝ շնչաւորում է։ Դիտում ես, մտքով զրուցում նրա ստեղծած այդպիսի «էակների» հետ, ու քո առջև բացւում է քանդակագործի աշ-խարհը՝ հարուստ ու բազմազան, շռայլ, երբեմն էլ ժլատ ու բարդ։

«Որտեղի՞ց այդ բոլորը»,- զարմանում ես։

—Բնութիւնից,- ժպտալով պատասխանում է Արթօ Չաքմաք-ճեանը և մի պահ մենակ է թող-նում ինձ իր կերտած հերոսների հետ։

Դրանք չատ են՝ կաւից, քարից, պրոնզից և այլ նիւթերից կերպարանաւորուած դէմքեր, դէմ-քեր... Այդ անթիւ բնակիչների մէջ ծանօթ եմ փնտռում։ Ահա և նա՝ անմահ վեղարաւորը։ Ներսի խաւարը կարծես փարատւում է։ Վերնայարկից հնչում է միջնա-դարեան շարականը, և հոգիդ պարարում մեղմաղձոտ քնքշան-քով։ Քանդակագործը լսում է իր սիրած ձայնանիշը. երգում է Լուսինէն, թւում է՝ երգահանը զմայլուած ունկնդրում է նրան, հայեացքը յառած հեռո՜ւ-հեռուն։ Ակամայ մտաբերում ես բանաս-տեղծի խօսքերը.

Թշնամու դէմ աճեղացող,
Օղակի դէմ յար նեղացող,
Ընդդէմ նրա երգի, ձայնի,
Նրա շեշտի՝ երաժշտի՛ր...

Թէև ծով վիշտ կայ Կոմիտասի քանդակի սրտում, բայց նա վեհ է, առնական։ Լուռ է։ Սակայն թւում է, թէ ձայնակցում երգին։

Դժուարութեամբ եմ հայեաց-քըս կտրում այդ հոյակերտ քանդա-կից, բայց հեղինակը մատնացոյց է անում ուրիշը։ Դարձեա՛լ Կո-միտաս։ Վառւում է երևակայու-թիւնդ։ Իրականութիւնից կտրը-ւած շրջում ես պատմութեան հե-ռուներում։ «Գարուն ա, ձուն ա արել»։

...Տէր-Զօրի չէկ աւազների յորձանուտից փրկուած բեկորները երաժշտելով գոյատեւեցին։ Ապա-գայ քանդակագործը, մօրն ապա-ւինած, հասակ առաւ և մի օր էլ թողեց օտար ափերը։ Եգիպտոսը մնաց որպէս յուշ։ Երևան, գեղար-ւեստական հիմնարկ, ուսանո-ղական տարիներ, որոնումներ, որոնումներ... Գտաւ հայրենիքը, գտաւ և իրեն, որպէս սեփական

Քանդակագործ Արթօ Չաքմաքճեան՝ իր աշխատանոցին մէջ։

չափիզով քայլող արուեստագէտ։ կենսագրութիւնը սովորական է հա-յի համար։ Այդպիսիք չատ կան։ Եւ մի՞թէ այդ մասին չի վկայում նրա այս նոր քանդակը եւս։ Պատ-կերուած հերոսին գրեթէ ամէն օր կարելի է տեսնել երևանեան պո-ղոտաներով զբօսնելիս։ Միշտ կո-կիկ հագնուած, փողկապով պարա-նոցը գր՛կած, ճերմակ մազերը յարդարած։ Ով գիտէ մտազբաղ ճեմող պատկառելի այդ ծերունուն, խոնարհ գլուխ է տալիս ու ակնա-ծանքով հեռանում։ Կոստան Զար-եանն է։ Իր ժողովուրդի ճակա-տագրի մի բեկորը։ Երիտասարդ քանդակագործը նրա մէջ ներդրել է այն մեծ ոգին, որ անկարող ե-ղան ընկճել մահաբեր փոթորիկ-ները։

Ինչպէս մոռանալ անցեալը։ Կենդանի է քանդակագործի մայրը և օրհասական օրերից նորանոր պատումներ է շարադրում որդուն։ Եւ դեռ չա՛տ-չատերին պէտք է պատմի հարազատ զաւակի կերտած իր դիմաքանդակի քարախօս բա-ռերով։ Դա հայ մօր կերպարն է, որ բովանդակում է անսահման յոյս ու իմաստութիւն, տոկունութիւն ու կորով։ Շատ բան է տեսել ու ապրել, բայց միշտ աշխարհին նա-յել է լուսաւոր։ Այս ստեղծագոր-ծութեան համար երիտասարդ հե-ղինակն անցեալ տարի արժանացաւ ոսկէ մրցանակի։

Խորհելու, մտորելու չատ ա-ռիթ է տալիս «Հիրոշիման», որ-դէն լայն ճանաչում և համբաւ ձեռք բերած է այս իւրօրինակ գը-լուխ-գործոցը։ Շատ է ասուել ու գրուել նրա մասին, սակայն ամ-նաուրախալին վերջերս Ճափո-նիայից ստացուած լուրն էր։ Ար-ձանը 16 մեթր կերտուածքով պէտք է դրուի Հիրոշիմայում, որպէս ա-թոմային զոհերի յաւուշ, որպէս յաւէրժ բողոք՝ ընդդէմ մահի և աւերի։ Այդ մասին փոխադարձ հա-մաձայնութիւն է կայացուել, և Ճափոնիայի արուեստագէտներն ու ժողովուրդը խորին երախտագի-տութիւն են յայտնում հայ քան-դակագործին։

Ուրիշ է Չաքմաքճեանի աշխար-հը։ Շրջել է հարազատ լեռները, այցի գնացել ժայռածերպերին՝ կան-գուն դարաւոր յուշարձաններին, զմայլուել նախնիների անկրկնելի հանճարով, ուսումնասիրել նրանցից։ Զուարթնոցի քարակերտ ամէն մի ոլորքը, Գառնիի նուռն ու եղնի-կը, Տաթեւի խաչքարերն ու Հա-ղարծնի նուրբ զարդաքանդակները, այդ կարգի ամէն ինչ, որ կայ մայր հողում, զգացել են նրա ձեռքի շփումը, թօթափել հազարամեակ-ների փոշին։ Պատահել է, որ օրե-րով փնտռել է մի կորսուած բեկոր և միացնելով մայր զանգուածին, լուսանկարել, որ բոլորը տեսնեն

«Հիրոշիմա»

ու հմայուեն, որ այն միայ դարե-րին։

Հայրենի լեռնաշխարհի հնա-դարեան արուեստի իւրօրինակ հե-տախոյզ է Արթօ Չաքմաքճեանը։ Նրա հանդէպ ունեցած անսահման սէրն էլ բացեց այն չտրորուած արահետը, որով այսօր վստահօրէն քայլում է տաղանդաւոր քանդա-կագործը։ Հենց սրանում է նրա

(Շար. տես էջ 4)

ԵՐԵՒԱՆԻ 2750-ԱՄԵԱԿԸ

Հաճոյքով կը տեղեկանանք, որ հայրենի կառավարութեան հսկողութեան ներքեւ մասնաւոր մարմին մը կազմուած է յառա-ջիկայ Հոկտեմբեր ամսոյ մէջ փառաւորելու Երեւանի 2750ամ-եակը, այն Երեւանին՝ որը թէ՛ աշխարհի հնագոյն քաղաքներէն մին կը ներկայանայ և թէ՛ աւե-րակներէն փիւնիկի նման վեր յառնող Հայաստանի այսօրուան մայրաքաղաքն է, և որ յիսուն տա-րին դեռ չլրացուցած, մրցումի մտած է իր գեղեցկութեամբ՝ մեծ պետութեանց մայրաքաղաքնե-րուն հետ։

Արդարեւ, Երեւանի այսքան կարճ ժամանակի մէջ ձեռք բե-րած նուաճումները, որոնք օտար այցելուներու ուշադրութիւնը կը գրաւեն իրենց ճաշակաւոր գե-ղեցկութեամբ, գիտական և մշա-կութային հաստատութիւններու շարքով, բնակելի բարձր շէնքե-րով, պանդոկներով, լայնանիստ պողոտաներով, ամէն կողմ ցայ-տաղբիւրներով, բոլորը՝ հայրենի շինարարներու և վարպետ ճար-տարապետներու յղացումներ են։

«Ցոբելեանի օրերուն հանրա-պետական մարզադաշտին վրայ եւ Երեւանի հրապարակներում տեղի կ'ունենան թատերական ներկայա-ցումներ, հայկական ժողովրդական խաղեր, զառնավալներ, համերգներ եւ երգի տօներ։ Քաղաքային հրա-պարակներու վրայ եւ հասարակա-կան վայրերու մէջ կը կազմակեր-պուին օրչուն ցուցահանդէսներ,» և այլն։

Մենք կը հաւատանք որ այդ օրը տօնն է և Սփիւռքահայու-թեան. չէ՞ որ Հայաստանը իրն ալ է, հոգ չէ թէ հեռաւոր հո-րիզոններու տակ ապրի, հետե-ւաբար ինքն ալ պիտի հպար-տանայ ի տես այդ զմայլելի ի-րողութեան, երբ կէս դար առաջ ան մահամերձ ինկած էր թուրքի գարշապարին տակ՝ քրիստոնեայ ազգերու աչքին ներքեւ, որոնք անտարբեր կը դիտէին անոր հո-գեվարքը։

Ան բարեբախտաբար չմահա-ցաւ, վասնզի գտնուեցաւ շատ բարի Սամարացի մը, որ հոգա-տարեց զայն ամէն կերպով ու ոտքի կանգնեցուց, որպէսզի իրեն յատուկ ստեղծագործական աշ-խատանքներով վերաշինէ ու ծաղկեցնէ իր աւերուած երկիրը, համախմբէ անոր սահմաններուն մէջ աշխարհի չորս ծագերը ցըր-ւած հայերը և աշխարհի մէջ պտտցնէ իր տաղանդաւոր զա-ւակները։

Երեւանի ծննդեան երկու հա-զար եօթը հարիւր յիսուն ամեակը մենք կը նկատենք հազուադէպ առիթ մը Հայաստանէն դուրս ապրող հայրենակարօտ հայոր-դիներու, որ այցի երթան հայ-րենիք եւ ներկայ ըլլան հպար-տառիթ այդ դէպքին, ականա-տես ըլլան հրաշք թուացող շի-նարարութեանց ու խորապէս համոզուին, որ նոր իրաւակար-գին ներքեւ ապրող հայութիւնը՝ մասնաւորապէս աճող ու հասակ նետող նոր սերունդը, հայու-թեան յաւերժական գոյութեան, անսասանութեան փաստն է։

Այժմեան Հայաստանը ան-հետացող, զառամած երկիրը չէ, այլ երիտասարդացած, անճանա-չելի երկիր մը դարձած է. անոր այցի գացող մը ո՛չ միայն խան-դավառող երեւոյթներու ականա-տես կ'ըլլայ, այլեւ հայու մա-քուր հոգիով զինուած կը վերա-դառնայ։

Այս կ'ըսենք այն համոզու-մով, որ վերջին 4–5 տարիներու ընթացքին բոլոր Հայաստան այ-ցելողները, Սովետ. իրաւակար-գին կատաղի հակառակորդներն իսկ, վերադարձին չկարողացան թաքցնել իրենց լաւ տպաւորու-թիւնը, զոր կրած էին երկու կամ երեք շաբաթուան ընթացքին։

Աննախապաշար, անձնական նախասիրութիւններէ զերծ, պայ-ծառ հոգիով եւ սոսկ հայութեան գոյատեւման բաղձանքով Հայաս-տան այցելողներ չեն կրող չհամոզուիլ, որ պատմական այդ հողամասին վրայ ապրող հայու-թիւնը իր ոտքը այնպէս մը ա-մուր դրած է, որ ոչ ոք կրող է շարժել, ոչ ոք կրող է հեռացը-նել, բաժնել այն իրաւակարգէն՝ որ դարաւոր մոլթոտումներուն վերջակէտը դրաւ և մարդկու-թեան օգտակար հանդիսացող հնօրեայ ազգի մը նեցուկը եղաւ, որպէսզի ոչ ոք համարձակի շիլ աչքերով նայիլ անոր։

Ասոր համոզուելու համար Հոկտեմբերին պէտք է Հայաստան ըլլալ եւ պայծա-ռափայլ Երեւանի 2750ամեակի տօնակատարութիւնը դիտել ու հոգեկան հրճուանքով վերադառ-նալ։

ՍԻՐՎԱՐԴ

2750-ԱՄԵԱՅ ԵՐԵՒԱՆԸ
ՊԱՍՏԱՌՆԵՐԻ ՎՐԱՅ

ԵՐԵՒԱՆ, Հ.Հ.Գ.— Հայաս-տանի փաստ-վաւերագրական ֆիլ-մերի սթուտիան իւրօրինակ նուէր կը մատուցի յոբելեանական Երե-ւանին։ Ստեղծագործական կոլեկ-տիւը «Երևան» լիամեթրաժ, գու-նաւոր նկարի մոնթաժային վեր-ջին աշխատանքներն է կատարում. ձայնագրւում է ֆիլմի համար գրած Խաչատուր Աւետիսեանի ե-րաժշտութիւնը։ Սենարի հեղի-նակներ Սուրէն Առաքելեանը և Վիգէն Խեչումեանը պատմական երկար ճամբայ են կտրել Էրեբու-նիից մինչև Երևան, ու գլխաւոր շեշտը դրել այսօրուայ Երևանի՝ աշխարհի հնագոյն ու միաժամա-նակ երիտասարդ քաղաքի առօր-եայի, կեանքի հեւքի, արդիւնա-բերութեան անհանգիստ զարկե-րակի, շինարարութեան հսկայ թափի վրայ։ Ֆիլմում տեղ յատ-կացուած է նաև գիտութեանը, նրա զարգացման տեմպերը բնո-րոշւում են օրինակներով։ Պատ-կերուած է նաև գիտութիւնների կաճառի՝ Հայաստանի գիտութիւն-ների ակադեմիայի նախագահու-թեան նիստը, որը ղեկավարում է ակադեմիկոս Վիկտոր Համբար-ձումեանը։

Երևանը աշխարհի հայու-թեան մայրաքաղաքն է, այս թեզը ֆիլմում հնչում է որպէս մայր թեմա։ Էկրանի վրայ պատկեր-ւում են առանձին դրուագներ նը-ւիրուած հայրենադարձութեանը, սփիւռքում ապրող հայրենակից-ներին։

«Երևան» մէկ ժամանոց լայ-նամեթրաժ ֆիլմը կը ցուցադրուի տօնակատարութեան օրերին։ Նրա բեմադրող ռեժիսորն է Սուրէն Առաքելեանը, օպերատորներ՝ Նո-րայր Սիմոնեանը, Գարեգին Ա-րամեանը եւ Յովհաննէս Տէրվիշ-եանը։

Նոյն օրերին հանրապետու-թեան կինոթատրոններում կը ցու-ցադրուի «Երևանեան էթիւտներ»

(Շար. տես էջ 4)

ՍՈՎԵՏԱՀԱՅ ԱՆՈՒԱՆԻ ԱՐՁԱՆԱԳՈՐԾ
ԱՐԹՕ ՉԱՔՄԱՔՃԵԱՆԻ
«ՀԻՐՈՇԻՄԱ» ԱՆՈՒՆ ԻՆՔՆԱՏԻՊ ԱՐՁԱՆԸ ՃԱՓՈՆԻ ՆՈՒԻՐՈՒԵՑԱՒ

Վերջերս սովետ արուեստի շրջանակները ամենէն աւելի զբա-ղեցնող մարդը հայ արձանագործ Արթօ Չաքմաքճեանն է։ Արթօ՝ որ «Նախնական արուեստ» հոսանքին առաջնորդը կը նկատուի, լեռան գլուխը թափուր շրջանի մը մէջ «Հիրոշիմա» անունով արձան մը շինեց։ Եւ այս արձանը սովետ պատերազմի հաշմանդամներու ըն-կերակցութեան կողմէ նուէր ղրկը-ւեցաւ Հիրոշիմա քաղաքին։ Այս արձանը կը ներկայացնէ գլուխը միակցանի սարսափահար մարդու մը՝ որ ձախ ձեռքը ծնօտին տարած է։ Տասնըվեց մեթր բարձրութեամբ այս արձանը նուէրէ մը աւելի, կը նկատուի նմոյշը կարեւոր ար-ւեստագիտական հոսանքի մը։

Երեսունըչորսամեայ արուես-տագէտը «Հայուհին», «Խորհիլ», «Համբոյր», «Կնոջ մը դիմանկարը» անունի արձաններով ալ նախնա-կան արուեստին ամենավերջին նմոյշները տուած է։ Չաքմաքճեան՝ որ գլխաւորաբար «դիմաքանդակ-ներու» մարզին մէջ յաջողութիւն տեսած է, մասնաւորաբար կեան-քէն առնուած նիւթերը կամ զոր օրինակ Շէյքսփիրի հերոսները, ծա-նօթ երգահաններ, գրագէտներ իբրեւ նիւթ ձեռք կ'առնէ եւ կը ջանայ իր պատրաստած դիմանկար արձա-նին մէջ լեզու հանել մտածումները անոր՝ զոր ստեղծագործած է։ Արթօ սովոր է նաեւ վերակենդանացնել հնախօսական պեղումներու ըն-թացքին երեւան հանուած դիմա-քանդակները եւ նախնական ար-ւեստի մարզին մէջ բոլորովին նոր դպրոց մը հիմնելու վրայ է։

Արուեստագէտին մասնաւորա-բար «Հիրոշիմա» անուն վերջին գործը մեծ ուշադրութեան ար-ժանացած՝ բայց միւս կողմէ կարգ մը քննադատութեանց ենթակայ եղած է։ Կարգ մը արուեստագէտներ ու քննադատներ, որոնք կուսակից չեն քաղաքականութեան արուեստի մէջ մտնելուն, Արթոյի գործը հանճար ըլլալով հանդերձ, այս ուղղու-թեամբ քննադատութիւններ կ'ընեն։ Արթօ «Հիրոշիմա»յով լեզու կը հանէ մարդկութեան տառապանքը.

ՇԱՌԼ ԱԶՆԱՒՈՒՐԻ ՆՄԱՆԱԿԸ

Անցեալներս երբ Նիսի օդակայանէն դուրս կ'ելլէր, Շառլ Ազնաւուր զարմանքի մատնուեցաւ։ Իր առջև կեցած էր իրեն չափազանց նմանող մէկը։ Նոյն հասակը, նոյն քիչ մազերը, նոյն քիթը, նոյն բերանը, նոյն նայուածքը։

Մէկ բառով, Մարսէլ Իսրայէլ երեսունըութը տարու, կատարելապէս կը նմանէր Շառլ Ազնաւուրի։ Այս նմանութիւնը սակայն, դիպուածի մը արդիւնքը չէ միայն։ Մարսէլ Իսրայէլ վիրաբուժական գործողութեան մը ենթարկուեցաւ, որպէսզի իր նմանութիւնը կատարեալ ըլլայ։ Ահա թէ ինչ ըսաւ Մարսէլ Իսրայէլ, որ ինքնաշարժի վարորդ մըն է։

— Տարիներով դրամ խնայեցի, որպէսզի կարենամ քիթս... վերանորոգել և ըլլալ իսկապէս Շառլ Ազնաւուր մը...։

Այս գործողութիւնը տեղի ունեցաւ Փարիզի Սեւրին Էսթէթիկ գործողութեանց կեդրոնը և լաւագոյն արդիւնքը տուաւ։ Այսօր, դժուար է զանազանել իսկական Ազնաւուրը իր նմանակէն։

— Ուր որ երթամ, զիս Ազնաւուր կը կարծեն, շարունակեց Մարսէլ, ոչ միայն անցորդներ կը շրջապատեն զիս ստորագրութիւնս խնդրելով, այլև մեծամասն երգիչին համակիրներուն ջերմ ընդունելութեան կ'արժանանամ։ Օլիմփիա միւզիք-հոլին ներկայացման օրը, երբ վերջին վարագոյրը իջաւ և ես կը փութայի դէպի երգչին օթեակը, շրջապատուեցայ խումբ մը համակիրներէ, որոնք Շառլը կարծեցին զիս։

— Ես Ազնաւուրը չեմ, ըսի անոնց։

Երիտասարդ աղջիկ մը փողկապս ուզեց, ուրիշ մը շապիկս։ Բաճկոնս հանեցին վրայէս։ Եւ եթէ ոստիկանութիւնը չմիջամտէր՝ ամբողջովին մերկ պիտի մնայի։

Անցեալ ամիս, երբ Նորմանտիա գացած էի շաբաթավերջի արձակուրդս անցընելու, ծովեզերքը կարգ մը անձեր եկան մօտս Ազնաւուրի լուսանկարները ի ձեռին և խնդրեցին որ ստորագրեմ զանոնք։

— Կը ցաւիմ, պատասխանեցի, իրաւունք չունիմ ստորագրելու, որովհետև ես անոր նմանակն եմ պարզապէս։

— Կը ստէք պոռացին անոնք, լաւ բան չէ ատիկա։ Քանի որ այդպէս է, այլևս ձեր ձայնապնակները չենք գներ ասկէ վերջ։

Ի՞նչ ընել։ Ստիպուեցայ ինքնութեան քարդս հանել, ապացուցանելու համար թէ ես չեմ Շառլը։ Մեծ խղճահարութիւն պիտի ունենայի եթէ իմ պատճառովս կորսնցնէր իր համակիրները։

Ուրիշ անգամ մըն ալ, երբ ռատիոյի տունը գացած էի ներկայ ըլլալու Շառլի մէկ երգի ձայնասփռումին, կին մը քովս եկաւ և սկսաւ ինծի հետ խօսիլ անհասկնալի լեզուով մը։ Երբ ըսի թէ չեմ հասկնար իր ըսածը, զայրացած ֆրանսերէնով աւելցուց.

— Ի՞նչ տեսակ հայ ես որ մայրենի լեզուդ իսկ չես խօսիր։

Պատասխանեցի թէ ես Ազնաւուրը չէի, այլ շատ կը նմանէի անոր։ Պայուսակէն հանեց քերթուածներ, զորս կ'ուզէր երգի վերածել Ազնաւուրի միջոցաւ։ Ես ստիպուեցայ դարձ ալ ինքնութեանս քարդս ցոյց տալ։

Մարսէլ Իսրայէլ՝ քիթը գործողութեան ենթարկելէ առաջ «երկրորդ Ազնաւուր» կը յորջորջուէր։ Ինչ որ նպաստեց իրեն որպէսզի ամէն կողմէ երգելու հրաւիրուի, Իսրայէլ աւելցուց.

— Ոչ միայն ֆիզիքապէս, այլ ձայնով ալ կը նմանիմ Ազնաւուրին։ Ռեփերթուարս շինեցի Շառլի երգերէն, և նոյնիսկ երգեցի հեռատեսիլէն մասնաւորաբար «Թէլէ Տիմանչ»ի բեմէն Ռիքա Զարայի հետ։ Վերջին երգս Մայիս ամսուան մէջ էր։ Ռընոյի գործաւորներու ներկայութեան երգեցի Պուլոնեը-Պիլանքուրի գործարանին մէջ։ Ներկաները կարծեցին թէ իրական Ազնաւուրն էր և համեստութեան քօղին տակ էր որ Մարսէլ անունը փոխ կ'առնէր։

Պարտիմ յայտնել՝ որ երբեք մտադիր չեմ շահագործել նմանութիւնս երգի ասպարէզի մէջ։ Պիտի գոհանամ միայն քանի մը կալաներով։ Ասոր փոխարէն, աշխարհի վրայ ոչ մէկ բան այնքան հաճոյք պիտի պատճառէ ինծի, որքան շարժանկարի մէջ Շառլի «տուպլէ» ըլլալը։

Գործողութենէն վերջ երբեք չեմ փոխած և պիտի չփոխեմ ապրելակերպս։ Կը շարունակեմ աշխատիլ իբրև օթոպիւսի վարորդ։ Չեմ օգտուիր նմանութենէս յաղթանակներ տանելու համար կիներու մօտ։ Հաւատարիմ եմ Սիմոնի, կնոջս, որուն հետ ամուսնացած եմ տասնըվեց տարիէ ի վեր։

ՄԻԱՑԵԱԼ ՆԱՀԱՆԳՆԵՐ

ԼՈՒՍԻՆԷ ԶԱՔԱՐԵԱՆԻ ԵՐԳԱՀԱՆԴԷՍԸ ԱՄԵՐԻԿԱՅԻ ՄԷՋ

Մայր հայրենիքի տաղանդաւոր և սիրուած երգչուհի Լուսինէ Զաքարեան (սոփրանօ) Միացեալ

ԼՈՒՍԻՆԷ ԶԱՔԱՐԵԱՆ

Նահանգներ հրաւիրուած է երգահանդէս տալու համար։

Այս հրաւէրը ուղղուած է Նիւ Եորքի Առաջնորդարանի Օժանդակ Միութեան կողմէ։

Սիրուած երգչուհին առաջին անգամ ըլլալով պիտի երգէ Ամերիկայի մէջ։ Երգահանդէսը տեղի պիտի ունենայ Հոկտ. 20ին՝ Գավուգճեան հանդիսասրահին մէջ։ Տոմսերուն գիներն են 7,5 և 3 տոլար։

Յաջողութիւն կը մաղթենք շնորհալի երգչուհիին և սրտանց կը փափաքինք զինք ունկնդրել Եգիպտոսի մէջ ևս։

ՄԱՍՈՒՆՔՆԵՐ ՊԵՏՐՈՍ ԴՈՒՐԵԱՆԷՆ

Ամերիկա կատարած ճանապարհորդութենէն վերադառնալէն ետք՝ Ամենայն Հայոց Կաթողիկոս Վազգէն Ա. վերջերս Զարենցի անուան գրականութեան և արուեստի թանգարանին յանձնեց Պետրոս Դուրեանի երեք քերթուածներու («Ձնէ պաշտեմ», «Կոկոն ծաղկունք կոյսին», «Յիշէ՛ զիս») բնագրերը եւ 1871 թուականի Յունուար 22ին Խորէն Նար-պէյին գրած նամակին պատճէնը, որոնք տրամադրած էր Նիւ Եորքի մէջ հրատարակուող «Նոր Աշխարհ» լրագրի խմբագիր Սամուէլ Թումայեանը։

Ինքնագրերը մաշած են, սակայն ատոնք ներկայիս ոչ միայն գրականութեան և արուեստի թանգարանին, այլև ամբողջ Հայաստանի մէջ գտնուող թանկարժէք ձեռագիրներէն են, որոնց միջոցաւ հիմնադրուեցաւ Պ. Դուրեանի թէև փոքրիկ, սակայն շատ արժէքաւոր արխիւային ֆոնտը։

ԳՈՀԱՐ ԱԶՆԱՒՈՒՐԵԱՆ

ՀԱՂՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ազգային Երեսփոխան, պատւ. Քաղաքական Ժողովի Փոխ Ատենապետ եւ յայտնի մտաւորական ու ազգային գործիչ ողբացեալ Համբարձում Գարայեանի թաղման կարգը տեղի ունեցաւ Ուրբաթ, 27 Սեպտեմբեր 1968, կ.ե. ժամը 3.30ին, Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչ եկեղեցիին մէջ, ազնիւ հոծ բազմութեան մը ներկայութեան։

Տեղի ունեցաւ ազգային յուղարկաւորութիւն, նախագահութեամբ Աղեքսանդրիոյ Առաջնորդական Փոխանորդ Տ. Զաւէն Ս. Եպիս. Չինչինեանի, որ այս տխուր առթիւ յատկապէս Գահիրէ հրաւիրուած էր Ազգային Իշխանութեան կողմէ։ Սրբազան Հայրը շրջապատուած էր Գահիրէի Առաջնորդական Փոխանորդ Տ. Սահակ Ա. Քհնյ. Շախարեանէ, Տ. Ներսէս Վրդ. Բապուճեանէ, Տ. Արշամ Քհնյ. Պողոյեանէ, Աղեքսանդրիոյ քահանաներէն Տ. Յուսիկ Քհնյ. Նշանեանէ, եւ դպիրներէ։

Թաղումին ներկայ էին նաեւ հայ կաթողիկէ համայնքի եկեղեցական դասէն Հ. Յովհաննէս Գասպարեան եւ Հ. Նշան Քէհեայեան, իսկ Հայ Աւետարանական համայնքէն՝ Վեր. Մանուէլ Ճինպաշեան։

Եկեղեցւոյ բեմէն, դամբանական մը խօսեցաւ Տ. Զաւէն Եպս.՝ վեր առնելով հանգուցեալին արժանիքները, անոր կատարած աշխատանքները հայ համայնքի ազգային մարմիններէն ներս, եւ յանուն Աղեքսանդրահայ համայնքին՝ իր վշտակցութիւնները յայտնեց։

Թաղման կարգէն ետք, եկեղեցւոյ բակը, բազմաթիւ դամբանախօսներու կարգին, յանուն Գահիրէի Ազգային Իշխանութեանց խօսք առաւ Պատւ. Քաղաքական Ժողովի ատենապետ Տ. Արթօ Պըլըքճանեան եւ յիշատակեց հանգուցեալին ազգանուէր եւ օգտաշատ գործունէութիւնը որպէս ազգային երեսփոխան եւ մանաւանդ որպէս Քաղաքական Ժողովի անդամ։

Յանուն Աղեքսանդրիոյ ազգային Իշխանութեանց խօսեցաւ Տ. Մկրտիչ Քեմպէճեան։

Ցաւակցական հեռագիրներ ղրկուած էին Գահիրէի Պատւ. Թեմական եւ Քաղաքական ժողովներու, ինչպէս նաեւ Աղեքսանդրիոյ Ազգային Իշխանութեանց ու բազմաթիւ միութիւններու եւ ազգայիններու անուններով։

Այս տխուր առթիւ, Ազգային Առաջնորդարանս ստացած է ցաւակցական հետեւեալ հեռագիրները։—

ա.— Ս. Էջմիածինէն՝ Վեհափառ Տ. Վազգէն Սրբազնագոյն Կաթողիկոսէն։

«Արժ. Տ. Սահակ Ա. Քհնյ. Շախարեան,

Առաջնորդարան Հայոց, Գահիրէ.

Վշտով կարդացինք Համբարձում Գարայեանի մահը գուժող ձեր հեռագիրը։

Անփոխարինելի կորուստ ձեր թեմին համար։ Տէրը թող լուսաւորէ անոր նուիրեալ հոգին եւ պայծառ պահէ յիշատակը։

ՎԱԶԳԷՆ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍ»

բ.— Աղեքսանդրիոյ Ազգային Իշխանութեանց անունով, եւ Թեմական Ժողովի Ատենապետ Տ. Մարտիկ Զարպհանէլեանի ստորագրութեամբ։

«Առաջնորդարան Հայոց, Գահիրէ.

Խորապէս կը ցաւինք դառն կորուստը քաջ եւ անձնուէր հայրենասէրին, եւ մեր յուզեալ ցաւակցութիւնները կը յայտնենք ձեզի եւ իր սգաւոր ընտանիքին։

Յանուն Աղեքսանդրիոյ հայ համայնքին՝

ՄԱՐՏԻԿ ԶԱՐՊՀԱՆԷԼԵԱՆ»

ԴԻՒԱՆ ԳԱՀԻՐԷԻ ԱԶԳԱՅԻՆ ԱՌԱՋՆՈՐԴԱՐԱՆԻ

ՔԱՆԴԱԿԱԳՈՐԾԻ ԱՇԽԱՐՀԸ

(Շարունակութիւն Գ. էջէն)

աշխարհի» գաղտնիքը, որը չափերի համար, առաջին հայեացքից, թւում է անսովոր կամ ինչպէս ոմանք արտայայտւում են՝ չափից աւելի ժամանակակից։ Ո՞րն է ճշմարտութիւնը։

— Շատ ձեւեր և արտայայտչամիջոցներ, որոնք այժմ համարւում են ժամանակակից, մեզանում եղել են դարեր առաջ։

Քանդակագործը ասում է այս մասին և հիմնաւորում իր ուսումնասիրութիւններով։ Ահա թերթում ենք 500 մեծադիր էջերից բաղկացած լուսանկարների ստուարածաւալ մի ալպոմ։ Այն ամփոփում է հանրապետութեան պատմական յուշարձանների բոլոր հիմնական քանդակային տեղամասերը, ֆիկուրները և առանձին մանրապատումներ, որ կարող են հետաքրքրել կերպարուեստով զբաղւող իւրաքանչիւր մարդու։ Դրանք դիտելուց յետոյ՝ երիտասարդ քանդակագործի արուեստում անհասկանալի դրւթէ ոչինչ չի մնում։

Այսօր ժամանակակից համարուող արտայայտչամիջոցների հարուստ զինանոցը, որ նա ունի, մեծ մասամբ ընտրել է հնից և կատարելագործելով, նոր բովանդակութիւն հաղորդել։ Հենց դա էլ նրա իւրօրինակութիւնն է։

Սովորական պարզութիւնը քանդակագործի մօտ ստացել է փիլիսոփայական խոր ընդհանրացում։ Այդպէս է նա ինչպէս քանդակներում, այնպէս էլ գրաֆիկական կտաւներում։ Հեղինակի ձեռքում հաւասար ճարտարութեամբ են գործում բրիչը և մատիտը։

Իսկ հռչակաւոր «Մատեան ողբերգութեան» համար նրա արած 30 գրաֆիկական աշխատանքները ներքին փիլիսոփայական ներդաշնակութեամբ և բանաստեղծականութեամբ կարող են ինքնուրոյն մի մատեան կազմել։ Դա Նարեկացիական աղօթք չէ Աստուծոյ հետ, այլ մեր օրերի մարդու աշխարհըմբռնումը, նրա խոհերի փիլիսոփայական վերծանումը։ Դա «Աղօթք է Աստուծոյ հետ՝ այսօրւայ աչքերով», — կատակով նկատում է նկարիչը։

Հեռանում եմ արուեստանոցից՝ ամէն ինչ դիտած ու ապրած այսօրուայ աչքերով։ Իմ դէմ նորից յառնում է Կոմիտասը։ Հրաժեշտ եմ տալիս քանդակագործին, որի տաղանդի ուժով երաժշտում է քարը, ներշնչուած պատուիրանով.

Մինչեւ մահդ հրաժեշտի՝

Հրաժեշտ՛ր։

ԿԻՄ ՂԱԼԱՉԵԱՆ

(ՀՀԳԻ թղթակից)

2750-ԱՄԵԱՅ ԵՐԵՒԱՆԸ ՊԱՍՏԱՌՆԵՐԻ ՎՐԱՅ

(Շարունակութիւն Գ. էջէն)

քսան րոպէ տեւողութեամբ գունաւոր ֆիլմը։ Կինոնկարն սկզբից մինչեւ աւարտը ուղեկցում է երգահան Առնօ Բաբաջանեանի երաժշտութիւնը, որի ընթացքում ցուցադրւում են թափցուած կամերայով նկարահանուած Երեւանեան դրուագները զանազան փողոցներից ու հրապարակներից, սրճարաններից ու զբոսայգիներից։

Ցոբելեանական նուէր է նաեւ «Անանիա Շիրակացի» կարճամեթրաժ ֆիլմը, որը նուիրուած է 7րդ դարի հայ խոշորագոյն մաթեմատիկոս, աստղաբաշխ, փիլիսոփայ Շիրակացուն։

«Մարիէթթա Շահինեան» նկարի վրայ են աշխատում ռեժիսոր Ռոզա Ֆրանգուլեանը, սցենարիստ Կոնստանդին Միրերխանովը (Մոսկուա), օպերատոր Եդուարդ Մաթէոսեանը։

Աւարտւում են նաեւ «Մի Ղօզանջիր, Զանգ» կինոնկարի աշխատանքները։ Այն պատերազմի դէմ ուղղուած մի ակնարկ է եւ պատմում է հեռաւոր մի հայկական գիւղի՝ Զարդախլուի մասին, ուր ծնուել եւ հասակ են առել հայոց երկու մարաջախտները՝ Բաղրամեանը եւ Բաբաջանեանը։

Հայրենական Պատերազմի հերոսներին նուիրուած ֆիլմերի շարքից կը ներկայացուի Պրեսթի ամրոցի պաշտպան՝ Սամուէլ Մաթեւոսեանի լեգենդար սխրանքները պատկերող քսան րոպէանոց գունաւոր կինոնկարը, որը կը կոչուի «Ոսկէ Լերան Գաղտնիքը»։ Ֆիլմի սենարիոի հեղինակը եւ ռեժիսորն է Գուրգէն Պալասանեանը, օպերատորն է Գորիս Յովսէփեանը։

Թումանեանի ծննդեան 100-ամեակին է նուիրւում «Էն Լոռու Ձորն է» ֆիլմը, որի սենարիոն գրել է բանաստեղծ Լեւոն Միրիջանեանը։

Ռեժիսոր Տիմիթրի Կեսայեանը ձեռնարկել է «Ռուս Բանաստեղծները Հայաստանի Մասին» ֆիլմի նկարահանմանը։ Այն պոէտական կերպարները էկրանաւորելու մի իւրօրինակ փորձ է լինելու։

Հայաստանի փաստա-վաւերագրական ֆիլմերի սթուտիան վերջերս պատուէր ստացաւ «Ինեսքոյից»։ Այդ պատուէրով էլ այժմ նկարահանւում է Հայաստանի արուեստը ներկայացնող 20 րոպէանոց գունաւոր ֆիլմը։

ՀԱՅՐԵՆԻ ԱՇԽԱՐՀ

ՅԻՇԱՏԱԿԻ ԵՐԵԿՈՅ ՆՈՒԻՐՈՒԱԾ ԲԱՐՍԵՂ ԿԱՆԱՉԵԱՆԻ

1967 Թուականի Մայիսի 24ին կեանքից հեռացաւ Կոմիտասի տաղանդաւոր աշակերտներից մէկը, յայտնի երգահան, խմբավար, ջութակահար և մանկավարժ Բարսեղ Կանաչեանը։ Հեռացաւ՝ իր հարազատ ժողովրդին թողնելով երաժշտական արժէքաւոր մի ժառանգութիւն։

Վերջին տարիներին, սփիւռք-հայրենիք կապերի ամրապնդման հետեւանքով, մեծ երգահանի գործերը հասան նաև հայրենի երկիր, տեղ գտան ռատիոյի, հեռուստատեսութեան և մի շարք անուանի երգչուհիների՝ Գոհար Գասպարեանի, Լուսինէ Զաքարեանի, Արմինէ Թիւթիւնճեանի համերգային ծրագրերում։

Եւ ահա, օրերս, Կանաչեանի այրու՝ տիկին Քրիստինէի և դստեր հայրենիքում գտնուելու առիթով, Սփիւռքահայութեան հետ մշակութային կապի կոմիտէն, երգչախմբային ընկերութիւնն ու արուեստի աշխատողների տունը կազմակերպեցին երեկոյ՝ նուիրուած Բարսեղ Կանաչեանին։

Երեկոն բացեց Կոմիտէի նախագահի տեղակալ, բանաստեղծ Վահագն Դաւթեանը։ Նա ըստ արժանւոյն գնահատելով Կանաչեանի «հայախօս ու հայաշունչ երգը», ասաց.

— Նախախնամութեան երջանիկ ձեռքով է ասես տրուել Կանաչեանի ազգանունը. մենք բոլորս հաւատացած ենք, որ հայ մշակոյթի անդաստանում միշտ կանաչ կը մնայ այդ ազգանունը, որովհետեւ նրա կրողը իր հրաշալի երգն է սերմանել այդ անդաստանում։

Բարսեղ Կանաչեանի կեանքի և ստեղծագործութեան մասին համապարփակ զեկուցում կարդաց երաժշտագէտ Ռ. Աթաեանը։

Կոմիտասի սան, Բարսեղ Կանաչեանի մտերիմ ընկեր Միհրան Թումաճեանը յուզումով խօսեց մեծ երգահանի և խմբավարի թողած մշակութային ժառանգութեան մասին։

Ապա խօսքը տրուեց օրուայ հիւրին՝ Կանաչեանի կեանքի ընկերուհուն, «Գուսան» երգչախումբի մեներգչուհի տիկին Քրիստինէին։

— Դժուար է ինձի համար, — ասաց նա, — արտայայտել ինչ որ կը զգամ։ Խռովքս ու յուզումս ալ պատճառ են, որ ես հազիւ կարենամ ըսել այն տպաւորութիւնները, զորս կրեցի Հայաստանի մէջ։ Մաքուր օդ, զուլալ ջուր, աննման բնութիւն, արժէքաւոր յիշատակարաններ, գործարաններ, և մանաւանդ, ընտիր հայութիւն։ Երջանիկ օրեր անցուցի այստեղ, որովհետեւ ամէն դիւրութիւն տրուեցաւ ինծի վայելելու Երեւանը և շրջակայքը, բայց բնաւ ուրախ չէի, քանի ինծի հետ չէր Կանաչեանը, ան, որ երգեց հայրենի կարօտը։ Բայց, չէք գիտեր հոգեկան ինչ բաւարարութիւն կ'ունենամ, երբ ամէն հայու, որ կը հանդիպիմ, իր սէրը և պաշտամունքը կը յայտնէ Կանաչեանի և իր արուեստի մասին։ Հայրենիքէն պիտի հեռանանք գոհ եւ երջանիկ։

Երեկոյի վերջում երգչախմբային ընկերութեան երգչախումբը և վաստակաւոր արթիստուհի Լուսինէ Զաքարեանը կատարեցին Կոմիտասի և Կանաչեանի ստեղծագործութիւններից։

«ԱՐՏԱՍՈՎՈՐ» ՀԱՐՍԱՆԻՔ՝ ՀԱՅՐԵՆԻՔԻՆ ՄԷՋ

ԵՐԵՒԱՆ, Հ.Հ.Գ.- Հարսանիք կարելի է տօնել ամէն տեղ, որտեղ յարմար է նորապսակներուն։ Բայց հարսին հետ Թաչիլ հազարաւոր քիլոմեթր երկու կողմերու ծնողներուն ուղեկցութեամբ, որպէսզի տօնեն այս երջանիկ առիթը այն երկրին մէջ՝ որուն զաւակները չեն, դժուար թէ հանդիպի։ Լիբանանցի Ժագ Քոճեանը եւ անոր հարսնացուն Ռիթա Ամարեանը, հարսանեկան արարողութիւնը կատարեցին իրենց նախնիներու հայրենիքին մէջ։ Ներկայ էին Ժաքի ծնողները, ինչպէս նաեւ Ռիթայի հայրն ու մայրը։

Նորակազմ ընտանիքի [illegible] լիբանանահայ էսթրադային երգիչ Մանուէլ Մենենկիչեանը։

ԱՌԱՋԻՆ ՀԱՄԵՐԳԸ ՄԱՅՐ ՀԱՅՐԵՆԻՔԻ ՄԷՋ

Սոֆիայի ռատիոյի և հեռուստատեսութեան կոնսերտային [illegible] (Ալֆա) Թօփանեան [illegible], որ այժմ կը գտնուի Հայաստան, իր առաջին համերգը տուաւ Մայր Հայրենիքի մէջ։ Ան [illegible] Ֆիլհարմոնիայի մեծ Դահլիճին մէջ, Հայաստանի Պետական Սիմֆոնիկ Նուագախումբի հետ միասին։ Փարիզի Երաժշտ[illegible] [illegible] կատարեց երգահան [illegible] և նուագախումբի գործերը։

[illegible] կատարողական վարպետութիւնը մեծ հետաքրքրութիւն կը վայելէ Երեւանի մէջ, [illegible]

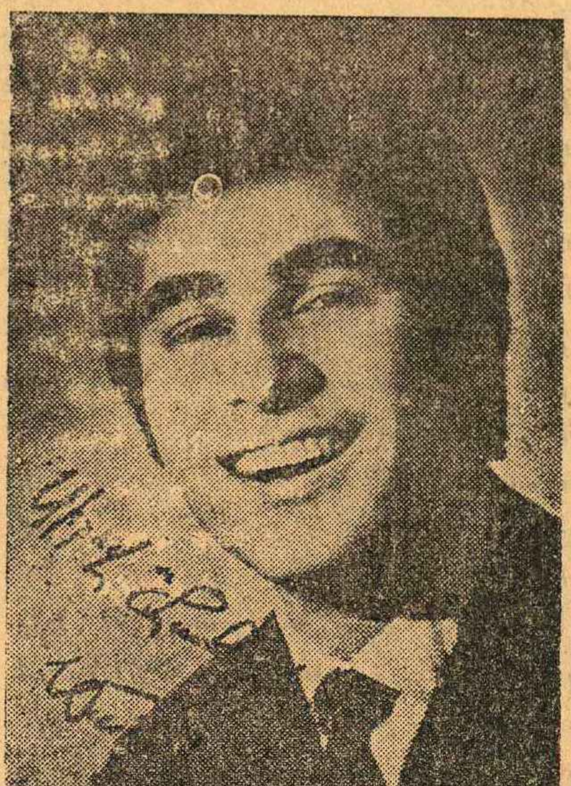
ՄԱՆՈՒԷԼԻ ԵՐԳԱՀԱՆԴԷՍԸ ԵՐԵՒԱՆԻ ՄԷՋ

ԵՐԵՒԱՆ, Հ.Հ.Գ.- «Ես Իրանի մէջ յետաձգեցի համերգներս ու աճապարեցի Մայր Հայրենիք, անմիջապէս որ ստացայ Հայֆիլհարմոնիայի հրաւէրը», յայտարարեց լիբանանահայ էսթրադային շնորհալի երգիչ Մանուէլ Մենենկիչեանը։

— Ես ուրախ եմ, որ իմ համերգները կը զուգադիպին մեր սիրելի Մայրաքաղաք Երեւանի տօնակատարութեան օրերուն, աւելցուց երգիչը։

Երեւանի մէջ Մանուէլ պիտի կատարէ (հայերէն) նոր երգեր, որոնցմէ մէկը «Գաղտնի Սէր» կը կոչուի։ Հայերէն մէկ ուրիշ երգի մը բառերն այսպէս են.

«Հայրենիքի սէրը սրտիս
Նոր շունչ տուեց իմ երգին.
Անցայ սարեր, անցայ ծովեր,
Տեսայ ես բիւր երկիրներ,
Բայց չգտայ ես քեզ նման,
Ով իմ երկիր Նայիրեան»։

ԵՐԵՒԱՆ (Հ.Հ.Գ.)- Սեպտեմբեր, 25ին ելոյթ ունեցաւ Լիբանանահայ էսթրադային երգիչ Մանուէլ Մենենկիչեանը։

Այ[ս] թիատրին նուագակցում էին Երեւանի հանրածանօթ ինքնագործ նուագախմբերից մէկը՝ «Սերփանթինան» և երգչի հետ ժամանած դաշնակահար Ժագ Քոճեանը։ Առանձնապէս մեծ աւիւնով էր նուագակցում Ժաքը։ Չէ որ նախօրեակին նա իր հարսանիքն էր տօնել Մայր Հայրենիքում, խաչեղբայր ունենալով Մանուէլին։ Համերգի ժամանակ պարապ նստած չէր նաև նրա հարսնացուն՝ Ռիթա Ամարեանը։ Նա էլ լուսանկարելու ամենից յարմար պահերն էր ընտրում։

Էսթրադային երկու գիտակները նշեցին, որ Մանուէլը աւելի է կատարելագործել իր արուեստը, և նա ունկնդիրներին յատկապէս գերում է սեփական և աշխարհահռչակ երգահանների (Ազնաւուր, Ժիլպեր Պեգօ, Ժաք Պրել) լիրիքական ստեղծագործութիւնների նուրբ կատարմամբ։

— Ես այնչափ ուրախ և երջանիկ եմ, ասաց երգիչը, որ ինձ բախտ է վիճակուել մասնակցելու ամբողջ հայութեան ոստանի՝ քաղաքամայր Երեւանի 2750ամեայ Յոբելեանին։ Յօրինածս նոր երգերը, ամբողջ ծրագիրս իմ նուէրն են հինաւուրց և երիտասարդ մեր տօնական Երեւանին։

ՍՈՒՐԻՈՅ ՄԷՋ ԵՐԿՈՒ ՀԱՅՈՒՀԻՆԵՐՈՒ ՅԱՋՈՂՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Հալէպի Նուագի Արուեստի Դպրոցէն 19 նոր շրջանաւարտներ իրենց վկայականը ստացան, դաշնակի, ուտի և ջութակի մասնագէտներ։ Դաշնակի վկայական ստացող 7 շրջանաւարտներէն երկուքը հայուհիներ են։ Անոնք են՝ Օր. Լիզա Կոստանեան եւ Օր. Մարիա Ճէլալեան։

ԱՆՈՒՂՂԱՅ ՍԱՊԱՏԱՒՈՐԸ

(Շարունակութիւն Ա. էջէն)

որոնց մէջ էին ժամանակի անուանի եպիսկոպոսներ, վարդապետներ, ինչպէս նաև Հայաստանի բոլոր ծայրերէն եկած աշխարհական ներկայացուցիչներ։

Այս պատմական Ազգային եկեղեցական Ժողովին Թովմա Մեծոփեցին կը ներկայացնէ տեղեկագիր մը, որուն մէջ 12 կէտերով կը նկարագրէ Կիլիկեան Աթոռին ողբալի վիճակը և անոր եկեղեցականներուն վարած անվայել ու անբարոյ կեանքը։ Հոն կը շեշտէր թէ ինչպէս արբեցութիւնը, կաշառակերութիւնը, կաթողիկոսութեան ծախումը, միւռոնի փոխարէն ձէթի գործածութիւնը, ուրիշ ԹԵՄԵՐՈՒ ԲՌՆԱԲԱՐՈՒՄԸ կործանման դուռը հասցուցած են Աթոռը, որ կը գործէ առանց որեւէ հակակշռի եւ պատասխանատուութեան։

Հակառակ անոր՝ որ Ազգային Ժողովը Մուսաբէկեանը իր աթոռին վրայ հաստատելու որոշում առած էր նախապէս, սակայն անոր Էջմիածին փոխադրուիլը մերժելը և Ժողովին ալ չմասնակցիլը Ազգային Ժողովի կողմէ նկատուեցաւ որպէս հակառակութիւն և ըմբոստութիւն Ազգի կամքին դէմ, ուստի և Ամենայն Հայոց կաթողիկոս ընտրուեցաւ Կիրակոս Վիրապեցին, 1441 Թուին։

Էջմիածնի Ազգային Ժողովը՝ յանուն միասնութեան, թոյլատրեց որ Մուսաբէկեանը շարունակէ իր կաթողիկոսութիւնը ՄԻԱՅՆ ԿԻԼԻԿԻՈՅ ՆԵՂ ՍԱՀՄԱՆՆԵՐՈՒՆ ՄԷՋ։

Այս կարգադրութիւնը եղաւ այն հասկացողութեամբ, որ Մուսաբէկեանը պիտի ըլլայ Կիլիկիոյ վերջին կաթողիկոսը, որմէ յետոյ պիտի ջնջուէր այդ Աթոռը։ Սակայն Կիլիկիա նստած եկեղեցականները շարունակեցին իրենց կաթողիկոսը ունենալ, ճանչնալով մէկտեղ Էջմիածնի նախամեծար և համազգային հանգամանքը։

Վազգէն Վեհափառին կոչը՝ ուղղուած «բաժանեալ զաւակներուն, վերադառնալու դէպի լոյս Էջմիածին» մասնաւոր ջղագրգռութիւն պատճառած է «ԱԶԴԱԿ»ի յօդուածագրին, որ ակնարկը յափշտակուած թեմերուն վերադարձով, իր հասկցած ձեւով բացատրութիւններ կուտայ, թէ՝ իբրեւ թէ Էջմիածնական թեմերու ժողովուրդն է որ իր կամքով զատուեր է Էջմիածնէն և միացեր Անթիլիասի Աթոռին։

Վերջերս էր՝ որ Մերձաւոր Արեւելքի հայ թերթերուն մէջ երեւցաւ գրութիւն մը, որով կը նկարագրուէր թէ ինչպէս աւելին Պէյրութէն յատկապէս Թեհրան գացեր է դաշնակ շէֆ մը և օրուան ներքին ապահովութեան պետը՝ Պախթիարին կաշառելով, սպառնալիքներու տակ Թեմը Էջմիածնէն զատած և Անթիլիասի միացնել տուած է։ Այդ յայտնութիւնը եղաւ այն առիթով, որ Պախթիարին ներկայիս Պէյրութի մէջ բանտարկուած է որպէս զէնքի մաքսանենգ և հեռացուած Իրանէն․․․

«ԱԶԴԱԿ»ի յօդուածագիրը այս յափշտակումը կ'անուանէ ժողովրդավարութի՜ւն․․․ իր ուժը սիւնակներ ստայօղ և գրգռիչ գրութեան մէջ։

Ամբոխավարութեան մրցանիշը կոտրելով՝ յօդուածագիրը կը հարցնէ թէ քանի՞ եկեղեցի շինուած է Հայաստանի մէջ Վազգէն Վեհափառի կաթողիկոսութեան շրջանին։ Քաղաքականապէս տգէտ մէկը ըլլալու է չհասկնալու համար այն բացառիկ կացութիւնը, որ կը տիրէ սոցիալիստական երկիրներու մէջ, ուր ոչ միայն եկեղեցի չի շինուիր, այլ եղածները պահել, նորոգելն ալ մեծ գործ մըն է։

Մեր թերթի սիւնակները թոյլ չեն տար աւելի մանրամասնօրէն հերքելու կամ պատասխանելու դաշնակ օրկանին յերիւրանքներուն, որոնք այլեւս կորսնցուցած են իրենց այժմէութիւնն ու արժէքը։ Այսքանը միայն ըսենք, որ չենք զարմանար Դաշնակցութեան կրած հակազդեցութեան վրայ, Վազգէն Վեհափառի բարեբաստիկ այցելութեան պատճառած համազգային ցնցումին հանդէպ։ Որովհետեւ Դաշնակցութիւնը՝ ինչպէս միշտ, այս անգամ ևս անուղղայ սապատաւորի իր հին դերին մէջն է, զոր գերեզմանը միայն կրնայ շտկել․․․

Մ. ԱՐԵՒԵԼՔՑԻ

«Երիտ. Հայաստան»

ԿԷՐԻ ԿԱՐԱՊԵՏԵԱՆ

(Շարունակութիւն Բ. էջէն)

գտնուողներուն համար անհնար եղած է դուրս ելլել. մուխէն ու ծուխէն կուրցած, ամէն կողմէ բոցերով պաշարուած, շնչահեղձ անոնց անհնար եղած է ինքզինքնին դուրս նետել։

Բարեբախտաբար, ճիշդ քառորդ ժամ ետք հասնելով, հրշէջները յաջողած են մարել կրակը և առաջքը առնել աղէտի մը, որ կրնար 50 հոգիներու կեանքը խլել։

Հրդեհին պատճառները երեւան հանելու պարտականութիւնը ունեցող մասնագէտին համաձայն, ձեռնարկումին դերը կատարելու սահմանուած սև անփոյթ փոշին պայթած պահուն՝ կտրած է ելեկտրական թել մը՝ որուն վրայ յառաջացած ելեկտրական հոսանքի կայծ մը հրդեհ յառաջացուցած է։ Սթերիոյին տեխնիք դիւրավառ նիւթէ շինուած ըլլալով, բոցերը արագօրէն տարածուած են։

ԶՈՀԵՐԸ

Երեք մեռեալներուն մէջ կը գտնուին ծանօթ բեմադրիչ և երկրին արուեստագէտ շրջանակներէն սիրուած 32ամեայ արուեստագէտ՝ Կէրի Կարապետեան։ Միւս երկուքն են ֆիլմարտադրիչը՝ Էտմոն Նահաս և դերասան մը՝ Նաժիպ Հատտատ։ Կէրի Կարապետեանի մահը սուգի մատնեց յատկապէս Պէյրութի հեռատեսիլի կայաններուն անձնակազմերը՝ որոնց սիրելին էր ան ու փնտռուած բեմադրիչը՝ Լիբանանի մէջ հեռատեսիլի հաստատումի առաջին օրէն ըսկըսեալ։

Վիրաւորներուն մէջ կը գտնուին նաև երեք ուրիշ հայեր. — Սարգիս Ղուշուքեան՝ գամերամէնին փոխանորդը, Սիւզան Սարաֆեան և Ժան Նազգաշեան։

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ․

«Փիւրկաթուարի» հրդեհի ընթացքին այրուածքներ ստացած երեք ուրիշներ մեռան հիւանդանոցին մէջ, այս կերպով զոհերուն թիւը բարձրացնելով 10ի և 17 վիրաւորներ միայն ձգելով։

Երէկ մահացած երեք հոգիներն են.- Սիւզի Սարաֆեան, Սալահէտտին Իտրիս և Սարգիս Ղուշուքեան։ Սիւզի և Սարգիս երկրորդական դերեր վերցուցած էին «Ձիտայինները» ֆիլմին մէջ, որ նկարահանուելու վրայ էր ըսթերիոյին մէջ։

Տակաւին բազմաթիւ վիրաւորներու վիճակը մտահոգիչ կը մնայ։

ՋԱՀԱԿԻՐ 10 ՀՈԿՏ. 1968
ԱԶԳԱՅԻՆ ԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐԱՅԻՆ ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹ

ՄԱՐԶԱԿԱՆ

«ԱՐԱՐԱՏ» – «ԿԱՅՐԱԹ» ՄՐՑՈՒՄԸ
«ՈՉ ՈՔԻ» ՎԵՐՋԱՑԱՒ

ԵՐԵՒԱՆ, Հ.Հ.Գ.– Երկրի ֆութպոլի Ա. խումբի առաջնութեան ողիսակի վերջին, գրեթէ իրարու հետ դրացնութիւն ընող, Երեւանի «Արարատ» և Ալմա Աթայի «Կայրաթ» խումբերը իրենց ուժերը չափեցին հանրապետական մարզադաշտին մէջ։

90 վայրկեան՝ի լարուած պայքարը վերջ գտաւ «ոչ–ոքի» արդիւնքով։ Կողմերը չկրցին կէտ նշանակել։ Կը սպասուէր՝ որ «Արարատ» յաղթական դուրս գար այս մրցումէն։ Հայաստան մէկ միաւոր կորսնցուց, քանի որ երկու միաւոր կը սպասուէր։

«ԱՐԱՔՍ» ՏԻՐԱՑԱՒ ՖՈՒԹՊՈԼԻ ԲԱԺԱԿԻՆ

Հայաստանի ֆութպոլի բաժակի մրցումներուն մասնակցեցան 400 խումբեր եւ առաջին անգամ ըլլալով բաժակին տիրացաւ Երեւանի ելեկտրական մեքենաներու գործարանի «Արաքս» խումբը։

Արդարեւ, Հայաստանի այս կարեւոր ձեռնարկութեան մէջ, որ 8.000 մարզիկներ կը հաշուէ, սփորը շատ տարածուած է։ Երիտասարդները անձամբ կառուցած են իրենց սփորին սրահը, իսկ շուտով կը բացուի անոնց սթատիոնը, որ կրնայ 5000 մարդ ընդունիլ։

ԼԻԲԱՆԱՆԻ ՄԷՋ

ՓԻՆԿ–ՓՈՆԿԻ ԿՐՏՍԵՐՆԵՐՈՒ ՄՐՑԱՇԱՐՔԸ

Կիրակի 15 Սեպտ., Հ.Մ.Մ.ի Տան սեղաններուն վրայ տեղի ունեցաւ Փինկ-փոնկի կրտսերներու հետաքրքրական մրցաշարքը, մասնակցութեամբ տասը խաղացողներու։

Յաջորդական երկրորդ տարին ըլլալով, Յակոբ Օհանեան կրտսերներու ախոյեանութեան տիրացաւ։

ՊԱՍՔԷԹ ՊՈԼԻ ՄՐՑԱՇԱՐՔԻՆ՝
Հ.Մ.Մ.Ի ՖՈՒԹՊՈԼԻ Ա. ԿԱԶՄԸ ՅԱՂԹԱԿԱՆ

Չորեքշաբթի, 18 Սեպտեմբեր, Սահակեան Լիսէի մարզադաշտին վրայ տեղի ունեցաւ պասքէթպոլի քառանկիւն մրցաշարք մը՝ մասնակցութեամբ Հ.Մ.Մ.ի ֆութպոլի Ա. Խումբի խաղացողներուն, Տխրունի Ուս. Միութեան, Տալւորիկի և Հ.Մ.Մ.ի պասքէթի Բ. Կազմին։

Առաջին հերթին, Հ.Մ.Մ.ի ֆութպոլիստները պարտութեան մատնեցին Հ.Մ.Մ.ի պասքէթի Բ. Խումբը, իսկ Տխրունիականները յաղթեցին Տալւորիկին։

Աւարտականին մէջ, ֆութպոլի խումբին պասքէթի կազմը յաղթելով Տխրունիին, տիրացաւ օրուան Ա. Բաժակին, զոր տրամադրած էր Ընկեր Երուանդ Պալեան, ինչպէս միւս բաժակները։

ՄԵՔՍԻԿԱՅԻ ՈՂԻՄՊԻԱԿԱՆԻՆ
ՄՐՑԱԿՑՈՒԹԻՒՆԸ ԱՆԳԱՄ ՄԸ ԵՒՍ ՍՈՒՐ ՊԻՏԻ ԸԼԼԱՅ ԱՄԵՐԻԿԱՑԻ ԵՒ ԽՈՐՀՐԴԱՅԻՆ ԱԹԼԵԹՆԵՐՈՒՆ ՄԻՋԵՒ

46 միլիոն անդամ հաշուող Խորհրդային մարզական աշխարհին ամբողջ ուշադրութիւնը ներկայիս կեդրոնացած է Ողիմպիական խաղերուն վրայ որոնք պիտի սկսին 12 Հոկտեմբերին Մեքսիկայի մէջ: Այժմ, ամէն ոք հարց կուտայ, թէ Խորհրդային Միութիւնը պիտի կարենա՞յ Ողիմպիական խաղերու ընդհանուր դասաւորման մէջ պահել առաջնութիւնը՝ Միացեալ Նահանգներուն դիմաց։

Խորհրդային մարզիկներուն ընդհանուր տպաւորութիւնը այն է՝ թէ իրենց երկիրը դարձեալ պիտի դասուի առաջին և թէ իրենք պիտի կարենան ապահովել աւելի քան 103 մետայլներ. ինչ որ աննախընթաց է։ Այս նպատակաւ, ոչինչ խնայուեցաւ Խորհրդային մարզիկներու պատրաստութեան համար։ Մարզումի յատուկ կեդրոններ ստեղծուեցան բարձր շրջաններու մէջ, աթլեթները ընտելացնելու համար Մեքսիկայի մթնոլորտին, յատուկ մարզիչներու ու բժիշկներու հըսկողութեան տակ։

20 Յուլիսէն ի վեր, Մեքսիկայի համար զատուած բոլոր մարզիկները փորձերու հետեւեցան Հայաստանի Ծաղկաձորի կայանին մէջ, որ 2460 մեթր բարձրութեան վրայ կը գտնուի։

Խորհրդային պատուիրակութիւնը պիտի բաղկանայ 560 հոգիէ. մարզիկ, մարզիչ, բժիշկ և հոգատար։ Խորհրդայինները պիտի մասնակցին քսան մարզախաղերու։

ԻԿՈՐ ՏԷՐ ՅՈՎՀԱՆՆԷՍԵԱՆ ՄԵՔՍԻԿԱՅԻ ՄԷՋ

Խորհրդային մարզիկներու առաջին խումբ մը, որ կը բաղկանայ 135 մարզիկներէ, արդէն ժամանած է Մեքսիկա: Այս խումբը կը բաղկանայ յատկապէս խորհրդային աթլեթիզմի, թիավարութեան, արդի բընթաթլոնի ներկայացուցիչներէն։ Ժամանողներուն մէջ կը գտնուի աշխարհահռչակ հայազգի աթլեթ Իկոր Տէր Յովհաննէսեանը:

Ն. ԱԼՊԱՐԵԱՆ ԿԸ ՄԱՍՆԱԿՑԻ ՈՂԻՄՊԻԱԿԱՆԻՆ

Նազար Ալպարեան անուն 24 տարեկան երիտասարդ Հայ մը մաս կը կազմէ սովետ ըմբիշներու այն խմբակին, որ պիտի մասնակցի Մեքսիկայի Ողիմպիական մրցումներուն։

Ալպարեան Սովետ Միութեան 1967ի ախոյեանն է: Ծնած է Յունաստան և ապա իր ծնողքին հետ ներգաղթած Հայաստան:

ԴՐ. ՇԱՆԹ Ս. ՊԱԼԵԱՆ
ՕՐ. ՔՐԻՍԹԻԱՆ ԺԱՐԺՈՒՐԱ
Խօսեցեալք

Գահիրէ 6-10-68

Թերթիս խմբագրութեան ջերմ շնորհաւորութիւնները խօսեցեալ զոյգին, ինչպէս նաև «Ջահակիր»ի պատասխանատու խմբագիր և արտօնատիրուհի ընկ. և ընկերուհի Սարգիս—Ժագլին Պալեաններուն և Ժարժուրա ընտանիքին։

«ՋԱՀԱԿԻՐ»ԻՆ

Դր. Շանթ Ս. Պալեանի ընդ Օր. Քրիսթիան Ժարժուրայի Նշանախօսութեան առթիւ՝ Տէր և Տիկ. Նուպար Քիւփէլեան կը նուիրեն 100 ե.գ.։

ՆՈՒԻՐԱՏՈՒՈՒԹԻՒՆՆԵՐ
(ԵԳԻՊՏԱԿԱՆ ԴԱՀԵԿԱՆՈՎ)

Այրի Տիկին Սիրանուշ Սարգիսեան իր շատ սիրելի ամուսնոյն՝ ողբացեալ Պերճ Սարգիսեանի մահուան քառասունքին առթիւ և անոր անմոռանալի յիշատակին կը նուիրէ.

Գերեզմանատան բարեզարդման	300
Ազքատախնամին	300
Արգարեան Դարմանատան	300
Գալուստեանի սանուց սեղանին	300
Նուպարեանի սանուց սեղանին	300
Այծեմնիկի Հանգստեան տան	300
Հայ Կարմիր Խաչի կայանին	300
Հայ Գեղ. Միութեան	300
Հ.Մ.Ը.Մ. Նուպարի	300
«Յուսաբեր»ին	200
«Արեւ»ին	200
«Ջահակիր»ին	200

Տէր և Տիկին Արտաշէս Նիկողոսեան և զաւակունք Տիանա և Ալիս՝ իրենց շատ սիրելի զարմիկին և քեռայրին ողբացեալ Պերճ Սարգիսեանի մահուան քառասունքին առթիւ կը նուիրեն.

Գերեզմանատան բարեզարդման	100
Ազքատախնամին	100
Արգարեան Դարմանատան	100
Գալուստեանի սանուց սեղանին	100
Նուպարեանի սանուց սեղանին	100
Այծեմնիկի Հանգստեան տան	100
Կիրակնօրեայ վարժարանին	100
Հայ Գեղ. Միութեան	100
Հ.Մ.Ը.Մ. Նուպարին	100
«Ջահակիր»ին	100

(Ստանալ Գահիրէի Ազգային Առաջնորդարանէն)

ՄԱՐԶԱԿԱՆ

ՈՂԻՄՊԻԱԿԱՆ ԱՒԱՆԻ ՄԻՋԱԶ. ԱԿՈՒՄԲԸ ԲԱՑՈՒԵՑԱՒ

Ողիմպիական Աւանի միջազգային Ակումբը պաշտօնապէս բացաւ իր դռները։ Բացման առթիւ տեղի ունեցաւ ժողովրդական պարերու ու երգերու, ինչպէս նաև գեղարուեստական յայտագիր մը, որուն ներկայ գտնուեցան արդէն իսկ Մեքսիկա ժամանած մարզիկներն ու ղեկավարները։

Երկու հսկայ շէնքերէ բաղկացած այս ակումբը կը պարունակէ 2000 հոգինոց հանդիսասրահ մը, 800 հոգինոց շարժանկարի սրահ մը, ժողովասրահներ, և այլ զբօսասրահներ, որպէսզի մարզիկները հաճելի ժամանց ունենան իրենց ազատ պահերուն:

ՀՈՒՆԳԱՐԱԿԱՆ ՊԱՏՈՒԻՐԱԿՈՒԹԻՒՆԸ

Ողիմպիական Խաղերուն հունգարական պատուիրակութիւնը պիտի բաղկանայ 260 հոգիէ, որուն 175ը միայն մարզիկներ պիտի ըլլան: Այս պատուիրակութիւնը կազմուած է մօտ երկու տարուան ուսումնասիրութենէ ետք։ Հունգարացիները պիտի մասնակցին Ողիմպիական 19 տեսակ մարզախաղերէն 15ին:

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԸՆԹԵՐՑԱՍՐԱՀ
ԳԱՀԻՐԷ

Հինգշաբթի, 10 Հոկտ. 1968 կ.ե. ժամը 8.30ին

ԵՐԻՏԱՍԱՐԴԱԿԱՆ ՀԱՒԱՔՈՅԹ

ա) Հարցազրոյց
բ) Խաղեր եւ զուարճալիքներ

Սիրալիր հրաւէր բոլոր հայ երիտասարդներուն

Հինգշաբթի, 18 Հոկտ. 1968 կ.ե. ժամը 8.30ին

ԸՆԿԵՐԱՅԻՆ ՀԱՒԱՔՈՅԹ

ա) Դասախօսութիւն Մարտիկ Պալաեանի կողմէ «ՈՒԻԼԸՄ ՇԷՅՔՍՓԻՐ»ի մասին
բ) Խաղեր եւ զուարճալիքներ

Սիրալիր հրաւէր բոլոր հայ երիտասարդներուն

Իրանի Շահը Հայաստանի Մէջ

(Շարունակութիւն Ա. էջէն)

Հայաստանի մէջ Շահնշահի այցելութեանց կ'ուղեկցին Հանրապետութեան Նախագահ Նագուշ Յարութիւնեանը և այլ պաշտօնական անձեր։

ՃԱՇԿԵՐՈՅԹ Ի ՊԱՏԻՒ ԻՐԱՆԻ ՇԱՀԻՆ

ԵՐԵՒԱՆ, Հ.Հ.Գ.– Հայաստանի Հանրապետութեան Նախագահութիւնն ու վարչապետութիւնը Հոկտեմբերի 2ին ճաշկերոյթ տուին ի պատիւ Իրանի Շահին։

Այս առթիւ Նախագահ Ն. Յարութիւնեան և Շահնշահ Փեհլեւի ճառեր փոխանակեցին:

Իր ելոյթին մէջ Հայաստանի Նախագահը շեշտեց.– «Մեզ համար առանձնապես հաճելի է ողջունել ձեզ Հայաստանի հինաւուրց հողի վրայ, որտեղ մեր ժողովուրդը շուրջ երեք հազար տարի Իրանի հինագոյն ժողովուրդի հարեւանն է։ Դարերու ընթացքին իրանական եւ հայ ժողովուրդներու ճակատագրերը սերտօրէն առնչուած են իրար։ Եւ այսօր Խորհրդային ժողովուրդներու մեծ ընտանիքին մէջ միաւորուած հայ ժողովուրդը բարեկամաբար կը համագործակցի աշխարհին Ֆիրդուսի եւ Օմար Խայեամ պարգեւած իրանական ժողովուրդի հետ»։

Նախագահ Ն. Յարութիւնեան, դիտել տալէ ետք, թէ շնորհիւ Խորհրդային Իշխանութեան և անոր սահմաններէն ներս ապրող ժողովուրդներու բարեկամութեան՝ Հայաստան այսօր բարձր մակարդակի վրայ կանգնած երկիր է, շարունակեց.—

«Մեր Հանրապետութեան մէջ արտադրուող մեքենաները ու հաստոցները, ելեկտրոնային հաշուիչ մեքենաները ու ելեկտրահանները, մեր ճշգրիտ սարքերը ու ելեկտրատեխնիկական նուրբ գործիքները կ'արտածուին աշխարհի տասնեակ երկիրներ։ Եւ ասիկա լաւ հիմք կրնայ ծառայել այսօր մեր երկու երկիրներու համագործակցութեան օրէ օր ընդլայնումին, Հայաստանի ու Իրանի տնտեսական ու մշակութային կապերու ամրացման»։

Նախագահ Յարութիւնեանը իր ելոյթի վերջաւորութեան բաժակ առաջարկեց երկու երկիրներու ժողովուրդներու բարեկամութեան զարգացման, Իրանի Շահին ու Թագուհիին, ինչպէս նաև իրանական բոլոր հիւրերուն կենացը։

ՇԱՀԻՆ ՊԱՏԱՍԽԱՆԸ

Դիմելով Հայաստանի Հանրապետութեան Նախագահին՝ Իրանի Շահնշահ Մոհամէտ Փեհլեւի ըսաւ.—

«Ձեր երկրին մենք՝ իրանցիներս, հինէն ի վեր ծանօթ ենք։

«Պէտք է խոստովանիմ, որ այն պահէն, երբ ես ոտք դրի ձեր հողին վրայ, դուք կրցաք մեզի ցոյց տալ ամենալաւագոյն հիւրասիրութիւն, եւ մենք հնարաւորութիւն ունեցանք ծանօթանալու ձեր երկրին վերջին յիսուն տարուայ նուաճումներուն։ Օրինակ, անդրադարձանք այսօրուան։ Ձեզ եւ ձեր կառավարութեան հետ զրուցելէ յետոյ՝ մենք հնարաւորութիւն ունեցանք այցելել Մատենադարան։ Այդ թանգարանին մէջ մենք կրցանք հետեւիլ մեր պետութիւններու յարաբերութիւններու պատմութեանը։ Օրինակ, մենք գիտենք, որ ահա արդէն 26 դար է, ինչ Իրանի պատմութիւնը սերտ առնչութիւն ունի Հայաստանի պատմութեան հետ։ Այդ պատմական յարաբերութիւնները ընթացած են նաեւ մշակութային գծով»:

Շահը հիացումով յայտնեց՝ որ հայ հռչակաւոր պատմագիր Մովսէս Խորենացին, Ֆիրդուսիէն 500 տարի առաջ ապրելով, իր գրքին մէջ պատմած է իրանցի դիւցազն Ռուստամի մասին:

Յետոյ, նշելէ ետք որ 17րդ դարուն մեծ թիւով հայերը Իրան տեղափոխուած եւ բնակած են... Շահը աւելցուց.—

«Ես կ'ուզեմ այն կարծիքն յայտնել, որ մենք Հայաստանի մէջ ոչ միայն ականատես եղանք ձեր սիրալիր հիւրընկալութեան, որ գերազանց էր, այլեւ մենք հնարաւորութիւն ունեցանք ականատես ըլլալու այն մեծ գործերուն, որոնց կերտիչն էք եղած դուք, վերջին յիսնամեակի ընթացքին, միւս ժողովուրդներու օգնութեամբ։ Սա այն է, ինչ մենք այսօր զգացինք ձեզ հետ զրուցելու և Մատենադարան այցելելու ժամանակ։ Ես լսած եմ, որ ըստ ելեկտրուժի վերաբերեալ պայմանագրին, որ մենք պէտք է ստանանք Խ. Միութենէն, հաւանաբար առաջին հոսանքը կը հաղորդուի ձեր Հանրապետութենէն։ Այս բոլոր գործերուն համար մենք խաղաղութեան պէտք ունինք, խաղաղութեան, յանուն որուն պէտք է պայքարինք։ Հետեւաբար՝ յանուն խաղաղութեան, յանուն մեր երկիրներու՝ Իրանի և Խ. Միութեան բարեկամութեան, ինչպէս նաև՝ յանուն Իրանի ու Հայաստանի բարեկամութեան։

«Ես այս բաժակը կ'առաջարկեմ Խ. Միութեան ղեկավարներուն կենացը, անձամբ ձեր կենացը, Պր. Հանրապետութեան Նախագահ, և տաղանդաւոր հայ ժողովուրդին կենացը, հայ և իրանական ժողովուրդներուն կենացը»։

Ճաշկերոյթն անցաւ բարեկամական մթնոլորտի մէջ։

Հոկտ. 3ին Իրանի Շահը Երեւանէն օդանաւ առաւ դէպի Թիֆլիս։

ՃԱՀԱԿԻՐ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐԱՅԻՆ ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹ

چاهاكير
جريدة أسبوعية
ص.ب ٢١١١ بالقاهرة ج.ع.م. ت ٩١٥٠١٣
صاحبة الامتياز : السيدة عايدة سيرد بيان (بالايان)

TCHAHAKIR
HEBDOMADAIRE ARMENIEN
B.P. 2111 Le Caire (R.A.U.) - Tél. 915013
Adresse Télégraphique. TCHAHAKIR, Cairo
Rédacteur en chef; SARKIS BALAYAN

Արտօնատէր — ԱՅՏԱ ՍԵՐՈՎԲԵԱՆ
Սեփականատէր խմբագիր — ՍԱՐԳԻՍ ՊԱԼԱՅԵԱՆ

Հիմնուած 1948ին
Տպաքանակ 3000

ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ ԹԻՒ 250 — ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 17 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ 1968

ՀԱՏԸ ԶԵՐՈՒԲԷ 2,5 Եգ. Դհկ. կամ 25 Լիբ. Դհկ.

عدد رقم ٢٥٠ — الخميس ١٧ اكتوبر ١٩٦٨

Ս. ԹԱՐԳՄԱՆՉԱՑ ՅԱՒԵՐԺԱԿԱՆ ԳՈՐԾԸ

ՍՈՒՐԷՆ ՎՐԴ. ՔԻՆՔԻՆԵԱՆ

Դ. դարու վերջաւորութեան հայ ժողովուրդը կ'ապրէր իր ազգային և կրօնական կեանքի աճաւոր ճգնաժամը. Ցոյն և Պարսիկ մրցակից կայսրութիւններ յագուրդ տալու համար իրենց աշխարհակալական ախորժակներուն, Հայ ժողովուրդը աշխարհագրականօրէն բաժնած էին երկու հատուածներու: Թէև կը շարունակուէր գոյութիւնը Արշակունեաց թագաւորութեան, բայց խորքին մէջ անուանական հանգամանք մը կը ներկայացնէր ան, զուրկ ըլլալով ինքնագլուխ գործելու իրաւասութենէ: Ցունական և պարսկական հզօր մշակոյթները լծուած էին հայ ժողովուրդի հոգին կլանելու տխուր դերին։

Հայ ժողովուրդի ազգային միութիւնը կիսովին խախտած էր, որովհետև իրեն սատար հանդիսացող առաջին ազդակը՝ պետականութիւնը կ'ընթանար դէպի անկում։ Երկրորդ կարևոր ազդակը կը կազմէր Քրիստոնէութիւնը. դար մը առաջ երկու լուսամիտ դէմքեր՝ Ս. Գրիգոր և Տրդատ թագաւոր միասնականութեան ճամբով կախած էին Քրիստոնէութեան ջահը Հայաստան աշխարհի երկնակամարէն, հոգեկան լոյս սփռելու համար հայութեան ընտանեկան և ընկերային հեթանոս բարքերուն վրայ։

Դժբախտաբար հայ ժողովուրդի հոծ զանգուածը անհաղորդ կը մնար Քրիստոնէութեան ջահէն արձակուող կենսատու ճառագայթներու խորհուրդին. պակսողը իր հոգին արտայայտելու սեփական միջոցն էր՝ գիրն ու գրականութիւնը, առանց ատոնց անհնար պիտի ըլլար պահել հայ եկեղեցւոյ անկախութիւնը և հայ ժողովուրդին ինքնութիւնը: Ցոյն և Ասորի եկեղեցիներ յաւակնութիւններ կը սնուցանէին վերջնականապէս իրենց ենթարկելու հայ եկեղեցին: Այս դժնդակ պայմաններուն տակ երևան եկաւ անզուգական անձնաւորութիւն մը՝ Ս. ՄԵՍՐՈՊ, որ մարգարէի մը հեռատեսութեամբ գուշակեց հայ ժողովուրդի գոյութեան սպառնացող վերահաս վտանգը: Ս. Մեսրոպ կրօնքի ու ազգի անհուն սիրով տոգորուած տիպար մըն էր. այդ սէրէն թելադրուած անիկա կամաւորաբար ստանձնեց հայ ժողովուրդը իւրայատուկ գիրով օժտելու ծանր հոգը:

Հրաշքի տարողութեամբ գործի մը պիտի ձեռնարկուէր։

Ս. Մեսրոպ իր իմացական ու հոգեկան բոլոր ուժերը զօրակոչի ենթարկեց՝ ուղղուելու համար դէպի սուրբ նպատակ: Ցցուող դժուարութիւնները ոչ մէկ կերպով վհատեցուցին ազդեցութիւն գործեցին Ս. Մեսրոպի վրայ՝ այլ ընդհակառակն, շուտով չքացան անոր երկաթեայ կամքին առջև: Ս. Մեսրոպ ինքզինք նուիրեց խոկումի ու տքնութեան երկար պահերու, գիշերը խառնեց ցերեկին՝ մինչև որ աղօթքի ապաւինելով բարձրացաւ իր ներքին աշխարհի Սինա լեռը, ուր Մովսէս Մարգարէի հետևողութեամբ Աստուծոյ կողմէ ստացաւ հայերէն այբուբենի զոյգ տախտակները՝ որպէս ուղեցոյց ծառայելու հայ ժողովուրդի քաղաքակրթական կեանքին։ Արդարև հրաշքը իրականութիւն դարձած էր: Ոգևորութեան ալիքը ողողած էր հայ ժողովուրդի բոլոր խաւերը, որոնք Ս. Մեսրոպի մէջ ողջունեցին իրենց յաղթապանծ ազատարարը։

Գիրի գիւտով կերտուեցաւ հայ ժողովուրդի հոգևոր վերածնունդը։ Ս. Մեսրոպ առաքելատիպ վարդապետը և Ս. Սահակ մեծանուն կաթողիկոսը ձեռնահասօրէն գլուխ հանեցին Ս. Գիրքի Թարգմանութեան հսկայ աշխատանքը, աջակցութեամբ լեզուներու հմուտ և արուեստագիտական նուրբ ճաշակի տէր հոյլ մը հաւատաւոր աշակերտներու:

Ընդհանրապէս երբ գիրք մը թարգմանութեան կ'արժանանայ՝ որոշ մաս մը կը պակսի իր արժէքէն, բայց Ս. Գրքի պարագային տարբեր երևոյթ մը պարզուեցաւ. հայերէն թարգմանութիւնը լիովին համապատասխանեց հարազատ բնագրին ունեցած արժէքին։ Այս ուշագրաւ առաւելութիւնը կը վերագրուի հայ հանճարի վսեմ ու չքեղ սլացքին, որուն հետքերը կը գտնուին թարգմանիչ վարդապետներու ընտիր երկերուն մէջ՝։

Թարգմանիչ վարդապետներու մտքի ու սրտի հնոցին մէջ հայերէն լեզուն կաղապարուեցաւ և ճոխ ու ճկուն յատկանիշներ ստացաւ՝ արժանանալով «Մեծասքանչ» ու «Ոսկեղենիկ» պատուանուններուն:

Ս. Գիրքի հայերէն «թագուհի թարգմանութիւն»ը Թարգմանիչ վարդապետներու միջոցաւ կանգնուած անմահական կոթող մըն է, որ դարեր շարունակ հիացումով պիտի համակէ հայ և օտար բազմութիւններ։ Այդ կոթողին ընդմէջէն Աստուած սկսաւ հայերէն խօսիլ հայ ժողովուրդին հետ։

Ս. Գիրքին շունչով կազմուեցաւ հայ եկեղեցւոյ ազգային

(Շար. տես էջ 4)

00685

ԻՍՐԱՅԷԼ Չ'ՈՒԶԵՐ ԳՈՐԾԱԿՑԻԼ

ՄԱԿ-Ի ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՔԱՐՏՈՒՂԱՐԻՆ ՀԵՏ

ՄԱԿի ընդհ. քարտուղար Պր. Ու Թանթ ստիպողական տեղեկագիր մը յղեց Ապահովութեան Խորհուրդին՝ յայտարարելով, որ իրեն անհնար է Միջին Արևելք միջազգային պատուիրակ մը ղրկել, արաբ քաղաքացիներուն վիճակին մասին գրաւեալ հողերուն վրայ քննութիւն մը կատարելու համար, որովհետև Իսրայէլ չ'ուզեր գործակցիլ իրեն հետ:

Այս տեղեկագիրը, ՄԱԿը մեծ դժուարութեան մը առջև կը դնէ, որուն հետևանքները աննախատեսելի են և եթէ ելք մը չգտնըւի, Իսրայէլի դիրքին առջև ընդհ. քարտուղարը ոչ մէկ միջոց ունի գործադրելիք, բացի հարցը կրկին Ապահովութեան Խորհուրդին ներկայացնելէ։

Ընդհ. քարտուղարը, իր եւ Իսրայէլի, ԱՄՀի, Յորդանանի ինչպէս նաև Սուրիոյ պատուիրակներուն միջև Ապահովութեան Խորհուրդին որոշումը քննարկելէն ետք փոխանակուած նամակներուն

(Շար. տես էջ 2)

Վ. ՀԱՄԲԱՐՁՈՒՄԵԱՆ ԳԻՏԱԿԱՆ ՄԻՈՒԹԻՒՆՆԵՐԻ ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ԽՈՐՀՐԴԻ ՆԱԽԱԳԱՀ ԸՆՏՐՈՒԱԾ

ՓԱՐԻԶ (ԹԱՍՍ) — Հոկտեմբերի 2ին այստեղ իր աշխատանքն աւարտեց Գիտական միութիւնների միջազգային խորհրդի 12րդ գլխաւոր ժողովը։ Միութիւնը միաւորում է աշխարհի աւելի քան 60 երկրների գիտութիւնների ակադեմիաները, գիտական կենտրոնները, ինչպէս նաև գիտութեան առանձին ճիւղերի միջազգային կազմակերպութիւնները։

Ժողովին այսօրուան նիստում յաջորդ երկամեայ ժամկէտով խորհրդի նախագահ է ընտրուել սովետական ականաւոր գիտնական՝ աստղագէտ, ակադեմիկոս Վ. Հ. Համբարձումեանը։

Այդ կազմակերպութեան պատմութեան ընթացքում՝ Գիտական միութիւնների միջազգային խորհրդի նախագահի պաշտօնին սոցիալիստական երկրի ներկայացուցչի ընտրութիւնը վկայում է սովետական գիտութեան միջազգային հեղինակութեան աճի մասին։

***

Վիկտոր Համբարձումեանն ընտրուել է Գիտական միութիւնների միջազգային խորհրդի նախագահ։

Մեծ գոհունակութեամբ եւ բերկրանքով է ընկալուել այս նորոյթը, որը մի անգամ եւս հաստատում է հայրենական գիտութեան համաշխարհային ճանաչումը, սովետական նշանաւոր գիտնականի հեղինակութիւնը։

Հոկտեմբերի 1ին շատ երկրների գիտնականների ներկայացուցիչները Վիկտոր Համբարձումեանին ընտրեցին Գիտական միութիւնների միջազգային խորհրդի՝ այդ միջազգային կազմակերպութեան նախագահ, որը ղեկավարում ու համակարգեցնում է արդի համաշխարհային գիտութեան ամենաբազմազան ճիւղերում կատարուող հետազօտութիւնները։

Ս. ՍԱՄՍՈՆԵԱՆԻ ՓԱՅԼՈՒՆ ՑՈՒՑԱՀԱՆԴԷՍԸ

ՆԻՒ ԵՈՐՔԻ ՄԷՋ

ՆԻՒ ԵՈՐՔ, 8 ՀՈԿՏ.— Երէկ բացումը կատարուեցաւ տաղանդաւոր նկարիչ Ս. Սամսոնեանի ցուցահանդէսին, որ տեղի ունեցաւ քաղաքիս Բարեգործական Միութեան սրահին մէջ։ Ներկայ էին հայ համայնքի բարձրաստիճան եկեղեցականները, վարդապետներ, քահանայ հայրեր, հայ և օտար երևելի անձնաւորութիւններ և արուեստասէրներ:

Արուեստի այս ցուցահանդէսը արձանագրեց շատ փայլուն յաջողութիւն մը:

Բացման օրը հազար հոգիէ աւելի անձեր այցելեցին։

Սամսոնեան հրաւիրուած է նաև Պոսթոն, հոն եւս իր գործերը ներկայացնելու արուեստասէր հասարակութեան։

Մանրամասնութիւնները շուտով:

ԹՂԹԱԿԻՑ

ՄԵՍՐՈՊ ՄԱՇՏՈՑ

ԻՄ ՀԱՅ ԼԵԶՈՒ

Իմ հա՛յ լեզու, դուն սուրբ ես Էջմիածնի բառին պէս,
Հայաստանի ժայռին պէս՝ դուն խորամաս եւ տոկուն.
Դուն անառաս ու վառ ես Արարատի ձիւնն ինչպէս,
Ո՛վ հայերէն, «հայ» անուան պէս խորունկ ես եւ անհուն:

Երեւանի քաղաքին պէս շքեղ ես, շէն ես դուն,
Դուն հնչեղ ես, հա՛յ լեզու, հայու սրտի տրոփին պէս,
Հայ երգչուհու ձայնին պէս դուն դաշնօրէն կարկաչուն,
Եւ Նայիրեան հողին պէս միշտ դալար ես, հարուստ ես։

Դուն անո՛ւշ ես, հա՛յ լեզու, Աբովեանի բերնին պէս,
Եւ Քուչակի բառին պէս թեթեւօրէն դուն թրթռուն.
Դուն հզօր ես զրչին պէս Վարուժանին հայակեզ,
Սասունցիի հոգւոյն պէս եւ ռումբին պէս ես բոցուն...

Դուն կենդանի ես քանի կան հայկակներ կենդանի,
Քանի կանթեղն հաւատքին կը վառի հայ կուրծքին տակ,
Քանի Մասիսն երկրի վրայ կը ծածանի, կը կանգնի.
Քանի — հազար սուրի դէմ, հազար սուրի հակառակ —
Անյաղթ կ'ապրի Հայ Հոգին՝ դո՛ւն յաւերժ ես, հա՛յ լեզու։

ԺԱԳ Ս. ՅԱԿՈԲԵԱՆ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔ

Հայրենի Անկիւն

Իր ծննդեան 60ամեակին առթիւ եւ խաղաղութեան մատուցած իր ծառայութեանց համար, Ամենայն Հայոց Հայրապետ Վազգէն Ա. պարգեւատրուեցաւ «Պատուոյ Նշան» շքանշանով: Նկարին մէջ՝ Հայաստանի Գերագոյն Խորհուրդի Նախագահութեան Նախագահ Նագուշ Յարութիւնեան շքանշանը յանձնելէ ետք կը շնորհաւորէ Վեհափառ Հայրապետը:

ՄԱՐԳ ԱՐԵԱՆԸ ԵՐԵՒԱՆԻ ՄԷՋ

ԵՐԵՒԱՆ, (Հ.Հ.Գ.) – Հոկտ. 8ին Երեւան հասաւ սիրուած արուեստագէտ Մարգ Արեանը: Օդանաւակայան հաւաքուած էին անոր արուեստին բազմաթիւ երկրպագուները:

Մարգ Արեան Շառլ Ազնաւուրի պէս այստեղ մեծ հեղինակութիւն կը վայելէ:

Երբ ինքնաթիռի խցիկէն երեւաց Մարգ Արեանը՝ իր խոշոր ակնոցներով եւ հայկական հաճելի դիմագծերով, բոլորը ջերմօրէն ողջունեցին: Հայ ֆիլհարմոնիայի պարի պետական համոյթի ազգային տարազ հագած աղջիկները սիրուած երգիչին մատուցին թարմ ծաղիկներ եւ հայկական աւանդական խաղող:

Մարգ Արեանը Հ.Հ.Գ.ի թղթակիցին հետ ունեցած զրոյցին ժամանակ ըսաւ. – Ես ուրախ եմ, որ կը գտնուիմ իմ հայրենիքիս մէջ, իմ սիրելի Երեւանի մէջ, որուն մասին այնքան կարդացած եմ եւ այնքան լսած: Սակայն այստեղ ուշ գալուս պատճառն այն է, ինչպէս անցեալ տարի եւս ըսած եմ Հայ ֆիլհարմոնիայի տնօրէն Տիգրան Մինասեանին, որ ցանկացած եմ երգերուս մեծ մասը թարգմանել հայերէնի ապա գալ ու երգել հայ բեմի վրայ:

Զրոյցի վերջաւորութեան՝ Մարգ Արեան ըսաւ, որ իր այս համերգային ծրագիրը կը նուիրէ ամենայն հայոց ոստան Երեւանի 2750ամեակին:

ԵՐԳԱՀԱՆԴԷՍԻ ՊՍԱԿԸ ՄԱՐԳ ԱՐԵԱՆՆ ԷՐ

ԵՐԵՒԱՆ, 10, Հ.Հ.Գ. – Մարգ Արեան իր առաջին ելոյթը ունեցաւ Երեւանի գլխաւոր մարզադաշտին վրայ, աւելի քան 20 հազար ունկնդիրներու ներկայութեան:

Հռչակաւոր երգիչը ելոյթ ունեցաւ չարժական բեմէ մը, եւ երգեց ընդհանրապէս հայերէն: Օտար լեզուով երգերը հայերէնի թարգմանուած էին:

«Սիրելի հայրենակիցներ, սիրելի հարազատներ: Անչափ ուրախ եմ որ ինծի բախտ վիճակուեցաւ ձեզ մօտ գտնուելու եւ ձեզ հետ տօնելու Երեւանի 2750 ամեակը: Ահա թէ ինչու իմ առաջին հանդիպումն ալ կը սկսիմ «Երեւան» երգով», յայտարարեց Մարգ Արեան:

Համերգէն ետք, Մարգ Արեան ըսաւ. «Համերգի ժամանակ ես մոռցած էի ուր գտնուիլս, ինքզինքս զարմանալի, հեքեաթային աշխարհի մը մէջ կը կարծէի:

«Բացօդեայ բեմի վրայ այն ալ աշնան, երբ քամի կայ, կարելի է միայն մի քանի երգ երգել: Բայց ես իրաւունք չունէի այդպէս վարուելու:

Հայրենիք եմ եկած, իմ ժողովուրդի մօտ: Ամենէն շատ եւ ամենէն լաւ երգելու համար եմ եկած: Նոյնիսկ խախտեցի իմ սովորոյթս: Չէ՞ որ յաճախակի կ'երգեմ դաշնամուրի կողքին նստած: Այդպէս չըրի, որովհետեւ պէտք էր պտտիլ բեմին վրայ, որպէսզի տեսնեմ բոլոր նստողները եւ անոնք ալ զիս տեսնեն»:

ՄՈՍԿՈՒԱՅԻ ԵՐԵՒԱՆԵԱՆ ՓՈՂՈՑԸ

ՄՈՍԿՈՒԱ, 8 Հ.Հ.Գ. – Կը բարեկարգուի եւ կը գեղեցկանայ Մոսկուայի Երեւանեան փողոցը: Միայն վերջին տարուան ընթացքին այստեղ կառուցուած են մի քանի բազմայարկ բնակելի տուներ, աշխուժացած են առեւտրական կեդրոնի շինարարութեան աշխատանքները:

Հայաստանի մայրաքաղաքի 2750ամեակի օրերուն Երեւանեան փողոցը կ'ըլլայ աւելի գեղեցիկ եւ բարեկարգ:

ԵՐԱԺՇՏԱԿԱՆ ԶԱՆԳ

ԵՐԵՒԱՆ, (Հ.Հ.Գ.) – Երեւանի Ցոբելեանի նախօրերուն Ելեկտրաթեքնիքական գործարանի հաւաքականը հաճելի անակնկալ մը պատրաստած է: Պատրաստուած է ելեկտրական նոր զանգի առաջին նմոյշը՝ կը սեղմես կոճակ եւ միալար զնգոցի փոխարէն կը լսուի երաժշտութեան հաճելի ձայն:

Զանգը, որ կը կրէ «Կանչ» անունը, նախագծած են գործարանի մասնագէտները՝ Ա. Յարութիւնեանի եւ Եու. Պօղոսեանի գլխաւորութեամբ:

ՀԱՅԱԳԷՏ ՌՈՊԵՐԹ ՍՔԱԹԻ ՄԱՍԻՆ

Հայաստանի ռատիոյէն, Հոկտեմբեր 5ի երեկոյեան ժամը 7-7.30, մասնաւոր հաղորդում տրուեցաւ հայագէտ եւ պատմագէտ Ռոպերթ Սքաթի մասին:

Այս հաղորդումին բնագիրը պատրաստուած էր «Աւանկարտ» թերթի խմբագիրներէն Վլատիմիր Վարդանեանի կողմէ:

——✡✡——

ՖՐԱՆՍԱ

ՄԻՔԱՅԷԼ ԳԱՐԱՆՖԻԼԵԱՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆ ՀՐԱՒԻՐՈՒԱԾ

Եգիպտահայ երգիչ Միքայէլ Գարանֆիլեան Փարիզի մէջ կը հետեւի էքոլ Նորմալ տը Միւզիքի: Առաջին տարուան շրջանին փայլուն յաջողութիւն արձանագրեց:

Առ ի գնահատութիւն՝ Կիրակի 22 Սեպտեմբերին երեկոյեան ժամը 21.25ին արտօնուեցաւ երգել՝ Ֆրանս-Վարիէթէէն Մոցարդի Տոն–Ժուան օփերայէն հատուած մը:

Նախապէս հարց–զրոյց տեղի ունեցաւ Գահիրէի Օփերայի գործունէութեան ու արժէքին մասին, ինչպէս նաեւ երգիչին պատկանած ազգութեան շուրջ՝ որ հայ է ծնունդով:

Համակրելի երգիչը, 25 Սեպտեմբերին Հայաստան մեկնեցաւ, հայրենիքէն հրաւիրուած ըլլալով, կը գրէ «Խթան»:

ՏՈՔԹ. Յ. ԳՐԳԵԱՇԱՐԵԱՆ ԿԸ ՄԱՍՆԱԿՑԻ ՎԻՐԱԲՈՅԺՆԵՐՈՒ ՄԻՋԱԶԳ. ՀԱՄԱԳՈՒՄԱՐԻՆ

Լիբանանահայ երիտասարդ բժիշկ Տոքթ. Յակոբ Գրգեաշարեան յառաջիկայ շաբաթներուն Ֆրանսա պիտի ուղեւորուի՝ մասնակցելու համար Փարիզ կայանալիք Վիրաբոյժներու Միջազգային Համագումարին, ուր ներկայ պիտի ըլլան տասնեակ մը երկիրներու ականաւոր վիրաբոյժները:

Սոյն Համագումարին շահեկան զեկուցումով մը հանդէս պիտի գայ նաեւ Տոքթ. Յ. Գրգեաշարեան:

——✡✡——

ԹՈՒՐՔԻԱ

ԽԱՍԳԻՒՂԻ ՎԱՐԺԱՐԱՆՆ ՈՒ ԵԿԵՂԵՑԻՆ ԱՊԱՍԵՓԱԿԱՆԱՑՄԱՆ Կ'ԵՆԹԱՐԿՈՒԻՆ

Վոսփորի առկախ կամուրջին շինութեան առթիւ, Իսթանպուլի Քաղաքապետութիւնը որոշած է լայնածաւալ «խթիմլաք»՝ ապասեփականացում ընել Խասգիւղի եւ Հալըճըօղլուի շրջանին մէջ:

Այս առթիւ, ապասեփականացման պիտի ենթարկուին նաեւ Խասգիւղի Ս. Ստեփաննոս Եկեղեցին, Ներսէսեան գիշերօթիկ վարժարանը, Խասգիւղի Գերեզմանատունը, ինչպէս նաեւ Գալֆաեան Որբանոցը, կը գրէ «Ժամանակ»:

ՈՒՏԻ ՀՐԱՆԴ ԱՄԵՐԻԿԱ ՈՒՂԵՒՈՐՈՒԱԾ

Թուրքիոյ հայ եւ օտար երաժշտասէր հասարակութեան ծանօթ եւ անուանի վարպետ՝ Ուտի Հրանդ վերջերս Ամերիկա ուղեւորուած է: Համակրելի հայ արուեստագէտը նուագահանդէսներ պիտի տայ զանազան քաղաքներու մէջ:

ՀՈԳԵԼՈՅՍ Տ. ՄԱՄԲՐԷ Ս. ԱՐՔ. ՍԻՐՈՒՆԵԱՆԻ ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏԸ

Անցեալ Կիրակի, 13 Հոկտ. 1968, հոգեհանգստեան մասնաւոր պաշտօն մատուցուեցաւ Քաղաքիս Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչ Եկեղեցւոյ մէջ, հոգելոյս Տ. Մամբրէ Ս. Արք. Սիրունեանի մահուան երկրորդ տարելիցին առթիւ:

Օրուան պատարագիչն էր Հոգեշ. Տ. Ներսէս Վրդ. Բապունեան, որ պատշաճ քարոզ մը խօսեցաւ՝ վեր առնելով հոգելոյս Սրբազան Հօր եկեղեցասիրութիւնը, հայրենասիրութիւնն ու աւանդապահութիւնը:

Երգեցողութիւնը կատարուեցաւ Քառաձայն՝ «Շնորհալի» երգչախումբին կողմէ եւ ղեկավարութեամբ Մօ. Եդուարդ Յակոբեանի:

Ներկայ էին Ազգ. Երեսփոխաններ, Ազգ. մարմիններու ներկայացուցիչներ, Ազգ. վարժարաններու տնօրէնութիւնը, ուսուցչութիւնն ու աշակերտութիւնը, ինչպէս նաեւ հոծ թիւով հաւատացեալներ:

Ս. Պատարագէն եւ Հոգեհանգստեան պաշտօնէն ետք՝ Հելիոպոլսոյ Ամենայն Սրբոց Գերեզմանատան մէջ կատարուեցաւ գերեզմանօրհնէք:

ՊԵԼՃԻՔԱՀԱՅ ԿԵԱՆՔ

Երկրորդ աշխարհամարտէն ետք, Պելճիքայի հայ գաղութը տակաւ առ տակաւ սկսած է բազմանալ: Այսօր գրեթէ մեծ գաղութի մը հանգամանքը ստացած է, բաղկացած զանազան երկիրներէ եկող ուսանողներէ, որոնք կ'ուսանին «Պօղոս Նուպար Փաշայի Ֆոնտ»ին միջոցաւ, եւ որոնք աւարտելով համալսարանները կը մնան հոն ու կը նուիրուին իրենց յատուկ մասնագիտութեանց, յաճախ կազմելով նաեւ հոն՝ իրենց ընտանեկան բոյնը:

Դժբախտաբար համայնքը, ըլլայ Պրիւքսէլի կամ Անվերսի մէջ, զուրկ է դպրոցէ ու նաեւ եկեղեցիէ, որպէսզի նորահաս սերունդներ կարող ըլլան հայ լեզուի մշակոյթով դաստիարակուելու եւ ազգային զգացումներով լուսաւորուելու իրենց հոգին:

Այդ կարեւոր հաստատութիւններուն պակասը լրացնելու նպատակով, քանի մը վեհանձն զգացումներով օժտուած ազգայիններ՝ ունեցած են նուիրական ու ազնիւ գաղափարը «Մանուկներու Տուն» մը հիմնելու: Այսպէս՝ բարոյական թէ նիւթական աջակցութիւններով, ձեռնարկած են իրենց այդ վսեմ ծրագիրները իրականացնել, վարձելով պարտէզով շրջապատուած ապարանք մը Պրիւքսէլի եւ Անվերսի միջեւ, ուր փոքրիկներ ամառուան երեք ամիսները հոն կ'անցընեն: Մասնաւորաբար Փարիզէն՝ «Դպրոցասէր»ի տնօրէնուհին՝ Օր. Գարագաշեան, սիրայօժար ստանձնած է ուսուցման պարտականութիւնը՝ իր հետ ունենալով երկու վարժ օգնական ուսուցչուհիներ, որոնք կ'աւանդեն հայերէն, հայոց պատմութիւն, երգեր ու մարզանք: Ասկէ զատ կայ մնայուն բժիշկ մը, որ հոգ կը տանի տղոց առողջական վիճակին: Անհունօրէն գնահատելի է այդ կարող ու մշակուած անձերուն հոգեկան նուիրումը հայ մանուկներուն:

ՀԱՆՐԻ ՎԵՐՆԷՈՅ ՄԻՏՔ ՈՒՆԻ ՆԿԱՐԱՀԱՆԵԼՈՒ «ՄՈՒՍԱ ԼԵՌԱՆ 40 ՕՐԵՐԸ»

ԵՐԵՒԱՆ, Հ.Հ.Գ. – «Ես մտադրութիւն ունիմ նկարահանելու «Մուսա Լերան Քառասուն Օրերը» վէպը: Նոյնիսկ սենարիոն գրուած եւ պատրաստ է, եւ որուն հեղինակը մեր հայրենակից Հանրի Թրուայեան է», լրագրող Ալպէր Գասպարեանին յայտարարած է ֆրանսահայ յայտնի բեմադրիչ Հանրի Վերնէոյ (Աշոտ Մալաքեան), երբ զայն ընդունած է Փարիզի իր բնակարանին մէջ:

Վերնէօյը ըսած է նաեւ՝ որ այս տարի Հայաստան պիտի այցելէ:

Արուեստագէտը թղթակիցին տուած է իր լուսանկարը հայերէն հետեւեալ իր ինքնագրով՝ «Սովետական Արուեստ» ամսագրի ընթերցողներուն, բարեկամական ողջոյններով՝ Աշոտ Մալաքեան»:

ՏԻԿ. Ս. ՎԱՐԴԵԱՆԻ ՆՈՒԷՐԸ ՀԱՅՈՑ ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑԻՆ

ԱՄՆի Ֆրէզնօ քաղաքի բնակիչներէն՝ հանգուցեալ Տիկին Սըրբուհի Վարդեան, 98 հազար 190 տոլար եւ 48 սէնթ կտակած է Պոլսոյ Սուրբ Փրկիչ Ազգային Հիւանդանոցին:

Հիւանդանոցը՝ իր բժշկական դաշտով, Հոգաբարձութեամբ եւ պաշտօնէութեամբ մեղուաջան աշխատանք կը տանի՝ բարձրացնելով մակարդակը Ազգային Տան, թէ՛ իբրեւ բուժարան եւ թէ՛ իբրեւ ընկերային օժանդակութեան հաստատութիւն, պատիւ բերելով Իսթանպուլահայ համայնքին:

ԱՇՈՏ ՊԱՏՄԱԳՐԵԱՆ ՊՈԼՍՈՅ ՄԷՋ

Սփիւռքահայ ծանօթ երգահան Աշոտ Պատմագրեան քանի մը շաբաթէ ի վեր Պոլիս կը գտնուի: ԺԱՄԱՆԱԿ թերթի խմբագրատան այցելութիւն մը տալով ըսած է, թէ 40 տարի առաջ Իսթանպուլ գտնուած է եւ ներկայիս շատ բարեփոխուած գտած է քաղաքը:

ԻՍՐԱՅԷԼ

Զ'ՈՒԶԵՐ ԳՈՐԾԱԿՑԻԼ

(Շար. Ա. էջէն)

բովանդակութիւնները հրատարակեց, ուրկէ ի յայտ եկաւ որ արաբական վերոյիշեալ պետութիւնները կը հաստատեն կարելի օժանդակութիւն ընծայելու ամէն իրենց պատրաստակամութիւնը՝ միջազգային պատուիրակին գործը դիւրացնելու համար, մինչ Իսրայէլի պատուիրակը կը մերժէ գործակցիլ:

Պր. Ու Թանթ ի տես այս կացութեան, Ապահովութեան Խորհուրդին յղած իր նամակին մէջ կ'ըսէ, թէ չի կրնար այս պայմաններու տակ գործադրել Ապահովութեան Խորհուրդի որոշումը եւ ոչ ալ ուրիշ միջոց ունի՝ բացի այս հարցը Ապահովութեան Խորհուրդին կրկին ներկայացնելէ:

ԵՐԵՒԱՆԸ 2750 ՏԱՐԵԿԱՆ Է

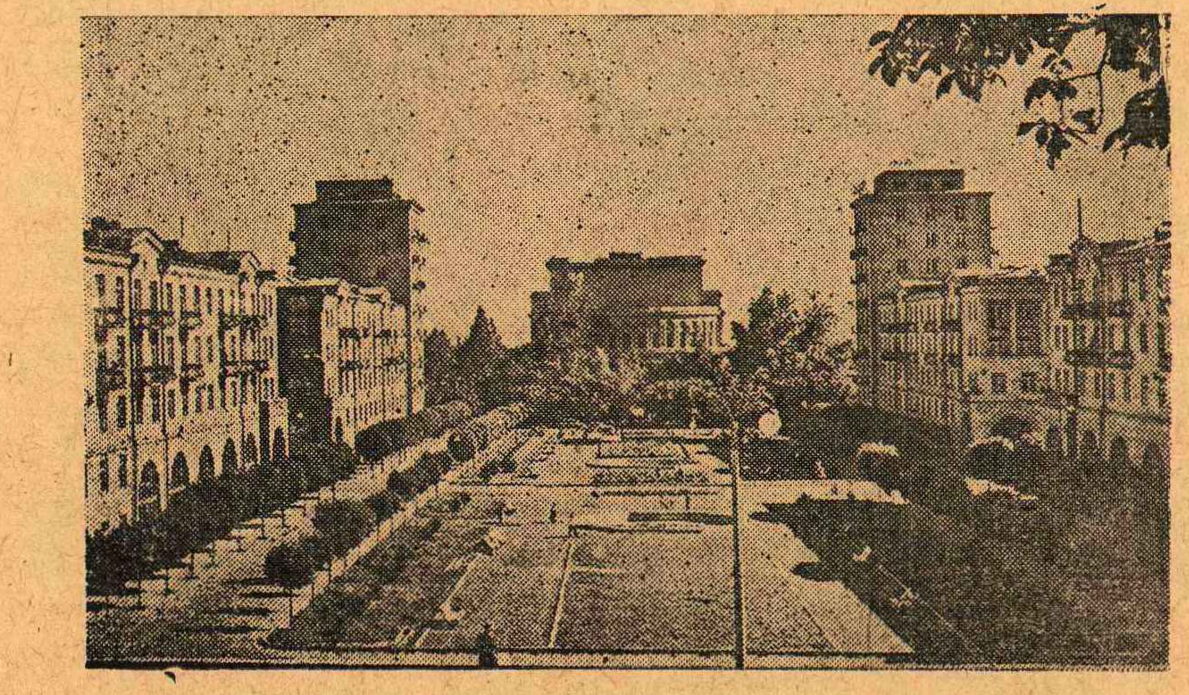
Այդպէս է, թէև այցելուի վրայ այն թողնում է նորագոյն, երիտասարդ քաղաքի տպաւորութիւն։ Դրանում «մեղաւոր» են գեղեցիկ պողոտաները, գողտրիկ ճեմակները, որևից եօթներանգ փայլող շատրուանները ու ցայտաղբիւրները, ճարտարապետական ազգային ու ժամանակակից ոճի զուգորդումով ստեղծուած ինքնատիպ անսամբլներն ու հրապարակները, և վերջապէս, գիտութեան վերջին խօսքով կառուցուած գործարանները... Սրանք բոլորը իրօք նոր են, նորագոյն։ Հինը Արգիշտիի սեպագիր արձանագրութիւններն են, Երևանի ծննդեան քարէ այդ վկայականները, որոնց հիման վրայ պատրաստւում ենք նշել նրա հիմնադրման 2750 ամեակը։ Մեր հիւրերից շատերի համար մեծ անակնկալ կը լինի իմանալ, որ Երևանը 29 տարով մեծ է անգամ «յաւերժական» քաղաքից՝ Հռոմից։

Այո, Երևանին հասակակից կամ նրանից աւագ կանգուն քաղաքների թիւը աշխարհում շատ քիչ է։

Տօնահանդէսի նախապատրաստութեան ու անցկացման ուղղութեամբ մշակուած միջոցառումների, կատարուած ու կատարուելիք գործերի մասին պատմեց ժուռնալիստներին՝ քաղսովետի գործկոմի նախագահ ընկեր Գրիգոր Հասրաթեանը։ Հարցերը շատ էին, պատասխանները՝ հետաքրքիր, ոգեւորող։

Հոկտեմբերի 18, 1968 թուականի։ Այս օրն է որոշուած սկսել տօնակատարութիւնը։ Յոբելեանական յանձնաժողովն իր նիստերում մշակել է գործունէութեան մանրամասն ծրագիր, հաշուի առնելով նաև կազմակերպութիւնների և առանձին քաղաքացիների՝ տօնակատարութեան անցկացման վերաբերեալ առաջարկները։

Հոկտեմբերի 18ին տեղի կ'ունենայ հանդիսաւոր նիստ։ Այդ օրուանից սկսած եօթ օր, եօթ գիշեր Երևանը կը հուրհրայ իր լոյսազարդերով, մէկ շաբաթ շարունակ էստրադաներում, հրապարակներում ու հնարաւոր բոլոր տեղերում կը կազմակերպուեն հանրապետութեան ստեղծագործական լաւագոյն կոլեկտիւների և ինքնագործ խմբերի ելոյթներ, սպորտային խաղեր, կը լսուեն Երևանի հիմնադրմանը և նրա պատմութեանը նուիրուած գիտական հաղորդումներ,

Երեւանը 1968ին

ցանկացողները կը կարողանան նիւթական կուլտուրայի հնագոյն նմոյշները դիտել իրենց բնական վայրերում։

Տօնահանդէսներ կը կազմակերպուեն նաև հանրապետութեան միւս քաղաքներում և շրջաններում։

— Երևանի հիմնադրումը վկայող սեպագիրը հնարաւոր է, որ դրուի Լենինի հրապարակում, — ասաց ընկ. Հասրաթեանը։ — Հրապարակում տեղ կը գրաւեն նաև չորս լեզուով ուղեցոյցներ և Էրեբունիի յատակագիծը։ Ծանօթութիւնը Երևանի հետ մեր հիւրերը կը սկսեն այդտեղից։ Իսկ հիւրեր շատ կ'ունենանք։ Երևան կը ժամանեն միութենական հանրապետութիւնների, Մոսկուայի և հերոս քաղաքների ներկայացուցիչները։ Հրաւէրներ կ'ուղարկուեն սովետական երկրի հայաշատ քաղաքները, սփիւռք, ներկայացուցիչներ կը լինեն տարբեր մեր Երևանին հասակակից աշխարհի քաղաքներից։

Շատ բան է ձեռնարկուած հրատարակչական գծով՝ թողարկելու փաստագրական, պատմական, գրական ու իլիւստրատիւ նիւթեր, գրականութիւն։ Մասսայական միջոցառումների ուղղութեամբ լայն ծրագիր ունի կուլտուրայի մինիստրութիւնը։ Հոկտեմբերի 18ին բաց կը թողնուեն յատուկ դրոշմանիշեր։ Ընտրուած և մասսայական արտադրութեան են յանձնուել յոբելեանական մետալների, կրծքանշանների ու յուշանուէրների նմոյշները։

— Քաղաքի լուսազարդման ու ռեկլամի գծով յատուկ պլան, գեղեցիկ, տպաւորիչ մտայղացումներ կա՞ն։ Այո՛, կան։ Փոխւում է քաղաքի լուսազարդման սիստեմը։ Տօնահանդէսների օրերին կը բացուեն նոր սրճարաններ,

(Շար. տես էջ 4)

Երաժշտութիւնը Արտայայտութիւնն է Մեր Խորախորհուրդ Զգացումներուն Եւ Գերազնիւ Նպատակներուն

(ՆՈՒԷՐ՝ ՄՕ. ԵՒ ՏԻԿԻՆ ԵԴՈՒԱՐԴ ՅԱԿՈԲԵԱՆԻՆ)

ԳԷՈՐԳ ՏԱՐՕՆԻ

Մեզի համար ուրախութիւն է հաստատել, թէ հայ իրականութենէն ներս երաժշտութիւնը ունի իր վեհ նշանակութիւնը և իր անկորնչելի արժէքը։

Մայր Հայրենիքի թէ Հա՛յ Սփիւռքի ուսումնարաններուն մէջ երաժշտութիւնը կը դասաւանդուի մասնաւոր կարեւորութեամբ, անոր համար որ հայ ժողովուրդը, հին դարերէն մինչեւ մեր օրերը, երաժշտութիւնը նկատած է ու կը նկատէ դաստիարակութեան լաւագոյն ազդակներէն մին։

Երաժշտութիւնը գեղարուեստ մըն է՝ որ կ'ազնուացնէ մարդկային հոգին, կը մշակէ գեղեցիկին ճաշակը, կ'ամփոփէ ցրուած աչքերը և հոգեկան հաղորդակցութիւն, ջե՛րմ կապակցութիւն կը ստեղծէ անձերու միջեւ։

Երաժշտութիւնը, հոգեւոր թէ աշխարհիկ, կուգայ պատկերացնելու եւ ցոլացնելու մարդուն, ապրո՛ղ ու շնչո՛ղ էակին հոգեկան աշխարհին ելեւէջող ապրումները։

Երաժշտութիւնը սակայն անիմաստ ու անարժէք կը թուի ըլլալ այն մարդոց համար՝ որոնց սրտերը պարպուած են, զգայազուրկ են ու չեն երգեր։ Այս մարդիկը կը սիրենք նմանցնել այն ի ծնէ համրերուն, որոնք իրենց ներքին զգացումները չեն կրնար ուրիշներուն հաղորդել։

Կան նաև ուրիշ դասակարգի մարդիկ, որոնց խիղճը հազար ու մէկ չարութիւններով ապատած ըլլալուն, կորսնցուցած են իրենց հոգեկան խաղաղութիւնը ու դարձած են ողորմելի արարածներ. կասկածէ դուրս է, թէ ասոնք ալ չեն կրնար երգել։

Իսկ ի՜նչ ըսենք անփոյթներուն, որոնք ընդունակութիւն և գեղեցիկ ձայն ունենալով հանդերձ՝ անարդարանալի անտարբերութեամբ մոխրացուցած են իրենց այդ երկնատուր շնորհները, ձիրքերը, թողած են զանոնք անմշակ ու դարձած են անընդունակ երգի և երաժշտութեան։

Ահա այսպիսիներուն է որ իր խօսքը ուղղելով հռչակաւորն Շուման կ'ըսէ.

— Եթէ գեղեցիկ ձայն ունիք, վայրկեան մ'իսկ մի վարանիք զայն մշակելու ու զայն նկատեցէք երկինքէն ձեզի շնորհուած ամենէն ընտիր պարգեւը։

Երաժշտութեան հանդէպ ցուցաբերուած սէրը բնատուր է։

Մանուկ հոգիներուն համար սակայն երաժշտութեան արտաբերած հոգեկան հմայքն ու երջանկութիւնը անծանօթ ըլլալուն, հարկ է զայն անոնց ջամբել հաճելի այլ դիւթիչ եղանակով մը։ Ու հեղ մը որ մանուկը սկսի ըմբոշխնելու երգին առթած հաճոյքը, շուտով կը յափշտակուի անկէ և զգլխած՝ կ'երգէ շարունակ, թաղուելով իր արդար բայց անգիտակից ապրումներուն մէջ։

Հապա երիտասա՞րդը։

Որքա՜ն աւելիով ան պիտի սիրէ երաժշտութիւնը, քանի որ բաւականաչափ ճաշակած է կեանքի հաճոյքներն ու դառնութիւնները։ Ուստի, ան իր խորախորհուրդ զգացումներուն ու գերազնիւ տրամադրութիւններուն իբրեւ հզօրագոյն և պերճագոյն թարգմանը գտնելով սոսկ երաժշտութիւնն ու երգը, կ'երգէ անդադար, հաճոյքի ու դառնութեան պահերուն, գործի վրայ թէ տան մէջ։ Ու այսպէսով, ան որեւէ տաղտուկ չի զգար իր աշխատանքէն ներս ու իր ընտանիքն ալ կը վերածէ երջանիկ բոյնի մը։

Հայաստանի բովանդա՛կ տարածքին վրայ հայ ժողովուրդը կ'երգէ հանքերու, գործարաններու, դահլիճներու եւ տուներու մէջ։

Հայաստանի հայ ժողովուրդը կը խանդավառուի իր արմենական ազգութեան ստեղծագործութիւններով, կ'երգէ գովքը իր պատմական անցեալին ու իր փառաւոր ներկային։

Հա՛յ Սփիւռքի լայնածիր հորիզոններուն ներքեւ, այո՛, ճիշդ է, թէեւ մեր խանդավառութիւնը նո՛յնը չէ, ինչ որ է Մա՛յր Հողի վրայ, սակայն նոյնպէս ճիշդ է, թէ մե՛նք, սփիւռքահայերս եւս ունինք ապագայի մեր փայլուն յոյսերը, որոնց պատկերացումը երաժշտութեան շնորհիւ կ'եռեփէ մեր սրտերը ու մեզ կը փոխադրէ մեր հետագայ նպատակներու իրականութեան ուղիին։

Եթէ ունինք հոգեկան տխրութիւններ և սրտի յոյզեր, դարձեալ երգն է, երաժշտութիւնն է՝ որ կ'ամոքէ, կը հանդարտեցնէ ու կը խաղաղեցնէ մեզ։ Սաւուղը նոյնիսկ իր հոգեկան տառապանքներու սարսափելի վայրկեաններուն ինքզինք կ'ամոքէր Դաւիթի քնարին թրթռուն լարերէն արտաբերուած քաղցրաշունչ եղանակներով։

Դարձեալ երաժշտական հուժկու լեզուին շնորհիւ է որ յաճախ կ'ոգեկոչենք մեր մանկութեան քաղցր ու անոյշ օրերը և սոյն հոգեբանախօսական երեւոյթներուն դէմ յանդիման կանգնած՝ կ'ունենանք ազնիւ խոկումներ։

Մեր այս հաստատումները անուրանալի և անհերքելի ճշմարտութիւններ ըլլալնուն, մեզի՝ հայերուս, իբր քաղաքակիրթ ու առաւել եւս քաղաքակրթուելու ձգտում ունեցող ազգ մը՝ պարտաւորութիւն կ'իյնայ մի՛շտ կարեւորութիւն տալ երաժշտութեան, քաջալերել ու գնահատել մեր երէկուան ու այսօրուան երաժշտագէտները և անոնց ստեղծագործութիւնները, վառ պահել մանաւանդ հա՛յ երաժշտութեան ոգին, մանուկներու, երիտասարդներու և ինչու չէ նոյնիսկ չափահասներու մօտ։

Կասկածէ դուրս է, թէ մեր ազգային դիտանկիւնէն մօտենալով, հայ երաժշտութիւնը իր կարեւոր դերը ունի նաև հայապահպանման նուիրական պայքարին մէջ։

Ասոր համար ալ կ'արժէ երգել ու երգել տալ ամենուրեք՝ ուր առիթը կը ներկայանայ։

Հայ երաժշտութիւնը ճոխ է ու հարուստ։

Շնորհիւ Սայաթ-Նովայի, Կոմիտասի, Սրուանձտեանցի, Սիւնիի, Սպենդիարեանի, Խաչատրեանի, Բաբաջանեանի, Միրզոյեանի, ինչպէս նաև բազմաթիւ այլ երգահաններու, այսօր մենք ունինք առատ ու գեղեցիկ երգեր, որոնք կը ներկայացնեն հայկական քաղաքակրթութիւնը ու հայոց դաստիարակութեան չափանիշը։

Պատի՜ւ հայ երաժշտութեան ու անոր անխո՛նջ նուիրեալներուն։

Պէյրութ

ԿԱՊԸ ԳԱՂՈՒԹՆԵՐՈՒ ՄԻՋԵՒ

Հայրենիք — Սփիւռք փոխադարձ կապերու ամրացման առընթեր, անհրաժեշտ է ողջ մնացած կամ կիսակործան գաղութներու միջեւ մշակութային եւ ընկերային կապերու սերտացումը։

Գաղութները անջատ կ'ապրին իրարմէ եւ պատահական այցելուներով գաղափար կ'ունենան իրարու մասին։

Այսօր մենք շատ քիչ բան գիտենք Պոլսոյ հայ գաղութին մասին։ Գիտենք միայն, որ կրօնական իշխանութիւն մը, քանի մը մշակութային եւ կրթական հաստատութիւններ կը մնան հոն, քանի մը թերթեր լոյս կը տեսնեն, եւ արտագաղթի շնորհիւ 60 հազար հայեր կ'ապրին դեռ Պոլսոյ մէջ, մինչ շրջաններէն նոր գաղթականներ կու գան մայրաքաղաքը «ճեղքելու»։

Շատ քիչ բան գիտենք նաեւ գաղութներու դիմադրական կորովին, ձեռք առնուած միջոցներուն եւ այլ գաղութներու հետ սերտացման առնչութեամբ տարուած աշխատանքներուն մասին։

Միջ-գաղութային մարմիններու ծնունդ տալը անկասկած օգտակար եւ այժմէական նշանակութիւն պիտի ունենար մեր գոյութեան մաքառման համար։

Միջ-գաղութային մարմիններու գոյացումը եւ անումը անշուշտ կախում ունի իրար հասկացողութեան այն մթնոլորտէն՝ որ կրնայ ստեղծուիլ հայ եկեղեցւոյ, հայ քաղաքական կուսակցութիւններու հաստատական կամ մեկենասական ձգտումներու սանձումով եւ բոլոր հայերուն անխտիր — որպէս հաւաքական ամբողջութիւն — մտածելու ձգտումին զօրացումով։ Գործնական ըլլալու համար, կարելի է իւրաքանչիւր գաղութի գլխաւոր կեդրոնին մէջ հաստատել հայ-տուն մը՝ հոն հրաւիրել զանազան գաղութներու պատուիրակութիւններ եւ նախապէս կազմակերպուած յայտագրերու հիման վրայ փոխադարձ ծանօթութիւններ հաստատել եւ ազգապահպանման յատուկ ծրագիրներ ներկայացնել։

Այսպիսի նախաձեռնութիւն կրնան վերցնել այն գաղութները, ուր անհրաժեշտ պատրաստուած մտաւորականներ մեծ թիւ մը կը կազմեն եւ ուր կը գործեն կրօնական եւ ազգային մարմինները։

Եղեռնի յիսնամեակը ստուգապէս ներարկեց ընդհանրապէս հայ գաղութներու մէջ սնած եւ աճած նոր սերունդի դիմադրական կարողութիւնը՝ ձուլումի հարցին նկատմամբ։

Պարզուեցաւ, որ միջին սերունդը դեռ կը պահէ իր հաւատքը երէկուան այսօր փոխանցուած մեր հայկական գիրին եւ աւելի պատրաստակամ է հաւաքաբար հետապնդելու մեր իրաւունքները, միջազգային պատշաճական բարձր հաստատութիւններէ ներս։ Սակայն ինչ որ պակսեցաւ՝ այդ 1965ի Եղեռնի համահայկական մտահոգութիւնները հետապնդելու ուղղութեամբ գործնական քայլեր առնելու իմաստութիւնն էր։ Պատահական հաստատական ցոյցերն ու խորքերը արդիւնք չունին եւ չէին կրնար տալ անտարակոյս, երբ կատարուեցան դիմումներ՝ օրինակ Հարաւ Լատինական Ամերիկայի երկիրներու համաժողովին, ժողով մը՝ որուն նախագահն էր ԱՄՆի ներկայացուցիչը եւ որուն դիմողն ալ՝ «Հայաստանի Հանրապետութեան ներկայացուցիչ» (?) Հրանդ Սամուէլներն էին։

Ո՞վ թելադրեց այդպիսի դիմումներ կատարել ժողովի մը, ուր Թուրքիոյ հետ սիրալիր յարաբերութիւններ պահողներու թիւը կարծուածէն աւելի շատ էր եւ ուր Թուրքիոյ թիւ մէկ պաշտպանը հանդիսացող Մ. Նահանգները ներկայ էին ... եւ դեռ կարծել, որ այդպիսի ժողովէ մը ի նպաստ մեր դատին կարելի էր որոշումներ խլել, առնուազն միամտութիւն էր։

Յետոյ ՄԱԿի առջեւ տեղի ունեցած պատահական, մասի վրայ համրուող մարդոցմով Թուրքիոյ դէմ կատարուած ցոյցերն ալ՝ անշուշտ արդիւնք պիտի չտային։

Այդպիսի ցոյցերը պէտք է տեղի ունենային, հաւաքական եւ նպատակայարմար պահու մը, եւ տուեալ գաղութի քաղաքական ու մտաւորական լայն շրջանակներուն մօտ յատուկ կերպով պարզելէ եւ ծանօթացնելէ ետք՝ հայ ժողովուրդի մշակոյթը, անոր դէմ գործադրուած ցեղասպանութիւնը։ Եւ ասիկա ո՛չ թէ քանի մը տարուան՝ այլ եթէ պէտք ըլլայ նուազագոյն 25 տարուան վրայ երկարաձգուող ծրագրով մը։

Միջ-գաղութային յարաբերութիւններու սերտացումով կարելի պիտի ըլլայ վերոյիշեալ մտահոգութեամբ առնուելիք գործնական քայլերու իրականացման ուղին հարթել, եթէ՛ որոշած ենք գործել։

ՎԱՆԻԿ

ԱՐԺԱՆԹԻՆ

ՄԱՀ ԵՒ ԹԱՂՈՒՄ ՎԵԹԵՐԱՆ ԸՆԿԵՐ ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ՄԻՒՐԷՔԵԱՆԻ

Երկարատեւ ու տառապալի հիւանդութենէ մը ետք, Ուրբաթ, Սեպտեմբեր 13ի գիշերը, իր բնակարանին մէջ շիջեցաւ կեանքին ճրագը, մեր գաղութի ծանօթ անձնաւորութիւններէն մէկը. ընկ. Յովհաննէս Միւրէքեանի, խոր սուգի մատնելով կողակիցը, դուստրը, քոյրը, եղբայրները և ազգականներու ու հայրենակից-բարեկամներու լայն շրջանակ մը։

Ողբացեալ ընկ. Յովհաննէսի վաղահաս մահով, Միւրէքեան յայտնի ընտանիքը կը կորսնցնէ իր աւագ եղբայրը, Հարաւ. Ամերիկայի Հնչակեան կազմակերպութիւնը՝ իր հաւատաւոր ու հեղինակաւոր դէմքերէն մին և հայ համայնքն ընդհանրապէս իր յոյժ պիտանի, գործունեայ ու զոհաբերող մէկ անդամը, որ կը թողու մեզի իր կրքոտ հայրենասիրութեանն ու բազմամեայ և օգտաշատ հասարակական գործունէութեանը գրական հետքերը մեր հաւաքական կեանքէն ներս։

Արժանթինահայ գաղութի կազմաւորման համար թափուած տքնաջան աշխատանքներուն մէջ իր կարևոր բաժինն ունեցաւ ընկ. Յովհաննէս Միւրէքեան, «Հայ Կեդրոն»ի վարչական խորհուրդին իբրեւ անդամ։ Միեւնոյն ատեն, ան գործեց եկեղեցական, կրթական, կալուածոց եւ այլ կարեւոր յանձնաժողովներու մէջ։ Եռանդով մասնակցեցաւ Այնթապի Հայրենակցական Միութեան Վարչական կազմին։

Մշակութային ու երիտասարդական շարժումները միշտ վայելեցին անոր անվերապահ աջակցութիւնն ու քաջալերանքը։

Ընկ. Յովհաննէս եղաւ մասնաւորապէս, իր հօր՝ Այնթապի նահապետական դէմքերէն եւ Հնչակեան տիտաններէն՝ անմոռանալի ընկեր Յակոբ Միւրէքեանի գաղափարական ամուր հաւատքին ու զօրաւոր կամքովը օժտուած Մարդը, պարկեշտ Հայը եւ նախանձախնդիր Կուսակցականը։ Ան վարեց, Հնչակեան շարքերէն ներս, վարչական մէկէ աւելի պատասխանատու պաշտօններ եւ եղաւ ընդհանրապէս հայրենասիրական ճակատի ամուր սիւներէն մին։

(Շար. տես էջ 5)

ԵՐԵՒԱՆԸ 2750 ՏԱՐԵԿԱՆ Է

(Շարունակութիւն Գ. էջէն)

մինչեւ ուշ գիշեր կը գործեն ռեստորանները։

— Ինչպէս ասացինք, Երեւանն այժմեան վիճակով այնպիսին է, որ հնարաւոր չէ պատմական առումով նրա հին լինելը ցոյց տալ: Ինչպէ՞ս մատուցել Երեւանը։ Ի՞նչ է արւում քաղաքի ճարտարապետական ձեւաւորման համար։ Այս ուղղութեամբ աշխատում են Պետշինը, Ճարտարապետների միութիւնն ու քաղսովետի գործկոմը:

Առաջին եւ ամենամեծ միջոցառումը Էրեբունիի վերականգնումն ու նրա շրջակայքի բարեկարգումն է։ Բլուրը ամբողջովին կը կանաչապատուի։ Կը բացուեն Թանգարանը եւ Երեւանի հիմնադրման նուիրուած յուշարձանը։ Ի դէպ, այդ յուշարձանի համար յայտարարուած մրցանակաբաշխութեան ժամկէտը երկարաձգուեց, որովհետեւ ներկայացուած 45 գործերից լաւագոյնները արժանացան ընդամէնը խրախուսական մրցանակի, իսկ մենք ուզում ենք ունենալ այդ իրադարձութեանը արժանի կոթող։

Հնութիւնների պահպանութեան կոմիտէի միջոցով վերականգնւում են նաև Կարմիր բլուրի և Շէնգաւիթի պատմական յուշարձանները:

Այդ օրերին Երեւան այցելողները կը կարողանան տեսնել նաև քաղաքի շրջակայքի՝ Աւանի եւ միւս բնակատեղիների յուշարձաններն ու խաչքարերը, որոնք կը հաւաքուեն Թանաքեռում եւ Աւանում, Աշտարակի յուշարձանները, Գառնի-Գեղարդի կոմպլեքսը, որոնց շրջակայքը նոյնպէս կարգի կը բերուի: Մեծածաւալ աշխատանքներ են կատարւում քաղաքի մուտքերը՝ Թբիլիսիի, Աշտարակի ու Արտաշատի, Էրեբունի տանող Բաքուի խճուղին գեղեցկացնելու և կարգաւորելու ուղղութեամբ։

Հինը ցոյց տալու համար Հրազդանի կիրճում վերականգնւում են քիչ թէ շատ հետաքրքրութիւն ներկայացնող շէնքերը, մաքրուել է արդէն Կաթողիկէի շրջակայքը։

Երեւանի 2750ամեակի առթիւ քաղաքում կը հիմնադրուեն նոր մշակոյթի մոնումենտալ շէնքեր՝ լայնէկրան կինոթատրոն, սպորտի պալատ եւ այլն, որոնց շինարարութեան աւարտումն արդէն կը կապուի Հայաստանում սովետական կարգերի հաստատման 50ամեակի հետ:

Ուրախալի է լսել նաեւ, որ սկսուելու է Երեւանի կենտրոնի կառուցումը ըստ գլխաւոր յատակագծի։

Օգտուելով առիթից, որ ամպիոնի մօտ էր քաղսովետի գործկոմի նախագահը, ժուռնալիստները ընդարձակեցին իրենց հարցերի շրջանակը՝ ե՞րբ է սկսուելու Երեւանի մետրոյի շինարարութիւնը, ի՞նչ է արւում քաղաքի օդը մաքրելու ուղղութեամբ, ժուռնալիստները կ'ունենա՞ն իրենց տունը թէ ոչ, ո՞ւր է հասել «Անի» հիւրանոցի շինարարութիւնը, ի՞նչ է արւում քաղաքային փոխադրութեան աշխատանքը կարգաւորելու ուղղութեամբ և այլն։

Պատասխանելով հարցերին, ընկեր Հասրաթեանն աւելացրեց։

— Քաղաքի սովետական ու կուսակցական օրկանները Երեւանի 2750ամեակի տօնակատարութիւնը դիտում են որպէս մի նոր, յարմար առիթ՝ լուծելու շատ կարեւոր մի հարց՝ մայրաքաղաքի բնակիչներին սաղական, պատշաճ մաքրութիւն, կարգ ու կանոն, բարձր կարգապահութիւն, կիրթ եւ բարեհամբոյր վերաբերմունք արմատաւորելու հարցը. այս գործում պէտք է շարժի ենթարկուի ամբողջ հասարակայնութիւնը, դա մեր քաղաքի ու նրա քաղաքացիների պատուի խնդիրն է։ Ժուռնալիստներն, անշուշտ, շատ բանով կարող են օգնել մեզ:

Երեւանի քաղաքային սովետի սեսիան արդէն հաստատել է գործկոմի որոշումը՝ Երեւանի 2750-ամեակի կապակցութեամբ «Երեւան քաղաքի պատուաւոր քաղաքացի» կոչում սահմանելու մասին: Այդ կոչմանը կ'արժանանան մայրաքաղաքի զարգացման ու կառուցման գործում առանձնայատուկ ծառայութիւն մատուցած քաղաքացիները։

«ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԱՇԽԱՏԱՒՈՐՈՒՀԻ»

ԵԳԻՊՏԱՑԻ ԺՈՂՈՎՈՒՐԴԻՆ ԿԱՄՔԸ

Կարեւոր դէպք մը պատահեցաւ Արաբ. Միացեալ Հանրապետութեան քաղաքական կեանքին մէջ. արդարեւ, Արաբական ընկերվար Միութեան Ընդհանուր Համագումարը իր աշխատանքները աւարտեց Գահիրէի մէջ: Համագումարը տեղը ունեցաւ երկրին համար դժուարին ժամանակաշրջանի մը մէջ, երբ իսրայէլեան նախայարձակները դեռ գրաւուած կը պահեն արաբական հողերը և զինուորական գործողութիւնները չեն դադրիր Սուէզի ջրանցքի գօտիին մէջ: Շատ բնական էր ուրեմն, եթէ իսրայէլեան նախայարձակումին հետքերը ջնջելու հարցը տիրական տեղ գրաւեց համագումարի աշխատանքներուն մէջ։ Օրակարգի վրայ էին այսպիսի հարցեր՝ «Զինուորական ու քաղաքական զօրաշարժը», «Երկրին տնտեսական աղբիւրներուն զօրաշարժը», «Ժողովրդական բոլոր ուժերուն զօրաշարժը երկրէն ներս», և այլն։ Համագումարը գոհունակութեամբ հաստատեց, թէ հակառակ 1967ի Յունիսի զինուորական ձախողութիւններուն, Արաբ. Միաց. Հանրապետութիւնը յաջողեցաւ պահպանել եգիպտական յեղափոխութեան նուաճումները եւ ամրապնդել յառաջդիմական իրաւակարգը։

Նախագահ Նասէրի յայտարարած և անցեալ Մայիս 2ին ժողովրդական հանրաքուէով վաւերացուած «Մարտ 30ի ծրագիր»ին տրամաբանական զարգացումը եղաւ համագումարը։ Այդ ծրագիրին վրայ հիմնուելով է, որ վարչին մինչև վեր վերակազմակերպուեցաւ Արաբ. Ընկերվար Միութիւնը եւ,— ինչպէս համագումարին բանաձեւը կը շեշտէ.— «Աշխատաւոր ժողովուրդի ուժերու միութեան քաղաքական կազմակերպութիւնը, ժողովուրդին կամքը՝ առաջին անգամ ըլլալով կրցան գլուխ հանել իրենց յանձնառութիւնները ու ստանձնել իրենց պատասխանատուութիւնները»։

Ա. Ը. Միութեան գործունէութեան կարեւոր ազդակը այն է, որ անիկա իր շարքերուն մէջ կը հաշուէ բանուորներուն, գիւղացիներուն, մտաւորականութեան, բանակին, ազգային դրամագլուխին՝ այսինքն մանր ու մասնակիօրէն ալ միջակ պուրժուազիային ներկայացուցիչները։ Բանուորներուն ու գիւղացիներուն ներկայացուցիչները Միութեան վարիչ մարմիններուն մէջ, ներառեալ Ազգային Ընդհանուր Համագումարին մէջ, աթոռներուն առ նուազն կէսը պիտի գրաւեն։

Համագումարը մեծ ուշադրութիւն ընծայեց երկրին տնտեսական աղբիւրները զօրաշարժի ենթարկելու գործին և գլխաւոր շեշտը դրաւ անոր պաշտպանողական կարողութեան բարձրացման վրայ։ Այն ինչ որ ըսուած էր «Մարտ 30ի ծրագիր»ին մէջ, — արդիւնաբերութեան ու երկրագործութեան բազմակողմանի զարգացում մը, բնակչութեան ամբողջական աշխատանքի ապահովումը, ժողովուրդի հոգեկան ու բարոյական մակարդակին բարձրացումը, ժողովուրդին ու զինեալ ուժերուն միջեւ գործակցութեան ընդլայնումը, — մեծ արձագանգ գտաւ համագումարի աշխատանքներուն ու պատուիրակներու բազմաթիւ ճառերուն մէջ։ Նախայարձակին վճռական հակահարուած տալու համար, — կը շեշտէին պատուիրակները, — պէտք է նկատելիօրէն աւելցնել արդիւնաբերական արտադրութիւնը և ազգային տնտեսութեան բոլոր բաժիններուն մէջ արտադրողականութիւնը բարձրացնելու սահմանուած ծրագիր մը մշակել։

Երկրին առջեւ դրուած գլխաւոր պարտականութիւնը նորին ճակատի ամրապնդումն է այսօր։ Այս հարցին մասին մասնաւոր որոշումներ առաւ համագումարը։ Գահիրէի «Ալ Կամհուրիէ» թերթը կը շեշտէ, թէ «կայսերապաշտական շրջանակները շատոնց ի վեր կը մղեն հոգեբանական պատերազմ մը, որուն նպատակն է եգիպտացի ժողովուրդը իր ղեկավարներէն բաժնել»։

Արդ. համագումարին աշխատանքները յստակօրէն ցոյց տուին, թէ կայսերապաշտներուն մեքենայութիւնները զուր են: Քաղաքական դիտողները միաձայնութեամբ կը շեշտեն, թէ համագումարին պատուիրակներուն և երկրին քաղաքական ղեկավարութեան մօտ տեսակէտի կատարեալ նոյնութիւն կը տիրէ օրակարգի բոլոր հարցերուն մասին։ «Այժմէն իսկ կրնանք ըսել, — կը շարունակէ թերթը, — թէ Ա. Ը. Միութեան Ազգային Ընդհանուր Համագումարը յաջողութեամբ հասաւ իր բոլոր հիմնական նպատակներուն, ինչ որ եգիպտացի ժողովուրդին կենսունակութիւնը կը փաստէ»։

Գահիրէի համագումարը անգամ մը եւս շեշտեց, թէ եգիպտացի ժողովուրդը անփոփոխ կերպով պիտի հետեւի խաղաղասէր երկիրներուն հետ, իսրայէլեան նախայարձակումը վճռապէս դատապարտող և արաբներու արդար դատին զօրավիգ կանգնող պետութիւններուն ու ժողովուրդներուն հետ բարեկամական կապերը ամրապնդելու միտող քաղաքականութեան։

Կարելի չէ չշնորհաւորել Ա. Ը. Միութեան Ազգային Ընդհանուր Համագումարին աշխատանքներուն յաջողութեամբ աւարտիլը և յաջողութիւն չմաղթել եգիպտացի ժողովուրդին՝ կայսերապաշտութեան ու նախայարձակումի ուժերուն դէմ անոր մղած պայքարին մէջ։

Ա.

Ս. ԹԱՐԳՄԱՆՉԱՑ ՅԱՒԵՐԺԱԿԱՆ ԳՈՐԾԸ

(Շարունակութիւն Ա. էջէն)

նկարագիրը: Այնուհետեւ հայ եկեղեցին իր հովանին տարածեց հայ ժողովուրդի հոգեկան կալուածին մէջ տեղի ունեցող բոլոր տեսակի շարժումներուն վրայ՝ ինչպէս գրականութեան և արուեստներուն։ Իսկ երբ հայ թագաւորութիւններու անկման հետեւանքով հայ ժողովուրդը ենթարկուեցաւ օտար պետութիւններու ազդեցութեան, հայ եկեղեցին ստեղծեց հոգեւոր իշխանութիւն՝ պաշտպանելու համար իր հօտին շահն ու իրաւունքը: Հայ եկեղեցին լայն չափով զօրացուց հայ ժողովուրդի ապրելու բնազդը և դիմադրելու կամքը, որոնցմով զրահուած՝ անիկա խիզախաբար մաքառեցաւ սելճուքեան և թաթարական և այլ վայրագ արշաւանքներուն դէմ, անվեհեր կերպով քալեց արեան հեղեղներուն մէջէն, բայց մնաց անսասան ու կենսունակ: Մէկ խօսքով՝ հայ ժողովուրդի փոթորկոտ կեանքին մէջ, հայ եկեղեցին կատարեց դերը գորովագութ մօր մը, որ իր զաւակները հաւաքեց, համախմբեց ապահովութիւն ու համերաշխութիւն տիրող ընտանեկան սրբազան յարկի մը ներքեւ։

Ս. Գիրքի և անոր յաջորդող օտար մեծ հեղինակներու պատմական, կրօնական և իմաստասիրական գործերու հայացումը թարգմանիչ վարդապետներու անխոնջ ջանքերով, նոր դարագլուխ մը բացաւ հայ ժողովուրդի տարեգրութեան մէջ՝ ՈՍԿԵԴԱՐ անունով։ Թարգմանիչ վարդապետներ, որպէս եռանդուն դաստիարակներ, հայ մշակոյթը ծանօթացուցին ուսումնատենչ հայ պատանիներու՝ որոնց մէջ արթնցաւ ազգային գիտակցութեան վեհ գաղափարը։ Այլեւս հայ ժողովուրդը դասուած էր բարձր մշակոյթ ունեցող ազգերու առաջին շարքին և կոչուած՝ ընդհանուր քաղաքակրթութեան զարգացման իր բաժինը բերելու նոր առաքելութեան: Հայ մշակոյթը հանդիսացաւ անառիկ կռուանը հայ ժողովուրդի աշխարհացրիւ խլեակներուն։ Արշակունեաց սուրի թագաւորութեան տապալումի նախօրեակին, թարգմանիչ վարդապետներ Ս. Մեսրոպի առաջնորդութեամբ հիմնեցին գրիչի թագաւորութիւնը։ Կարճ եղաւ սուրի թագաւորութիւններու տեւողութեան շրջանը։ Արտաշէսի, Տիգրանի, Աշոտի և Լեւոնի սուրի թագաւորութիւնները իրարու ետեւէ եկան ու անցան աստուպի մը նման. բայց թարգմանիչներու թագաւորութիւնը, գրիչի թագաւորութիւնը կայ և յաւերժապէս պիտի մնայ, որովհետեւ գրիչի թագաւորութիւնը անմահն բանաստեղծ Սիամանթոյի բառերով «ադամանդեայ ապառաժ»ն է՝ կեցած դարերուն դիմաց։

Մենք արժանաւոր շառաւիղներն ենք թարգմանիչ վարդապետներու և հայ գրականութեան հիմնադիր Ս. Մեսրոպի: Մեզմէ իւրաքանչիւրին աւագ պարտականութիւնն է հաւատարմութիւն ցոյց տալ թարգմանիչ վարդապետներու կտակած իմացական ու հոգեկան զոյգ արժէքներուն հանդէպ։ Որքան ատեն որ հաւատարիմ մնանք, թէեւ պիտի կոտորուինք ու թիւով նուազինք՝ սակայն պիտի չմեռնինք. իսկ հակառակ պարագային՝ պիտի անհետանանք աշխարհի երեսէն միանգամընդմիշտ։ Ուրեմն մեր ազգը իբրեւ եկեղեցի և մշակոյթ իր գոյատեւումը անվերապահօրէն կը պարտի ԹԱՐԳՄԱՆԻՉ ՎԱՐԴԱՊԵՏՆԵՐՈՒՆ կատարած յաւերժական գործին։

Խարբում, 1968

ՄՏԱԾՈՒՄԻ ԿԱՅԾԿԼՏՈՒՄՆԵՐ

— Կը յանդիմանե՞ս ստորադաս մէկը, աչքիդ առջեւ բեր ուրիշ մը՝ որ կրնայ յանդիմանել քեզ։

— Ազատական գաղափարներ չի բաւեր քարոզել, հապա պէտք է գործադրել զանոնք՝ իշխանութեան գլուխ անցնելէ յետոյ:

— Իշխանական տիտղոսները ուրիշ բան չեն, եթէ ոչ քանի մը աւելի վանկեր՝ տապանաքարի մը համար:

— Կարելի է զսպել ձին, կառավարել կառքը. բայց անսանձելի է մարդու մը եսը։

ՀԱՅԵՐԷ՞Ն ԳԻՐ ՈՒՆԷԻ՞ՆՔ

ՀԱՅ ԳՐԻ ԳԻՒՏԷՆ ԱՌԱՋ

Մեսրոպեան գրի գիւտի Ցոբելեանը տօնուեցաւ 1912ին, համազգային շքեղ հանդիսութիւններով։ Սակայն, ինչպէս ծանօթ է՝ հայերէն գրերու գիւտի ճշգրիտ թուականը անծանօթ է։ Ընդհանրապէս ընդունուած թուական կը համարուի 407 – 413 տարիներու շրջանը։

Հետաքրքրական հարց մըն է՝ թէ արդեօք Ս. Մեսրոպի գրի գիւտէն առաջ հայերէն գիր չէի՞նք ունեցած։

Այս հարցումը շատ մը գիտնականներու ուսումնասիրութեանց, հետազօտութեանց ու պրպտումներու նիւթ հայթայթած է: Ո՛չ միայն հայ մտաւորականներ, այլեւ օտար հայագէտներ միտք յոգնեցուցած են ստուգելու համար թէ չի՞ կրնար ըլլալ՝ որ Մեսրոպեան 36 ծանօթ գրերէն զատ՝ ուրիշ հայերէն գրեր ալ ունեցած ըլլանք, անշուշտ Ս. Մեսրոպէն եւ հինգերորդ դարէն առաջ։

Մասնաւորապէս նկատի առնելով որ Մեսրոպեան գրի գիւտը, Ե. դարուն, երբ հայ գրականութիւն կը ստեղծէ՝ արդէն զարգացած եւ ամենակատարեալ քերականական կանոններով օժտուած հայերէն լեզու մը կը գտնէ, որ իրաւամբ ՈՍԿԵԴԱՐԵԱՆ կոչուած է։ Արդ, նկատի առնելով որ այդպիսի ամենագեղեցիկ լեզուով երգուած անգիր գրականութիւն (*) մը գոյութիւն ունեցած է Հայութեան մէջ — կը չեշտենք արդէն Մեսրոպեան գրի գիւտէն առաջ — գիտնականներ տարուած են խորհելու թէ թերեւս հին հին դարերու մէջ, անծանօթ շրջանի մը, հայերը ունեցած ըլլան հայերէն գիր կամ նշանագիր։

(*) Հայ անգիր գրականութենէն մնացած գեղեցկագոյն նմոյշներէն մին է Վահագնի ծնունդը:

Երբ 1961ին Հայաստան կը գտնուէի՝ առիթ ունեցայ լսելու այս մասին կարծիքը Պրոֆ. Ա. Ցովհաննիսեանի, որ կը պնդէր թէ Մեսրոպեան հայ գրի գիւտէն առաջ հայերը գիր ունեցած են։ Բնականաբար շօշափելի որեւէ փաստ չունէր յարգելի փրոֆեսէօրը՝ հաստատելու համար իր կարծիքը։ Ան կը պնդէր թէ հայերը պէտք էին ունեցած ըլլալ հայերէն գիր մը...

Ի՞նչ է սակայն լուրջ ուսումնասիրութեանց արդիւնքը այս մասին։ Գրի գիւտէն առաջ գիր կա՞ր:

— Ո՛չ է պատասխանը գերմանացի ամենայայտնի հայագէտ Պրոֆ. Մարկուարտի, Մխիթարեան մեծահանճար բանասէր Հ. Յակոբոս Վ. Տաշեանի եւ ուրիշ կարկառուն գիտնական հետազօտողներու։

Այս վերջին կարծիքին համար ոչ-աննշանակ, բայց մեզ շօշափելի ապացոյց մըն է այն իրողութիւնը՝ որ Մեսրոպեան հայ գրի գիւտէն առաջ գոյութիւն ունեցող հին հայկական դրամներէն եւ ոչ մէկուն վրայ հայերէն գիր կայ: Տիգրան Բ. Մեծի (95–5, Ք. Ա.) դրամները, օրինակ, ՅՈՒՆԱԿԱՆ ԳՐՈՎ գրուած են։ Եթէ հայերէն գիր կար՝ ինչո՞ւ չեն գործածուած հայ դրամներուն վրայ:

Հ. ԵՓՐԵՄ ՊՕՂՈՍԵԱՆ

«ՍՕՍԻ» ՊԱՐԱԽՈՒՄԲԸ

ԳԵՐՄԱՆԻՈՅ ՄԷՋ

Այս տարի, Գերմանիոյ Ռոզընհայմ քաղաքին մէջ՝ տեղւոյն Մշակութային Կոմիտէն կազմակերպած էր Միջազգային երգի և տոհմիկ պարերու փառատօն մը, 10–20 Օգոստոս 1968ին, որուն կը մասնակցէին 145 խումբեր։

Ամիսներ առաջ գերմանական թերթերը արդէն սկսած էին գրել այդ խումբերուն մասին։ Մասնաւորաբար շեշտած էին «Սօսի»ի մասին, զայն ներկայացնելով իբրեւ լաւագոյն պարախումբերէն մէկը:

Քանի մը հայ ընտանիքներս, որ երկար տարիներէ ի վեր հոս կ'ապրինք, երբ կարդացինք տեղական մամուլին մէջ թէ հայկական «Սօսի» պարախումբը ևս իր մասնակցութիւնը պիտի բերէ միջազգային այս փառատօնին, մեր սրտերը լեցուեցան անհուն հրճուանքով և անհամբերութեամբ սպասեցինք այդ մեծ օրուան, որովհետև երկար տարիներու կարօտն ու ծարաւը ունէինք մեր հայրենի երգերուն և պարերուն:

17 Օգոստոսին բախտը ունեցանք տեսնելու «Սօսի» պարախումբի անդամ-անդամուհիները, ընկերակցութեամբ իրենց ղեկավարուհիին՝ Տիկին Ցամվիկ Քիւթներեանի:

Նոյն իրիկունը, Շաբաթ, ժամը 19ին սրահը արդէն լեցուած էր մօտ 50.000 հոծ բազմութիւնով, ուր եկած էին նաև Միւնիխէն լիբանանահայեր և սուրիահայեր, որոնք ուսանելու համար հոն կը գտնուէին։

«Սօսի» պարախումբը իր առաջին 15 վայրկեանի ելոյթով խանդավառեց հասարակութիւնը և շահեցաւ բոլորին համակրանքն ու գնահատանքը:

Յաջորդ օրը, Կիրակի կէսօրէ ետք, տեղի ունեցաւ երեք ժամ տեւողութեամբ տողանցք մը: Մեր աղջիկներն ու տղաքները իրենց ամէն մէկ քայլափոխին խլեցին բուռն ծափեր և «կեցցէ Կռուի Ամէնիէ»ի բացագանչութիւններ, իրենց կարգապահութեան և գեղեցիկ հագուստներուն համար։

Նոյն օրը՝ երեկոյեան երկրորդ ելոյթին, նոյնքան հոծ բազմութեան մը առջեւ, կէս ժամ տեւող իրենց յայտագրով ներկայացուցին մեր տոհմիկ արուեստները ճկունութեամբ և հարազատ կերպով։

Մեր համակրելի աղջիկները երբ բեմ մտան իրենց նազանի շարժուձեւերով և սլացիկ քայլերով, իսկ տղաքն ալ իրենց խրոխտ կեցուածքով և խանդավառ պարերով, արժանացան բուռն ծափահարութիւններու։

Հոս պէտք չէ մոռնալ յիշելու՝ որ «Սօսի»ն պարախումբերուն մէջ միակն էր, որուն պարերը ընդունուեցան խանդավառութեամբ և ոտքընդոստ ծափերով և կրկնուեցան։

Այս առիթով անոնք անգամ մը ևս օտարներուն ծանօթացուցին մեր ազգային հոյակապ պարարուեստը, շատ յաջող կերպով։

«ԱՇԽԱՐՀ»

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ

Գահիրէի Ազգային Առաջնորդարանիս և Ազգ. Իշխանութեան վերաբերեալ թղթակցութիւնները և թղթատարական առաքումները կը խնդրուի այսուհետև ուղարկել հետևեալ հասցէին.—

PATRIARCAT ARMENIEN
ORTHODOXE
B.P. 48 (Faggala) Le Caire R.A.U.

Կը խնդրուի արտասահմանեան թերթերէն արտատպել։

ԴԻՒԱՆ ԱԶԳ. ԱՌԱՋՆՈՐԴԱՐԱՆԻ

Հ. Բ. Ը. ՄԻՈՒԹԻՒՆ

ՀՐԱՒԻՐԱԳԻՐ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԺՈՂՈՎԻ

Հայկական Բարեգործական Ընդհանուր Միութեան Կեդրոնական Վարչական Ժողովը պատիւ ունի հրաւիրելու Միութեան բոլոր իրաւասու անդամները ներկայ գտնուելու 55րդ Ընդհ. Ժողովին, որ պիտի գումարուի Շաբաթ օր, 30 Նոյեմբեր 1968, առաւօտեան ժամը 9.30ին, Միութեան Կեդրոնական Գրասենեակին մէջ, 109 Իսթ 40րդ Փողոց, Նիւ Եորք, Ն. Ե.:

Եթէ օրինական մեծամասնութիւն մը ներկայ չըլլայ վերոյիշեալ թուականին, այս ծանուցումը պիտի նկատուի իբրեւ երկրորդ հրաւէր Ընդհանուր Ժողովի, որ պիտի գումարուի Շաբաթ եւ Կիրակի, 7 եւ 8 Դեկտեմբեր 1968, առաւօտեան ժամը 9.30ին, Մայր Տաճարի Մշակութային Կեդրոնի Հայկ եւ Ալիս Գավուքճեան Սրահին մէջ, 630 Սէքընտ Էվընիւ, Ն. Ե. 10016։

Այն բոլոր իրաւասու անդամները, որոնք ներկայ պիտի ըլլան այս ժողովին, օրինական մեծամասնութիւն պիտի կազմեն։

ՕՐԱԿԱՐԳ

1. Ընդհանուր Տեղեկագիր 1967 Տարեշրջանի։
2. Ընդհանուր Հաշուետուութիւն 1967 Տարեշրջանի։
3. Ընտրութիւն Կեդր. Վարչ. Ժողովի՝ իրենց պաշտօնավարութեան շրջանը աւարտած անդամներու տեղ։
4. Առաջարկներ և Թելադրութիւններ:
5. Գնահատանքի Բանաձեւեր։

Ի ԴԻՄԱՑ ԿԵԴՐ. ՎԱՐՉ. ԺՈՂՈՎԻ

Ատենադպիր	Ատենապետ
Մ. Մ. ՅՈՎՍԷՓԵԱՆ	Ա. ՄԱՆՈՒԿԵԱՆ

Նիւ Եորք, 16 Սեպտեմբեր 1968

ՀԱՅԱՍՏԱՆԵԱՅՑ ԵԿԵՂԵՑՒՈՅ ԿԻՐԱԿՆՕՐԵԱՅ ԴՊՐՈՑ

Պատկառելի Քաղաքական Ժողովի հրահանգով՝ Կիրակնօրեայ վարժարանը պիտի վերաբացուի Հոկտեմբերի 18ին, Ուրբաթ։ Դասաւանդութիւնները կը սկսին, ըստ սովորականին, կէսօրէ ետք ժամը 3ին, Նուպարեան Ազգ. Վարժարանի մէջ։

Շուպրա բնակող աշակերտները պարտին պատրաստ ըլլալ ժամը 2ին, իսկ քաղաքին կեդրոնը բնակողները՝ 2.30ին։

Հելիոպոլսոյ ինքնաշարժի շրջանը պիտի սկսի ժամը 2ին։

Այս առիթով՝ պարտք կը զգանք յիշեցնել թէ Հայաստանեայց Եկեղեցւոյ Կիրակնօրեայ Վարժարաններու հիմնական կոչումն է.

Ա.– Նորահասակ սերունդին մտքին և սրտին մէջ սերմանել և մշակել աւետարանական ճշմարտութիւններն ու աշխարհահայեացքը։

Բ.– Տղոց նկարագիրը և խիղճը մարզել քրիստոնէական սկզբունքներով։

Գ.– Սատարել հայապահպանման, անաղարտ պահելու համար նոր Սերունդին մէջ Հայ Քրիստոնեայի ինքնուրոյն դիմագիծը:

Այս նուիրական առաջադրութեանց մէջ յաջողելու համար՝ Կիրակնօրեայ դպրոցէն ներս կը կատարուի հետեւեալ աշխատանքը.

1.– Կը կարդացուի և կը մեկնաբանուի Կիրակի օրուան Ճաշու Աւետարանը կամ Առաքելական Թուղթը։

2.– Կը պարզուի Ս. Գրական մեծ դէմքերու կեանքը, որպէս ակնաղբիւրը բարոյական դասերուն և գաղափարական բարձր հասկացողութեան, թելադրելով որ տղաքը զանոնք կիրարկեն առօրեայ կեանքի մէջ:

3.– Կը պատմուին բարոյալից պատմութիւններ։

4.– Ազգային-եկեղեցական մեծ դէմքերու կեանքին օրինակով՝ աշակերտութեան կը ներշնչուին եկեղեցասիրութիւն, ազգասիրութիւն, եղբայրասիրութիւն, նուիրում և զոհողութեան ոգի, գնահատում հոգեկան արժէքներու:

5.– Կ'ուսուցուին մեր Մայր Եկեղեցւոյ իւրայատուկ նկարագիրը, առաքելականութիւնը, դաւանանքը, շարականներն ու աղօթքները:

Ուստի, սրտագին կոչ կ'ուղղենք բոլոր ծնողներուն, որ իրենց զաւակները ղրկեն Կիրակնօրեայ Վարժարան, որպէսզի անոնց մանկական ներաշխարհին մէջ ճառագայթեն Լոյսը Ս. Աւետարանի և կանթեղը Ս. Լուսաւորչի:

Տնօրէնութիւն
Հայաստանեայց Եկեղեցւոյ Կիրակնօրեայ դպրոցի

ՈՂԲ. ԸՆԿԵՐ ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ՄԻՒՐԷՔԵԱՆ

(Շարունակութիւն Բ. էջէն)

ԿԵՆՍԱԳՐԱԿԱՆ ԳԻԾԵՐ

Ընկեր Յովհաննէս ծնած է Այնթապ 1904ին, Միւրէքեան մեծ գերդաստանի ծոցին մէջ։ Դեռ նախապատրաստական ուսումը չլրացուցած՝ ան արդէն կը ճաշակէ գաղթականութեան դառն բաժակը։ Ապա՝ 1920ին, Այնթապի հերոսամարտին մէջ որպէս պատանի — մարտիկ «Արծամբ մկրտուելէ» եւ կրկին պանդխտութեան ցուպը ձեռք առնելէ յետոյ, ընտանեօք կ'անցնի Հալէպ, ուր իր հօր մահէն ետք կը հարկադրուի ստանձնել ընտանիքին (մօրը, քրոջը եւ երեք կրտսեր եղբայրներուն) առաջնորդ — պետի ծանր պարտականութիւնը։

1925ին, իր կրտսեր եղբօր՝ ընկեր Երուանդին հետեւելով ընտանեօք կը փոխադրուի Արժանթին, ուր զանազան քաղաքներու մէջ միասնաբար աշխատելէ ետք՝ ի վերջոյ կը հաստատուին մայրաքաղաք Պուէնոս Այրէսի մէջ, ուր յարատեւ ու ժրաջան աշխատանքով գործի — մեծ ճարտարարուեստի — տէր կը դառնան։

1942ին ընկեր Յովհաննէս կ'ամուսնանայ Ձէրէճեան ծանօթ ընտանիքի դստեր՝ Օր. Մարիի հետ: Կ'ունենան աղջիկ զաւակ մը — այժմ չափահաս Օր. Ալիսիան — որ կը կազմէր հանգուցեալին բովանդակ գուրգուրանքին առարկան։

Ողբացեալին թաղման կարգը կատարուեցաւ Կիրակի, 15 Սեպտեմբերին:

Վշտակիր ազգականներու, և բարեկամներու հոծ բազմութիւն մը ընկերացաւ դագաղին մինչեւ Բրիտանական գերեզմանատունը, ուր կատարուեցաւ թաղման սրբազան արարողութիւնը եւ հանգուցեալին հողակոյտը ծածկուեցաւ բազմաթիւ ծաղկեպսակներով, ուղարկուած բազմաթիւ բարեկամներէ, հարազատներէ, հասարակական կազմակերպութիւններէ, «Սեւան» եւ «Շարժում» թերթերէ, առեւտրական հաստատութիւններէ եւ այլն։

Յանուն Հնչակեան Կուսակցութեան եւ «Շարժում»ի վարչութեան, հրաժեշտի վերջին խօսքը ըրաւ խմբագիր ընկեր Ն. Կուժնուկի, որ վեր առաւ ողբացեալ ընկերոջ առանձնայատկութիւնները եւ մատուցած բազում ծառայութիւնները՝ Արժանթինահայ համայնքին ու ընկերական շրջանակին:

Հողը թեթեւ ըլլայ, սիրելի՛ ընկեր Յովհաննէս։

Անթառամ միայ յիշատակդ:

ՍԳԱԿԻՐ ԸՆԿԵՐ ՄԸ
«ՇԱՐԺՈՒՄ»

Այս կսկծալի մահուան առթիւ «Ջահակիր»ի խմբագրութիւնը իր զգածուած ցաւակցութիւնները կը յայտնէ ողբացեալ ընկերոջ այրիին եւ դստեր, ինչպէս նաեւ անոր եղբայրներուն՝ ընկերներ Երուանդ եւ Տիգրան Միւրէքեաններուն եւ բոլոր սգակիր պարագաներուն։

ՃԱՀԱԿԻՐ
ԱԶԳԱՅԻՆ ԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐԱՅԻՆ ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹ
17 ՀՈԿՏ. 1968

ՄԵՔՍԻԿԱՅԻ 19ՐԴ ՈՂԻՄՊԻԱԿԱՆ ՄԱՐԶԱԽԱՂԵՐՈՒՆ ԲԱՑՈՒՄԸ

Անցեալ Շաբաթ, 12 Հոկտեմբեր 1968, ժամը 12,33ին (Մեքսիկայի ժամ), Գահիրէի ժամով 20,33ին, տեղի ունեցաւ Մեքսիկօ Սիթիի «Ազդեք» Ողիմպիական Սթատին մէջ՝ մօտ 100 հազար հանդիսականներու ներկայութեան, 19րդ Ողիմպիական մարզախաղերուն բացումը։

Այս տարուան Մեքսիկայի կազմակերպած 19րդ Ողիմպիականին թէ՛ երկիրներու և թէ՛ մարզիկներու թիւը հասաւ իր գագաթնակէտին, բաղդատմամբ նախորդ Ողիմպիական խաղերուն մասնակցող երկիրներու և մարզիկներու թիւին:

Մասնակցող մարզիկներուն թիւը հասաւ 7809ի, որոնցմէ 996ը՝ մարզուհիներ, ներկայացընելով 119 երկիրներ: Առաջին անգամ ըլլալով՝ այս տարուան մարզական Ողիմպիականը փոխադրուեցաւ Եւրոպայէն դէպի Հիւսիսային Ամերիկա, որպէսզի չորս տարի ետք դարձեալ փոխադրուի Եւրոպա, այս անգամ Գերմանիոյ Միւնիխ քաղաքը, ուր պիտի կազմակերպուի 20րդ Ողիմպիականը՝ 1972ին։

Այս մեծ և աննախընթաց հանդիսութեանց բացումը կատարեց Մեքսիկայի հանրապետութեան նախագահ Պր. Տիազ Օրտազ, որուն կողքին կը գտնուէին վերընտրուած Ողիմպիական Միջազգային կոմիտէի նախագահ Պր. Էվըրի Պրունտէճ և Մեքսիկայի Ողիմպիականը կազմակերպող վարչութեան նախագահ Պր. Փէտրօ Ռամիրէզ Վազգէզ։

Բացման հանդիսութիւնները սկսան թնդանօթի 19 հարուածներով, որոնք թնդացուցին «Ազդեք» Սթատը։ Արձակուեցան 6500 ճերմակ աղաւնիներ՝ որպէս խաղաղութեան նշան, ինչպէս նաև 40 հազար գունաւոր պալոններ ծածկեցին Սթատին երկինքը:

Ինչպէս ամէն Ողիմպիականի՝ այս տարի եւս Յունաստանի պատուիրակութիւնը կ'առաջնորդէր տողանցքը և որուն առջեւէն կ'ընթանար Ողիմպիական դրօշը։ Անոր կը հետեւէին բոլոր երկիրներու պատուիրակութիւնները այբուբենական կարգով. իսկ ամենէն ետքը կուգար կազմակերպիչ երկրին (Մեքսիկա) պատուիրակութիւնը։

Տողանցքին մասնակցող մարզիկներուն մէջէն աչքի կը զարնուէին տարիքով ամենափոքրը՝ փորթորիքացի լողորդուհի Լիլանա Ֆիսթըրը և ամենէն տարիքոտը՝ 66ամեայ Լորնա Ճոնսընը, որ պիտի մասնակցի ձիարշաւի մրցումներուն և որ ցարդ մասնակցած է 50է աւելի միջազգային մրցումներու։

Ողիմպիական դրօշին դանդաղօրէն բարձրացման ընթացքին, մեքսիկուհի Էնրիկուեթթա Պալիլիօ վառեց Ողիմպիականին ջահը, որ կը գտնուէր 90 սանդուխ բարձրութեան մը վրայ։

Այս արարողութիւնը խորապէս տպաւորեց 100 հազար ներկաները, որոնք միաբերան պոռացին՝ Մեքսիկա, Մեքսիկա, Մեքսիկա։ Ապա նուագախումբը հնչեցուց պետական քայլերգը։

Բացման հանդիսութենէն առաջ՝ Մեքսիկայի Ողիմպիականի կազմակերպիչները՝ շատ կանուխէն տեղ գրաւած ներկայ հասարակութիւնը զբաղեցնելու համար, 4500 երիտասարդներու մասնակցութեամբ զանազան մարմնակրթական և շուէտական մարզանքներ հրամցուցին ժողովուրդին։

Այս տարուան Ողիմպիականին առաջին անգամ ըլլալով՝ տողանցքին Միացեալ Նահանգներու և Ֆրանսայի դրօշակիրները եղան երկու մարզուհիներ եւ նոյնպէս տողանցքին մաս կազմեցին Ողիմպիականի բոլոր իրաւարարները և արժանացան ներկայ հասարակութեան բուռն ծափահարութեանց։

Ստորև կուտանք առաջին օրերու քանի մը մրցումներուն արդիւնքները։

10 ՀԱԶԱՐ ՄԵԹՐ ՎԱԶՔԻ ՄՐՑՄԱՆ՝ ԱՓՐԻԿԵՑԻՆԵՐ ՅԱՂԹԱԿԱՆ

Շատ մեծ հետաքրքրութիւն ստեղծեց ժողովուրդին մէջ 10 հազար մ. վազքի մրցումը, որ եղաւ շատ զօրաւոր մրցակցութիւն մը և ամենուն աչքերը սեւեռած էին Աւստրալիացի աշխարհի ախոյեան Ռոն Գլարքի և քենիացի Գինոյի վրայ։ Այս երկուքէն և ոչ մէկը կրցաւ գրաւել առաջին երեք դիրքերէն մէկը, տրուած ըլլալով որ վերջինին յանկարծական ոտքի դառնալը մրցումի ժամանակ ստիպեց զինքը՝ որ դուրս ելլէ մրցումէն, բայց իր հայրենակիցը Կեմու յաջողեցաւ այս մեծ մրցումին առաջնութիւնը շահիլ, 10 հազար մեթրը վազելով 29' 27'' 4 վայրկեանէն, Բ. ռանդիսացաւ եթովպացի Ուոլտ Մամօ՝ վազելով 29' 34'' 2 վայրկեանէն, Գ.ը՝ թունուզցի Մոհամէտ Կումուտի՝ վազելով 29' 35'' վայրկեանէն։

Այս մրցումին վերջաւորութեան Ռոն Գլարք գրաւեց Զ. տեղը և անմիջապէս փոխադրուեցաւ հիւանդանոց։

ՊԱՍՔԷԹ ՊՈԼ

Պրազիլ կը յաղթէ Մարոքի՝ 98ով 51, Միացեալ Նահանգներ Սպանիոյ՝ 81ով 46, Խորհրդային Միութիւն Բոլոնիոյ՝ 91ով 50, Իտալիա Ֆիլիփինի՝ 91ով 66, Փորթ Ռիքօ Սենեկալի՝ 69ով 26, Մեքսիկա Հար. Կորէայի՝ 75ով 62, Պուլկարիա Կուպայի՝ 70ով 61, Եուկոսլաւիա Փանամայի՝ 96ով 85, Խորհրդային Միութիւն Մարոքի՝ 123ով 51, Միացեալ Նահանգներ Սենեկալի՝ 93ով 36։

ՎՈԼԻ ՊՈԼ

Արական.-

Ճափոն կը յաղթէ Միացեալ Նահանգներու՝ 3ով 0, Բոլոնիա Հարաւային Կորէայի՝ 3ով 2։

Իգական.-

Խորհրդային Միութիւն կը յաղթէ Չեխոսլովաքիոյ՝ 3ով 1, Բերու Մեքսիկայի՝ 3ով 1, Չեխոսլովաքիա Միացեալ Նահանգներու՝ 3ով 1։

ՈՒԱԹԸՐՓՈԼՕ

Միացեալ Նահանգներ կը յաղթեն Պրազիլիոյ՝ 10ով 5, Հոլանտա Յունաստանի՝ 9ով 5 և Եուկոսլաւիա ԱՄՀի՝ 13ով 2։

ՎԱՀԱՆ ԳԱԶԱՆՃԵԱՆ

ԾՆՈՒՆԴ

Ուրախութեամբ կ'արձանագրենք, որ մեր աշխատակիցներէն, Տէր եւ Տիկին Գրիգոր Պասմաճեան բախտաւորուած են մանչ զաւակով մը, զոր կոչած են Յակոբ:

Մեր սրտագին շնորհաւորութիւնները երջանիկ ծնողաց եւ բոլոր պարագաներուն:

ՆՈՒԻՐԱՏՈՒՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

(ԵԳԻՊՏԱԿԱՆ ԴԱՀԵԿԱՆՈՎ)

Իրենց սիրեցեալ կնոջ և մօր, յաւէտ ողբ. Զուարթ Սարգիսեանի մահուան քառասունքին առթիւ և անոր յաւէրժ յիշատակին, Պր. Սարգիս Մ. Սարգիսեան և զաւակը՝ Վերոն եւ որդին՝ Զաւէն (Գանատա), կը նուիրեն.

Եկեղեցւոյ Պայծառութեան	500
Գերեզմանատան	500
Աղքատախնամին	500
Գալուստեանի ճաշի սեղանին	300
Նուպարեանի ճաշի սեղանին	300
«Այծեմնիկ»ին	300
«Արեւ»ին	200
«Յուսաբեր»ին	200
«Ջահակիր»ին	200

Իրենց սիրեցեալ քենիին և քրոջ՝ յաւէտ ողբ. Զուարթ Սարգիսեանի տխուր մահուան քառասունքին առթիւ եւ անոր անմոռանալի յիշատակին, Տէր եւ Տիկ. Եփրեմ Եփրեմեան կը նուիրեն.

Աղքատախնամին	200
«Այծեմնիկ»ին	200
«Ջահակիր»ին	100

(Ստանալ Գահիրէի Ազգային Առաջնորդարանէն)

Պր. Շանթ Ս. Պալաեանի ընդ Օր. Քրիսթիան Ժարժուրայի նշանախօսութեան ուրախ առթիւ՝ Տէր և Տիկ. Վահրամ Մանուկեան կը նուիրեն.

Հայկական Ընթերցասրահին	100
«Ջահակիր»ին	100

«ՋԱՀԱԿԻՐ»ԻՆ

Ընկեր Վրէժ Սէֆէրեան և ընտանիք (Աղեքս.) 200 ե.գ. կը նուիրեն փոխան ծաղկեկողովի, Պր. Շանթ Ս. Պալաեանի ընդ Օր. Քրիսթիան Ժարժուրայի նշանախօսութեան ուրախ առթիւ:

Պր. Շանթ Ս. Պալաեանի ընդ Քրիսթիան Ժարժուրայի նշանախօսութեան ուրախ առթիւ, վասն խնդակցութեան կը նուիրեն.

Տէր և Տիկ. Ռաֆֆի Գալընեան (Աղեքս.)	200
Տէր և Տիկ. Վարդան Թապաքեան	100
Տիկին Նելլի Պետրոսեան	100

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԸՆԹԵՐՑԱՍՐԱՀԻՆ

Պր. Շանթ Ս. Պալաեանի ընդ Օր. Քրիսթիան Ժարժուրայի նշանախօսութեան ուրախ առթիւ, վասն խնդակցութեան կը նուիրեն.

Տէր և Տիկ. Հայկ Օհաննէսեան	100
» » Աւետիս Գազանճեան	100
» » Խորէն Իսկէնեան	100
» » Վահան Գազանճեան	100
Տիար Սարգիս Մ. Սարգիսեան	100

Օր. Անահիտ Արթինեանի ընդ Պր. Արթին Ջիլինկիրեանի բարեբաստիկ ամուսնութեան առթիւ, Տէր և Տիկին Հայկ Օհաննէսեան կը նուիրեն 100 ե.գ.

Պր. Կարօ Կիւլէզեանի ընդ Օր. Սոնա Սարաֆեանի բարեբաստիկ ամուսնութեան առթիւ, Տէր և Տիկին Աւետիս Գազանճեան կը նուիրեն 100 ե.գ.։

Իր սիրեցեալ ամուսնոյն՝ ողբ. Ժիրայր Երզնկացեանի կսկծալի մահուան 5րդ տարելիցին առթիւ և անոր քաղցր յիշատակին, Տիկ. Շաքէ Երզնկացեան կը նուիրէ 100 ե.գ.։

Ողբ. Ատուր Գրագիրեանի տխուր մահուան առթիւ, Տէր եւ Տիկին Խորէն Իսկէնեան կը նուիրեն 100 ե.գ.։

ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆԻ ԲԱԺԱՆՈՐԴՆԵՐՈՒՆ

Կը խնդրենք արտասահմանի մեր այն բաժանորդներէն, որոնք ցարդ չեն ղրկած իրենց բաժնեգինը, բարի ըլլան մեզի փութացնելու զայն՝ դիւրացնելու համար մեր գործը։ Չեք կամ մանտա-փոստ գրել «JOURNAL TCHAHAKIR» անունին եւ ուղարկել փոստարկղ թիւ 2111, Գահիրէ, ՄԱՀ:

ՉԱՀԱԿԻՐ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐԱՅԻՆ ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹ

چاهاكير
جريدة أسبوعية
ص.ب ٢١١١ بالقاهرة ج.ع.م - ت ٩١٥٠١٣
صاحبة الامتياز : السيدة عايدة سيرديان (بالايان)

TCHAHAKIR
HEBDOMADAIRE ARMENIEN
B.P. 2111 Le Caire (R.A.U.) · Tél. 915013
Adresse Télégraphique. TCHAHAKIR, Cairo
Rédacteur en chef; SARKIS BALAYAN

Արտօնատէր — ԱԻՏԱ ՍԵՐՈՎԲԵԱՆ
Սեփականատէր խմբագիր — ՍԱՐԳԻՍ ՊԱԼԱԵԱՆ

Հիմնուած 1948ին
Տպաքանակ 3000

ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ ԹԻՒ 251 — ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 24 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ 1968

ՀԱՏԸ ՉԵՌՈՒՏ 2,5 Եգ. Դհկ. Կամ 25 Լիբ. Դհկ.

عدد رقم ٢٥١ — الخميس ٢٤ أكتوبر ١٩٦٨

ՈՂՋՈ՛ՅՆ, ՍԻՐՈՒՆ ԵՐԵՒԱՆԻ 2750 ԳԱՐՈՒՆԻՆ

ԱՐՄԷՆ ՏԱՏՈՒՐ

Նեղոսի կանաչ ու աւազ ափերէն՝ բարե՛ւ Երեւանին։

Հրճուանքով, կարօտի արցունքով ու արդար հպարտութեամբ կը տօնենք այս օրերուն՝ 2750 ամեակը քաղաքամայր Երեւանի՝ անոր մաղթելով հազար հազար արեւ։

Աւեր ու փոշի են մեր պատմական Հայրենիքի մայր քաղաքները՝ ուր ապրեցաւ, երգեց ու ստեղծագործեց հայը։

Գոհար Անիին աւերակնե՛րն անգամ խլուած են մեզմէ անգութօրէն։

Ու որքա՜ն դժբախտ և ուղեկորոյս պիտի ըլլայինք, ո՛րքան պիտի զգայինք մենք մեզ՝ եթէ չունենայինք մայր Երեւանը։

Եթէ վեհափառ Արարատը հրաշակերտն է Բնութեան, վերապրելու Ուխտը հայութեան, լեռնացած Ցաւերժութիւն, մեր Տառապանքն ու Երազը դէպի Երկինք հասցնող Կոթողն անսասան, ծեր Մասիսին դիմացը սակայն ունինք մեր ապրո՛ղ Երեւանը, մի՛շտ աճող, մի՛շտ բարձրացող։

Երբ մութի մէջ է Արարատը, ողողուած է Երեւանը հազար հազար աստղերով՝ որոնք կարծէք թէ վար են իջեր երկինքէն՝ որպէսզի միշտ լուսաշող ըլլայ Ամենայն Հայոց Մայրաքաղաքը շքեղ։

Մատի վրայ կը համրուին աշխարհի վրայ այն քաղաքները՝ որ այնքան աճած ու բազմամարդ դարձած են, ըրած հսկայ ոստում՝ փոշիէն, սովէն, գերութենէն ու խաւարէն՝ դէպի մաքրութիւն, լիութիւն, ազատութիւն, դէպի մեծ ու աղուոր յոյսերով Ապագան, որքան Երեւանը կէս—դարեան Սովետական շրջանին։

Մայրաքաղաքը տարածուած է հինին երեսուն անգամը եւ բնակչութեան թիւը անցած եօթը հարիւր հազարը—որ իր մէջ կը հաշուէ այնքան համալսարանական ուսանող՝ որքան բնակիչ ունէր նախկին Երեւանը։

Ընդարձակութեան ու թիւի անհամեմատ աճին հետ՝ հրաշալի են նաև քաղաքամայրին նուաճումները՝ մշակութային, գիտական եւ արդիւնաբերական կալուածներուն մէջ։ Փաստերը պերճախօս կերպով կը վկայեն որ հայ շինարար ժողովուրդը իր հանճարին հետ շաղուած քրտինքով տարբեր է այս հոյակապ Ցաղթանակը՝ Խաւարին ու Թշուառութեան դէմ։

Ու այն անծանօթ, դժբախտ ու գերի՛ քաղաքը, որ գնդասե՛ղն անգամ կը ներածէր օտար երկիրներէ, որ հազարամեակներ պահեր էր իր նախնական վիճակը՝ այսօր մրցակիցն է դարձեր ամենէն արդի քաղաքներուն՝ իր արգասաւոր տնտեսութեան շնորհիւ։

Արդէն վաթսուն և աւելի երկիր կը հասնին երեւանեան արտածումները, առանց հաշուելու ներքին շուկան՝ Սովետական Միութեան միւս հանրապետութիւնները։ Երեւանցի մասնագէտները իրենց պատուաբեր բաժինը կը բերեն բարեկամ երկիրներու մէջ շինարարական, տեղագրական եւ այլ աշխատանքներուն՝ որոնց մէկ ամենէն փայլուն օրինակն է Ասուանի Բարձր Ջրամբարը՝ անսասան Կոթողը Արաբ եւ Սովետական ժողովուրդներու բարեկամութեան։

Մեր հայրենասիրութեան ու հպարտութեան աղբիւրն է այսօր Երեւանը՝ խորհրդանիշը ապրող հայութեան վերածնուած Հայաստանին։

Չկայ հայ մը՝ որ չսիրէ Երեւանը։ Օտա՛րն անգամ հիացումով կը խօսի անոր մասին։ Ուրի՛շ տեսակ հայ մըն է ան՝ որ անտարբեր է Ամենայն Հայոց Մայրաքաղաքին հանդէպ. չի խօսիր Երեւանն իր սիրտին. թէեւ, իրենց մայրը չսիրողներ ալ կան աշխարհի վրայ…։

Հեռաւոր այս երկրի արեւոտ ափերէն, անվերապահ սիրով ու անհուն կարօտով մասնակից կ'ըլլանք քաղաքամայր Երեւանի 2750 ամեակի մեծաշուք հանդիսութեանց ու հրճուալից կը դարձնենք մեր դէմքը դէպի Երեւան՝ յաւիտենական հայութեան սիրելի մայր Քաղաքը։ Կը յայտնենք մեր հայրենիքի հանճարեղ ու շինարար ժողովուրդին եւ անոր հայրենասէր ղեկավարներուն մեր անհուն շնորհակալութեան ու երախտագիտութեան ջերմ զգացումը։

Շէն ու խաղաղ օրեր՝ որպէսզի զօրանայ ու շքեղանայ Երեւանը, զա՛րդը՝ Ցոյսի ու Լոյսի համար մեր մղած դարաւոր ու դիւցազնական պայքարներուն փառապսակ՝ Սովետական Հայաստանին։

Թող մի՛շտ բաբախէ կեանքով ու երգով Սի՛րտը հայութեան, սիրուն Երեւան։

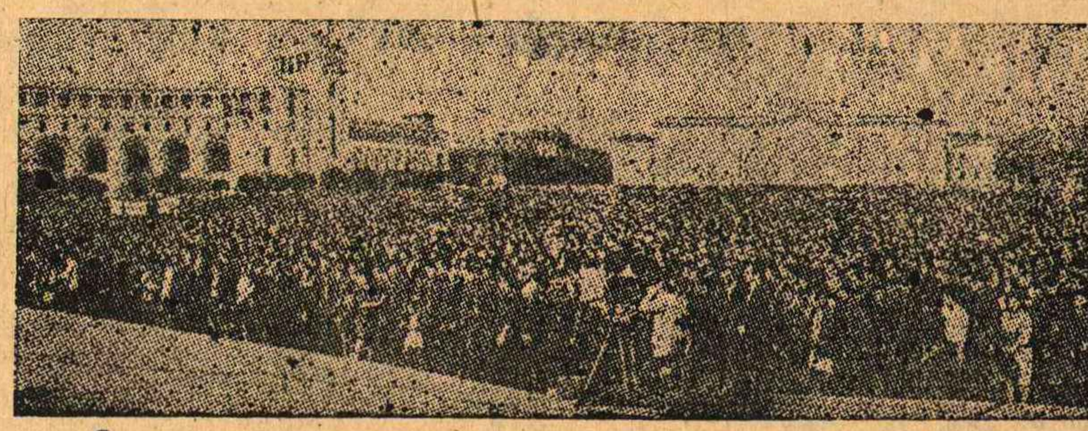
19 Հոկտ. 1968

«ՍԱՍՈՒՆՑԻ ԴԱՒԻԹ»
գործ՝ ԵՐՈՒԱՆԴ ՔՈՉԱՐԻ

ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆ ՊԱՐԳԵՒԱՏՐՈՒԵՑԱՒ ԼԵՆԻՆԻ ՇՔԱՆՇԱՆՈՎ

Սոսի անխառն հաճոյքով կը տեղեկանանք, որ Ս. Միութեան Գերագոյն Սովետի Նախագահութեան որոշումով, Հոկտեմբեր 16ին, երկրորդ անգամ ըլլալով Լենինի շքանշանով պարգեւատրուած է Հայ ժողովուրդի Մայր Հայրենիքը Ս. Հայաստանը:

Ս. Հայաստանի՝ Լենինի շքանշանով բ. անգամ պարգեւատրման առթիւ, Երեւանի Լենինի անուան հրապարակին վրայ 17 Հոկտ.ին կայացած մեծ միթինկէն նկար մը

Այս յոյժ պատուաբեր պարգեւատրման առթիւ՝ «Ջահակիր», յանուն իր բոլոր աշխատակիցներուն եւ ընթերցողներուն, ջերմօրէն կը շնորհաւորէ հայրենիքի ղեկավարներն ու շինարար ժողովուրդը, մաղթելով նորանոր յաջողութիւններ եւ բարձրաթռիչք նուաճումներ։

ՍՍՀՄ ԳԵՐԱԳՈՅՆ ՍՈՎԵՏԻ ՆԱԽԱԳԱՀՈՒԹԵԱՆ ՀՐԱՄԱՆԱԳԻՐԸ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՍՈՑԻԱԼԻՍՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹԻՒՆԸ ԼԵՆԻՆԻ ՇՔԱՆՇԱՆՈՎ ՊԱՐԳԵՒԱՏՐԵԼՈՒ ՄԱՍԻՆ

Տնտեսական ու կուլտուրական շինարարութեան ասպարէզում հանրապետութեան աշխատաւորների ձեռք բերած յաջողութիւնների համար՝ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՍՈՑԻԱԼԻՍՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹԻՒՆԸ պարգեւատրել ԼԵՆԻՆԻ շքանշանով։

ՍՍՀՄ Գերագոյն սովետի նախագահութեան
նախագահ՝ Ն. ՓՈՏԿՈՐՆԻ

ՍՍՀՄ Գերագոյն սովետի նախագահութեան
քարտուղար՝ Մ. ԳԷՈՐԳԱՁԷ

Մոսկուա, Կրեմլ
16 Հոկտեմբերի 1968 թ.

ՏԵՍԵ՞Լ ԵՍ ԴՈՒ ԵՐԵՒԱՆԸ

Տեսե՞լ ես դու իմ հայրենի
Երեւանը, սիրելի՛ս,
Թէ չես տեսել, հապա ինչո՞ւ
Մի օր ինձ հիւր չես գալիս։
Արի՛, գնենք մի իրիկուն,
Հրապարակը մտիր,
Շատրուանի կողքին կանգնիր
Ու ջուրս բոլորդ դիտեր։
Հազարերանգ լոյսերը մեր
Քեզ կ'ողջունեն, կը ցնծան,
Շատրուանը կը շողշողայ
Որպէս շքեղ ծիածան։
Ցոգնութիւնդ կ'անցնի մէկից,
Կը թարմանաս դու մի պահ,
Էլ չես յիշի, որ աշխարհում
Կայ ծերութիւն, վիշտ ու մահ:
Եւ երբ նայես մեր վարդագոյն
Պալատներին նորակերտ,
Որ աչքերը ժպիտով լի՝
Ասում-խօսում են քեզ հետ,

Էլ չես ուզի տուն գնալ դու,
Կը կախարդուես կը մնաս,
Եւ գիշերը քեզ կը թուայ
Հէքեաթային մի երազ։
Իմ մայիսեան Երեւանը
Մի տեսիլք է դիւթական,
Թէ չես տեսել, մի օր եկ տես,
Իմ հեռաւոր բարեկամ.
Մեր շէնքերը քանդակազարդ,
Կամարները գեղատես,
Ցայտաղբիւրները սառնորակ
Դու յաւիտեան կը յիշես։
Բայց ամենից պայծառ ու չինջ
Կը մնայ քո հոգու մէջ
Մեր հիւրընկալ երեւանցու
Պատկերը վառ ու անշէջ,
Նա, որ քարին շունչ է տալիս,
Կերտում է՛ւ տուն, է՛ւ պալատ,
Հոգով մեծ է, հպարտ ու վեհ,
Ինչպէս մեր սարն Արարատ։

ՍԱՐՄԷՆ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔ

ՀԱՅՐԵՆԻ ԱՇԽԱՐՀ

ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹԵԱՆ ԱՇԽԱՏԱՒՈՐՆԵՐԻ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՑԻՉՆԵՐԻ ԲԱԶՄԱՄԱՐԴ ՄԻԹԻՆԿ ԼԵՆԻՆԻ ՀՐԱՊԱՐԱԿՈՒՄ

Հայկական Սովետական Սոցիալիստական Հանրապետութիւնը Լենինի չքանչանով կրկին պարգեւատրելու լուրը անսահման խնդով է լցրել Սովետական Հայաստանի բոլոր աշխատաւորների սրտերը: Արդիւնաբերական ձեռնարկութիւններում ու կառոյցներում, կոլտնտեսութիւններում ու սովխոզներում, գիտական հիմնարկներում, ամենուրեք տեղի ունեցան աշխատաւորական կոլեկտիւների բազմամարդ միթինկներ, որտեղ բանուորները, կոլտնտեսականները, մտաւորականները, ջերմ շնորհակալութիւն էին յայտնում Սովետական Միութեան կոմունիստական կուսակցութեան կեդրոնական կոմիտէին ՍՍՀՄ Գերագոյն սովետի Նախագահութեանը եւ Մինիստրների սովետին՝ տնտեսական ու կուլտուրական շինարարութեան ասպարէզում հանրապետութեան աշխատաւորների ձեռք բերած յաջողութիւնները բարձր գնահատելու համար:

Հայ ժողովրդի սիրոյ եւ երախտագիտութեան վառ դրսեւորումը, նրա ցնծութեան գագաթնակէտը հանդիսացաւ, Հոկտեմբերի 17ին, Երեւանի Լենինի հրապարակում տեղի ունեցած՝ հանրապետութեան աշխատաւորների ներկայացուցիչների 30 հազարանոց միթինկը:

Հանրապետութեան աշխատաւորների ներկայացուցիչների միթինկը ներածական խօսքով բացեց Հայկական ՍՍՀ Գերագոյն սովետի նախագահութեան նախագահ՝ Ն. Խ. Յարութիւնեանը:

Հրապարակով մէկ տարածւում են Սովետական Միութեան եւ Հայկական ՍՍՀ պետական հիմները:

Միթինկում հանդէս եկաւ Հայաստանի կոմկուսի կենտկոմի առաջին քարտուղար Ա. Ե. Քոչինեանը:

Ելոյթներով հանդէս եկան Քաջարանի Լենինի շքանշանակիր պղնձամոլիբդենային կոմբինատի մեքենավար, սոցիալիստական աշխատանքի հերոս Ա. Պետրոսեանը, Երեւանի պետական համալսարանի ուսանողուհի Թ. Յարութիւնեանը, Էջմիածնի շրջանի Աղաւնատան կոլտնտեսութեան բրիգադավար, սոցիալիստական աշխատանքի հերոս Ռ. Աւետիսեանը, Հայկական ՍՍՀ գիտութիւնների ակադեմիայի նախագահ, սոցիալիստական աշխատանքի հերոս Վ. Համբարձումեանը:

(ՀՀԳ)

ԹԻՒԵՐԸ ԱՍՈՒՄ ԵՆ

× Երեւանը հիմնադրուել է մեր թուարկութիւնից առաջ՝ 782 թուականին։

× 1920 թուականի Նոյեմբերի 29ին Երեւանը հռչակուել է որպէս Հայկական ՍՍՀ մայրաքաղաք։

× Երեւանը զբաղեցնում է 256 քառակուսի քիլոմեթր տարածութիւն:

× Ծովի մակերեւոյթից Երեւանի միջին բարձրութիւնը 905էն 1.042 մեթր է։

× 1967 թուականին Երեւանի իւրաքանչիւր 1.000 բնակչին ընկնում էր 20,4 նորածին։ Նոյն թուականին Երեւանում արձանագրուել է 6.658 հարսանիք։ Այս նշանակում է, որ քաղաքի ամէն 1.000 բնակչին ընկել է 9,7 նորապսակ ընտանիք։

× 1966 թուականին Երեւանում աշխատում էր բարձրագոյն կրթութիւն ունեցող 36 հազար 552 մասնագէտ: Այդ թւում՝ 10 հազար 649 ինժեներ, 2.993 տնտեսագէտ, 4.044 բժիշկ (չհաշուած ատամնաբոյժները)։

× 1967 թուականին, 1940 թուականի համեմատութեամբ, Երեւանի արդիւնաբերութեան համախառն արտադրանքն աւելացել է 23 անգամ։

× Եթէ 1960 թուականին դպրոցների, հիւանդանոցների, պարմանատների, մանկական եւ դպրոցական հիմնարկների կառուցման վրայ Երեւանում ծախսուել է 2 միլիոն 937 հազար ռուբլի, ապա 7 տարի յետոյ այդ թիւը հասել է 7 միլիոն 928 հազար ռուբլու։

× 1921—1928 թուականներին Երեւանում շահագործման է յանձնուել 48 հազար քառակուսի մեթր բնակելի տարածութիւն։ 1967 թուականին բնակարանային շինարարութեան համար ծախսուեց 38 միլիոն ռուբլի եւ շահագործման յանձնուեց 372 հազար քառակուսի մեթր բնակելի տարածութիւն:

× 1968 թուականին Երեւանում գործում է 150 հանրակրթական դպրոց՝ 150 հազար աշակերտներով: Երեւանի դպրոցներում աշխատում է 7.240 ուսուցիչ։ Այս թիւն աւելի է նախայեղափոխական Հայաստանի աշակերտների թւից: Գործում են 23 միջնակարգ մասնագիտական հաստատութիւններ, ուր սովորում է 30 հազար մարդ։ Միայն այս տարի, այդ դպրոցներն ընդունել են 7.782 աշակերտ-աշակերտուհի։

× Երեւանն ունի 11 բարձրագոյն ուսումնական հաստատութիւն, ուր սովորում է 48 հազար ուսանող։ Այս ուսումնական տարում, Երեւանի բարձրագոյն ուսումնական հաստատութիւններում ընդունուել է 10 հազար 590 մարդ:

× 1970 թուականին Երեւանում աշխատում էր գիտութեան 314 դոքթոր, 2.312 թեկնածու։ Այժմ Երեւանի իւրաքանչիւր 10 հազար բնակչին ընկնում է 707 ուսանող, 342 դպրոցական։

× 1967 թուականին Երեւանում գործում էր 101 գրադարան՝ 2 միլիոն 197,4 հազար օրինակ գրքով։ Այդ նոյն տարում Երեւանի հրատարակչութիւնները լոյս են ընծայել 741 անուն գիրք՝ 8 միլիոն 976,5 հազար տպաքանակով։

× Երեւանում լոյս են տեսնում 150 անուն թերթ եւ ամսագիր։

ԼԻԲԱՆԱՆ

ՀԱՅՐԵՆԻՔ ՄԵԿՆԵՑԱՆ

Երեւանի 2750ամեակի հանդիսութիւններուն առիթով, օդային գծով հայրենիք մեկնեցան, Պէյրութի «Արարատ» Օրաթերթի խմբագիր՝ ընկ. Ժիրայր Նայիրի, Հ.Մ.Մ. «ՄԱՍԻՍ»ի նախագահ՝ Ընկեր Սարգիս Սարգիսեան, Հ.Մ.Մ.ի քարտուղար՝ Ընկեր Գէորգ Տարոնի, ճարտարապետ Վարուժան Թորոսեան եւ տաղանդաւոր երգչուհի Արփինէ Փեհլիվանեան, որ ելոյթներ պիտի ունենայ այնտեղ:

Բոլորին կը մաղթենք բարի ճանապարհ։

ԹՈՒՐՔԻԱ

ԵՐԱԺՇՏԱԳԷՏ-ԵՐԳԱՀԱՆ ՓՐՈՖ Ա. ՊԱՏՄԱԳՐԵԱՆ ՊՈԼՍՈՅ ՄԷՋ

Փրոֆ. Ա. Պատմագրեան, որ քանի մը շաբաթով Պոլիս կը գտնուէր, Հինգշաբթի 10 Հոկտ.ին Պէյրութ վերադարձաւ, խիստ խանդավառ տրամադրութեամբ։ Արդարեւ, Պոլսահայ մտաւորական եւ արուեստասէր հասարակութիւնը շատ ջերմ ընդունելութիւն ցոյց տուած է մեր արուեստագէտին։ Կեդրոնական եւ Էսաեան Սանուց Միութիւնները կազմակերպած են երեք դասախօսական ժողովներ, որոնք անցած են արտակարգ խանդավառ մթնոլորտի մը մէջ։ Պոլսահայ թերթերը – ՄԱՐՄԱՐԱ, ԺԱՄԱՆԱԿ, ՔՈՒԼԻՍ, ՊԱՑՔԱՐ – սիւնակներ նուիրած են այդ այցելութեան եւ դասախօսութիւններուն։

Բազմահմուտ արուեստաբանը՝ Փրոֆ. Աշոտ Պատմագրեան, պանծացուց մեր ժողովուրդի տաղանդը, խօսելով հայ մանրանկարչութեան մասին: Ամեն. Ս. Պատրիարք Հայրը, որ կը հովանաւորէր ձեռնարկը, դրուատեց վարպետին խոր հմտութիւնը եւ մաղթեց նորանոր հանդիպումներ մօտաւոր ապագային։

ՎԱՍՏԱԿԱՒՈՐ ՄՇԱԿ Պ. ՀԱՃԻԵԱՆԻ ՄԱՀԸ

Ցաւով կը տեղեկանանք մահը կրթական վաստակաւոր մշակ, Թոփգափուի Լեւոն – Վարդուհեան վարժարանի 35ամեայ տնօրէն Տիար Պօղոս Հաճիեանի, որ իր մահկանացուն կնքած է Ս. Փրկիչ Հայոց Հիւանդանոցին մէջ, 26 Սեպտ.ին։

Ողբացեալ Պօղոս Հաճիեան իր ետին կը թողու նուիրեալ կրթական մշակի մը բարի յիշատակը։ Անուրանալի է որ Թոփգափուի Լեւոն – Վարդուհեան վարժարանը տասնեակ տարիներ գրեթէ ինքն էր որ կանգուն պահեց, իր անխոնջ աշխատութեամբ եւ անվերջ ճիգերով, հեռաւոր եւ լքեալ թաղամասի մը մէջ համեստ պայմաններու տակ բաց պահելով դուները հայ կրթական հաստատութեան մը։

«ՄԱՐՄԱՐԱ»

ԻՐԱՆ

ԹԵՀՐԱՆԻ ՆՈՐԱԿԱՌՈՅՑ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԴՊՐՈՑԸ

Իրանի մայրաքաղաք Թեհրանի հայկական նորակառոյց Նուարդ Կիւլպէնկեան Վարժարանն իր դուները բացաւ երկսեռ աշակերտութեան համար: Նուարդ Կիւլպէնկեանը – ծնեալ Եսայեան — կողակիցն է Գալուստ Կիւլպէնկեանի։ Վարժարանի շինութեան ծախսերը հոգացուած են Կիւլպէնկեան Հիմնարկութեան կողմէ։

ՓԱՐԻԶ

ԳԱՌԶՈՒԻ ՆՈՐ ՑՈՒՑԱՀԱՆԴԷՍԸ

Գառզու ներկայիս կ'աշխատի պատրաստելու համար իր նոր ցուցահանդէսը, որ տեղի պիտի ունենայ յառաջիկայ Նոյեմբերին, փարիզեան ծանօթ պատկերասրահի մը մէջ։ Ջգելով Վանսը, ուր սովորութիւն ունի երթալու ամէն կարգ մը գործերուն տալու այսօրուանէն տարբեր վերջաւորութիւն մը:

ԳԱՌԶՈՒ (ԳԱՌՆԻԿ ԶՈՒԼՈՒՄԵԱՆ)

Սեպտեմբերին, այս տարի Գառզու փակուած է իր ընդարձակ տան մէջ՝ Ֆոնթէնքլոյի մօտ, Փարիզէն վաթսուն քիլոմեթր հեռու։ Այս առթիւ Նիս-Մաթենի մէջ Մակի Ֆիւռանժ կը գրէ.

«Այսպէս, Գառզու որ առաջին յարկը ամէն յարմարութիւն ներկայացնող աշխատանոց մը ունի, փակուած է, բոլոր պատուհանները բաց, աշխատելու համար գետնայարկի սրահներէն մէկուն մէջ։ Այսպէսով պարտէզին աւելի մօտ ըլլալու տպաւորութիւնը ունի: Երբ տունէն կ'երթայ դէպի յարակից շինութիւնները, հաբիւր մեթր անդին, ուր սարքած է իր փորագրիչի կազմածները, ակնարկ մը կը նետէ այդ պարտէզին հառաչելով. «Թիապարտի կեանք կ'ապրիմ»:

Յառաջիկայ ցուցահանդէսին նկարները մեծ մասամբ այնտեղ են, դէպի պատը դարձած։ Քանի մը հատը կը ցուցնէ ինծի, դժկամակութեամբ։

Ցուցահանդէսը, որ ռիւ Ֆոբուրի կարեւոր կալըրիներէն մէկուն մէջ տեղի պիտի ունենայ, Նոյեմբերի համար է։ Գառզու դեռ բաւական ժամանակ ունի ուրեմն իր

Երեւակայական աշխարհին մէջ, որ իրն է, իրաւամբ համոզուած է որ ոչինչ աւարտած է երբեք, թէ կարելի է վերսկսիլ մանրամասնութիւն մը՝ որ պիտի փոխէ ամբողջութեան մթնոլորտը։

«1963էն ի վեր ցուցադրած չեմ, կ'ըսէ Գառզու: Այս երեսուն նկարները, ուրեմն, հինգ տարուան խորհրդածութեան պտուղն են։ Խ՛ղիր մը կը պաշարէր զիս. առանձնութիւնը մարդուն, մարդուն՝ որ պիտի ուզէր խուսափիլ իր ճակատագիրէն, ապաստանիլ կեանքի ուրիշ ձեւերու տակ։ Քսան տարի իմ նկարներս եղան ամայի, բայց այժմ մարդկային էակներ վերստին կուգան անոնց մէջ»:

Գառզու ցոյց կուտայ այդ էակները երեւակայական սենեակներու մէջ, ուրկէ դիւրաւ պիտի կարենային անոնք դուրս ելլել, քանի որ այնտեղ են դուռները եւ պատուհանները՝ որոնք կը բացուին անծանօթ դաշտանկարներու վրայ։ Բայց չի գիտցուիր ի՛նչ կախարդանք զիրենք վար կը դնէ, միայնակ, սահող ժամանակին հանդիսատես։

Կարմիր-նարնջագոյն խորքը՝ որ զանոնք կը շրջապատէ, կը թուի աւելցնել անոնց անձկութիւնը։ Բազմաթիւ կտաւներու մէջ կին մը կը մատուցանէ վարդ մը կամ փունջ մը, ցոյց տալով այդ շարժումով կատարելապէս խաղաղ աշխարհի կարօտալի բաղձանքը։

Այս ցուցահանդէսին նախապատրաստական աշխատանքներէն զատ, Գառզու զբաղած է տասը վիմագրութիւններու պատրաստութեամբ, որոնք մաս պիտի կազմեն Ազգային Գրադարանի տնօրէն Ժան Աուլմաւի կազմակերպած ցուցահանդէսին, որուն նիւթն է «Քսաներորդ դարու վիմագրութիւնը»:

Կ'աշխատի նաեւ ուրիշ տասը վիմագրութիւններու վրայ, որոնք պիտի զարդանկարեն Էտկառ Փոյի «Տարօրինակ պատմութիւններ»ը, նոր մատենաշարի մը համար՝ որ կը կոչուի «Ռոմանտիկական վէպին գլուխ-գործոցները»։

(Շար. տես էջ 5)

ՄԵԾ ԵՐԳԱՀԱՆ - ԽՄԲԱՎԱՐ ԱՐԱ ՊԱՐԹԵՒԵԱՆԻ ՆՈՒԱԳԱՀԱՆԴԷՍԸ

Փարիզի «Սալ Կավօ»յի մէջ՝ յառաջիկայ 7 Նոյեմբերի Հինգշաբթի երեկոյեան տեղի կ'ունենայ յայտնի երգահան-խմբավար Արա Պարթեւեանի նուագահանդէսը, որուն իր մասնակցութիւնը կը բերէ «Փոնսէռ Փոլոն»ի նուագախումբը:

Հ.Մ.Ը.Մ.-Ի ՄԱՐԶԻԿՆԵՐՈՒ ՅԻՇԱՏԱԿԻՆ ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ

Հ.Մ.Ը.Մ.ի նահատակ եւ անհետացող մարզիկներու յիշատակին քառաձայն պատարագ եւ հոգեհանգստեան պաշտօն կատարուեցաւ, Կիրակի 6 Հոկտեմբերի առաւօտեան, Փարիզի Հայոց Եկեղեցիին մէջ եւ ապա ծաղկեպսակներ զետեղուեցան հայ զինուորի յուշարձանին առջեւ, յաւէտ բաժնուած մարզիկներուն յիշատակին:

ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆԻ ԲԱԺԱՆՈՐԴՆԵՐՈՒՆ

Կը խնդրենք արտասահմանի մեր այն բաժանորդներէն, որոնք ցարդ չեն ղրկած իրենց բաժնեգինը, բարի ըլլան մեզի փութացնելու զայն՝ դիւրացնելու համար մեր գործը։ Չէք կամ մանտա-փոստ գրել «JOURNAL TCHAHAKIR» անունին եւ ուղարկել փոստարկղ թիւ 2111, Գահիրէ, ԱՄՀ:

ՋԱՀԱԿԻՐ

ՕՐՀՆՈՒԹԻ՛ՒՆ ԵՒ ՃԱՆԱՊԱ՛ՐՀ ՀԱՅ ԺՈՂՈՎՐԴԻՆ...

Երկու հազար եօթ հարիւր և յիսուն տարիների բարձունքից մեր ժողովուրդը՝ արդար հպարտութեամբ, ողջունում է այսօր իր վերածնուած քաղաքամայրը, նոր ու շքեղ Երեւանը, լոյսերի մէջ ծփացող:

Մի ժողովուրդ, որի կէսը 1915ի ապրիլեան եղեռնի սև օրերին զոհ գնաց մեր դարու առաջին ցեղասպանութեան, մի ժողովուրդ, որ արիւնաքամ վիճակում 1918ին մայիսեան Սարտարապատը կոթողեց, մի ժողովուրդ, որահա մօտ յիսուն տարիներէ ի վեր՝ յամառ ու չարքաշ աշխատանքով նոր ճակատագիր կերտեց և նոր հայրենիք կառուցեց խաղաղութեան և ապահովութեան պայմանների մէջ: Նոյն այդ ժողովուրդն այսօր ոգեկոչում է իր երեքհազարամեայ պատմութիւնը, փառաւորում իր հինաւուրց ոստանը՝ Էրեբունին, հայեացքը յառած նոր Երեւանի լոյսերին, հաւատում է իր անմահութեան, հաւատում է իր հանճարին, հաւատում է իր առաւել պերճ ու պայծառ գալիքին:

Օրհնութի՛ւն և ճանապա՛րհ հայ ժողովրդին...

ԿԱԹՈՂԻԿՈՍ ԱՄԵՆԱՅՆ ՀԱՅՈՑ

ՀԱՅՈՑ ՓԱՌՔԻ, ԼՈՅՍԻ ԵՒ ՅՈՅՍԻ ՔԱՂԱՔ

ՎԱՐԴԳԷՍ ՀԱՄԱԶԱՍՊԵԱՆ
(Սփիւռքահայութեան հետ մշակութային կապի կոմիտէի նախագահ)

Հին դարերից եկող և երկու հազարից աւելի տարիք ունեցող տասնեակ քաղաքների և բնակավայրերի կարելի է հանդիպել հայոց լեռնաշխարհում: Նրանք կրբել են Տոսպա, Էրեբունի, Արմաւիր, Արտաշատ, Տիգրանակերտ և այլ անուններ: Իւրաքանչիւր քաղաքի, բնակավայրի անուն

ՎԱՐԴԳԷՍ ՀԱՄԱԶԱՍՊԵԱՆ

կապուած է եղել իր դարաշրջանի, հայ պետականութեան վերելքների և վայրէջքների հետ: Արտաշատը ոչ միայն հայոց Արտաշէս Թագաւորի անունը կրող մայրաքաղաքն էր, այլև Արտաշէսեանների հարստութեան խորհրդանիշը: Պատմական փաստ է, որ հայոց շատ նշանաւոր քաղաքներ ու մայրաքաղաքներ դարերի ընթացքում տրորուել, հողի տակ են անցել արշաւող օտարների ձիերի սմբակներից և բնութեան չար խաղերից: Հայ աշխատաւորի հազարամեակների կառուցուածքները, արիւնն ու քրտինքը նոր ու նորագոյն դարերի համար դարձել են միայն հետազօտութեան, հնագէտների պեղումների և անցեալի ուսումնասիրութեան առարկայ: Երեւանը նոյնպէս կարող էր պատմութեանը յանձնուել Արգիշթի արձանագրութիւններով և իր հնագոյն մշակոյթով, եթէ Հոկտեմբերեան լոյսով չհեղեղուէր հայոց լեռնաշխարհը, շողացնելով Երեւան անունը յաւերժութեան հետ:

Վերածնուած ժողովրդի նոր մայրաքաղաքը փող չփչեց տիեզերահռչակութեան, ազդարարեց միայն այն նորն ու լուսաւորը, որին մեծ պայքարի միջոցով ձգտել և հասել է հայ աշխատաւոր ժողովուրդն իր ստեղծագործ աշխատանքով: Հայոց մայրաքաղաքը գաւառական քաղաքից բարձրացաւ և 2750ամեակին դարձաւ 20րդ դարի պատմութիւնը կերտող նշանաւոր քաղաքներից մէկը: «Եղան ժամանակներ, երբ մարդը հարիւր տարի ապրեցաւ, բայց մէկ օրուայ ճամբայ չգնաց, բայց եղան ժամանակներ, երբ մի օրում մէկ դար քայլեց», — ասել է մեծ յեղափոխական - դեմոկրատ Միքայէլ Նալբանդեանը: Նոր ժամանակների, լուսաւոր գաղափարների, նոր տնտեսաձևի Երեւանը, նրա քաղաքացիները, իրօք, յիսուն տարում դարերի քայլք կատարեցին և լցրեցին այն տարածութիւնը՝ որ թերի էր մնացել 2700 տարուայ ընթացքում: Երեւանը իր կենարար շունչը հաղորդեց աշխարհի բոլոր ծայրերում ապրող, հայրենիքից, հողից, տնից, հարազատներից կտրուած տարագիր հայերին, սատար կանգնելով գոյատեւմանը: Նա գորովագութ մօր նման իր գիրկը լայն բացեց հեռաւոր ափերում դեգերող հարազատների առաջ: Դէպի Երեւան շարժուեցին տարագիր հայերի առաջին կարաւանները: Երեւանի շուրջը բարձրացան հայրենակարօտ հայերի աւանները, որոնք կրեցին կորցրած քաղաքների և գաւառների անունները, և որոնք հետագայում դարձան մայրաքաղաքի գեղեցիկ ու բարեկարգ թաղամասերն ու արւարձանները: Երեւանը կարճ ժամանակամիջոցում նուաճեց սփիւռքահայերի սիրտը և դարձաւ նրանց իղձերի ու ձգտումների իրականացման օրրանը:

Աշխարհի բոլոր մասերի հայերի հանդիպման և ժամադրավայրն է դարձել հարազատ

(Շար. տես էջ 5)

ԱՅՍՊԷ՛Ս Է ԱՅՍՕՐՈՒԱՆ

ԵՐԵՒԱՆ 2750

ԱՐԵՒԱՎԱՌ ԵՐԵՒԱՆԸ

Երեւան, Հայկական Սովետական Սոցիալիստական Հանրապետութեան մայրաքաղաքը, այդ ոչ մեծ լեռնային երկրի քաղաքական, տնտեսական և մշակութային կեդրոնը, որ կը գրաւէ Անդրկովկասի հարաւային մասը: Հիւսիսէն և արեւելքէն Հայաստան սահմանակից է սովետական հանրապետութիւններ՝ Վրաստանի և Ատրպէյճանի, արեւմուտքէն և հարաւէն՝ Թուրքիոյ և Իրանի: Սովետական Հայաստանի տարածութիւնը 29,8 հազար քառ. քլ. է, բնակչութիւնն է 2 միլիոն 230 հազար: Երեւանի բնակչութեան թիւն է 715 հազար:

Ճամբան, որ Երեւան կը տանի, կը կտրէ լեռնային բարձրավանդակը, ուր երկինքը յաճախ պատուած է ամպերով և ուր օդը թարմ է ամռան ամենատաք օրերուն անգամ: Երբ ձեր գնացքը կը մօտենայ Արարատեան դաշտավայրին, կարծես դուք կ'իյնաք բոլորովին ուրիշ աշխարհ: Ձեր հայեացքը կը սկսին շոյել թաւշեայ կանաչի մէջ կորսուած խաղողի այգիները, շողշողացող թելերու նման ձգուած ոռոգող ջրանցքները, անծայրածիր կապոյտ երկինքը և արեւի ցոլքերու մէջ փայլատակող Արարատի ձիւնափառ գագաթը: Ճիշդ այդ բարեբեր դաշտավայրին մէջ տեղաւորուած է գեղեցկուհի Երեւանը:

... Գնացքը կը մօտենայ «Երեւան» կայարանին: Դուրս ելլելով կայարանէն ձեր առջև տարածուած կը գտնէք գեղեցիկ հրապարակը, շրջապատուած կանաչ գօտիով, իսկ կեդրոնը՝ հայկական դիւցազներգութեան հերոս Սասունցի Դաւիթի հոյակերտ արձանը: Ասիկա Երեւանի բազմաթիւ յուշարձաններէն մէկն է:

Կայարանէն դէպի քաղաքին կեդրոնը կը փոխադրէ ձեզ Հոկտեմբերեան պողոտան, որուն երկու կողմերուն վրայ կառուցուած են վարդագոյն, դեղնաւուն, բաց դարչնագոյն և այլ բազմերանգ

Լենինի անուան հրապարակը, որ Սովետական Միութեան գեղեցկագոյն հրապարակներէն մէկն է, կը գտնուի քաղաքին կեդրոնը: Ան ներդաշնակ համոյթ մըն է, որ կազմուած է կառավարական և հասարակական շարք մը կառոյցներէ: Հրապարակը զարդարուած է մեծ ջրաւազանով ու շատրուաններով և մեղմ ալիքներու վրայ հանդարտ լողացող հեզանազ կարապներով:

Լենինի հրապարակի ճարտարապետական շինութիւններէն մէկն ալ «Արմենիա» հիւրանոցն է, ուր սովորաբար կ'իջնեն զբօսաշրջիկները:

Երեւան — Լենինեան պողոտան եւ փակ շուկան

Քաղաքին ճարտարապետական գէմքը գեղեցիկ է ու բազմազան:

Այնտեղ շատ յաճախ կը հանդիպիք հետաքրքրական ու ճաշակով ձեւաւորուած շատ զբօսայգիներու, պուրակներու, որոնք առանձնայատուկ հմայք մը կուտան քաղաքին:

Քանաքեռի բարձրաւանդակին վրայ, Երեւանի բնակիչները կառուցած են «Ցաղթանակ» հանգիստի ու մշակոյթի հիանալի բզբօսայգին: Այդ այգիին մէջ կան մարզական հրապարակը, ջրաւազանը, բազմաթիւ տեսակի խաղավայրեր, Նախաճաշարան, «Արագիլ» ճաշարանը և ուրիշ կառոյցներ, որոնք զբօսայգին դարձուցած են մայրաքաղաքին սիրուած վայրերէն մէկը, ուր երեւանցիները իրենց հանգիստի ժամերը կ'անցընեն:

«Ցաղթանակ» զբօսայգին՝ դիտողին աչքին առջև կը տարածէ Երեւանի և անոր արուարձաններուն համապատկերը, որուն երկու կողմէն կ'օղակեն հայկական բնանկարի անբաժան ուղեկիցները՝ երկու լեռները: Մէկը Արագածն է, 4095 մեթր բարձրութեամբ, դէպի վեր խոյացող իր չորս գագաթներով, որոնք կը յիշեցնեն նուաղ ծաղիկի կիսաբաց կոկոններ:

Արագածը ժողովուրդին կողմէ ամենասիրուած սարերէն մէկն է, որուն՝ շատ բանաստեղծներ իրենց քնարը նուիրած են:

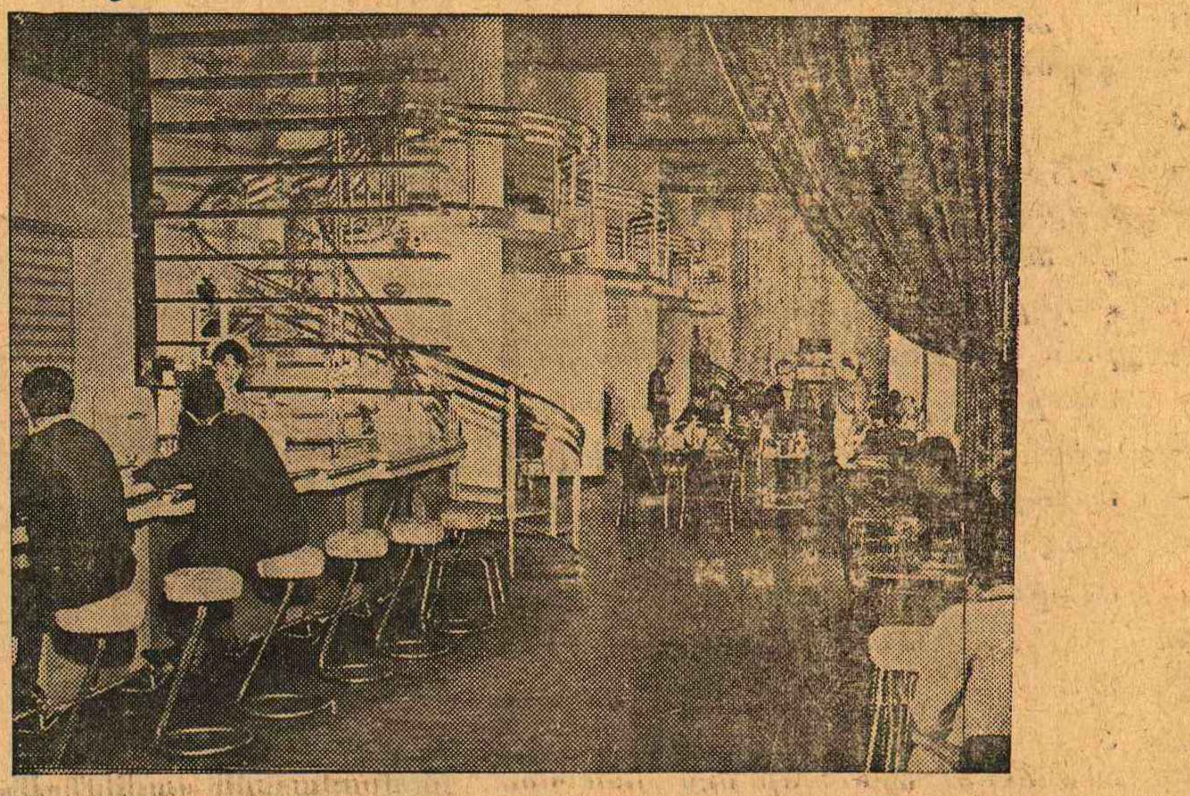
Երկրորդը ալեհեր Արարատն է: Անոր բարձրութիւնն կը հասնի 5156 մեթրի: Ան իր երկու սպիտակաբաշ գագաթներով կը նայի Երեւանին՝ ընդմիշտ թաղուած մնալով ձիւնի մէջ: Արարատը հայոց պատմութիւնն է, հայոց բընաշխարհի լեռն է՝ Երեւանէն անբաժան: Առանց Արարատ լերան՝ անկարելի է հասկնալ Հայաստանը:

Զբօսնելով քաղաքի փողոցներուն և հրապարակներուն մէջ, որոնք զարդարուած են պէսպիսու ծաղիկներով, շատրուաններով ու ջրաւազաններով, կը հանդիպիք ուրախ ու վառ խառնուածքով մարդոց: Մօտէն ծանօթանալով անոնց հետ, պիտի ճանչնաք հայ մարդուն ազգային բնորոշ յատկութիւնները. յամառութիւն, աշխատասիրութիւն, հիւրընկալութիւն, ընկերասիրութիւն:

Լենինի պողոտայի առանցքին վրայ, հսկայ սարալանջի փէշերուն, բազմած է հոյակերտ շինութիւն մը: Ասիկա Մեսրոպ Մաշտոցի անուան մատենադարանն է, ուր մեծ հոգատարութեամբ կը պահպանուին աւելի քան 10 հազար հնագոյն և հազուագիւտ ձեռագիրներ, առանց հաշուելու անհամար մանրանկարչական նմոյշները, մօտ 200 հազար արխիւային նիւթեր, որոնք կը վերաբերին Հայաստանի և անոր հարեւան երկիրներու պատմութեան:

Արենիերդի բլուրի պեղումներուն ընթացքին յայտնաբերուած է ուրարտական շինարարական մակագրութիւն, որ կը տեղեկացընէ այն մասին՝ թէ ուրարտական

(Շար. տես էջ 4)

«Արմենիա» հիւրանոցի ճաշասրահին մաս մը՝ «Գաֆէթերիա»ն

գոյներով պատուած տուֆաշէն, գեղեցիկ, բնակելի ու վարչական շէնքեր:

Հայերը հմուտ քարտաշներ են, Երեւանի բոլոր շինութիւններուն վրայ կը տեսնուին հայկական ազգային ճարտարապետական ոգիով փորձուած զարդաքանդակներ, որոնք կարելի չէ դիտել առանց հիացումի:

Հայկական ճարտարապետութիւնը շատ ինքնատիպ է: Երեւանի մէջ կառուցուած հարիւրաւոր շինութիւնները իրենց ճարտարապետական ձեւաւորմամբ, անցեալի աւանդութիւններու և նոր ուղղութիւններու զուգորդման հիանալի օրինակներ են:

ԼՈՅՍ ԵՐԵՒԱՆ

Խօսքը՝ Գ. ԲՈՐԵԱՆԻ
Երաժշտ.՝ Ա. ԱՃԷՄԵԱՆԻ

Հին կարօտով ու նոր սիրով
Յաւերժական,
Անմեռ-անմար,
Իմ Երեւան:
Մեր ձեռքով ու երգով,
Մեր սիրով ու հեւքով,
Լոյսերի մէջ բարձրացած, շքեղ,
Անմեռ ու անմար,
Շող Երեւան:
Քո հասակով հպարտ,
Քո տեսքով զուարթ,
Մեր յոյզերի օրրան,
Մեր մայր, լոյս Երեւան:
Ես քեզանից միշտ անբաժան,
Միշտ քեզ փարուած,
Անմեռ-անմար,
Շող Երեւան:
Ուր գնամ, ուր մնամ,
Քեզ հետ միշտ կը մնամ,
Հեռուներից դու եկած, ջահել
Անմեռ ու անմար,
Նոր Երեւան:

Երեւանի 2750ամեակին նուիրուած լաւագոյն երգերի մրցանակաբաշխութիւնում այս ստեղծագործութիւնը արժանացել է երկրորդ մրցանակի:

ԴԵՐԱՍԱՆ ԱՐՄԱՆ ԿՈԹԻԿԵԱՆԻ ՄԱՀԸ

Երկարատեւ, սրտային ծանր հիւանդութենէ ետք, Հոկտեմբերի 3ին վախճանեցաւ Հայկական ՍՍՀ ժողովրդական դերասան Արման Կոթիկեանը՝ 73 տարեկան հասակին։ Այս ցաւալի լուրը, Երեւանի թատերասէր հասարակութիւնը

ՌՂԲ. ԱՐՄԱՆ ԿՈԹԻԿԵԱՆ

խոր կսկիծով տեղեկացաւ Հոկտեմբերի 4ի առաւօտ՝ Հայկական ՍՍՀ մշակոյթի նախարարութեան կողմէ տրուած հաղորդագրութեամբ մը միայն, որ տպուած էր «Սովետական Հայաստան» օրաթերթին մէջ։

Վերոյիշեալ նախարարութեան նախաձեռնութեամբ կազմուեր էր արդէն թաղման յանձնաժողով՝ Գ. Բորեանի նախագահութեամբ։ Հանգուցեալին մարմինը դրուեցաւ աշխատողներու տան դահլիճը, ուրկէ զի հասարակութիւնը վերջին հրաժեշտը տայ իր սիրած դերասանին։

Ժամը ցերեկուան 1–3 ուրեմն, սկսաւ քաղաքացիական հոգեհանգիստը, հարիւրաւոր տխուր դէմքերով մարդիկ անցան դագաղին առջեւէն եւ իրենց վերջին յարգանքը մատուցին հանգուցեալին։ Յուղարկաւորութիւնը կատարուեցաւ մեծ շուքով եւ հանգուցեալին մարմինը ամփոփուեցաւ Երեւանի քաղաքային պանթէոնին մէջ։

* *

Համակրելի դերասան Արման Կոթիկեան ծնած էր Տրապիզոն, 1896ին։ Առաջին համաշխարհային պատերազմի տարիներուն, այդ քաղաքին մէջ հազարումէկ տառապանքներ կրելէ վերջ, հազիւ հազ կարողացեր է փրկել իր կեանքը եւ զինադադարին անցնիլ Ֆրանսա։ Հաստատուելով Փարիզ, երկար տարիներ զբաղուեցաւ դերասանութեամբ, մասնակցելով գրեթէ հայկական թատերական բոլոր ներկայացումներուն։ Իսկ 1936 թուականին միացաւ Ֆրանսայէն ճամբայ ելած ներգաղթի կարաւանին եւ հասաւ Մայր հայրենիք։ Տաղանդաւոր դերասանը ընդունուեցաւ Երեւանի Սունդուկեանի անուան պետական տրամաթիկական թատրոնը։ Երկար տարիներ աշխատեցաւ հոն եւ սիրցուց ինքզինքը բոլորին։ Ստացաւ մեր հանրապետութեան ամենաբարձր պատուաւոր կոչումը՝ Հայկական ՍՍՀ ժողովրդական դերասանի կոչումը։

Ողբացեալ Արման Կոթիկեանը ո՛չ միայն տաղանդաւոր դերասան մըն էր, այլ նաեւ շնորհալի գրող մը, ինչպէս նաեւ հայկական ֆիլմերու մէջ աչքի ընկնող թիփիկ-դերերու դերակատար։

Յաւիտենական յարգանք իր յիշատակին, հանգիստ ոսկորներուն։

ՍՏԵՓԱՆ ԵԿԷՆԵԱՆ
(Դերասան)

Երեւան, 6-10-68

ԵՐԵՒԱՆԻ ԲՆԱԿՉՈՒԹԻՒՆԸ ԸՍՏ ԴԱՐԵՐՈՒ ԵՒ ՏԱՐԻՆԵՐՈՒ

782 *թուականին (Ք.Ա.) մօտ* 10 *հազար.*
Է. դարուն (Ք.Ա.) սկիզբը – մօտ 20 *հազար.*
Զ–Ա դարերուն (Ք.Ա.) մօտ 5 *հազար.*
Ա–ԺԵ. դարերուն – 5*էն* 25 *հազար.*
ԺԶ–ԺԸ դարերուն 12*էն* 15 *հազար.*
1827 *թուականին –* 11,5 *հազար.*
1897 *թուականին –* 29 *հազար.*
1913 *թուականին –* 30 *հազար.*
1926 *թուականին –* 64 *հազար.*
1939 *թուականին –* 200 *հազար.*
1959 *թուականին –* 509 *հազար.*
1968 *թուականին –* 708 *հազար.*
(Յուլիս 7ի տուեալներով)
1968 *թուականին –* 715 *հազար.*
(Հոկտեմբեր 15ի տուեալներով)

ԵՐԵՒԱՆԻ ԲՆԱԿՉՈՒԹԻՒՆԸ Կ'ԱՃԻ

*Իւրաքանչիւր ժամուան մէջ–*3 *մարդ*
Իւրաքանչիւր օրուան մէջ– 72 *մարդ*
Իւրաքանչիւր ամսուան մէջ – 2.880 *մարդ*
Մէկ տարուան մէջ – 25.000 *մարդ։*

Ես աշխարհի շատ քաղաքներում եմ եղել, բայց ես չգիտեմ մի ուրիշ քաղաք, որն անէր այսքան արագօրէն, լինէր այսքան գեղեցիկ, ինչպէս Երեւանը։

ՈՒԻԼԵԱՄ ՍԱՐՈՅԵԱՆ

ՄՏՈՐՈՒՄ

«Հայապահպանումը միջոց մըն է միայն»

Սփիւռքի մէջ հայութեան գոյապահպանման մտահոգութիւնը գլխաւոր հարցն է ներկայիս։

Կուսակցութիւններու եւ միութիւններու տարած աշխատանքները պէտք է համընկնին այս մտահոգութեան առանցքին շուրջ։

Մեր երազի ճամբուն վրայ նահանջի իրականութեան առջեւ հաստատական մտահոգութիւններով զինուած, չենք կրնար մեզի վստահուած սփիւռքահայը իր նպատակակէտին առաջնորդել՝ եթէ համադրուած եւ միասնական ծրագիրներու յաջողութեան համար անհրաժեշտ ճիգերը անտեսենք եւ շարունակենք *կեցցէ* պոռալ, երբ գոյատեւելու մեր իրականութիւնը տարբեր բան ըսել կուտայ իրապաշտ դիտողի մը։

Մեր կարծիքով՝ յոռետեսութիւնը նոյնքան վտանգաւոր է, որքան չըրամաբանուած եւ սփիւռքը սփիւռքին համար պահելու մտահոգութիւնը, որ ցնորք մըն է ինքնին։ Եթէ սփիւռքը հայրենի հողին եւ հայրենի շունչին կապելու ճանապարհը հաւաքաբար չորդեգրենք՝ կարելի չէ գոյապահպանման այլ եղանակներ որդեգրել։

Եւ Պուենոս Այրէսի մէջ լոյս տեսնող «Սեւան» շաբաթաթերթի վերի խորագրով լոյս ընծայած առաջնորդող յօդուածին մէջ այս մասին խօսուելէ ետք, գրուած է «Որովհետեւ՝ այսօրուան մեր ապրած ընկերային քաղաքական թէ հոգեկան մթնոլորտին եւ պայմաններուն մէջ՝ սփիւռքահայ ժողովուրդին ինքնապահպանման բոլոր ճիգերն ի մի առնուած՝ ունին մէկ իմաստ, եւ մէկ արդարացում *ապրիլ՝ հայրենիքին համար*»։

Եւ թերթը կ'աւելցնէ. «Մեզմէ ո՛վ չունի այդ գլխաւոր եւ կեդրոնական նպատակին ծառայելու իմացական արթնութիւնն ու զգացական յուզումը՝ աւելորդ է բանալ իսկ, որ չի ծառայեր ինքնապահպանման գաղափարին իբր միջոց՝ այլ զայն կ'ընդունի իբրեւ իսկական նպատակ միայն, իր սեփական կեանքին գոյն տալու մտահոգութիւնն ունենալով իբրեւ ուղեցոյց»։

Արդարեւ, մեր կողմէ աւելցնենք վերոյիշեալ ճիշդ տեսակէտներուն վրայ այն միտքը՝ թէ հայը եթէ սփիւռքի համար պիտի պահենք՝ ժամանակաւոր գոյութեան մը երկարաձգումը լոկ մասամբ իրականացուած կ'ըլլանք, իսկ եթէ հայը պիտի պահենք *իր հողին վրայ մէկ ժողովուրդ* դառնալու հեռանկարը որպէս լոզունգ ընդունելով, այդ պարագային միայն, մենք որպէս հաւաքաբար մեր ժողովուրդով մտահոգուողներ՝ կրնանք բարձր ճակատով նայիլ անցեալէն – ներկայ, ու ներկայէն – ապագայ երկարաձգուող մեր պատմութեան աչքերուն մէջ։

Սփիւռքի գոյութեան հարցը այնքան այժմէական հարց է ներկայիս, որ այդ մասին կարելի չէ տնտնալ եւ բաւարարուածի ոճով խօսիլ կամ գրել։

Պէ՞տք է սպասել 1990ին՝ կարենալ չափելու համար հաւանական կորուստի մը ահաւորութիւնը մեր գաղութներէն ներս ապրող հայութեան։

Անոնք՝ որոնք վտանգը կը տեսնեն եւ սակայն չեն անդրադառնար եւ չեն նկատեր *անհրաժեշտութիւնը* համահայկական չափի վրայ աշխատանքի լծուելու եւ *սփիւռքը հողին* կապելու՝ այդպիսիները դաւաճաններ են երէկի եւ վաղուան մեր պատմութեան առջեւ։

Հ. Գ.

ԱՐԵՒԱՎԱՌ ԵՐԵՒԱՆԸ

(Շարունակութիւն Գ. էջէն)

Թագաւոր Արգիշտին 783 թուականին (Ք. Ա.) այժմու քաղաքին տեղը կառուցած է միջնաբերդ, որ կոչուած է Էրեբունի, որմէ յառաջացած է Երեւան անունը, և որուն 2750րդ փառաւոր ամեակը կը տօնակատարուի մեծ շուքով ներկայիս։

Լենինի հրապարակին վրայ գտնուող պատմութեան թանգարանին մէջ կը ծանօթանաք հայ ժողովուրդի պատմական անցեալին, որ կը ներկայացնէ տխուր, արիւնոտ, դարեր շարունակուող ամայացնող արշաւանքներու շարան մը։ Միայն 1920 թուականի Նոյեմբեր 29ին Հայաստանի մէջ սովետական կարգերու յաղթանակէն ետք, հայ ժողովուրդը, որ պատմաբանօրէն ստացած էր բազմաչարչար անունը, վերջապէս գտաւ իր քաղաքական անկախութիւնը և սկսաւ ապրիլ երջանիկ և լիարիւն կեանքով։

Երեւանի բազմաթիւ տեսարժան վայրերէն յիշատակելի է Պետական պատկերասրահը, որ Մոսկուայի և Լենինկրատի հաւաքածոներէն ետք ամենահարուստներէն մէկն է։ Հոն կը հանդիպիք հանճարեղ ծովանկարիչ Յովհաննէս Այվազովսկիի գործերուն, ինչպէս նաև մեր ժամանակի մեծագոյն հայ նկարիչ Մարտիրոս Սարեանի ստեղծագործութիւններուն։

Շատ հետաքրքրական են հայ ժողովուրդի մեծանուն զաւակ, հայ նորագոյն լեզուի ու գրականութեան հիմնադիր Խաչատուր Աբովեանի, մեծատաղանդ բանաստեղծներ Յովհաննէս Թումանեանի և Աւետիք Իսահակեանի տուն-թանգարանները։

Երեւանը՝ Սովետական Միութեան երաժշտական մեծ կեդրոններէն մէկն է։ Հոն կարելի է ունկնդրել օփերայի և պալէի պետական ակադեմական թատրոնի, վաստակաւոր խմբական սիմֆոնիկ նուագախումբի, հանրայայտ կոմիտասի և պետական երգչախումբի կատարմամբ համաշխարհային դասական և ժամանակակից երաժշտութեան լաւագոյն ստեղծագործութիւնները։

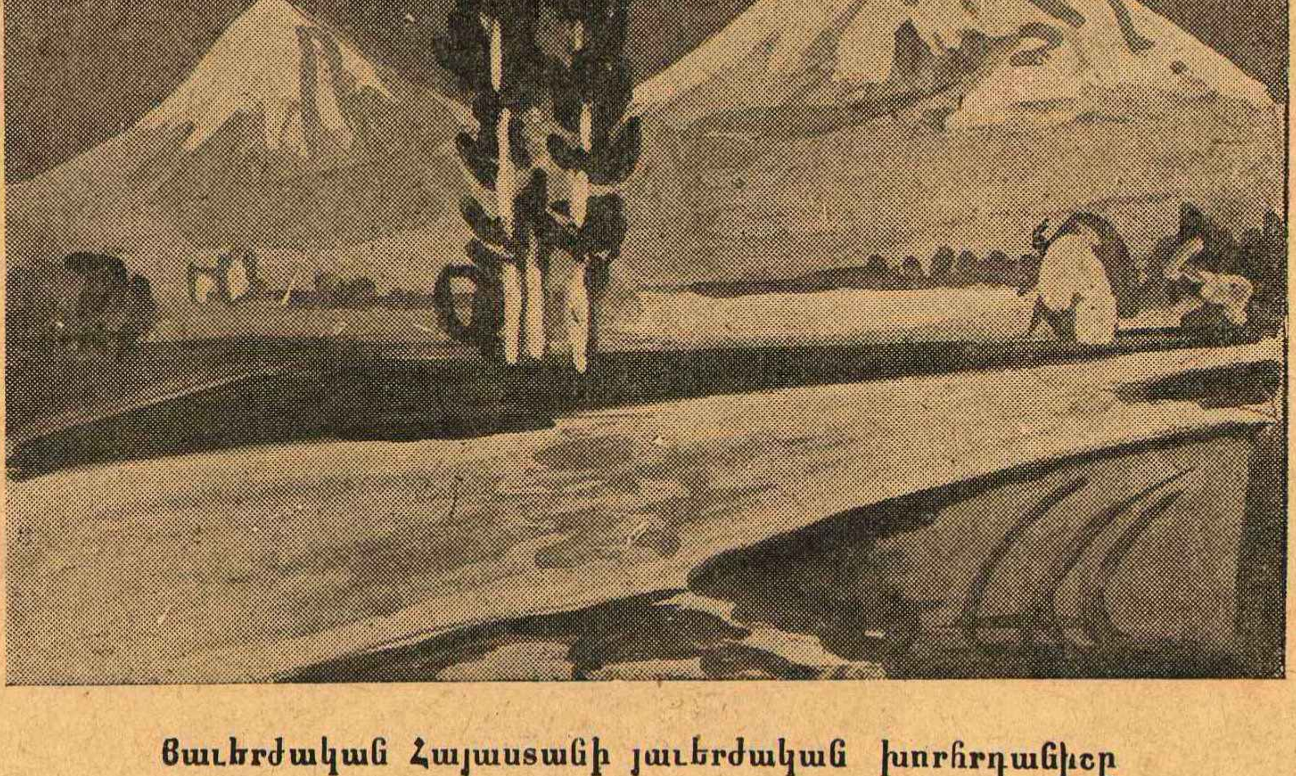
Քաղաքի ինը թատրոններուն մէջ, Սեպտեմբերէն մինչև Յուլիս ամիսը կրնաք դիտել ներկայացումներ։ Մեծ յաջողութիւն կը վայելեն բեմական արուեստի փայլուն վարպետներ Գոհար Գասպարեանը, Տաթեւիկ Սազանդարեանը, Նար Յովհաննէսեանը, Միհրան Երկաթը, Աննա Նշանեանը, Արմինէ Թիւթիւնճեանը և Արթիւր Այտինեանը։

Հայ ժողովուրդի դարաւոր մշակոյթը իր զարգացման համար չափազանց բարենպաստ պայմաններ ունի։ Երեւանի մէջ կան հարիւրաւոր դպրոցներ ու գրադարաններ, 40 բարձրագոյն և թերի բարձրագոյն ուսումնական հաստատութիւններ, բազմաթիւ մշակոյթի պալատներ, ակումբներ, գրադարաններ և չարժանկարներ։

Հայ գիտնականները, որոնք կ'աշխատին Գիտութիւններու Ակադեմիայի կազմին մէջ գործող գիտահետազօտական հիմնարկներուն մէջ, իրենց յայտնագործութիւններով մեծ աւանդ ներմուծած են համաշխարհային գիտութեան զարգացման գործին մէջ։ Ակադեմիայի նախագահն է միջազգային համբաւ ունեցող յայտնի աստղագէտ Վիկտոր Համբարձումեանը, որ միաժամանակ կը հանդիսանայ աստղագիտութեան Միջազգային Ընկերութեան և Գիտական Միութիւններու Միջազգային Խորհուրդի Նախագահը։

Քաղաքամայր Երեւանի արուարձաններուն մէջ նոյնպէս կան կարգ մը տեսարժան վայրեր, ուր յաճախ կ'այցելեն զբօսաշրջիկները։

Ամենէն առաջ յիշատակութեան արժանի է Երեւանէն 30 վայրկեան հեռաւորութեան վրայ գտնուող և Դ. դարու սկիզբը կառուցուած Ս. Էջմիածինը, որ աշխարհի վրայ գտնուող բոլոր հայերուն Հոգեւոր Գերագոյն Պետին Աթոռանիստ վայրն է։ Ս. Էջմիածնի կաթողիկոսարանը կը գտնուի Հայաստանի հնագոյն քաղաքներէն Էջմիածնի մէջ։

Ցաւերժական Հայաստանի յաւերժական խորհրդանիշը

Անուանի է «Արզնի»ի առողջարանը, որ տեղաւորուած է Հրազդանի գեղեցիկ ձորին մէջ։ Երեւանէն 220 քլմ. հեռաւորութեան վրայ կը գտնուի «Ջերմուկ» կոչուող առողջարանը, որուն հանքային ջուրը շատ նման է չեխոսլովաքիական «Կարլովի վարի» առողջարանի ջուրին։

Եթէ միայն մէկ անգամ այցելէք Սեւանայ լիճը և նայիք անոր կապուտակ ալիքներուն, անիկա ձեր յիշողութենէն երբեք պիտի չջնջուի։

Լիճը ծովու մակերեւոյթէն 2000 մեթր բարձրութեան վրայ կը գտնուի։ Ան Երեւանէն 75 քլմ. հեռու է։

Սեւանի ափին, հսկայ ժայռի վրայ վեր կը խոյանայ «Ախթամար» ճաշարանը, ուր կարելի է ճաշակել նոր որսացուած իշխան ձուկը, ապա նաւակով զբօսնիլ լիճին վրայ։ Իսկ ձկնորսութեան սիրահարները կրնան իրենց բախտը փորձել։

Լիճի մակերեւոյթին վրայ կ'երեւի ոչ մեծ թերակղզի մը, ուր կան լաւ պահպանուած երկու վանքեր, որոնք կառուցուած են 9րդ դարուն։ Սեւան կը թափին լեռնային բազմաթիւ փոքրիկ գետեր, բայց այնտեղէն սկիզբ կ'առնէ միայն մէկ հատ՝ Հրազդան գետը, որուն վրայ կառուցուած է հիտրոէլեկտրակայան մը։

Էջմիածին քաղաքին մէջ պահպանուած են ճարտարապետութեան քանի մը հոյակերտ կոթողներ։

Վանքերէն մէկը կը կրէ Հռիփսիմէի անունը, որ Հայաստանի մէջ քրիստոնէութիւն տարածելու համար խարոյկի վրայ մահացած է։ Դէպի Ս. Էջմիածին կարելի է այցելել 640–660 թուականներուն կառուցուած Զուարթնոց տաճարին աւերակները։

Հիանալի լեռնային ճանապարհով՝ կրնաք 30 վայրկեանէն հասնիլ մինչև Գառնիի բնակավայրը։ Հոն, գեղեցիկ ձորի եզրին՝ ձեր աչքերուն առջև կը բարձրանայ հնագոյն բերդ մը, որ կառուցուած է Բ. դարուն (Ք. Ա.)։ Այդ շինութիւնը եղած է հայոց թագաւորներու ամառնային հանգստավայրը։ Հոն կը գտնուի Ա. դարուն հեթանոսական տաճարի աւերակները։

Նոյն ճանապարհով կը հասնիք Գեղարդի վանքը՝ կառուցուած Դ. դարուն։ ԺԲ.–ԺԳ. դարերուն այդտեղ կառուցուած են եկեղեցիներ, որոնք միակն են իրենց տեսակին մէջ։ Անոնք ամբողջովին կերտուած են մեծ ժայռակտորէ։ Այս կառոյցները կը վկայեն այն մասին, թէ ինչպիսի բացառիկ վարպետ–քարտաշներ եղած են հայերը։

Անպայման պիտի այցելէք Ծիծեռնակաբերդ, ուր վեր կը բարձրանայ 1915ի մեծ եղեռնի զոհերու անմահ յիշատակը յաւերժացնող կոթողը։

Եթէ բախտաւոր առիթը ունենաք այցելելու Հայաստանի մայրաքաղաքը՝ դուք երբեք պիտի չմոռնաք հնագոյն և միաժամանակ երիտասարդ քաղաքը, Արարատեան դաշտի ոսկեայ և ծիրանագոյն խաղողի ողկոյզները, կապուտաչեայ Սեւանը...

Հինգ հազար տարուան մշակոյթ ունեցող երկիր է Սովետական Հայաստանը։

ԺԱՄԱՆԱԿԱՒՈՐ ԾՐԱԳԻՐ

ԳԵՐՄԱՆԱԽՕՍ ԵՐԿՐՆԵՐԻ ՀԱՅ ԳԱՂՈՒԹՆԵՐԻ ԿԵԴՐՈՆԻ՝ ՎԱՒԵՐԱՑՈՒԱԾ ԶՈՒԻՑԵՐԻՈՅ ԿՎԱԹ ԳԻՒՂԱՔԱՂԱՔՈՒՄ 1968 ԹՈՒԻ ՕԳՈՍՏՈՍԻ 4-Ց ՄԻՆՉԵՒ 8Ը ԿԱՅԱՑԱԾ ԽՈՐՀՐԴԱԿՑԱԿԱՆ ՀԱՄԱԳՈՒՄԱՐՈՒՄ

1. Համագումարը ընտրեց իր ժամանակաւոր Գործադիր Կեդրոնը, որը կոչւում է «Գերմանախօս Երկրների Հայ Գաղութների Գործադիր Կեդրոն»։

2. Գործադիր Կեդրոնի անմիջական նպատակներն են, ընդլայնել գրաւոր եւ բանաւոր քարոզչութեան գործունէութիւնը գերմանախօս երկրներում հետեւեալ միջոցառումներով՝

ա. Գերմանախօս ժողովուրդներին հայկական հարցի հետ ծանօթացնելու գովելի ձեռնարկը, «Տի Շթիմմէ Արմենիընս» թերթի գործունէութիւնը քաջալերել, ծաւալն ու տարածումը ընդլայնել՝ գերմանախօս երկրների հայ գաղութների լայն աջակցութեամբ,

բ. Զարկ տալ հայկական հարցը շօշափող գրքերի եւ գրքոյկների հրատարակչական գործունէութեան,

գ. Կապ հաստատել տեղական մամուլի, ռատիոյի եւ հեռուստատեսային հաստատութիւնների հետ, հայկական հարցի շուրջ հաղորդումներ կատարելու նպատակով,

դ. Կապ հաստատել հայ-գերմանական, հայ-աւստրիական, հայ-զուիցերական բարեկամական ընկերութիւնների հետ, նպաստելով այս ընկերութիւնների անդամներին՝ հայկական հարցի եւ հայ մշակոյթի մասին տեղական ժողովուրդների համար դասախօսութիւններ կարդալու, եւ տեղական մամուլում յօդուածաշարքեր գրելու,

ե. Այս նպատակով հրաւիրել նաեւ հայ եւ օտար ականաւոր գործիչներին՝ լայն հասարակութեան առջեւ դասախօսութիւններ կարդալու:

Յ. Գերմանախօս Երկրների Հայ Գաղութների Խորհրդակցական Համագումարը յանձնարարեց իր Գործադիր Կեդրոնին՝

ա. Կապ հաստատել Եւրոպայի բոլոր հայ գաղութների հետ ու առաջարկել նրանց իրենց գաղութային եւ երկրամասային (համաֆրանսական, համաանգլիական, համաիտալական եւայլն) կեդրոններ ստեղծել եւ պատրաստուել համաեւրոպական համագումար մը հրաւիրելու, համաեւրոպական հայկական կեդրոն մը ստեղծելու.

բ. Համաեւրոպական այս կեդրոնը իր հերթին կապ կը հաստատէ միւս երկրամասերում գործող հայ գաղութների հետ, առաջարկելով նրանց ստեղծել իրենց գաղութային, երկրամասային եւ աշխարհամասային (համաամերիկեան, համաասիական, համաափրիկեան եւայլն) կեդրոնները.

գ. Աշխարհամասային այս կեդրոնները կ'ընտրեն իրենց լիազօր ներկայացուցիչները, որոնք կը պատրաստեն եւ կը հրաւիրեն ՀԱՄԱՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՄԱԺՈՂՈՎ մը, ուր կը մշակուի ու կը հաստատուի ծրագիր ու կանոնադրութիւն, կ'ընտրուի հայկական Դատը հետապնդող լիազօր մէկ ու միասնական կեդրոնական մարմին մը՝ վայելելով սփիւռքի համայն հայութեան վստահութիւնը, նիւթական ու բարոյական աջակցութիւնը.

ԳՈՐԾԱԴԻՐ ԿԵԴՐՈՆԻ ԼԻԱԶՕՐ
Յ. ԳԱՌՆՈՒՋԵԱՆ
(ԶՈՒԻՑԵՐԻԱ)

«Ո՜վ հայ ժողովուրդ,
քո միակ փրկութիւնը
քո հաւաքական ուժի մէջ է»

ԲԱՆԱՁԵՒ

Ընդունուած՝ Զուիցերիոյ Թուն լճափին գտնուող Կվաք Գիւղաքաղաքում, 1968 թուի Օգոստոսի 4-8ը կայացած Գերմանախօս Երկրների Հայ Գաղութների Խորհրդակցական Համագումարի կողմից.—

Մենք, գերմանախօս երկրների հայ գաղութներից կամաւոր կերպով հաւաքուած ազգայիններ [illegible] համագումարում սկիզբ դնել մեկ համաշխարհային շարժման [illegible]

Այս վեհական գործը Մեծ Եղեռնի յիսնամեակից յետոյ աւելի պարտադրական է դարձել եւ անյետաձգելի։

Դարեր շարունակ հայ ժողովուրդի ֆիզիքական ապահովութեան եւ նրա ազատութեան համար մղուած պայքարներում [illegible]

[illegible]

Արդ, գերմանախօս երկրների հայ գաղութների Խորհրդակցական Համագումարը [illegible]

[illegible]

Կեցցէ՛ ազատատենչ հայ երիտասարդութիւնը,
Կեցցէ՛ հայ ազգը իր ամբողջական հայրենիքով։

ԳԵՐՄԱՆԱԽՕՍ ԵՐԿՐՆԵՐԻ ՀԱՅ ԳԱՂՈՒԹՆԵՐԻ ԽՈՐՀՐԴԱԿՑԱԿԱՆ ՀԱՄԱԳՈՒՄԱՐ

ԹԷՅԸ ԿԱՆԽԱՐԳԵԼԻՉ ԵՐԱԿԱՊՆԴՈՒԹԵԱՆ

Ընդհանրապէս ընդունուած է, որ երակապնդութիւնը (արթէրօ-սքլերոզ) կապ ունի արեան մէջ իւղոտ տարրերու—լիփիտներու կամ քոլեսթրինի կեդրոնացման հետ: Վերջերս շարք մը հետազօտողներ այն համոզումը գոյացուցին, թէ սուրճի գործածութիւնը կը շատցնէ լիփիտներու կեդրոնացումը արեան մէջ, մինչդեռ թէյը կը նուազեցնէ զայն։ Այս տեսակէտը կը հաստատեն շարք մը իրողութիւններ։

Այսպէս, 1941ին լոյս տեսած և «Արեւմտեան բժշկութեան չինական դասեր» խորագրով գրքի մը մէջ կ'ըսուէր, թէ չինացիները, որոնք գրեթէ բացառաբար թէյ կը խմեն, հազուագիւտօրէն կը տառապին երակապնդութենէ։ 1963ին. շարք մը հետազօտողներ հաստատեցին, թէ սրտի քորոնար երակներու պնդութիւնը, որ առաջ կը բերէ քորոնար թրոմպոզը, մասամբ հետեւանք է սուրճի ըսպառումին:

Քալիֆորնիոյ «Լորընս Ռետիէյշն Լապորըթըրի»ի կենսաբժշկական բաժանմունքի խումբ մը հետազօտողներ, Տոքթ. Ուէյ Եանկի ղեկավարութեամբ, հիմնուելով տարիներու ընթացքին ձեռք բերուած տուեալներու վրայ, այն բացայայտ եզրակացութեան յանգեցան, որ Ամերիկայի Միացեալ Նահանգներու բնակչութիւնը, որ սովորաբար սուրճ կը խմէ, աւելի մեծ չափով կը տառապի երակապնդութենէ քան թէյ խմող չինացիները։

Եանկ և իր աշխատակիցները փորձեր կատարեցին նապաստակներու վրայ, հաստատելով որ այն նապաստակները, որոնց իւղոտ կերի հետ թէյ կը տրուի՝ շատ աւելի քիչ երակապնդութենէ կը տառապին, քան այն նապաստակները, որոնք իւղոտ կերին հետ պարզ ջուր կը խմեն: Ըստ այս գիտնականներու կարծիքին, երակապնդութիւնը կանխելու լաւագոյն միջոցը թէյի գործածութիւնն է։

Գ. ՍԱՐԱՖԵԱՆ

ՀԱՅՈՑ ՓԱՌՔԻ, ԼՈՅՍԻ ԵՒ ՅՈՅՍԻ ՔԱՂԱՔ

(Շար. Դ. էջէն)

քաղաքը։ Հազարաւոր հայ զբօսաշրջիկներ. հարիւրաւոր սփիւռքահայ ուսանողներ, ամառնային հանգստի եկած դպրոցականներ, ուսուցիչներ, արուեստի, գիտութեան, մշակոյթի գործիչներ քայլում են հողագնդի բոլոր մայրաքաղաքներով և ազգային հպարտութեամբ ասում, որ եղել են Երեւանում, սովորել և աւարտել են հայոց մայրաքաղաքի համալսարանը, տեսել են երազային Երեւանը, եկոյթ են ունեցել հայրենի մայրաքաղաքի հանդիսասրահներում։ Իսկ եթէ այս բոլորին աւելացնելու լինենք այն, թէ ինչպիսի հետաքրքրութեամբ ու մեծ կարօտով ամէն օր տասնեակ հազարաւոր հայեր Երեւանի ռատիոյի ժամին, երեւանեան թերթերին ու գրականութեանն են սպասում, ապա պարզ կը դառնայ, թէ ինչ է նըշանակում սփիւռքահայութեան համար Արարատի դիմաց բազմած, Արարատի բարձունքից իր բոլոր որդիներին կանչող մայր Երեւանը:

Ուրուկուայի, Մոնթեվիտիոյ քաղաքի «Ռատիօ Արմենիան» և իր ունկնդիրները Երեւանի 2750ամեակին նուիրուած հաղորդման բացիկում, որը տարածել են հայկական գաղութում, իրենց սիրոյ նուիրուածութեան, երախտագիտութեան, հրճուանքի և ազգային հպարտութեան զգացմունքներն արտայայտել են հետեւեալ տողերում.

Ժամանակի պէս անվերջ ես դուն,
Արարատի պէս մեծն ես դուն,
Ժողովրդիդ պէս դիւցազն ես դուն,
Փառք 2750-ամեակիդ...

Ոչ միայն Մոնթեվիտիոյի, այլեւ հայրենիքից հեռու ապրող բոլոր հայերը, տօնական այս օրերին, նոյն զգացմունքն են ապրում և փառք տալիս 2750 տարեկան, միշտ երիտասարդ Նոր Երեւանին՝ Խորհրդային Հայաստանի և ամենայն հայոց մայրաքաղաքին։

Վ. Հ.

Հ. Բ. Ը. ՄԻՈՒԹԻՒՆ

ՀՐԱՒԻՐԱԳԻՐ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԺՈՂՈՎԻ

Հայկական Բարեգործական Ընդհանուր Միութեան Կեդրոնական Վարչական Ժողովը պատիւ ունի հրաւիրելու Միութեան բոլոր իրաւասու անդամները ներկայ գտնուելու 55րդ Ընդհ. Ժողովին, որ պիտի գումարուի Շաբաթ օր, 30 Նոյեմբեր 1968, առաւօտեան ժամը 9.30ին, Միութեան Կեդրոնական Գրասենեակին մէջ, 109 Իսթ 40րդ Փողոց, Նիւ Եորք, Ն. Ե.:

Եթէ օրինական մեծամասնութիւն մը ներկայ չըլլայ վերոյիշեալ թուականին, այս ծանուցումը պիտի նկատուի իբրեւ երկրորդ հրաւէր Ընդհանուր Ժողովի, որ պիտի գումարուի Շաբաթ եւ Կիրակի, 7 եւ 8 Դեկտեմբեր 1968, առաւօտեան ժամը 9.30ին, Մայր Տաճարի Մշակութային Կեդրոնի Հայկ եւ Ալիս Գավուքճեան Սրահին մէջ, 630 Սէքընտ Էվընիւ, Ն. Ե. 10016։

Այն բոլոր իրաւասու անդամները, որոնք ներկայ պիտի ըլլան այս Ժողովին, օրինական մեծամասնութիւն պիտի կազմեն։

ՕՐԱԿԱՐԳ

1. Ընդհանուր Տեղեկագիր 1967 Տարեշրջանի։
2. Ընդհանուր Հաշուետուութիւն 1967 Տարեշրջանի։
3. Ընտրութիւն Կեդր. Վարչ. Ժողովի՝ իրենց պաշտօնավարութեան շրջանը աւարտած անդամներու տեղ։
4. Առաջարկներ և Թելադրութիւններ:
5. Գնահատանքի Բանաձեւեր։

Ի ԴԻՄԱՑ ԿԵԴՐ. ՎԱՐՉ. ԺՈՂՈՎԻ

Ատենադպիր	Ատենապետ
Մ. Մ. ՅՈՎՍԷՓԵԱՆ	Ա. ՄԱՆՈՒԿԵԱՆ

Նիւ Եորք, 16 Սեպտեմբեր 1968

ԳԱԼՈՒՍՏԵԱՆ ԱԶԳ. ՎԱՐԺԱՐԱՆ ԳԱՀԻՐԷ

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ

Վաղը, Ուրբաթ, 25 Հոկտեմբեր 1968, կ.ե. ժամը 7ին, Վարժարանիս Սրահին մէջ տեղի պիտի ունենայ, ԾՆՈՂԱՑ — ՈՒՍՈՒՑԻՉ Միութեան տարեկան ընդհանուր ժողովը, որ իբրև օրակարգ պիտի ունենայ.

1. Ընթերցում և վաւերացում 1967-68 տարեշրջանի տեղեկագիրին.
2. Ընտրութիւն 1968-1969 տարեշրջանի Վարչութեան:
3. Զանազանք:

Ցարգելի ծնողները սիրով կը հրաւիրուին սոյն տարեկան ընդհանուր ժողովին։

ՏՆՕՐԷՆՈՒԹԻՒՆ
ԳԱԼՈՒՍՏԵԱՆ ԱԶԳ. ՎԱՐԺԱՐԱՆԻ

ԳԱՌՋՈՒԻ ՆՈՐ ՑՈՒՑԱՀԱՆԴԷՍԸ

(Շարունակութիւն Բ. էջէն)

Մայիսին, «դէպքեր»էն առաջ, Գառզու՝ որ քսանըհինգ տարիէ ի վեր չէր ուզած թատրոնի համար աշխատիլ, պատրաստեց Թիէռի Մոլնիէի «Ժան և դատաւորները» թատերգութեան տէգորները, Վերսայլի փառատօնին առթիւ։ Այդ աշխատանքը ամբողջովին կատարուած է փայտի չեզքերով, առանց վրձինի որեւէ գործածութեան։

Նոյն շրջանին՝ Մառէի փառատօնին առթիւ պիտի ներկայացուէր Աքալին, այն տէգորներով և հագուստներով՝ զորս պատրաստած էր 1955ին Գոմետի Ֆրանսէզին համար: Փառատօնը տեղի ունեցած չըլլալով, այս անգամ Գոմետի Ֆրանսէզն է որ ձեռք կ'առնէ ծրագիրը։ Անտարակոյս, տէգորները և հագուստները նոյնը կը մնան, բայց Գառզու խղճամիտ է և միշտ բարեփոխելու պէտք ունեցող բան մը կը գտնէ։

Այս չէ ամէնը։ Հոկտեմբերի կիսուն Նան և Ժան Գառզու հրաւիրուած են Երեւան, Սովետական Հայաստանի մայրաքաղաքը, ներկայ ըլլալու համար քաղաքին երկու հազար եօթը հարիւր յիսունամեակին առթիւ կազմակերպուած հանդէսներուն: Մտադիր են երթալու, ինչ որ առնուազն տասը օր պիտի առնէ։ «Վերջապէս, կ'ըսէ Գառզու, կարելիս պիտի ընեմ գոնէ շաբաթ մը Վանս երթալու, ամսոյն վերջը»։

«ԱՇԽԱՐՀ»

ՋԱՀԱԿԻՐ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐԱՅԻՆ ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹ

24 ՀՈԿՏ. 1968

ՖՈՒԹՊՈԼ

«ԱՐԱՐԱՏ» ՅԱՂԹԵՑ «ԶԵՆԻԹ»Ի

Հոկտեմբեր 17ին, մարզասէրներու հոծ բազմութեան մը ներկայութեան և Երևանի մարզադաշտին վրայ տեղի ունեցած մրցումի մը ընթացքին, «ԱՐԱՐԱՏ»ը յաղթեց Լենինկրատի զօրաւորագոյն կազմը նկատուող «ԶԵՆԻԹ»ին՝ 3ով 0։

5րդ վայրկեանին առաջին կէտը նշանակեց Բովալենքօ՝ Ղազարեանի փոխանցումին վրայ։ Կիսախաղը վերջ գտաւ 1—0 արդիւնքով։

Բ. կիսախաղի 18րդ վայրկեանին, Հովիւեան նշանակեց երկրորդ կէտը, իսկ 47րդ վայրկեանին՝ Ղազարեան արձանագրեց երրորդ և վերջին կէտը։

ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆԸ ԿԸ ԽՕՍԻ

ԱՂԵՔՍԱՆԴՐԻՈՅ ՀԻՆ ՄԱՏԵՆԱԴԱՐԱՆԸ

Պտղոմէոսներու շրջանին Աղեքսանդրիա քաղաքակիրթ աշխարհի եդեմն էր, շնորհիւ իր համալսարանին և մատենադարանին, որոնց հռչակը տարածուած էր ամբողջ աշխարհի մէջ։

Համալսարանը մատենադարանին կու տար գիտնականներ, իսկ այս վերջինը, իր կարգին, համալսարանին կը հայթայթէր գիտական և վարդապետական գիրքեր։

Աղեքսանդրիոյ մատենադարանէն առաջ ծանօթ էին Պղատոնի ակադեմիայի գրադարանը և յոյն իմաստասէրներու խմբակցութեանց մատենադարանները։

Աղեքսանդրիոյ մատենադարանը միւս բոլորէն գերազանց էր թէ՛ իր կարևորութեամբ և թէ համբաւով, տրուած ըլլալով որ հին աշխարհի առաջին պետական մատենադարանն էր, ինչ որ կը նշանակէ, թէ առաջին անգամ ըլլալով պետութիւնը կ'օժանդակէր գիտութեան և մշակոյթի տարածումին։ Նոյն իսկ Աթէնք, որ գիտական և իմացական ճաճանչաւորումի աղբիւր մըն էր այդ միջոցին, հանրային մատենադարան չունէր։ Իր բոլոր գրադարանները անհատական էին։

Աղեքսանդրիոյ մատենադարանը հատորներու կամ ձեռագիր պատատներու (պիպլիա) շատ կարևոր հաւաքածոյ մը ունէր։ Երբ Յուլիոս Կեսար Աղեքսանդրիա հասաւ, մօտ 700 հազար ձեռագիր պատատներ կային, որոնց վրայ Կղէոպատրա Թագուհին աւելցուցած էր 200 հազար ուրիշներ, զորս իրեն նուիրած էր իր սիրահարը՝ Անտոնիոս եռապետը։

Պտղոմէոսեանները որևէ զոհողութեան առջև կանգ չէին առներ, Մատենադարանին հայթայթելու համար բնագիր վաւերաթուղթեր և յունարէն թարգմանութիւններ։ Պտղոմէոսեաններէն մէկը պատգամաւոր ղրկեց Աթէնք, Եւրիպիդեսի ողբերգութիւններուն բնագիրը խնդրելու համար։ Պիտի ընդօրինակուէր և պիտի վերադարձուէր։ Իբրև երաշխաւորութիւն մեծ գումար մը վճարուեցաւ աթէնացիներուն։ Սակայն ընդօրինակութիւնը աւարտելէ ետք, վեհապետը նախընտրեց բնագիրը պահել և ընդօրինակութիւնը ղրկել Աթէնք, հոգ չընելով որ կը կորսնցնէր երաշխաւորագինը։

Համալսարանը և մատենադարանը առաջին ազէտին ենթարկուեցան Պտղոմէոս Ը.ի օրով, երբ ան այս հիմնարկութեանց հսկողութիւնը վստահեցաւ պալատականի մը, որ իր նախորդներուն չափ կրթութիւն չունէր։ Աղեքսանդրիացիները ընդվզած էին Պտղոմէոսի դէմ, անոր բռնապետական արարքներուն համար։

Հռչակաւոր Մատենադարանին կործանումը և անհետացումը կը ներկայացուի զանազան ձևերով։ Առասպելի մը համաձայն, որ երկար ատեն տարածուած էր, իբրև թէ Մատենադարանը կործանեցաւ արաբներու կողմէ, երբ անոնք գրաւեցին Աղեքսանդրիան, եւ երբ թէ անոր պարունակած գիրքերը ծառայեցին տաքցնելու քաղաքին բոլոր հանրային բաղնիքները։ Բազմաթիւ պատմագիրներ հերքեցին այս զրպարտութիւնները։ Անոնք միաձայնաբար կը հաստատեն, թէ արաբները ոչ միայն այդպիսի բարբարոսութիւն չեն գործեր, այլեւ, ընդհակառակն, կը գնահատեն հիներու գիտութիւնը եւ անյագօրէն նոր ծանօթութիւններ կը քաղեն անոնց գործերէն։ Պատմութեան ընթացքին հաստատուեցաւ արաբներու հոգածութիւնը՝ հիներու գիտութիւնը զարգացնելու և աւելի եւս առաջ տանելու մասին։

Աղեքսանդրիացի Պտղոմէոսի Աշխարհագրութիւնը իբրև հիմ ծառայեց աշխարհագրական գիտելիքներուն։ Արոն Աղեքսանդրիացիի բժշկութեան վերաբերեալ գիրքը արաբներուն համար եղաւ առաջին աղբիւրը, ուրկէ քաղեցին յունական բժշկութեան վերաբերեալ իրենց գիտելիքները։ Պղատոնի իմաստասիրութիւնը խորապէս ազդեց Արևելքի գիտութեանց վրայ։

Վերադառնալու համար Մատենադարանին, պէտք չէ մոռնալ, թէ ան հրդեհէ մը վնասուեցաւ Ք. Ա. 48ին, երբ եգիպտական ուժերուն հրամանատարը՝ Աքիլէոս յաջողեցաւ հրկիզել Կեսարի նաւատորմը և բոցերը, հովէն մղուելով, հասան Աղեքսանդրիոյ քանի մը յիշատակարաններուն։

Բազմաթիւ մատենագիրներ կը պատմեն նաև, թէ Մատենադարանը կործանեցաւ կողոպուտի մը ընթացքին, որ տեղի ունեցաւ հռոմէական իշխանութեան օրով։ Վերջապէս, ուրիշներ կը պատմեն, թէ Մատենադարանը քաղաքին ըմբոստացած բնակիչներուն փոխ վրէժի զոհը եղաւ քրիստոնեաներու դէմ հալածանքներու ընթացքին։ Բայց կը թուի, թէ այս դէպքը կը վերաբերի ուրիշ մատենադարանի մը, որ հրոյ ճարակ եղաւ Սերափիս տաճարին հետ, քրիստոնեաներու ըմբոստութեան ընթացքին։

Այս նոր ըմբոստութիւնը արժեց կեանքը յոյն փիլիսոփայ եւ համարողագէտ Հիփաթիէսի, որ խուժանին կողմէ սպաննուեցաւ կողոպտուած սրբարանին առջեւ։ Իր ողբերգական ճակատագիրը մահազանգ մը եղաւ հելլենականութեան համար։

ՊՐ. ԲԱՐՍԵՂ ԳԱՐԹԱԼԵԱՆ
ՕՐ. ԱՆԻ ԱԴԱՄԵԱՆ

ամուսնացեալք

Աղեքսանդրիա 20-10-68

Մեր ջերմ շնորհաւորութիւնները նորապսակ ամոլին, ինչպէս նաև ընտանեկան բոլոր պարագաներուն։

ՕՐ. ՄԱՐԻ ԲԷՄՊԷՃԵԱՆ
ՊՐ. ՆՈՒՊԱՐ ԺԱՄԿՈՉԵԱՆ

ամուսնացեալք

Գահիրէ 20-10-68

Մեր սրտագին շնորհաւորութիւնները նորապսակ ամոլին, ինչպէս նաև ընտանեկան բոլոր պարագաներուն։

ՆՈՒԻՐԱՏՈՒՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

(ԵԳԻՊՏԱԿԱՆ ԴԱՀԵԿԱՆՈՎ)

Իրենց սիրելի հարազատին՝ Պր. Պերճ Մազլըմեանի ընդ Օր. Լուսին Զաքարեանի ամուսնութեան ուրախ առթիւ, Սարգիս Մ. Սարգիսեան, դուստրը՝ Վերոն եւ որդին՝ Զաւէն (Գանատա), կը նուիրեն.

Եկեղեցւոյ Պայծառութեան	100
Ազգատախնամին	100
Հ.Բ.Ը. Միութեան	100

(Ստանալ Գահիրէի Ազգային Առաջնորդարանէն)

«ՋԱՀԱԿԻՐ»ԻՆ

Պր. Շանթ Ս. Պալաեանի ընդ Քրիսթիան Ժարժուրայի նշանախօսութեան ուրախ առթիւ, վասն խնդակցութեան կը նուիրեն.

Տիար Ռուբէն Գազազեան	100
Տէր և Տիկ. Յակոբ Համբիկեան	100
» » Ժագ Մեսրոպեան	100

ԱՂԵՔՍԱՆԴՐԻՈՅ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԸՆԹԵՐՑԱՍՐԱՀԻՆ

Պր. Պերճ Մազլըմեանի ընդ Օր. Լուսին Զաքարեանի ամուսնութեան ուրախ առթիւ կը նուիրեն.

Տէր և Տիկին Հրայր-Մեսրոպ Բիւփէլեան	100
» » Վահան Պէնտեան	100

ԶՈՒԱՐՃԱԼԻՔՆԵՐ

ՀԱՄԲԵՐԱՏԱՐ ՄՈՒՐԱՑԿԱՆԸ

Մուրացկան մը կը զարնէ վիլլայի մը դուռը։ Կին մը կը բանայ զայն։

— Սիրելի բարեսիրտ տիկին, արդեօք հին հագուստ մը չունի՞ք տալու ինծի, կ'ըսէ մուրացկանը։

Կինը կը խնդրէ սպասել քանի մը վայրկեան ու ներս երթալով կը բերէ թիկնոց մը, զոր կ'երկարէ մուրացկանին ըսելով.

— Ա՛ռ ասիկա, բարեկամս, մէկ - երկու տեղեր կան նորոգելիք, որ քանի մը վայրկեան կը տեւէ, եւ թիկնոցը նոփնոր երեւոյթ մը կ'առնէ։ Առէ՛ք։

— Ո՛հ, տիկին, շատ բարի էք, բայց ես չեմ անպատեր, հոգ չէ, գիշերը դարձեալ կուգամ եւ կը ստանամ զայն…։

ԱՅՍ ՇԱԲԱԹ, 26 ՀՈԿՏ. ՀՐԱՊԱՐԱԿ Կ'ԵԼԼԷ

ՋԱՀԱԿԻՐ

ՄԱՐԶԱԿԱՆ - ԵՐԻՏԱՍԱՐԴԱԿԱՆ

ԱՄՍՕՐԵԱՅ ՅԱՒԵԼՈՒԱԾԻՆ 34ՐԴ ԹԻՒԸ ՃՈԽ ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԵԱՄԲ

Երեւանի 2750 ամեակին առթիւ՝ Հայկական Ընթերցասրահի եւ «Ջահակիր»ի խմբագրութեան կազմակերպած Շքեղ Հանդիսութիւնը տեղի պիտի ունենայ Կիրակի, 10 Նոյեմբեր 1968ին։

ԿԸ ԽՆԴՐՈՒԻ ՉԽԱՌՆԵԼ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԸՆԹԵՐՑԱՍՐԱՀ

ԳԱՀԻՐԷ

Այսօր, Հինգշաբթի, 24 Հոկտ. 1968 կ.ե. ժամը 8.30ին

ՓԻՆԿ - ՓՈՆԿԻ

ԱՆՀԱՏԱԿԱՆ ԱԽՈՅԵԱՆՈՒԹԵԱՆ ԱՒԱՐՏԱԿԱՆ ՄՐՑՈՒՄՆԵՐ

ՆՈՅՆ ՕՐԸ ՊԻՏԻ ՅԱՆՁՆՈՒԻՆ ՅԱՂԹԱԿԱՆ ՀԱՆԴԻՍԱՑՈՂՆԵՐՈՒՆ ԲԱԺԱԿՆԵՐՆ ՈՒ ՄԵՏԱՅԼՆԵՐԸ

ա) Փոքրերուն բաժակը տրամադրուած է՝

ԸՆԿ. ԵՒ ԸՆԿ.ՀԻ ՍԱՐԳԻՍ - ԺԱԳԼԻՆ ՊԱԼԱԵԱՆՆԵՐՈՒ ԿՈՂՄԷ

բ) Մեծերուն բաժակը՝

ՏԷՐ ԵՒ ՏԻԿ. ԵԴՈՒԱՐԴ ՋՕՐԱՅԵԱՆՆԵՐՈՒ ԿՈՂՄԷ

Հայ երիտասարդութիւնը սիրով կը հրաւիրուի

Հինգշաբթի, 31 Հոկտեմբեր 1968, կ.ե. ժամը 8.30ին

ԵՐԻՏԱՍԱՐԴԱԿԱՆ ՀԱՒԱՔՈՅԹ

կազմակերպութեամբ

ՍՐԱՀԻՍ Հ.Մ.Մ. ԵՐԻՏԱՍԱՐԴԱԿԱՆ ՄԱՐՄՆԻ

տեղի կ'ունենան

ՏԱՐԵԴԱՐՁԻ ՏՕՆԱԿԱՏԱՐՈՒԹԻՒՆ

(Սեպտ. եւ Հոկտ. ամիսներուն մէջ ծնած անդամ-անդամուհիներուն)

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ

կը բեմադրուի

Զուարթ կատակերգութիւն մը մէկ արար

ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄԷՆ ԵՏՔ

ԵՐԻՏԱՍԱՐԴԱԿԱՆ ԽՐԱԽՃԱՆՔ

Հաճելի խաղեր եւ անակնկալներ

Հայ հասարակութիւնը սիրով կը հրաւիրուի

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ԶՈՒԱՐԹ ԵՐԵԿՈՅԹ

Նախաձեռնութեամբ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԸՆԹԵՐՑԱՍՐԱՀԻ ՎԱՐՉՈՒԹԵԱՆ

Կիրակի, 3 Նոյեմբեր 1968, կ.ե. ժամը ճիշդ 6.45ին

ՍՐԱՀԻՍ «ԱՐԾԻՒ» ԹԱՏԵՐԱԽՈՒՄԲԸ՝

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹԵԱՄԲ ՍԻՐՈՒԱԾ ԴԵՐԱՍԱՆՈՒՀԻ

ՏԻԿԻՆ ԱՐԱՔՍԻ ՕՀԱՆԵԱՆԻ

կը ներկայացնէ

Ա. ՊԷՆԼԵԱՆԻ

ԱՄԵՐԻԿԱՀԱՅ ՓԵՍԱՑՈՒՆ

(ՏԱՅԻ ԿԱՐԱՊԵՏ)

Խիստ զուարճալի կատակերգութիւն 3 արար

(Պոլսահայ կեանքէ)

ԾԱՅՐԷ ԾԱՅՐ ԱՆԴԱԴԱՐ ԽՆԴՈՒՔ

ԳՈՐԾՈՂ ԱՆՁԵՐ

ՏԱՅԻ ԿԱՐԱՊԵՏ	Պր. Հայկ Պուղտաճեան
ՍԱԹԵՆ — (Կինը)	Տիկ. Արաքսի Օհանեան
ԱՆԳԻՆԷ — (Աղջիկը)	Օր. Մարօ Պալաեան
ՕԳՍԷՆ — (Կարապետի ընկերը)	Պր. Պերճ Գոգորեան
ԺԻՐԱՅՐ — (Անգինէի նշանածը)	Պր. Գեղամ Գոգորեան
ՏԷՐ ՍԱՐԳԻՍ	Պր. Աւետիս Մովսէսեան

Յուշարար: Պր. Վահան Գազանճեան

Բեմավար: Պր. Մարտիկ Պալաեան

ՄՈՒՏՔ՝ Ե.Դ. 38.8 - 22.5 ԵՒ 12.5

Կը խնդրուի կանխաւ ապահովել տոմսերը, դիմելով Սրահ՝ ամէն երեկոյ ժամը 7էն 10 (հեռաձայն 934908)։

ՃԱՀԱԿԻՐ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐԱՅԻՆ ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹ

چهاكير
جريدة أسبوعية
ص.ب ٢١١١ بالقاهرة ج.ع.م. - ت ٩١٥٠١٣
صاحبة الامتياز : السيدة عايدة سيرد بيان (بالايان)

TCHAHAKIR
HEBDOMADAIRE ARMENIEN
B.P. 2111 Le Caire (R.A.U.) • Tél.915013
Adresse Télégraphique. TCHAHAKIR, Cairo
Rédacteur en chef; SARKIS BALAYAN

Արտօնատէր — ԱՅՏԱ ՍԵՐՈՎԲԵԱՆ
Սեփականատէր խմբագիր — ՍԱՐԳԻՍ ՊԱԼԱԵԱՆ

Հիմնուած 1948ին
Տպաքանակ 3000

ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ ԹԻՒ 252 — ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 31 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ 1968 | ՀԱՏԸ ԶԵՐՌՒՔ 2,5 Եգ. Դհկ. Կամ 25 Լիբ. Դհկ. | عدد رقم ٢٥٢ — الخميس ٣١ اكتوبر ١٩٦٨

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՄԱՅՐԱՔԱՂԱՔԻՆ ՓԱՌԱՊԱՆԾ ՅՈԲԵԼԵԱՆԸ

ԵՐԵՒԱՆ, Հ.Հ.Գ.— Կրկնակի շքանշանակիր Խորհրդային Հայաստանի մայրաքաղաքի պանծալի յոբելեանին նուիրուած տօնախմբութիւններուն գլխաւորը՝ Հոկտեմբերի 19ին, Ալ. Սպենդիարեանի անուան օփերայի ու պալէի պետական թատրոնին մէջ տեղի ունեցած հանդիսաւոր նիստը եղաւ։ Այստեղ էին հաւաքուած Երեւանի արդիւնաբերական ձեռնարկութիւններու, շինարարական եւ փոխադրական կազմակերպութիւններու ներկայացուցիչներ, գիտութեան ու մշակոյթի աշխատողներ, եղբայրական հանրապետութիւններու մայրաքաղաքներէն եւ հերոս քաղաքներէն ժամանած հիւրեր, սփիւռքահայութեան պատուիրակներ։

Տօնականօրէն զարդարուած բեմի խորքին Լենինի մեծադիր նկարն է ու կը շողշողան Երեւանի յոբելեանը խորհրդանշող թիւերը։

Նախագահութեան բաժնին մէջ են Հայաստանի Կոմկուսի Կենտկոմի առաջին քարտուղար Անտոն Քոչինեանը, վարչապետ Բադալ Մուրատեանը, կուսակցութեան եւ կառավարութեան այլ ղեկավար աշխատողներ, Մարաջախտ Յովհաննէս Բաղրամեանը, զրահաքանակային զօրքերու Մարաջախտ Համազասպ Բաբաջանեանը, ականաւոր օդաչու-տիեզերագնաց Արտեմ Միկոյեանը, գրագիտուհի Մարիետտա Շահինեանը, Խորհրդային մեծ հանրագիտարանի գլխաւոր խմբագրի առաջին տեղակալ Լեւոն Շահումեանը, սոցիալիստական աշխատանքի հերոսներ՝ Մարտիրոս Սարեանը, Վիկտոր Համբարձումեանը, եղբայրական հանրապետութիւններու մայրաքաղաքներու, հերոս-քաղաքներու ղեկավարները, սփիւռքահայ հիւրեր։

Օթեակին մէջն էր Ամեն. Հայոց Կաթողիկոս Վազգէն Առաջինը։

* * *

Հանդիսաւոր նիստը ներածական խօսքով կը բանայ յոբելեանական յանձնաժողովի նախագահ, Հայաստանի վարչապետ՝ Բադալ Մուրատեանը։

«Այս տարուան՝ ամբողջ հայ ժողովուրդը Մայր Հայրենիքի մէջ և իր սահմաններէն շատ հեռու արթնցած է բացառիկ տրամադրութեամբ։ Այսօր տօն է, յոբելեանը աշխարհով մէկ սփռուած համայն հայութեան մայրաքաղաքի, մեր գեղատեսիլ Երեւանի»։

Բ. Մուրատեանը՝ ջերմօրէն ու սրտանց կ'ողջունէ հանդիսաւոր նիստի մասնակիցները, եւ ի դէմս անոնց խորհրդային Հայաստանի բոլոր աշխատաւորները, ամբողջ հայ ժողովուրդի փառապանծ տօնի, Երեւան քաղաքի հիմնադրման 2750ամեակին առթիւ։

Այնուհետեւ խօսք կ'առնէ Հայաստանի Կոմկուսի Կեդր. Կոմիտէի առաջին քարտուղար Անտոն Քոչինեանը.

«Թէեւ Երեւանը հիմնադրուած է 2750 տարի առաջ, սակայն այժմ, իրաւամբ կրնայ համարուիլ աշխարհի ամենաերիտասարդ քաղաքներէն մէկը։ Անոր հոյակերտ պողոտաներն ու հրապարակները, ստուերախիտ պուրակները, հայելապատ ջրաւազանները, ամէն ինչ նոր են, նորի նման լաւ ու գեղեցիկ։ Անոր գործարաններուն մէջ դուք կը լսէք մեր չանդալից դարի հեւքը, կը չօշափէք ժամանակի զարկերակը։ Գիտութեան տաճարներուն մէջ, Հայաստանի Գիտութիւններու Ակադեմիային, Պետական համալսարանին, ուսումնարաններուն և գիտա-հետազօտական հաստատութիւններուն մէջ, ամենուրեք դուք կը հանդիպիք մարդկային մտքի նորագոյն նուաճումներուն։

«Այո՛ նոր ու երիտասարդ է մեր հնամենի Երեւանը։

«Մեր սիրելի քաղաքի փառապանծ պատմութիւնը կը սկսի 1920 թուականի Նոյեմբերէն, երբ Հոկտեմբերով ոգեշնչուած հայ ժողովուրդը ազատուեցաւ հոգեվարքի ճիրաններէն եւ ոտք դրաւ վերածնունդի շեմին։

«Կը շնորհաւորեմ ձեզ 2750-ամեակին առթիւ, որն այնքան շուքով կը տօնեն նաեւ Խորհրդային բոլոր ժողովուրդները»։

Ելոյթ կ'ունենան նաեւ Քաղաքային կոմիտէի ա. քարտուղար Լ. Ղարիբճանեան, Ս. Միութեան տարբեր քաղաքներու ներկայացուցիչներ, ինչպէս նաեւ սփիւռքահայութեան անունով՝ ամերիկահայ գրող Կ. Սիսալ։

Ապա հանդիսաւոր նիստը կը յայտարարուի փակուած։

Երեւանի 2750ամեակին նուիրուած հանդիսաւոր նիստը Ալ. Սպենդիարեանի անուան օփերայի եւ պալէի ակադեմական թատրոնին մէջ

2750ամեակի Միթինկ-Տօնահանդէսը Հանրապետական Մարզադաշտին Վրայ

ԵՐԵՒԱՆ, Հ.Հ.Գ.— 40 հազար հոգիներու ներկայութեան տեղի ունեցաւ Երեւանի 2750 ամեակին նուիրուած յոբելեանական հանդիսութեանց զանգուածային ու շքեղ եզրափակումը, միթինկ-տօնահանդէսի ձեւով, որ կայացաւ հանրապետական մարզադաշտին վրայ, 20 Հոկտեմբեր, կ.ե. ժամը 6ին։

Միթինկը ներածական խօսքով բացաւ Երեւանի Քաղաքապետ Գ. Հասրաթեանը։

Բազմաթիւ ճառախօսներու շարքին, ողջոյնի խօսքով հանդէս եկաւ նաև բանաստեղծուհի Սիլվա Կապուտիկեան, որ ի մէջ այլոց ըսաւ.

«Զկառուցեցինք բերդեր ու պարիսպներ, սոսկ այն պատճառով, որ քեզ յուսալիօրէն պաշտպանում են Խորհրդային հայրենիքի կրանիթէ պարիսպները։

«Թող բարի լինի քո երթը գալիք հազարամեակներում, մեր յաւերժական Երեւան»։

2750 հոգինոց երգչախումբը կը կատարէ Էտկար Յովհաննիսեանի «Երեւան» երգը։

Կանաչ դաշտի շուրջը կը բոցավառին 80 ջահեր։ Շքեղ մարտակառքով պաշտ կը ժամանէ Երեւանի հիմնադիր Արգիշտին։ Կը հնչեն փողերը։ Կը սկսի Արին բերդի նախկին բնակիչներու տօնահանդէսը։

(Շար. տես էջ 2)

ՀԱՂՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Գահիրէի Ազգային Առաջնորդարանը 23 Հոկտեմբեր 1968ին հետեւեալ հեռագիրը յղեց Երեւանի Հիմնադրութեան 2750ամեակին առթիւ.

Ն. Վսեմութիւն
ՆԱԶՈՒՇ ՅԱՐՈՒԹԻՒՆԵԱՆ
Նախագահ Սովետական Հայաստանի Հանրապետութեան, ԵՐԵՒԱՆ

Գահիրէի հայ համայնքը ուրախութեամբ կը մասնակցի մեր ծաղկուն մայրաքաղաք Երեւանի հիմնադրութեան 2750ամեակի հանդիսութիւններուն եւ կը յայտնէ իր սրտագին բարեմաղթութիւնները մեր սիրելի Մայր Հայրենիքի բարգաւաճման, անոր իմաստուն ղեկավարներուն եւ ժողովուրդին։

ՍԱՀԱԿ Ա. ՔՀՆՑ. ՇԱՔԱՐԵԱՆ
Առաջնորդական Փոխանորդ Գահիրէի Հայոց

ԵՐԵՒԱՆԻ 2750 ԱՄԵԱԿԻ ՅՈԲԵԼԵԱՆԻՆ ԱՌԹԻՒ

× Երեւանի ցայտաղբիւրներուն թիւը բարձրանալով հասաւ 2750ի։

× *Քաղաքի արուեստական լիճերու կողքին աւելցաւ «Կոմ» կոչուող լիճը։*

× Լենինի հրապարակին անկիւնը զետեղուեցաւ 50 թոն ծանրութեամբ պազալթէ քար մը, որուն վրայ փորագրուած է մայրաքաղաքի ծննդեան վկայականը, Էրեբունիի կառուցման մասին։

× *Աբովեան փողոցին վրայ փակցուած է հայ մեծ Լուսաւորիչին պրոնզէ դիմապատկերը։*

× Քաղաքի փողոցներն ու հրապարակները զարդարուած են ուրարտական ժամանակաշրջանի մարտակառքերու, զինուորներու, ռազմական եւ շինարարական տեսարաններու հսկայ «փանո»ներով։

× *Երեւանի վրայ լոյսերու հսկայ ծով մը հեղեղած էր։ Ժողովուրդը ինքնաշարժի փոխարէն, կը նախընտրէր ուրարտական շրջանի հնամենի և ինքնատիպ կառքերով երթալ Լենինի հրապարակէն մինչև Էրեբունի բերդաքաղաքը։*

× Էրեբունիի մէջ կատարուեցաւ երկյարկանին թանգարանին բացումը, որ ընդունեց 300 հազար այցելուներ։ Թանգարան տանող հրապարակներուն վրայ տեղի ունեցան շուրջպարեր։

× *Վաճառուեցաւ Հայկ Խաչատուրեանի «Էրեբունի» վէպը և «Արին բերդ» հայկական ծխախոտներու միլիոնաւոր տուփեր։*

× Արին բերդի մօտակայքը տնկուեցան 2750 ծառեր։

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՎԱՐՉԱՊԵՏ Բ. ՄՈՒՐԱՏԵԱՆ ԸՆԴՈՒՆԵՑ ՍՓԻՒՌՔԱՀԱՅ ԳՈՐԾԻՉՆԵՐԸ

ԵՐԵՒԱՆ.— Հայաստանի վարչապետ Բադալ Մուրատեանն Հոկտ. 22ին ընդունեց այցելութիւնը սփիւռքահայ հասարակական գործիչներու և արւեստագէտներու, որոնք Ս. Հայաստան կը գտնուին Երեւանի 2750ամեակի տօնակատարութեան առթիւ։ Անոնք են. Պէյրութի «Զարթօնք» թերթի խմբագիր Գերսամ Ահարոնեան և «Արարատ»ի խմբագիր Ժիրայր Նայիրի, Փարիզի «Աշխարհ» թերթի խմբագիր Աւետիս Ալեքսանեան, Պէյրութի Հ.Մ.Մ.ի ղեկավարներէն Սարգիս Սարգիսեան, Հ.Մ.Մ.ի պատ. քարտուղար և «Ջահակիր»ի Պէյրութի աշխատակից Գէորգ Տարօնի, հասարակական գործիչներ Ա. Կէօնճեան (Գանատա), Ա. Կիւզէլեան (Անգլիա), Գ. Սարեան (Ֆրանսա), Ժ. Գօյաճեան (Սուրիա), Մ. Ճիւէրճեան (Մոնաքօ), ճարտարապետներ Լ. Եազուպեան (Սուրիա), Ե. Իւթիւճեան (Ֆրանսա), Վ. Թորոսեան (Լիբանան), գեղանկարիչներ Ա. Պէրպէրեան և Ռ. Ժէրանեան (Ֆրանսա), լրագրող և «Ջահակիր»ի աշխատակից Հրաչ Գալընեան (Եգիպտոս) և ուրիշներ։

Բարեկամական զրոյցի ժամանակ վարչապետ Բ. Մուրատեան հիւրերուն պատմեց տնտեսութեան և մշակոյթի բնագաւառէն ներս հանրապետութեան ձեռք բերած նուաճումներու մասին, մանրամասնօրէն անդրադառնալով ժողովրդային տնտեսութեան, գիտութեան, կրթութեան, քաղաքաշինութեան հեռանկարներուն վրայ։

Գ. Ահարոնեան և Ժ. Նայիրի շնորհակալութիւն յայտնեցին Երեւանի յոբելինական տօնախմբութեանց մասնակցելու իրենց տրուած հնարաւորութեան համար։

Ընդունելութեան ներկայ էին նաև Հայաստանի Արտաքին Գործոց նախարար Բալաբեկ Մարտիրոսեանը, Սփիւռքահայութեան հետ Մշակութային Կապի Կոմիտէի նախագահ Վարդգէս Համազասպեանը, Հ.Հ.Գ.—ի տնօրէն Արտաւազդ Խաչիկեանը, նախարարներու խորհուրդի գործերու կառավարիչ Յ. Մելքոնեանը և պաշտօնական այլ անձնաւորութիւններ։

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔ

ՀԱՅՐԵՆԻ ԱՇԽԱՐՀ

«ԵՐԵՒԱՆՆ Է ԽՕՍՈՒՄ»

ՄԵԾ ՀԱՄԵՐԳ ՀԱՅՖԻԼՀԱՐՄՈՆԻԱՅԻ ՄԷՋ

Հոկտեմբեր 21ին, Հայֆիլհարմոնիայի համերգային մեծ դահլիճին մէջ տեղի ունեցաւ ինքնատիպ հանդէս մը՝ «ԵՐԵՒԱՆՆ Է ԽՕՍՈՒՄ», որուն յայտագիրը ամբողջութեամբ նուիրուած էր սփիւռքահայ գրողներու և երգահաններու ստեղծագործութիւններուն։

Երեկոյթը բացաւ Երեւանի ձայնասփիւռի մենակատար, հանրապետութեան վաստակաւոր արթիսթուհի Հրաչուհի Ճինանեան, որ վերջին տասնամեակներու ընթացքին, ամէն գիշեր յայտարարած է արտասահմանի հայերուն համար տրուող ռատիոհաղորդումներու բացումը. «Երեւանն է խօսում»։

Բանաստեղծուհի Սիլվա Կապուտիկեան խօսեցաւ այն մեծ նշանակութեան մասին, որ ունի 2750ամեայ Երեւանը ամբողջ հայ ժողովուրդի և յատկապէս սփիւռքահայութեան համար։ «Հայաստանի մայրաքաղաքը ներշնչման աղբիւր դարձած է սփիւռքահայ շատ բանաստեղծներու համար, որոնք Երեւանի մասին գրած են հիանալի բանաստեղծութիւններ։ Երեւանը այսօր իր որդիները տուն կանչող, անոնց հայապահպանման պայքարին համար գօտեպնդող ուժ է»։

Երեկոյթի ընթացքին կատարուեցան սփիւռքահայ բանաստեղծներ՝ Վահէ Վահեանի, Ռուբէն Մելիքի, Անդր. Ծառուկեանի, Գառնիկ Աթթարեանի, Շահան Շահնուրի, Զաւէն Սիւրմէլեանի, Պէպօ Սիմոնեանի, Վահան Թէքէեանի ստեղծագործութիւնները, Կոմիտասի, Բ. Կանաչեանի, Ալէմշահի, Նիկօլ Գալանթարեանի, Ժան Ալմուխեանի, Եդ. Յակոբեանի, Շահան Պէրպէրեանի, Վարդան Սարգիսեանի, Լեւոն Գրիգորեանի, Համբ. Պէրպէրեանի երգերը։

Համերգին մասնակցեցան Ս. Հայաստանի արուեստի վարպետներ Վարդուհի Խաչատրեան, Յովհ. Պատալեան, Նար Յովհաննէսեան, Լուսինէ Զաքարեան և Խորէն Պալեան։ Այս վերջին երկուքը մեներգեցին Շահան Պէրպէրեանի և Բարսեղ Կանաչեանի գործերը։ Մետաքսիա Սիմոնեան արտասանեց Վահան Թէքէեանի «Աղօթք Վաղուան Սեմին Առջեւ» բանաստեղծութիւնը։ Վլատիմիր Ապաճեան և Վերա Յակոբեան արտասանեցին Շաւլ Ազնաւուրի, Ալիսիա Կիրակոսեանի և Պէպօ Սիմոնեանի քերթուածներէն։

Իրենց մասնակցութիւնը բերին նաև, այս օրերուն Հայաստան գտնուող սփիւռքահայ երգիչերգչուհիներէն՝ Խաչիկ Փիլիկեան (Իտալիայէն), Միքայէլ Գարանֆիլեան (Եգիպտոսէն), Սոնա Ղազարեան և Արփինէ Փեհլիվանեան (Լիբանանէն)։

Երեկոյթի վերջաւորութեան ելոյթ ունեցաւ Հայաստանի պետական երգչախումբը, սփիւռքահայ յօրինողներու գործերու կատարումով։

ԵՐԵՒԱՆԻ 2750 ԱՄԵԱԿԻՆ ՆՈՒԻՐՈՒԱԾ «ԿՌՈՒՆԿ ՈՒՍՏԻ՞ ԿՈՒ ԳԱՍ» ՀԵՌՈՒՍՏԱՏԵՍԱՅԻՆ ՀԱՂՈՐԴՈՒՄԸ

ԵՐԵՒԱՆ, Հ.Հ.Գ.— Երեւանի հեռուստատեսութեամբ տրուեցաւ «Կռունկ, ուստի՞ կու գաս» հաղորդումը, որ նուիրուած է Երեւանի հիմնադրութեան 2750ամեակին։ Իրենց մասնակցութիւնը բերին սփիւռքէն եկած բազմաթիւ հայրենակիցներ և Մայր Հայրենիքի արուեստագէտներ։ Տօնական Երեւանի մասին պատմող փոքր ռեփորթաժէ մը ետք սթուտիայի խօսնակները չէնքի մուտքի մօտ ծաղիկներով, Հայաստանի անուշահամ մրգերով և խմիչքներով դիմաւորեցին թանկագին հիւրերը։ Սթուտիա հրաւիրուած էին ֆրանսացի հայագէտ Ֆրետերիք Ֆէյտին, ֆրանսահայ գեղանկարիչ Արտաւազդ Պէրպէրեանը, ճարտարապետ Եդուարդ Իւթիւճեանը (Ֆրանսա), Սասունցի Դաւիթի արձանի հեղինակ Երուանդ Քոչարը, դաշնակահարուհի Լիւսի Իշխանեանը (Ա.Մ.Ն.), երգչուհի Սոնա Ղազարեանը (Լիբանան), ջութակահար Ժան Տէր—Մերկէրեանը, Հայաստանի պետական երգչախումբի ղեկավար Յովհաննէս Չէքիճեանը, բանաստեղծ Գէորգ Էմինը, երգիչ Յովհաննէս Պատալեանը, Փրոֆեսէօր Արշաւիր Կէօնճեանը (Գանատա), հասարակական գործիչ Ասատուր Կիւզէլեանը (Անգլիա), Երեւանի Կոմիտասի անուան երաժշտանոցի ուսանողուհի՝ երգչուհի Անահիտ Պօղոսեանը (Պէյրութ), երգահան Առնօ Բաբաջանեանը, դերասանուհի Վարդուհի Վարդերեսեանը, երգիչ Խաչատուր Փիլիկեանը (Իտալիա)։

Աշխարհի տարբեր ծայրերէն Մայր Հայրենիք եկած «Կռունկներ»ը պատմեցին իրենց գործունէութեան, Երեւանէն ստացած իրենց անկրկնելի տպաւորութիւններու մասին և մասնակցեցան երեկոյի գեղարուեստական բաժինին։

ԳԵՂԱՐԴԻ ՏԱՃԱՐՆ ՈՒ ՇՐՋԱԿԱՅՔԸ

ՇԱՐԺԱՆԿԱՐԻ ԺԱՊԱՒԷՆԻ ԱՌՆՈՒԵՑԱՒ

— Գէորգ Ալակէօզեան եւ Արթաքի Զարուխճեան նկարահանեցին նոր ֆիլմ մը, որ հայկական միջնադարեան ճարտարապետութեան մէկ նշանաւոր յուշարձանին՝ քարայրի մէջ շինուած Գեղարդայ վանքին նուիրուած է։ Այս օրերուն ֆիլմը ներկայացուեցաւ Հայաստանի հեռատեսիլէն։ Այսպէսով ամբողջ կէս ժամ կարելի եղաւ տեսնել Գառնիի արագավազ գետին ձորը, ուր ԺԲ. դարուն ծնունդ առաւ ազգային ճարտարապետութեան գլուխ-գործոցներէն մէկը։ Կը տեսնուին եկեղեցական շէնքերը և դաշտերուն ու ժայռերուն վրայ բացառիկ վարպետութեամբ մը կառուցուած կրօնական կառոյցները։

ՈՂԲ. Հ. ԳԱՐԱՅԵԱՆԻ ՅԻՇԱՏԱԿԻՆ ՆՈՒԻՐՈՒԱԾ ԵՐԵԿՈՅ

Կազմակերպութեամբ Կոկանեան Սրահի եւ մասնակցութեամբ Հայ Գեղ. Միութեան եւ «Տիգրան-Երկաթ» Հայ Մշակ. Միութեան, երեկոյթ մը տեղի պիտի ունենայ Կոկանեան սրահին մէջ, յառաջիկայ Շաբաթ՝ 3 Նոյեմբեր 1968, երեկոյեան ժամը 9.15ին, ողբ. Համբարձում Գարայեանի յիշատակին նուիրուած։

Այս յուշերեկոն կը հովանաւորէ Արժ. Տ. Սահակ Ա. Քհնյ. Ճաքարեան (Առաջն. Փոխանորդ Գահիրէի հայոց) եւ կը նախագահէ Դր. Արթօ Պըլըքտանեան (Ատենապետ Գահիրէի Պատկ. Քաղաքական Ժողովի)։

Կը խօսին՝ ՊՊ. Տիգրան Պապիկեան եւ Ալ. Սարուխան։

Կը գործադրուի օրուան պատշաճ յայտագիր մը։

ՓԱՐԻԶ

Հ.Մ.Ը.Մ.—Ի ՅԻՍՆԱՄԵԱՅ ՅՈԲԵԼԵԱՆԸ

Փարիզի Միւթիւալիթէի սրահին մէջ՝ Կիրակի, 13 Հոկտ. 1968ին, տեղի ունեցած է Հ.Մ.Ը.Մ.ի Յիսնամեայ Յոբելինական տօնակատարութիւնը։

Նախագահած են Հայաստանէն՝ Սփիւռքահայութեան հետ Մշակութ. Կոմիտէի Նախագահ Վարդգէս Համազասպեան, Սփորի պատասխատու Հրանդ Շահինեան և ֆրանսական ֆութպոլի ֆետերասիոնի կողմէ՝ Պր. Ժորժ Մուլէն։

Ներկայ գտնուած են Հ.Մ.Ը.Մ.ի հիմնադիրներէն Գրիգոր Մերճանոֆ, Վահրամ Փափազեան և բազմաթիւ նախկին վեթերաններ, գործիչներ և մարզիկներ։

Ներկայ գտնուած են նաև այլ մարզական միութեանց ներկայացուցիչներ։

Գործադրուած ճոխ յայտագրին բաժին բերած են՝ երգչուհի Ռոզի Արմէն, դերասան Արտաշէս Գմբէթեան, երգահան Գէորգ Եամալէկեան իր երգչախումբով եւ «Մասիս» պարախումբը։

Ներկաները մեծապէս գնահատած են Վ. Համազասպեանի ելոյթը այս առթիւ։

ՄԻԹԻՆԿ-ՏՕՆԱՀԱՆԴԷՍԸ ՀԱՆՐ. ՄԱՐԶԱԴԱՇՏԻՆ ՎՐԱՅ

(Շար. Ա. էջէն)

Դաշտ կը մտնեն սոցիալիստական Երեւանի ճարտարարուեստական արտադրութիւններով զարդարուած ինքնաշարժները։

Մեքենաներով թրիպլիններուն առջեւէն կ'անցնին Գոհար Գասպարեանը, Աւետ Աւետիսեանը, Թաթուլ Ալթունեանը, Փաւել Լիսիցեանը, Առնօ Բաբաջանեանը, Մարգ Արեանը։

Ներկաները ջերմօրէն կը դիմաւորեն նաև Թիֆլիսէն հետիոտն Երեւան ժամանած եօթ երիտասարդները, որոնք բերած են իրենց համաքաղաքացիներու սրտագին ողջոյնը՝ 2750 ստորագրութեամբ։

Այնուհետև տեղի կ'ունենայ տօնական մարզահանդէս, որ կը խանդավառէ բոլորին։ Ակնթարթի մը մէջ անոնք «կը գրեն» Երեւանի տարիքը խորհրդանշող 2750 թիւը։

Տօնախմբութեան աւարտը կ'ազդարարեն աշնանային երկնակամարը լուսաւորող բազմերանգ հրթիռներու շողերը։

ԵՐԳՉՈՒՀԻ ՇԱՔԷ ՄԱԿԱՐԵԱՆ

Իրանահայ արժէքներու մէջ մասնաւոր կերպով կը յիշուի անունը երգչուհի Շաքէ Մակարեանի։ Արդէն իսկ արուեստագիտուհին բաւական ճամբայ կտրած է երգարուեստի մէջ, փնտռուած անուն մը դառնալով Իրանի գեղարուեստասէր հասարակութեան կողմէ։

Շաքէ Մակարեան երիտասարդ երգչուհի մըն է, որ իր երաժշտական ուսումը ստացած է Թեհրանի Ազգային Երաժշտանոցին մէջ, ապա անցած Հռոմի Սանթա Չիչիլիա Երաժշտանոցը, ուր աշակերտած՝ 1951-56։

Իրանի մէջ զանազան երգահանդէսներ տալէ ետք, Օր. Մակարեան վերադարձած է Հռոմ երեք առիթներով, իր ձայնին և երգարուեստին կատարելագործումով զբաղելու։ Ան երգած է Թեհրանի սենֆոնիք նուագախումբին հետ և լաւ ծանօթ է տեղական հեռատեսիլի հանդիսատեսներուն։

Շաքէ Մակարեան զանազան երգահանդէսներ տուած է Իտալիոյ, Թուրքիոյ, Պուլկարիոյ, Յունաստանի մէջ, գնահատուելով այս երկիրներուն մամուլին կողմէ։

Իր նախասիրած երգահաններուն մէջ տեղ կը գրաւեն նաև

պարսիկ յօրինող Ամանոլլահ Հիւսէյնը և Ռուբիկ Գրիգորեանը։

Արեւմտեան Եւրոպայի կարգ մը երկիրներ, ի մասնաւորի Գերմանիա, իր ապագայ ծրագիրներուն մաս կը կազմեն։

ԱՇՈՏ ԱԼԹՈՒՆԵԱՆ

ՇՔԵՂ ՀԱՆԴԻՍՈՒԹԻՒՆ

ՆՈՒԻՐՈՒԱԾ

ԵՐԵՒԱՆԻ

ՀԻՄՆԱԴՐՈՒԹԵԱՆ 2750 ԱՄԵԱԿԻՆ ԱՌԹԻՒ

կազմակերպութեամբ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԸՆԹԵՐՑԱՍՐԱՀԻ ՎԱՐՉՈՒԹԵԱՆ ԵՒ «ՃԱՀԱԿԻՐ» ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹԻ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ

տեղի կ'ունենայ

Կիրակի, 10 Նոյեմբեր 1968, կ. ե. ժամը 6.30ին

Հայկական Ընթերցասրահին Մէջ

ՀՈՎԱՆԱՒՈՐՈՒԹԵԱՄԲ

ԱՐԺ. Տ. ՍԱՀԱԿ Ա. ՔՀՅ. ՃԱՔԱՐԵԱՆԻ

(Առաջնորդական Փոխանորդ Գահիրէի հայոց)

ՆԱԽԱԳԱՀՈՒԹԵԱՄԲ

ԴՐ. ԱՐԹՕ ՊԸԼԸՔՏԱՆԵԱՆԻ

(Ատենապետ Պատկ. Քաղաքական Ժողովի)

ԿԸ ԲԱՆԱԽՕՍԵՆ

ԱԼԵՔՍԱՆԴՐ ՍԱՐՈՒԽԱՆ

(անուանի երգիծանկարիչ եւ հասարակական գործիչ)

ՍԱՐԳԻՍ ՊԱԼԱԵԱՆ

(Նախագահ Հայկական Ընթերցասրահի)

պիտի գործադրուի գեղարուեստական պատշաճ յայտագիր (երգ, նուագ, արտասանութիւն, կենդանի պատկեր, եւայլն)

ՊԻՏԻ ՑՈՒՑԱԴՐՈՒԻՆ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԿԻՆՈԺԱՊԱՒԷՆՆԵՐ

Գեղարուեստական բաժնին պիտի յաջորդեն

ԽՐԱԽՃԱՆՔ ԵՒ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

Հայութիւնը անխտիր կը հրաւիրուի

ՄՈՒՏՔԸ ԱԶԱՏ Է

ՆԿԱՐՆԵՐՈՒ, ԹԵՐԹԵՐՈՒ ԵՒ ԳԻՐՔԵՐՈՒ ՑՈՒՑԱՀԱՆԴԷՍ

Նուիրուած Երեւանի 2750 ամեակին

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԸՆԹԵՐՑԱՍՐԱՀԻՆ ՄԷՋ

Այս ցուցահանդէսին բացումը տեղի պիտի ունենայ Կիրակի, 10 Նոյեմբերին եւ պիտի տեւէ մինչեւ 16 Նոյեմբեր 1968։

ՀԱՅՐԵՆԱԿԱՆ ԴԷՄՔԵՐ

ՄԱՐՕ ՄԱՐԳԱՐԵԱՆ

(ԲԱՆԱՍՏԵՂԾՈՒՀԻ ԵՒ ՀԱՍԱՐԱԿԱԿԱՆ ԳՈՐԾԻՉ)

ԳԷՈՐԳ ՏԱՐՕՆԻ

Առաջին իսկ հերթին գիրար նամակագրութեամբ ճանչցանք։

Իրմէ առաջին նամակը ստացայ 1964 Թուի գարնան, երբ ինք կոչուած էր Սփիւռքահայութեան հետ Մշակութային Կապի հայրենի Կոմիտէի Կանանց Բաժնի նախագահութեան պաշտօնին, այսինքն հասարակական աշխատանքի։

Զիրար մօտէն ճանչցանք 1965 Թուի ամրան, երբ Հ.Մ.Մ.եան պատուիրակութեան պատասխանատու-քարտուղար որպէս, իմ առաջին այցելութիւնս կուտայի իմ Մայր Հայրենիքիս։

Հայրենի հողին վրայ հայրենաբնակ իգական սեռի համեստութեան, աշխատունակութեան ու մտային բարձր մակարդակի հարազա՛տ տիպար՝ Մարօ Մարգարեան սիրալիր ընդունելութիւն մը ցուցաբերեց հանդէպ իմ անձիս միջացաւ՝ մեր Հ.Մ.Մ.եան կազմակերպութեան։

Ուրախ կը զգամ ես զիս զինք ճանչցած ըլլալուս, իր կեանքով և իր գրական ստեղծագործութիւններով, որոնց լաւ կ'ըլլայ որ հետեւին Հայաստանի իգական սեռին գրական ներկայացուցիչները այսօր։

⁂

Մարօ Մարգարեան ծնած է 1915 Թուի Դեկտեմբերի 20ին, Վրաստանի սահմանին վրայ գտնըւող Շուլավեր, հետագային կոչւած Ստեփան Շահումեանի անունով, հայկական փոքրիկ գիւղաքաղաքին մէջ. գիւղացի հայ ընտանիքի մը երդիքին տակ։

— Վաղ մանկութեան տարիներից ապրում էինք նիւթական շատ համեստ պայմաններում: Հայրըս որ ինքնուս, բայց շատ կարդացած, աշխարհ տեսած ու զարգացած մարդ էր, հողագործութեամբ գրեթէ չէր զբաղւում. ընտանիքը պահում էր պետական

Տաղանդաւոր բանաստեղծուհի
ՄԱՐՕ ՄԱՐԳԱՐԵԱՆ

փոքր ծառայութիւններով։ Հարազատ մայրիկիս դէմքը չեմ յիշում. հազիւ մէկ տարեկան զրկուել եմ նրա անգնահատելի պատկերից ու խնամքից: Հօրս պատմելով՝ նա շատ գրասէր է եղել և ունեցել է բանաստեղծութիւնների տետր, որը նոյնպէս չէ հասել ինձ,– հաղորդական ու ջերմ շունչով կը պատմէ տիկին Մարօ Մարգարեան, Սեպտեմբերի այդ գիշերին, քաղաքամայր Երեւանի Վահան Տէրեանի անուան փողոցի իր բնակարանին մէջ։

Սկզբնական կրթութիւնը կը ստանայ իր ծննդավայրին մէջ, որակաւոր հայ ուսուցիչներու հըսկողութեան տակ:

— Իմ աշակերտելու տարիներին մեր դպրոցը բաւական ուժեղ էր. յատկապէս գրական ու մաթեմատիկական առարկաները աւանդելու համար Թիֆլիսից հըրաւիրւում էին փորձուած հայ ուսուցիչներ, որոնցից անմոռանալի հետք են թողել իմ հոգում Գէորգ Էլբակեանը և Մամիկոն Ալթունեանը: Ամենաջերմ ու կարող հոգատարութեամբ նրանք հետեւում էին գրական ձիրքեր ունեցող երախաներին,– իր կեանքը ներկայացնելու և պատմելու իր պարզ այլ հաճելի ոճով կը շարունակէ տիկ. Մարօ Մարգարեան:

Իր փոքր տարիքէն անսահման սէր կ'ունենայ գրականութեան հանդէպ. Հակառակ զրկանքներու և տառապանքներու՝ Մարօ Մարգարեան, կեանքով լեցուն և մանաւանդ սկզբունքի տէր վաղուան անձնաւորութիւնը ըլլալուն, կը փորձէ Թիավարել հոսանքնի վեր, իր ճիգին մէջ կը յամառի ու ի պատիւ իրեն պէտք է խոստովանիլ որ կը յաջողի. իր պատանեկութեան շրջանէն իսկ բարձրաճակատ կը քալէ գրականութեան բացած լուսաւոր ակօսներուն ընդմէջէն։

Ահա թէ ինչպէս տիկին Մարօ Մարգարեան այսօր կը բացատրէ ու կը մեկնաբանէ իր մուտքը գրականութենէն ներս.

— 11–12 տարեկանից ես գրում էի շատ բնական ու իրապաշտ բանաստեղծութիւններ: Ուսուցիչներս խրախուսում էին ամէն

(Շար. տես էջ 5)

ՏԱՂԱՆԴԱՒՈՐ ՆԿԱՐԻՉ Ս. ՍԱՄՍՈՆԵԱՆԻ

ՓԱՅԼՈՒՆ ՑՈՒՑԱՀԱՆԴԷՍԸ ՆԻՒ ԵՈՐՔԻ ՄԷՋ

Հոկտեմբեր 7ին, Նիւ Եորքի Հայկ. Բարեգ. Ընդհ. Միութեան ցուցասրահին մէջ ներկայացուեցան տաղանդաւոր արուեստագէտ և բազմաթիւ պատուաբեր և հպարտացուցիչ Ա. մրցանակներու արժանացած և Ոսկեայ Միտալներ շահած Ս. Սամսոնեանի իւղաներկ և ջրաներկ նկարները։

Ձախէն աջ.— Տիկ. Սոֆի Ակապեան, Նկարիչ Ս. Սամսոնեան, Գերշ. Տ. Հրանդ Արք. Խաչատուրեան, պր. Հրանդ Աղպապեան, տիկին Լիւսի Սամսոնեան եւ պր. Մանուկ Էֆսերճեան

Որոշեալ ժամուն արդէն յոգնախուռն բազմութիւն մը փութացած էր Սրահ։ Անոնց մէջ կը նշմարուէին հայ բարձրաստիճան եկեղեցականներ, պաշտօնական անձնաւորութիւններ, արուեստագէտներ, մտաւորականներ, գրողներ և հոծ թիւով արուեստասէրներ։

Սրահի մուտքին՝ ժպտադէմ արուեստագէտն ու իր ազնիւ տիկինն ու շնորհալի դուստրերը, ինչպէս նաև Միութեան պատասխանատուները կը դիմաւորէին հրաւիրեալները։

Բոլոր ներկաներն ալ յափրշտակուած կը դիտէին հայ անուանի արուեստագէտին ստեղծագործութիւնները, որոնք արգասիքն էին վերջին տասը տարիներու անոր անխոնջ աշխատանքին։

Ամերիկահայ մշակութային կեանքին մէջ քիչ արձանագրուած հպարտանքի և յուզումի աննախընթաց օր մը եղաւ ցուցահանդէսին բացումը։

Ամերիկահայը այդպիսի քիչ առիթներ կ'ունենայ, հակառակ անոր որ պահանջքը ունի նման ոգեւորիչ երեւոյթներու, որոնք կը նպաստեն ի խնդիր հայապահպանումի տարուած մեծ աշխատանքներուն։

Եթէ Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսներ, Արամ Խաչատրեաններ, Ն. Ցարութիւնեաններ, Կոմիտաս Քառեակներ և Ս. Սամսոնեաններ չայցելեն հայահոծ գաղութներ, գլխաւորաբար Միաց. Նահանգներ՝ դժուար թէ ազգապահպանման և հայապահպանման նուիրական աշխատանքը տայ իրմէ սպասուած արդիւնքը,

Ս. Սամսոնեան կու գայ փառաւոններու երկրէն: Ան հոն ունեցած է արուեստագիտական շատ պատուաբեր գործունէութիւն, որուն համար սիրուած և յարգուած անձնաւորութիւն մըն էր և իր մեկնումը ցաւ պատճառած է ոչ միայն Գեղարուեստի Ընկերակցութիւններու պատասխանատուներուն, այլև նոյնինքն Մշակոյթի Նախարարին՝ Տոքթ. Սարուաթ Օքաշային։

Տաղանդաւոր արուեստագէտը այլեւս հաստատուած է Միաց. Նահանգներ՝ ուր առաջին անգամ ըլլալով կը ցուցադրէր իր նկարները, որոնք մեծ հիացումով դիտուեցան ներկայ արուեստասէրներուն կողմէ:

Արեւելեան ջերմ գոյներով և համարձակ ու ինքնավստահ գիծերով յօրինուած այդ պաստառները, ուր շատ յստակ կերպով կ'արտայայտուէին մարդկային թաքնըւած յուզումները, պարզ ու

(Շար. տես էջ 4)

ԵՐԳԻԾԱԿԱՆ

ԵՍ ՀԱՅՐ ԵՄ

ՊԱՐՈՅՐ ՄԽԻԹԱՐԵԱՆ
(«Ոզնի» երգիծաթերթի պատասխանատու քարտուղար)

— Դո՛ւ գիտես, որդիս, ես բոլորովին էլ չեմ վիրաւորուի, որ ինձ հիմնարկում տատիկ ասեն,— ասում էր մայրս։

— Քո՛ գործն է, տղաս ես չեմ խառնուի, բայց իմացիր, որ երեխայ մեծացնելը տանջանք է, հայր դառնալը՝ նահատակութիւն: Եւ ընդհանրապէս, խորհուրդ չէի տայ քեզ հայր դառնալ,– խրատում էր հայրս։

Իսկ պապս ու տատս, ոչ աւել, ոչ պակաս, պնդում էին, որ առանց երեխայի ընտանիքն անիմաստ է, որ երեխան տան ծաղիկն է, երջանկութիւնը:

Դէ, արի ու կողմնորոշուիր: Ո՞ւմ լսէի՝ չգիտէի, ոչ ամուսնութեան փորձ ունէի, ոչ ստաժ, ընդամէնը մի քանի ամսուայ սկսնակ ամուսին էի։

Փորձեցի ինքս որոշել։ «Գիրքը մարդու մտերիմ բարեկամն ու խորհրդատուն է» ասելով սկսեցի կարդալ։ Մի տեղ հանդիպեցի «Սրիկայ է նա, ով հայր է լինում»։ Սարսափեցի: Մի՞թէ իմ դիրեկտորը սրիկայ է, չէ որ նա հայր է։ Կամ թէկուզ իմ հայրը: Երբե՛ք։ Ընդհակառակն նա իրենց հիմնարկի տեղկոմի

նախագահն է, շրջսովետի դեպուտատ, պատի թերթի խմբագիր...

Ոչինչ չէի հասկանում։ Միայն մի բան պարզ էր, որ աւելի լաւ է մարդ թէկուզ առանց կին մնայ, քան սրիկայ լինի։

Բան ու գործս թողած՝ գըրքեր էր, որ կարդում էի։ Մի տեղ էլ կարդացի ճիշդ հակառակը. «Սրիկայ է նա, ով հայր չի լինում»։ Այստեղ արդէն խենթանալ կարելի էր: Լրիւ ապակողմնորոշուեցի:

Իսկ վճռել՝ պէտք էր, այն էլ շտապ, որովհետեւ վերջ տրուէր մեր տան ամէնօրեայ և միւնոյն վէճին՝ դառնա՞մ հայր, թէ՞ ոչ։

Ես տանջալից երկընտրանքի մէջ էի, իսկ երեխան՝ ծնուեց: Ծնուեց՝ և ես հայր դարձայ։ Հիմա ով ուզում է թող սրիկայ անուանի ինձ։ Ի՞նչ անեմ, արդէն ուշ է։ Հիմա ես ինքս պրակտիկայում կը համոզուեմ՝ ես եմ սրիկայ, թէ փոքր եղբայրս՝ Ցոլիկը, որը դեռ ամուսնացած չէ, և որքան գիտեմ, հայր էլ չէ։

Աղջիկս գիշերները անհանգիստ է քնում, յաճախ վեր է թռչում, ճչում է, լաց է լինում։ Տատս ու պապս օգնութեան են գալիս՝ համոզում են, որ լաւ՝ խոստանալով նրան ամէն ինչ, նոյնիսկ կովի իսկական կաթ։ Իսկ հայրս ու մայրս դժգոհ բրթմնջում են, որ խանգարուեց իրենց քունը և մէկ-մէկ էլ առիթը բաց չեն թողնում կրկնելու. «Որ ասում էինք, որ ասում էինք»։ Բայց անկեղծ ասած. այստեղ ոչ ես եմ սրիկայ, ոչ էլ աղջիկս, սրիկան մեր հարեւանի շունն է, որն իր անհռելի հաջոցով չի թողնում, որ երեխան քնի: Ի՞նչ անես, շան գործն էլ հաջելն է, նրա շատ պէ՞տքն է, որ գիշերուայ ուշ ժամին խստիւ արգելւում է խանգարել հարեւանների քունն ու հանգիստը։ Հարեւանս տիկնիկային թատրոնի դերասան է և յաճախ մուլտիպլիկացիոն ֆիլմերում տնային կենդանիների դեր է կատարում:

Ի միջի այլոց, դա դերասան հարեւանիս երկրորդ շունն է։ Առաջինն էլ էր շատ հաջում: Հենց դրա համար միւս հարեւանս թունաւորեց նրան: Շնատէր հարեւանս մեծ կռիւ սկսեց թունաւորողի հետ և, հետաքրքիրն այն է, որ կռուի ընթացքում ասաց.

— Դու չկարծես թէ շանս թունաւորելով կը պրծնես հաջոցից։ Մինչև նոր շուն ճարելը՝ ես ինքս պիտի հաջեմ ամէն գիշեր:

Եւ «հաջում էր», պատկերացնո՞ւմ էք, այնքան ժամանակ, մինչև մի գիշերային հարբած անցորդ վախից քարով խփել էր ու վիրաւորել խեղճին։ Ճիշդ է շատ անյաջող էր հաջում, բայց դա երեւի հանդիսատեսների եւ թատերական քննադատների բացակայութիւնից էր:

Ինչևէ, առաւօտեան գնում էինք աշխատանքի և երեկոյեան տուն դառնում այն պահին, երբ տատս երեխային քնեցնում էր իր քաղցր օրօրով։ Մի երկու անգամ գիտէր տատս, որ երգում էր քթի տակ՝ երեխային օրօրելիս։ Մէկը՝ «Սարի կեալին», միւսը՝ «աշխոր ունեմ, աշխոր ունեմ, եարօ ջան»:

— Հը՞, կովի կաթ ճարեցի՞ր,— խիստ թոնով հարցրեց կինս։

— Չէ, բալա ջան, որտեղից ճարեմ,— խեղճացած պատասխանեց տատս։

— Դէ որ այդպէս է, մի խոստացիր երեխային։ Փոքրին չի կարելի խաբել,— զայրացաւ կինս։

— Այո, բայց դա չորս ամսեկան երեխայի համար չի ասւած.— մէջ ընկայ ես:

— Դու մի խառնուիր. հենց հիմնիկուանից պէտք է սկսել կըրթել երեխային,— կոպտեց ինձ կինս,— դու աւելի լաւ է հասկացրու տատիկիդ, որ վերջ տայ իր նաւթալինային երգերին։ Երեխայի լսողութիւնը հիմիկուանից պէտք է զարգացնել գլասիկ եւ ժամանակակից երաժշտութեամբ։ Եւ յետոյ, ինչո՞ւ է տատդ երեխայիս երգում. «Հոպ, մերդ մեռնի, սարի կեալին...»: Ի՞նչ է ուզում ինձնից: Թող մի էսթետիկական բան երգի:

— Ինչ է, դու ուզում ես, որ խեղճ տատս Մոցարտի «Ռեքուիե՞մը» երգի:

— Ջի կարող, դո՛ւ երգիր։

— Ե՞ս երգեմ:

— Մարդ վարծիր ուրեմն: Բա ո՞նց ես ուզում: Երեխայ ունենալուց էլ հեշտ բան: Դաստիարակելն է կարեւոր: Թէ չէ

(Շար. տես էջ 5)

Ս. ՍԱՄՍՈՆԵԱՆԻ ՓԱՅԼՈՒՆ ՑՈՒՑԱՀԱՆԴԷՍԸ

(Շարունակութիւն Գ. էջէն)

համեստ առարկաներու. շնչաւորումն ու զգեցած ազնուութիւնը, ի յայտ կը բերէին մեծատաղանդ նկարիչին արուեստի աշխարհին մէջ բացած նոր ուղին: Արդարեւ Սամսոնեան երկու ծայրայեղութեանց, Սեզանի եւ Փիգասոյի միջեւ

Ամերիկահայոց Առաջնորդ Գերշ. Տ. Թորգոմ Արք. Մանուկեան գաղափարի փոխանակութիւն կ'ունենայ արուեստասէրի մը հետ:

նոր դպրոց մը կրցած է ստեղծել, մշակուած դպրոց մը, ուր տեղ ունին նկարչական անխորտակելի օրէնքները եւ մարդկային արտայայտութիւնները միաժամանակ:

Ասիկա նոր շարժում մըն է, քննադատին եւ արուեստասէրին սրտին աւելի մօտ եւ որ յաջողութեան մեծ յոյսեր կը ներշնչէ.

Ինչպէս յիշեցինք՝ Միաց. Նահանգներու մէջ Սամսոնեանի առաջին ցուցահանդէսն է ասիկա, որ արձանագրեց բարոյական շատ մեծ յաջողութիւն մը. ինչպէս պիտի կարդաք վարը տրուած արտայայտութեանց մէջ, ունեցաւ նաեւ նիւթական գոհացուցիչ յաջողութիւն։ Որեւէ ձեռնարկի նիւթական յաջողութեան մասին արտայայտուելու ատեն՝ անհրաժեշտ է որ լաւ ծանօթ ըլլանք ամերիկեան մտայնութեան:

Հոս, հաւաքածոյ կազմող մեծահարուստները կը սպասեն քննադատներու կարծիքներուն, որոնց համաձայն կը կատարեն իրենց ընտրութիւնը։ Երկրորդ, երրորդ ցուցահանդէս մը անհրաժեշտ է՝ որպէս զի արուեստագէտը ինքզինք պարտադրէ, այդ պարագային պաստառներուն գիները կը հասնին աներեւակայելի բարձրութեան:

Արուեստին մօտենալու ամերիկեան ձեւն է ասիկա:

Արեւելքէն եկող արուեստագէտին համար քիչ մը անհաճոյ ընդունելութեան կերպ մըն է այս, բայց ճշմարիտ արուեստագէտը չ'ազդուիր ատկէ եւ կը շարունակէ իր տաղանդին գծած ուղին, որովհետեւ անպայման պիտի հասնի հոն...

Սամսոնեանին բարձր եւ ինքնավստահ արուեստին, որ ներկայացուեցաւ հայկական շրջանակի մէջ, անհրաժեշտ է որ տրուի միջազգային տարողութիւն: Անոր սքանչելի գործերը ամէն գնով պէտք է ներկայացուին ամբողջ Ամերիկային, եւ այս դժուարին բայց նուիրական եւ հպարտացուցիչ աշխատանքը պարտքն է ամերիկահայութեան:

Վրձինդ միշտ դալար սիրելի Ս. Սամսոնեան: ԹՂԹԱԿԻՑ

ԱՐՏԱՅԱՅՏՈՒԹԻՒՆՆԵՐ Ս. ՍԱՄՍՈՆԵԱՆԻ ԱՐՈՒԵՍՏԻՆ ՄԱՍԻՆ

— Բացառիկ գեղարուեստական ոգեւորութիւն էր Նիւ Եորքի հայութեան արուեստասէր հասարակութեան համար հաւաքուիլ Հ.Բ.Ը.Միութեան շէնքին մէջ, վայելելու համար արուեստագէտ Սիմոն Սամսոնեանի ջրաներկ եւ իւղաներկ գործերը։ Ուժեղ գոյներու, հզօր գիծերու խորհրդասքանչ համադրոյթը եւ համանուագային կառոյցը կը յայտնաբերեն անջնջելի եւ տպաւորիչ ոճը հայ արուեստագէտին:

ԹՈՐԳՈՄ ԱՐՔ. ՄԱՆՈՒԿԵԱՆ
(Առաջնորդ)

— Հայկական Բարեգործական Ընդհ. Միութեան կեդրոնը այցելութեան առիթով՝ անակնկալ հաճոյք մը եղաւ նաեւ դիտել ծանօթ նկարիչ Սիմոն Սամսոնեանի ցուցահանդէսը։

Առաջին իսկ ակնարկով դիտողին ուշադրութիւնը կը կեդրոնանայ արեւելքի վառ եւ ներդաշնակ գոյներու, գուրգուրանք, սէր եւ երբեմն ալ տառապանք արտայայտող դիմանկարներու եւ արեւելքի ոգին եւ կեանքը ներկայացնող տեսարաններու վրայ, ամէնքն ալ իրագործուած արուեստով եւ զգայնութեամբ։

Արժէքաւոր արուեստագէտ մըն է Սամսոնեան, եւ գեղարուեստական վայելք մըն է դիտել իր ցուցահանդէսը։

ՍԵՐՈՎԲԷ ԱՐՔ. ՄԱՆՈՒԿԵԱՆ
(Հայրապետական Պատուիրակ Եւրոպայի Հայոց)

— Գոյներու բանաստեղծութեամբ արտայայտութիւններ իր նկարներուն մէջ հիմնական կամ տիրական բաժինն են։

Կը շնորհաւորեմ արուեստագէտ Պր. Սիմոն Սամսոնեանը:

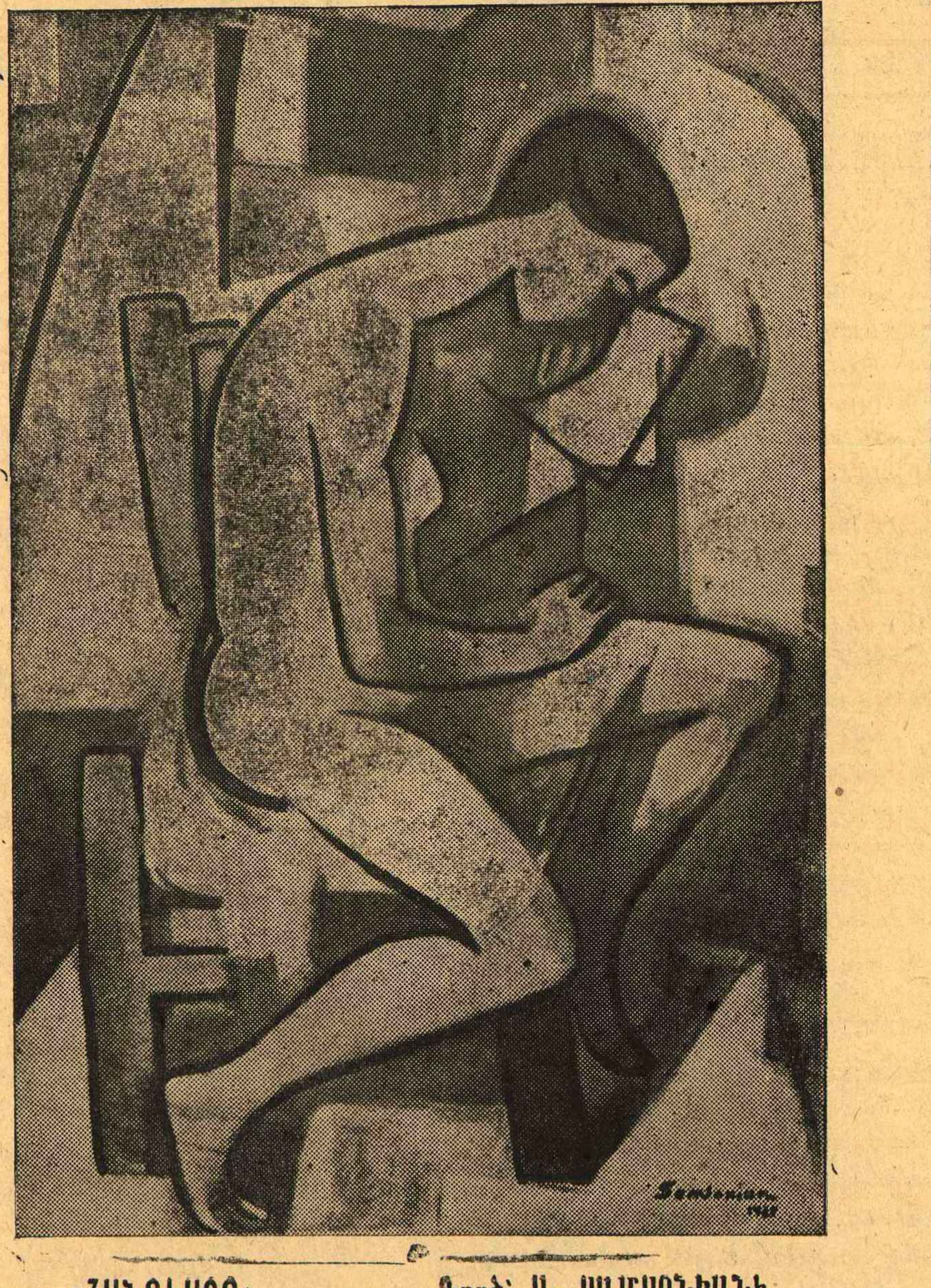
ՀՐԱՆԴ ԱՐՔ. ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆ

Սիրելի Պր. Սիմոն Սամսոնեան,

Երկու օր առաջ՝ Նիւ Եորքի մէջ, նկարչական վաստակիդ առաջին ցուցադրութեան առթիւ, ինծի համար խորունկ հաճոյք մըն էր հանդիպիլ քեզի եւ ազնիւ տիկնոջդ։ Բայց այս առթիւ սրահին խճողումին պատճառով, պատեհութիւն չունեցանք աւելի երկարօրէն խօսակցելու եւ իրարու աւելի մօտէն ծանօթանալու։ Այդ հաճոյքն ալ կը պահեմ գալիք օրւան մը:

Բայց պէտք կը զգամ անմիջապէս ըսելու եւ շեշտելու, թէ նկարներէդ դատելով՝ եւ անոնց իսկ վկայութեամբ իրապաշտ արուեստագէտ մըն ես դուն, որ կրցած ես, բնական, ինքնաբուխ շնորհքով մը վաստակիդ մէջ իրենց պատշաճ տեղերը գրաւող դէմքերուն վրայ դրոշմել-խորապէս դրոշմել՝ տրտմութեան, տառապանքի, թախիծի, սիրոյ, հայրական գուրգուրանքի, եւ պատանութեան ճշմարիտ էութի՛ւնը, ոգի՛ն։

Եւ Նաթիւր մորթի բաժինին մէջ, քեզմէ նկարուած պտուղներուն, սեղանի փոքրիկ իրերուն եւ

«ՀԱՆԳԻՍՏԸ» Գործ՝ Ս. ՍԱՄՍՈՆԵԱՆԻ
(Այս գլիշէն սիրայօժար կերպով նուիրուած է Պր. Հրանդ Մարկոսեանի կողմէ)

գունագեղ ծաղիկներուն հագուեցուցած ես բնական, կարծես շօշափելի շնորհք մը։

Շա՜տ, շա՜տ ապրիս որպէս զի կարենաս ամերիկահայ եւ ամերիկեան արուեստի անդաստաններն ալ ճոխացնել արժէքաւոր ստեղծագործութիւններով: Եւ մեր պանդուխտի սիրտերը լեցնել իրաւ տաղանդէդ բխած անսահման հաճոյքով մը եւ, ինչո՞ւ չէ, հպարտութեամբ մը։

Այս առթիւ ալ կը յայտնեմ նորանոր յաջողութիւններու մաղթանքներս—որ սրտէս կը բխին—ինչպէս նաեւ սիրալիր բարեւներս քեզի եւ անմիջական պարագաներուդ—այսինքն՝ տիկնոջդ եւ զաւակներուդ։

Սիրով
Բ. ՆՈՒՐԻԿԵԱՆ

— Իր անձը ճանչնալու բախտաւորութիւնը ունենալէ առաջ, իր ստեղծագործութիւններուն գունաւոր եւ միագոյն վերարտադրութիւններով ճանչցեր ու սիրեր էինք արուեստագէտ-նկարիչը, Սիմոն Սամսոնեանը։ Քանի մը ամիս առաջ, Նիւ Եորքի մէջ, բախտը ունեցանք մեր գրասենեակին մէջ անձամբ ողջունելու զայն, որ նոր էր եկեր Նոր Աշխարհ, իր հարազատներուն հետեւելով։ Կեանքի նոր ու դժուարին պայմաններ դիմագրաւելով։ Այդ առիթով իր մէջ հաստատեց իր խոնարհ, տառապած այլ տոկուն ու հաւատաւոր հայը, որ կեանքը կը սիրէ կատաղօրէն եւ ամէն բանի խորը կ'իջնէ, երեւոյթներէն աւելի՝ փնտռելով անոնց արմատը։

Իր ցուցահանդէսը, որ Ազգին այս մեծ միութեան տունին մէջ սարքած նմանօրինակ ձեռնարկներուն առաջնութիւնը կը խլէ ցարդ, մեր նայուածքին ու հիացումին դիմաց փռեց արուեստի լաւ կնիքը կրող պաստառներ, որոնք մէյ մէկ աշխարհներ են. հո՛ն գտանք Արեւելեան հինաւուրց այլ հզօր քաղաքակրթութեան մը օրրանը հանդիսացող Եգիպտոսը, իր Նեղոսով, անապատով, մայրաքաղաքին փողոցներով եւ մանաւանդ անոր արեւահար բնակիչներով, որոնք դարերու տառապանքը ունին դրոշմուած իրենց դէմքին վրայ ու նայուածքին մէջ։ Հո՛ն գտանք մարդկային յուզումներու խոհերը արտայայտող դիմաստուերները ու ցաւը. դժուարութիւնը, յոյսը եւ մայրական սէրը։ Իր վրձինի ճարտար գիծերով, կարմիր եւ կանաչ գոյներուն տիրական ներկայութեամբ, արուեստագէտը կը մնայ յոյսին կառչած, որքան ալ ծանր ըլլան առօրեային մրտմրտուքները։ Այս գիծը իր արուեստին արդեօք յատկանիշը չէ՞ հանդիսանար նոյնինքն իր ժողովուրդին, որ ամենէն մռայլ շրջանին իսկ հաւատաց վաղուան պայծառ արշալոյսին, որուն բարիքը կը վայելէ մեր երկիրը՝ Հայաստան, կէս դարէ ի վեր։

Սիմոնը, թող ներէ այս անմիջական որակումին համար, տաք սիրտ բարեկամ մըն է, որուն մտերմութիւնը կը փնտռուի միշտ, եւ ճշմարիտ արուեստագէտ մը, որուն հոգիին գեղեցկութիւնը կը հիացնէ մեզ, ինչպէս շատ շատերը։ Հաճոյքով եւ սիրով կը ստորագրենք այս հաճելի տողերը։

ԱՆԴՐ. ՓՈԼԱՏԵԱՆ
(Մտաւորական-գրող)

— Գոյներու ներդաշնակութիւն: Տիրական եւ վստահ վրձին: Խոր երեւակայութիւն իրականութեան հետ ներդաշնակ, հաճելի եւ բանաստեղծական ներշնչում:

ՄԻՆԱՍ ՄԻՆԱՍԵԱՆ
(Նկարիչ եւ գծագրիչ)

— Երկրորդ այցելութիւնս է, եւ այս անգամ չէի կրնար հեռանալ առանց զգացումներս արտայայտելու։ Ոգեւորուած կը դիտէի իւրաքանչիւր իւղաներկ՝ թափանցելով արուեստագէտին բացառիկ ու խոր երեւակայութեան, եւ միեւնոյն ատեն հպարտ կը զգայի թէ հայ ազգը ունի իր մէջ տաղանդաւոր արուեստագէտը՝ Պր. Ս. Սամսոնեանը, որ հասած է իր յաջողութեան ու պարծանքի բարձունքի գագաթնակէտին:

ԱՆՈՒՇ ՉՈԼԱՔԵԱՆ
(Արուեստագիտուհի)

ՊՐՊՏՈՒՄՆԵՐ

ՀԱՅԿԱԿԱ՛Ն ՆԵՐԿԵՐՈՒ ՎԵՐԱԾՆՈՒՆԴԸ

Կերպարուեստը սիրողները լաւ կը ճանչնան Լէոնարտօ Տա Վինչիի հանրածանօթ «Ինքնանկար»ը։ Բայց հաւանաբար քիչեր գիտեն որ համաշխարհային արուեստի այդ գլուխ գործոցը ինչ ներկով է ստեղծուած։

Հայաստանի վաստակաւոր նկարիչ, վերականգնող եւ մասնագէտ Արմէն Վարդանեան, որ տարիներ առաջ բացատրեր էր Վան Էյկի, Թիցիանոյի, Ռամպրանտի, Վէլասկէզի նկարչական թեքնիքը, կը գտնէ թէ «Ինքնանկար»ը ստեղծագործելու ատեն Լէոնարտօ Տա Վինչի օգտագործած է հայկական բնական ներկեր։ Մասնագէտը քննած է անոր ստեղծագործութեան բազմաթիւ վերարտադրութիւնները՝ եկած է այն եզրակացութեան, որ իտալացի նկարիչին գործածած սանգինա անուն կարմիր գոյնը, իր երանգներով, ամենէն աւելի մօտ է հայկականին:

Իսկ ինչո՞վ բացատրել թէ Լէոնարտօ հայկականը գերադասած էր։ Արդեօք այն ճշմարտութեամբ՝ թէ ան գտնուած էր Հայաստանի մէջ, անձամբ տեսած ու փորձած՝ այդ գոյները։

Այդ շրջանին հայկական ներկերը ծանօթ էին ոչ միայն Անդրկովկասի մէջ, այլ նաեւ Ասիոյ եւ Եւրոպայի շատ մը երկիրներու մէջ: Հայ վաճառականները, թանկարժէք ապրանքներու հետ կ'արտածէին նաեւ ներկեր, որոնցմով առեւտուր կ'ընէին միջազգային շուկաներու մէջ։

Շատ մը գրաւոր աղբիւրներ կան, որոնք կը վկայեն թէ հայկական ներկերը լայնօրէն ճանչցըւած էին: Իտալացի նշանաւոր մասնագէտներ՝ Ճովաննի Պաթիսթա Արմենինի, Ֆիլարէտէ, Փաօլօ Պինօ, Վազարի եւ ուրիշներ կը յիշատակեն հայկական բոլուսի (գունաւոր կաւի տեսակ մը) եւ սանգինայի մասին, որոնցմէ օգտըւած էին Վերածնունդի նկարիչները։

Ներկերու պատրաստութեան միջոցները Հայաստանի մէջ յայտնի էին հնագոյն ժամանակներէ։ Անոնք կը պատրաստուէին տուֆերէ, ֆելզիտներէ, օխրայէ եւ գունաւոր ուրիշ քարերէ, որոնք այնքան շռայլօրէն տրուած են բնութեան կողմէ այս լեռնային երկրին։ Բնական այդ ներկերը գեղարուեստի վարպետներուն ուշադրութիւնը գրաւած էին ամէն բանէ առաջ իրենց բարձր որակով: Անոր լաւագոյն ապացոյցը մենք կը գտնենք մեզի հասած ճարտարապետական յուշարձաններու որմանկարներուն մէջ, որոնք անաղարտ մնացած են եւ այսօր անգամ, հազարամեակներ վերջ, աչքի կը զարնեն իրենց վառ գոյներով եւ թարմութեամբ։

Այդ ներկերու պատրաստութեան մոռցուած եղանակը այժմ իր վերածնունդը կ'ապրի։ Հանրապետութեան տեղական արդիւնաբերութեան Նախարարութեան մէջ ստեղծուած է յատուկ աշխատասենեակ մը, ուր հետազօտութիւններ կը կատարուին քարէն ներկեր ստանալու ուղղութեամբ։ Արդէն ուսումնասիրուած են Կալինինոյի, Ալավերտիի, Հրազդանի, Սեւանի, Ազիզբէկովի եւ ուրիշ շրջաններու մօտ յիսուն տեսակ քարեր։ Միայն Շահնազարի հանքին մէջ մասնագէտներ յայտնաբերած են 12 երանգի կարմիր տուֆ, որոնցմէ մէկ քանին այնքան մաքուր են, որ թեթեւ մշակումով մը կարելի է գործածել իբրեւ ներկանիւթ։ Մասնագէտները հայկական ներկերու երկարակեցութեան գաղտնիքը կը բացատրեն այն մետաղներով (երկաթէ օքսիթ, գրոմ, պղինձի միութիւններ) որոնք գոյութիւն ունին այդ քարերուն մէջ։ Այս մետաղները գոյները անխոցելի կը դարձնեն խոնաւութեան, քիմիական լուծոյթներու ու մթնոլորտի ներգործութեան դէմ։ Արդէն պատրաստ են չորս տեսակ ներկեր՝ կարմիր, կապոյտ, կանաչ եւ դեղին՝ իրենց տարբեր երանգներով։ Ասոնք քիչ իւղ կը կլանեն, բայց կը ծածկեն համեմատաբար մեծ մակերես: Այսպէս 40-50 կրամ կարմիր գոյնով կարելի է պատել մէկ քառակուսի մեթր կտաւ։ Երեւան այս ներկերը «չեն վախնար» նաեւ թոյլ թթուներէ եւ անդրմանիշակագոյն ճառագայթներէ։

Պրպտումները կը շարունակուին։

ՆՇՄԱՐՆԵՐ

ՆԵՐՈՂՈՒԹԻՒՆ, ՁԵՌ-ՔՍ ԱՂՏՈՏ Է...

ՏԻԳՐԱՆ ՎԱՍԻԼԵԱՆ

— Ալ չեմ կրնար համբերել, պէտի բացուիմ:

— Դարձեալ ըսելիք նորութիւն մը ունիս կ'երեւի։

— Եղբայր, մեր դարը կը պարծենայ իր հոյակապ գիւտերով, որոնց առջեւ գլխարկս կը հանեմ: Ներողութիւն, գլխարկ չեմ գործածեր, շնորհակալութեամբ կը խոնարհիմ այդ գիւտերուն առջեւ: Բայց կը վխտան հինէն մնացած յետադիմական անհեթեթ սովորութիւններ ալ, զորս իբրեւ անպէտք բեռ կը կրենք տակաւին։

— Օրինակ մը տուր:

— Օրինակները շատ են: Օրինակ, ձեռնուելով բարեւը ամենէն ծիծաղելի, ամենէն հակաառողջապահական, աւատապետական դարերէ մնացած կոշտ շարժում մըն է երկու մարդոց միջեւ։ Ես ինչո՞ւ ստիպուիմ հարբուխոտի մը ձեռքը թօթուել։ Ան ինչո՞ւ ստիպուի իմ կիփէ նոր ապաքինած, թրջուած թաշկինակով խոնաւ ձեռքս սեղմել...:

— Կենցաղավարութեան պիտի զոհես առողջութիւնդ, որպէսզի հիւանդանալէն յետոյ ծանօթներդ հիւանդտեսի գան՝ դարձեալ կենցաղավարութեան սիրոյն, և վարակուին իրենց կարգին:

— Անամտութիւն մըն ալ կայ, տգիտութեան գլուխ գործոց։ Եթէ ինծի երկարող ձեռքը չթօթուեմ՝ ձեռքին տէրը մեծապէս նուաստացած կը նկատէ ինքզինք, իսկ եթէ թօթուեմ՝ այս անգամ ալ ե՛ս նուաստացած կը նկատեմ զիս, իրեն փոխանցելով մէկ միլիառ սթրեփթոքոք, փնեմոքոք, սթաֆիլաքոք և քոքով վերջացող զանազան այլ միքրոպներ, որոնք դեռ կը յամենային վրաս՝ ապաքինումէս յետոյ...։

— Ուրեմն բարեւելու այլ միջոցներ գտիր նայիմ։

— Շատ ալ դժուար չէ։ Ձեռնուելու փոխարէն գլուխդ առջեւ ետեւ կը ճօճես: Այս ձեւով դիմացինիդ գոյութիւնը հաստատած կ'ըլլաս. միեւնոյն ատեն վիզի մարզանք ալ ըրած կ'ըլլաս...:

— Փոխանակ գլուխդ ճօճելու մողէզներու պէս, աւելի լաւ չէ՞ աչ են ձախ դարձնես։

— Այդ ձեւը գլխու պտոյտ կը պատճառէ՝ երբ բարեւելիքներդ շատ են։ Մանաւանդ դիմացինդ մերժելու շարժում մը կ'ըլլայ ատիկա...;

— Քեզի երկարող ձեռքերը ինչպէ՞ս պիտի մերժես:

— Ներողութիւն, ձեռքս աղտոտ է, կ'ըսեմ:

— Հապա եթէ գեղեցիկ կին մըն է երկարողը, համբերութիւնդ ինչպէ՞ս պիտի զսպես, կարո՞ղ ես խուսափիլ իր ձեռքէն...։

(Շար. տես էջ 6)

ԵՍ ՀԱՅ ԵՄ

(Շարունակութիւն Գ. էջէն)

էս մոտեռն դարում «աշխոռով» երեխա՞յ կը մեծացնեն։ էն էլ քո պառաւ տատի երգած «աշխոռով» Գրքում գրուած է, որ...

— Գրքում ինչ է գրուած՝ չգիտեմ, գիտեմ որ երեխան ծնւում է առանց քարձրագոյն կրթութեան ու պատկերացում չունի գլասիկ երաժշտութիւնից: Նրա համար ամէն ինչ մէկ է:

— Քեզ թւում է՝ թէ ամէն ինչ մէկ է։ Ես ինքս կը զբաղուեմ այդ հարցով:

Ուզում էի ասել՝ այդ ո՞ր երգչուհին է, որ օփերայի բեմը թողած՝ պիտի գայ քո նորածնի համար «Այտայի» արիան կատարի: Կամ այդ բոլորը ո՞ր եկամտի հաշուին։ Մեր սեփական կեանքի ապահովագրման վարձը դեռ չենք մուծել, որն ամենակարեւորն է, իսկ նա «Գլասի՜կ», «Մոտե՜ռն»։ Ոչինչ չասացի։ Զասացի, որովհետեւ նախ մեծ սկանտալ կը սարքէր եւ նորից կը սկսէր թուել, որ ինքը շուբա չունի, էս չունի, էն չունի, որ երեխան մերկ է եւ այլն... Իսկապէս, երեխան շոր չունի, բայց ես ի՞նչ անեմ, խանութներում չկայ որ առնեմ։ Դրա համար էլ լռեցի։ Իսկ նա չլռեց, ամէն ինչ ասաց եւ վերջում հեգնանքով հարցրեց.

— Իսկ քո կարծիքով երեխան շորերո՞վ է ծնւում, թէ՞ մերկ։

Ինչ ասեմ. կինս մինչեւ երեխայ ունենալը համեստ աղջիկ էր, իսկ հիմա փոխուել է, շատ է փոխուել: Ամէն դատարկ բանի համար, խօսում է, վիճում: Ես արդէն ընտելացել եմ եւ չեմ պատասխանում։ Հենց սկսում է խօսել, ես տանից դուրս եմ գալիս երգչուհի ճարելու պատրուակով: (Ճիշդն ասած, մի հնամաշ երգչուհի ճարեցի, բայց անխիղճն ուզում էր ոչ թէ երեխայիս՝ այլ ինձ համար երգել):

Մի խօսքով շատ դժուար է, կատարեալ տանջանք։ Բայց դէ ժամանակաւոր դժուարութիւններ են՝ կ'անցնեն։ Կարեւորն այն է, որ ես հայ եմ, երջանիկ հայ: Չնայած խօսքը մեր մէջ, ընտանեկան անախորժութիւնների պահերին անիծում եմ ինքս ինձ, որ հայ դարձայ։

Այնպէս որ, եթէ ինձ հարցնեն, թէ մեզանից ով է սրիկայ՝ ե՞ս, թէ՞ ամուրի եղբայրս, կը դժուարանամ որոշակի պատասխան տալ:Կ'ասեմ՝ մեր հարեւանի շունն է սրիկայ՝ ու կը պրծնեմ:

Գ. Մ.

ՀԱՅԱՍՏԱՆԵԱՅՑ ԵԿԵՂԵՑՒՈՅ ԿԻՐԱԿՆՕՐԵԱՅ ԴՊՐՈՑ

ՀԱՂՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Կիրակնօրեայ վարժարանի վերաբացումը տեղի ունեցաւ Հոկտեմբեր 18ին, Ուրբաթ, կէսօրէ ետք ժամը 3ին, Նուպարեան ազգային վարժարանի Պըլըքտանեան սրահին մէջ,

Ցատկապէս Ներկայ էր Պատ. Քաղաքական Ժողովի ժրաջան ատենապետը՝ պրն. Արթօ Պըլըքտանեան:

Տէրունական աղօթքի երգեցողութենէն և «զգործս ձեռաց մերոց» մաղթանքէն ետք, վարիչ - տնօրէնը իր բացման խօսքին մէջ փառք տուաւ Ամենակալին, որ այս տարի եւս Կիրակնօրեայ վարժարանը վերաբանալու կարելիութիւնը ընծայեց. շնորհակալութիւն յայտնեց Ազգային Իշխանութեան՝ այս սուրբ գործին նկատմամբ ցոյց տուած ուշադրութեան համար. ուրախութիւն յայտնեց յարգարժան ատենապետին ներկայութեան համար, որ խրախոյս մըն էր ուսուցչական կազմին։

Արտասանուեցան աղօթքներ և երգուեցան շարականներ՝ ուսուցուած նախորդ տարուան ընթացքին։ Կարդացուեցաւ և մեկնաբանուեցաւ Կիրակի օրուան Ճաշու Աւետարանը։

Բարոյալից պատմութիւն մը պատմեց պրն. Ժիրայր Ճէպէլեան՝ շինիչ եւ հետաքրքրական բովանդակութեամբ։

Ապա վարիչ - տնօրէնը խօսքը տուաւ պրն. Ա. Պըլըքտանեանին: Պատ. Քաղաքական Ժողովի յարգարժան ատենապետը ուրախութիւն յայտնեց, որ Կիրակնօրեայ դպրոցի վերամուտի առաջին օրն իսկ ներկայ գտնուելով՝ իր խօսքը կ'ուղղէ այս սիրելի հաստատութեան աշակերտներուն։ Ան շեշտեց, որ Ազգային Իշխանութիւնը, գիտակցելով Կիրակնօրեայ վարժարանի կատարած գնահատելի աշխատանքին՝ յօգուտ հայ նոր սերունդի կրօնաբարոյական դաստիարակութեան, զօրավիգ կը կանգնի անոր, որպէսզի յարատեւէ և բարգաւաճի։ Շնորհաւորեց ուսուցչական կազմը և աշակերտները և անոնց յաջողութիւն մաղթեց։

Տեսուչ Պրն. Նուպար Քիւփէլեան խօսեցաւ Կիրակնօրեայ վարժարանի աշակերտէն պահանջուող և զայն յատկանշող առաքինութեանց մասին։

Լսարանային այս պահէն ետք՝ դասատուներու հսկողութեան ներքեւ աշակերտները ուղղուեցան իրենց դասարանները, ուր տեղի ունեցան տարեշրջանիս առաջին դասաւանդութիւնները։

Վարժարանի խանդավառ մաղթերգով վերջացաւ առաջին օրը Կիրակնօրեայի:

ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ ԿԻՐԱԿՆՕՐԵԱՑ ՎԱՐԺԱՐԱՆԻ

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՓՈՐՁԵՐ

«ՇՆՈՐՀԱԼԻ» ԵՐԳՉԱԽՈՒՄԲԻ

Ի նախապատրաստութիւն Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչ եկեղեցիին մէջ տեղի ունենալիք Սրբազան երաժշտութեան նուիրուած համերգին՝ նախաձեռնութեամբ Ազգային Իշխանութեանց, «Շնորհալի» երգչախումբի փորձերը տեղի պիտի ունենան ամէն Երեքշաբթի և Ուրբաթ օրերը կ.ե. ժամը 7.30էն սկսեալ, Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչ եկեղեցիին մէջ:

Ե. Գ. Մ. ՀՈԳԱԲԱՐՁՈՒԹԻՒՆ

ՄԱՐՈ ՄԱՐԳԱՐԵԱՆ

(Շարունակութիւն Գ. էջէն)

կերպ և մեծ ոգեւորութիւն էր ներշնչում հայրս։ Իր ռոմանթիք բնաւորութեամբ և գրականութեան ու արուեստի անհուն սիրով։ Աւարտելով միջնակարգ դպրոցը ես միայն մէկ տարի աշխատեցի մեր շրջանի հայկական մի փոքրիկ գիւղում, որպէս խրճիթվար։ Այնուհետեւ ընդունուեցի Թիֆլիսի գեղարուեստների Ակադեմիա կոչուող բարձրագոյն ուսումնական հաստատութիւնը։ Այստեղ սովորեցի միայն մէկ տարի: Չնայած դասախօսների և շրջապատի հոգատար աղնիւ վերաբերմունքին, ես ստիպուած եղայ թողնել Թիֆլիսը, փոխադրուել Երեւան, քանի որ ոչ ռուսերէն լաւ գիտէի եւ ոչ էլ վրացերէն։

Հայկական Հանրապետութեան մայրաքաղաքին մէջ, կեանքի նո՛ր ուղի մը կը բացուի գրասէր երիտասարդուհիին՝ Մարօ Մարգարեանի առջեւ։

1933–1934 Թուականներուն կ'ընդունուի Երեւանի Պետական Համալսարանի բանասիրութեան բաժանմունքէն ներս, ուր կը դաստիարակուի գրական լայն ըմբռնումներով։

Մարօ Մարգարեան. Երեւանի Պետական Համալսարանին մէջ բախտը կ'ունենայ ուսանելու անխոնջ գիտնական՝ Հրաչեայ Աճառեանի, Փրոֆ. Գրիգոր Ղափանցեանի ու Արսէն Տէրտէրեանի աշակերտութեամբ և անոնց անմիջական թելադրութիւններով։

Համալսարանական ուսման իր տարիներուն՝ Մարօ Մարգարեան հրապարակ կուգայ որպէս բանաստեղծուհի ու կը հրատարակէ իր առաջին ստեղծագործութիւնները, որոնց մասին ինք՝ հեղինակը կը խօսի երախտագիտութեամբ.

— Առաջին բանաստեղծութիւններս տպագրուել են դեռեւս ուսանելու տարիներին։ Այդ ժամանակ հայ գրողները մեծ խնամք էին տանում սկսնակ, երիտասարդ գրողների նկատմամբ և իմ սերունդը առանձին երախտագիտական զգացումով յիշում է Վահրամ Ալազանի ջերմագին հովանաւորութիւնը։ Մեր գրական գործերը տպագրում էին, առատ վարձատրում։ Մեզ հրաւիրում էին երեկոյթների, ուղարկում էին հեռաւոր գրօսանքների և հանգստի տներ։ Երրորդ տարեշրջանից ես ստանում էի Շիրվանզադէի անուան բարձր թոշակ։

Մարօ Մարգարեանի առաջին բանաստեղծութիւնները կը տպագրուին 1935–1936 թուականներուն, Երեւանի թերթերուն ու ամսագրերուն մէջ։

1938 թուին ան կ'ընդունուի Հայաստանի Գրողներու Միութենէն ներս:

Մարօ Մարգարեանի առաջին գրքոյկը լոյս կը տեսնէ 1940 թուին, «ՄՏԵՐՄՈՒԹԻՒՆ»ն է անիկա, որ ջերմ ընդունելութիւն կը գտնէ ընթերցասէր հասարակութեան մօտ։

Հինգ տարի ետք, Մարօ Մարգարեան հանրութեան կը ներկայանայ իր երկրորդ գրքոյկով, «ԲԱՆԱՍՏԵՂԾՈՒԹԻՒՆՆԵՐ» ընդհանուր խորագրին տակ:

Իր նորագոյն ստեղծագործութեան՝ «ՁՆՀԱԼԻՑ ԾԵՏՈՑ» արժէքաւոր հեղինակութեան նման, Մարօ Մարգարեանի այս երկրորդ գիրքը եւս, իր ժամանակին մէկ կողմէ՝ շատ կը քննադատուի եւ միւս կողմէ՝ շատ կը սիրուի ու կը խրախուսուի յատկապէս իր «ՏԱՏՈՆՑ ԹԱՂԸ» կոչուող շարքով, առանձնապէս հայ գեղջկական աշխարհի ջերմ ու անկեղծ նկարագրութիւններով։

Այնուհետեւ լոյս կը տեսնեն «ՄՕՐ ՁԱՅՆԸ» «ՓՇԱՏԵՆԻ», «ԼԻՐԻԿԱԿԱՆ ԼՈՒՍԱԲԱՑ» և «ԼԻՐԻԿԱ» խորագրեալ Մարօ Մարգարեանի միւս ժողովածուները։

Բացի իր առաջին գրքոյկէն, Մարօ Մարգարեանի գրական բոլոր ստեղծագործութիւնները ռուս ժամանակակից լաւագոյն բանաստեղծներու ձեռամբ թարգմանուած եւ հրատարակուած են Մոսկուայի մէջ:

Հայ բանաստեղծուհիի գործերուն ռուսերէն լեզուով հրատարակման առիթով, Մոսկուայի թերթերուն և ամսագրերուն մէջ լոյս տեսած են գրախօսականներ և գրուատական գրութիւններ Մարօ Մարգարեանի գրական ստեղծագործութեան մասին։

Հայաստանի ժամանակակից լաւ բանաստեղծներու ընտիր երկերուն նման, Մարօ Մարգարեանի գործերը եւս Խորհրդային Միութեան միւս հանրապետութիւններու լեզուներով, տպագրուած են Արեւելեան Եւրոպայի կարգ մը երկիրներուն մէջ և լոյս տեսած են միջազգային բնոյթ ունեցող գրական հանդէսներուն էջերուն վրայ:

Իր մշակած գրականութեան մէջ, Մարօ Մարգարեան կը սիրէ հնչեցնել իր հոգեկան լուռ յոյզերուն, իր համակրելի այլ ապրո՛ղ ներաշխարհին տաւիղը։

Այս իրականութեան անմիջականօրէն կողքին, ուժգնօրէն կը թնդան Մարօ Մարգարեանի հրապարակախօսական եւ հայրենասիրական երգերը, գրահուած՝ առողջ ու բարձր գաղափարաբանութեամբ։

Մարօ Մարգարեանի աշխարհահայեացքին մէջ սէր, բնութիւն և հայրենիք եզրերը ամփոփուած են ընդհանուր յայտարարի տակ դարձած՝ գաղափար, դրօշ և դաւանանք:

1965 թուին լոյս տեսած «ՁՆՀԱԼԻՑ ԾԵՏՈՑ» գրքոյկը Մարօ Մարգարեանի գրական հասկացողութեան կատարելագործման կոթողատիպ վաւերաթուղթն է: Անոր էջերուն մէջ մասնաւորապէս խօսուն են բանաստեղծուհիին խօսքը՝ նոր սերունդին ու անկեղծ սէրը՝ հանդէպ իր սփիւռքահայ քոյրերուն և եղբայրներուն։

1967 թուի աշնան, Մայր Հայրենիքիս տուած իմ երկրորդ այցելութեանս ընթացքին, Տիկին Մարօ Մարգարեան դարձեալ զիս ազնուաբար ընդունելով իր ընտանեկան բոյնին մէջ, իր գրական վերջին ստեղծագործութեան մասին խօսելով ըսաւ.

— «ՁՆՀԱԼԻՑ ԾԵՏՈՑ» խորագրով լոյս տեսած իմ վերջին ժողովածուն իմ ամենասահուն և ամենասիրելի գիրքս է։

Իրաւունք ունի հեղինակը:

Կը բաժնենք իր տեսակէտը ու կը գնահատենք իր այս նորագոյն գործը։

Մարօ Մարգարեան սպառած չէ մեզի համար։

Ան տակաւին պիտի ստեղծագործէ հայ գրականութեան անդաստանին մէջ, իր մտասեւեռումով և իր ճաշակով։

*
* *

Բանաստեղծուհի և հասարակական գործիչ՝ Մարօ Մարգարեանը միաժամանակ հա՛յ ընտանիքի տիպա՛ր մայրն է:

Թատերագէտ ու ներհուն մըտաւորական՝ Պրն. Սարգիս Գայանուրի հետ, ան կազմած է ընտանեկան բոյն մը։ Տէր են երկու զաւակներու՝ Անահիտ և Աշոտ։

Անահիտ այժմ կ'աշխատի Մոսկուայի մէջ, հրատարակչատունէ մը ներս որպէս թարգմանիչ։

Իսկ Աշոտ կը հետեւի Երեւանի Պետական Համալսարանի նըկարչութեան բաժանմունքին։

Պրն. Սարգիս Գայանուր ձեռնհասօրէն կը վարէ Հայաստանի ամենէն ընտիր ամսագրերէն մէկուն՝ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ԱՐՈՒԵՍՏ»ի Պատասխանատու Խմբագրի պաշտօնը, ձեռնհասութեամբ և կորովով։

Իր համեստափայլ տիկինը Մարօ Մարգարեանը ներկայացնելէ ետք, զինք եւս առանձինն պիտի ծանօթացնենք հայ հասարակութեան։

ԳԷՈՐԳ ՏԱՐՕՆԻ

Պէյրութ

ՋԱՀԱԿԻՐ
ԵԳԻՊՏՈՍԻ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՄՇԱԿՈՒԹԱՅԻՆ ԵՐԿՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹ

31 ՀՈԿՏ. 1968

ՄԱՐԶԱԿԱՆ

ՖՈՒԹՊՈԼ

ԱՇԽԱՐՀԻ ՀԱՒԱՔԱԿԱՆԸ՝ ՊՐԱԶԻԼԻՈՅ ԴԷՄ

Նոյեմբեր 6ին, Պրազիլիոյ մայրաքաղաք Րիօ Տը Ժանէյրոյի մէջ տեղի կ'ունենայ ֆութպոլի աշխարհի հաւաքական խումբի հանդիպումը, աշխարհի կրկնակի ախոյեան Պրազիլի հաւաքականին հետ։

Հետաքրքրաշարժ այս հանդիպումը կազմակերպուած է ի յարգանս Պրազիլի ազգային հաւաքական խումբին Շուէտի մէջ տարած նախանձելի յաղթանակի տասնամեակին։

Ֆութպոլի միջազգային ֆետերասիոնի յատուկ մարմինը, որ իր առաջին նիստը գումարեց Մեքսիկայի «Կուատալահարա» քաղաքին մէջ, մամուլին յանձնեց աշխարհի 16 ուժեղագոյն ֆութպոլիստներուն անուանացանկը, որոնք իրենց մասնակցութիւնը պիտի բերեն ֆութպոլի այդ հանդիպումին։

Ահա կաշիէ գնդակի այդ «աստղերուն» ազգանունները։

Բերդապահներ՝ Մազուրքէվիչ (Ուրուկուէյ), Եաշին (Ս. Մ.), պաշտպաններ՝ Բերֆիումօ (Արժանթին), Շեշտէրնիով (Ս. Մ.), Շուլց (Արեւմտ. Գերմանիա), Մարզոլինի (Արժանթին), Կուինթանօ (Չիլի), Սիուչ (Հունգարիա)։

Կիսապահպաններ՝ Պէքէնպաուէր (Արեւմտ. Գերմանիա), Օսիմ (Եուկոսլաւիա), Օվերատ (Արեւմտ. Գերմանիա)։

Յարձակողական գիծ՝ Ալպէրթ և Ֆարքաշի (Հունգարիա), Մեթրեվէլի (Ս. Մ.), Ամանսով (Սպանիա) և Լաւիչ (Եուկոսլաւիա)։

Հունգարիա ֆութպոլի հայրենիքն է, որ երեք խաղացողներ կը նուիրէ աշխարհի հաւաքականին։ Ֆլորիան Ալպէրթը՝ նորէն իր արուեստով կը հիացնէ Պրազիլիոյ իր երկրպագուները։

Խումբի մարզիչի պարտականութիւնը յանձնուած է Է. Քրամէրին (Արեւմտեան Գերմանիա)։

ՅՈՎՀ. ՅՈՒՇԻԿ

Աթէնք

«ԱՐԱՐԱՏ» (ԵՐԵՒԱՆ) ԵՒ «ՏԻՆԱՄՕ» (ՄԻՆՍՔ) 2-2

Երեքշաբթի, 22 Հոկտ., Երեւանի հանրապետական մարզադաշտին վրայ, խրաւարարութեամբ համամիութենական կարգի մրցավար Վ. Պարաշքովի, և ի ներկայութեան բազմահազար ֆութպոլասէրներու, տեղի ունեցաւ Ս. Միութեան 1968ի Ա. բաժնի ախոյեանութեան գծով, Մինսքի «Տինամօ» և Երեւանի «Արարատ» խումբերուն դարձի մրցումը, որ վերջացաւ հաւասար արդիւնքով՝ 2-2 (կիսախաղ 1-1)։

Կոլերը իրագործեցին «Արարատ»էն Քովալենքօ (32րդ վայրկեանին), Պոնտարենքօ (62րդ վայրկեանին), իսկ «Տինամօ»էն՝ Մալոֆէև (42րդ վայրկեանին և 73րդ վայրկեանին)։

ՄԵՔՍԻԿԱՅԻ ՈՂԻՄՊԻԱԿԱՆԻՆ ԱՐԴԻՒՆՔՆԵՐԷՆ

ՀՈՒՆԳԱՐՈՒՀԻ ԱՆՃԵԼԱ ՆԻՄԹ ԱՇԽԱՐՀԻ ՆԻԶԱԿԻ ԱՐՁԱԿՄԱՆ ԱԽՈՅԵԱՆ (60.36 ՄԵԹՐ)

Կիներու նիզակի մրցումին այս տարի հունգարուհի Անճելա յաջողեցաւ արձակել նիզակը 60,36 մեթր և արժանացաւ ոսկեայ մետալին։ Բ. հանդիսացաւ ռումանուհի Միհայիլա Փինեզ (59.92 մեթր), իսկ պրոնզեայ մետալին արժանացաւ աւստրիացի Եվա Կանիքօ (58.04 մեթր)։

ԳԵՐՄԱՆՈՒՀԻ ՄԱՐԿՐԻՏ ԿԱՄԵԼ ԳՈՒՆՏԻ ԱԽՈՅԵԱՆ (19.61 ՄԵԹՐ)

Մարկրիտ Կամել յաջողեցաւ արձանագրել Ողիմպիականի նոր մրցանիշ մը՝ 19.61 մեթր, (նախկինը՝ 18.59 մեթր), Բ. տեղը կը գրաւէ իր հայրենակիցը Մարինա Լանկ (18.79 մեթր), իսկ Գ. տեղը կը գրաւէ Ս. Միութենէն Վատիզովա (18.19 մեթր)։

ԳԵՐՄԱՆՈՒՀԻ ԻՆԿՐԻՏ ՊԷՅՔԸՐ ԻԳԱԿԱՆ ՀՆԳԱՄԱՐՏԻ (ՓԵՆԹԱԹԼՈՆ) ԱԽՈՅԵԱՆ (5098 ԿԷՏ)

Իգական Փենթաթլոնի մրցումներուն (որ կը պարփակէ գունտի և նիզակի արձակում, բարձրութիւն, մէկ քայլ հեռաւորութիւն ցատկել և 200 մեթր վազք) Ինկրիտ Պէյքըր յաջողեցաւ առաջնութիւնը շահիլ հաւաքելով 5098 կէտ և արժանացաւ ոսկեայ մետալին։ Արծաթեայ մետալը ստացաւ աւստրիացի Լիզա (4966 կէտով) և պրոնզեայ մետալը՝ հունգարուհի Անաթոթ Դովաթէ (4659 կէտով)։

ՈՂԻՄՊԻԱԿԱՆԻ ԴՐՕՇԱՐՇԱՒՆԵՐԸ

Վազելով 38.2 երկվայրկեանէն, Ամերիկայի խումբը 4×100 մեթր դրօշարշաւին Ա. հանդիսացաւ և արժանացաւ ոսկեայ մետալին։

Բ. դիրքը գրաւեց Քուպա (38.3 երկվայրկեան), իսկ Գ. տեղը՝ Ֆրանսա (38.4 երկվայրկեան)։

— 4×400 մեթրի առաջնութիւնը դարձեալ ամերիկացիները շահեցան վազելով 2.56.1 վայրկեանէն, որ նոր մրցանիշ մըն է. (Նախկինը 2.56.6)։

Բ. հանդիսացաւ Քենիա (2.56.9 վայրկեան), իսկ Գ.ը՝ Արեւմտեան Գերմանիա (3.0.5 վայրկեան)։

— Աղջիկներու 4×100 մեթր վազքին նոյնպէս Ամերիկայի խումբըն է որ կ'արժանանայ ոսկեայ մետալին՝ 42.8 երկվայրկեանով, (աշխարհի նոր մրցանիշ. նախկին մրցանիշն էր 42.9 երկվայրկեան)։

Արծաթեայ մետալին արժանացաւ Քուպայի խումբը (43.3 երկվայրկեան) իսկ Ս. Միութեան խումբը արժանացաւ պրոնզեայ մետալին (43.4 երկվայրկեան)։

ՎԱՀԱՆ ԳԱԶԱՆՃԵԱՆ

ՆՈՒԻՐԱՏՈՒՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

(ԵԳԻՊՏԱՀԱՅ ԴԱՀԼԻՃԻ ՕՆԵՐՈՒ)

«ՋԱՀԱԿԻՐ»ԻՆ

Տէր և Տիկ. Գրիգոր և Մարօ Եղյանճեաններու (Նիւ Ճըրսի) մանչ զաւակով մը բախտաւորուած ըլլալնուն ուրախ առթիւ (և զոր անուանակոչած են Պետրոս), վասն շնորհաւորութեան Տէր և Տիկին Երուանդ Թաշճեան կը նուիրեն 100 ե.դ.։

ԱՂԵՔՍԱՆԴՐԻՈՅ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԸՆԹԵՐՑԱՐԱՆԻՆ

Պր. Սեդրակ Պէրպէրեան 100 ե.դ. կը նուիրէ Պր. Պերճ Մազլըմեանի ընդ Օր. Լուսին Ջաքարեանի բարեբաստիկ ամուսնութեան ուրախ առթիւ։

Պր. Սեդրակ Պէրպէրեան 100 ե.դ. կը նուիրէ Պր. Բարսեղ Գարթալեանի ընդ Օր. Անի Ադամեանի բարեբաստիկ ամուսնութեան ուրախ առթիւ։

ՍՏԱՑԱՆՔ

Շնորհակալութեամբ ստացանք «Արեւ» օրաթերթի խմբագիր Աւետիս Եափուճեանի «ՀԱՅ ԺՈՂՈՎՈՒՐԴԻՆ ՄԵԾ ԳՈՅԱՄԱՐՏԸ ԵՒ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹԻՒՆԸ ՍՏԵՂԾՈՂՆԵՐԸ» գրքոյկը, ճոխացած և ընդարձակուած փաստացի նոր տուեալներով։ Գինն է 20 ե.դ.։ Ստանալու համար դիմել «Արեւ»ի խմբագրութեան։

ԶՈՒԱՐՃԱԼԻՔՆԵՐ

Գեղեցիկ մանկամարդուհի մը սիրահարած է երիտասարդի մը, եւ վստահ ըլլալու համար իր ապագային մասին, կը դիմէ թուղթ նայող կնոջ մը, որ հետեւեալը կ'ըսէ իրեն.

— Կը տեսնեմ գեղեցիկ երիտասարդ մը, որ ձեր կեանքին մաս կը կազմէ։

— Բայց արդէն մաս կը կազմէ։

— Չէք հասկնար։ Ան՝ որուն կ'ակնարկեմ 3 քիլօ 500 կր. պիտի կշռէ...։

ՆԵՐՈՂՈՒԹԻՒՆ, ՁԵՌՔՍ ԱՂՏՈՏ Է...

(Շար. Ե. էջէն)

— Այն ատեն, կիներուն ձեռքը համբուրելու հին ձեւը կը պահենք, զոհացուցիչ է մասամբ մը...։

— Ասանկ չ'ըլլար, աւելի գործնական բարեւ մը գտիր։

— Ինչու չէ. անմիջապէս որ անձը ներկայանայ՝ դուն քեզ կը ձեռնես երկու ափերդ իրարու միացնելով, ինք ալ իր ափերը թող սեղմէ եթէ ուզէ, պրծաւ գնաց։

— Ի՞նչ լուծում պիտի տաս կղերականներու ձեռքերուն, համբուրե՞նք թէ թօթուենք զանոնք։

— Թէեւ ամէն Ս. Գիրք բռնողի ձեռքը մաքուր չ'ըլլար, սակայն արդէն կղերականները ընկերութեան նուազագոյն քանակը կը կազմեն եւ զանգուածէն հեռու կ'ապրին։

— Անոնց ձեռքերն ալ փրկենք ժողովուրդի լործունքոտ համբոյրէն։

— Այդ կարեւոր հարց մը չէ. Նայած իրենց ապրած երկրին՝ կը համբուրենք կամ կը սեղմենք անոնց ձեռքերը։ Եթէ Եւրոպայէմի մէջ են՝ համբուրելէ եւ սեղմելէ կը խուսափինք, մինչեւ որ չստուգենք թէ այդ ձեռքերը ձեռագիր տեղափոխելու գործով չեն աղտոտած...։

(Պէյրութ)

ՉԱՀԱԿԻՐ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐԱՅԻՆ ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹ

چاهاكير
جريدة أسبوعية
ص.ب ٢١١١ بالقاهرة ج.ع.م. - ت ٩١٥٠١٣
صاحبة الامتياز: السيدة عايدة سيردبيان (بالايان)

TCHAHAKIR
HEBDOMADAIRE ARMENIEN
B.P. 2111 Le Caire (R.A.U.) • Tél.915013
Adresse Télégraphique. TCHAHAKIR, Cairo
Rédacteur en chef; SARKIS BALAYAN

Արտօնատէր — ԱԻՏԱ ՍԵՐՈՎԲԵԱՆ
Սեփականատէր խմբագիր — ՍԱՐԳԻՍ ՊԱԼԵԱՆ

Հիմնուած 1948ին
Տպաքանակ 3000

ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ ԹԻՒ 253 — ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 7 ՆՈՅԵՄԲԵՐ 1968 · ՀԱՏԸ ՁԵՌՔԷ 2,5 եգ. դհկ. կամ 25 Լիբ. դհկ. · عدد رقم ٢٥٣ - الخميس ٧ نوفمبر ١٩٦٨

ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆ

ՄԻՇՏ ԱՆՆԿՈՒՆ ՀԱՒԱՏՔՈՎ

(«ՉԱՀԱԿԻՐ»Ի ՆՈՐ ՇՐՋԱՆԻ 5ՐԴ ՏԱՐԵԴԱՐՁԻՆ ԱՌԹԻՒ)

Նոյեմբեր 7ին «Ջահակիր»ը բոլորեց իր հրատարակման նոր շրջանի հինգերորդ տարին։

Արդարև, հինգ տարիներէ ի վեր «Ջահակիր» կանոնաւորաբար կը շարունակէ իր նպաստը բերելու այն վսեմ գործին՝ որ կը կոչուի հայոց լեզուի պահպանում, հայ մշակոյթի տարածում և մանաւորաբար սփիւռքահայութեան գոյատեւում։

Հինգ տարիներ անցան այն օրէն, երբ մարելու և դադարելու դատապարտուած «Ջահակիր»ը, շնորհիւ նուիրեալներու, ստացաւ նոր կեանք և իր ճոխ բովանդակութեամբ ու արդիական դիմագիծով սիրելին դարձաւ ոչ միայն եգիպտահայութեան՝ այլև ողջ սփիւռքահայութեան ու հայրենի ժողովուրդին։

Թերթիս գտած մեծ ժողովրդականութեան ապացոյցն այն է, որ ան տարածուած է երկրագունդիս չորս բոլորը բնակութիւն հաստատած հայերուն մէջ։ Ստացուած գնահատական և քաջալերական բազմաթիւ նամակներէն քաղելով, հպարտութեամբ կը յայտարարենք որ «Ջահակիր»ի իւրաքանչիւր թիւը ունի բազմաթիւ ընթերցողներ։ Երևանի համալսարանի ուսանողուհի Ռիթան իր նամակին մէջ թերթիս գովքը հիւսելէ ետք կը գրէր նաև, թէ ատենին իր հասցէին հասնելով հանդերձ, մէկ ամիս ետք միայն կարգը իրեն կուգար ի՛ր «Ջահակիր»ը կարդալու, որովհետև ոչ միայն հանրակացարանի իր ընկերուհիները կը խլէին, այլև զայն կը փոխանցէին համալսարանին բազմաթիւ ուսանողներուն ու անոնցմէ ետք միայն հալէպահայ մեր ուսանողուհիին կը վիճակուէր բախտը զայն վայելելու։

Չկա՛յ ընթերցող, չկա՛յ բաժանորդ, չկա՛յ նամակագիր՝ որ իր ջերմ հիացմունքը չյայտնէ հանդէպ «Ջահակիր»ին և իր քաջալերական խօսքը կամ գիրը չուղղէ անոր խմբագրութեան։

Այսօր «Ջահակիր»ի խմբագրատունը ոչ միայն թերթին հրատարակութեան վայրն է, այլև դարձած է կարծես հանրային ծառայութեան գրասենեակ մը, հայրենիքի և սփիւռքահայութեան համար կապի կեդրոն մը։ Յաճախակի կը ստացուին այլազան խնդրանքներ, օրինակի համար գիրքերու և դասագիրքերու առաքում, զանազան տեղեկութիւններ, բացատրութիւններ, բարեկամներու կամ ազգականներու հասցէներ, եւայլն, որոնց բոլորին սիրով կ'ընթառաջէ խմբագրութիւնը և այս՝ ի գին զոհողութիւններու։

«Ջահակիր»ի վարչութիւնը մեծապէս ուրախ է և շնորհակալ՝ որ իւրաքանչիւր ընթերցող և բաժանորդ սիրով է որ կը կատարէ իր պարտականութիւնը և հաճոյքով կը վճարէ իր բաժանորդագրութիւնը, ապացոյց մը՝ որ կը փաստէ անոր գտած լայն ժողովրդականութիւնը, ժողովրդականութիւն՝ որ կ'ենթադրէ անոր բերած օգուտը հանրութեան և ի մասնաւորի հայապահպանման։

«Ջահակիր»ի նոր շրջանը սկսաւ ճիշդ այն օրերուն, երբ համայնքիս անդամներէն շատեր յուսալքուած, իրենց մեկնումներով կը քայքայէին զայն։ Ու ճիշդ այդ դժուարին պայմաններուն մէջ է որ նոր ղեկավարութիւնը քաջութիւնը ունեցաւ ի գին ամէն զոհողութիւններու՝ գործի լծուելու և կատարելու իր օգտակար ծառայութիւնը։

Իր վերահրատարակման այս հինգ տարիներու ընթացքին, «Ջահակիր» ցուցաբերեց յստակ և անվարան ուղղութիւն մը, ուղղութիւն մը՝ որ մեզ բոլորս, աշխատակից թէ ընթերցող, կ'առաջնորդէ դէպի հայրենասիրութիւն, դէպի ազգապահպանման պայքար, դէպի խաղաղութիւն և դէպի եղբայրութիւն։

«Ջահակիր» ամենաջերմ պաշտպաններէն եղաւ հայ և արաբ ժողովուրդներու եղբայրութեան և անոնց բարեկամական անքակտելի կապերուն։

Այս բարեպատեհ առթիւ՝ «Ջահակիր»ի խմբագրութիւնը հրապարակաւ շնորհակալութիւն կը յայտնէ իր բոլոր աշխատակիցներուն և գործակալներուն, որոնք գնահատելով այս նուիրական գործը, իրենց սիրայօժար, անվերապահ ու անշահախնդիր աջակցութիւնը բերին և կը շարունակեն բերել թերթիս, մին Նիւ Եորքէն, միւսը Դաշքենթէն, մէկ ուրիշը Մոսկուայէն կամ Սուտանէն, Քենիայէն կամ Գանատայէն, Ֆրանսայէն կամ Յունաստանէն, Լիբանանէն կամ Չեխոսլովաքիայէն, Արժանթինէն կամ Հայաստանէն և աշխարհի գրեթէ բոլոր երկիրներէն՝ ուր հայեր բնակութիւն հաստատած են։

Այսօր «Ջահակիր»ի վերահրատարակութեան վեցերորդ տարւան սեմին, մեր ամենաջերմ զգացումներովը կ'ողջունենք բոլոր անոնք՝ որոնք կը գիտակցին կատարուած աշխատանքին վեհութեանը

(Շարունակութիւնը տես էջ 2)

ԱՄԵՐԻԿԱՅԻ ՄԻԱՑ. ՆԱՀԱՆԳՆԵՐՈՒ ՆԱԽԱԳԱՀԱԿԱՆ ԸՆՏՐՈՒԹԵԱՆՑ

ՌԻՉԸՐՏ ՆԻՔՍԸՆ ՆԱԽԱԳԱՀ ԸՆՏՐՈՒԵՑԱՒ

Ամբողջ աշխարհի մէջ, երկար ժամանակէ ի վեր հետաքրքրութիւն առթած Ա.Մ.Ն. Նախագահական ընտրութիւնը, որուն արդիւնքէն կրնան կախուած ըլլալ ներքին թէ միջազգային շատ մը խնդիրներու հանդէպ ԱՄՆի պետական կեցուածքը, տեղի ունեցաւ Երեքշաբթի, 5 Նոյեմբերին։

Միացեալ Նահանգներու պատմութեան մէջ 1968ի ընտրապայքարը ամենաանորոշ եւ ամենաազմկարար ընտրութիւններէն մին կը նկատուի։

Քուէատուփերու փակումէն 24 ժամ ետք արդիւնքը կը մնար անորոշ։ Երկու գլխաւոր թեկնածուները Հիւպըրթ Համֆրի (տեմոքրաթ) և Ռիչըրտ Նիքսըն (հանրապետական), գրեթէ հաւասար ձայներ կ'ապահովէին։

Վերջին ժամերուն միայն անակնկալ յառաջխաղացքով մը, Ռիչըրտ Նիքսըն ստանալով 287 ձայն, դարձաւ Միացեալ Նահանգներու 37րդ Նախագահը։ Հիւպըրթ Համֆրի ստացաւ 181 ձայն։

«ԻՍՐԱՅԷԼ ՊԷՏՔ Է ՀԱՄՈԶՈՒԻ՝ ՈՐ ԿՑՈՒՄԻ ԻՐ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆԸ ՁԱԽՈՂՈՒԹԵԱՆ ԴԱՏԱՊԱՐՏՈՒԱԾ Է» — ՅԱՅՏԱՐԱՐԵՑ ՊՐ. ԱԼԵՔՍԷՅ ՔՈՍԻԿԻՆ

Աֆղանիստանի վարչապետ Պր. Նուր Ահմէտ Էթեմատիի ի պատիւ տրուած ընթրիքի ընթացքին, որ տեղի ունեցաւ Մոսկուայի մէջ, Ս. Միութեան վարչապետ՝ Պր. Ալեքսէյ Քոսիկին խօսք առնելով յայտարարեց. «Հիւս. Վիեթնամի մէջ ռմբակոծմանց դադարեցումը ցոյց կուտայ՝ որ Նախայարձակումները «անօգուտ» են և նոյն ատեն խորհրդածել պէտք է տայ իսրայէլացի ղեկավարներուն։ Վիեթնամի անցուդարձերը, անոր ժողովուրդին հերոսական պայքարն ու Փարիզի բանակցութեանց առաջին հանգրուանին արդիւնքները ցոյց կուտան՝ թէ այս ժամանակներուն Նախայարձակմամբ ուրիշ ժողովուրդներուն վրայ իրենց կամքը պարտադրելու փորձերը ապարդիւն են։ Վիեթնամի անցուդարձերը իբր դաս պէտք է ծառայեն Իսրայէլի ղեկավար շրջանակներուն, որոնք կը յամառին հետապնդել կցումի իրենց քաղաքականութիւնը՝ հանդէպ արաբ ժողովուրդներուն։

ՓԱՌԱՒՈՐ ՏՕՆԱԿԱՏԱՐՈՒԹԻՒՆ ԵՐԵՒԱՆԻ 2750-ԱՄԵԱԿԻՆ ԱՌԹԻՒ

(Մասնաւոր թղթակցութիւն «Ջահակիր»ի)

Երևանի 2750ամեայ պատմութեան մէջ առանձնայատուկ տեղ է գրաւում վերջին կէս դարը։ Շնորհիւ Սովետական Միութեան, Հայաստանը հասաւ պատմական նուաճումների։ Երևանը, այսօր կուլտուրական, գիտական և տնտեսական բարձր զարգացում ունեցող հոյակապ մի քաղաք է։ Նշուող յոբելեանը՝ Նոր Թուրքերի, նոր սխրանքների պատմական ուղի է անցնում, Նախանձելի քաղաք դառնալու պատուաւոր գործօն դեր է կատարում։

Արին-բերդի ընդհանուր տեսքը։ Առջևի մասում Էրեբունի թանգարանը. այցելուները բարձունքից իջնում են։

Ընթացիկ տարուայ Հոկտ. ամսի 1ին՝ Երևանը պատրաստւում էր մեծ ոգևորութեամբ նշելու իր ծննդեան 2750ամեակը։ Քաղաքը ուրախ եռուզեռի մէջ էր։ Էրեբունին չքեղ տօնական տեսք էր ստացել։ Գ ղեցկացել ու երիտասարդացել էին քաղաքի ամէն մի անկիւն, փողոց, հրապարակ։ Ամէն մի փողոցում, շէնքերի վրայ ծածանւում էր հայկական դրօշը, ամէն տեղ լոզունքներ, 2750ամեակը վկայող փաստը։ 782 Թուականին (Մ.Թ.Ա.) խալդեան մեծութեամբ Արգիշտին՝ Մենուասի որդին, այս բերդը հոյակապ կառուցեց, կոչեց քաղաք Էրեբունի .. այն է Երևանի քարէ վկայականը։

Արդ, հայոց չքեղ ոստանը 2750 տարուայ ճանապարհ է անցել։ Այդ հազարամեակների ընթացքում, աշխարհի բազում քաղաքներ ծնուել ու կործանուել են, սակայն Էրեբունին կանգուն է մնացել՝ շնորհիւ իր ստեղծագործ ժողովրդի հանճարի ոգեւորութեան։ Էրեբունին 27 դար ենթարկուելով աշխարհի հալածանքներին, խիզախութեամբ դիմադրեց բռնակալ ուժերին, իր ժողովրդի տառապանքներին, հերոսական պայքարին։ Յոգնած, բզկտուած, ծնուեց դարերի խորքից, հակառակ որ, «քաղաքակիրթ» ազգերի առաջ հոգեվարքի մէջ էր, ոչնչանում էր մի տաղանդաւոր, ստեղծագործ ժողովուրդ։ Դեռ թարմ են 20 Հնչակեան կախաղանները՝ 1915 թ. Սուլթան Բայազիտի հրապարակում. օտար դեսպանների ներկայութեան. կարծես կենաց բաժակներ պարպելու հրաւիրեալներ լինէին։ Նրանք չմահացան՝ այլ հերոսացան, որպէս անմահ ջահակիրներ՝ Նրանց յիշատակը միշտ վառ կը մնայ մեր սրտերում։

Հոկտ. 18ին, Լենինի հրապարակում տեղի ունեցաւ համերգային ելոյթ երգի-պարի անսամբլի կողմից։

Վերջերս տօնուեց նաև 26 կոմիսարների անմահ յիշատակը, Սովետական բոլոր մարդիկ խոր յարգանքով մասնակցեցին հերոսների յիշատակը յաւերժացնող

(Շար. տես էջ 2)

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔ

Հայրենի Անկիւն

ԵՐԵՒԱՆԻ ԵԼԵԿՏՐԱԼԱՐԻ ԳՈՐԾԱՐԱՆԻՆ ՄԷԿ ՆՈՐ ԱՐՏԱԴՐՈՒԹԻՒՆԸ

Երեւանի գալլերի (ելեկտրական թելերու) գործարանը սկսած է պատրաստել ելեկտրական ուժեղ թելեր, որոնք աւելի կատարելագործուած են։ Արդարեւ, բնական բուրդէ շինուած եւ մասնաւոր ձգախէժով մը ամրացուած կերպասին՝ միջակալին տեղ, թելերը այժմ կը պատուին գափրոնէ չափազանց մեկուսիչով մը։

Այսպէսով է, որ տարին մօտաւորապէս 30.000 քառ. մեթր կերպաս կը խնայուի։ Նոր թելերուն գլխաւոր յատկութիւնն ալ կը բարելաւուի այսպէսով, քանի որ աւելի առաձգական կը դառնան անոնք։ Մեքենաներուն արտադրողական կարողութիւն ալ նկատելիօրէն պիտի աւելնայ եւ այս տարի գործարանը 500–600 քիլոմեթր գափրոնէ մեկուսիչ պիտի արտադրէ։

Միջին հաշուով, այս գործարանը մօտաւորապէս 800.000 քիլոմեթր ամէն տեսակի ելեկտրալար կ'արտադրէ եւ անոր արտադրանքը, բացի Խորհրդային Միութենէն, կ'ուղարկուի նաեւ Վիեթնամ, Գուպա, Չեխոսլովաքիա, Իրաք, Աֆղանիստան ու Ֆինլանտա։

ՓԱՌԱՒՈՐ ՏՕՆԱԿԱՏԱՐՈՒԹԻՒՆ ԵՐԵՒԱՆԻ 2750-ԱՄԵԱԿԻՆ ԱՌԹԻՒ

(Շարունակութիւն Ա. էջէն)

միթինկներին։ Նրանք ծնուեցին բայց չկոտորուեցին, այսօր ապրում են նրանց գաղափարները եւ իրականացուել երազները։

Սովետական Հայաստանի մայրաքաղաքի փառապանծ յոբելեանի տօնախմբութիւններին՝ հռետորները չէին կարող չյիշել մեր հերոսներին, նրանց սխրագործութիւններին, որ մեծ բաժին ունին հայ ժողովրդի վերածնութեան։ Նրանց ջանքերի, բազկի ու մտքի արգասիքն ենք վայելում այսօր։

Հայոց աշխարհում հնչեց Հոկտեմբերեան ազատարար շեփորը եւ մեր երկրի վրայ բացուեց լուսաւոր առաւօտը։ Մոխիրներից յարութիւն առաւ մեր երկիրը, կորովացաւ, աճեց, տարածեց իր լայն թեւերը դէպի առաջադիմութեան պայծառ ուղին։ 50 տարուայ մէջ նա սլացաւ հազարամեակների ճանա-

Արին-բերդում, չրեբունիի մասունքների համար նորակառոյց թանգարանը։ Կենտրոնում Արգիշտի թագաւորը՝ զինակիցներով։

պարհ, աշխարհը զարմացուց իր ծննդեան վիթխարի հասակով՝ ազատութեան եւ զարգացման լուսատու ջահը ձեռքին։ Բազմադարեան դար պատմութիւն ունեցող քաղաքը, ինչ 50 տարի է միայն, որ նա շնչում ու ապրում է ազատ։ Կէս դար է միայն, որ նա կապուած է Սով. Միութեան բոլոր եղբայրական հանրապետութիւններին ու աշխարհի շատ ու շատ զարգացած երկիրների հետ։ Նրանց մատակարարում՝ ժամանակակից առաջնակարգ սարքաւորումներ։ Այժմ Երեւանը ճարտարարուեստական կենտրոն է, որն աշխարհի աւելի քան 70 երկիրներ առաքում է իր սեփական արտադրանքի 150 տեսակից աւելին։

Տնտեսական հզօրութեամբ, ճարտարապետական կոթողներով եւ յուշարձաններով կարող է մրցել աշխարհի ամենազարգացած երկրների հետ։

Այսօր, արտասահմանեան տարբեր ծայրերից, օտար գիտնականներ, մշակոյթի գործիչներ, գալիս են Երեւան, տեսնելու եւ հիանալու հայ հանճարով ստեղծուած յուշարձանները։ Որպէս քաղաքակիրթ ժողովուրդ՝ հպարտ ենք մեր ձեռագրերի գանձարանով, ինչպիսին Երեւանի Մատենադարանն է։ Ո՞ր երկիրը հպարտ չի զգայ, ունենալով գիտական այնպիսի նուաճում, ինչպիսին է Երեւանի ելեկտրոնային արագացուցիչը։

Երեւանը ողջ հայութեան յոյսի եւ լոյսի փարոսն է, մագնիսի նման քաշում է բախտի տաժան բերումով սփիւռքում ցրուած իր եղբայրներին ու քոյրերին։

Գորովագութ մօր մը նման լայն է բացել իր թեւերը՝ տարագիր զաւակների առաջ։ Այսօր մեր քաղաքամայր Երեւանում, նրա 2750ամեակի առիթով, չուրջպար են բռնել Կիլիկեան, Նոր Սեբաստիան ու Մարաշը, Զէյթունը, Արաբկիրն ու Մալաթիան։ Երեւանի ամէն մի փողոցի անկիւնում, հրապարակներում, հնչում են հայկական երգն ու պարը։

Լայնաշող ու պայծառ է Երեւանի ներկան։ Ուրախ ու զուարթ է նրա քաղաքացին, որն այսօր այս հանդիսաւոր ժամին կենաց բաժակ է բարձրացնում ի փառս իր հարազատ հայրենիքին։ Փայլուն է նաեւ Երեւանի ապագան, որը ընթանում է հաստատ քայլերով, շնորհիւ իր ժողովրդի ստեղծագործ մտքին։ Անսահման բերկրանքի ու խնդութեան ջահն է հուրհրում Հայոց Լեռնաշխարհում։ Երեւանի բոլոր հիմնարկներում խանդավառ ոգեւորութեամբ տեղի ունեցան հնադարեան ամրոցի տօնախմբութեան արարողութիւնը։

Վաղ առաւօտից մայրաքաղաքի «Էրեբունի»ի անունը կրող լայն փողոցով, դէպի բերդ էին շարժւում տասնեակ հազարաւոր երեւանցիներ, եղբայրական հանրապետութիւններից ու արտասահմանից ժամանած հիւրեր։ Նրանք եկել էին մասնակցելու Երեւանի հիմնադրման թանգարանի հանդիսաւոր բացմանը, Հոկտեմբեր 20ին։

Ժամը 10ն է։ Հայոց հինաւուրց լեռնաշխարհում ոսկէ աշուն է։ Արեւի ճառագայթները վարդագոյն են ներկել «Էրեբունի»ու բլրի գագաթը։ Երբ քայլում ես Էրեբունի փողոցով, աչքդ ակամայ բարձրանում է երկինք, դէպի Արին-բերդ, մինչեւ թանգարան չհասած սեւեռած նայել։

Մարդկային ալի՞ք, թէ հոսա՛նք, աննկարագրելի չքնաղ տեսարան, մի երթ, որ ո՛չ ծայր ունի, ոչ էլ վերջ։ Անյաղթ մի պատնէշ։

Թանգարան են բարձրանում պետական ղեկավար կազմը սրտընդոստ ծափերու մէջ։ Ներկայ են նաեւ Սով. Միութեան մարշալ Յ. Բաղրամեանը, Վիկտոր Համբարձումեանը, Մարտիրոս Սարեանը, զրահատանկային զօրքերի մարշալ Հ. Բաբաջանեանը, կուլտուրայի գործիչներ, գիտնականներ, զինուորական օկրուգի զօրքերի հրամանատարներ, ժեներալներ եւլն... Արտասահմանից եկած երգիչներ, մշակոյթի եւ քաղաքական գործիչներ։

Հոկտ. 20ին, բացումը կատարեց Թանգարանյուշարձանին՝ յանձնաժողովի Նախագահ Բ. Մուրատեանը, որից յետոյ, ներկաները իրենց ոգեշունչ բառերով հանդէս եկան Էրեբունիի 2750ամեակի առթիւ։

Այցելուները դիտում են Ուրարտական զինանշանը (Արծիւ)՝ բերդի սրահի մուտքին առաջ։

Փառապանծ յոբելեանին նուիրուած տօնակատարութիւններ տեղի ունեցան նաեւ Ալ. Սպենդիարեանեան օփերայի ու պալէի պետ. Ակադեմիական թատրոնում. ներկայ էին նաեւ սփիւռքահայ հիւրեր, մշակութակային գործիչներ եւ արուեստագէտներ։ Օթեակում էր Ամենայն Հայոց Կաթողիկոս Վազգէն Ա.ը, որի ներկայութիւնը ջերմ աշխուժութիւն ստեղծեց հանդիսատեսների վրայ։

Համաձայն մշակուած ծրագրին, դեռ շարունակւում են Հայրենի ոստանի տօնակատարութիւնները համայն քաղաքում եւ ծայրամասերում։ 7 օր եւ 7 գիշեր Հայ ժողովուրդը խրախճանքով նշում է իր հինաւուրց աշխարհի 2750ամեայ ծնունդը։

Մ. Ս. ՊՕՂԻԿԵԱՆ

Երեւան 21-10-68

Ծ.Խ.– Այս գրութեան մէջ երեւցող լուսանկարները առնուած են Երեւանի մեր թղթակիցին կողմէ՝ մասնաւոր «Ջահակիր»ին համար։

ՈՂԲ. ՀԱՄԲԱՐՁՈՒՄ ԳԱՐԱՅԵԱՆԻ

ՅԻՇԱՏԱԿԻՆ ՆՈՒԻՐՈՒԱԾ ԵՐԵԿՈՅ

Քառասուն օրեր անցան այն ցաւալի օրէն՝ երբ եգիպտահայ գաղութը կորսնցուց ծանօթ մտաւորական, հասարակական գործիչ եւ ազգ. երեսփոխան Համբարձում Գարայեանը։

Հանգուցեալը հիմնադիրներէն եղած էր Հելիոպոլսոյ Կոկանեան Սրահին եւ տարիներ շարունակ՝ վարչութեան ատենապետ եւ գործօն անդամը։ Այդ իսկ պատճառաւ, Կոկանեան Սրահի կազմակերպութեամբ եւ մասնակցութեամբ Հայ. Գեղ. Միութեան եւ Աղեքսանդրիոյ «Տիգրան Երկաթ»ին՝ յուշերեկոյ մը տեղի ունեցաւ անցեալ Շաբաթ, 2 Նոյ. 1968, երեկոյեան ժամը 9.30ին՝ Կոկանեան Սրահին մէջ։

Այս երեկոյթը կը հովանաւորէր Արժ. Տ. Սահակ Ա. Քհնյ. Շաքարեան (Առաջ. Փոխանորդ) եւ կը նախագահէր Պր. Արթօ Պըլըքտանեան (Ատենապետ Պատ. Քաղաքական Ժողովի)։ Ներկայ էին Հոգշ. Տ. Ներսէս Վրդ. Բագուճեան, ազգ. երեսփոխաններ, սրահներու եւ միութիւններու ներկայացուցիչներ եւ հանգուցեալին յիշատակը յարգող հոծ թիւով հասարակութիւն մը։

Յուշերեկոյին բացումը կատարեց սրահի վարչութեան գործօն անդամ Պր. Կարպիս Նազըճեան, որ վարեց նաեւ օրուան յայտագիրը։

Տիկ. Շ. Դարմանեան դաշնամուրի վրայ նուագեց Պեթհովէնի «Մահերգ»ը։ Տիկ. Զ. Ուշտունի երգեց Ե. Պաղտասարեանի «Մի լար պլպուլ»ը (դաշնամուրի ընկերակցութեամբ տիկ. Շ. Դարմանեանի)։ Աղեքսանդրիոյ «Տիգրան Երկաթ» Միութեան կողմէ ուղերձ մը կարդաց Պր. Պ. Մագլըմեան։ Տիկ. Ն. Գուլթնուեան դաշնամուրի վրայ նուագեց Շոբէնի «Նոքթիւռն»ը։ Պր. Գ. Քիւփէլեան (Աղեքսանդրիայէն), արտասանեց Պ. Դուրեանի «Իմ Մահը»։

Ապա խօսք առաւ ազգ. երեսփոխան եւ Նուպարեան Ազգ. Վարժարանի տնօրէն Պր. Տիգրան Պալիկեան։

Փոքր դադարէ մը ետք՝ գործադրուեցաւ յայտագրին երկրորդ մասը։

Օր. Աշխէն Մէօթէմէտեան դաշնամուրի վրայ նուագեց Լիսթի թիւ 5 ռափսոտին։ Տիկ. Մ. Զօփուրեան արտասանեց Վահան Թէքէեանի «Հայու Հոգին»։ Տիկին Ա. Մինէթեան երգեց Կոմիտասի «Գարուն ա»ն (դաշնամուրի ընկերակցութեամբ Տիկ. Շ. Դարմանեանի)։

Ապա ներկայացուեցաւ սրահին տխուր մթնոլորտը աւելի ծանրացնող խորհրդապատկեր մը՝ պատրաստուած Պր. Ե. Սիմոնօֆի կողմէ։ Բեմին ետեւէն Տիկ Ն. Գուլթնուեան դաշնամուրի վրայ նուագեց Շոբէնի «Մահերգ»ը, միաժամանակ Պր. Վ. Թէրզիպաշեան արտասանեց Վ. Թէքէեանի «Մահերգը»ը։

Պր. Կ. Նազըճեան կարդաց Վեր. Մ. Ճինպաշեանի ցաւակցական գիրը, եւ բեմ հրաւիրեց օրուան երկրորդ խօսողը՝ ծանօթ երգիծանկարիչ եւ հասարակական գործիչ Պր. Ալ. Սարուխանը։

Արժ. Տէր Հօր «Պահպանիչ»ով եւ բոլոր ներկաներուն կողմէ երգուած «Հայր Մեր»ով վերջ գտաւ այս յարգանքի երեկոյթը՝ հանդէպ յիշատակին մարդու մը, որ տասնեակ տարիներ ապրեցաւ Եգիպտոսի մէջ եւ ունեցաւ ազգանուէր, հայրենանուէր եւ մանաւանդ անձնուէր կեանք մը։

«Ջ»

ՏԽՐՈՒՆԻ

Մեր պաշտօնակից «Արեւ» օրաթերթեն ցաւով կը տեղեկանանք գաղութիս ծանօթ եւ սիրելի անձնաւորութիւններէն ՏԻԿԻՆ ԼՈԼԱ ԿՈԿԱՆԵԱՆԻ յանկարծական մահը՝ որ տեղի ունեցած է Երեքշաբթի, 5 Նոյեմբերին, Լոնտոնի մէջ։

Ողբացեալը, որ ազնիւ հայուհիի մը յիշատակը թողած է գաղութիս մէջ, կողակիցն էր ողբացեալ բարերար Լեւոն Կոկանեանի։

Մեր զգածուած ցաւակցութիւնները կը յայտնենք Տէր եւ Տիկին Արմենակ Կոկանեանին (Ա.Մ.Ն.), Տէր եւ Տիկին Թագւոր Պարծանքեանին (Անգլիա) եւ ողբացեալին բոլոր պարագաներուն։

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ

Գահիրէի Ազգային Իշխանութիւնը կը ծանուցանէ, թէ այս Կիրակի, 10 Նոյեմբեր 1968, յաւուրս Ս. Պատարագի՝ առաւօտեան ժամը 10.30ին, Գահիրէի Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչ եկեղեցիին մէջ հոգեհանգստեան պաշտօն պիտի կատարուի, Ազգային երեսփոխան եւ Պատ. Քաղաքական Ժողովի բ. Ատենապետ ողբացեալ

ՀԱՄԲԱՐՁՈՒՄ ԳԱՐԱՅԵԱՆԻ

մահուան քառասունքին առթիւ։

Կը հրաւիրենք մեր սիրելի հաւատացեալ ժողովուրդը, որ ներկայ ըլլայ սոյն արարողութեան, աղօթելու համար ի հանգիստ հանգուցեալի հոգւոյն։

(Կնիք Ազգ. Առաջնորդարանի)

ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆ

(Շար. Ա. էջէն)

եւ ցուցաբերուած զոհողութեան մեծութեանը ու իրենք ալ նուիրումով կուգան իրենց ձեռքը տալու մերինին, թեթեւացնելու համար մեր ծանր բայց հոգեպարար պարտականութիւնը։

Ու միշտ աննկուն համոզումով եւ անխախտ հաւատքով՝ ամէնքս նուիրուինք այն սուրբ պարտականութեան, որ կը կոչուի ՀԱՅԱՊԱՀՊԱՆՈՒՄ եւ այն մեծ իտէալին՝ որ ՀԱՅ ԺՈՂՈՎՈՒՐԴԻ ԵՒ ՀԱՅՐԵՆԻՔԻ ՅԱՒԵՐԺՈՒԹԻՒՆՆ է։

ՀԱՄԲԱՐՁՈՒՄ ԳԱՐԱՅԵԱՆ

(ԱՆՈՐ ՄԱՀՈՒԱՆ ՔԱՌԱՍՈՒՆՔԻՆ ԱՌԹԻՒ)

ԳՐ. ՊԱՍՄԱՃԵԱՆ

Ողբացեալ Համբարձում Գարայեանի մահուան առթիւ ու յիշատակին շատ բան գրուեցաւ ու խօսուեցաւ հրապարակաւ, թերթերու սիւնակներէն, ինչպէս նաեւ դամբանականներով: Համանաւանդ, տակաւին երկար ժամանակ, անոր անունը շատերու շրթունքներուն վրայ պիտի ըլլայ ու յաճախ պիտի վերանորոգուի անոր յիշատակը բոլորին մտքերուն ներս:

Իր մահով, մեր գաղութէն ներս ստեղծուեցաւ բաց մը ու պարապութիւն մը, որ դժուար թէ կարելի ըլլայ լեցնել կամ փոխարինել ներկայ պայմաններուն մէջ:

Սովորութիւն եղած է այս մտադրութիւնը յայտնել յաճախ, երբ մեր հրապարակէն ներս մահը կը պատահի: Բայց, ողբացեալ Գարայեանի հասցէին ամենէն աւելի պիտի պատշաճէր այս արտայայտութիւնը, քանզի այս ձեւ, որովհետեւ անոր մահը իսկապէս անփոխարինելի կորուստ մըն է այս գաղութին համար, ուր ան նուիրուեցաւ էր գրեթէ իր ամբողջ կեանքը, պատմական շրջանէն սկսեալ:

Ան, ամբողջովին կլանուած ու ծանրաբեռնուած էր կուսակցական-ազգային գործերով: Ազգային գործիչ մըն էր, այս բառին ամենալայն իմաստով: Գործ, ընտանիք, առողջութիւն, հանգստութիւն, վերջապէս ամէն բան երկրորդական իմաստ և արժէք ունէին անոր մօտ: Անոր համար կարեւորը և էականը ազգին գործերն էին, կուսակցական պարտականութիւններն էին, ակումբներու հաւաքոյթներն էին, որոնց համար շունչ եւ ժամանակ կը տրամադրէր: Այս ամէնքին բնական հետեւանքը եղաւ իր առողջութեան քայքայումը և վատթարացումը, որ յանգեցաւ իր վաղահաս ու անժամանակ մահուան, հազիւ վաթսունի սեմին:

Գարայեան կուսակցական մըն էր, հաւատացող մը իր պատկանած կազմակերպութեան տեսանելիին ու գաղափարին: Շիտակ է, որ ան առաջնակարգ դէմք մըն էր նոյն այդ կազմակերպութեան ներս ու իր ձայնը լսելի էր մինչեւ

ՈՂԲ. ՀԱՄԲԱՐՁՈՒՄ ԳԱՐԱՅԵԱՆ

հեռաւոր գաղութներ, ուր մասնաճիւղեր ու կեդրոններ կային, բայց ան նոյնքան լայնախոհ էր, իրատես, որ կրնար, պէտքին համեմատ, ի խնդիր ազգային գերագոյն շահերու և առանց դաւաճանելու իր սկզբունքներուն՝ համաձայնութեան եզր մը գտնել ու պէտքին համեմատ գործակցիլ հակառակորդ ճակատի գործիչներուն և ղեկավարներուն հետ:

Ինչպէս վերը ըսինք, իր կեանքի տեւողութիւնը գրեթէ ամբողջ Եգիպտոսի մէջ անցուցած ըլլալով շատ մօտէն տեղեակ էր այս գաղութի կարիքներուն, ներքին պայքարներուն, ու այս գաղութին ... նետած էր ու կեանքի թաւալումին հետ ժամանակակից ու մասնակից եղած էր այն պայքարներուն՝ որոնք ատեն ատեն փոթորկած էին այս գաղութը: Ու ամէն բանի մօտէն տեղեակ, անձնական փորձառութեան վրայ հիմնուած՝ կ'աշխատէր — ու ինչու չէ՝ կը պայքարէր ալ —, որ ազգային մեքենան կանոնաւոր ընթանար, հաստատուն հիմերու վրայ հաստատուէին գաղութը յուզող ծրագիրներն ու ձեռնարկները, ու գաղութին ղեկավարներուն ճիգերը առաւել արդիւնքով նպաստաւորէին ամէն բան:

Բայց Գարայեանի մահուամբ ստեղծուած ամենամեծ բացը հաւանաբար եգիպտահայ մամուլի կեանքէն ներս ըլլայ: Իրողութիւն է, որ երկար ատենէ ի վեր ան կանոնաւորապէս կ'աշխատակցէր «Արեւ»ին, ու յաճախ թերթին առաջնորդող յօդուածներն ալ իր գրչէն կ'ելլէին: Այս յօդուածներու մեծագոյն մասը դժբախտաբար լոյս տեսած են անստորագիր, խմբագրականի սիւնակին տակ, ու այսօր, անոր մահէն ետք մանաւանդ՝ կ'արժէքաւորուին, որպէս պայծառ մտքի և իրատես հայու արտայայտութիւններ, գաղափարներ ու պատգամներ:

Լաւ պիտի ըլլար, որ գաղափարի իր ընկերները, որոնք վայելած են տարիներու անոր անսակարկ գործակցութիւնը և աջակցութիւնը՝ յաւերժացնելու համար յիշատակը այս անձնուէր

(Շար. տես էջ 5)

ՄՈՒՐԱՑԿԱՆԻ ԿԱՏԱԿԸ

ՄԿՐՏԻՉ ԿՈՐԻՒՆ

— Շատ ապրողը շատ բան չի իմանայ, շատ ման եկողը կ'իմանայ,— ասում է հայկական առածը:

Ես բարեկամացայ շատ ման եկած մի մարդու հետ, նրանից լսեցի այս պատմութիւնը ու ահա պատմում եմ ձեզ:

Տարիներ առաջ, հայկական մի գիւղում ապրելիս է եղել մի ծեր մուրացկան: Շրջել է երկիր, գիւղից-գիւղ, քաղաքից քաղաք, ապրելու համար հաց է հաւաքել իր մաղախի մէջ, իսկ մտածելու համար մեծ իմաստութիւն է ամբարել իր գլխում ու ճանաչուել որպէս իմաստուն մարդ:

Իմաստուն մուրացկանի համբաւը գնում ընկնում է այս երկրի իշխանի ականջը:

— Ջես ասի, իշխան, քո հողում մի մուրացկան կայ, որի համար ոչինչ չկայ փակ ու գաղտնի՝ արեւի ու լուսնի տակ...

Իշխանն հրամայում է իր մօտ բերեն մուրացկանին: Գալիս են իշխանի մարդիկ ու ասում ծերունուն.

— Իշխանն հրամայել է, որ դու գնաս իր մօտ:

— Գնացէք ասացէք ձեր իշխանին, որ նա դեռ շատ պիտի բարձրանայ, մինչեւ որ հասնի ինձ...

— Ի՞նչ են նշանակում այդ խօսքերը,— հարցնում են իշխանի մարդիկ:

— Իշխանը թող գայ ինձ մօտ, ես կը հասկացնեմ նրան,— պատասխանում է ծերունին ու ճանապարհ դնում իշխանի մարդկանց:

Ծերունու խօսքերը յայտնում են իշխանին: Զայրանում է իշխանը ու վեր կենում, գալիս ծերունու մօտ.

— Դու քանի՞ գլուխ ունես քո ուսերին, որ իմ հրամանը չես կատարում, չես գալիս ինձ մօտ,— գոչում է իշխանը, գտնելով ծերունուն ժողովրդի մէջ նստած, հանգիստ զրուցելիս:

— Իսկ ինչո՞ւ պիտի գայի, չէ՞ որ դու դեռ շատ պիտի բարձրանաս, մինչեւ որ ինձ հասնես,— կատակով պատասխանում է ծերունին:

— Ինչո՞ւ, դու այդ ի՞նչ մարդ ես որ: Այս չէ՞ քո վիճակը,— զարմանում է իշխանը, ցոյց տալով ծերունու աղքատիկ զգեստները:

— Ուզո՞ւմ ես իմանալ թէ ի՞նչ մարդ եմ,— հարցնում է ծերունին:

— Իհարկէ, ուզում եմ, հենց դրա համար էլ եկել եմ, որ իմանամ:

— Հա, դէ որ ուզում ես, կ'ասեմ, միայն թէ պատասխանիր իմ մի քանի հարցերին:

Ժողովուրդը լարուած սպասում էր, թէ ինչ հարցեր պիտի տայ մուրացկանը և ի՞նչ պիտի պատասխանի իշխանը:

— Ի՞նչ մարդ ես դու հիմա,— հարցնում է ծերունին:

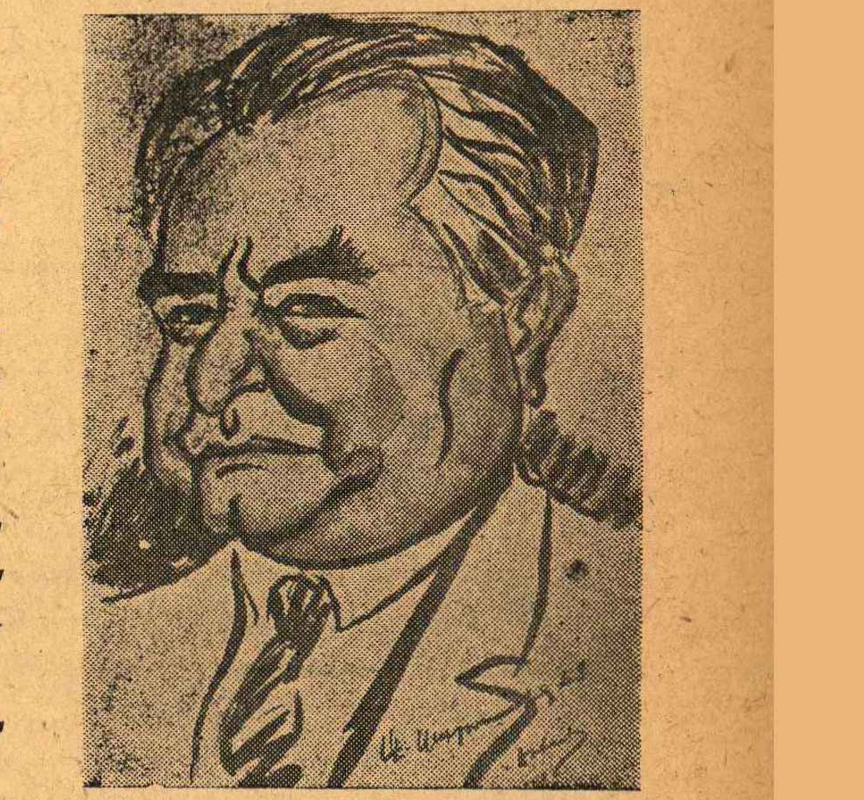
— Միթէ՞ չգիտես. ես այս երկրի իշխանն եմ:

— Լաւ, յետոյ ի՞նչ ես դառնալու:

— Ցետոյ, մեծ իշխան:

— Դրանից յետոյ ի՞նչ:

— Դրանից յետոյ էլ մի քանի երկրի իշխան:

ՄԿՐՏԻՉ ԿՈՐԻՒՆ

— Շատ բարի, դրանից յետոյ ի՞նչ:

— Ցետոյ թագաւորի վեզիր, յետոյ էլ թագաւոր:

— Վե՞րջը:

— Վերջն էլ, անշուշտ, թագաւորաց թագաւոր:

— Գեղեցիկ, վե՞րջը:

Իրօք, ի՞նչ էր լինելու վերջը: Ժողովուրդն անհամբեր սպասում էր թէ այդ հարցին ի՞նչ է պատասխանելու: Իշխանն յիշելով, որ այդ բոլորից յետոյ մեռնելու, անհետանալու է, պատասխանում է.

— Վերջն էլ հէչ...

— Այ, տեսնո՞ւմ ես,— ուրախ ծիծաղով բացականչում է ծերունին,— դու այնքան պիտի բարձրանաս, մինչեւ որ դառնաս, հէչ, իսկ ես արդէն հէչ եմ ու կամ...

Մուրացկանի կատակը շատ է դուր գալիս ժողովրդին: Բոլորը քահ-քահ ծիծաղում են, իսկ իշխանը նոր միայն գլխի ընկած, որ մուրացկանը կատակ է անում իր հետ, կանգնում, մնում է ամօթահար:

— Դէ քանի որ բոլորիս վերջն էլ հէչ է, բոլորս էլ մեռնելու, անհետանալու ենք, լաւ չի՞ լինի, որ ամէն մարդ իր չափով, մուրացկանն իր, թագաւորն իր, մի բարի հետք ու յիշատակ թողնի աշխարհում,— աւարտում էր իր խօսքը մուրացկանը:

Իշխանը մինչեւ ականջները կարմրած թողնում հեռանում է, մտածելով ծերունու ասածների մասին:

ՀԱՐՑԱԶՐՈՅՑ

ՀԱՅԱԳԷՏ ՖՐԵՏԵՐԻՔ ՖԷՅՏԻԻ ՀԵՏ

Արտասահմանեան երկրների հետ բարեկամութեան եւ մշակութային կապերի հայկական ընկերութեան հրաւէրով՝ Երեւանի 2750ամեայ տօնակատարութեանը մասնակցում է նաեւ Ֆրանսիայի ականաւոր հայագէտ Ֆրեդերիք Ֆէյդին: «Գրական թերթ»ի թղթակիցը հանդիպեց հայագէտ—լեզուաբանի հետ եւ խնդրեց նրան պատասխանել մի քանի հարցերի:

Ստորեւ տպագրում ենք այդ հարցազրոյցը:

— Ի՞նչ նոր փոփոխութիւններ է կրել Երեւանը: Մի քանի խօսքով պատմեցէք տօնակատարութիւնից ստացած Ձեր տպաւորութիւնների մասին:

— Երեւանի կրած փոփոխութիւնների մասին առայժմ դժուար է որեւէ բան ասել, բացի այդ, այնքան էլ երկար ժամանակ չի անցել իմ նախորդ այցելութիւնից: Միայն ասեմ, որ նորից տեսայ այս հոյակապ քաղաքը ու նորից հիացայ:

Ինչ վերաբերում է տօնակատարութեանը, ապա դա աշխարհին ցուցադրելու բան էր, պատմական անցեալի, կորուստների ու նուաճումների ինչպիսի՜ խոր գիտակցում... Հոգեկան այսպիսի միասնութեան ես երբեք ականատես չէի եղել: Էրեբունիում հաւաքուած բազմութեան մէջ ես տեսայ երկու ոտքից կաղ, հենակներով մի մարդու, որը հոգեկան եւ ֆիզիկական գերագոյն լարումով ջանում էր բարձրանալ աստիճաններով: Այդ մարդը ուխտի էր եկել, Էրեբունին ուխտավայր էր նրա համար: Այս օրերն օգնեցին ինձ զգալու հայ ժողովրդի պատմութիւնը, հասկանալու նրանց, ովքեր, թողնելով իրենց տունն ու հարստութիւնը, տեղափոխեցին հոգեւոր արժէքները՝ ձեռագրերը եւ սրղակած բերին Արարատեան դաշտ՝ Արաքսի ափերը..

Աւելացնեմ, որ տօնակատարութիւնը գերազանց էր կազմակերպուած, շնորհքով ուրախութիւն էր: Իսկ օպերայի դահլիճում տրուած համերգը պատիւ կը բերէր աշխարհի ցանկացած քաղաքի համերգասրահին:

— Մեզ յայտնի է, որ դուք օտարերկրացիների համար հայերէն լեզուի քերականութեան ձեռնարկ էք կազմում: Ի՞նչ վիճակում է այդ ձեռնարկը և ի՞նչ բնոյթ է կրում:

— Այո՛, կազմել եմ արեւմտահայերէն լեզուի քերականութեան ձեռնարկ, բայց դա, ըստ էութեան, ուսումնասիրութիւն է: Դժուար է սովորել որեւէ լեզու, եթէ ծանօթ չես այդ լեզուով ստեղծուած գրականութեանը, եթէ ոչինչ չգիտես այդ ժողովրդի մասին: Ստիպուած եմ եղել աշխարհագրական, պատմական եւ մշակութային տեղեկութիւններ տալ: Եթէ այդ քերականութիւնը տրուէր խորքով ու մանրամասնութեամբ, ապա մատչելի չէր լինի բոլորի համար, հայերէնի օրինաչափութիւնները շարադրել եմ ընդհանուր գծերով: Աշխատութիւնը մամուլի տակ է:

— Իսկ ի՞նչ ծաւալի է այն:

— Չորս հարիւր մեքենագրական էջ: Հայերէնը հնարաւորութիւն է տալիս հսկայական նիւթը փոքր ծաւալի մէջ ընդգրկելու: Եւ ընդհանրապէս լաւ կը լինէր, որ ժողովուրդները գիտակցէին այդ հարուստ լեզուի անհրաժեշտութիւնը: Բայց երազանքն այլ բան է, իրականութիւնը այլ...

— Ի՞նչ նոր ծրագրեր ունէք:

— Առայժմ չեմ համարձակւում ծրագրեր կազմել: Այնքա՜ն սկսած, բայց չաւարտած աշխատանքներ ունեմ:

— «Գրական թերթ» կարդո՞ւմ էք, ի՞նչ կ'ուզէիք հաղորդել թերթի ընթերցողներին:

— Կարդում եմ, բայց ոչ սիստեմատիկ: Մարդ աշխատանքի ընթացքում է գիտակցում, թէ ինչքան կարճ է ժամանակը: «Գրական թերթ»ի ընթերցողներին եւ ամբողջ հայ ժողովրդին կ'ուզենայի մէկ անգամ եւս շնորհաւորել նշանակալից եւ մեծ տօնի՝ Երեւանի հիմնադրման 2750ամեակի առթիւ:

ԺՈՂՈՎՐԴԻ ԴԱՍՏԱՍՏԱՆԸ

Լուր են հաղորդում արքային մի օր.
— Ով ամենակալ հզօր թագաւոր,
Մի չարալեզու մարդ քո աշխարհում
Ոչ ոքի լաւ խօսք չի ասել կեանքում:
Լաւը վաս տեսնող ու չարախօսող,
Եւ չարալեզու մարդուց այն նենմ
Գուցէ յաջողուի քեզ լաւ խօսք լսել...

Համոզուած իրեն մի լաւ խօսք կ'ասի,
Արքան այս մարդուն կանչում է պալատ
Եւ ասում նրան.— Ո՛վ դու բարի մարդ,
Հենց հիմա պէտք է մեկնեմ ես որսի,
Եթէ մի բարի խօսք դու ինձ ասես,
Երկու բուռ ոսկի նուէր կը տամ քեզ...

Առանց խորհելու երկար ու բարակ
Չարախօս մարդը ասում է արագ.
— Իսկ իմ նուէրը ո՞նց պիտի ինձ տաս,
Թէ որսատեղում յանկարծ մահանաս...

Զսպելով զայրոյթն իր յուզուած սրտի,
Արքան դիմում է իր ժողովրդին,
— Այնպիսի պատիժ դուք սրան կը տաք,
Որ լինի արդար, տեղին ու ճշտակ...

Ու մարդիկ արագ վրայ են վազում,
Արմատից պոկում չարախօս լեզուն:
Թէ՛ ժողովուրդը յենուի իր ուժին,
Ամէն մի չարիք հիմքից կը բուժի:

ՄԿՐՏԻՉ ԿՈՐԻՒՆ

ՀԱՅ ՄԱՐՄՆԱՄԱՐԶԱԿԱՆ ՄԻՈՒԹԻՒՆԸ

Կ'ՈՂՋՈՒՆԷ 2750-ԱՄԵԱՅ ԵՐԵՒԱՆԸ

Այն դերը, որ արտասահմանի հիւրընկալ, բայց մռայլ հորիզոններու ներքոյ վստահուած է հայ երիտասարդական կամ մարզական կազմակերպութիւններուն, խիստ ծանր է, խիստ դժուար, բայց միեւնոյն ժամանակ՝ անչափ նուիրական, անժխտելիօրէն՝ պատմական:

Ծանր և դժուար անոր համար, որ նոր ժամանակներու ստեղծած անհաշտ պայմաններու ներքոյ, կանոնաւոր, յարատեւ ու զանգուածային գործունէութիւն է անհրաժեշտ ոչ միայն կենդանի, այլ նաեւ արդիւնաւէտ, գործունեայ վիճակի մէջ պահելու համար կազմակերպութիւնը և բիւրեղացած մթնոլորտ՝ հովանիին տակ դաստիարակելու հայ նոր սերունդը, ծլարձակող հայ մատաղ պատանեկութեան ու հասակ նետող հայ կայտառ երիտասարդութեան երկսեռ շարժումը:

Իսկ միւս կողմէ, նուիրական և պատմականօրէն վաւերագրական անոր համար, որ մեզ, սփիւռքահայերիս ազնուաբար հիւրընկալող երկրներն ու զանոնք բաղկացնող ասպնջական ժողովուրդները, ասկից առաջ գիտակցած են մեր ազգային կարողութիւններուն ու յատկութիւններուն ու հետեւաբար՝ ասկից ետք ալ հարկ է որ գիտակցին:

Ցխնամեակ մը ամբողջ հայ մարմնամարզական միութիւնը մնացած է իր աւանդական պարտաւորութիւններու ամրակուռ պատնէշին վրայ:

Ցխնամեակ մը ամբողջ ՀՄՄ անշահախնդրօրէն սիրած է իր վերածնած ու վերածաղկող Մայր Հայրենիքը և իր ուժերը դրած նժարի մէջ՝ արտասահմանի ափերուն վրայ զայն լաւագոյնս ներկայացնելու նախանձախնդրութեամբ:

Արտասահմանի հայ երիտասարդութեան մէկ արտայայտիչն է ՀՄՄ, անոր ձգտումներուն և ճախրանքներուն մէկ թարգմանը իր երիտասարդական փաղանգներով, մարզական խմբերով, մշակութային ցանցով և նորածիլներու խմբակներով:

Հայ իրականութեան անդրհայրենիքեան հատուածին մէջ գործող երիտասարդական այնպիսի կազմակերպութիւն մը, որն է ՀՄՄն, հայ ժողովրդի յաւերժական մայրաքաղաքի 2750ամեայ յոբելեանի այս հանդիսաւոր օրուան կուգայ ողջունելու գարնանային, արեւակէզ ու յաղթական Երեւանը:

ՀՄՄ կազմակերպութիւնը անկեղծ սիրով կ'ողջունէ Երեւանի գոյութեամբ և անարգել յառաջխաղացքով խանդավառ համայն հայութեանը, հայրենիքին մէջ թէ հայ սփիւռքի տարածքին վրայ:

Ու Երեւանի 2750-ամեակի այս պատմական օրուան, ՀՄՄեան կազմակերպութիւնը կը սիրէ ողջունել Մարզական Հայաստանը, որուն դէպի արտասահման փոխադրութեան գործէն ներս կարեւոր դեր ունեցաւ ինք ու պիտի շարունակէ ունենալ այսուհետեւ եւս:

Թող յաւէտ ապրի, զօրանայ ու բարգաւաճի մեր թանկագին Երեւանը, մեր այս ազգային խանձարուրը, որուն լուսաճաճանչ փարոսին մէջ ՀՄՄ կազմակերպութիւնը կեդրոնացուցած է սփիւռքի հայ երիտասարդութեան հայեացքները, անոր ներկայի թէ ապագայի մտասեւեռումները, յիսնամեակ մը ամբողջ:

ԳԷՈՐԳ ՏԱՐՕՆԻ
ՀՄՄի պատասխանատու քարտուղար

«ԱԻԱՆԿԱՐՏ»

«ՇԻՐԱԿ» ԵՐԳԱՐԱՆ

Հրապարակի վրայ է ՇԻՐԱԿ Երգարանի 11րդ թիւը: Տպարան Շիրակի սեփականատէր Հաննէսեան եղբայրները ամէն ջանք թափած են որպէսզի այս թիւը եւս ըլլայ նախորդներուն նման ներկայանալի: Գեղեցիկ, գունաւոր կողք, զոր գունաւորած է Ներսէս Պերղուտեան: Երգարանը կը բովանդակէ 205 երգեր, ժողովրդային, աշուղական, ազգային, Հայաստանի թէ արտասահմանի հեղինակներու ստեղծագործութիւններով: Երգիչ-երգչուհիներու լուսանկարներ ընկերացած են կարգ մը երգերու, նաեւ խմբանկարներ՝ առնուած Տիգրան Չուխաճեանի «Զուարթ» օփերա-գոմիքէն, որ վերջին գարնան բեմադրուեցաւ Պէյրութի մէջ:

ՇԻՐԱԿ տեղ տուած է նաեւ մեր ժողովրդային նուագախումբերու նկարներուն եւ անոնց մեկնաբանած «սեփական» երգերուն: «Գուսան» եւ «Սայաթ Նովա» հոն ունին իրենց լուսանկարները ու երգացանկերը: Ոչ մէկ անտեսուած է. իւրաքանչիւրին տրուած է պատշաճ տեղ ու յարգանք:

Հաննէսեան եղբայրները ուշադրութիւն ըրած են վերատպելու (նախորդ երգարաններէն ընդօրինակելով) այն բոլոր երգերը, որոնք սիրուած են ժողովուրդէն եւ որոնք մնայուն գործեր ըլլալու սահմանուած: Ուրեմն, երգը մասնաւոր քննադատի պէտք չունի. ժողովուրդը պիտի ըսէ իր խօսքը զայն սիրելով, ամէն տեղ երգելով, եւ կամ՝ անըզգալաբար մոռնալով, կարճ ժամանակ մը ետք:

Երգչախումբերու եւս ուշադրութիւն դարձուած է: Երգարանը լոյս ընծայած է մեր երեք համայնքներուն երգչախումբերուն լուսանկարները, առանձին-առանձին:

Տասնըհինգ տարիէ ի վեր Հաննէսեան եղբայրները լծուած են երգարան հրատարակելու աշխատանքին: Հայ երգը տարածելու գեղեցիկ ձեւ մըն է այս: Իրենց նախորդ երգարանները ձայնագրուած ալ էին. ինչ որ մեծ կարելիութիւն կուտար եղանակն ալ սորվելու:

Հայերէն երգը կարեւոր դեր ունի ազգապահպանման գործին մէջ, մանաւանդ նոր օրերուն, երբ թեթեւսոլիկ երգեր հրապարակը կ'ողողեն, նոյնքան թեթեւսոլիկ իրենց երգիչներով:

Նոր սերունդը պէտք է սորվի մեր երգը: Նախ ՄԵՐԸ, ապա միւսները, եթէ անոնց մէջ սորվելու արժանի երգեր կան: Մերը բարձր է, մեր երգը ազնուացնող է: Մենք ունեցած ենք Սայաթ Նովա, Կոմիտաս. պէտք է ծանօթանանք անոնց՝ մեր նորահաս տղաքն ու աղջիկները:

Իւրաքանչիւր հայ ընտանիք պէտք է ունենայ իր երգարանները, երբեմն զանոնք բանայ ու ջանայ սորվիլ ու երգել: Եղանակները արդէն կը ստանանք Երեւանի ռատիոյէն, Կիպրոսի եւ Պէյրութի հայկական ժամերէն (*): Մեր տխուր թէ ուրախ օրերուն կաթիլ մը երգը ծով մթնոլորտ կը ստեղծէ, մեզ հասցնելով հայրենիքի եւ սիրոյ քաղցր պատրանքին:

Ս. Գ.

«ԱՅԳ»

(*) Պէյրութաբնակ մեր հայրենակիցները շատ յստակ կերպով կրնան ունկնդրել նաեւ Գահիրէի «Հայկական յայտագիրը», ամէն Երեքշաբթի և Շաբաթ առաւօտեան ժամը 10էն 10.30, իսկ Հինգշաբթի օրերը կ.ե. ժամը 1.30էն 2:

ՓՐԱԿԱՅԻ ՄԷՋ

"ՓՆՏՌՏՈՒՔՆԵՐ"

(Մասնաւոր թղթակցութիւն «Ջահակիր»ի)

Փրական, Եւրոպայի սիրտն ու զարկերակը հանդիսացող Չեխոսլովաքիոյ հինաւուրց՝ բայց լուսատատան մայրաքաղաքը իսկապէս կ'արժէ այցելել և վայելել անոր հիացիկ գետերը մակոյկներով և կամ լողալով, արուեստական՝ բայց կապտագոյն լիճերը՝ իրենց ջրալող թռչուններով և ոսկեձուկերով, բարձրաբերձ անտառաժայռաստանները իրենց անթիւ եղնիկներով, ճագարներով, թռչող հաւերով, կաքաւներով:

Միջազգային բանուորական շարժման ականաւոր գործիչ՝ Կոթուարտի, հայրենանուէր նահատակ բանաստեղծ Ֆուչիկի, աշխարհահռչակ մարաթոնավազ Էմիլ Զաթոփէքի, ֆութպոլի միջազգային անուանի աստղ Մազոպուսթի հայրենիքն է Չեխոսլովաքիան:

Բայց մենք, որպէս հայ, մանաւանդ սփիւռքահայ, այդ բոլորի զուգընթաց փրփրեցինք «փնտռտուք»ներու տրցակն ալ, գտնելու հայ մը և կամ հայեր (եթէ գոյութիւն ունին) և ծանօթանալու անոնց հետ, մտերմանալ և ուժեղացնել մեր ԳՈՅԱՄԱՐՏԸ...

1937-1938 թուականներուն, Գահիրէի մէջ, Գալուստեան ազգային Վարժարանի հոգատարութեամբ լոյս տեսած «Արմաւենի» տարեգիրքէն տեղեակ էինք՝ թէ Փրակայի մէջ կ'ապրի Տոքթ. Նշան Մարտիրոսեանը և թէ՝ «ծընունդ է Թրքաստանի և իբրեւ հայ բնակիչ Չեխաստանի»: Մեր տրամադրութեան տակ ունէինք նաեւ «Ջահակիր»ի 1967 թ. Հոկտեմբեր 5ի թիւը, ուրտեղ կը կարդայինք հայազգի չեխուհիի մը՝ Լուտմիլա Մոտալովայի հասցէն:

Բաւակա՞ն էր այս հասցէն, մեզ առաջնորդելու համար մեր հայ բարեկամներուն...

Վաղ առաւօտեան կառախումբը արգելակեց Փրակայի հոյակերտ կայարանի երկաթագծերուն վրայ:

Բոլորովին անծանօթ տեղւոյն լեզուին և շրջապատին, մենք դիմեցինք անցորդներուն՝ «հարցնելու» համար Մոտալովայի տան հասցէն:

— Ափսո՜ս, շատ հեռու է, պատասխանեցին:

Հարց տուինք՝

— Հայեր կ'ապրի՞ն Փրակայի մէջ:

— Ակաբով անունով վաճառականի մը ծանօթ եմ, ըսաւ օտարականը, առաջնորդելով մեզ «հայ»ուն տունը:

Ուրախ էինք՝ որ վերջապէս բախտը մեզ համար ալ կը ժպտէր...:

Փրակայի արեւմտեան ծայրամասերուն վրայ, յետ պատերազմեան տարիներու ընթացքին կառուցուած երկյարկանի գեղատեսիլ շէնքերու երկրորդ յարկի բնակիչ Ակոբովը՝ իր ներկայութեամբ պատասխանեց մեր հնչակին:

Գանգրահեր ու սեւագէժ, իսկական հայու նմանութիւնը ունէր մեր «հայ»ը, բայց առանց հայերէն բառ մ'իսկ արտասանելու կարողութիւնը ունենալու:

Եւ չեխերէն՝

— Պապիկս հայ էր, ըսաւ...

Բայց զարմանալին այն էր, որ իր 10ամեայ տղան մկրտած էր Վարդան անունով:

Հարցուցինք Տոքթ. Մարտիրոսեանի հասցէն:

— Ոեւէ հայ կը ճանչնամ, ըսաւ, և քանի որ Մարտիրոսեանը գիտնական մըն է, լրագրող և արտասահմանեան թերթերու թղթակից, վերցուցէք հեռաձայնի ցուցակ-գիրքը և կը ծանօթանաք հասցէին:

Եւ իր ցուցմունքը դրական արդիւնք տուաւ:

Փրակայի փողոցները լեցուն են հեռաձայնի կրպակներով և ուր կարելի է գտնել Աւետարանի մը ծաւալը ունեցող ցուցակ-գիրքեր և որոնք միշտ մաքուր և խնամքով են պահուած:

Սրճագոյն թաքսին շուտով մեզ փոխադրեց գետեզերքի ափին գտնուող 5 յարկանի շէնքերէն մէկուն առջեւ:

Եւ այդ շէնքերէն միոյն մէջ, կ'ապրէր հայ մը, գիտնական հայ մը, պատիւ բերող, յարգանք ընծայող իր հայրենիքին:

Ուրախութեամբ և ներքին յուզումով մը կը բարձրանանք սանդուխամատները: Առաջին յարկ, երկրորդ, երրորդ և ահա սեւազգեստ տիկին մը պայուսակը իր ձեռքին վայրէջք կը կատարէ: Ո՞ւր: Դէպի շուկայ, գնումներու, օրուան ծարաւը յագեցնելու, ստամոքսի պահանջքը գոհացնելու:

— Ներողութիւն ձեզ, հա՞յ էք տիկին, հարցուցի յուզումնախառն վարանումով մը:

— Անշուշտ հայ, պատասխանեց, հրաւիրելով մեզ իրենց հիւրասենեակը:

Հիւրասենեակին մէջ, սեղանի մը վրայ տեսանք «Ջահակիր»ի, «Զարթօնք»ի և «Մարմարա»ի բազմաթիւ օրինակներ:

Ցայտնեցինք թէ «Ջահակիր»ի աշխատակիցներէն ենք և թէ կը փափաքինք սրտամօտ զրոյց մը ունենալ Տոքթ. Մարտիրոսեանի հետ:

— Երկու տարի առաջ մահացաւ, ըսաւ հիւրասէր տիկինը յուզումով մը:

Եւ այս անակնկալ հարուածին առաջ ես մնացի շփոթ:

Վանելու համար զոյգ սրտերու յուզումը՝

— Ո՞ւր է ձեր որդին, Հայկը, հարցուցի, միաժամանակ ցոյց տալով «Ջահակիր»ի այն համարը, որուն մէջ տպագրուած էր վերջինոյն լուսանկարը:

— Իրանէն և Իրաքէն զբօսաշրջիկներ եկած են: Անոնց կը ծանօթացնէ Փրակայի տեսարժան վայրերը, թանգարանները:

«Ջահակիր»ի վերջին համարները և մի քանի այլ հայկական թերթեր խնդրեցինք:

Այրին հաճոյքով ընթացք տուաւ մեր խնդրանքին:

—Երկու օր առաջ, Հայաստանէն երկու գրողներ ալ հիւր եկած էին մեզի: Այլապէս մեր տունը Փրակայի «Հայկական դեսպանատուն»ն է, աւելցուց տիկին Մարտիրոսեանը:

— Հայազգի չեխուհի Լուտմիլա Մոտալովան կը ճանչնա՞ք. կրնա՞նք տեսակցութիւն մը ունենալ անոր հետ ալ:

— Այո, կը ճանչնամ. բայց ան հիմա արձակուրդի մէջ է և հեռու է իր բնակարանէն:

— Ե՞րբ կը վերադառնայ Հայկը:

— Երեկոյեան ժամերուն:

Եւ մինչ ես զբաղած էի «Եղեռնի յիսնամեակի» ընթերցումով, տիկին Մարտիրոսեանը սահուն չեխերէնով մը կը պատմէր հայ ժողովուրդի սպանդը, կ'անիծէր թուրք հայասպանները և թարգմանաբար իմ այլազգի ընկերներուս կը ներկայացնէր իր ողբացեալ ամուսնոյն այն յօդուածը, որ տպագրուած էր «Եղեռնի յիսնամեակ»ին մէջ:

Սիրայօժար նուիրեցինք «Արմաւենի» տարեգիրքը, որ 30 տարի առաջ նուիրուած էր Աթէնքի մէջ հրատարակուող «Վերածնունդ» թերթին և բաժնուեցանք, խոստանալով յաջորդ օրը նորէն հանդիպիլ Տիկ. Մարտիրոսեանին, Հայկին, շարունակելու համար մեր զրոյցը և մտերմութիւնը:

Օգոստոսի 20-ն էր այդ օրը:

Օգոստոսի 21-ին, առաւօտեան ժամերուն դրութիւնը խառն էր ամբողջ Չեխոսլովաքիոյ մէջ:

Հրասայլերու հոնդիւնները, արագահարուածներու թաւալիւնները արգելակեցին մեր ճանապարհը դէպի այն գետեզերքը, ուրտեղ 5 յարկանի շէնքի մը մէջ, հայութենէն հեռու, օտար շրջավայրի մէջ, բայց իբրեւ իսկական հայեր կ'ապրին սգաւոր մայր մը և իր միահատորը...

ՅՈՎՀ. ՅՈՒՇԻԿ

Աթէնք

ՄԻՔԱՅԷԼ ԳԱՐԱՆՖԻԼԵԱՆ

Ֆրանսական Ձայնասփիւռէն

Տիկին Տոմինիք Փլէսի, ֆրանսացի հմուտ օփերայագէտը, ամէն կիրակի իրիկուն ֆրանսական ձայնասփիւռէն կուտայ իր հաղորդումի ժամը, Իւն Սեզոն s'Օփերա տիտղոսով և ամէն անգամ ալ իրեն նիւթ ունենալով բազմազգի երգիչներ եւ երգչուհիներ, ու անոնց հետ մտերմիկ հարցազրոյցներ ընելով:

29 Սեպտեմբեր Կիրակի իրիկուն, Տիկին Տոմինիք Փլէսի ֆրանսական հասարակութեան ներկայացուց «եգիպտացի» երգիչ Միքայէլ Գարանֆիլեանը:

Ցարգելի Տիկինը նախ և առաջ հարցումներ ուղղեց երիտասարդ երգիչին, անոր երաժշտական գործունէութեան և Եգիպտոսի երաժշտական շարժումին և մասնաւորաբար օփերայի մասին:

Պրն. Միքայէլ Գարանֆիլեան երկար ծանօթութիւններ տուաւ Եգիպտոսի երաժշտական կեանքին, այդ ասպարէզին մէջ նոր ուղղութիւններու ծնունդին և եգիպտական օփերայի գործունէութեան մասին:

Մօտաւորապէս տասը վայրկեան տեւող այս հարցազրոյցէն ետք, Պրն. Միքայէլ Գարանֆիլեան յաջողութեամբ երգեց Մոցարթի «Տոն Ժուան» օփերայէն եղանակ մը:

Ֆրանսացի բազմամիլիոն ունկնդիրներ լսեցին մեր երիտասարդ հայրենակիցին բամբ ու հաճելի ձայնը, և սակայն, անոնցմէ ոչ ոք պիտի գիտնար թէ «եգիպտացի» երգիչը հայ էր, եթէ յանկարծ զրոյցի ընթացքին Տիկին Տոմինիք Փլէսի հարց տուած չըլլար Միքայէլ Գարանֆիլեանին.

— Բայց ձեր անունը, Միքայէլ Գարանֆիլեան, ատիկա արաբական անուն չէ...

Այդտեղ էր միայն, որ Պրն. Միքայէլ Գարանֆիլեան պատասխանեց թէ ինք «ծագումով հայ եգիպտացի» էր:

Ս. Գ.

«ԱՇԽԱՐՀ»

(Ցապաւումներով)

ԵՐԵՒԱՆԻ ՀԻՄՆԱԴՐՈՒԹԵԱՆ 2750-ԱՄԵԱԿԻՆ ԱՌԹԻՒ

ԷՐԵԲՈՒՆԻԻ ՀԻՄՆԱԴԻՐ ԱՐԳԻՇՏԻ Ա.

Ուրարտուի հզօր արքայ Մենուասին կը յաջորդէ Արգիշտի Ա. (786—764 Ն. Ք.)։ Անոր օրով Ուրարտուի թագաւորութիւնը կը հասնի իր ամենէն հզօր աստիճանին, ռազմական գետնի վրայ։

Ան իր ամբողջ կեանքը անցուց ռազմական գործողութիւններու մէջ։

Անոր արշաւանքներու պատմութիւնը փորագրուած է «Խոռխոռեան» կոչուող նշանաւոր տարեգրութեան մէջ։ Այս տարեգրութիւնը որ բաղկացած է 400 տողէ, հին Արեւելքի ամենամեծ արձանագրութիւններէն մին է։

Անոր բանակները կը հասնին Չլտր լիճի ափերը։ Դիաուեխի թագաւորը ստիպուած կ'ըլլայ կրկին ընդունիլ Ուրարտուի գերիշխանութիւնը և հարկ վճարել։

Արգիշտին ասկէ ետք կը նուաճէ Էրիախի երկիրը (Շիրակ), այժմու Սարիղամիշի, Կարսի շրջանները և այնտեղէն կը տանի հետը աւար ու գերիներ։

Արգիշտին կ'աշխատի ամրապնդել Ուրարտուի տիրապետութիւնը Արարատեան դաշտին մէջ և այդ տիրապետութիւնը տարածել դէպի Հիւսիս։ Երկու անգամ անցնելով Արաքս գետը՝ կը գրաւէ Արարատեան դաշտի միացած մասը և կը հասնի Սեւանայ լճի հիւսիս-արեւմտեան ափը։

Արգիշտիի տարեգրութենէն, ինչպէս և Էլար լճաշէն գիւղերու և այլ վայրերու մէջ անոր թողած արձանագրութիւններէն յայտնի կ'ըլլայ, որ Արաքս գետէն մինչև Սեւանայ լիճն ինկած հողամասին վրայ ապրած են բազմաթիւ ցեղեր, որոնց տնտեսական հիմնական զբաղումը եղած է անասնապահութիւնն ու երկրագործութիւնը։

782ին (Ն.Ք.) Արգիշտի Երեւանի հարաւ-արեւելեան շրջանին մէջ, Նոր Արէշ և Վարդաշէն թաղամասերու միջև գտնուող Արին բերդ կոչուող բլուրին վրայ կը կառուցանէ հզօր քաղաք—ամրոց,

Ուրարտական թագաւորի (Արգիշտի) զինանշանը, բերդի սրահի մուտքին առաջ։
(Լուսանկ. Մ. Պօղիկեանի)

որ կը կոչուի Էրեբունի։ Այս քաղաք—ամրոցի աւերակներուն մէջ յայտնաբերուած արձանագրութիւններէն մէկուն մէջ Արգիշտին կը յայտնէ, որ ան այդ հզօր ամրոցը կառուցած է «Բիաինիլի երկրի հզօրութեան եւ բշնամական երկիրներու ճնշման, հանդարտեցման համար»։

Հետաքրքրական է նշել, որ այս քաղաք-ամրոցին մէջ իբրեւ կայազօր օգտագործելու համար, Արգիշտին հոս կը փոխադրէ Ծոփքէն և Խեթերու երկրէն գերի վերցուած 6600 զինուոր։

Ուսումնասիրողները Երաւացի կը գտնեն, որ այս քաղաք—ամրոցի «Էրեբունի» անունէն յառաջացած է Հայաստանի մայրաքաղաք Երեւանի անունը։

Արարատեան դաշտին մէջ, Արաքսի ձախ ափին, Արգիշտի Ա. իր անունով կը կառուցէ նաեւ մի այլ քաղաք—ամրոց՝ Արգիշտիխինիլին, որ հնագիտական հայերու կողմէ կը վերանուանուի Արմաւիր։ Ան այս քաղաքի շրջակայքին մէջ կը կառուցէ նաեւ ջրանցքներ, կը տնկէ խաղող և մրգատու ծառերու այգիներ։

Կարճ ժամանակի մէջ Էրեբունին և թէ Արգիշտիխինիլին կը դառնան ուրարտական պետութեան հիւսիսային մարզերու վարչական, ռազմական և տնտեսական խոշոր կեդրոնները։

Ցատկապէս Արգիշտի Ա.ի և իրեն յաջորդող որդւոյն Սարտուր Բ.ի թագաւորութեան շրջանին՝ ուրարտացիներու յաղթական նուաճումները հարաւ-արեւելքի, հարաւի և հարաւ-արեւմուտքի մէջ, անոնց շարք մը յաղթանակները Ասորեստանի դէմ ցոյց կուտան, որ Ուրարտուն դարձած էր առաջաւոր Ասիոյ ամենահզօր պետութիւնը։

Ներկայ Թէյշեբաինիի քաղաքը (Կարմիր բլուր) և անոր միջնաբերդը կառուցած է Ռուսաս Բ.։ Այս քաղաքին աւերակները տարածուած են մօտ 40 հեկտար երկարութեան վրայ։ Է. դարուն ան կը դառնայ Անդրկովկասի Ուրարտական պետութեան ռազմական և վարչական խոշոր կեդրոններէն մէկը։

Սոյն ծանօթութիւնները առնուած են «Հայ ժողովրդի պատմութիւն», հատոր Ա. 1963, Հ.Գ. Ժամկոչեանի յօդուածէն, իսկ 1879—1917 շրջանի Երեւանի պատմութիւնը, մանրամասն ուսումնասիրած է աշխարհագրագէտ Թադէոս Խ. Ցակոբեան՝ «Երեւանի պատմութիւնը»՝ իր 1963ին լոյս ընծայած 608 էջնոց հատորով։

Համադրեց՝ Վ.

ՄԱՐԳ ԱՐԵԱՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՄԷՋ

«ՆՈՐԷՆ ԿՈՒ ԳԱՄ ՀԱՅՐԵՆԻՔ»

Այժմէն իսկ կարելի է ըսել, թէ պելճիքահայ երգիչ ու երգահան Մարգ Արեան նոյնքան ժողովրդական է Հայաստանի մէջ, որքան իր ապրած երկրին Պելճիքայի մէջ։ Արդարև, Հայաստանի մէջ անոր տուած 36 համերգներուն տոմսակները սկիզբէն՝ մէկ շաբաթ առաջ արդէն սպառած էին։

Ամբողջ երեք օր, 20.000 ունկնդիրներ Երեւանի մէջ ծափողջունեցին երգիչը։

Մարգ Արեան ինքզինք իր տան մէջ կը զգայ՝ իր պապերու հայրենիքի մայրաքաղաքին մէջ։ Բարեկամներ ու ծանօթներ շարունակ կը շրջապատեն զինք։ Իր ծնողքը և հօրեղբայրը, որոնք Երեւան կը բնակին ու ներկայ եղան անոր առաջին երգահանդէսին, չկրցան իրենց արցունքը զսպել։

«Երեւան» երգը, զոր Մարգ Արեան նուիրած է Երեւանի 2750րդ տարեդարձին՝ մասնաւոր յաջողութիւն մը ունեցաւ երգիչը «Երեւան»ով սկսաւ ու անով վերջացուց իր երգահանդէսը։

Երաժշտական շրջանակները կը շեշտեն երգիչին բազմակողմանի տաղանդը, անոր անսպառ կենսուրախութիւնը, անոր քնարականութիւնն և փայլուն վարպետութիւնը։ Ամենէն խստապահանջ քննադատներն անգամ կ'ընդունին Արեանի երգերուն բացառիկ անկեղծութիւնն ու խոր մարդկայնութիւնը։

Պելճիքահայ երգիչը ոչ միայն բեմի, այլև ֆիլմի մը հերոսը դարձաւ Երեւանի մէջ։ Արդարև, ներկայիս իր մասնակցութեամբ կը նկարահանուի վաւերագրական ֆիլմ մը «Եօթ Սփիւռքահայ Երգեր»ը։ Այս ֆիլմին մէջ արդէն նկարահանուած են ամերիկեան Մեթրոփոլիթըն օփերայի երգչուհիներ Լուսին Ամարա ու Լիլի Չուգասըզեան, ծանօթ երգիչ ու բանաստեղծ Շառլ Ազնաւուր, Համպուրկի օփերայի մեներգիչ Լուիզա Պօղապալեան և ուրիշներ։

ԵՐԵՒԱՆ, Հ.Հ.Գ.ի թղթակիցը կը հաղորդէ.—

— Ես կը մեկնիմ այստեղ ձգելով ոչ միայն սիրտս, այլև ձայնս,— կատակով իր գրոյցն այսպէս սկսեց Մարգ Արեանը (Ցարութիւն Մարգարեան)։ Բայց այդ չէր նշանակեր, թէ ես կը լքեմ իմ հայրենիքը։ Ես նորէն կուգամ այստեղ, նորէն կ'երգեմ իմ հայրենակիցներուս համար։

Երգիչը Հայաստանի մէջ, իրապէս, ծանրաբեռնուած յայտագրով հանդէս եկաւ։ 36 համերգ, որուն ներկայ էին շուրջ 200 հազար երաժշտասէրներ։ Արուեստագէտը ըսաւ, որ ամենայն հաւանականութեամբ Երեւանի մէջ նորէն կ'երգէ՝ Հայաստանի մէջ Խորհրդային իշխանութեան հաստատման 50-ամեակի տօնակատարութեան օրերուն։

«Երեւանէն յետոյ եղայ Լենինականի մէջ, այդ աշխոյժ, հիւրասէր քաղաքը։

«Ես գիտէի, որ Հայաստանի մէջ կը սիրեն իմ երգերը, բայց չէի ընդունելութիւնը գերազանցեց սպասելիքներս։

«Ես զգացի հայրենի հողի բոյրը, շունչը, հմայքն ու ոգին։ Պէտի չմոռնամ Սեւանը, ուր ինծի համար «Կռունկ»ը երգուեցաւ։ Ես լացի, որովհետև այդ երգը երախայ ժամանակս ինծի համար շատ կ'երգէր մայրս։ Բայց արտասուելէ յետոյ անմիջապէս հպարտ զգացի, յիշելով Երեւանի հարիւրաւոր երկաթէ կռունկները, որ հաստատ կը բարձրանան ամէն տեղ, կը բարձրացնեն շէնքեր։ Այդ՝ հայրենիքիս հզօրութիւնը կը վկայէ։

«Գտնուեցայ նաև Դիլիջանի մէջ, ուր երգահաններու համար իրօք հանգստանալու եւ աշխատելու հիանալի պայմաններ են ստեղծուած։ Այցելեցի Ծիծեռնակաբերդ՝ Եղեռնի Զոհերու Յուշարձանը, հոյակապ կառուցուած է»։

Հոկտ.ի 28ին Մ. Արեանը մեկնեցաւ Մոսկուա, ուր տուաւ չորս համերգ։

ՀԱՄԲԱՐՁՈՒՄ ԳԱՐԱՅԵԱՆ

(Շարունակութիւն Գ. էջէն)

գործիչին ու հրապարակագրին՝ ի մի հաւաքէին փունջ մը իր ընտրագրած յօդուածներէն, մէկտեղելով նաև անստորագիր լոյս տեսած խմբագրականներէն ոմանք, գալիք սերունդին փոխանցելու համար անոր անունը և գործը։

Ողբացեալ Գարայեան եգիպտահայ մամուլի երախտաւորներէն մին եղած է, ու տարիներ ամբողջ ղեկավարած է իր պատկանած կուսակցութեան պաշտօնաթերթին ուղղութիւնը։ Ու իր արդար իրաւունքն է, որ իր անունը արձանագրուի այն անուններու կողքին, որոնք եգիպտահայ մամուլի պատմութեան մէջ իրենց արժանաւոր տեղը ունեցած են։

Քուլիսային այն ապերախտ աշխատանքը, որ ողբացեալ Գարայեան տարած է «Արեւ» օրաթերթին շուրջ, ժամանակի ընթացքին կրնայ մոռցուիլ, եթէ այժմէն իսկ պէտք եղած քայլերը չառնուին այս ուղղութեամբ։

Ուրեմն, իր ընկերներուն պարտականութիւն կ'իյնայ ժամանակի թաւալումէն փրկել անոր անունը և յիշատակը, ու փոխանցել ապագայ սերունդին։

Ցարգանք անոր յիշատակին։

3-11-68 Գ. Գ.

ԶԱՀԱԿԻՐ
ԱԶԳԱՅԻՆ ԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐԱՅԻՆ ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹ
7 ՆՈՅԵՄԲ. 1968

ՄԱՐԶԱԿԱՆ

ՄԱՐԶԱԿԱՆ ՇԱՐԺՈՒՄԸ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԸՆԹԵՐՑԱՍՐԱՀԷՆ ՆԵՐՍ

ԳԱՀԻՐԷԻ ՓԻՆԿ–ՓՈՆԿԻ ՀԱՅԿ. ԱՆՀԱՏԱԿԱՆ ԱԽՈՅԵԱՆՈՒԹԵԱՆ ՄՐՑՈՒՄՆԵՐԸ

Հայկական Ընթերցասրահը այս տարի նախաձեռնեց Գահիրէի փինկ–փոնկի հայկական անհատական ախոյեանութեան մրցումներուն։

Այս առթիւ, պատասխանեցին տասնըվեց կրտսեր և երիտասարդ խաղացողներ։

Զատումի մրցումները տեղի ունեցան Հոկտեմբերի ընթացքին և ստեղծեցին մեծ խանդավառութիւն։

Հայկական ախոյեանական այս մրցումներուն համար տրամադրուած երկու բաժակներէն մին՝ մեծերու բաժանմունքինը (16 տարեկանէն վեր) նուիրուած էր Տէր և Տիկին Էտուար Զօրայեաններու կողմէ, իսկ կրտսերներու բաժանմունքինը (մինչև 16 տարեկան)՝ Ընկեր և Ընկ. հի Սարգիս Պալաեաններու կողմէ։

Աւարտական մրցումը տեղի ունեցաւ Հինգշաբթի, 24 Հոկտեմբեր, կ. ե. ժամը 9ին, Հայկական Ընթերցասրահին մէջ, ի ներկայութեան ստուար թիւով երկսեռ երիտասարդներու և ծնողներու։

Նախքան մրցումը, սրահի պատասխանատու քարտուղարը, ընկեր Նուպար Պալաեան, խօսք առաւ և շեշտեց կարևորութիւնը մեր ակումբներէն ներս ստեղծուած մշակութային և մարզական շարժումներուն։ Ընկերը մասնաւորապէս շեշտեց մարզական ոգիի ցուցաբերումը հայ երիտասարդներուն միջև այս մրցաշարքին առթիւ և յորդորեց մեր երիտասարդութեան՝ որ այդ մաքուր ոգին միշտ եւ ամէն առթիւ ցուցաբերեն՝ ապացուցանելու իրենց տիպար հայորդիներ ըլլալը։

Աւարտականի մնացած էին (մեծերու բաժանմունք) Հայկական Ընթերցասրահի անդամներէն Նուպար Մուսայեան եւ Մարտիկ Պալաեան։

Այս մրցումը եղաւ խիստ հետաքրքրական՝ որովհետեւ երկու մրցորդներն ալ լաւ թեքնիք եւ գեղեցիկ խաղարկութիւն մը ցուցաբերեցին. միւս կողմէ երկուքին ալ կարողութիւնները գրեթէ համահաւասար էին։ Ներկաները յաճախ առիթը ունեցան ծափահարելու խաղին ընթացքին տրուած գնդակի գեղեցիկ հարուածներն ու մանաւանդ երկուստեք արտայայտուած մարզական գեղեցիկ ոգին։

Այս խիստ հաճելի եւ հետաքրքրական մրցումը վերջացաւ Մարտիկ Պալաեանի յաղթութեամբը՝ 24/22, 21/17 արդիւնքով։

Ապա տեղի ունեցաւ մրցանակաբաշխութիւնը։

Երիտասարդներու բաժանմունքի ախոյեան Մարտիկ Պալաեան ստացաւ «Զօրայեան» բաժակը, ձեռամբ ընկեր Էտուար Զօրայեանի, իսկ կրտսերներու բաժանմունքին ախոյեանը՝ Պերճ Արթինեան ստացաւ «Պալաեան» բաժակը՝ ձեռամբ սրահի Նախագահ ընկեր Սարգիս Պալաեանի։

Բ. հանդիսացան՝ (մեծերու բաժանմունք) Նուպար Մուսայեան եւ կրտսերներու բաժանմունքէն՝ Վիգէն Վարժապետեան, որոնք ստացան արծաթեայ մետալներ։

Այս մրցաշարքին բոլոր մասնակիցներն ալ ստացան յիշատակի մետալներ։

Ընկեր Նուպար Պալաեան ուրախութեամբ յայտարարեց ներկաներուն, որ Գահիրէի Արեւմտեան շրջանի երիտասարդական կազմակերպութեանց մէջ Հայկական Ընթերցասրահը՝ իր փայլուն գործունէութեանը համար մեծ համակրանք կը վայելէ Ա. Մ. Հ. ի Երիտասարդական Նախարարութեան մօտ եւ այս բանին իբր ապացոյց, Նախարարութեան այդ շրջանի Ընդհ. Տնօրէնութեան որոշումով՝ յառաջիկային այդ շրջանի միութեանց (թիւով 35 միութիւններ) խումբերուն միջև տեղի ունենալիք փինկ–փոնկի ախոյեանական մրցմանց կազմակերպութիւնը յանձնըւած է Հայկական Ընթերցասրահին։ Ներկաները խանդավառ ծափերով ողջունեցին այս յայտարարութիւնը։

Ի վերջոյ խօսք առաւ սրահին Նախագահը։ Ան գովեց եւ շնորհաւորեց մեր մարզասէր երիտասարդները՝ իրենց ցոյց տուած մաքուր եւ մարզական ոգիին համար։ Խօսքը ուղղելով երիտասարդներուն՝ ընկերը ըսաւ թէ հպարտ են բոլորը հայ երիտասարդներուն ընկերական սիրոյ և յարգանքի արտայայտութիւններուն ի տես և միւս կողմէ դիտել տուաւ բոլորին՝ որ փինկ–փոնկը, որ այսքան ժողովրդական դարձած մարզախաղ մըն է այսօր, իր ըստեղծման առաջին օրերէն իսկ Հայկական Ընթերցասրահին մէջ ջերմօրէն ընդունուած է և Սրահը ԱՄՀի մէջ առաջինը եղած է, որ կիրարկած է այս մարզախաղը 1931 թուականին։ Ընկերը տեղեկացուց ներկաներուն նաև, թէ Եգիպտոսի մէջ փինկ–փոնկի ֆետերասիոնի հիմնադիր միութիւններէն մին եղած է Հայկական Ընթերցասրահը և ուր յաճախ տեղի ունեցած են Երկրին ախոյեանական մրցումներէն շատերը։

Ընկեր Սարգիս Պալաեան իր խօսքերը վերջացուց յաջողութիւն և յառաջդիմութիւն մաղթելով բոլորին։

ՄԵՔՍԻԿԱՅԻ ՈՂԻՄՊԻԱԿԱՆԻՆ ԱՐԴԻՒՆՔՆԵՐԷՆ

ԳԵՐՄԱՆԱՑԻ ՔՐԻՍԹՈՖ ՀԻՆ 50 ՔԻԼՈՄԵԹՐ ՔԱԼԵԼՈՒ ԱԽՈՅԵԱՆ (4.20.13.6 ԺԱՄ)

Յիսուն քիլոմեթր քալելու մրցումին ոսկեայ մետալին արժանացաւ Արեւելեան Գերմանիայէն Քրիսթոֆ Հոն՝ միջոցը կտրելով 4.20.13.6 ժամէն, որը շատ հեռու է Թոքիոյի ողիմպիականի մրցանիշէն (4.11.12.4 ժամ)։ Արծաթեայ մետալին արժանացաւ հունգար Անաթոլ Գիս, իսկ պրոնզեայ մետալը ստացաւ ամերիկացի Եանկ։

ՌՈՒՍ ՔՈՒԶՆԵՑՈՎ ԾԱՆՐԱԲԱՐՁՈՒԹԵԱՆ ԱԽՈՅԵԱՆ (475 ՔԻԼՈԿՐԱՄ)

Ծանրաբարձութեան մրցումներուն Քուզնեցով վերցուց 475 քիլոկրամ՝ 3 շարժումով։ Բ. դիրքը գրաւեց ճափոնցի Մուսաշի Օհոշի (455 քիլոկրամ), իսկ գ. տեղը՝ հունգար Մարգոս (440 քիլոկրամ)։

ԾԱՆՐԱԲԱՐՁՈՒԹԵԱՆ ՓԵՏՈՒՐ ԿՇԻՌՔԻ ԱՌԱՋՆՈՒԹԻՒՆԸ ՇԱՀԵՑԱՒ ՃԱՓՈՆՑԻ ԽՈՇԻՆՈՊԱ ՄԻԱՔ (392.5 ՔԻԼՈԿՐԱՄ)

Այս մրցումին կը մասնակցէին բաւական մեծ թիւով մարզիկներ։ Ոսկեայ մետալը շահեցաւ ճափոնցի Խոշինոպա Միաք՝ 392.5 քիլոկրամով, արծաթեայ մետալը՝ ռուս Շանտիզ 387.5 քիլոկրամով, իսկ պրոնզեայ մետալը՝ ախոյեանին կրտսեր եղբայրը Խուշիուքի Միաքը՝ 385 քիլոկրամով։

ԾԱՆՐԱԲԱՐՁՈՒԹԵԱՆ ԹԵԹԵՒ ԿՇԻՌՔԻ ԱԽՈՅԵԱՆ ԼԵՀ ՎԼԱՏԻՄԻՐ ՊԱԶԱՆՈՎՍՔԻ ՎԵՐՑՈՒՑ 437.5 ՔԻԼՈԿՐԱՄ

Լեհ Վլատիմիր Պազանովսքի յաջողեցաւ թեթև կշիռքի մրցումին վերցնել 437.5 քիլոկրամ և արժանացաւ ոսկեայ մետալին, իրանցի Պարֆիզ Կալաեար ստացաւ արծաթեայ մետալը (422.5 քիլոկրամ) և լեհ Զիլինուքի գրաւեց գ. տեղը (420 քիլոկրամ)։

ՎԱՀԱՆ ԳԱԶԱՆՃԵԱՆ

ԾՆՈՒՆԴ

Ուրախութեամբ կը տեղեկանանք, որ Տէր եւ Տիկին Յակոբ Սերայտարեան (Մոնթրէալ) Նոյեմբեր 1ին բախտաւորուած են առաջինեկ աղջիկ զաւակով մը եւ զայն անուանակոչած՝ Դալին։

Կը շնորհաւորենք բախտաւոր ծնողքը եւ մեծ ծնողներ՝ Տէր եւ Տիկին Գեղամ Պչաքճեանները։

ՆՈՒԻՐԱՏՈՒՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

(ԵԳԻՊՏԱԿԱՆ ԴԱՀԵԿԱՆՈՎ)

Իրենց սիրեցեալ ամուսնոյն և հօր՝ ողբ. Պետրոս Մուղալեանի մահուան քառասունքին առթիւ և անոր անմոռանալի յիշատակին, Տիկին Սաթենիկ Մուղալեան, Տէր և Տիկին Արթօ Մուղալեան, Տէր և Տիկին Էտուար Ղազարոսեան, Տէր և Տիկին Լուտվիկ Պօյաճեան կը նուիրեն.

Եկեղեցւոյ Պայծառութեան	
Գերեզմանատան	
բարեզարդութեան	500
«Այծեմնիկ»ին	500
Նուպարեանի ճաշի սեղանին	500
Արգարեան Դարմանատան	500
Աղքատախնամին	500
«Տիգրան Երկաթ» Ուս. Միութ.	500
Գահիրէի Հայ Կարմիր Խաչին	500
«Արև»ին	300
«Յուսաբեր»ին	300
«Զահակիր»ին	300

(Ստանալ Գահիրէի Ազգային Առաջնորդարանէն)

Իրենց սիրելի զաւկին՝ Նուպարի ապաքինման ուրախ առթիւ, Տէր և Տիկին Միսաք Տընկճեան կը նուիրեն.

Հայկական Ընթերցասրահին	100
«Զահակիր»ին	100

«ԶԱՀԱԿԻՐ»ԻՆ

Տէր և Տիկին Վարդան և Օլկա Քէշիշեաններու (Նիւ Եորք) մանչ զաւակով մը բախտաւորուած ըլլալնուն ուրախ առթիւ (եւ զոր անուանակոչած են Զարմայր—Սարգօ), վասն շնորհաւորութեան՝ Տէր և Տիկին Երուանդ Թաշճեան կը նուիրեն 100 ե. դ.։

Տէր և Տիկին Գեղամ Պչաքճեան 100 ե. դ. կը նուիրեն առաջինեկ թոռնիկով մը բախտաւորուած ըլլալնուն ուրախ առթիւ։

Պր. Շանթ Ս. Պալաեանի ընդ Օր. Քրիսթիան Ժարժուրայի նշանախօսութեան ուրախ առթիւ, վասն խնդակցութեան կը նուիրեն.

Տէր և Տիկ Արթօ Պըլըքտանեան	200
» » Սիմոն Նիկոլեան	100
» » Հրանդ Ճերմակեան	100

ՇՔԵՂ ՀԱՆԴԻՍՈՒԹԻՒՆ

ՆՈՒԻՐՈՒԱԾ

ԵՐԵՒԱՆԻ

ԺԻՄՆԱԴՐՈՒԹԵԱՆ 2750 ԱՄԵԱԿԻՆ ԱՌԹԻՒ

կազմակերպութեամբ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԸՆԹԵՐՑԱՍՐԱՀԻ ՎԱՐՉՈՒԹԵԱՆ ԵՒ «ԶԱՀԱԿԻՐ» ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹԻ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ

տեղի կ'ունենայ

Կիրակի, 10 Նոյեմբեր 1968, կ. ե. ժամը 6.30ին

Հայկական Ընթերցասրահին Մէջ

ՀՈՎԱՆԱՒՈՐՈՒԹԵԱՄԲ

ԱՐԺ. Տ. ՍԱՀԱԿ Ա. ՔՀՅ. ՇԱՔԱՐԵԱՆԻ

(Առաջնորդական Փոխանորդ Գահիրէի հայոց)

ՆԱԽԱԳԱՀՈՒԹԵԱՄԲ

ՊՐ. ԱՐԹՕ ՊԸԼԸՔՏԱՆԵԱՆԻ

(Ատենապետ Պասկ. Քաղաքական Ժողովի)

ԿԸ ԲԱՆԱԽՕՍԵՆ

ԱԼԵՔՍԱՆԴՐ ՍԱՐՈՒԽԱՆ

(անուանի երգիծանկարիչ եւ հասարակական գործիչ)

ՍԱՐԳԻՍ ՊԱԼԱԵԱՆ

(Նախագահ Հայկական Ընթերցասրահի)

պիտի գործադրուի գեղարուեստական պատշաճ յայտագիր (երգ, նուագ, արտասանութիւն, կենդանի պատկեր, եւայլն)

ՊԻՏԻ ՑՈՒՑԱԴՐՈՒԻՆ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԿԻՆՈԺԱՊԱՒԷՆՆԵՐ

Գեղարուեստական բաժնին պիտի յաջորդեն

ԽՐԱԽՃԱՆՔ ԵՒ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

ԱՌԱՋՆՈՐԴՈՒԹԵԱՄԲ ԽԱՆԴԱՎԱՌ ՆՈՒԱԳԱԽՈՒՄԲԻ

Հայութիւնը անխտիր կը հրաւիրուի

ՄՈՒՏՔԸ ԱԶԱՏ Է

ԵՐԵՒԱՆԻ 2750 ԱՄԵԱԿԻ ՏՕՆԱԿԱՏԱՐՈՒԹԻՒՆ

Արաբ եւ Հայ Հասարակութեան Համար

ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹԵԱՄԲ

ՀԱՅԿ. ԸՆԹԵՐՑԱՍՐԱՀԻ ՎԱՐՉՈՒԹԵԱՆ

ՆԱԽԱԳԱՀՈՒԹԵԱՄԲ

ԸՆԿԵՐ ՆՈՒՊԱՐ ՊԱԼԱԵԱՆԻ

ՏԵՂԻ Կ'ՈՒՆԵՆԱՅ

Ուրբաթ, 15 Նոյեմբեր 1968, կ. ե. ժամը 9ին

ԱՐԱԲԵՐԷՆՈՎ ԿԸ ԲԱՆԱԽՕՍԷ

ՊՐ. ԱՐԱՄ ՄՈՎՍԷՍԵԱՆ

ԿԸ ՑՈՒՑԱԴՐՈՒԻՆ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԿԻՆՈԺԱՊԱՒԷՆՆԵՐ

ՄՈՒՏՔԸ ԱԶԱՏ Է ԲՈԼՈՐԻՆ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԸՆԹԵՐՑԱՍՐԱՀ ԳԱՀԻՐԷ

Այսօր, Հինգշաբթի, 7 Նոյեմբեր 1968, կ. ե. ժամը 8.30ին

ԵՐԻՏԱՍԱՐԴԱԿԱՆ ՀԱՒԱՔՈՅԹ

կը դասախօսէ

ԿԱՐՕ ԵՐԶՆԿԱՑԵԱՆ

նիւթ ունենալով

ՀԱՅՐԵՆԻ ՏՊԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ԽԱՂԵՐ ԵՒ ԶՈՒԱՐՃԱԼԻՔՆԵՐ

Հինգշաբթի, 14 Նոյեմբեր 1968, կ. ե. ժամը 8.30ին

ՄՇԱԿՈՒԹԱՅԻՆ ԵՐԵԿՈՅԹ

Ընթերցում ԱՒԵՏԻՍ ՄՈՎՍԷՍԵԱՆԻ կողմէ

«ԵՐԵՒԱՆ 2750 ՏԱՐԵԿԱՆ Է»

Խաղեր և Զուարճալիքներ

Հայ երիտասարդութիւնը սիրով կը հրաւիրուի

Կիրակի, 17 Նոյեմբեր 1968, ամբողջ օրը

ԶԲՕՍԱՊՏՈՅՏ ԴԷՊԻ «ՍԻԹԷ ՏԷ ԹԱՆԹ»

ՀԱՆԳՍՏԱՒԷՏ ԻՆՔՆԱՇԱՐԺՆԵՐՈՎ

Մասնակցութեան սակ 65 ե. դ.

Արձանագրութեան և մանրամասնութեանց համար դիմել Սրահ, Հ. Մ. Մ. ի Երիտ. Մասնաճիւղի վարչութեան, ամէն երեկոյ ժամը 8–10։

ՉԱՀԱԿԻՐ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐԱՅԻՆ ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹ

چاهاكير
جريدة أسبوعية
ص.ب ٢١١١ بالقاهرة ج.ع.م - ت ٩١٥٠١٣
صاحبة الامتياز : السيدة عايدة سيروبيان (بالايان)

TCHAHAKIR
HEBDOMADAIRE ARMENIEN
B.P. 2111 Le Caire (R.A.U.) • Tél. 915013
Adresse Télégraphique . TCHAHAKIR, Cairo
Rédacteur en chef ; SARKIS BALAYAN

Արտօնատէր — ԱՅԻԴԱ ՍԻՐՈՒԲԵԱՆ
Սեփականատէր խմբագիր — ՍԱՐԳԻՍ ՊԱԼԱԵԱՆ

Հիմնուած 1948ին
Տպաքանակ 3000

ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ ԹԻՒ 254 — ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 14 ՆՈՅԵՄԲԵՐ 1968

ՀԱՏԸ ՂՐՈՒՇ 2,5 Եգ. Դհկ. Կամ 25 Լիր. Դհկ.

عدد رقم ٢٥٤ — الخميس ١٤ نوفمبر ١٩٦٨

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԸՆԹԵՐՑԱՍՐԱՀԻՆ ՄԷՋ

ԵՐԵՒԱՆԻ 2750-ԱՄԵԱԿԸ ՆՇՈՒԵՑԱՒ

ՄԵԾ ԵՒ ԱՐԺԱՆԱՒԱՅԵԼ ՇՈՒՔՈՎ

Ամենայն հայոց քաղաքամայր Երեւանի 2750ամեակը փառահեղ կերպով տօնակատարուեցաւ Մայր Հայրենիքին մէջ։ Հանդիսութեանց շարքը տարածուեցաւ հայրենի սահմաններէն դուրս եւ ահա Գահիրէի հայութիւնն ալ մասնակից եղաւ անոնց՝ շնորհիւ

Ալեքսանդր Սարուխան խօսած պահուն

Հայկ. Ընթերցասրահի վարչութեան եւ «Ջահակիր»ի խմբագրութեան կազմակերպած շքեղ տօնակատարութեան։

Արդարեւ, անցեալ կիրակի՝ 10 Նոյեմբեր 1968, Գահիրէի Հայկական Ընթերցասրահը ժամադրավայրը եղած էր հայրենակարօտ եւ հայրենասէր ազգակիցներու, որոնք փութացած էին հոն՝ իրենց հայրենաբաղձ հոգիները նոր աւիւնով եւ դիմադրական նոր ուժով զօրացնելու համար։

Սրահի մուտքին՝ երկու օրիորդներ հանդիսականներուն կուրծքերը կը զարդարէին 2750-ամեակը խորհրդանշող գունաւոր կրծքանշաններով։

Սրահին մէջ կը հնչէին հայկական նորագոյն եղանակներ, որոնք կը ստեղծէին ջերմ մթնոլորտ մը։ Պատերը զարդարուած էին հայրենի տեսարժան վայրերու եւ հայ ականաւոր եւ յայտնի անձնաւորութեանց լուսանկարներով, որոնց շուրջ կային մեծատառ լոզունգներ. «Երեւանը սիրտն է Հայաստանի եւ հոգին հայ ժողովուրդին», «Երեւանը ամենահին, բայց ամենաարդիական քաղաքն է», «Երեւանը դարձած է ճարտարարուեստական մեծ կեդրոն մը»։

Այս շքեղ հանդիսութիւնը կը հովանաւորէր Արժ. Տ. Սահակ Ա. Քհնյ. Շաքարեան (Առաջն. Փոխանորդ Գահիրէ հայոց), եւ կը նախագահէր Պր. Արթօ Պըլըքթանեան (Ատենապետ Պատկ. Քաղաքական Ժողովի)։ Ներկայ էին Հոգշ. Տ. Ներսէս Վրդ. Բապուճեան Պր. Ցովհ. Քէհնեայեան (Ատենապետ Պատկ. Թեմական Ժողովի), Տէր և Տիկին Պարոյր Թալալեան (Սովետ. դեսպանատան անձնակազմէն), Ազգ. Իշխանութեանց անդամներ, քոյր միութեանց ներկայացուցիչներ եւ հոծ թիւով հանդիսականներ։

Օրուան բանախօսներն էին ականատես երկու վկաներ, որոնք իրենց սեփական աչքերով տեսած էին Հայաստանի անհաւատալի վերելքը, պտտած էին Երեւանի լուսազարդ փողոցներուն մէջ, խմած անոր զուլալ ջուրն ու անապակ գինին եւ մօտ ամիս մը ապրած էին բնիկ երեւանցիին հետ։

Դաշնամուրի վրայ նուագուած «Ծաղկիր ազատ իմ հայրենիք» էն ետք, զոր ներկաները ունկնդրեցին յոտնկայս, ներածական խօսքով բեմ բարձրացաւ սրահի վարչութեան ժրաջան անդամուհիներէն ընկերուհի Մարկրիթ Յակոբեան, որ ի մէջ այլոց ըսաւ.

«Այսօր ծնած է ալեհեր Էրեբունին։

Այսօր ծնած է յաւէրժ երիտասարդ Երեւանը։

Հայաստանի մայրաքաղաք Էրեբունի—Երեւանի 2750 տարին մեր ժամանակ յոբելեանն է բազմաչարչար հայ ժողովուրդի ստեղծագործ աշխատանքին։

Արդարեւ, հայ ժողովուրդը դիմանալով ժամանակի բոլոր աւերներուն՝ մնացեր է յաւէրժ կենդանի եւ յաւէրժ երիտասարդ, Երեւանը, կրնանք իրաւամբ համարել երկրագունդի ամենեն երիտասարդ քաղաքներէն մէկը, իր գեղաքանդակ կառոյցներով, հրապարակներով, պողոտաներով, ծառուղիներով, լճակներով, նաեւ գործարաններով եւ գիտութեան, մշակոյթի եւ կրթական օճախներով։ Եւ այդ հրաշքը պատահեր է ասկէ 50 տարիներ առաջ՝ շնորհիւ Նոյեմբերեան Յեղափոխութեան լուսապայծառ իրականութեան։

Եւ այսօր՝ վերածնած Երեւանը իր կենսաշունչը կը հաղորդէ գաղթական հայութեան։

Այո, սփիւռքը հպարտ է կրկնակի շքանշանակիր իր Երեւանով եւ անոր բազկերակին կշռոյթով հրճուանքով կ'երգէ նոր օրերու «Անեզակն Արդար»ը։

Այո, հայ ժողովուրդի գաղթականս մենք բեկորներս, այսօր կարող ենք արդարօրէն հպարտանալ, հպարտանալ առանց ազգային սնապարծութեան եւ մեր ովսաննաները միացնել մեր հայրենի եղ-

(Շար. տես էջ 2)

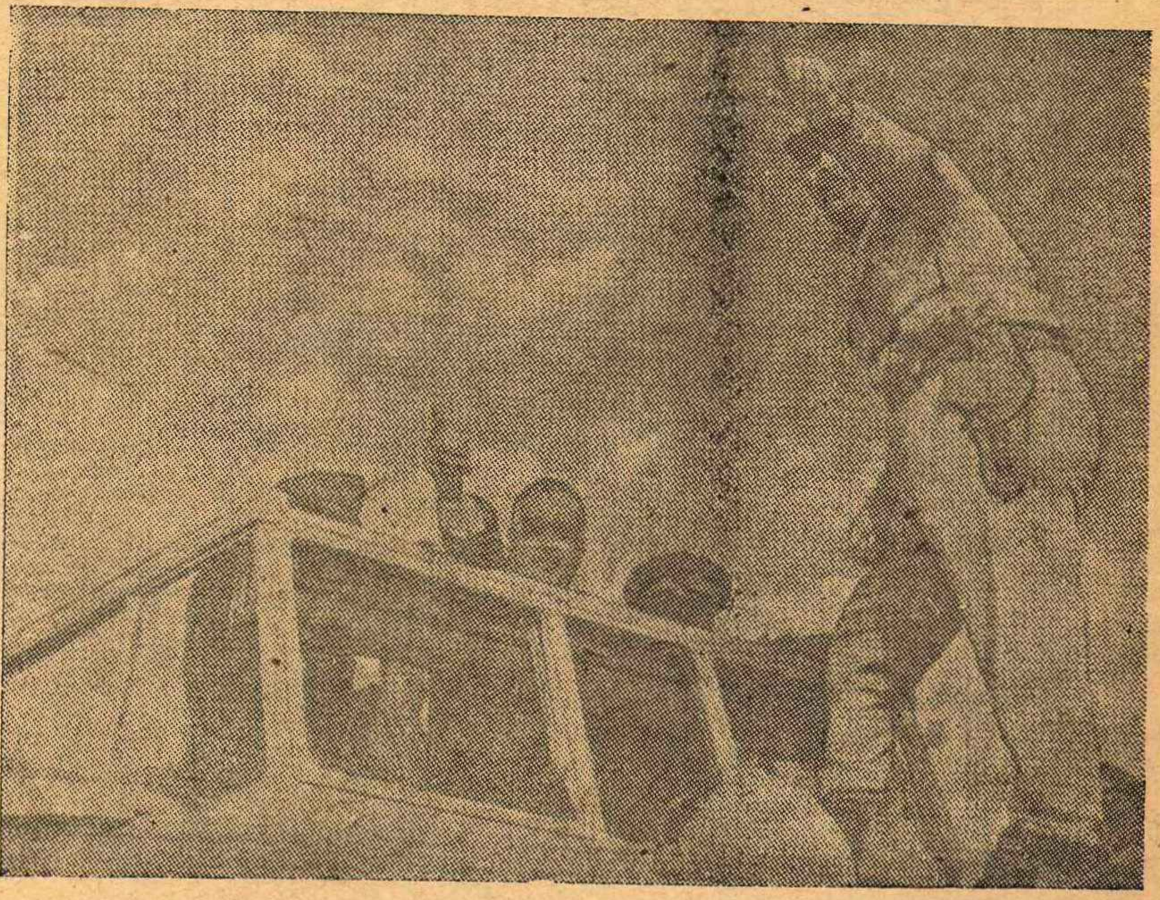
ՆԱԽԱԳԱՀ ՔԱՄԱԼ ԱՊՏԷԼ ՆԱՍԷՐ

ՆԵՐԿԱՅ ԵՂԱՒ ՎԵՐՋԻՆ ՌԱԶՄԱՓՈՐՁԵՐՈՒՆ

Սպառազէն, օդային եւ զրահապատ ուժերու վերջին ռազմափորձերը տեղի ունեցան ճակատին ետեւի գիծերուն վրայ։ ԱՄՀի Նախագահը Երկուշաբթի, 11 Նոյեմբեր, ներկայ եղաւ ու մասնաւոր հրամայլով մը հետեւեցաւ այդ փորձերուն։

Նախագահի կողքին կը գտնուէին Փերիք Մոհամէտ Ֆաուզի, Փերիք Ապտ լ Մոնէյմ Րիատ եւ Իրաքի փոխ վարչապետ Փերիք Սալէհ Մահտի Ամմաշ։

Այս առթիւ պատերազմական Նախարարը յայտարարեց՝ թէ վստահ է ԱՄՀի զինեալ ուժերուն պատերազմելու կարողութեան վրայ, զինապատներու եւ թեքնիքի բարձր մակարդակով։

ՄԵԾ ՀԱՅՐԵՆԱՍԷՐ ԵՒ ՀԱՍԱՐԱԿԱԿԱՆ ԳՈՐԾԻՉ

ԸՆԿԵՐ ՀՐԱՉ ԳԱԼԸՆԵԱՆ ՈՉ ԵՒՍ Է

Երկուշաբթի 11 Նոյեմբերի առաւօտեան, Աղեքսանդրիայէն ստացուած հեռաձայնային հաղորդակցութիւն մը կը գուժէր անակնկալ մահը մեր սիրելի ընկերներէն՝ մեծ հայրենասէր եւ հասարակական գործիչ Հրաչ Գալընեանի, որ երկու ամսուան շրջագայութենէն ետք, հազիւ մի քանի օրեր առաջ իր ազնուափայլ տիկնոջ հետ վերադարձած էր ԱՄՀ։

Արդարեւ, ողբ. ընկերը Լիբանան եւ Սուրիա իր այցելութիւններէն ետք՝ շուրջ մէկ ամիս մնաց մայր հայրենիքի մէջ, ուր ներկայ եղաւ «Երեւանի 2750-ամեակի» փառահեղ տօնակատարութեանց։ Այս առթիւ՝ Ս. Հայաստան հրաւիրուած սփիւռքահայ գրողներու խումբին մաս կազմեց ողբացեալը իբր «Ջահակիր»ի մասնաւոր թղթակից եւ պատիւը ունեցաւ միւսներուն հետ ընդունուելու վարչապետ Բաղալ Մուրատեանի կողմէ եւ ունեցաւ զրոյց՝ սփիւռքահայութեան հետաքրքրող հարցերու մասին։

Մոսկուայէն Լոնտոն անցնելով՝ Տէր եւ Տիկին Գալընեաններ մէկ շաբաթ իրենց մասնագիտացող զաւկին մօտ անցընելէ ետք, Հինգշաբթի, 7 Նոյեմբերին վերադարձան ԱՄՀ։

«Ջահակիր»ի բոլոր ընթերցողներն ու բարեկամները անհամբերութեամբ կը սպասէին մեր սիրելի եւ պատուական աշխատակիցին ճամբորդական տպաւորութիւնները կարդալու։ Սակայն ափսո՜ս, հայրենիքի հանդէպ սիրոյ անկեղծ զգացումներով խանդավառ ընկերը ԱՄՀ վերադառնալէն հազիւ երեք օր ետք՝ անակնկալօրէն հոգին կ'աւանդէր, խոր սուգի մատնելով ոչ միայն իր ընտանեկան պարագաները, այլեւ իր բոլոր ընկերներն ու բարեկամները, որոնց մօտ կը թողու անջնջելի յիշատակներ։ Անոր կեանքին եւ գործին մասին հանգամանօրէն պիտի անդրադառնանք «Ջահակիր»ի յաջորդ թիւերուն մէջ։

Ողբացեալ ընկեր Հրաչ Գալընեանի յուղարկաւորութիւնը կա-

ՈՂԲ. ՀՐԱՉ ԳԱԼԸՆԵԱՆ

տարուեցաւ Երկուշաբթի, 11 Նոյեմբեր, կ. ե. ժամը 4ին, Աղեքսանդրիոյ Ս. Պօղոս Պետրոս եկեղեցիին մէջ, ի ներկայութեան սգակիրներու եւ յուղարկաւորներու հոծ բազմութեան մը, որոնց մէջ կը նշմարուէին Աղեքսանդրիոյ եւ Գահիրէի Ազգ. Իշխանութեանց անդամներ, ազգային զանազան մարմիններու, հոգաբարձութեանց, մարզական եւ մշակութային միութեանց ներկայացուցիչներ, ղեկավարներ եւ անդամներ, «Վիւլքան» (Գալընեան եւ ընկ.) հաստատութեան պաշտօնէութիւնն ու բանւորութիւնը, բազմաթիւ բարեկամներ եւ օտար զանազան հաստատութեանց եւ գործարաններու ներկայացուցիչներ։

Թաղման կարգը կատարեցին Տէր Ցուսիկ եւ Տէր Վարդան քահանաները, որմէ ետք Հայ Աւետարանական համայնքի Վերապատուելի Մանուէլ Ճինպաշեան եկեղեցւոյ մէջ դամբանական քարոզ մը խօսեցաւ։ Ապա ողբացեալին դագաղը իր աշխատանոցի բանուորներն, ուն կողմէ ուսամբարձ տարուեցաւ մեռելակառք եւ յուղարկաւորներն ու թափօրը ճամբայ ելաւ դէպի Շաթպիի գերեզմանատունը։

Թաղման վերջին կարգը կատարուեցաւ գերեզմանատան Ս. Գէորգ Մատրան մէջ։

Դագաղը հող իջեցնելէ առաջ, յանուն հայ մշակութային կազմակերպութեանց՝ Հայկական Ընթերցասրահ (Գահիրէ), Հայ. Գեղ. Միութիւն (Գահիրէ), Կոկանեան Սրահ (Հելիոպոլիս), Հայկական Ընթերցասրահ (Աղեքս), «Տիգրան Երկաթ» Հայ Մշակութային Միութիւն (Աղեքս.) եւ յանուն եգիպտահայ մամուլին՝ «Ջահակիր» եւ «Արեւ» թերթերուն, Պր. Երուանդ Թաշճեան դամբանական մը խօսեցաւ՝ գրուատելով ողբացեալին արժանիքները եւ անոր ցուցաբերած հայրենասիրական զգացումները եւ օգտակարութիւնները հայ մշակոյթին եւ հայապահպանման գործին։

Արտասուաթոր աչքերով լի, ներկաները տակաւին չէին կրնար հաւատալ՝ թէ առողջ ու կենսունակ այս պատուական հայը կրնար այսքան վաղ բաժնուիլ իր սիրելիներէն եւ բարեկամներէն։

Այս տխուր առթիւ՝ բազմաթիւ ծաղկեպսակներ ուղարկուած

(Շար. տես էջ 2)

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔ

Երեւանի 2750-ամեակը Գահիրէի Մէջ

(Շարունակութիւն Ա. էջէն)

բայրներու եւ քոյրերու բերկրանքի կոչերուն եւ համընդհանուր համանուագով մը լիաթոք շեփորել «Փա՜ռք քեզ, փա՜ռք դու վերածնուած Երեւան»։

Ընկերուհի Յակոբեան ապա վարեց հանդէսը՝ հետզհետէ բեմ հրաւիրելով գեղարուեստական յայտագրին մասնակցողները։

Փոքրիկ ասմունքող Նուպար Պահատրեան արտասանեց Վահագն Կարենցի «Երեւան»ը։ Մայտա Պալաեան կարդաց օրուան նախագահ Պր. Արթօ Պըլըքտանեանի նամակը՝ ուղղուած սրահի վարչութեան եւ որուն շահեկան բովանդակութեան համար կը հրատարակենք.

Օրուան հանդիսավարուհի ընկ.հի Մարգրիտ Յակոբեան

«Պաս. Վարչութիւն
Հայկական Ընթերցասրահի
Գահիրէ

Յարգելի Տեարք,

Սիրով կ'ընդունիմ Երեւանի 2750ամեակին առթիւ Ձեր Տօնակատարութեան նախագահութեան պատուոյ պաշտօնը՝ զոր բարի եղած էք առաջարկելու ինծի։

Ինչպէս մեր միւս մշակութային սրահներուն, հրճուանքով եւ գնահատանքով կը հետեւիմ նաեւ Հայկական Ընթերցասրահի ջերմիկ եւ տեսակ մը ընտանեկան կեանքին,

Տօնակատարութեան ներկայ հասարակութենէն մաս մը

կազմակերպած հայրենանուէր ձեռնարկներուն եւ իր շատ ազգօգուտ ուղղութեան։ Մեր մշակութային սրահները, ինչպէս մեր մարզական ակումբները, կը կազմեն յառաջապահ ուժերը այն գրոհին եւ ազգային յարատեւ պայքարին՝ զոր կը մղեն մեր Եկեղեցին եւ Դպրոցը, սփիւռքի մէջ, պաշտպանելու համար գաղութը այլասերումէ եւ վերջնական ձուլումէ։ Այս առթիւ, սրտանց կը շնորհաւորեմ Հայկական Ընթերցասրահի վարչութիւնը, իր բոլոր անդամներն ու գործակիցները, ինչպէս նաեւ «Ջահակիր»ի ընտանիքը, ազգապահպանման ուղղութեամբ իրենց յարատեւ, զոհաբերող, հայրենասէր եւ նուիրեալ ճիգերուն եւ արդիւնքներուն համար։ Կը խնդրեմ որ հոս, բոլորը ընդունին նաեւ ապագայի իմ լաւագոյն մաղթանքները։

Այսօրուան, Երեւանի 2750-ամեակին առթիւ Ձեր կազմակերպած այս տօնակատարութիւնը՝ ազգային արդար եւ մեծ հպարտութեամբ կը լեցնէ ամէն հայու սիրտ, մեծ թէ փոքր, որովհետեւ եթէ Ս. Էջմիածինը հայութեան եւ Հայաստանի տեսակ մը ազգային խիղճն է, մեր լուսաշող եւ գեղատեսիլ քաղաքամայր Երեւանը, անկասկած, ազգին եւ հայրենիքին սիրտը եւ ողեղն է։ Երբ սփիւռքի մէջ Հայաստան բառը արտասանենք, անմիջապէս մեր աչքերուն առջեւ կը պատկերանայ Երեւանը, փառաւորապէս տարածուած եւ հանգչած ալեհեր Մասիսին առջեւ։ Մանաւանդ սփիւռքահայութեան համար Երեւանը համազօր է Հայաստանի, լիակատար խորհրդանիշ մըն է ան, տեսակ մը մոգական բառ. կը բաւէ արտասանել Երեւան բառը, որպէսզի, մեզի համար, ամբողջ հայրենիքը յայտնուի եւ պարուրուի անոր մէջ։

Այս պայմաններուն տակ, դիւրահասկնալի է սփիւռքահայութեան ցնծութիւնը եւ հպարտութիւնը՝ երբ կը տօնուի իր քաղցր Երեւանին 2750ամեակը։ Մեր այսօրուան յարգելի զոյգ բանախօսները պիտի տանին ու կապեն մեզ հայրենիքի մեր եղբայրներուն եւ քոյրերուն, այսպէսով մասնակից ընելով սփիւռքահայերս հայրենիքի մեր հարազատներու բերկրանքին։

Իղձ մը ունիմ այս առթիւ. բոլոր անոնք՝ որոնք չեն կրցած ցարդ տեսնել մեր բարձրացող եւ գեղակերտուող հայրենիքը, ունենան հնարաւորութիւնը եւ բախտաւորութիւնը զայն ի մօտոյ տեսնելու։

Ջերմագին մաղթանքներով անվերջ եւ դալարագեղ կեանքի՝ քաղաքամայր մեր Երեւանին եւ Հայրենիքին։

Եւ յաջողութեան մաղթանքներով Ձեր ազգանուէր գործունէութեան,

Ձերդ՝
ԱՐԹՕ ՊԸԼԸՔՏԱՆԵԱՆ

Պր. Պետրոս Գոգորեան ջութակի վրայ նուագեց Շուպերթէն եւ Կոմիտասի «Կաքաւիկ»ն ու «Ծիրանի Ծառ»ը, դաշնամուրի վրայ անոր կ'ընկերակցէր Տիկին Շաքէ Ալեքսանեան։

Նորա Էքսէրճեան ապրումով արտասանեց Սարմէնի «Երեւան»ը։

Ապա հանդիսավարուհին բեմ հրաւիրեց օրուան առաջին բանախօսը՝ ծանօթ եւ անուանի երգիծանկարիչ եւ հասարակական գործիչ Պր. Ալեքսանդր Սարուխանը։

Յարգելի բանախօսը, որ քանի մը ամիսներ առաջ կը գտնուէր Մայր Հայրենիք՝ այսպէս սկսաւ իր խօսքը. (կուտանք փոքրիկ հատուածներ)

«Ես երէ հոս, այսօր, ի՞նչ ալ ըսեմ, ի՞նչ ալ պատմեմ՝ իրականութեան պիտի չհամապատասխանէ, որովհետեւ իմ տեսածներէն երեք ամիսով հեռու եմ եւ արդէն շատ բան փոխուած է հոն։

Տէր եւ Տիկին Օննիկ Աւետիսեանը, տիկինս ու ես մեր կեանքին լաւագոյն եւ ամենայիշատակելի օրերը անցուցինք Հայաստանի մէջ, եւ մենք երախտագիտական զգացումներ ունինք հանդէպ անոնց՝ որոնք առիթը ընծայեցին մեզի այցելել մեր Մայր Հայրենիքը։

Սարգիս Պալաեան խօսած պահուն

Դուք բեմին վրայ կը տեսնէք 2750 թուականը, այ՛ո ճիշդ է, Երեւանը 2750 տարեկան է, բայց իրականութեան մէջ վերջին 50 տարիներն են որ այսօրուան Երեւանի իրական պատկերը կազմած են. եւ գիտէ՞ք ինչ պայմաններու եւ կացութեան մէջ հայ ժողովուրդը շինած ու գեղեցկացուցած է Երեւանը։ Աւերակ դարձած երկիր, եղեռն անցուցած եւ անդունդին ծայրը հասած ժողովուրդ. բայց անխորտակ հաւատքի ու կամքի տէր եւ շինարար այդ ժողովուրդն է որ կանգնած է փառքի կոթողներ։ Մատենադարանը՝ որուն նմանը կը կարծեմ թէ աշխարհի մէջ չկայ, եւ որուն համար գերմանացի մը արձանագրած է. «Եթէ նոյնիսկ ուրիշ բանի մը համար չէր արժեր այցելել Հայաստան՝ միայն այս մատենադարանին համար կ'արժէր գալ հայերուն հայրենիքը»։ Պատմական եւ գեղարուեստական թանգարանը, Ծիծեռնակաբերդի Եղեռնի Յուշարձանը, Սարդարապատի Յուշարձանը, Պետական Օփերան, Յաղթանակի Այգին, «Մայր Հայաստանի» արձանը եւ հսկայ գործարաններ։

«Հայաստան ուսման եւ կրթութեան կեդրոն մըն է. հայաստանցին արուեստի հանդէպ մեծ սէր ու հետաքրքրութիւն ունի։

«Ս. Էջմիածնի տաճարին մէջ ես ունեցայ աշխարհի ամենամեծ յուզումս»։

(Շար. տես էջ 6)

Տ Խ Ր Ո Ւ Ն Ի

«Ջահակիր»ի խմբագրութիւնը, վարչութիւնը, անձնակազմը, աշխատակիցները, թղթակիցները, գործակալները եւ բարեկամները ցաւ ի սիրտ կը ծանուցանեն անակնկալ մահը՝ թերթին պատուակալ աշխատակիցին, պաշտօնակիցին եւ բարեկամին՝

ՈՂԲ. ՀՐԱՉ ԳԱԼԸՆԵԱՆԻ

որ տեղի ունեցաւ Երկուշաբթի, 11 Նոյեմբեր, կ.ա. ժամը 9ին իր բնակարանին մէջ։

Յուղարկաւորութեան տխուր արարողութիւնը կատարուեցաւ նոյն օր՝ կ.ե. ժամը 4ին, Աղեքսանդրիոյ Ս. Պօղոս Պետրոս եկեղեցիին մէջ, ուրկէ ողբացեալին մարմինը փոխադրուեցաւ Շաթպիի Ազգային Գերեզմանատունը։

ՑԱՒԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

Գահիրէի Հայկական Ընթերցասրահի Հիմնադիրներու խորհուրդը, վարչութիւնը, Հ.Մ.Մ.ի Երիտասարդական Միութեան վարչութիւնը, ինչպէս նաեւ բոլոր անդամ-անդամուհիները կ'ողբան կսկծալի մահը իրենց սիրեցեալ եւ հայրենասէր ընկերոջ եւ հասարակական գործիչ ողբ. ՀՐԱՉ ԳԱԼԸՆԵԱՆի, եւ այս տխուր առթիւ իրենց խոր ցաւակցութիւնները կը յայտնեն ողբացեալի այրիին, զաւակներուն եւ բոլոր ազգականներուն։

Վ.ԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
ԳԱՀԻՐԷԻ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԸՆԹԵՐՑԱՍՐԱՀԻ

ՑԱՒԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

Աղեքսանդրիոյ Հայկական Ընթերցասրահի վարչութիւնն ու անդամները խորապէս զգածուած են մեծ հայրենասէր ողբ. ընկեր ՀՐԱՉ ԳԱԼԸՆԵԱՆի վաղաժամ մահուան առթիւ, ու ներկայիս կուգան իրենց ցաւակցութիւնները յայտնել ողբացեալ ընկերոջ այրիին, զաւակներուն, եղբօր եւ ազգակից բոլոր պարագաներուն։

ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
ԱՂԵՔՍԱՆԴՐԻՈՅ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԸՆԹԵՐՑԱՍՐԱՀԻ

ԸՆԿԵՐ ՀՐԱՉ ԳԱԼԸՆԵԱՆ ՈՉ ԵՒՍ Է

(Շարունակութիւն Ա. էջէն)

էին իր ընտանեկան պարագաներուն, ազգականներուն, հայկական թերթեր «Ջահակիր»ի եւ «Արեւ»ի, մշակութային ակումբներ՝ Հայկական Ընթերցասրահի (Գահիրէ), «Տիգրան-Երկաթ»ի (Աղեք.), Հ.Մ.Ը.Մ.ի (Աղեքս), Հայկական Ընթերցասրահի (Աղեքս.), Պր. Վահան Ալեքսանեանի, Եգիպտոսի Պղինձի գործարանին, Գալընեան Հաստատութեան Պաշտօնէութեան բանուորներուն, բարեկամներու եւ եգիպտական բազմաթիւ հաստատութիւններու կողմէ։

«Ջահակիր»ի խմբագրական եւ վարչական կազմի անդամները, աշխատակիցները եւ աշխատաւորները կու գան իրենց խոր ցաւակցութիւնները յայտնել Այրի Տիկին Արմենուհի Գալընեանին, Տէր եւ Տիկին Ռաֆֆի Գալընեաններուն, Նայիրի եւ Ֆրիկ (Երեւան) Գալընեաններուն, Տէր եւ Տիկին Նուպար Գալընեաններուն (Երեւան), Տէր եւ Տիկին Երուանդ Թաշճեանին, ինչպէս նաեւ բոլոր ազգակից պարագաներուն, ողբացեալ ընկեր Հրաչ Գալընեանի կսկծալի եւ անակնկալ մահուան տխուր առթիւ։

ՀԱԼԷՊԱՀԱՅ ԿԵԱՆՔ

Նոր Սերունդ Մշակութային Միութեան Ընդհանուր Անդամական Ժողովը

Նոր Սերունդ Մշակութային Միութեան 1968-69 տարեշրջանի ընդհանուր անդամական ժողովը տեղի ունեցաւ Կիրակի, 22 Սեպտեմբեր 1968, կ.ե. ետք ժամը 4ին՝ Միութեան տան մէջ։

Նախորդ տարեշրջանի գործունէութեանց զեկոյցով հանդէս եկաւ Միութեան նախագահ ընկ. Վարդան Եաղսըզեան։ Ներկաները բարձր գնահատական արձանագրեցին շրջանաւարտ վարչութեան կատարած աշխատանքներուն նկատմամբ։

Ընդհանուր անդամական ժողովը միաձայնութեամբ ընտրեց 1968-69 տարեշրջանի համար վարչական կազմը, հետեւեալ ընկերներէն բաղկացեալ.

Վարդան Եաղսըզեան — Նախագահ
Ժան Տէր Գէորգեան — Քարտուղար
Դաւիթ Տէյիրմէնճեան — Փոխ-Նախագահ
Անժէլ Առաքելեան — Ատենադպրուհի
Մացակ Սահակեան — Հաշուապահ
Յակոբ Իշխանեան — Գանձապահ
Արփինէ Լէփէճեան — Խորհրդական

Ներկաները շնորհաւորելէ ետք նորընտիր վարչականները՝ յաջողութեան մաղթանքներով բաժնուեցան ակումբէն։

ԹՂԹԱԿԻՑ

ՊԷՐՊԷՐԵԱՆՆԵՐԸ ՇԱՐՈՒՆԱԿՒՈՒՄ ԵՆ

(ՀԱՆԴԻՊՈՒՄ ՆԿԱՐԻՉ ԱՐՏԱՒԱԶԴ ՊԷՐՊԷՐԵԱՆԻ ՀԵՏ)

ԿԱՐԻԿ ՊԱՍՄԱՃԵԱՆ

Արտաւազդի մեծ հայրը՝ Ռէթէոս Պէրպէրեանը, 19րդ դարավերջի ամենանշանաւոր հայ մանկավարժներից էր, հիմնադիրը Պոլսոյ ցերեկօթիկ և գիշերօթիկ Պէրպէրեան վարժարանի։

Հայրը՝ փիլիսոփայ, հոգեբան, գրականագէտ, երաժիշտ Շահան Պէրպէրեանն է, հեղինակը՝ «Կոմիտասի կեանքն ու գործը» արժէքաւոր գրքի։

Հօրեղբայրը՝ երաժիշտ, մաթեմատիկոս Օննիկ Պէրպէրեանն է, իսկ բանաստեղծուհի Մաննիկ Պէրպէրեանը հօրաքոյրն է...

Ինքը՝ Արտաւազդ Պէրպէրեանը, նկարիչ է։

Ծնուել է 1923ին, Վառնայում։

Պատմում է ինքը.

«Երբ Թուրքերը գրաւեցին Պոլսոյ Պէրպէրեան վարժարանը, հայրս Փարիզի մէջ հիմնեց նոր վարժարան մը և մեր ընտանիքը փոխադրուեցաւ Եգիպտոս»։

1934ին, միջազգային տագնապի օրերին, փակւում է վարժարանը, և Պէրպէրեանները մեկնում են Երուսաղէմ։ Երուսաղէմում Արտաւազդը սովորում է տեղի «Թարգմանչաց» վարժարանում։ Այստեղ նկարչութեան ուսուցիչ Օննիկ Աւետիսեանի ամենօրեայ հոգատարութեան շնորհիւ ծաղկում են 20ամեայ Արտաւազդի նկարչական ընդունակութիւնները։ 1944ին մեկնում է Լիբանան, որտեղ լրջօրէն զբաղւում է նկարչութեամբ, այս անգամ որպէս օգնական և քաջալերող ունենալով Ցարուքեան Խաչիկին։

Արտաւազդը 23 տարեկան էր, երբ Լիբանանում բացուեց նրա առաջին անհատական ցուցահանդէսը։ Երեք տարի յետոյ՝ Լիբանանում նա երկրորդ անգամ ցուցադրում է իր նկարները։

— Այս ժամանակամիջոցին միակ երազս էր արուեստներու ոստանին մէջ ըլլալ... 1949ին եկայ Փարիզ։

Փարիզում նկարչութեանը հետեւել է «Ակադեմի դը լա

ԱՐՏԱՒԱԶԴ ՊԷՐՊԷՐԵԱՆ

Գրանդ Շոմիէր» հաստատութիւնում և գեղարուեստների ազգային բարձրագոյն դպրոցում։

Բազմաթիւ ցուցահանդէսներ է բացել զանազան երկրներում։ Ֆրանսիայի Աշնանային սրահում, Երիտասարդական գեղանկարչութեան և Գեղարուեստներու ազգային դահլիճներում, ինչպէս նաև Վարշաւայում, Սիրիայում, Լիբանանում... Նրա նկարներից շատերը գտնուում են Վենետիկի Մխիթարեան միաբանութեան Թանգարանում, Երեւանի պետական պատկերասրահում, Կիպրոսում, Եգիպտոսում, Շուէտիայում, Գերմանիայում, Անգլիայում և Ամերիկայում։

Վերջերս նա մասնակցել է Արուեստների եւրոպական ակադեմիայի մրցանակաբաշխութեանը և գրաւել երկրորդ տեղը։

Ահա Արտաւազդ Պէրպէրեանը...

Մենք նստած ենք Արտաւազդի հիւրասենեակում, որտեղ կան կաւամաններ, արձաններ, գեղանկարներ, արուեստի այլ գործեր։

Խորունկ ու արտայայտիչ աչքերով, սեւ մազերով և աշխարհիկ խառնուածքով իսկական հայ է Արտաւազդը։ Նրա հետ կարելի է երկար խօսել, առանց նկատելու, թէ ինչպէս է անցնում ժամանակը։ Խօսում է զանազան թեմաների շուրջ՝ զարմանալի անմիջականութեամբ և հմտութեամբ։

Օժտուած է ազնիւ հումորով, որը նրան դարձնում է աւելի հմայիչ։

Արտաւազդի մտքում հայրենիքն է, հայրենական յիշողութիւններն ու տպաւորութիւնները։ Գրադարակներում մեծ տեղ են գրաւում հայերէն պատմական, գեղարուեստական, ճարտարապետական և նկարչական գրքերը։ Նա երեք անգամ եղել է Հայաստանում և իր այցելութիւնների մասին խօսում է սիրով, ոգեւորութեամբ։

— Առաջին այցելութիւնս յայտնաբերութիւն եղաւ ինձի համար, իսկ երկրորդ և երրորդ այցելութեանս համոզուեցայ, որ չափազանց հսկայական են տարեւէ-տարի Հայաստանի կրած փոփոխութիւնները։

— Ձեր ամենասիրած նկարիչները որո՞նք են։

— Սպանական նկարչական արուեստը, հայկականին մօտ ըլլալով, սրտիս աւելի մօտ է։ Իսկ սպանացի նկարիչներէն Կոյան եւ Էլ-Կրեգոն կը նախընտրեմ։ Գալով հայկական նկարչութեան, Սարեանը իւրայատուկ եւ մեծ նկարիչ է՝ Հայաստանի բնութիւնը վերստեղծելու եւ ոճաւորելու մէջ։ Հայաստան գալէս առաջ, ես հայրենի բնութիւնը կը տեսնէի Սարեանի աչքերով, եւ երբ Հայաստան եկայ, տեսայ, թէ Սարեանը որքան ճիշդ արտայայտած է հայրենի բնութիւնը։ Սակայն այս չի նշանակեր, որ մեր նկարիչները Հայաստանի բնութիւնը նկարելու ժամանակ պէտք է ընդօրինակեն Սարեանը...

— Ի՞նչ կ'ասէիք Հայաստանի նկարիչների մասին։

— Դժբախտաբար ես բոլոր նկարիչները չեմ ճանչնար։ Մեծ համարում ունիմ Կոջոյեանի, Երուանդ Քոչարի, Գէորգ Գրիգորեանի, Յակոբ Յակոբեանի, Կարալեանի, Մինաս Աւետիսեանի, Քնարիկ Վարդանեանի եւ ուրիշներու նկատմամբ։

«Հայաստանի նկարիչները շատ առաւելութիւններ ունին եւ հետեւաբար պէտք է օգտագործեն այդ առաւելութիւնները։ Եւրոպայի մէջ երիտասարդ նկարիչները վաճառականական մրցակցութեան մէջ կը խեղդուին եւ զիրենք գնահատող չկայ... Հայաստանին մէջ հակառակն է, արուեստները կը գտնուին պետութեան հովանիին տակ եւ մեծ հետաքրքրութիւն կայ ժողովուրդին կողմէ։

(Շար. տես էջ 4)

ՀԱՅ ՄՇԱԿՈՅԹԻ ԱՆԿԱԽՈՒԹԵԱՆ ՏՕՆԸ

(ԽՕՍՈՒԱԾ «ԹԱՐԳՄԱՆՉԱՑ ՏՕՆ»ԻՆ ԱՌԹԻՒ)

Հոկտեմբեր ամիսը, Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսին հրահանգով, մշակոյթի ամիս է հայերուս համար։

Հոկտեմբերի մէջ կը տօնենք Ս. Թարգմանիչները, որոնք հիմնադիրը եղան Հայ Մշակոյթին։

Հայ ժողովուրդը քիչ մը ամէն տեղ, անգամ մը եւս կը յիշէ իր անմահանուն երկու սուրբերը՝ Ս. Մեսրոպ Մաշտոցն ու Ս. Սահակ Պարթեւը, ինչպէս նաև մեր միւս Թարգմանիչները, որոնք հիմնադիրներն ու կերտիչները եղան Հայ դպրութեան։

Անվիճելիօրէն հայ գիրերու հնարումը բացառիկ անկիւնադարձ դէպք մը եղաւ մեր պատմութեան մէջ, մեր ազգ. գոյատեւումը մըշտընջենաւորող հզօր ազդակ մը, և այն ալ այնպիսի ժամանակաշրջանի մը մէջ՝ ուր Հայաստանի ապագան երբեք լուսաւոր չէր։

Պարսից և Յունաց գերիշխանութեան տակ եղող եկեղեցիներուն մէջ՝ երկու լեզուներն ալ անհաղորդ և անհասկնալի ըլլալով, պարզ ժողովուրդը զրկուած էր գրեթէ հոգեւոր սնունդէ։

Անհրաժեշտ էր Աստուածաշունչ մատեանը հայացնել. որպէսզի հայ լեզուին միջոցաւ լուսաւորուէր ժողովուրդին միտքն ու հոգին։

Հայ գիրերու հնարումին մեծագոյն շարժառիթներէն մէկը այս էր. «Տա՛լ հայաբարբառ Ս. Գիրքը հայ ժողովուրդին, որպէսզի Ան դառնար հոգեւոր առաջնորդ»։

Արդարև, մեր երկու մեծ սուրբերը անոր մէջ տեսան հայ ժողովուրդի հոգեւոր լուսաւորութեան, վերածնունդի և անկախութեան մեծ և գեղեցիկ ծրագրին իրականացման առաջին քայլը։

Ունեցանք մեր սեփական հայ գիրերը, ունեցանք հայ դպրոցը, հայ եկեղեցին և Հայ Մշակոյթը։ Մէկ խօսքով ստեղծուեցաւ հայ ժողովուրդի անզուգական վերածնունդը։

Տեսա՛ծ ենք, գիտցա՛ծ ենք տեսել՝ մինչդեռ մեզ պարտութեան մատնողները, մեր երկիրը ոտնակոխ ընողները, աշխարհակալները ու ամէն տեսակի բռնակալները մեծաւ մասամբ անհետացած ու ջնջուած են ազգերու պատմութեան թատերաբեմէն։

Թարգմանչաց տօնին առթիւ մաղթենք՝ որ մեր հերոս սուրբերը այսօր ալ ներշնչման աղբիւր ըլլան ամէն հայու, նամանաւանդ նո՛ր սերունդին։

Եւ ըսել նաև՝ որ այսօր հայ գիրքն ու գիրը, սփիւռքի մէջ, մեր հայ տուներէն ներս, որոշ չափով անտեսուած և երեսի վրայ լքուած վիճակին է հասած։

Մեր մեծերուն ձեռքը շատ քիչ կը տեսնուի հայերէն գիրք կամ թերթ, ըլլայ տունը կամ գործատեղին։ Նոյնն է պարագան մեր երիտասարդ աղջկան ու մանչուն, մինչ անդին կը տեսնէք որ մասունքի մը պէս ձեռքերնին բռնած կը պտտցնեն օտարին գիրքը, օտարին ամենահասարակ, աժան ու

(Շար. տես էջ 5)

ԻՄ ՍՈՒՐԲ ՀԱՅՐԵՆԻՔ

Թող հացս դառնայ ժահուան մի պատառ
Էլի քեզ տեսնեմ, իմ սուրբ հայրենիք,
Թէ կորչեն հայերն աշխարհապատառ,
Թէ գիրկդ չգան քո մոլոր որդիք։

Թող էլ չտեսնեմ լոյսդ Սեւանայ,
Մահն առնի կեանքիս ամրոցն անառիկ,
Թէ գերի մնայ ծովն էլ քո Վանայ,
Թէ գիրկդ չգայ, իմ Նոր Հայրենիք։

Թէ Մասիսներով քո շղթայավայր
Միշտ գերի մնաս, իմ կէս հայրենիք՝
Թող կեանքս դառնայ այրուող անտառ,
Մոխիրս քամին երկիր ու երկինք՝

Թէ կիսուած մնաս,
Թէ չբարձրանաս

Արարատն ի վեր, իմ կէս հայրենիք։

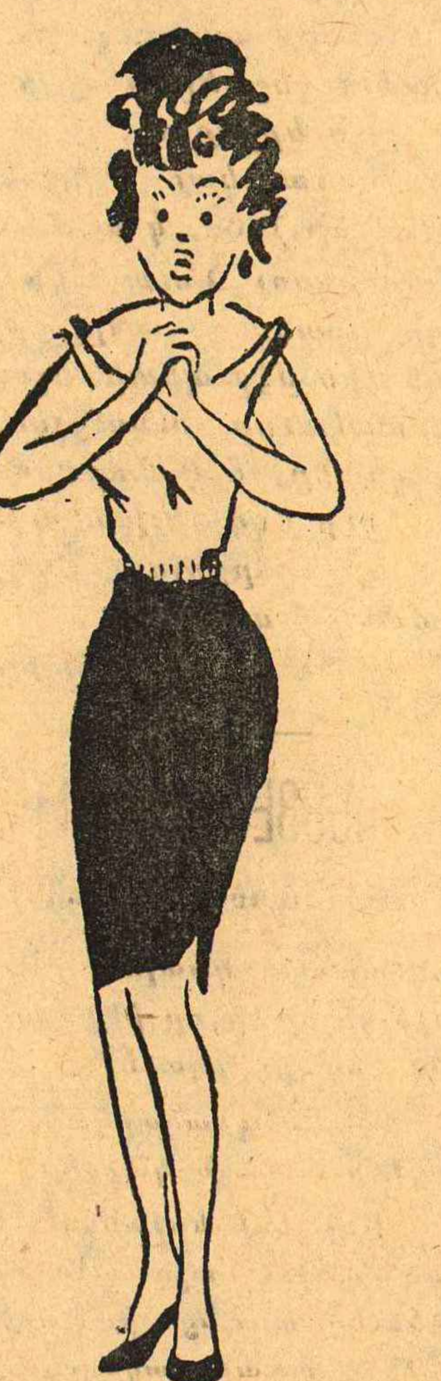
ՅՈՎՀ. ՇԻՐԱԶ

ԵՐԳԻԾԱԿԱՆ

ԿԵՑՑԷ՛ ԽՈՐՀՈՒՐԴԸ

ՊԱՐՈՅՐ ՄԽԻԹԱՐԵԱՆ
(«Ոզնի» երգիծաթերթի պատասխանատու քարտուղար)

Կինս Իվետան Թատերական հիմնարկի վերջին կուրսումն է։ Որպէս գաղտնիք ասեմ, որ նա դերասանական առանձին շնորհք չունի։ Բայց թէ հայրը կուլտուրայի բնագաւառի պաշտօնեայ անձ է, ինչպէ՞ս կարող է նրա դուստրը դերասան չդառնալ։ Ճիշդ է, գերազանցիկ ուսանողուհի է, բայց ախր ձեռքից ոչինչ չի գալիս, նա ոչ իրենց տանն է երբեւէ գործ արել, ոչ էլ՝ մեր։ Մի անգամ բեմում սոխ մաքրելիս ձեռքը դանակով կտրեց։ Եւ այնպէս կըտ-

րեց, որ բեմից աղեկտուր գոռալով դուրս վազեց և հազիւ հասցրեցին մօտակայ դարմանատունը։ Երկրորդ անգամ կար անելիս մատը թողեց կարի մեքենայի տակ ու շորի հետ մէկտեղ կարեց։ Դա արդէն մի սոսկալի տեսարան էր՝ ուշագնաց վայր ընկաւ բեմում։ Բեմն ու դահլիճը խառնուեցին իրար, վարագոյրը փակուեց։ Բայց այս անգամ դերձակուհի չճարեցին և ներկայացումը խափանուեց։ Ո՞ր մէկն ասեմ։ Մայրս սիրով է պահում մեր նորածին երեխային։ Կինս նոյնիսկ տեղեակ է, թէ ինչպէս է մեծանում երեխան։ Բայց վերջերս մայրս տրտնջում է, նեղացել է կնոջիցս։ Եւ նա իրաւացի է։ Այդքանից յետոյ Իվետան փոխանակ յարգի մօրս, վիճում, կռւում է հետը ամէն մի փուչ բանի համար։ Խեղճ մայրս էլ վիրաւորւում է, զայրանում։ Մի խօսքով բանն այնտեղ էր հասել, որ մայրս մի օր ինձ ասաց.

— Գրիշա, գիտե՞ս ինչ, ձեր երեխային դուք ինքներդ պահեցէք, ես այլեւս չեմ կարող։ Բաւական է։

Բայց ես ինչպէ՞ս կարող էի այդ նոյնն ասել Իվետային։ Նա այնպիսի մի սկանդալ կը բարձրացնէր, որ Աստուած մի արասցէ։ Գիտեմ չէ՞։ Իսկ ասել պէտք էր՝ մայրս կտրականապէս հրաժարւում էր երեխային պահելուց։ Ամէն օր տանն այդ առթիւ անախորժ վէճեր էին լինում, մանաւանդ որ հայրս ու եղբայրս մօրս կողմն էին։ Ի՞նչ ասել, ինչպէ՞ս վարուել... Ես այդ տանջալի մտածմունքի մէջ էի, երբ ներս մտաւ Իվետան և հպարտ արտասանեց.

— Վաղը նոր բեմադրութիւն է։ Մօր դեր եմ խաղալու,— և բոլորիս մէկական տոմսակ մեկնեց։

Ո՞վ կը համարձակուէր մերժել։ Վերցրինք տոմսակները և միւս օրը ճիշդ ժամին գնացինք։

Առաջին գործողութեան ժամանակ Իվետայի երեխային ամուսինն էր օրօրում՝ քթի տակ ինչ որ երգ մռմռալով։ Երկրորդ գործողութեանը երեխան արթնացաւ։ Ամուսինը տանը չէր արդէն։ Իվետան մօտեցաւ օրօրոցին և «իմ դժբախտ բալիկ, մի՞թէ չէր կարող քեզ մի կանոնաւոր հայր հանդիպել» արտասանելով վերցրեց՝ երեխան ձեռքից սայթաքեց ու վայր ընկաւ մի սոսկալի ճիչ արձակելով։ Դահլիճը յուզուած մէկէն ոտքի կանգնեց՝ ամենայն նախատիքի խօսքեր ասելով Իվետայի հասցէին։

Այդ պահին մի կին դահլիճից բեմ վազեց, վերցրեց երեխային և որքան ուժ ունէր ապտակեց կնոջս։ Իվետան ոչինչ չպատասխանեց։ Դա երեխայի իսկական մայրն էր, Թատրոնի հաւաքարարուհին, որը իր նորածին զաւակին մեծանուն դերասան դարձնելու նպատակով որոշել էր վեց ամսեկանից նրան բեմ բարձրացնել։

Միւս օրը արուեստի վարչութեան և Թատրոնի խորհուրդը որոշել էր Իվետային ուղարկել մանկատուն՝ պրակտիկայի։ Իվետայի հայրը չէր մասնակցել խորհրդին, նա Թոշակի էր անցել։ Կինս սկզբում համաձայնուել էր

(Շար. տես էջ 4)

Կրթական Վաստակաւոր Մշակ Մը

(ՕՐ. Ա. ՇԱՀՐՈՋԵԱՆԻ ՅՈԲԵԼԵԱՆԻՆ ԱՌԹԻՒ)

Կրթական – դաստիարակչական գործունէութեան 50ամեայ յոբելեան մը։ Յիսուն տարիներ, ամբողջ կեանք մը նուիրաբերել հայապահպանման այն կարեւորագոյն ազդակին՝ որ ՀԱՅ ԴՊՐՈՑ կը կոչուի, կը կարծեմ թէ քիչ պատահող իրականութիւն մըն է։

Շատեր ընդգրկեցին ուսուցչական ասպարէզը, սակայն ոմանք կէս ճամբան յոգնեցան եւ իրենց ուսերը անկարող զգացին տանելու համար ծանր բեռը, ուրիշներ՝ աւելի փայլուն եւ հանգիստ ապագայի մը խոստումէն շլացած նոր գործերու մէջ նետւեցան, ոմանք ալ դժկամակած հեռացան՝ չդիմանալով ասպարէզին նեղ սահմաններուն։

Սակայն Օր. Արշալոյս Շահրոզեանը լուռ եւ համբերատար ոգիով ծառայեց այդ սուրբ գործին ամբողջ յիսուն տարիներ՝ երիտասարդի մը եռանդով, աշխուժութեամբ եւ պատրաստակամութեամբ, եւ նոյն ոգիով ալ պատրաստ էր շարունակելու իր սիրած պաշտօնը՝ եթէ օրինական պարտադրութեամբ չստիպուէր հեռանալ իր ամբողջ կեանքը եւ շրջանակը խորհրդանշող կրթական յարկէն։

Յիսուն տարի խօսիլ, պատմել, շունչ տալ, մաշիլ ամէն օր քիչ մը եւ մնալ կայտառ, աշխոյժ, այս կարելի է ա՛յն ատեն՝ երբ գործ մը կը կատարուի սիրով ու հաճոյքով, երբ կարելի կ՚ըլլայ ըմբռնել վստահուած պաշտօնի մը արժէքն ու նուիրականութիւնը։

Օր. Ա. Շահրոզեան 1916ին շրջանաւարտ եղած է Գալուստեան Ազգ. Վարժարանէն։ Տարի մը ետք, նոյն վարժարանին մէջ կը կոչուի պաշտօնի։

Հինգ տարի ետք, երբ Հելիոպոլսոյ մէջ Նուպարեան Ազգ. Վարժարանը կը հիմնադրուի՝ կը փոխադրուի հոն։

Երբ Նուպարեան Մանկապարտէզը կը մնայ առանց տեսչուհիի՝ վարժարանի հոգաբարձութիւնն ու տնօրէնութիւնը Օր. Ա. Շահրոզեանին կ՚առաջարկեն այդ պաշտօնը, զոր կ՚ընդունի եւ ձեռնհասօրէն կը վարէ երեք տարի։ Բայց գիտնալով որ նախակրթարանի մէջ հայ աշակերտին շատ աւելի օգտակար պիտի ըլլայ ինք՝ կը վերադառնայ իր նախկին պաշտօնին, եւ մինչեւ անցեալ տարեշրջանը կը մնայ հաստատ՝ պատնէշին վրայ, վաստկելով տիպար եւ օրինակելի ուսուցչուհիի մը պատուանունը։

Գլխաւորաբար Հելիոպոլսոյ պատանի, երիտասարդ եւ միջին ներկայ սերունդը աշակերտած է օր. Ա. Շահրոզեանին եւ բոլորն ալ լաւ յիշատակներ պահած ու երախտագէտ զգացումներով լեցուած են անոր հանդէպ։

Օր. Ա. Շահրոզեան մեծ տիտղոսներ չունի՝ բայց ունի մեծ տիտղոսներ նուաճած խումբ մը աշակերտ–աշակերտուհիներ. անոր անունին քով չկան քիչ մը դժուարըմբռնելի օտար տառեր՝ բայց հայ ազգին անունը բարձր պահող աշակերտներու մատաղ հոգիները կրթած է ան։ Ի վերջոյ՝ օր. Ա. Շահրոզեանի ամենապատուաբեր վկայականները իր 50ամեայ բոլորանուէր գործունէութիւնն ու իր դաստիարակած հայ ազնիւ սերունդներն են։

Արդար ըլլալու համար պէտք է արձանագրել՝ որ օր. Ա. Շահրոզեան կ՚ըլլայ այն հազուագիւտ բախտաւորներէն, որոնց բազմամեայ կրթական գործունէութիւնը կը նշուի յոբելեանով մը։ (Մեր յիշողութեան մէջ միայն ողջ. Տիկ. Զ. Տաղէոսեանին յոբելեանը թարմ է։) Սակայն ինչպիսի՝ արժանաւոր ու վաստակաւոր ուսուցիչ–ուսուցչուհիներ ու դաստիարակներ ունեցած ենք եզերատոսի մէջ, ուր ծնած ու դաստիարակուած սերունդը ինքզինք երախտապարտ զգալով հանդէպ անոնց հանդէպ՝ չէ կրցած արժանի՝ յարգն ու պատիւը ընծայել անոնց։ Ունեցած ենք ուսուցիչներ, որոնց ոչ միայն աշակերտ

ՕՐ. ԱՐՇԱԼՈՅՍ ՇԱՀՐՈՋԵԱՆ

կրթած ու դաստիարակած են՝ այլ եւ իրենց պաշտօնակիցներուն ուղղութիւն տուած են, քաջալերած եւ սիրելի դարձուցած են ասպարէզը։

Եւ մենք անոնց հանդէպ պահած ենք անհասկնալի լռութիւն մը։ Ինչո՞ւ։

Չենք ուզեր «պատասխանատուներ» փնտռել, բայց հոս կ՚ուզենք շեշտել. «Աւելի լաւ է ուշ՝ քան երբեք»։

Յառաջիկայ Կիրակի, 17 Նոյեմբեր 1968, կ. ե. ժամը 7ին՝ Հելիոպոլսոյ Նուպարեան Ազգ. Վարժարանի «Պըլըքտանեան Սրահ»ին մէջ պիտի նշուի հայ վաստակաւոր ուսուցչուհիի մը յոբելեանը, հովանաւորութեամբ Գահիրէի Ազգ. Իշխանութեան։

Օր. Արշալոյս Շահրոզեան արժանի է ատոր։

Ն. ՔԻՒՓԷԼԵԱՆ

ԿԵՑՑԷ՛ ԽՈՐՀՈՒՐԴԸ

(Շար. Գ. էջէն)

մանկատուն գնալու, բայց յանկարծ յիշել էր որ ինքն էլ երեխայ ունի՝ տեղից բղաւել էր.

— Ես պրակտիկան իմ երեխայի հետ կ՚անցկացնեմ։

Ինչպիսի երջանկութիւն՝ ինձ մտատանջող այդ ահաւոր հարցը լուծուեց առանց իմ միջամտութեան եւ առանց աղմուկի։

Իվետան հիմա առաւօտից երեկոյ սոխ է մաքրում, կար է անում ու երեխային է պահում։

Իսկ ես դասերս եմ սովորում։

Կեցցէ՛ խորհուրդը։ Չգիտեմ ինչ անեմ, որ դրանց լաւութեան տակից դուրս գամ։

ՄՏԱԾՈՒՄԻ ԿԱՅԾԿԼՏՈՒՄՆԵՐ

— Արդարութիւնը շուն մըն է, որ իր տէրը չի խածներ։

— Բարձրագոյն կրօնի նըպատակն է՝ բարոյական անձնաւորութիւններ ստեղծել։

— Յաղթութեան մէջ հպարտ չըլլալ, եւ պարտութեան պարագային չյուսալքուիլ։

ԵՈՒԿՈՍԼԱՒԻՈՅ ՀԱՅԵՐԸ ԱՅՍՕՐ

ԳԷՈՐԳ ՏԱՐՕՆԻ

Մեր ցանկութեան ու մեր պրպտումներուն հակառակ, չկըրցանք ճշդել ու գիտնալ, թէ ո՞ր թուականներուն առաջին պանդուխտ հայերը, իրենց հայրենի օճախները լքելով եկած ու հաստատուած են Եուկոսլաւիոյ մէջ։ Մէկ բան յստակ է սակայն, որ Եուկոսլաւիոյ հայ փոքր գաղութը հարիւր տարուան պատմութիւն մը ունի։

Եուկոսլաւիոյ այսօրուան դաշնակցային հանրապետութեան գլխաւոր նահանգներէն՝ Սերպիոյ ժողովուրդը հիւրասէր ու հայասէր ըլլալուն, Թրքական տիրապետութեան շրջանին իսկ սիրով ընդունած է Անատոլուի գաւառներէն Թրքական խժդժութիւններէն փախչող հայ պանդուխտ երը ու ազատատենչ մարտիկները։

Իրենց կարգին, Սերպիա հաստատուած հայերը, բնաւորութեամբ խոնարհ ու պարկեշտ ըլլալնուն, դիւրաւ իրենք զիրենք սիրցնել տուած են տեղացիներուն, որոնց աւանդութիւններուն եւ բարքերուն յարմարած են տարիներու հոլովոյթին հետ։

Մինչեւ այսօր ալ, Եուկոսլաւիոյ հայերը տեղացիներուն հետ կ՚ապրին ու կը գործակցին փոխադարձ սիրոյ, անկեղծութեան, յարգանքի եւ վստահութեան հովանիին ներքեւ։

Եուկոսլաւիոյ դաշնակցային հանրապետութեան ու Սերպիա նահանգի մայրաքաղաքին՝ Պելկրատի մէջ, ինչպէս նաեւ անոր արուարձաններէն ներս, Եուկոսլաւ ժամանակակից տաղանդաւոր գըրող՝ Պրանքօ Զոփիչի մեզի տուած տեղեկութիւններուն համաձայն, Թուրքերու տիրապետութիւններէն իսկ սուրճի ու ըմպելիներու առաջին վաճառականները հայերը եղած են։ Դարձեալ ըստ Պրանքօ Զոփիչի, որուն հետ, 1967 թուի աշնան, մեր հանդիպումը Պելկրատի իր բնակարանին մէջ եղաւ ջե՛րմ ու արդիւնաւէտ։ Եուկոսլաւ գրականութեան հայրը՝ Վուք Սթեֆանովիչ Գարաճիչ սերպ լեզուի բառարանը ու սերպ քերականութիւնը մշակած ու տպագրած է Վիեննայի հայ Մխիթարեան Հայրերուն մօտ, 1840 թուին։

Մինչեւ այսօր, Պելկրատի ու Սերպիոյ գիւղաքաղաքներ ու սուրճի վաճառականները հայեր են, ընդհանրապէս Բեմախէն եկած հայեր, որոնք չես գիտեր թէ ինչո՛ւ համար միայն սուրճի գործով զբաղած են։ Նախապէս, անոնք սուրճը կը խարկէին ու կը պատրաստէին քարէ ամաններու մէջ։ Այժմ, կը գործածեն ելեկտրական մեքենաներ։

Իրենց հետեւողական ու տքնաջան աշխատանքին շնորհիւ, սուրճի այս հայ վաճառականները բարեկեցիկ դիրքեր կերտած են։ Կ՚ապրին լաւ պայմաններու տակ։

Իրենց զաւակները սակայն, իրենց սկսած գործը չեն շարունակեր. աւանդութիւն մը կանգ կ՚առնէ հոս, կեանքի պայմաններուն հիմնական յեղաշրջման հետ։ Եուկոսլաւիոյ հողին վրայ ծնած ու հասակ նետող հայ նո՛ր սերունդը, շնորհիւ ժիր ծնողաց աջակցութեան աւելի հանգիստ կեանք մը ունենալուն, ամբողջութեամբ հակած է մտաւորականութեան ասպարէզին։ Մեր այս հաստատումին ամենէն խօսուն ապացոյցը այն է, որ Եուկոսլաւիոյ այսօրուան մատի վրայ համրուող հայ նոր սերնդականներուն մեծամասնութիւնը բարձրագոյն կրթութեան տիրացած անձնաւորութիւններ են, որոնց շարքին երկրաչափներ, ճարտարապետներ, տնտեսագէտներ, իրաւաբաններ, բժիշկներ, արուեստագէտներ ու երաժիշտներ։ Կան նաեւ քիչ թիւով պետական պաշտօնեաներ ու համալսարանի դասախօսներ։ Այնպէս որ, սխալած չենք ըլլար երբեք, երբ ըսենք՝ թէ Եուկոսլաւիոյ այսօրուան հայերուն մէջ արհեստաւոր գրեթէ չկայ։

Երբ ուրախութեամբ կ՚արձանագրենք այն իրողութիւնը, թէ Եուկոսլաւ ժողովուրդները իրենց եր բին մէջ սիրով ընդունած են պանդուխտ հայերը, միւս կողմէ ազգային հպարտութեամբ տոլցուն կ՚արձանագրենք այն իրողութիւնը, թէ Եուկոսլաւիոյ ազա՛տ հողին վրայ ապաստան գտած հայերը, փաստօրէն եւ իրաւացիօրէն, իրենց երախտագիտութիւնը հանդէպ Եուկոսլաւ երկրորդ հայրենիքին ցոյց տուած են գործնականապէս։

Արդարեւ, երկրորդ Աշխարհամարտի ընթացքին, Հիթլէրական Գերմանիոյ զաւթիչ ուժերուն դէմ եուկոսլաւ ժողովուրդներու մղած Ազգային Ազատագրական Պայքարին, Եուկոսլաւիոյ հայերը բերած են իրենց կարեւոր մասնակցութիւնը, փարթիզանուհիներ ու փարթիզաններ, որոնցմէ շատեր վայրագօրէն խոշտանգուած ու սպաննուած են գերման ֆաշիստ բարբարոսներու կողմէ։

Այսօր, Պելկրատէն 60 քիլոմեթր հեռաւորութեան վրայ գտնուող քաղաքի մը, Մլատընովացի մէջ, բարձր կանգնած է յուշարձանը հայ փարթիզանուհիի մը՝ Սիրվարդ Վարդապետեանի, որ Պելկրատի ազատագրման կռիւներուն ընթացքին, զէն ի ձեռին՝ գերմանացիներու կողմէ ձերբակալուելէ ետք, կացինահարուած է ֆաշիստ ոճրածին ուղեղի հրահանգով։

Սիրվարդ Վարդապետեանի այս յուշարձա՛ը Եուկոսլաւիոյ հայութեան երախտագիտութեան վէմն է, հանդէպ իր երկրորդ հայրենիքին։

Պելկրատի մէջ, ներկայիս, կ՚ապրին մօտ յիսնեակ մը հայեր։ Երկրորդ Աշխարհամարտէն առաջ, Պելկրատի հայերը թիւով երկու հարիւր հոգի եղած են։ Շատեր ինկած են պատերազմի ճակատին վրայ, իսկ ուրիշներ անդարձօրէն մեկնած։

Սերպիոյ Սկիվոյ քաղաքին մէջ, այժմ կ՚ապրին շուրջ քառասնեակ մը հայեր։ Մնացեալ գիւղ քաղաքներուն մէջ հայեր կան ու չկան։

Պէտք է ընդունինք սակայն, ու ափսոսանք ի սիրտ, այն իրողութիւնը՝ թէ ինչպէս Հա՛յ Սփիւռքի քիչ մը բոլոր անկիւններուն մէջ, նոյնպէս Եուկոսլաւիոյ հայապահպանման նուիրական գործը օր ըստ օրէ կը դժուարանայ։

Եկեղեցի չկայ, դպրոց չկայ։ Ազգապահպանման այս երկու ամուր կռուանները կը բացակային։

Ամուսնութիւնը, թեկնածուներու չգոյութեան պատճառաւ, մեծ մասամբ խառն է, տեղացիներու հետ։

Աւելի յստակօրէն արտայայտուելու համար, պէտք է յայտնենք, թէ Եուկոսլաւիոյ այսօրուան հայ փոքրիկ գաղութը կազմակերպուած չէ։

Ասոր համար ալ, մեր հաստատ համոզումով, Սուրբ Էջմիածնի Ամենայն Հայոց Հայրապետութեան բարւօք կարգադրութեամբ՝ Եուկոսլաւիոյ հայ գաղութը հոգեւորականօրէն եւ վարչականօրէն անհրաժեշտ է միացնել Ռումանիոյ եւ Պուլկարիոյ հայկական թեմերուն։

Այս ուղղութեամբ, կարեւոր դեր կրնայ խաղալ նոյնպէս ըՍփիւռքահայութեան հետ Մշակութային Կապի հայրենի Կոմիտէն, գիր եւ գրականութիւն ուղարկելով Եուկոսլաւիոյ հայ անձնաւորութիւններուն։

Այս բոլորին մէջ, ուրախալի իրականութիւնը այն է, որ 1950ական թուականներէն ետք, զօրացող կապ մը ստեղծուած է մեր Մայր Հայրենիքին ու Եուկոսլաւիոյ հայերուն միջեւ։ Մինչեւ այսօր, Եուկոսլաւիոյ հայերէն շատեր որպէս զբօսաշրջիկ այցելած են Հայաստան։ Փոխադարձաբար, Մայր Հայրենիքէն կարգ մը անձնաւորութիւններ եկած են Եուկոսլաւիա։

1966 թուին, Պելկրատի գիտնական հայերէն՝ Ոսկանեանի ընտանիքը ամբողջութեամբ ներգաղթած է Մայր Հայրենիք։

Երկրորդ Աշխարհամարտէն առաջ, Պելկրատի մերձակայ Նովի Սատ քաղաքին մէջ գոյութիւն ունեցած է Վիեննայի հայ Մխիթարեան հայրերուն պատկանող եկեղեցի մը, որ այսօր փլած է դժբախտաբար։

Եուկոսլաւիոյ մէջ, մինչեւ այսօր, երկու քաղաքներ կան հայկական անուններով. մէկը՝ «Ջրթանովաց», միւսը՝ «Եէրմենովաց»։

Պելկրատի հայերուն կեդրոնատեղին է պատուական հայու մը՝ Պրն. Վարդան Պարոնեանի բնակարանը։ Իր հասցէն հետեւեալն է. Mr. Vartan Baronian — Rue Djordge Yovanovitch № 6, Belgrade (Yougoslavie):

(Շար. տես էջ 5)

ՊԵՐՊԵՐԵԱՆՆԵՐԸ ՇԱՐՈՒՆԱԿՒՈՒՄ ԵՆ

(Շարունակութիւն Գ. էջէն)

«Լաւ նկարիչներ ունինք։ Լաւ է, որ ժամանակակից ըլլալու ձգտում կայ... Բայց ժամանակն է, որ պիտի որոշէ անոնց մեծութիւնը։

«Ըստ իս՝ ժամանակակից հայկական ոճի որոնման ուղին է, որ ճիշդ է եւ հայկական ոճի հետեւողներն են, որ պիտի յաջողին եւ ոչ թէ եւրոպական դըպրոցներու հետեւողները եւ եւրոպական ոճը կապկողները...

— Ի՞նչ կ՚ուզենայիք ասել Հայաստանի երիտասարդ նկարիչներին:

— Ամենամեծ, բարի ցանկութիւններ։ Պէտք է փորձեն նոր ուղղութիւններ, չմոռանալով, որ իրենք հայ նկարիչներ են, պիտի ծառայեն հայ արուեստին, հայ ժողովուրդին եւ ատով ալ համաշխարհային արուեստին ընդհանրապէս։ Պէտք է գիտնան, որ իսկական արուեստը կեղծիք չի սիրեր, պարզ է եւ իր պարզութեան մէջ՝ խոր։ Ժամանակակից կ՚ըլլան, եթէ կապուած են ժողովուրդի ներկային: Եւ ժողովուրդի ներկային հետ կապուելու համար պէտք է կապուիլ անոր անցեալին եւ կարողանալ նախազգալ ապագան»:

Անկասկած, Արտաւազդ Պէրպէրեանը Ռէթէոսի, Շահանի, Օննիկի եւ Մաննիկի, բոլոր տաղանդաւոր, հայրենասէր Պէրպէրեանների այսօրուայ լաւագոյն ներկայացուցիչն է։

Պէրպէրեանները շարունակւում են...

Կ. Պ.

ՍՈՒՏԱՆԱՀԱՅ ԿԵԱՆՔ

Մշակութային, Ընկերային եւ Մարզական Շարժում

Շնորհիւ Հայ Երիտ. Միութեան Գատ. Վարչութեան մրաջան գործունէութեան՝ Խարթումի հայ գաղութը առիթը կ'ունենայ վայելելու մշակութային, ընկերային և մարզական հաւաքոյթներ, ուր կը տիրէ հայկական ջերմ մթնոլորտ:

Հ.Ե.Մ.ի գործունէութեան մասին գաղափար մը տալու համար՝ հոս կ'ուզեմ պարզ յիշատակումները ընել անոր կազմակերպած հաւաքոյթներուն և երեկոյթներուն։

Ամէն Հինգշաբթի և Կիրակի օրերը ընտանեկան ու ընկերային հաւաքոյթի օր է. միութեան անդամ-անդամուհիները, ինչպէս նաև անոնց բարեկամներն ու հիւրերը կը հաւաքուին ՀՐԱՆԴ Մարզադաշտին մէջ, կ'ունենան մտերմիկ զրոյց և կը հետեւին Մշակութային Մարմին կողմէ պատրաստուած յայտագիրներուն:

Սեպտ. 19ին՝ պասքէթ պոլի մրցում մը տեղի ունեցաւ Սուտանի խումբերուն հետ։ Իսկ 20ին՝ Գրազիլլիական խումբին հետ, որ հիւրաբար քաղաքս կը գտնուէր։

Սեպտ. 22ին՝ ՀՐԱՆԴ Մարզադաշտին մէջ տեղի ունեցաւ Բէ-պապասեղան։ Շատ հաճելի օր մը անցաւ. կազմակերպուեցան զանազան խաղեր: Հայկական երգով ու նուագով խանդավառ մթնոլորտ մը ստեղծուեցաւ։

Սեպտ. 27ին տեղի ունեցաւ լողալու մրցում։ Իսկ 29ին՝ շարժանկարի ներկայացում։

Հոկտ. 3ին տեղի ունեցաւ դասախօսական երեկոյթ մը: Խօսեցաւ Խարթումի Կաթոլիկ Միաբանութեան վարդապետներէն Հայր Ֆանթինի՝ պատմագիտական չահեկան և նորագոյն նիւթի մը շուրջ և ցուցադրուեցաւ նիւթը հետաքրքրող շարժապատկեր։

Հոկտ. 13ին՝ բանախօսեց Ազգ. Վարժարանի տնօրէն Պր. Օննիկ Գալուստեան «Սրբոց Թարգմանչաց» տօնին առթիւ: (Այս խօսքը կուտանք էջ 3ի վրայ. «Ջ»):

Հոկտ. 20ին տեղի ունեցաւ ընտանեկան մտերմիկ հաւաքոյթ մը, որուն ընթացքին զրուցեց Պր. Վաղինակ Լուսինեան «Հայրենական իր տպաւորութիւններուն» մասին: Ցուցադրուեցաւ հայրենիքի զանազան տեսարժան վայրերու նկարները:

Հոկտ. 24ին՝ «Սուտանական տեսարժան վայրերու» մասին աւուլիս մը տեղի ունեցաւ Սայիտ Ազիզ Օսման Աֆֆանի կողմէ։ Ցուցադրուեցան նաև այդ վայրերուն գունաւոր նկարները։

Հոկտ. 27ին տեղի ունեցաւ «Երիտասարդական միջազգային պարահանդէսը»։

Այս յիշատակումները բերինք պարզապէս անոր համար՝ որպէս զի ցոյց տանք Խարթումի Հայ Երիտ. Միութեան գործունէութեան մէկ պատկերը։ Սուտանահայ գաղութի պաշտօնական մարմինները ամէն ջանք ի գործ կը դնեն՝ երէցները և մանաւանդ նորահաս սերունդը, կարելի եղածին չափ հայկական անաղարտ միջավայրի մէջ համախմբելու համար:

Շնորհաւորելի են այդ ուղղութեամբ կատարուած բոլոր աշխատանքները. յաջողութիւն եւ յարատեւութիւն կը մաղթենք։

ԹՂԹԱԿԻՑ

Ա. ՓԵՀԼԻՎԱՆԵԱՆ «ԱՆՈՒՇ»Ի ԴԵՐԵՐԳՈՎ

Լիբանանահայ ծանօթ երգչուհի Տիկին Արփինէ Փեհլիվանեան 31 Հոկտեմբերին Անուշի դերերգով հանդէս եկած է Երեւանի մէջ։

Ինչպէս ծանօթ է, Տիկին Փեհլիվանեան Հայրենիք հրաւիրուած էր Երեւանի 2750ամեակին առթիւ՝ սփիւռքահայ այլ արուեստագէտներու կարգին։ Սիրուած արուեստագիտուհին Լիբանան վերդարձած է 5 Նոյեմբերին։

ՅՈԲԵԼԻՆԱԿԱՆ ՀԱՆԴԻՍՈՒԹԻՒՆ

ՎԱՍՏԱԿԱՒՈՐ ԴԱՍՏԻԱՐԱԿ-ՈՒՍՈՒՑՉՈՒՀԻ

ՕՐ. ԱՐՇԱԼՈՅՍ ՇԱՀՐՈԶԵԱՆԻ

ԿՐԹԱԿԱՆ ԳՈՐԾՈՒՆԷՈՒԹԵԱՆ 50-ԱՄԵԱՅ ՅՈԲԵԼԵԱՆԻՆ ԱՌԹԻՒ

ՀՈՎԱՆԱՒՈՐՈՒԹԵԱՄԲ

ՊԱՏԿ. ԱԶԳԱՅԻՆ ԻՇԽԱՆՈՒԹԵԱՆ

ՆՈՒՊԱՐԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆԻ

ՊԸԼԸՔՏԱՆԵԱՆ ՀԱՆԴԻՍԱՍՐԱՀԻՆ ՄԷՋ

Կիրակի, 17 Նոյեմբեր 1968, կ. ե. ժամը 7ին

Հրաւիրատոմս ունենալու համար հեռաձայնել Վարժարանի Տնօրէնութեան (հեռ. 61464)։

——※——

Առ ի գնահատութիւն վաստակաւոր ուսուցչուհի ՕՐ. ԱՐՇԱԼՈՅՍ ՇԱՀՐՈԶԵԱՆԻ յիսնամեայ կրթական և դաստիարակչական բոլորանուէր ծառայութեան՝ որոշուած է Յոբելինական Հանդիսութիւն մը կատարել յառաջիկայ Կիրակի Նոյեմբերի 17ին, Հելիոպոլսոյ Նուպարեան Ազգային Վարժարանի Պըլըքտանեան հանդիսասրահին մէջ, Ազգային Իշխանութեան բարձր հովանաւորութեամբ:

Վստահ ենք որ ի յարգանս իր բազմամեայ և արդիւնաւոր ծառայութեան տրուելիք սոյն հանդիսութիւնը պիտի ըլլայ նոյն ատեն համակրանքի, սիրոյ և երախտագիտական զգացումներու յորդ արտայայտութեան առիթ մը՝ մօտաւոր և հեռաւոր բոլոր նախկին աշակերտներուն և աշակերտուհիներուն համար, տրուած ըլլալով որ Օր. Ա. Շահրոզեանի դաստիարակչական երկարամեայ պաշտօնավարութիւնը դժբախտաբար վերջ կը գտնէ ներկայ տարեշրջանէն սկսեալ, օրինական պարտադրութեամբ:

Այս առթիւ որեւէ նամակ, հեռագիր կամ նուիրատուութիւն կը խնդրուի ուղարկել հետեւեալ հասցէին.

Mme. Alice Alixanian
Comité du Jubilé de Mlle. A. Chahrozian
Ecole Nubarian
5, Rue Menouf - Héliopolis
Egypte - R.A.U.

ԳՈՐԾԱԴԻՐ ՅԱՆՁՆԱԽՈՒՄԲ
ՅՈԲԵԼԻՆԱԿԱՆ ՀԱՆԴԻՍՈՒԹԵԱՆ

ՀԱՅ ՄՇԱԿՈՅԹԻ ԱՆԿԱԽՈՒԹԵԱՆ ՏՕՆԸ

(Շարունակութիւն Գ. էջէն)

չուկայիկ հրատարակութիւններ...։ Եւ «ինչո՞ւ» երբ հարցնես, պատասխան մըն ալ կը ստանաս, նոյնքան հասարակ ու գռեհիկ.

— Հայերէնէն ու հայ գիրքէն մարդ կ'ապրի՞, հաց կ'ելլէ՞...

Օտարն է որ մենք հաց կ'ուտենք, օտարն է որ մեզ կը հագուեցնէ և կ'ապրեցնէ...։ Ու չեն գիտեր մեր խե՛ղճ, խե՛ղճ տղաքը՝ որ օտարին մեզի շնորհած «բարիքներուն» շնորհիւ է որ այսօր ըսփիւռքի մէջ կորսնցուցեր ենք ամէն իրաւունք և հեղինակութիւն, և ցրուած աշխարհի չորս կողմերը՝ դարձեր ենք օտարին գերին ու հպատակը...

Կարդացէ՛ք ու տարա եցէք հայ գիրն ու գրականութիւնը, ու ձեր տուներէն ներս մտցուցէ՛ք հայ գիրքը, որպէսզի հրճուին այն եռամեծ հոգիներն ու մանաւանդ հոգիները բոլոր անոնց՝ որոնք պայքարեցան ու զոհուեցան որպէսզի մենք ապրինք։

Յաւէտ ու անսասան ապրի մեր փառաւոր ազգն ու ժողովուրդը։

* * *

Եւ ի մեծ ուրախութիւն մեր բոլոր հոգիներուն, վերջերս մամուլին մէջ շշուկներ կը լսուին՝ թէ կարգ մը գիտուններու կողմէ առաջարկ կայ հայերէնը ընդունելու միջազգային լեզու...։

Ո՜վ մեծասքանչ դու լեզու...։ 2.800 լեզուներու մէջ դո՛ւն ես մէկ հատիկը։ Հին լեզուներուն մէջ միմիայն հայ լեզուն է որ պահած է իր գոյութիւնը, արժէքն ու գեղեցկութիւնը։ Եւ շատ հաւանական է որ մօտիկ ապագային մէջ ան դառնայ աշխարհահռչակ լեզու։

Վերոյիշեալ յօդուածը հրատարակած է Շիքակոյի «Տէյլի Նիուզ»ի մէջ Արթըր Շնայտըր գիտական խմբագիրը:

Այս լուրը թող սթափեցնէ՛ բոլոր անոնք, որոնք օտարներու հետ գործ ունին և որոնք իրենց ազգութիւնը կը պահեն օտարներուն մօտ, և որ կը կոչուին «աւելորդքրատ հայեր»՝ ամօթ զգալով որ իրենք հայ են։ Նաև այն հայ ընտանիքները և ազգայինները՝ որոնք տարին մէկ անգամ հազիւ եկեղեցի մը կամ հայկական սրահ մը կը յաճախեն՝ ան ալ մասնաւոր հրաւէրով և խնդրանքներով...։ Հայե՛ր, որոնք հայ լեզուն բոլորովին արտաքսած են իրենց ընտանեկան յարկերէն, և անտարբեր վերաբերմունք ցոյց կուտան հայ լեզուի նկատմամբ և իրենց զաւակներուն հայերէն սորվեցնել չեն աշխատիր։

Հայ ընտանիքը որեւէ ժամանակէ աւելի ամրապնդման, զօրացման և միութեան կը կարօտի այսօ՛ր: Ու մեր մատաղ զաւակները իրենց մատաղ տարիքէն չըզրկենք ու չհեռացնենք իրենց ջերմիկ ու հարազատ մայրենի դպրոցէն ու նետենք զանոնք օտար աշխարհներ, ցուրտ աշխարհներ, կիտոր մը չոր ու ցամաք օտարին լեզուն աւելի՛ շուտ և աւելի՛ լաւ սորվեցնելու ցնորքով...: Ո՞ւր էք մայրե՞ր, մայրե՞ր, հա՛յ մայրեր, սո՛ւրբ մայրեր...։

Եթէ կ'ուզենք որ միացա՛ծ գաղութ, ազգ և ժողովուրդ դառնանք, նախ գիտնանք պահե՛լ և զօրացնե՛լ մեր ընտանեկան միութիւնն ու սրբութիւնը։ Հայ տունն ու ընտանիքը օգնութեա՛ն և փրկութեա՛ն կը կարօտին այսօր սիրելիներ՝ որեւէ ժամանակներէ աւելի. գիտնանք անաղարտ պահել զայն, որպէսզի «կուլ չերթանք այս անեղ լափումին», ինչպէս կ'ըսէ բանաստեղծը։

* * *

Սրբ. Թարգմանիչներու յիշատակը թող ներշնչէ հայ ծնողք՝ տէր և պահապան կենալու հայ դպրոցին ու երբեք չսակարկելու իր օժանդակութիւնը անոր։ Երբ օտար վարժարանին ջամբած ուսման և կրթութեան համապատասխան՝ կա՛յ հայ դպրոցը:

Թող մեր անմահներուն և մեծ Թարգմանիչներէն Ս. Սահակի խորիմաստ խօսքը մեզի սկզբունք ընենք. — «Ես իմ հիւանդ ոչխարը չեմ փոխեր ուրիշին առողջ գայլին հետ»: Այլ եթէ պէտք է, մեր թըշուառ «ոչխարը»ը առողջացնենք:

Նաև, թող չնմանինք այն հարուստին, որ բերնէ բերան լեցուն թէթեղներով ոսկի ունի, կրնայ բարձրաճակատ ու շիտակի նայիլ, վայելել և ապրի՛լ, սակայն կը նախընտրէ (կարծես) նստիլ օտար ճամբաներու մայթերու եզրին, ու ճանչցուիլ իբրեւ մուրացիկ և մուրալ անամօթաբար օտարին ունեցածը, չտեսութեամբ, ագահութեամբ կամ տգիտութեամբ...

Սրբ. Թարգմանիչներու յիշատակը թող ներշնչէ նաև հայ ուսուցիչն ու վարդապետը՝ որոնց վստահուած են հայ մատղաշ հոգիները. թող հայ ուսուցիչը ստեղծէ այնպիսի բարոյական և ազգային մաքրամաքուր մթնոլորտ մը հայ դպրոցին մէջ՝ ուր կարենան ուռճանալ և հասակ նետել Սահակներու և Մեսրոպներու և Ս. Թարգմանիչներու տիպով հայ տղաք, ուր՝ քրիստոնէական մաքուր հաւատքը և օրինակելի ազգասիրութիւնը ձեռք-ձեռքի քալեն, ուր՝ մեր բազմերախտ Թարգմանչաց Թարգմանած Աստուածաշունչ Մատեանը Թարգմանուի՛ հոգիներու և կեանքերու մէջ։ Խօսքեն, գործի կ'ուզենք անցնիլ։

Ու մեր այսօրուան հաւաքոյթը ի յարգանս եռամեծ ու բազմավաստակ վարդապետներուն, Սուրբ Թարգմանչաց յիշատակին, թող որպէս անուշահոտ խունկ և աղօթք նկատուի: Ու պահ մը ամփոփուելով խոնարհինք՝ կարենալ տեսնելու համար մեծութիւնները ու անոնց մեծ գործերը ու խոնարհօրէն համբուրենք անոնց յիշատակը:

Հրաշագործեցէ՛ք ով Ս. Թարգմանիչ հայեր մեր այս ուխտն ալ՝ օր մը այցի գալու, խոնարհելու և ծնկաչոք համբուրելու Օշականի ամենասուրբ լո՛յս գերեզմանը՝ մեր վերածնած ու յաւերժական, փառապանծ ու հերոսական հայրենիքի մայր հողին վրայ:

Օ. ԳԱԼՈՒՍՏԵԱՆ

Խարթում

ԵՈՒԿՈՍԼԱՒԻՈՅ ՀԱՅԵՐԸ ԱՅՍՕՐ

(Շարունակութիւն Դ. էջէն)

Պր. Վարդան Պարոնեան, բնիկ Երզնկացի է, իսկ կողակիցը՝ Ակնցի, Սիւրմելեան ընտանիքէն։ Շառաւիղն է լուսահոգի Գերշ. Տ. Արտաւազդ Արք. Սիւրմելեանի:

Ունի երկու մանչ զաւակներ. առաջինը՝ Տոքթ. Յովսէփ Պարոնեան, աչքի անուանի մասնագէտ մըն է, երկրորդը՝ Պրն. Վարդգէս Պարոնեան, տաղանդաւոր երաժիշտ մըն է ու ձեռնահասօրէն կը վարէ Պելկրատի պատ․երասփիւռի երաժշտական բաժինը։ Պր. Վարդգէս Պարոնեան, ոչ միայն Եուկոսլաւիոյ, այլ բովանդա՛կ Արեւելեան Եւրոպայի մէջ ճանչցուած է իր էսթրատային յօրինումներով և իր սեմֆոնիք ու լարային ըստեղծագործութիւններով։

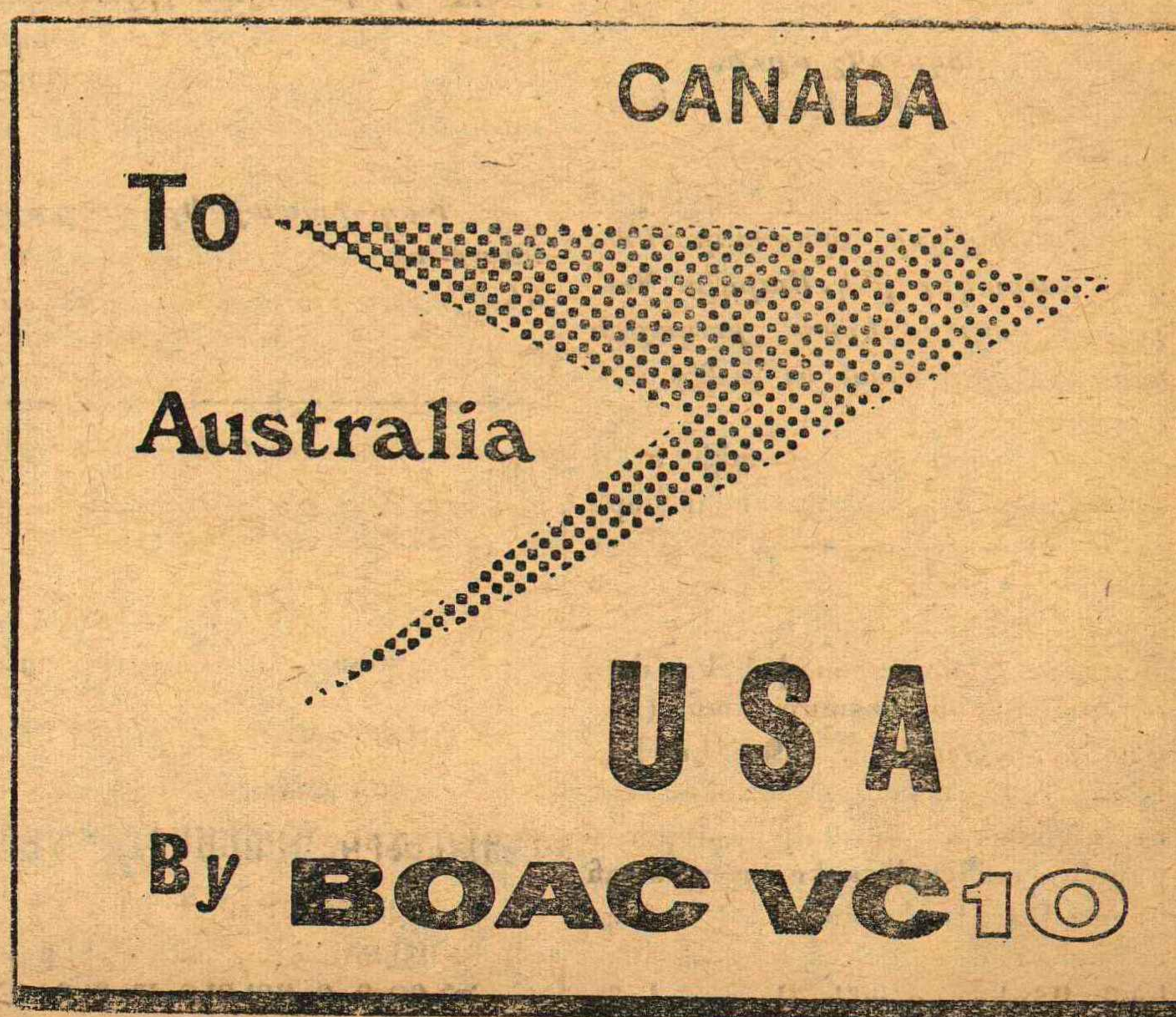
Պելկրատի հայ անձնաւորութիւններէն մէկն է նոյնպէս Եուկոսլաւիոյ հայ նկարիչը՝ Միտրակ Վարդապետեան, որ Եուկոսլաւ մամուլի գեղարուեստական խմբագիրներէն է։

Պելկրատի հայ անձնաւորութիւններէն կը սիրենք յիշել նաև վկայեալ տնտեսագէտ՝ Պր. Տիրան Սուքիասեանը, որ իր կողակիցին հետ երկու առիթներով այցելած է Մայր Հայրենիք, վաճառական՝ Պր. Յարութիւն Պաղտասարեանը, որ նոյնպէս երկու անգամ եղած է Հայաստան ու բնիկ Քեմախցի Թուչնիկեան երեք եղբայրները, որոնցմէ մին դասախօս է Պելկրատի Համալսարանին մէջ։

Եուկոսլաւիոյ դաշնակցային Հանրապետութեան մէկ ուրիշ նահանգին՝ Մակեդոնիոյ մայրաքաղաք՝ Սքոփիէի մէջ եւս կ'ապրին շուրջ յիսնեակ հայեր, որոնց մասին պիտի անդրադառնանք առանձինն։

ԳԷՈՐԳ ՏԱՐՕՆԻ

Պէյրութ

ՋԱՀԱԿԻՐ
ԱԶԳԱՅԻՆ ԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐԱՅԻՆ ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹ
14 ՆՈՅԵՄԲ. 1968

ՖՈՒԹՊՈԼ

«ԱՐԱՐԱՏ» (ԵՐԵՒԱՆ) ԵՒ «ՏԻՆԱՄՕ» (ՔԻԵՒ) 0–0

ԵՐԵՒԱՆ, Հ.Հ.Գ.— Նոյեմբեր 3ին «ԱՐԱՐԱՏ» ֆութպոլային խումբը ունեցաւ իր օրացոյցային վերջին հանդիպումը մրցակցի դաշտին վրայ։ Հայ մարզիկները Ուքրաինայի մայրաքաղաքին մէջ մրցեցան երկրի 1968 թուականի ախոյեան Քիեւի Տինամոյականներուն հետ։ Ամբողջ 90 վայրկեան ոչ մէկ արդիւնք տրուեցաւ։ Մրցակիցները հաւասարապէս կիսեցին երկու միաւորը՝ 0-0։

ԵՐԵՒԱՆԻ 2750-ԱՄԵԱԿԸ ԳԱՀԻՐԷԻ ՄԷՋ

(Շարունակութիւն Բ. էջէն)

Ապա անուանի երգիծաբանը բաղդատութիւն մը ըրաւ Հայաստանի կարգ մը թերթերուն և Եւրոպայի երկիրներուն մէջ գոյութիւն ունեցող իրական թերութիւններուն և անյարմարութիւններուն միջև։ Մայր Հայրենիքին մէջ՝ Մշակութային Կապի Կոմիտէի կողմէ կազմակերպուած իր անհատական ցուցահանդէսին գտած յաջողութեան մասին անդրադարձաւ և իր խօսքը վերջացուց հետևեալ բառերով.

«Մէկ փափաք ունիմ. կը մաղթեմ՝ որ բոլորդ ալ ինծի նման առիթը ունենաք այցելելու Հայաստան՝ որպէս զի ձեր աչքերով տեսնէք եւ երբ բաժնուելու ճիշդ զգէք՝ շնորհաւորէք զիս»։

Ներկաները խանդավառուած յարգելի բանախօսին արտայայտութիւններէն՝ երկար ծափահարեցին։

Տեղի ունեցաւ դադար մը, որուն ընթացքին հանդիսականներուն հրամցուեցան Հայաստանի գլանիկները և անոնց առիթը տրուեցաւ այցելելու «Հայաստանի հրատարակութիւններու» ցուցասրահը, ուր կային Մայր Հայրենիքին մէջ հրատարակուող թերթերու և պարբերականներու նմոյշներ, գիրքեր, ալպոմներ, նկարներ, ճարտարարուեստական նմոյշներ։ Այցելուները հոգեպէս գոհացած գրաւեցին իրենց տեղերը՝ հետևելու համար յայտագրի երկրորդ բաժինին։

Հանդէսին երկրորդ մասը սկսաւ Տիկ. Սոնա Գազանճեանի արտասանութեամբ՝ Սարմէնի «Տեսե՞լ ես դու Երևանը»։ Օրուան յայտնութիւնը եղաւ Տիկին Գազանճեան, որուն հաճելի և վարակիչ արտասանութիւնը առաջին անգամ կը լսէինք։ Կը յուսանք զինք դարձեալ տեսնել մեր բեմին վրայ։

Մանուկ Թուլումպաճեան իր բամբ ձայնով երգեց Գուսան Աշոտի «Երևան»ը, և ներկաներուն փափաքին ընդառաջելով՝ «Կարաւանը»։

Պերճ Գոգորեան յստակ առոգանութեամբ արտասանեց Յովհ. Շիրազի «Կշիռք»ը։

Ապա բեմ հրաւիրուեցաւ օրուան երկրորդ բանախօսը՝ Հայկ. Ընթերցասրահի նախագահ և «Ջահակիր»ի պատասխանատու խմբագիր ընկ. Սարգիս Պալեան, որ Երևան քաղաքին պատմականը ըրաւ եւ ի մէջ այլոց ըսաւ.

«Երևանի 2750ամեակի շքեղ տօնակատարութիւնները, որոնք եօթն օր ու եօթն գիշեր տևեցին Մայր Հայրենիքի մէջ, չէին կրնար չարձագանգել նաև սփիւռքի մէջ։ Այս օրերուն տօնակատարութիւնները փոխադրուած են արտասահման (Լիբանան, Ֆրանսա, Պուլկարիա, եւայլն)։ Եգիպտահայ գաղութն ալ, որ հպարտ է իր հայրենասիրութեամբ, անհրաժեշտ էր որ պատշաճ կերպով տօնէր իր հայրենիքի մայրաքաղաքին տարեդարձը։ Հայկական Ընթերցասրահի վարչութիւնը եւ «Ջահակիր»ի խմբագրութիւնը նախաձեռնարկ հանդիսացան, եւ այսօր ամէնքս հաւաքուած ենք հոս՝ պանծացնելու համար մեր սիրելի Երևանին տարեդարձը։

Վստահ ենք՝ որ մշակութային բոլոր կազմակերպութիւններն ալ իրենց կարգին պիտի սարքեն նման հանդիսութիւններ։

Այսօր, խօսիլ Երևանի մասին՝ կը նշանակէ խօսիլ հայ ժողովուրդի անցեալին, ներկային եւ ապագային մասին, հայ ժողովուրդի փառաւոր մշակոյթի վեհութեան, գեղեցկութեան եւ անմահութեան մասին։

Երևանը լուսաւոր ու լուսազարդ քաղաք մըն է, բայց այդ նիւթեղէն լոյսէն աւելի՝ մշակոյթի եւ գիտութեան լոյսով անպակաս է մեր հայրենիքը։

Երևանը հայ ժողովուրդին համար լոյսի այն փարոսն է, որուն պէտք է ուղղէ ան իր հայեացքը գիշեր թէ ցերեկ, անկէ ներշնչուելու եւ ոգեւորուելու համար։

Երևանը երբ մայրաքաղաքն է այժմու 30.000 քռ. քլ. տարածութիւն ունեցող Ս. Հայաստանին, ողջ հայութեան իղձն է՝ որ ան դառնայ մայրաքաղաքը 300.000 քռ. քլ. հասնող ամբողջական Հայաստանին։

Այսօրուան արեւշատող Երևանը ծաղկուն, կանգուն եւ անխորտակ քաղաք մը դարձած է շնորհիւ Նոյեմբեր 29ին»։

Այս շքեղ հանդիսութեան երկու բանախօսներուն եւ յայտագրին մասնակցողներուն շնորհակալութիւն յայտնելէ ետք՝ հանդիսավարուհի ընկերուհին յայտարարեց՝ որ Ուրբաթ, 15 Նոյեմբեր 1968, երեկոյեան ժամը 9ին նման հանդիսութիւն մը տեղի պիտի ունենայ արաբերէն լեզուով՝ Դր. Արամ Մովսէսեանի կողմէ, մեր արաբ բարեկամներուն համար։

Ներկայացուեցաւ «Երգ Հայրենի» գունաւոր ժապաւէնը, ապա ներկաները հրաւիրուեցան մաս կազմելու խրախճանքին։ Անմիջապէս կազմուեցան շրջանակներ սեղաններուն շուրջ եւ նուագախումբի հնչիւններով երիտասարդները պարեցին մինչեւ ուշ գիշեր։

Քաղաքամայր Երևանի հիմնադրութեան 2750ամեակը Գահիրէի մէջ տօնուեցաւ մեծ շուքով։

Ն. Ք.

Հրապարակ ելած են

ԲԱՑԻԿՆԵՐ

ի նպաստ

Գալուստեան Ազգ. Վարժարանի

ի մօտոյ հրապարակ պիտի ելլեն նաև

ԳԵՂԵՑԻԿ ԴՐՈՇՄԱԹՈՒՂԹԵՐ

ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
ԳԱԼՈՒՍՏԵԱՆ ԱԶԳ. ՎՐԺ.Ի
ԾՆՈՂՔ-ՈՒՍՈՒՑԻՉ ՄԻՈՒԹԵԱՆ

ԱՊԱՔԻՆՈՒՄ ԿԸ ՄԱՂԹԵՆՔ

Ուրախութեամբ կ'արձանագրենք, որ Գահիրէի Թեմական Ժողովի անդամ եւ Հայկական Ընթերցասրահի հիմնադիր անդամ Ընկ. Հայկ Օհաննէսեան աղեբափութեան (հեռնի) յաջող գործողութեան մը ենթարկուած է Ակուզայի հիւանդանոցին մէջ։

Կատարեալ ապաքինում կը մաղթենք մեր սիրելի ընկերոջ։

ՆՈՒԻՐԱՏՈՒՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

(ԵԳԻՊՏԱԿԱՆ ԴԱՀԵԿԱՆՈՎ)

Խանդավառուած Երևանի 2750ամեակին առթիւ կազմակերպուած արժանավայել տօնակատարութենէն և առ ի քաջալերութիւն, Տէր և Տիկին Արթօ Պըլըքտանեան կը նուիրեն.

Հայկական Ընթերցասրահին 500
«Ջահակիր»ին 500

«ՋԱՀԱԿԻՐ»ԻՆ

Տէյիրմէնճեան Եղբարք 200 ե.դ. կը նուիրեն իրենց սիրեցեալ բարեկամին ողբ. Հրաչ Գալընեանի կսկծալի մահուան առթիւ եւ անոր քաղցր յիշատակին։

Ողբ. Հրաչ Գալընեանի կսկծալի մահուան առթիւ, վասն ցաւակցութեան կը նուիրեն.

Լէյլէկեան Եղբարք 100
Տիար Խաչիկ Մագըլմեան 100
Տէր և Տիկ. Վահան Պչնտեան 100

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԸՆԹԵՐՑԱՍՐԱՀԻՆ

Երևանի 2750 ամեակի հանդիսութեան առթիւ և առ ի գնահատութիւն, շնորհակալութեամբ ստացած ենք հետևեալ նուիրատուութիւնները.

Տիար Ռուբէն Գազազեանէ 500
Տէր և Տիկ. Երուանդ Հացունիէ 100

Ցաւէտ ողբ. Հրաչ Գալընեանի կսկծալի մահուան առթիւ, վասն ցաւակցութեան կը նուիրեն.

Տէր և Տիկ. Խորէն Իսկէնեան 100
» » Վահան Խաչերեան 100
Տք. և Տիկ Նուպար Սուլթանեան 100
Տէր և Տիկ. Նուպար Պալեան 100
» » Ջաւէն Պալեան 100

Դր. Ստեփան Ոսկերիչեանի ընդ Օր. Թերէզ Սիմիթեանի (Մոնթրէալ) բարեբաստիկ ամուսնութեան ուրախ առթիւ, Տէր և Տիկին Վահան Խաչերեան կը նուիրեն 200 ե.դ.։

Դր. Շանթ Ս. Պալեանի ընդ Օր. Քրիսթիան Ժարժուրայի նշանախօսութեան ուրախ առթիւ, վասն խնդակցութեան Տէր և Տիկ. Վահան Խաչերեան կը նուիրեն 100 ե.դ.։

ՊԱՍՐԱՅԻ ՀԱՅ ԵՐԿՍԵՌ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴԱՑ ՆՈՐ ՀՈՂԱՄԱՍԸ

Պասրայի «Ալ-Ճումհուրիա» թերթը, իր վերջին թիւերէն մէկուն մէջ կը գրէր, թէ Իրաքի Նախարարաց Խորհուրդը ընդառաջ երթալով Պասրայի Նահանգապետի առաջարկին, վաւերացուցած է Պասրայի Հայ Երկսեռ Երիտասարդաց Միութեան յատկացուելիք 35 հազար քառակուսի մեթր հողամասին հարցը։

Այս հողամասը, որ կ'իյնայ Ուբբաթ-Ալ-Քեալէր շրջանին մէջ, սեփականութիւնը պիտի ըլլայ Երիտասարդաց Միութեան, որուն վրայ պիտի կառուցուի Միութեան սրահը, իր յարակից բոլոր յարմարութիւններով։

Արդէն յատակագիծը գծուած է։ Ընդարձակ սրահ մը, արդիական բոլոր յարմարութիւններով օժտուած բեմով, գրադարան-ընթերցարան մը, ասուլիններու գրասենեակ, Վարչութեան գրասենեակ։ Նաև մարզադաշտ մը, ֆութպոլի, թենիսի, վոլիպոլի և միւս մարզական խաղերուն համար։

Այս բոլորին համար կը նախատեսուի տասը հազար իրաքեան տինար։

Տ Խ Ր Ո Ւ Ն Ի

Այրի Տիկ. Արմենուհի Գալընեան եւ զաւակները Նայիրի (Լոնտոն), Ֆրիկ (Երեւան), Տէր եւ Տիկ. Ռաֆֆի Գալընեան (Աղեքսանդրիա), Նուպար Գալընեան եւ Ընտանիք (Երեւան), Տէր եւ Տիկ. Նշան Գալընեան, Տէր եւ Տիկ Ա. Գալընեան (Երեւան), Տէր եւ Տիկ. Ալպէր Գալընեան (Գահիրէ), Հրանդ Գալընեան եւ Ընտանիք, Տէր եւ Տիկ. Կարօ Գալընեան եւ Ընտանիք, Տէր եւ Տիկ. Վարուժան Գալընեան եւ Ընտանիք, Ղազարոս Գալընեան եւ Ընտանիք (Պէյրութ), Այրի Տիկ. Սօսդիկ Գալընեան (Աղեքսանդրիա), Տէր եւ Տիկին Երուանդ Թաշճեան եւ Ընտանիք (Գահիրէ), Տէր եւ Տիկ. Լեւոն Ներսէսեան (Երեւան), Տէր եւ Տիկ. Արմէն Պապիկեան, Տէր եւ Տիկ. Նահապետ Նարկիզեան եւ Ընտանիք (Հալէպ), Այրի Տիկ. Արաքսի Դարբինեան (Ամերիկա), Տէր եւ Տիկ. Անահիտ Ճաս (Ամերիկա), Տէր եւ Տիկին Արփին Աբգարեան, Տէր եւ Տիկին Յովհաննէս Նալպանտեան եւ զաւակները (Պէյրութ), Տէր եւ Տիկ. Արամ Զուլումեան (Քուէյթ), Տէր եւ Տիկ. Միհրան Եաղճեան, Տէր եւ Տիկ. Բաբգէն Եաղճեան (Յունաստան), ինչպէս նաեւ համայն ազգակից սիրելիները խոր ցաւով կը հաղորդեն կսկծալի մահը իրենց ամուսնոյն, հօր, եղբօր եւ սիրելիին

ՀՐԱՉ ԳԱԼԸՆԵԱՆԻ

որ հանգեաւ ի Տէր, Երկուշաբթի առաւօտ, 11 Նոյեմբեր 1968, ժամը 9ին, յետ կարճատեւ հիւանդութեան իր բնակարանին մէջ։

Յուղարկաւորութեան տխուր արարողութիւնը կատարուեցաւ նոյն օրը կ.ե. ժամը 4ին՝ Ս. Պօղոս-Պետրոս Եկեղեցւոյն մէջ։

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԸՆԹԵՐՑԱՍՐԱՀ–ԱՂԵՔՍԱՆԴՐԻԱ

Աղեքսանդրիոյ Հայկական Ընթերցասրահի հիմնադիրներէն ողբ. ընկեր ՀՐԱՉ ԳԱԼԸՆԵԱՆԻ անակնկալ ու կսկծալի մահուան առթիւ, ի նշան սուգի, սրահը փակ կը մնայ 11 Նոյեմբերէն մինչև 17 Նոյեմբեր։

ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
ԱՂԵՔՍԱՆԴՐԻՈՅ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԸՆԹԵՐՑԱՍՐԱՀԻ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԸՆԹԵՐՑԱՍՐԱՀ ԳԱՀԻՐԷ

Ի ՆՇԱՆ ՍՈՒԳԻ

ԻՐ ՊԱՏՈՒՈՅ ԱՆԴԱՄՆԵՐԷՆ ՈՂԲ. ՀՐԱՉ ԳԱԼԸՆԵԱՆԻ ՑԱՒԱԼԻ ՄԱՀՈՒԱՆ ԱՌԹԻՒ, Ի ՆՇԱՆ ՍՈՒԳԻ, ԳԱՀԻՐԷԻ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԸՆԹԵՐՑԱՍՐԱՀԸ ՓԱԿ ՄՆԱՑ ԵՐԿՈՒՇԱԲԹԻ 11 ՆՈՅԵՄԲԵՐԷՆ ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ 13 ՆՈՅԵՄԲԵՐ 1968։

ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

Գահիրէի Հայկական Ընթերցասրահի Հ.Մ.Մ. Երիտ. Մարմնի վարչութիւնը, իր շարժման քաջալեր հանդիսացող եւ մեծ հայրենասէր ողբ. ՀՐԱՉ ԳԱԼԸՆԵԱՆԻ կսկծալի մահուան առթիւ, ի նշան սուգի, ջնջած է այսօրուան (Հինգշաբթի 14 Նոյեմբերի) իր ընկերական հաւաքոյթը։

Հ.Մ.Մ.Ի ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

ՅԵՏԱՁԳՈՒԱԾ

Գահիրէի Հայկական Ընթերցասրահի կողմէ կազմակերպուած Բ. հանդիսութիւնը՝ նուիրուած «Երեւանի 2750ամեակին», որ տեղի պիտի ունենար արաբ եւ հայ հասարակութեան համար, Ուրբաթ 15 Նոյեմբերին, ի նշան սուգի՝ մեր հայրենասէր ընկերոջ ողբ. ՀՐԱՉ ԳԱԼԸՆԵԱՆԻ անակնկալ եւ կսկծալի մահուան առթիւ, յետաձգուած է Ուրբաթ 22 Նոյեմբերին։

ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

Կիրակի, 17 Նոյեմբեր 1968, ամբողջ օրը

ՁԲՕՍԱՊՏՈՅՏ ԴԷՊԻ «ՄԻԹԷ ՏԷ ԹԱՆԹ»

ՀԱՆԳՍՏԱՒԷՏ ԻՆՔՆԱՇԱՐԺՆԵՐՈՎ

Մասնակցութեան սակ 65 ե.դ.

Արձանագրութեան և մանրամասնութեանց համար դիմել Սրահ, Հ.Մ.Մ.ի Երիտ. Մարմնի վարչութեան, ամէն երեկոյ ժամը 8–10։

ԵՐԵՒԱՆԻ 2750-ԱՄԵԱԿԻ ՏՕՆԱԿԱՏԱՐՈՒԹԻՒՆ

Արաբ եւ Հայ Հասարակութեան Համար

ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹԵԱՄԲ
ՀԱՅԿ. ԸՆԹԵՐՑԱՍՐԱՀԻ ՎԱՐՉՈՒԹԵԱՆ
ՆԱԽԱԳԱՀՈՒԹԵԱՄԲ
ԸՆԿԵՐ ՆՈՒՊԱՐ ՊԱԼԵԱՆԻ
ՏԵՂԻ Կ'ՈՒՆԵՆԱՅ
Ուրբաթ, 22 Նոյեմբեր 1968, կ.ե. ժամը 9ին
ԱՐԱԲԵՐԷՆՈՎ ԿԸ ԲԱՆԱԽՕՍԷ
ԴՐ. ԱՐԱՄ ՄՈՎՍԷՍԵԱՆ
ԿԸ ՑՈՒՑԱԴՐՈՒԻ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԿԻՆՈԺԱՊԱՒԷՆՆԵՐ
ՄՈՒՏՔԸ ԱԶԱՏ Է ԲՈԼՈՐԻՆ

ՉԱՀԱԿԻՐ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐԱՅԻՆ ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹ

چاهاكير
جريدة أسبوعية
ص.ب ٢١١١ بالقاهرة ج.ع.م. ت ٩١٥٠١٣
صاحبة الامتياز : السيدة عايدة سيرديان (بالايان)

TCHAHAKIR
HEBDOMADAIRE ARMENIEN
B.P. 2111 Le Caire (R.A.U.) · Tél.915013
Adresse Télégraphique. TCHAHAKIR, Cairo
Rédacteur en chef ; SARKIS BALAYAN

Արտօնատէր — ԱԻՏԱ ՍԷՐՈՎԲԵԱՆ
Սեփականատէր խմբագիր — ՍԱՐԳԻՍ ՊԱԼԵԱՆ

Հիմնուած 1948ին
Տպաքանակ 3000

ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ ԹԻՒ 255 — ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 21 ՆՈՅԵՄԲԵՐ 1968 ՀԱՏԸ ԶԵՐՈՒԹ 2,5 Եգ. Դհկ. կամ 25 Լիբ. Դհկ. عدد رقم ٢٥٥ — الخميس ٢١ نوفمبر ١٩٦٨

ԳՆԱՀԱՏԱՆՔԻ ՄԸ ԱՌԻԹՈՎ

«Հայրենիքի Ձայն»ի մէջ կարդալով «Համաշխարհային լեզուի խնդրի շուրջ» գրութիւնը, որպէս հայ մարդ ազգային հըպարտութիւնս բարձրացաւ։

Անտարակոյս, անոնք տակաւին կարծիքներ են, որոնք տեւելու են երկար ատեն որպէս խորհրդակցութեան նիւթ, բայց ներկայիս գիտնականներու կարծիքը յանգեր է որոշ եզրակացութեան, թէ «Միջնադարին միջազգային լեզուի դեր կատարող լատիներէնը կենսունակ չէ գըտնըւած, հետագային համաշխարհային լեզուի յաւակնութիւն յայտնաբերող էսպերանթոն որպէս արհեստական լեզու ընդունելութիւն չէ գտած։ Հետեւաբար ներկայի առաջացող գիտութեան համար պահանջ դարձած է փոխադարձ համաձայնութեամբ ընդունիլ համընդհանուր լեզու, որը ըլլայ բնական, կենսունակ, դիւրամատչելի, դիւրին ուսանելի և ոչ առաջատար երկրի լեզու նախընտրելով հայ լեզուն։

Սա կարծիքներու շարան մըն է անշուշտ, ինչ որ զանազան առիթներով շատ անգամներ յայտնաբերուած են գիտնականներու կողմէ զանազան լեզուներու նախընտրութեամբ, որուն զուգընթաց առաջատար երկիրներ միշտ ձգտեր են ձեւով մը պարտադրել իրենց լեզուները:

Թուցէ այս անգամ ևս անոնք դժկամակին տեղի տալու յարուցուած առաջարկին։ Բայց երբ նըկատի առնենք գիտնականներու և մարդաբաններու նախընտրութիւնը, թէ «Հայերէնը կը բաւարարէ բոլոր պայմանները», հոգեկան բաւարարութեան զուգընթաց ազգային հպարտութիւն մը կը ծնի մեր սրտերուն մէջ։

Սա այն լեզուն է, որ դարերու ընթացքին չարչարուեր, անարգուեր և աշխարհի երեսէն սրբուելու հալածանքին ենթարկուեր է, բայց մեր սքանչելի ժողովուրդը անհաւատալի յամառութեամբ տոկալով զայն պահպաներ ու յղկեր է որպէս բնական, կենսունակ և դիւրամատչելի լեզու։

Հայ ժողովուրդը որպէս ազգ, իր կազմաւորումէն մինչև ներկայ ազատագրութիւնը իր պատմութեան մէջ փառաւոր շրջաններ արձանագրեր է և համընթաց առիթներ ունեցեր է իր լեզուն ալ փառաւորելու, բայց յատկանշականը այն է, որ անկումի շրջաններու մէջ, ան երբեք տկարութիւնը չէ ունեցեր իր լեզուն [illegible] և անոր բնականութիւնն ու կենսունակութիւնը խաթարելու։

Պատմութեան հոլովումին մէջ շատ ազգեր կորսնցուցեր են իրենց լեզուն՝ խառնուելով ուրիշ ժողովուրդներու յորձանքին, բայց մեր ժողովուրդի պատտեհայ կամքը դիւրամատչելի ճանչցուող իր լեզուն՝ որպէս սրբութիւն և իր նախնիքներէն աւանդուած որպէս անգին գանձ՝ գուրգուրանքով պահեր ու հասցուցեր է զայն պետականութեան։

Այսօր հայերէնը պետական լեզու է, որ Խորհրդային կարգերու տակ պահպանուած, այլևս չի չարչարուիր ու անարգուիր։ Ընդհակառակն, պայմանները կը պարտադրեն, որ ան ալ ուրիշ լեզուներու կարգին որպէս հնադարեան լեզու յարգուի։ Սա առանձնապէս մեզ՝ սփիւռքահայերս սթափեցնող իրողութիւն է: Ինչքան տգեղ ու անբնական երևոյթ է հիանալ մեր ոսկեղնիկ լեզուին ու նախընտրել ամէն տեղ օտար լեզուով արտայայտուիլ։

Հայ մայրե՛ր ու հայրեր, հայ տղաք ու աղջիկներ, հայերէն խօսեցէք ձեր տուներուն մէջ, յարգեցէք մեր ոսկեղնիկ լեզուն, որ օտար գիտնականներու կարծիքով իսկ յարգանքի արժանի է:

ԳԱՐԱԽԱՆ

«Ս. ՄԻՈՒԹԻՒՆԸ ՄԻՇՏ ՊԱՏՐԱՍՏ Է Մ. ՆԱՀԱՆԳՆԵՐՈՒՆ ՀԵՏ ԽԱՂԱՂ ԳՈՐԾԱԿՑՈՒԹԵԱՆ»

ՅԱՅՏԱՐԱՐԵՑ ՊՐ. ԱԼԵՔՍԷՅ ՔՈՍԻԿԻՆ

ՄՈՍԿՈՒԱ (ԱՖՓ).— Ս. Միութեան վարչապետ Պր. Ալեքսէյ Քոսիկին ամերիկացի երկու ծերակուտականներու յայտարարեց, թէ Ս. Միութիւնը [illegible] միշտ պատրաստ է Մ. Նահանգներուն հետ խաղաղ գործակցութեան՝ սակայն, քաղաքական իսկական մեղմացում մը անկարելի պիտի ըլլայ ձեռք բերել, քանի որ, եթէ երկու երկիրներէն մին փորձէ միւսին աւելի զօրաւոր դառնալ։

Տեսակցութեան ներկայ էր նաև Մ. Նահանգներու դեսպանը՝ [illegible] երկու երկիրներու [illegible] յայտարարութիւնները։

Վարչապետ Քոսիկինի այս արտայայտութիւնը պատասխան մըն է Ա.Մ.Ն. նախագահական ընտրապայքարին Պր. Ռիչըրտ Նիքսընի այն յայտարարութեան, թէ պէտք է որ Մ. Նահանգները այնքան մը զօրանան, որ զինուորական գերակայութիւն մը ձեռք բերեն։

Ամերիկացի ծերակուտականները Պր. Քոսիկինի գիտել տուած են, որ անկախաբար նախագահին անձնաւորութենէն, ամերիկեան քաղաքականութիւնը [illegible] Մ. Նահանգներն ու Ս. Միութիւնը [illegible] կը յայտնարարեն։

Արաբական Ընկերվար Միութեան Ազգ. Համագումարի Բ. Նստաշրջանը

Արաբական Ընկերվար Միութեան Գործադիր Խորհուրդը նիստ մը գումարելով նախագահ Գամալ Ապտէլ Նասէրի գլխաւորութեամբ, Արաբական Ընկերվար Միութեան կեդրոնատեղիին մէջ:

Կը սպասուէր որ Արաբական Ընկերվար Միութեան Ազգային Համագումարը իր երկրորդ Նստաշրջանը գումարէ յառաջիկայ Ցունւար ամսուան վերջերը, նոր Ազգային Ժողովի ընտրութիւններէն առաջ:

Ազգային Համագումարը, որ իր առաջին Նստաշրջանը սկսաւ անցեալ Յուլիս 23ին, որոշած էր որ իր երկրորդ Նստաշրջանը գումարէ 22 Դեկտեմբերէն սկսեալ:

Սակայն Ազգային Ժողովի ընտրութեանց պատճառաւ այս գումարումը յետաձգուեցաւ:

ԱՐՓԻՆԷՆ ՆՈՐԻՑ ԵՐԵՒԱՆՈՒՄ Է Ր

ՑԻՑԻԼԻԱ ԲՐՈՒՏԵԱՆ
Հայկական ԽՍՀ Արուեստի Վաստակաւոր Գործիչ

Էրեբունի—Երեւանի 2750ամեակի հանդիսութիւններին պատուաւոր հիւրեր էին մեր սփիւռքահայ շատ հայրենակիցներ, որոնք եկել էին Հայրենիք ոչ միայն հրճուելու և հպարտանալու Երեւանի գեղեցիկ այ տաքինով եւ հոգեւոր — մշակու. թային խոյանքով, այլև իրենց խոհերն ու ստեղծագործական նուաճումները, իրենց սրտի թրթիռը միաձուլելու Հայրենիքի սրտի բաբախիւնին, նորից ու նորից ամելու ոգեշնչումի նեկտարը աշխարհի տարբեր ծագերում ազգային գոյատեւման համար։

Սփիւռքահայ արուեստագէտները նուիրաբերեցին իրենց արուեստը Հայրենիքին՝ աւելի ճոխացնելու համար Էրեբունի—Երեւանի տօնական օրերը։

Դրանց թւում էր նաև Լիբանանահայ երգչուհի Արփինէ Փեհլիվանեանը։

Արփինէն մի քանի տարի առաջ արդէն հրապուրել էր մեզ իր ներքին ու զգայուն արուեստով, որի մէջ ցոլանում էին իր հայրենասիրական զգացումները։

Մեր բազմաթիւ համերգներից ու օփերային ելոյթներից յետոյ՝ հայրենակիցները գժուարութեամբ էին բաժանուել նրանից և ողջերթի մաղթանքին միացրել նաև վերստին հանդիպման ջերմ փափաքը։

Եւ այս օրերին Երևանցիները մեծ ուրախութեամբ հանդիպեցին իրենց սիրելի Արփինէին։

Հոկտեմբեր 31ին Արփինէն հանդէս եկաւ Անուշի դերերգով Ա. Տիգրանեանի համանուն օփերայում։

Օփերային Թատրոնի լեփ-լեցուն սրահը խոր գոհունակութեամբ ու ջերմութեամբ ընդունեց Անուշ Փեհլիվանեանին, որովհետև նա կարողացաւ խաղարկութեան սկզբից մինչև վերջ ազդոյց ու ազդոյց բացայայտել կերպարի տարբեր հոգեբանական կողմերը։ Փեհլիվանեանն իր երգով և արթիստական խաղարկութեամբ ոչ միայն բացայայտեց հայ գեղջկուհու ներաշխարհը, այլև նրան հաղորդեց մի իւրայատուկ հմայք։ Արփինէի Անուշը բոլորովին զերծ էր բեմական կեղծ պայմանականութիւնից և ներթափանցուած այնպիսի բնական նրբակերտութեամբ, որով ընդգծում էր պարզ գեղջկուհու մէջ մեծ ու խոր զգացմունքի գերիշխանութիւնը, ընդգծում կերպարի քնարականութիւնը։

Փեհլիվանեանի Անուշի կերպարային առանձնայատկութիւնը դրսեւոր ում էր յատկապէս երգչական կատարման, այսպէս ասած, համերգային յղկուածութեամբ: Անուշ Փեհլիվանեանի իւ-

(Շար. տես էջ 2)

ԵՐԵՒԱՆԻ ՄԷՋ

ՄԽԻԹԱՐ ՀԵՐԱՑԻԻ ԾՆՆԴԵԱՆ 850ամեակի Հանդիսաւոր Նիստը

ԵՐԵՒԱՆ, Հ. Հ. Գ.— Լրացաւ հայ ժողովուրդի բազմադարեան պատմութեան պանծալի դէմքերէն մէկուն միջնադարեան ականաւոր բժիշկ, փիլիսոփայ եւ բնագէտ Մխիթար Հերացիի ծննդեան 850ամեակը։ Այս առթիւ, Երեւանի Գ. Սունդուկեանի անուան պետական ակադեմական Թատրոնին մէջ, տեղի ունեցաւ այդ նշանաւոր տարեթիւին նուիրուած հանդիսաւոր նիստ։

Թատրոնի բեմի խորքէն դահլիճ կը նայէր հայրենասէր գիտնականի նկարը։

Մխիթար Հերացիի ծննդեան 850ամեակին նուիրուած հանդիսաւոր նիստին ներկայ էին Հայաստանի Կոմկուսի Կեդրոնի առաջին քարտուղար Անտոն Քոչինեանը, վարչապետ Բադալ Մուրատեանը, Հայաստանի Գերագոյն Խորհուրդի Նախագահութեան Նախագահ Նագուշ Յարութիւնեանը, քոյր հանրապետութիւններէն ժամանած պատուիրակութիւններ։

Հանդիսաւոր նիստը ներածական խօսքով բացաւ Յոբելեանական Յանձնաժողովի Նախագահ՝ հայկական հանր. վարչապետի տեղակալ Տիկին Լարիսա Ստեփանեանը։

«Մխիթար Հերացին — ըսաւ, ան — միջին դարու այն լուսատու աստղերէն է, որոնց փայլը դարերու փոշիէն ոչ միայն չէ խամրած, այլև՝ երթալով աւելի շողշողուն է դարձած։ Իր հանճարեղ ստեղծագործութիւններէն «Ջերմանց Մխիթարութիւնը» տեսական ու գործնական բժշկա—գիտութեան իսկական հանրագիտարան մըն է։ Անիկա վիթխարի ներդրում մըն է ոչ միայն բժշկագիտութեան պատմութեան, այլև հայ ժողովուրդի մշակոյթի ասպարէզին մէջ։

ՄԽԻԹԱՐ ՀԵՐԱՑԻ
Գործ՝ ՍՍՀՄ ժող. Նկարիչ
Ա. ՍԱՐ ՍԵԱՆԻ

Հայ ականաւոր գիտնականի ծննդեան 850ամեակին առթիւ, զեկուցեց Հայաստանի Առողջապահութեան Նախարար Զաքար Նարիմանեանը:

(Շար. տես էջ 6)

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔ

ՀԱՅՐԵՆԻ ԱՇԽԱՐՀ

ՍՍՀՄ ՊԵՏԱԿԱՆ ՄՐՑԱՆԱԿԻ ՀԱՅԱԶԳԻ ԴԱՓՆԵԿԻՐՆԵՐԸ

Ցայտնի դարձան գրականութեան, արուեստի, ճարտարապետութեան, գիտութեան ու տեխնիկայի բնագաւառի ՍՍՀՄ պետական մրցանակի 1968 թուականի դափնեկիրները։ Անոնցմէ հինգը հայ են։ ՍՍՀՄ պետական մրցանակի 1968 թուականի դափնեկիրներ դարձած են.

Ֆիզիքօ – մաթեմատիկական գիտութիւններու տոքթոր, ՍՍՀՄ գիտութիւններու ակադեմիայի տեսական և փորձարարական ֆիզիքայի հիմնարկի բաժնի վարիչ ԿԱՐԷՆ ՏԷՐ ՄԱՐՏԻՐՈՍԵԱՆ, Վոլգայի Վ. Ի. Լենինի անուան հիդրոէլեկտրակայանի աշխատանոցի պետ ՇԱՀԷՆ ԱԲՐԱՀԱՄԵԱՆ, թեքնիկական գիտութիւններու թեկնածու, ձեռնարկութեան աւագ գիտական աշխատող ԱՇՈՏ ՄԱՐԳԱՐԵԱՆՑ, քարածուխի մեքենաշինութեան նախագծային-շինարարական և փորձարարական պետական հիմնարկի տնօրէն ՍՈՒՐԷՆ ԿԼՈՐԻԿԵԱՆ, արտադրամասի պետ ՆԻԿՈԼԱՑ ԳԱԲՐԻԷԼԵԱՆ։

ՅՈՎՀ. ԹՈՒՄԱՆԵԱՆԻ ԾՆՆԴԵԱՆ 100-ԱՄԵԱԿԻ
ՅՈԲԵԼԻՆԱԿԱՆ ԿԱՌԱՎԱՐԱԿԱՆ ՅԱՆՁՆԱԺՈՂՈՎԻՆ ՄԷՋ

ԵՐԵՒԱՆ, Հ.Հ.Գ. – Տեղի ունեցաւ Յովհաննէս Թումանեանի ծննդեան 100ամեակի յոբելինական-կառավարական յանձնաժողովի հերթական նիստը, Հայաստանի կոմկուսի կենտկոմի առաջին քարտուղար Անտոն Քոչինեանի նախագահութեամբ։

Մեծ գրողի յոբելեանին նուիրուած միջոցառումների մասին հաղորդումով հանդէս եկաւ Հայաստանի գրողների միութեան վարչութեան առաջին քարտուղար, յոբելեանական յանձնաժողովի նախագահի տեղակալ Եդուարդ Թօփչեանը։

Ելոյթ ունեցան գրող Ն. Զարեանը, Հայաստանի գրողների միութեան վարչութեան քարտուղար Հ. Յովհաննիսեանը, սփիւռքահայութեան հետ մշակութային կապի կոմիտէի նախագահ Վ. Համազասպեանը, Հայաստանի հեռագրական գործակալութեան տնօրէն Ա. Խաչիկեանը, բանաստեղծներ՝ Գ. Սեւակը, Վ. Նորենցը, գրականագէտ Լ. Հախվերդեանը, հայկական ԽՍՄ նախագահների Խորհուրդի մամուլի պետական կոմիտէի նախագահ Հ. Ուեմազեանը, Հայաստանի կոմկուսի կենտկոմի քարտուղար Ռ. Խաչատրեանը։

Նիստում հանդէս եկաւ յոբելինական — կառավարական յանձնաժողովի նախագահ Ա. Քոչինեանը։

ԱՐՓԻՆԷՆ ՆՈՐԻՑ ԵՐԵՒԱՆՈՒՄ ԷՐ

(Շարունակութիւն Ա. էջէն)

բաքանչիւր արիան, երգը, զուգերգը, իսկ դրանց մէջ և իւրաքանչիւր ֆրազը կատարելապէս յղկուած էր իբրեւ առանձին կամերայի ստեղծագործութիւն, որ չատ հազուադէպ է հանդիպում օպերային արթիստների մօտ։

Արփինէն իր ճկուն, գեղեցիկ ձայնը օգտագործում էր վարպետութեամբ եւ նպատակայարմար, առանց ինքնանպատակ ձայնական գեղումների, որով եւ մեծ ներգործութիւն էր անում ունկնդիրների վրայ։

Հայրենակիցները գիտցան գնահատել արթիստուհու գեղարուեստական ջանքն ու ձիրքը։ Ներկայացման աւարտին Արփինէն ողողուեց ծաղկեփնջերի կոյտով։

Արփինէ Փեհլիվանեանի հմայիչ երգը հնչեց նաեւ սփիւռքահայ երաժշտութեան եւ գրականութեան մեծ երեկոյթում, որը տեղի ունեցաւ Հայֆիլհարմոնիայի համերգային Մեծ Դահլիճում Հոկտեմբեր 21ին։

Սփիւռքահայ երգահանների երգերը Արփինէն երգեց իր կատարմանն յատուկ ներքին մեծ յուզականութեամբ։ Արտայայտչամիջոցների սեղմութեան հետ միասին սրտի թրթիռը, զգացումի ջերմութիւնը, պարզ առոգանութիւնը, լայն ֆրազները, հակադրութիւններով լի նրբերանգները Փեհլիվանեանի երգը դարձնում են ազնիւ ու հմայիչ եւ ունկնդիրներին բերում գեղարուեստական հաճոյքի միայուն պահեր։

Ահա այս յատկանիշների համար է, որ Հայկական Ռատիօն յատուկ հրաւէրով ժապաւէնի վրայ ձայնագրեց Արփինէի կատարմամբ՝ Կանաչեանի, Մեհրապի, Սիւնու, Ալեմշահի մի քանի երգերը, որպէսզի դրանք մշտապէս հնչեցնի Երեւանի Ռատիոյից։

Արփինէն երգեց նաեւ մի քանի այլ մտերմիկ հաւաքոյթներում՝ նորից ու նորից իր էութեամբ եւ երգով միահիւսուելով իր Հայրենիքի ու հայրենակիցների հետ։

Հայրենիքը միշտ սիրով կ'ընդունի իր արուեստագիտուհի զաւակին հարազատ երկնակամարի տակ, աւելի մեծ չափով եւ նորանոր երգերով ու օփերային դերերգերով հարստացած երգացանկով ըմբոշխնելու համար նրբակերտ արուեստի գեղեցկութիւնները։

Աւելի ուժ և կորով Արփինէ Փեհլիվանեանին, որպէսզի նա իր արուեստով, մասնաւորապէս ազգային երաժշտութեան միջոցով, կարողանայ ծառայել օտար ափերում մեր ազգային գոյատեւման սրբազան գործին։

Երեւան, 2 Նոյեմբեր 1968 թ.

Համակրելի երգչուհի Ա փինէ Փեհլիվանեան ԱՆՈՒՇ օփերայի մէջ կը մեկնաբանէ Անուշի դերը։

ԼԻԲԱՆԱՆ

«ԵՐԵՒԱՆԻ 2750ԱՄԵԱԿ»Ը ՏՕՆՈՒԵՑԱՒ ՍԱՀԱԿԵԱՆ ԼԻՍԷԻ ՍՐԱՀԻՆ ՄԷՋ

Զորեքշաբթի, 13 Նոյեմբերին մեծ հանդիսութեամբ նշուեցաւ «Երեւանի 2750 ամեակը»՝ Պէյրութի Սահակեան Լիսէի Սրահին մէջ, կազմակերպութեամբ Սահակեան Շրջանաւարտից Միութեան։

Գեղարուեստական ճոխ յայտագրին ընթացքին խօսք առին Ս. Հայաստանի դասախօսներէն Փրոֆ. Գէորգ Խրլոբեան և Թերթիս Լիբանանի պատուակալ աշխատակիցը ընկեր Գէորգ Տարօնի։

Այս տօնակատարութեան մասին պիտի անդրադառնանք յաջորդիւ։

ՊՐԱԶԻԼ

ՄԱՀ ՎԵԹԵՐԱՆ ԸՆԿԵՐ ՌԱՖԱՅԷԼ ՊԱԼԱՊԱՆԵԱՆԻ

Ցաւով տեղեկացանք՝ որ վերջերս Պրազիլի Սան Փաւլօ քաղաքին մէջ իր մահկանացուն կնքած է վեթերան ընկեր Ռաֆայէլ Պալապանեան։

Ողբացեալ ընկերը հերոսական Հաճընի զաւակ էր և շառաւիղներէն յայտնի Պալապանեան գերդաստանին։ Փոքր տարիքէն ճաշակած էր աքսորի դառնութիւնները։ Ինքնաշխատութեամբ կրցած էր տէր դառնալ մշակուած մտքի մը ու շնորհիւ հասարակական, ընկերային և քաղաքական հարցերու մասին իր փորձառութեան և գիտելիքներուն՝ դարձած էր գաղութին գործունեայ և հասարակական ծանօթ դէմքերէն մէկը։

Հայ ժողովուրդը, Հայրենիքը, Հաճընը, հայապահպանումն ու Հընչակեանութիւնը եղան ողբացեալ ընկերոջ հաւատոյ հանգանակը։

Բազմահարիւր յուղարկաւորներ մասնակցած են ողբացեալին յուղարկաւորութեան, որոնք իրենց ներկայութեամբ յարգանքի տուրք եկած են մատուցանելու այդ արժանաւոր հայորդւոյն և հայրենասէրին։

ՄԻԱՑ. ՆԱՀԱՆԳՆԵՐ

ԱԶԳԱՅԻՆ ՀԵՐՈՍ ՄԻՍԱՔ ԹՈՐԼԱՔԵԱՆԻ ՄԱՀԸ

Երկար հիւանդութենէ ետք՝ Ամերիկայի Միացեալ Նահանգներու մէջ Երեքշաբթի, 12 Նոյեմբեր, իր մահկանացուն կնքած է ազգային հերոս Միսաք Թորլաքեան։

Ողբացեալը 18 Յուլիս 1921ին Պոլսոյ մէջ ատրճանակի չորս հարուածներով սպանած էր հայ ժողովուրդի դահիճներէն մին՝ Ատրպէյճանի նախկին ներքին գործոց նախարար (1918ին) Պէյպուտ Խան Ճիւանշիրը, որուն հրահանգով եւ տնօրինութեամբ մէկ շաբթուան ընթացքին 30.000 հայեր ջարդուեցան Պաքուի մէջ։

Թորլաքեանի յուշերը հրատարակուած են Պէյրութի մէջ «Օրերու հետ» խորագրին տակ՝ 1963ին։

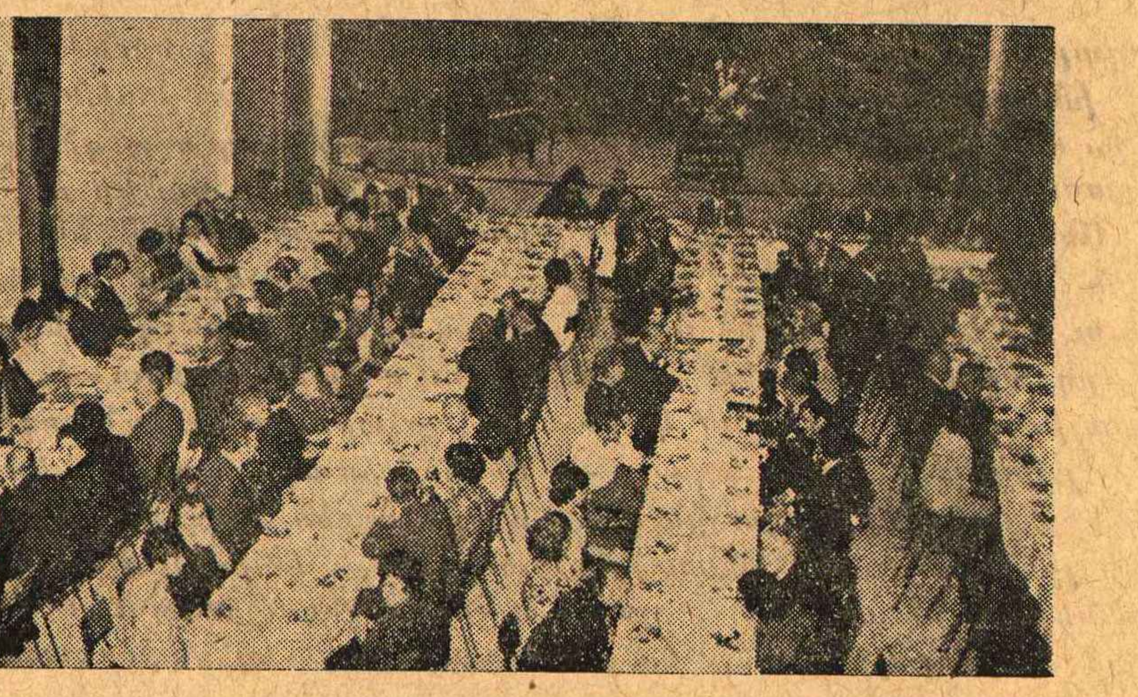
Այս տարուան ամրան, Ամենայն Հայոց Կաթողիկոս Ն.Ս.Օ.Տ.Տ. Վազգէն Ա. դէպի Միացեալ Նահանգներ տուած իր օրհնաբեր այցելութեան ընթացքին՝ հիւանդանոց այցելած էր հերոսին, օրհնած զայն ու աղօթած անոր սնարին, թելադրելով անոր՝ որ յետ ապաքինման այցելէ մայր հայրենիք։

Հանգիստ հերոսի աճիւններուն։

ԿՐԹԱԿԱՆ ԳՈՐԾՈՒՆԷՈՒԹԵԱՆ ՅԻՍՆԱՄԵԱՅ ՅՈԲԵԼԵԱՆ ՕՐ. ԱՐՇԱԼՈՅՍ ՇԱՀՐՈԶԵԱՆԻ

Քաղաքիս Ազգ. Իշխանութեան բարձր հովանաւորութեամբ և կազմակերպութեամբ Նուպարեան Ազգ. Վարժարանի Տնօրէնութեան և Նախկին աշակերտաշակերտուհիներէն բաղկացած կարգադիր մարմնին, անցեալ կիրակի, 17 Նոյ. 1968, տեղի ունեցաւ Յոբելինական շքեղ ընդունելութիւն-հանդիսութիւն մը Նուպարեան Ազգ. Վարժարանի «Պըլըքտանեան Սրահ»ին մէջ։

Յոբելեարն է կրթական վաստակաւոր մշակ Օր. Արշալոյս Շահրոզեան, որ ամբողջ կէս դար անխոնջ և անձնուիրաբար ծառայած էր հայ մանուկ սերունդին՝ անոր ջամբելով հայեցի կրթութիւն, մանաւանդ անոր սիրցնելով իր մայրենի լեզուն։

Հանդիսութեան ներկայ գտնուող հասարակութիւնը

Այս ընդունելութեանը կը նախագահէր Առաջ. Փոխանորդ Արժ. Տ. Սահակ Ա. Քհնյ. Շաքարեան։ Ներկայ էին Հոգեշ. Տ. Ներսէս Վրդ. Բապուճեան, Պր. Յովհ. Քեհեայեան (Ատենապետ Պատկ. Թեմական Ժողովի), Պր. Ա. Պըլըքտանեան (Ատենապետ Պատ. Քաղաքական Ժողովի), ազգ. երեսփոխաններ, ազգ. մարմիններու, մշակութային և մարզական միութիւններու ներկայացուցիչներ, ազգ. զոյգ վարժարաններու ուսուցիչներ և նախկին աշակերտաշակերտուհիներու հոծ թիւ մը, ինչպէս նաեւ այլ հրաւիրեալներ։

Բոլոր ներկաները, որոնք տեղ գրաւած էին սեղաններու շուրջ, հիւրասիրուեցան թէյով եւ քաղցրաւէնիով։

Թէյի սպասարկութենէն ետք՝ բացման խօսքը կատարեց Նուպարեան վարժարանի Տնօրէն Պր. Տիգրան Պապիկեան։ Ապա հանդէսը վարեց վարժարանի ուսուցիչներէն Պր. Նուպար Քիւփէլեան։

Գեղարուեստական յայտագրին մաս կազմեցին՝ Օր. Նայիրի Պօղոսեան, որ արտասանեց Դ. Վարուժանի «Ցանք»ը, տիկ. Նատիա Գուլթնուեան դաշնամուրի վրայ նուագեց Ա. Խաչատրեանի «Հայկական Պար»ը, Պր. Կարպիս Եազըճեան մեներգեց Այվազեանի «Էլիկօ»ն (դաշնամուրի ընկերակցութեամբ տիկ. Ն. Գուլթնուեանի), Օր. Սեդա Ճիզմէճեան արտասանեց Ս. Կապուտիկեանի «Երեւանի լոյսերը», տիկ. Անժէլ Մինիէթեան մեներգեց Ալեմշահի «Իղձ»ը՝ խօսք Արշակ Չօպանեանի (դաշնամուրի ընկերակցութեամբ տիկ. Ն. Գուլթնուեանի), Օր. Աշխէն Մէօթչմէճեան դաշնամուրի վրայ նուագեց Ալ. Յարութիւնեանի «Հայկական Պար»ը, Օր. Նորա Էքսէրճեան արտասանեց Ս. Կապուտիկեանի «Խօսք իմ որդուն»ը։

Յոբելեարին ուղղուած շնորհաւորական եւ անոր կրթական գործունէութեան գնահատական խօսքերով ելոյթ ունեցան Պր. Յակոբ Համբիկեան (Ազգ. Իշխանութեան կողմէ), տիկ. Հայկանուշ Զօլաքեան (Վարժարանի տիկնանց խնամակալութեան կողմէ) եւ Պր. Նուպար Քիւփէլեան (Վարժարանի ուսուցչութեան անունով)։

Ապա յոբելեար օրիորդը կտրեց Յիսնամեակի կարկանդակը, որ բաժնուեցաւ բոլոր ներկաներուն։

Սփիւռքահայութեան հետ մշակութային կապի Կոմիտէի, ազգ. մարմիններու, մշակութային եւ մարզական սրահներու և անհատներու կողմէ ղրկուած շնորհաւորական գիրերու եւ հեռագիրներու ընթերցումէն ետք՝ յոբելեար Օր. Արշալոյս Շահրոզեան կարդաց իր շնորհակալութեան խօսքը։

Հուսկ բանքը կատարեց Արժ. Տ. Սահակ Ա. Քհնյ. Շաքարեան և «Պահպանիչ»ով ու յոտնկայս երգուած «Հայր Մեր»ով վերջ գտաւ յոբելինական այս շքեղ հանդիսութիւնը։

Խղճի ներքին պարտք մը կատարած ըլլալու գոհունակութեամբ՝ ներկաները հեռացան սրահէն, բայց միեւնոյն ժամանակ ունեցան սրտի ճմլում մը՝ որ նոյնպիսի յոբելեաններով և հանդիսութիւններով տակաւին չեն կրցած պատուել այնպիսի վաստակաւոր կրթական մշակներ, որոնք իրենց գրեթէ ողջ կեանքը տրամադրած են հայ սերունդի կրթական և հայեցի դաստիարակութեան սուրբ գործին։

Քանի ուշ չէ, պէտք է անցնիլ գործի։

ՊԱԶԱԼՏԸ ԿԸ ՓՈԽԱՐԻՆԷ ՄԵՏԱՂԸ

ԵՐԵՒԱՆ, Հ.Հ.Գ. — Պազալտը՝ որ դարեր շարունակ ծառայած է որպէս շինաքար, լայն կիրառութիւն կը գտնէ մետաղի արդիւնաբերութեան մէջ։

Այդ շինանիւթի պաշարներով հարուստ Արագած լերան ստորոտը սկսաւ քարաձուլման գործարանի շինարարութիւնը, որ իր տեսակին մէջ առաջինն է հանրապետութեան մէջ։ Ձեռնարկութիւնը տարեկան կուտայ 50 հազար թոն ձուլուածք։ Այստեղ կը պատրաստուին զանազան տրամաչափի խողովակներ, քիմիապէս կայուն սալեր և տարբեր տեսակի արտադրանքներ։

ՎԵՐՋԻՆ ՀԱՆԴԻՊՈՒՄՍ ՀՐԱՉԻՆ ՀԵՏ

Նոյեմբերի այդ Շաբաթ առաւօտը բացառաբար պայծառ ու արեւոտ էր Աղեքսանդրիոյ մէջ, ուր ստիպողական գործով մը գացած էի։

— Ալօ՜, ընկեր Հրա՞չն է։

— Բարե՛ւ Պալա, ինչպէ՞ս ես, ինչպէ՞ս են բոլորը, տնեցիները. «Ջահակիր»եանները, եղբայրները։ Եկո՛ւր, եկո՛ւր գրասենեակս նստինք ու խօսինք։ Ըսելիքներ շատ ունիմ։

— Բարի ես եկեր Հրաչ, ի՜նչ ուրախութիւն, եղբա՛յր ձեզի շատ կարօտցանք։

— Եկո՛ւր, անպայման եկո՛ւր։

Խոստանալէ ետք՝ որ մեկնելէս առաջ անպայման կը հանդիպիմ, ընկալուչը վար դրի։

Մեծ ուրախութիւն մը պատեց զիս՝ լսելով բամբ եւ սիրալիր ձայնը այն բարեկամիս, որմէ երեսունեւհինգ տարիներու եղբայրական անմոռանալի յիշատակներ կուտակուած են մէջս։

Ժամ մը ետք Ապու Տարտարի «Վիւլքան» գործարանին դրան առջեւն եմ։ Եգիպտացի պաշտօնեան զիս տեսնելով, արագօրէն վեր կը բարձրանայ՝ իր գործատիրոջ ժամանումս իմացնելու։

— Պր. Պալաեան, կ'ըսէ պաշտօնեան վերադառնալով, խնդրեմ ըսէ, ի՞նչ բան գոյութիւն ունի ձեր միջեւ, որ երբ անունդ տամ, տէրս կ'ուրախանայ եւ կը հրահանգէ որ անմիջապէս վեր առաջնորդեմ ձեզ։ Ի՞նչ է ասոր գաղտնիքը, նոյնիսկ երբ հեռաձայնով զինքը կը հարցնէք, եթէ զբաղած իսկ ըլլայ ամէն ինչ թողելով կը շտապէ պատասխանել ու հետերնիդ խօսիլ։

— Գաղտնիք գոյութիւն չունի մեր միջեւ եւ այդ իսկ է գաղտնիքը, կը պատասխանեմ ու կը շարունակեմ. մենք հարազատ եղբայրներ ենք ու նոյնիսկ աւելին՝ գաղափարակիցներ. ոչ միայն շատ լաւ կը հասկնանք զիրար, այլեւ կը սիրենք մէկզմէկու հաղորդակից ըլլալ մեր խոհերուն, մեր ցաւերուն եւ մեր ուրախութեանց։

Գրասենեակին դրան առաջ ընկեր Հրաչ Գալըճեան ժպիտը դէմքին ինծի կը սպասէ։ Կ'ողջագուրուինք։

— Եղբա՛յր, երկար բացակայեցաք. շատ կարօտցանք ձեզ։ Ըսէ՛, Հրաչ, ի՛նչ ըրիր, ի՛նչ տեսար։ Կերածդ խմածդ քեզի, պատմէ՛, պատմէ՛ թէ ինչե՜ր տեսար, որո՞ւն հանդիպեցար, ի՞նչ տպաւորութիւններ կրեցիր։

— Պալա, նախ ըսէ ինչ կը նախընտրես, սուրճ, թէյ, ու իսքի. ի՞նչ կրնամ հրամցնել։

— Ոչինչ, ամենահաճելին ինծի համար ձայնդ լսելն է. կարօտը իմանալս է թէ ինչպէ՞ս ես, առողջութիւնդ ինչպէ՞ս է, Տիկինը լա՞ւ է։

— Է՜հ, լաւ եմ, միայն քիչ մը յոգնած. ստամոքսիս խանգարումէն կը տառապիմ. կերածս դուրս կու գայ. Բժիշկին կարծիքով ճամբորդութեանս ընթացքին ճաշակած այլազան ուտելիքներն են, որ ստամոքսս յոգնեցուցած են։ Կը խորհիմ թէ անհրաժեշտ է որ մէկ շաբաթ հանգիստ ընեմ։

— Ես ալ պիտի փափաքէի որ վաղը Գահիրէ ըլլայիր ու մեր սրահին կազմակերպած «Երեւանի 2750ամեակի» տօնակատարութեան երկու խօսք ալ դուն ընէիր, իբր ականատեսը Երեւանի մէջ տեղի ունեցած հանդիսութեանց։

— Շատ պիտի ցանկայի, սակայն կը զգամ թէ իսկապէս յոգնած է մարմինս ու նոր ճամբորդութիւն մը կրնայ առողջական վիճակս աւելի տկարացնել։

— Ջեմ պնդեր, եւ սակայն կը խոստանա՞ս որ հանգստանալէդ ետք անպայման քեզ մտիկ ընելու հաճոյքը պիտի պատճառես Գահիրէի հասարակութեան։

Ու հաստատ խոստում ստանալէ ետք՝ սկսանք խօսակցիլ ու զրուցել ասկէ անկէ, հիմնական նիւթ ունենալով Հայաստանը, Երեւանը, հայրենադարձութիւնը, իր կրած նորագոյն տպաւորութիւնները մայր հայրենիքէն, մեր ծանօթ հայրենակիցներուն ու բարեկամներուն մասին, եւ յանկարծ.

— Շատ ու շատ ըսելիքներ ու պատմելիքներ ունիմ բոլորին, իսկ «Ջահակիր»ին պիտի տամ այլազան եւ բազմապիսի գրութիւններ ու նկարներ. միայն քիչ մը հանգիստ ընեմ ու կը տեսնես։ Շնորհակալ եմ որ «Ջահակիր»ի Երեւանի թղթակից նշանակեցիր զիս ու այդ նպատակով ալ գրեցիր Սփիւռքահայութեան հետ Մշակութային Կապի Կոմիտէին. ներկայ գտնուող տասնեւեօթ լրագրողներէն մին ալ ես էի եւ ինծի համար մեծ պատիւ է սա։ Ետքոյ յանկարծ նիւթը փոխելով.

— Գիտե՞ս ախորժակս ինչ կ'ուզէ. Ֆուլ, Ֆուլ։ Երկու ամիսէ ի վեր չեմ կերած. Ինծի հետ սանտուիչ մըն ալ դուն կ'առնե՞ս։

— Ո՜հ, ո՛չ ես ախորժակ չունիմ։

Մի քանի րոպէ անց Ֆուլի երկու սանտուիչներ գրասեղանին վրայ դրուած էին պաշտօնեային կողմէ։

Սկսաւ ախորժակով ուտել ու կրկին առաջարկելով ինծի.

— Եղբա՛յր, պատառ մըն ալ դուն առ, թոյն չէ սա։

Ու ստիպուեցայ իր կիսած երկրորդ սանտուիչը ճաշակել։

Մեր խօսակցութիւնը եղաւ այնքան հետաքրքրական՝ որքան հաճելի։ Ժամերը կը սահէին ու չէինք կրնար իրարմէ բաժնուիլ։

Ժամը երեքն է ու ես պէտք է շոգեկառք առնեմ Գահիրէ վերադառնալու համար։

— Պալա, այսօր Աղեքսանդրիա կեցիր, վաղը Կիրակի է, Մարիութ կ'երթանք ու միասին լաւ օր մը կ'անցընենք։

Դիտել տուի որ Կիրակի օր Գահիրէի մէջ կազմակերպուած «Երեւանի 2750ամեակի» հանդիսութեան պարտիմ ներկայ գտնուիլ ու խօսք առնել։

— Դէ լաւ, շատ լաւ, յաջողութիւն բոլորիդ. ես կը խոստանամ մօտ ատենէն խօսիլ հանրութեան ու գրել, շատ գրել մեր սիրելի «Ջահակիր»ին։ Բայց կեցի՛ր, սպասէ՛, թող քեզի ինքնաշարժովս կայարան տանին։

Կրկին կ'ողջագուրուինք ու հրաժեշտ կ'առնենք իրարմէ, շաբաթ մը վերջ վերստին հանդիպելու խոստումով...

*
* *

Հրաչը սակայն չկարողացաւ իր խոստումը կատարել։ Ճիշդ է երբ կ'ըսեն. «Խորհուրդ մարդկանց, կամքն Աստուծոյ»։

Երբ Գահիրէի մէջ «Երեւանի 2750ամեակի» հանդէս. տօնակատարութիւնները տեղի կ'ունենային, հոն՝ Աղեքսանդրիոյ մէջ, մեր սիրելի ընկերը կ'ապրէր իր կեանքին վերջին ժամերը։ Անըսպասելի մահուան ճիրաններուն մէջ կը գալարուէր հէգ Հրաչը, այն՝ որ համակ կեանք էր, համակ ոգի եւ համակ հայրենասիրութիւն։

*
* *

Երկուշաբթի առաւօտ հեռախօսին զանգը տխուր, շատ տխուր լուր մըն էր որ Աղեքսանդրիայէն հաղորդեց մեզի։

«Հրա՞չը, մե՞ր Հրաչը. ի՜նչ, ի՞նչ կ'ըսես» եղան տնեցիներուն բոլորին ապշահար հարցումները։

Այո՛, անհաւատալի էր, բայց ափսո՜ս որ իրականութիւն։ Չկար մեր սիրելի ընկերը, չկար անշահախնդիր գործիչը, չկար ճշմարիտ հայրենասէրը։

Չկայ։ Բայց կա՛յ ան։ Հրաչը կ'ապրի մեր մէջ։ Հրաչին գաղափարները կ'ապրին։ Պիտի մնան միշտ Հրաչին յիշատակները, եւ աւելին՝

Ընկեր Հրաչ Գալըճեանին գործը շարունակող նորերը պիտի գան որպէս զի անոնցմով միշտ ապրի ան։

Հրաչին հետ այս հանդիպումս եղաւ առաջինը՝ իր ճամբորդութենէն վերադարձին եւ վերջինը՝ մեզմէ իր յաւիտենական բաժանումէն առաջ։

ՍԱՐԳԻՍ ՊԱԼԱԵԱՆ

ՈՒՐՈՒԱԳԻԾ՝ ԵՈՒԿՈՍԼԱՒԻՈՅ ՀԱՅՈՒԹԵԱՆ ՊԱՏՄՈՒԹԵԱՆ

ՄԱԿԵԴՈՆԻՈՅ ՕՓԵՐԱՅԻ ՀԻՄՆԱԴԻՐ՝ ՅԱՐՈՒԹԻՒՆ ՍԻՒՐՄԷԵԱՆ

ԳԷՈՐԳ ՏԱՐՕՆԻ

Եուկոսլաւիոյ գլխաւոր մայրաքաղաք՝ Պելկրատէն ետք, հայկական փոքր բայց տոկուն գաղութ մը գոյութիւն ունի Մակեդոնիոյ հանրապետութեան մայրաքաղաք՝ ՍՔՈՓԼԷի մէջ, ուր կ'ապրին 42 հայ ընտանիքներ։

1963 թուին Սքոփլէն հիմնայատակ ցնցող երկրաշարժը պատճառ եղած է նաեւ հայերու բնակարաններու կործանման։ Որպէս անմիջական ու դրական

Ցարութիւն Սիւրմէեան «Ռիկոլեթթո»յի մէջ (Կրաֆ Մանթովայի դերով)

լուծում, եուկոսլաւ իշխանութիւններու բարեհաճ կարգադրութեամբ, ինչպէս Սքոփլէի բոլոր բնակիչներուն, նոյնպէս քաղաքի հայերուն տախտակաշէն գողտրիկ բնակարաններ տրուած են Սէոփեէ բլուրի լանջին, ամբողջութեամբ դալար պարտէզներով շրջանակուած։

1967 թուի Հոկտեմբերի 21ին, Պելկրատի մէջ կայացած Եուկոսլաւիոյ երիտասարդական ու մարզական կազմակերպութիւններու հինգերորդ լիակատար համագումարին մեր մասնակցութիւնը բերելէ ետք, մենք բախտը ունեցանք նաեւ երկու օրուան կարճատեւ այցելութեամբ մեկնելու Սքոփլէ, ուր մեր ուրիշ հանդիպումներուն շարքին, կարեւոր բաժին մը յատկացուցինք տեղւոյն հայութեան հետ մեր հաստատելիք կապին։

Մակեդոնիոյ մայրաքաղաքին մէջ, հայկական բաժնի մեր առաջնորդը եղաւ Սքոփլէի հայկական գաղութի նախագահ՝ — այս անուանարկումը կը կատարենք բառին բովանդա՛կ իմաստով — Ցարութիւն Սիւրմէեան։

Իր կազմակերպութեամբ հայկական աւանդական խրախճանքի կենսաբոյր մթնոլորտին տակ՝ ամբողջ գիշեր մը անցուցինք Սքոփլէ բլուրի լանջին, 42 հայ ընտանիքներու անդամներուն ներկայութեան։

Սքոփլէի հայերուն արդար պահանջով ժամեր շարունակ խօսեցանք մեր ժողովուրդի հերոսական պատմութեան դիւցազնական հանգրուաններուն շուրջ, մեր բռնաբարուած իրաւունքներուն ու մեր հողային դատի մասին, հայ սփիւռքի ամէնօրեայ գոյամարտին ու վերածնած ու վերածաղկող մեր Մայր Հայրենիքի լուսապայծառ իրականութեան շուրջ։

Անսահմանօրէն խանդավառուեցան Սքոփլէի հայերը ու մինչեւ լոյս, ԿԵՑՑԷ՛ ՀԱՅԱՍՏԱՆ, ԿԵՑՑԷ՛ ՀԱՅՈՒԹԻՒՆ բացագանչելով անդադրում բաժակներ առաջարկեցին մեզի։

*
* *

Պր. Ցարութիւն Սիւրմէեան եղբօր թոռն է հայ հոգեւորականութեան կարկառուն դէմքերէն՝ լուսահոգի ԱՐՏԱԽԱԶԴ ԱՐՔԵՊԻՍԿՈՊՈՍ ՍԻՒՐՄԷԵԱՆի։

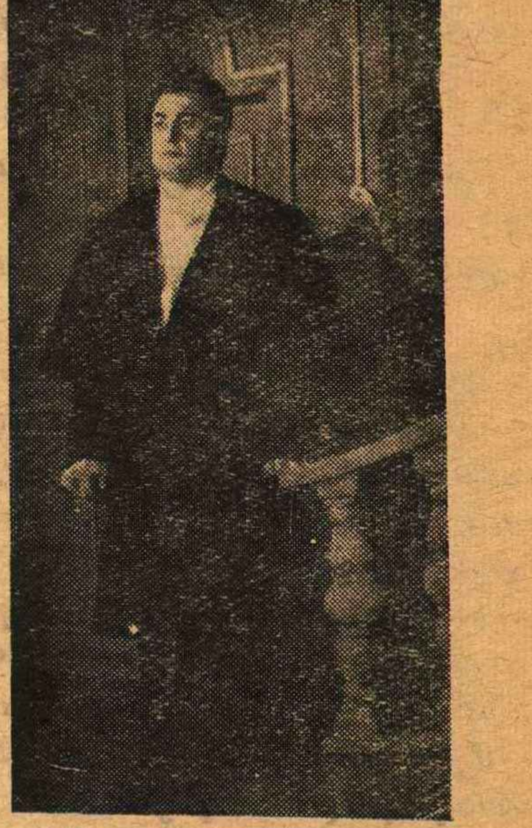
Ապրիլեան եղեռնէն մազապուրծ ճողոպրելով, հանգուցեալ Ղազարոս Սիւրմէեան, հայրը՝ Պր. Ցարութիւնի, իր չորս եղբայրներով միասին, 1919 թուին ռուսական շոգենաւով Պոլիսէն կը փախի Վառնա, ուր կը մնայ վեց ամիս։

1921 թուին, ամբողջ Սիւրմէեան ընտանիքը կը հաստատուի Պելկրատ, ուր մէկ սենեակի մէջ համախմբուած կ'ապրին 25 հոգի։

1926 թուին, Սիւրմէեան ընտանիքը վերջնականօրէն կը լքէ Պելկրատը, մէկ մասը կ'երթայ Պոլիս, միւսը՝ Պուքրէշ ու Վառնա։ Իսկ Տէր եւ Տիկին Ղազարոս Սիւրմէեան կը նախընտրեն Մակեդոնիան ու կը հաստատուին Սքոփլէ, ուր կը զբաղին անասուններու աղիքներու վաճառականութեամբ։

Այժմ, Տէր եւ Տիկին Ղազարոս Սիւրմէեանի երկու զաւակները՝ Ցարութիւն ու Առաքէլ կ'ապրին Սքոփլէի մէջ։ Առաջինը՝ օփերայի մենակատար է, իսկ երկրորդը՝ «Եուկօ-փեթրոլ» ընկերութեան հաշուական բաժնի պետ։

Պատանի Ցարութիւն Սիւրմէեան 1931 թուին փայլուն յաջողութեամբ Սքոփլէի Ֆրանսական գոլէճէն շրջանաւարտ ըլլալէ

Ցարութիւն Սիւրմէեան «Վերթեր»ի համանուն դերով

ետք, նոյնքան փայլուն յաջողութեամբ կը հետեւի քաղաքի վաճառականական դպրոցի դասընթացքներուն։

Մինչեւ 1941 թուականը կը զբաղի վաճառականութեամբ։ Նոյն տարին հիթլէրական Գերմանիոյ ու մինչ այդ անոր սայլին լծուած Պուլկարիոյ զօրքերը կը մտնեն Սքոփլէ եւ կը գրաւեն քաղաքի բոլոր հաստատութիւններն ու վաճառատուները։

Օտար գրաւման չհանդուրժելով ու հայու ազատատենչ ոգիով գրահուած, Ցարութիւն, իր եղբայրը՝ Առաքէլը միասին առած, կը միանայ Մարաջախտ Թիթոյի կողմնակից փարթիզանական խումբերուն ու իր կարեւոր մասնակցութիւնը կը բերէ Սքոփլէ քաղաքի ազատագրման

(Շար. տես էջ 4)

ԱՍՏՈՒԱԾ ՁԱՅՆԸ

Մայրս ասում էր՝ Աստուած կայ որդիս,
Ինչպէս կարող է Աստուած չլինել,
Աստուած հովի պէս, օրջում է չորս դիս,
Թէ Աստուած չկայ՝ խիղճն ո՞վ է ծնել։

Այն, որ դու էլ ես վշտով մեռնում,
Թէ բիբեռն ինչո՞ւ մի օր է ապրում,
Այն, որ անչար ես՝ կրծքիս կաթի պէս՝
Հենց այն է Աստուած, որ հսկում է քեզ։

Այն, որ մանկուց ես մեղքից զարզանդել,
Այն, որ ոչ թէ սուն, բոյն էլ չես քանդել,
Այն, որ ոչ մէկի սիրտը չես խոցում՝
Հենց այն է Աստուած, որ մեղք չես գործում։

Այն՝ որ մանգաղ չես դու այլոց հասկին,
Այն, որ յենակ ես քո զարկուած ազգին,
Այն, որ միշտ քեզ են օգնութեան կանչում,
Այն, որ հասնում ես, փրկում կամ տանջւում,
Այն, որ ոչ մէկի բախտին չես խանգել,

Ոչ մի բարձունքի թագ չես անդնդել,
Այն, որ Նախանձոտ մեղքերի միջով
Անցել ես հազար մազէ կամուրջով՝
Հէնց այն է Աստուած, որ քեզ է հետ միշտ։

Այն, որ տենչում ես բուժել վէրք ու վիշտ,
Այն, որ խղճում ես մարդոց խորտակուած,
Այն, որ փրկում ես՝ հենց նա է Աստուած,
Այն, որ դառնում ես լոյս, հաւատ ու սէր,
Այն, որ չարի դէմ առնում ես սուսեր,
Այն, որ արնոտ չեն ձեռքերը խղճիդ,
Պղտոր դարում էլ աղբիւր ես վճիտ,
Որդիս, հենց այդ է Աստուածն իմ ու քո՝
Ամէնքի Աստուածն՝ ամէնքից ղժգոհ...
Աստուած մեր խիղճն է, անեղ լոյս մի բիլ,
Որ մեզ կապում է հազար սրբութեանց —
Ինչպէ՞ս կարող էր Աստուած չլինել, —
Աստուած բարին է, չարն է անաստուած։

ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ՇԻՐԱԶ

ՀԱՅԿԱՆՈՅՇ ՅԱՐՈՒԹԻՒՆԵԱՆԻ ԽՆԿԵԼԻ ՅԻՇԱՏԱԿԻՆ

Սուտանահայ գաղութի պատուական ու մտաւորական ազգայիններէն, Տիար Տիգրան Յարութիւնեանի առաջին տիկինը՝ Հայկանոյշ, քառասուն օրեր առաջ, վերջնականօրէն փակեց իր աչքերը այս աշխարհի լոյսին, խոր յուզումի ու սուգի մատնելով բոլորս։ Տիկ. Հայկանոյշ ծանօթ էր որպէս ճշմարիտ քրիստոնեայ մը, բառին բովանդակ իմաստով։ Անիկա ջերմ սիրով կապուած էր գերազանց գիրքը հանդիսացող՝ Աստուածաշունչ մատեանին, որուն միջոցաւ կը ստանար իր հոգեկան սնունդը եւ ամէնօրեայ ներշնչումները։ Տիկ. Հայկանոյշ այնքան շատ կը քրքրէր իր Ս. Գիրքին էջերը՝ որ պէտք կը զգար պարբերաբար նոր Ս. Գիրք գնելու, նախկինը մաշած ըլլալով։ Այս հազուադէպ երեւոյթը որոշապէս կը վկայէ Աստուծոյ խօսքին կարօտովը տոչորող անոր անբիծ հոգիին մասին։ Տիկ. Հայկանոյշ ոչ միայն կը կարդար Ս. Գիրքի վսեմ ճշմարտութիւններն ու սկզբունքները՝ այլեւ մանաւանդ կը ջանար զանոնք կիրարկել, այսինքն կեանքի վերածել։ Անաւասիկ, այս իրողութեան մէջ կը կայանայ Տիկ. Հայկանոյշի գերազոյն առաքինութիւնը։ Յակոբոս առաքեալ կ'ըսէ. «Հաւատքը առանց գործքի ապարդիւն է»։ Արդարեւ հաւատքը արդիւնաւոր կը դառնայ երբ իրեն կ'ընկերանան բարեգործութիւնն ու ողորմութիւնը։ Բարեգործութիւնը համարժէք է գործնական աղօթքի. յիշեցէք բարի Սամարացիին գեղեցիկ առակը։ Այս գիտակցութենէն թելադրուած՝ Տիկ. Հայկանոյշ օգնութիւն կուտար չքաւորներուն եւ նուիրատուութիւններ կ'ընէր կրօնական հաստատութիւններու, առանց իմացնելու ուրիշներուն, հետեւելով Աւետարանի պատգամին՝ որ կ'ըսէ. «Ողորմութեան ատեն քու ձախ ձեռքդ թող չգիտնայ թէ ինչ կ'ընէ աջ ձեռքդ»։

Ամէն անհատ ունի իր կարգախօսը եւ կը ձգտի անոր իրականացման։ Սկաուտին կարգախօսը կը համարուի «Բարձրացիր, բարձրացուր», իսկ ուսանողինը՝ «յառաջդիմող ըլլալ»։ Տիկ. Հայկանոյշ իրեն կարգախօս ընտրած էր Ս. Գիրքի ամենէն նշանակալից ու սրտագրաւ խօսքերէն մէկը. «Տէրը իմ հովիւս է»։ Անիկա երբեք չէր ընկճուեր աշխարհի պատճառած հոգերու ծանրութեան տակ՝ որովհետեւ իր յոյսը դրած էր մեծ Հովիւին վրայ, խորապէս հաւատալով որ Ան կը հոգայ իր բոլոր կարիքները, դժուարութիւններու առջեւ՝ ուժ, իսկ վտանգներու միջոցին փրկութիւն կուտայ։ Սակայն այս անգամ մեծ Հովիւը իր անիմանալի ծրագրին համաձայն, զայն փոխադրեց այս աշխարհի մէջ զետնուող իր հօտէն դէպի հանդերձեալ աշխարհի հօտը։ Կարեւորութեամբ կը շեշտենք «փոխադրել» բառը, քանի որ քրիստոնէական ըմբռնումով մահը չքացում չի նշանակեր՝ այլ անցք մը, ապրելու վիճակ մը, ապրելու տարբեր վիճակի։ Մահ չկայ բնութեան մէջ. ինչ որ կը մեռնի պիտի վերապրի։ Մինչեւ որ ցորենի հատիկը հողին տակը թաղուելով չմեռնի, չի կրնար ծլիլ ու պտղաբերիլ։ Նիւթապաշտ տեսութիւններէ տարուելով, չփորձուինք խորք մտածումներու մէջ մխրճուիլ՝ այդ պարագային մեղանչած պիտի ըլլանք Աստուծոյ դէմ։ Մէկ բան յստակ պէտք է ըլլայ մեզի համար՝ թէ բարի Աստուծմէ չարիք չի գար եւ մեր պարտքն է համակերպութիւն ցոյց տալ Աստուծոյ կամքին հանդէպ, նման Քրիստոսի՝ որ Աստուծոյ որդին ըլլալով հանդերձ՝ խոնարհաբար բացագանչեց. «Քու կամքդ թող ըլլայ»։ Աստուծոյ կամքը գերադաս է մեր բոլոր տեսակի շահերէն ու բարիքներէն։

Տիկ. Հայկանոյշ իր ստացած դաստիարակութեան հիման վրայ, յարած էր որոշ եկեղեցւոյ մը, բայց երբեք խտրութիւն չէր դներ եկեղեցիներու միջեւ՝ այն հաստատ համոզումով, որ եկեղեցին մէկ է եւ անոր գլուխը կանգնած է Քրիստոս։ Անիկա յաճախ կուգար մեր եկեղեցին եւ նոյնիսկ հաղորդութիւն

(Շար. տես էջ 5)

ԿԵՆՍԱԳՐԱԿԱՆ ԳԻԾԵՐ
Ողբ. Ընկեր Հրաչ Նշան Գալըճեանի
(1908 – 1968)

Ծնած է Թրքահայաստանի Խարբերդ քաղաքին մէջ 1908ին։

Մանուկ հասակէն յաճախած է տեղւոյն Եփրատ Գոլէճը, զոր սակայն Մեծ Եղեռնին պատճառով չէ կարողացած աւարտել։ Տեղահանութեան օրերուն քալած է հայ ժողովուրդի գողգոթայի ճամբէն, որուն ընթացքին ականատես եղած է այն բոլոր վայրագութիւններուն, որոնց ենթարկուած է իրենց կարաւանը։ Իր ընտանեկան սիրելիներէն շատերուն չարչարանքներն ու սպանութիւնները տեսած եւ սակայն ինքը հրաշքով ազատած՝ հասած է Հալէպ։

1923ին եկած է Եգիպտոս եւ հաստատուած Աղեքսանդրիա ու պաշտօնավարած Մանթաշէֆ ընկերութեան մօտ։ Տարի մը ետք բերել տուած է նաև իր մայրն ու եղբայրը՝ Նուպարը։ Մանթաշէֆ ընկերութեան մէջ պաշտօնավարած է շուրջ 20 տարի։

1933ին ամուսնացած է Օր. Արմենուհի Ներսէսեանի հետ, և հայր դարձած երեք մանչ զաւակներու (Րաֆֆի, Նայիրի և Ֆրիկ)։

Մանթաշէֆի մէջ իր պաշտօնավարութեան ընթացքին ան միաժամանակ իր եղբօր Նուպարի հետ հիմնած է պղնձագործութեան աշխատանոց մը։ Թէև իր եղբայրը 1947ին ներգաղթեց Հայաստան և ուր կ'ապրի այժմ, աշխատանոցը՝ որ «Վիւլքան» անուն գործարանի վերածուած է, մինչև այժմ կը

ՈՂԲ. ՀՐԱՉ ԳԱԼԸՃԵԱՆ

գործէ և որուն թեքնիք ղեկավարութիւնը ստանձնած է իր երէց որդին՝ Րաֆֆին և որ մեծ ձեռներէցութեամբ կը վարէ այդ գործը։

Ողբ. ընկեր Հրաչ Գալըճեան իր այս աշխատանքին առընթեր

(Շար. տես էջ 5)

ՅԱՐՈՒԹԻՒՆ ՍԻՒՐՄԷԵԱՆ

(Շարունակութիւն Գ. էջէն)

ձգտող ռազմական գործողութիւններուն։

1945 թուին Սքոփիէ կ'ազատագրուի օտար գրաւման լուծէն, ու կը դառնայ մէկ հարազա՛տ անդամը Եուկոսլաւիոյ նորաստեղծ ընկերվարական հանրապետութեան։

Սիւրմէեան ընտանիքը եւ տեղւոյն բոլոր հայերը անխտիր, այս անգամին կը լծուին Սքոփիէի վերաշինութեան աշխատանքներուն։

1947 տարին կարեւոր անկիւնադարձ մը կը կազմէ Պր. Յարութիւն Սիւրմէեանի կեանքին մէջ։

Արդարև, այդ թուականին, Պր. Յարութիւն, որ 1936ական թուականներէն իսկ մասնայատուկ սէր ունեցած է երաժշտութեան հանդէպ, մակեդոնացի արուեստագէտներու գործակցութեամբ կը հիմնէ ՍՔՈՓԻԷԻ ՕՓԵՐԱՆ, Եուկոսլաւիոյ Արուեստի ու Մշակոյթի նախարարութեան օժանդակութեան յեցած։

1947էն մինչև այսօր, Պր. Յարութիւն Սիւրմէեան կը մնայ Սքոփիէի Օփերայի արժանաւոր անդամը ու խորունկ յարգանք կը վայելէ ոչ միայն Մակեդոնիոյ, այլ նաև՝ ամբողջ Եուկոսլաւիոյ արուեստագիտական ու ընկերային շրջանակներուն մէջ։ Տասնըեօթ տարի շարունակ, ինք կ'ըլլայ առաջին ներկայացումներու առաջին մենակատարը։

Երգած է 270 օփերա, 2160 անգամ։

1936էն մինչև 1941, որպէս սիրող, երգած է «Գավալիերէ Ռուսթիքանա», «Թրուպատուր», «Ֆաուսթ» եւ «Գարմէն»։

Մինչև 1963 թուականը, այսինքն՝ երկրաշարժի տարին, Պր. Յարութիւն Սիւրմէեան, իւրաքանչիւր ամիս 15 վայրկեան տեւող հայկական յատուկ յայտագրով հանդէս կու գար Սքոփիէի ռատիոկայանէն, որուն վարչութիւնը միշտ պատրաստակամ եղած է հայերուն հանդէպ։

Դժբախտաբար սակայն, երկրաշարժը իր հետ կը տանի նաև հայ երաժշտութեան նոթաները ու այդպէսով վերջ կը գտնեն Սքոփիէի ռատիոկայանի հայկական հաղորդումները։

Իր արուեստագէտի կեանքին մէջ, Պր. Յարութիւն Սիւրմէեան տուած է հազարէ աւելի համերգներ, որոնց ընթացքին, «անպայման հայերէն երգ մը կ'երգէի», արդար հպարտութեամբ կ'ըսէ ինք։

Յատկանշական ուրիշ իրողութիւն մը եւս կայ Պր. Յարութիւն Սիւրմէեանի կեանքի պատմութեան մէջ։

1939 թուի ամրան կ'երթայ ջերմուկ, հանգստանալու։ Հոն կը հանդիպի մակեդոնացի գեղուհիի մը՝ Ռատմիլլա Թոտորովաքիին, և երկու երիտասարդներուն միջև ծայր տուած սիրերգութիւնը 1941ին կը յանգի երջանիկ ամուսնութեան։

Յատկանշականը այս ամուսնութիւնը չէ սակայն։

Յատկանշականը այն է, որ Պր. Յարութիւն Սիւրմէեանի դաստիարակութեամբ, մակեդոնացի՝ Ռատմիլլա Թոտորովաքին դարձեր է տիպա՛ր հայուհի մը՝ Շաքէ անունով ու Սիւրմէեան ազգանունով։

Ու այնպիսի տիպար հայուհի մը, որ լաւապէս տիրացած է հայերէն լեզուին, ընտելացած հայկական աւանդութիւններուն, այն աստիճան՝ որ հայութիւն կը քարոզէ Սքոփիէի մէջ...։

Տէր և Տիկին Յարութիւն Սիւրմէեան հայութեան տուած են երկու մանչ զաւակներ՝ Ղազարոս և Արմէն, երկուքն ալ ծնած ու հասակ նետած հայկական շունչի տակ։

ԱՊԱԳԱՅԻ ՓԱՅԼՈՒՆ ԱՍՏՂ ՄԸ ՊԱԼԷԻ ՀԱՄԱՐ ՂԱԶԱՐՈՍ ՍԻՒՐՄԷԵԱՆ

Տէր և Տիկին Յարութիւն Սիւրմէեանի անդրանիկ զաւակը՝

«Կարապի լիճը» Չայքովսկիի
Ձախին մենակատար՝ Ղազարոս Սիւրմէեան. աջին՝ մենակատարուհի Ռոզելլա Հայթովըր

Ղազարոս ծնած է 1943 թուին, Սքոփիէի մէջ։

Իր կրթութիւնը կը ստանայ քաղաքի ճեմարանին մէջ։ Միաժամանակ, բացառիկ յաջողութեամբ կը հետևի Սքոփիէի Պալէի դպրոցին, որուն ութը տարուան դասընթացքները կ'աւարտէ միայն երեք տարիէն։ Եուկոսլաւիոյ արուեստի պատմութեան մէջ նախընթացը չունեցող իրողութիւն մըն է ասիկա։

Սխալած չենք ըլլար երբ ըսենք, թէ Ղազարոս Սիւրմէեան ծնած է ՊԱԼԷԻ համար, աւելին՝ պալէի ամենէն դժուարին բարձունքները նուաճելու համար։

Ի տես Ղազարոսի այս փայլուն յաջողութեան՝ Եուկոսլաւիոյ մշակոյթի նախարարութիւնը կ'որոշէ Սքոփիէի հայ զաւակը 1960 թուին ուղարկել Մոսկուա, մասնագիտութեան համար։

Դժբախտաբար անկարելի կ'ըլլայ այս նախաձեռնութիւնը իրագործել։ Առանց յուսահատելու, նոյն տարին, Ղազարոս իր 16 տարեկան պատանի հասակին և իր սեփական ծախսերով կ'երթայ Փարիզ ու կը հետևի Պալէի համալսարանի դասընթացքներուն։

Ամիս մը ետք, գերմանացի մասնագէտ՝ մը Հայտըն, Արևմտեան Գերմանիայէն կուգայ Փարիզ ու միասին կը տանի Ղազարոսը, որ երկու տարի կը մնայ Մանհայմ և չորս տարի Քէօլն քաղաքներուն մէջ։

Ամենուրեք առաջին գծի վրայ կը հանդիսանայ։

Քէօլնի մէջ գանատացի մասնագէտ մը զինք կը տեսնէ ու այս անգամ Ղազարոս կ'անցնի Թորոնթօ։

Գանատայի մամուլը Ղազարոս Սիւրմէեանի վրայ հիանալով միաբերան կը գրէ.

— ԵՐԿՐՈՐԴ ՆՈՒՐԷԵՒԸ ԾԸՆԱԾ Է։

1966էն մինչև այսօր, Ղազարոս յաջորդաբար կը շրջագայի Գանատայի, Միացեալ Նահանգներու և Մեքսիկայի բոլոր քաղաքներուն մէջ, ուր կ'ունենայ յաղթական ելոյթներ։

Ղազարոս Սիւրմէեան 1958էն մինչև 1960 կը մնայ Սքոփիէի պալէին առաջին աստղը։ Սքոփիէի Պալէի ուսումնարանին վարիչ տնօրէնը՝ ռուսազգի Ալեքսանդր Տոպրոխոթով, Ղազարոսի Փարիզ մեկնումին առթիւ գրած է.

— Յիսուն տարին անգամ մը միայն նման տաղանդ մը կրնայ ծնիլ։

Պալէի համաշխարհային չափանիշով մենակատարուհի՝ ՄԱՐԹԻՆ ՎԱՆ ՀԱՄԷԼ այժմ բեմ կ'ելլէ Ղազարոս Սիւրմէեանի ընկերակցութեամբ միայն։

«ԱՐՄԷՆԻ ՎԵՑԵՐԸ» ԷՍԹՐԱՏԱՅԻՆ ՆՈՒԱԳԱԽՈՒՄԲԻ ՊԵՏ՝ ԱՐՄԷՆ ՍԻՒՐՄԷԵԱՆ

Տէր և Տիկին Յարութիւն Սիւրմէեանի երկրորդ մանչ զաւակը՝ Արմէն ծնած է 1949 թուին, նոյնպէս Սքոփիէի մէջ։

«Անունը մասնաւոր ԱՐՄԷՆ դրինք՝ որպէս զի ամէն մարդ գիտնայ, թէ մեր մանչը հայ է», հայկական շեշտով ու զգացումով կը բացատրէ մեզի հայէն աւելի հայացած Տիկին Շաքէն։

Արմէն շրջանաւարտ է Սքոփիէի ճեմարանէն, իր տաղանդաւոր եղբօր նման։ Ինք ևս, ժառանգական կապը պահելու կոչումը ունի, որովհետև լայն չափի վրայ կը սիրէ երաժշտութիւնը։

«Ծիգ պիտի չխնայեմ Պելկրատի Երաժշտութեան Համալսարանէն ներս ընդունուելու համար», հաստատակամօրէն ու վճռականօրէն կ'ըսէ մեզի Արմէն, որ արդէն վարիչն է մակեդոնացի դասընկերներով իր կազմած էսթրատային նուագախումբին և զոր սիրով կոչած է «ԱՐՄԷՆԻ ՎԵՑԵՐԸ»։

«Արմէնի վեցերը»՝ Սքոփիէի էսթրատային հայկական նուագախումբը։ Կեդրոնը՝ խումբի վարիչ՝ Արմէն Սիւրմէեան։

Յարութիւն, Ղազարոս եւ Արմէն, հայր և երկու եղբայր Սիւրմէեաններ հայկական բնատուր տաղանդի ինքնաբուխօրէն զեղուն արտայայտութիւններն են, որոնց հանդէպ հայութիւնը և մեր մայր հայրենիքը Հայաստանը՝ սէր, գուրգուրանք ու ապագայի ջերմ բարեմաղթութիւններ կրնան ունենալ միայն։

Պէյրութ Գ. Տ.

ՈՂԻՄՊԻԱԿԱՆ ԽԱՂԵՐ

ՄԱՐՄՆԱՄԱՐԶ

ԽՄԲԱՅԻՆ (ԻԳԱԿԱՆ)

Ա. Ռուսիա 382.85 կէտ՝ ոսկեայ մետալ, Բ. Չեխոսլովաքիա 382·20 կէտ՝ արծաթեայ մետալ եւ Գ. Արեւելեան Գերմանիա 379·10 կէտ՝ պրոնզեայ մետալ։

Ս. Միութեան մարմնամարզի խումբը առաջին անգամ ոսկեայ մետալին արժանացաւ 1952ին Հելսինքիի մէջ, Բ. անգամ 1956ին՝ Մելպուռնի մէջ, Հռոմի մէջ՝ 1960ին, Թոքիոյի մէջ 1964ին եւ ի վերջոյ 1968ին Մեքսիկայի մէջ։

ԽՄԲԱՅԻՆ (ԱՐԱԿԱՆ)

Ա. Ճափոն 575·90՝ ոսկեայ մետալ, Բ. Ռուսիա 571.10՝ արծաթեայ մետալ, Գ. Արեւելեան Գերմանիա 557·15՝ պրոնզեայ մետալ:

ԱՆՀԱՏԱԿԱՆ (ԱՐԱԿԱՆ)

Ա. Սաուաու Գանօ (Ճափոն) 115·90 կէտ՝ ոսկեայ մետալ, Բ. Վորոնին (Ս. Մ.) 115·85 կէտ՝ արծաթեայ մետալ, Գ. Իգունաբի 115.65 կէտ՝ պրոնզեայ մետալ:

ՀՐԱՑԱՆԱՁԳՈՒԹԻՒՆ

ԱԶԱՏ ՀՐԱՑԱՆ

Ա. Կրեկորի Բոլչ (Ս. Մ.)՝ ոսկեայ մետալ, Բ. Հայնց (Արեւմտեան Գերմանիա) արծաթեայ մետալ, Գ. Հարոլ (Արեւելեան Գերմանիա)՝ պրոնզեայ մետալ։

ԱԶԱՏ ԱՏՐՃԱՆԱԿ

Ա. Անտէրսըն (Ամերիկա)՝ ոսկեայ մետալ, Բ. Վալանդին Գորնիեւ (Ս. Մ.)՝ արծաթեայ մետալ եւ Գ. Գուրդ Մալըր (Զուիցերիա) պրոնզեայ մետալ։

ՋՐԱՆԳՆԴԱԿ

ԵՈՒԿՈՍԼԱՒԻԱ ՈՍԿԵԱՅ ՄԵՏԱՅԼԻՆ ՏԻՐԱՑԱՒ

Աւարտական այս մրցումին Եուկոսլաւիոյ խումբը չատ մեծ անակնկալ մը ըրաւ եւ պարտութեան մատնեց Ռուսիոյ զօրաւոր խումբը՝ 13ով 11, յաւելուածական ժամանակէ վերջ եւ արժանացաւ ոսկեայ մետալին։ Ս. Միութիւն ստացաւ արծաթեայ մետալը, իսկ Գ. տեղը գրաւողը եղաւ Հունգարիա՝ յաղթելով Իտալիոյ 9ով 4։

ԱԹԼԵԹԻԶՄ

ՓԵՆԹԱԹԼՈՆ (ԽՄԲԱՅԻՆ ԱՐԱԿԱՆ)

Ա. Հունգարիա 6070 կէտ՝ ոսկեայ մետալ, Բ. Շուէտ 5953 կէտ՝ արծաթեայ մետալ եւ Գ. Ս.Միութիւն 5693 կէտ՝ պրոնզեայ մետալ։

ՏԵՔԱԹԼՈՆ (ԱՆՀԱՏԱԿԱՆ ԱՐԱԿԱՆ)

Ա. Պիլ Թոմի 8193 կէտ (Ողիմպիական նոր մրցանիշ, նախկին մրցանիշն էր 8063 կէտ) ոսկեայ մետալ, Բ. Հայնց 8111 կէտ՝ արծաթեայ մետալ եւ Գ. Գըրթ Պէնըրի 8064 կէտ՝ պրոնզեայ մետալ։

(ԱՆՀԱՏԱԿԱՆ ԻԳԱԿԱՆ)

Ա. Գարլանչքա (Չեխոսլովաքիա) 73·25 կէտ՝ ոսկեայ մետալ, Բ. Զինարա Ցարտիգնա (Ս. Մ.) 76·85 կէտ՝ արծաթեայ մետալ եւ Գ. Գաթլինսքայա (Ս. Մ.) 75.75 կէտ՝ պրոնզեայ մետալ:

ԸՄԲՇԱՄԱՐՏՈՒԹԻՒՆ

ԱԶԱՏ ԸՄԲՇԱՄԱՐՏՈՒԹԵԱՆ ՈՍԿԵԱՅ ՄԵՏԱՅԼՆԵՐՈՒ ԱՐԺԱՆԱՑԱՆ՝

Ծանճ կշիռք- Նաքաթա (Ճափոն), աքաղաղ կշիռք- Եութաքա (Ճափոն), փետուր կշիռք- Ուքանեքօ (Ճափոն), թեթեւ կշիռք- Մուհամէտ (Իրան), միջակ թեթեւ կշիռք- Մոհամէտ Աթալի (Թուրքիա), միջակ կշիռք- Պորիս Կուրիպիթչ (Ս. Մ.), ծանր կշիռք- Ալեքսանտր Միֆետ (Ս. Մ.), միջակ ծանր կշիռք - Ահմէտ Այուգ (Թուրքիա)։

ՀԵԾԱՆԻՒ

196 ՔԻԼՈՄԵԹՐ ՀԵԾԱՆԻՒՈՎ ՃԱՄԲՈՒ ՎՐԱՅ ՎԱԶՔ (ԱՆՀԱՏԱԿԱՆ)

Ա. Մենելլի (Իտալիա) 4.41.2 ժամ՝ ոսկեայ մետալ, Բ. Մուրթչոն (Տանըմարքա)՝ արծաթեայ մետալ, Գ. Փեթերէմսըն (Շուէտ)՝ պրոնզեայ մետալ։

Այս մրցումին մասնակցեցաւ նաեւ ֆրանսահայ Ստեփան Աբրահամեանը, որ երկվայրկեաններու չնչին տարբերութեամբ գրաւեց Դ. տեղը։

ԾԱՆՐԱԲԱՐՁՈՒԹԻՒՆ

ԹԵԹԵՒ ԾԱՆՐ ԿՇԻՌՔ

Ա. Պորիս (Ս. Մ.) 485 քիլոկրամ (Նոր մրցանիշ, նախկին մրցանիշը 475 քիլոկրամ՝ որ հաստատուած էր Թոքիոյի ողիմպիականին ռուսազգի Պլաֆիեւի կողմէ)՝ ոսկեայ մետալ, Բ. Վլատիմիր (Ս. Մ.) 485 քիլոկրամ՝ արծաթեայ մետալ եւ Գ. Օզեմիք (Բոլոնիա) 472·500 քիլոկրամ՝ պրոնզեայ մետալ:

ԾԱՆՐ ԿՇԻՌՔ

Ա. Ջապունթցքի (Ս. Մ.) 572·500 քիլոկրամ՝ ոսկեայ մետալ, Բ. Ռետինկ (Պելճիքա) 555 քիլոկրամ՝ արծաթեայ մետալ եւ Գ. Ճոզէֆ Տուպ 555 քիլոկրամ՝ պրոնզեայ մետալ։

ՄԻՋԻՆ ԾԱՆՐ ԿՇԻՌՔ

Ա. Քալլօ Քանկանիեմի (Ֆինլանտա) 517·5 քիլոկրամ՝ ոսկեայ մետալ, Բ. Թալին (Ս. Մ.) 507·5 քիլոկրամ՝ արծաթեայ մետալ։

ՖՈՒԹՊՈԼ

ՀՈՒՆԳԱՐԻԱ 1968Ի ՈՂԻՄՊԻԱԿԱՆԻ ԱԽՈՅԵԱՆ

Աւարտական մրցումը տեղի ունեցաւ երկու եւրոպական երկիրներու միջեւ՝ Հունգարիոյ եւ Պուլկարիոյ, եւ վերջացաւ Հունգարիոյ յաղթանակով՝ 4-1 արդիւնքով (Ա. կիսախաղ 2ով 1՝ ի նպաստ Հունգարիոյ):

Հունգարիոյ խումբին Մեքսիկա հասնելէն երկու օր ետք՝ խումբին լաւագոյն մարզիկ Ֆարկա ձգեց իր խումբը եւ գնաց Գանատա։ Ասիկա մեծապէս ազդեց իր խումբի ընկերներուն վրայ եւ պահ մը յուսահատութեան մատնեց զանոնք։ Այս յուսահատութիւնը փարատեցաւ երբ զտման մրցումներուն յաղթական դուրս եկան եւ անհաւասիկ հասան մինչեւ աւարտական մրցումին եւ յաղթեցին Պուլկարիոյ։

Մրցումը սկիզբի մէկ վայրկեանէն կոշտ բնոյթ մը առաւ եւ խաղը իր անուշութիւնը կորսնցուց. ներկաները դժգոհութեան աղաղակներ կ'արձակէին։

Երկու խումբերուն մարզիկներուն իրարու հանդէպ ունեցած կոշտ վերաբերմունքը ստիպեց՝ որ օրուան իրաւարարը 4 մարզիկներ վտարէ դաշտէն (3 պուլկար եւ 1 հունգարացի)։

Ա. կիսախաղի 20րդ վայրկեանին Պուլկարիա նշանակեց իր առաջին եւ միակ կէտը, 41րդ եւ 42րդ վայրկեաններին Հունգարիա նշանակեց երկու կէտեր։ Ասոր վրայ Պուլկարիոյ լաւագոյն մարզիկ Տիմիթրովը ջղայնացաւ՝ ինչպէս նաեւ իր ընկերները ու 43րդ վայրկեանին իրաւարարը ստիպուեցաւ դաշտէն վտարել Տիմիթրովը եւ ուրիշ երկու հոգիներ։ Բ. կիսախաղին Պուլկարիա խաղաց ութը

(Շար. տես էջ 6)

ԿԵՆՍԱԳՐԱԿԱՆ ԳԻԾԵՐ ՈՂԲ. ԸՆԿԵՐ ՀՐԱՉ ՆՇԱՆ ԳԱԼԸՆԵԱՆԻ

(Շարունակութիւն Դ. էջէն)

եղաւ հասարակական գործիչ մը, քառասուն տարիներ չարունակ ծառայելով ազգին, համայնքին եւ հայրենիքին:

Երիտասարդ տարիքէն ան արդէն խանդավառուած էր հայրենիքի իրականութեամբ։ Երբ ՀՕԿի մասնաճիւղեր կը հիմնուէին աշխարհի զանազան հայահոծ գաղութներուն մէջ, ինքն ալ խանդավառ երիտասարդ, Աղեքսանդրիոյ մասնաճիւղի հիմնադրութեան իր գործօն բաժինը կը բերէ ընկերներ Սվազլեանի, Յովհաննէսեանի, Սէֆէրեանի, Տէօքմէճեանի եւ այլոց հետ։

Հիմնադիրներէն եղած է նաեւ Աղեքսանդրիոյ «Երեւան» (1936-41) եւ «Սեւան» (1942-1945) ընթերցասրահներուն։ Վերջերս ալ (1967ին) Աղեքսանդրիոյ մէջ նոր հիմնուած Հայկական Ընթերցասրահին հիմնադրութեան իր լայն օժանդակութիւնը բերած է։

Եղած է նաեւ Աղեքսանդրիոյ «Տիգրան Երկաթ» Մշակութային Միութեան բարերարներէն եւ պատուոյ անդամ Գահիրէի Հայկական Ընթերցասրահին:

Իր նիւթական եւ բարոյական միջոցները բնաւ զլացած չէ այն բոլոր հաստատութիւններուն, միութիւններուն եւ կազմակերպութիւններուն, որոնք սփիւռքի մէջ եւ ի մասնաւորի ԱՄՀի մէջ գործած են ու կը գործեն հայապահպանման եւ հայրենասիրական գծով։

Համաշխարհային Բ. պատերազմի ընթացքին՝ իր հայրենասիրական յօդուածներով աշխատակցած է Գահիրէի Հայկ. Ընթերցասրահի հրատարակած «Աշխատանք» ամսագրին, որուն խմբագրութիւնը ստանձնած էին ողբացեալ ընկերներ Մանուէլ Պէյլէրեան, Մարտիրոս Գալաեան, Խաչիկ Յովհաննէսեան, Զարուհի Ծաղկունի, Տոքթ. Արամ Տէմիրճեան, Տրդատ Հալպէչեան եւ վերապրողներէն ընկերներ Բաբէլ Հաճընլեան, Խորէն Իսկէնեան եւ ուրիշներ։

Պատերազմի վերջաւորութեան՝ երբ հայրենադարձութեան կոչը եղաւ սփիւռքահայութեան, ամենուրեք կազմուեցան Ներգաղթի կոմիտէներ, ողբ. ընկեր Հրաչ Գալընեան ևս կազմեց Աղեքսանդրիոյ կոմիտէին եւ իր օգտաշատ ու լայն աջակցութիւնը բերաւ այս նուիրական գործին։

Կատարած է բազմաթիւ ճամբորդութիւններ Եւրոպայի զանազան երկիրները, Լիբանան, Սուրիա, Ս. Միութիւն եւ Ս. Հայաստան, ուր այցելած է չորս անգամներ (1958ին, 1965ին, 1967ին եւ 1968ին)։

Մեծ եղեռնի 50ամեակին առթիւ, ողբացեալ ընկեր Գալընեան հրատարակեց «ՍԵՒ ՋՈՒԼՈՒՄԻՆ ՑԻՍՆԱՄԵԱԿԸ» անունով մեծածաւալ ալպոմ-գրքոյկ մը՝ գեղատիպ եւ գունաւոր կողքով, ձօնուած իր նահատակ հօր՝ Նշանի։ Գրքոյկը՝ որ զարդարուած է բազմաթիւ նկարներով եւ քարտէզներով, կը բովանդակէ հայկական դատի մասին իրապաշտ գրութիւններ եւ այդ հարցի լուծման համար տեսութիւններ: Այս մեծածախս հրատարակութիւնը, որուն մուտքը պաշտօնապէս արգիլուեցաւ Թուրքիոյ մէջ, ողբացեալը ձրիօրէն տրամադրեց եւ նուիրեց բոլոր փափաքողներուն։

Ան որսորդութեան սիրահար մըն էր ու իր հաճոյքի պահերէն մաս մը կը յատկացնէր այդ մարզանքին։ Մարիութ գիւղի իր վիլլային կից ունէր եղնիկներու դաշտ մը, ուր կը պահէր որսի ժամանակ անվիրաւոր կենդանիները ու լաւ կը խնամէր զանոնք։ Վաղուց հիացող մըն էր հայ ժողովուրդի պատուաբեր զաւակ գրող եւ մեծ որսորդ Վախթանգ Անանեանին։ Ու երբ 1967ին բախտը ունեցաւ վինքը անձամբ ճանչնալու մայր հայրենիքի մէջ, չուրջ երկու շաբաթ անոր հետ շրջեցաւ Ս. Հայաստանի հեռաւոր անկիւնները՝ կտրելով 2000 քիլոմեթրէ աւելի հեռաւորութիւն, մերթ որսորդութիւն կատարելով, մերթ այցելելով Սիւնեաց աշխարհի անառիկ բարձունքներն ու Զանգեզուրի դժուարանցանելի լեռները:

Շատ կը սիրէր ծանօթանալ եւ իր ամէն կարելի միջոցներովը օգտակար հանդիսանալ մայր հայրենիքէն եկած բոլոր այցելուներուն:

Հասարակական եւ հայրենասիրական այս աշխատանքներու կողքին՝ ան տարիներէ ի վեր աշխատակցած է ԱՄՀի եւ սփիւռքի չատ մը հայկական թերթերու, ի մասնաւորի Աղեքսանդրիոյ «Առաջ» շաբաթաթերթին (որուն հրատարակութիւնը դադրեցաւ անոր խմբագրին հայրենադարձութենէն ետք եւ որուն վերահրատարակութեան չատ աշխատանք թափեց ողբացեալ ընկերը), Գահիրէի «Արեւ» օրաթերթին եւ Պէյրութի «Արարատ» օրաթերթին: Երբ 1963ին Գահիրէի մէջ վերահրատարակուիլ սկսաւ «Ջահակիր» շաբաթաթերթը, ան առաջիններէն եղաւ՝ որ խանդավառեց նոր վարչութիւնն ու խմբագրութիւնը եւ առաջին իսկ օրէն բերաւ իր աշխատակցութիւնը եւ օժանդակութիւնը: Ու երբ անցեալ Սեպտեմբերին ան հայրենիք կը մեկնէր ներկայ գտնուելու «Երեւանի 2750ամեակի» տօնակատարութեանց, սիրով նշանակեցինք զինքը «Ջահակիր»ի մասնաւոր եւ պատուակալ թղթակից՝ այդ հանդիսութեանց համար։

Հազիւ վերադարձած Մայր Հայրենիքէն, անակնկալօրէն կը մահանար եգիպտահայութեան սիրելի ու խանդավառ հայրենասէր մեր ընկերը՝ ողբ. Հրաչ Գալընեանը, Երկուշաբթի 11 Նոյեմբերի առաւօտեան ժամը 9ին, խոր սուգի մատնելով ոչ միայն իր ընտանեկան պարագաներն ու ազգականները, այլեւ բոլոր անոնք՝ որոնք գործակցած էին իրեն հետ:

Ողբացեալը կը թողու մաքուր հայրենասէրի, անշահախնդիր գործիչի ու մարդասիրական զգացումներով լի հայորդիի մը անմեռ յիշատակը։

Թող օրինակելի ըլլայ ողբ. Հրաչ Գալընեանի կեանքը բոլորին, եւ յաւիտեան անմեռ մնայ անոր յիշատակը։

Զ. Գ.

ՀԱՅԿԱՆՈՅՇ ՅԱՐՈՒԹԻՒՆԵԱՆԻ ԽՆԿԵԼԻ ՅԻՇԱՏԱԿԻՆ

(Շարունակութիւն Դ. էջէն)

կ'առնէր, իսկ տեղի ունեցող հոգեզմայլ երգեցողութիւններու մասին հիացումը կ'արտայայտէր հետեւեալ բառերով. «Հայաստանեայց եկեղեցւոյ շարականները տարբեր հրապոյր ու գեղեցկութիւն ունին»։ Տիկ. Հայկանոյշ բուռն կերպով կը մերժէր կրօնական մոլեռանդութիւնն ու նեղմտութիւնը, որոնք կը հակասեն քրիստոնէական կրօնի եղբայրական ոգիին: Ընդհանուր եկեղեցւոյ նկատմամբ այսպիսի ողջամիտ կեցուածքի որդեգրումով հանգուցեալը կը ներկայանար որպէս ճշմարիտ քրիստոնեայ մը: Տիկ. Հայկանոյշ լրիւ գիտակցութիւնը ունէր իր պարտականութիւններուն: Սկզբնական շրջանին՝ Տիգրան Յարութիւնեան երբ պաշտօնի բերումով կը հաստատուէր այնպիսի վայր մը, ուր կը պակսէին հանգստաւէտ պայմաններ եւ ուրիշ յարմարութիւններ, Տիկ. Հայկանոյշ փոխանակ տրտունջ յայտնելու, ուժգնօրէն զօրավիգ կը կանգնէր իր ամուսնոյն՝ որպէս զի ան քաջութեամբ յաղթահարէր ցցուող դժուարութիւններուն: Հանգուցեալը կեանքը կը դիտէր քրիստոնէական կրօնի տեսանկիւնէն։ Ըստ իր ըմբռնումին՝ նեղութիւններն ու դժուարութիւնները անբաժանելի մասերն են կեանքին, ինչպէս փուշն ու տերեւը ծաղիկին: Մարդ էակը այդ նեղութիւններու եւ դժուարութիւններու մէջէն անցնելէ ետք միայն կը կերտէ իր զօրաւոր նկարագիրը, նման շիկացած երկաթին՝ որ մուրճի ծանր հարուածներուն տակ առաւել չափով կ'ամրանայ։ Մոռցած չեմ ըլլար եթէ մատնանշեմ՝ թէ Տիգրան Յարութիւնեան, կեանքի ասպարէզին մէջ ձեռք բերած իր յաջողութեան մէկ կարեւոր բաժինը կը պարտի իր տիկնոջ արի եւ գիտակից կեցուածքին։

Այսպիսի բարձր առաքինութիւններով օժտուած Տիկին մը՝ Հայկանոյշ Յարութիւնեան, քառասուն օրեր առաջ, իր մահկանացուն կնքեց, բայց իր ետին՝ ազգականներու, բարեկամներու եւ ծանօթներու սրտին մէջ թողուց բարի յիշատակ մը, յիշատակը ճշմարիտ քրիստոնեայ կնոջ՝ որ պահեց իր հաւատքը մինչեւ վերջին օրը, կարգախօս ունենալով՝ «Տէրը իմ Հովիւս է» Ս. Գիրքի հոգեշունչ բառերը: Հանգուցեալին յիշատակը յարգող անձերուն կը մնայ ջերմօրէն խնդրել մեծ Հովիւէն՝ որպէս զի զայն ընդունի հանդերձեալ աշխարհի իր հօտին մէջ, իսկ իր ամուսնոյն պարգեւէ Ս. Հոգիին մխիթարութիւնը։

Հանգիստ անոր անբիծ հոգիին։

Յարգանք անոր խնկելի յիշատակին:

Ս. Վ. Զ.

Խարթում

ՋԱՀԱԿԻՐ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐԱՅԻՆ ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹ

21 ՆՈՅԵՄԲ. 1968

ՖՈՒԹՊՈԼ

«ԱՐԱՐԱՏ»Ի 11ՐԴ ՅԱՂԹԱՆԱԿԸ

ԵՐԵՒԱՆ, (Հ.Հ.Գ.). Երեւանի «ԱՐԱՐԱՏ» ֆութպոլային թիմը հանրապետական մրցաշարքին մէջ անցուց Ա. Միութեան ֆութպոլի առաջնութեան իր նախավերջին խաղը՝ անձնական իր 11րդ յաղթանակը խաղալով Լուժնիկի մէջ, Հայ մարզիկները մէկ անպատասխան գնդակ անցուցին Թպիլիսիի «Տորփէտօ» խումբի դարպասը։

Խաղը բաւական լարուած ընթացք կը կրէր։ Երկու թիմերն ալ կ'ամփոփէին առաւել կայուն և ինքնաբուխ գործողութիւններ։ Երեւանցիները երկար ժամանակ չէին կրնար գլուխ հանել մրցակցի դարպասի բանալին։ Թպիլիսեցիները, որոնք յայտնի են իրենց ուժեղ պաշտպանութեամբ, այս անգամ ալ անընդհատ կը կասեցնէին հայ մարզիկներուն գրոհները։

Միակ կոլը ձեռնուեցաւ այն պահէն յետոյ, երբ անոնք սեփական տուգանային հրապարակին մէջ խաղային ձեռքով և պատժուեցան 11 մեթրանոց տուգանային հարուածով։

Այս մէկը կէտի վերածեց Երեւանցի յարձակող Ծովինեանը Զանազանեանը։

Հ. Մ. Մ. ՅԱՂԹԵՑ ՌԱՍԻՆԿԻՆ 2-1

Կիրակի, 10 Նոյեմբեր, Պէյրութի ֆութպոլի հայկական երկու խումբերը զոյգ յաղթանակներ տարին Թագաւորական Մարզադաշտին վրայ տեղի ունեցած բաժակամոլական երկու մրցումներուն ընթացքին։

Արարատ, մինչ Հ. Մ. Ը. Մ. պարտութեան կը մատնէր Սաֆան 1-0 արդիւնքով՝ ընդհանուրապէս մրցումէ մը ետք, Հ.Մ.Մ. իր կարգին փայլուն յաղթանակ կը տանէր Ռասինկի դէմ՝ այս վերջինը պարտութեան մատնելով 2-1 արդիւնքով։ Կիսախաղին արդիւնքն էր 1-0ի ի նպաստ Ռասինկին։

Հ. Մ. Մ.ի ազատ սիրալիր տեսքին խաղին ամբողջ տեւողութեան։ Բաւական թէ յետապահ մէջ գիրքերը կրցան լաւագոյն կերպով կատարել իրենց պաշտօնները՝ չթողելով մատենեալ շահապատճառ կողմ խումբը։ Բացայայտօրէն մարզէ Քաջայի ցուցմունքները իրենց արդիւնքը տուած էին։

ՈԼԻՄՊԻԱԿԱՆ ԽԱՂԵՐ

(Շարունակութիւն Ե. էջէն)

հօգիով, հունգարները օգտուելով սաէրէն՝ կը վայրկեաններին նշանակեցին իրենց Գ. կէտը։ Իսկ Բ. կէտը նշանակեցին 17րդ վայրկեանին։ Մրցումը վերջանալու 10 վայրկեան առաջ՝ իրաւարարը դաշտէն վտարեց հունգար մարզիկ Նովագը՝ իր ազգակից և անկիրթ վերաբերմունքին համար և մրցումը շարունակեցին 10 հոգիով և վերջացաւ Հունգարիոյ յաղթանակով, որ արժանացաւ ոսկեայ մետալներին, իսկ Պուլկարիա՝ արծաթեայ մետալին։

Հունգարիա 1952ին Հելսինքիի և 1964ին Թոքիոյի Ոլիմպիականներուն ախոյեան էր ֆութպոլի։

մը վերջացաւ 63ով 50՝ ի նպաստ ամերիկացիներուն։

Ռուսիոյ մետալին արժանացան Միացեալ Նահանգները, արծաթեայ մետալը՝ չանցաւ Եուկոսլաւիա, իսկ պրոնզեայ մետալը՝ Ռուսիա։

ՎՈԼԻՊՈԼ

ԽՈՐՀՐԴԱՅԻՆ ՄԻՈՒԹԵԱՆ ՁՈՅԳ ԽՈՒՄԲԵՐԸ (ԱՐԱԿԱՆ ԵՒ ԻԳԱԿԱՆ) Կ'ԱՐԺԱՆԱՆԱՆ 1968Ի ՈՍԿԵԱՅ ՄԵՏԱՅԼՆԵՐՈՒՆ ԻԳԱԿԱՆ.—

Աւարտական մրցումը տեղի ունեցաւ ընդմէջ Ռուսիոյ և Ճափոնի (Թոքիոյի Ոլիմպիականի ախոյեան) և վերջացաւ այս վերջինոյն պարտութեամբ՝ 3-1 արդիւնքով (15-10, 16-14, 3-15, 15-9)։ Ռուսիա արժանացաւ ոսկեայ մետալին, Ճափոն արժանացաւ արծաթեայ մետալին, իսկ Բոլոնիա՝ պրոնզեայ մետալին։

ԱՐԱԿԱՆ.—

Վոլի պոլի մրցաշարքին Ռուսիա իր վերջին մրցումը խաղաց Չեխոսլովաքիոյ հետ և որուն յաղթեց 3ով 0 (15-7, 15-4, 15-7) և արժանացաւ ոսկեայ մետալ լինելու։ Ճափոն ստացաւ արծաթեայ մետալը, իսկ Չեխոսլովաքիա ստացաւ պրոնզեայ մետալը։

ՎԱՀԱՆ ԳԱԶԱՆՃԵԱՆ

ՊԱՍՔԵԹ ՊՈԼ

ՄԻԱՑԵԱԼ ՆԱՀԱՆԳՆԵՐԸ ԱՅՍ ՏԱՐԻ ԵՒՍ ԱՐԺԱՆԱՑԱՆ ԱԽՈՅԵԱՆՈՒԹԵԱՆ ՏԻՏՂՈՍԻՆ

Այս տարուան ոլիմպիական խաղերուն ամերիկացիները յաջողեցան պարտութեան մատնել Եուկոսլաւիոյ խումբը՝ 65ով 50։ Մրցումին առաջին 10 վայրկեաններուն երկու խումբերուն ուժերը հաւասարակշռուած էին։ Բայց Եուկոսլաւիոյ խմբային խաղարկութիւնը կլանուեց պզտիկ առաւելութեան մը արժանանալու և պահ մը ամերիկացիներուն մարզիչը ցնցուեցաւ և իր որոշ ցուցմունքներով յաջողեցաւ առաւելութիւնը իր կողմը դարձնել։ Ա. կիսախաղը վերջացաւ 32ով 29։

Բ. կիսախաղին ամերիկացիները զգալով վտանգը՝ սկսան օգտագործել խումբի հսկայ Սփէնսըրը, որ 12 վայրկեանի մէջ նըշանակեց 26 կէտեր։ Ասիկա պահ մը շուարեցուց Եուկոսլաւիոյ խումբը՝ որ սակայն անմիջապէս ինքզինք գտաւ և ըրաւ իր անկարելին, յուսալով որ մի գուցէ անակնկալ մը պատահի և յաղթէ ամերիկացիներուն, ինչպէս որ պատահեցաւ ռուսերուն հետ։ Մրցումը

Մ. ՀԵՐԱՑԻԻ ԾՆՆԴԵԱՆ 850ԱՄԵԱԿԸ

(Շար. Ա. էջէն)

Մխիթար Հերացիի մեծ վաստակին, անոր ժառանգութեան համաշխարհային նշանակութեան մասին խօսեցան Հայաստանի Գիտութիւններու Ակադեմիայի Նախագահ՝ Վիկտոր Համբարձումեանը, ԽՍՀՄի բժշկագիտական ակադեմիայի իսկական անդամ Վ. Դ. Սոլովեւ, Մաշտոցի անուան Մատենադարանի տնօրէն Լ. Խաչիկեանը և միւս հանրապետութիւններէն ժամանած հիւրեր։

ՊՐ. ԺԱՆՕ ՃԻԿՈՒՆԵԱՆ
ՕՐ. ԱԼԻՍ ՋԱՐԴԱՐԵԱՆ

ամուսնացեալք

Գահիրէ 17-11-68

Մեր սրտագին շնորհաւորութիւնները նորապսակ յամոլին, ինչպէս նաև ընտանեկան բոլոր պարագաներուն։

ՆՈՒԻՐԱՏՈՒՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

(ԵԳԻՊՏԱԿԱՆ ԴԱՀԵԿԱՆՈՎ)

Այրի Տիկին Արմենուհի Գալընեան և զաւակները Տոքթ. Նայիրի (Լոնտոն) և Ֆրիկ (Երեւան) իրենց յաւէտ ողբացեալ ամուսնոյն և հօր Հրաչ Գալընեանի տխուր մահուան առթիւ կը նուիրեն.

Ս. Պօղոս Պետրոս Եկեղեցիին	500
Հայ Աւետարանական Եկեղեցիի	500
Հ.Մ.Ը.Մ. Աղեքսանդրիոյ	500
Հայկական Ընթերցասրահին	500
Հայկ. Ընթերցասրահ Աղեքս.ի	500
«Տիգրան Երկաթ» Հ.ՈՒ.Մ.ի	500
«Տիգրան Երկաթ»ին	1000
«Արև»ին	1000
«Ջահակիր»ին	1000

Տէր և Տիկին Ռաֆֆի Գալընեան և զաւակունք իրենց սիրեցեալ հօր և մեծհօր ողբ. Հրաչ Գալընեանի տխուր մահուան առթիւ կը նուիրեն.

Ս. Պօղոս Պետրոս Եկեղեցիին	500
Հայ Աւետարանական Եկեղեցիի	500
Հ.Մ.Ը.Մ. Աղեքսանդրիոյ	500
Հայկական Ընթերցասրահին	500
Հայկ. Ընթերցասրահ Աղեքս.ի	500
«Տիգրան Երկաթ» Հ.ՈՒ.Մ.ի	500
«Տիգրան Երկաթ»ին	1000
«Արև»ին	1000
«Ջահակիր»ին	1000

Տէր և Տիկին Ասատուր Մակարեան իրենց քրոջ՝ ողբ. Վերժին Մակարեանի մահուան քառասունքին առթիւ կ'ընեն հետևեալ նուիրատուութիւնները.—

Եկեղեցւոյ Պայծառութեան	200
Գահիրէի Ազգատախնամին	100
Այծեմնիկ Տիկնանց Միութեան	100
Նուպարեանի ճաշի սեղանին	100
Գալուստեանի ճաշի սեղանին	100
Աբգարեան Դարմանատան	100
Հ.Բ.Ը. Միութեան	100
«Արև»ին	100
«Ջահակիր»ին	100

(Ստանալ Գահիրէի Ազգային Առաջնորդարանին)

«ՋԱՀԱԿԻՐ»ԻՆ

Պր. Ժանօ Ճիկունեանի ընդ Օր. Ալիս Ջարդարեանի բարեբաստիկ ամուսնութեան առթիւ, Տէր և Տիկին Մկրտիչ Քիւփէլեան եւ իրենց դուստրը Անահիտ կը նուիրեն 100 ե.դ.։

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԸՆԹԵՐՑԱՍՐԱՀԻՆ

Պր. Ժանօ Ճիկունեանի ընդ Օր. Ալիս Ջարդարեանի բարեբաստիկ ամուսնութեան ուրախ առթիւ, վասն շնորհաւորութեան կը նուիրեն.

Տէր և Տիկ. Նուպար Պալաեան	100
» » Վահան Գազանճեան	100
» » Զաւէն Պալաեան	100

Ողբացեալ Հրաչ Գալընեանի կսկծալի մահուան առթիւ, վասն ցաւակցութեան կը նուիրեն.

Տէր և Տիկ. Գորգէն Էսկիճեան	200
Մօ. և Տիկ. Եդուարդ Յակոբեան	100

ԱՂԵՔՍԱՆԴՐԻՈՅ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԸՆԹԵՐՑԱՍՐԱՀԻՆ

Իրենց շատ սիրեցեալ վարպետին՝ ողբ. Հրաչ Գալընեանի մահուան տխուր առթիւ և անոր քաղցր յիշատակին կը նուիրեն.

Տէր և Տիկ. Արշակ Գազանճեան	200
» » Յակոբ Շուշանեան	100

Ցաւէտ ողբ. Հրաչ Գալընեանի մահուան տխուր առթիւ, վասն ցաւակցութեան, ընկեր Հայկ Տէօքմէճեան կը նուիրէ 50 ե.դ.։

ՉԱՀԱԿԻՐ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐԱՅԻՆ ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹ

چهاكير
جريدة أسبوعية
ص.ب ٢١١١ بالقاهرة ج ع م - ت ٩١٥٠١٣
صاحبة الامتياز : السيدة عايدة سيروبيان (بالايان)

TCHAHAKIR
HEBDOMADAIRE ARMENIEN
B.P. 2111 Le Caire (R.A.U.) · Tel. 915013
Adresse Télégraphique. TCHAHAKIR, Cairo
Rédacteur en chef; SARKIS BALAYAN

Արտօնատէր — ԱՏՏԱ ՍԵՐՈՎԲԵԱՆ
Սեփականատէր խմբագիր — ՍԱՐԳԻՍ ՊԱԼԱԵԱՆ

Հիմնուած 1948ին
Տպաքանակ 3000

ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ ԹԻՒ 256 — ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 28 ՆՈՅԵՄԲԵՐ 1968 — ՀԱՏԸ ԶԵՌՆՔ 2,5 Եգ. Դհկ. կամ 25 Լիբ. Դհկ. — عدد رقم ٢٥٦ – الخميس ٢٨ نوفمبر ١٩٦٨

ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆ

ԼՈՒՍԱՍՏԵՂԾ ԱՆԿՈՒՆԱԴԱՐՁԸ

(ՆՈՅԵՄԲԵՐ 29Ի ՏՕՆԻՆ ԱՌԹԻՒ)

Քառասուն եւ ութ տարիներու խաղաղութեան եւ լուսաւորութեան շրջան մը բոլորեց մեր հայրենիքը։

Այն բոլոր տէրութիւնները, որոնք մեր պատմութեան ընթացքին դարեր շարունակ արշաւած էին մեր հողին վրայ, աւերած մեր երկիրը եւ վայրագօրէն սպանած ու թալանի ենթարկած մեր ժողովուրդը, վերջին քառասուն եւ ութ տարիներու շրջանին, ոչ մէկ համարձակութիւն, ոչ մէկ յանդգնութիւն ունեցան դպչելու հայութեան կամ բռնաբարելու անոր սահմանները։

Եւ շնորհիւ այդ խաղաղ ժամանակաշրջանին, հայ գիւղացին, հայ շինարարն ու բանուորը կերտեցին նոր հայրենիք մը։ Մոխիրներէն եւ աւերակներէն վերստին գլուխ ցցուցին այրուն օճախները, հայուն կրթական հաստատութիւնները, հայ մշակոյթի եւ արուեստի, գիտութեան եւ ճարտարարուեստի կեդրոնները, ու այսօր հայ ժողովուրդը հպարտ է իր հայրենիքով, հպարտ է իր վերելքով եւ այդ շնորհիւ այն կարգերուն՝ որոնք հաստատուեցան մայր հողին վրայ 29 Նոյեմբեր 1920ին։

Իր ողջ պատմութեան ընթացքին անդադար ճաշակելէ ետք ներխուժողներու վայրագութիւններն ու աւերները, հայ ժողովուրդը կասկածամիտ դարձած էր հանդէպ բոլոր տէրութեանց. ըլլային անոնք բարեկամ թէ թշնամի։ Այո՛, խաբած էին զինք բոլորը. բարեկամն ու թշնամին եւ այդ իսկ պատճառով երբ 1920ին հիւսիսէն բարեկամութեան ձեռք երկարեցին իրեն, ան պահ մը երկընտրանքի մատնուեցաւ ու տատամսեցաւ։ Բարեբախտաբար շուտով պայծառամտութիւնն ունեցաւ եւ վճռակամօրէն իր ձեռքը տուաւ այն ժողովուրդին, որ իր անբաժանելի բարեկամը եղաւ։ 1920 Նոյեմբեր 29ին հայութիւնը իր բախտը կապեց Սովետ. Միութեան ժողովուրդներուն, ու դարձաւ անոր անդամ հանրապետութիւններէն մէկը։

Քառասուն եւ ութ տարիներ Ս. Հայաստան յաջորդական պատուաբեր վերելքներ արձանագրեց, վերելք՝ որ աներեւակայելիօրէն արագընթաց կը շարունակուի։

Սովի եւ մահուան դատապարտուած հայ ժողովուրդը ամոքեց իր վէրքերը, մաքրեց փոշիները իր պատմական յուշարձաններուն վրայէն, աւերակներէն բարձրացուց հսկայական հիմնարկներ, ու այսօր դարձաւ մշակութային, գիտական եւ ճարտարարուեստական մեծ կեդրոն մը։

Հրա՛շք պէտք է համարել այն՝ ինչ որ կատարուեցաւ եւ կը կատարուի ցարդ մեր հայրենիքին մէջ։ Նոր է ամէն ինչ, գեղեցիկ է ամէն ինչ եւ ամէն ինչ հայունն է այնտեղ։

Հայաստանն այսօր իր կարգին բարեկամական ձեռք երկարած է բոլոր այն ժողովուրդներուն, որոնք կը մարտնչին իրենց ազատագրման համար եւ գիտական ու ճարտարարուեստական իր փորձառութիւններէն բաժին եւս կը հանէ անոնց։

Ի տես այս բոլորին, հայը ուր որ ալ գտնուի՝ իր հայեացքը կ'ուղղէ դէպի իր հայրենիքը, որպէս զի խանդավառուի անով ու իր կարգին ամէն կարելին ընէ սփիւռքի նոր սերունդները մայր հայրենիքի իրականութեամբ խանդավառելու, մինչեւ այն օրը՝ երբ բոլորս մէկտեղուած մեր պապենական հողերուն վրայ՝ շնփորհինք փառքը հայութեան։ Ու՝

Եթէ կը հաւատանք հայ ժողովուրդին յաւէրժութեանը,

Եթէ կը ցանկանք մեր հայրենիքի մշտնջենական գոյատեւումը,

Բոլորս պարտինք պաշտպան կանգնիլ Ս. Հայաստանին եւ ընդունինք Նոյեմբեր 29ի իրականութիւնը։

ԳՈՀԱԲԱՆԱԿԱՆ ԱՂՕԹՔ
ՆՈՅԵՄԲԵՐ 29Ի ՏՕՆԻՆ ԱՌԹԻՒ

ՀԱՂՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

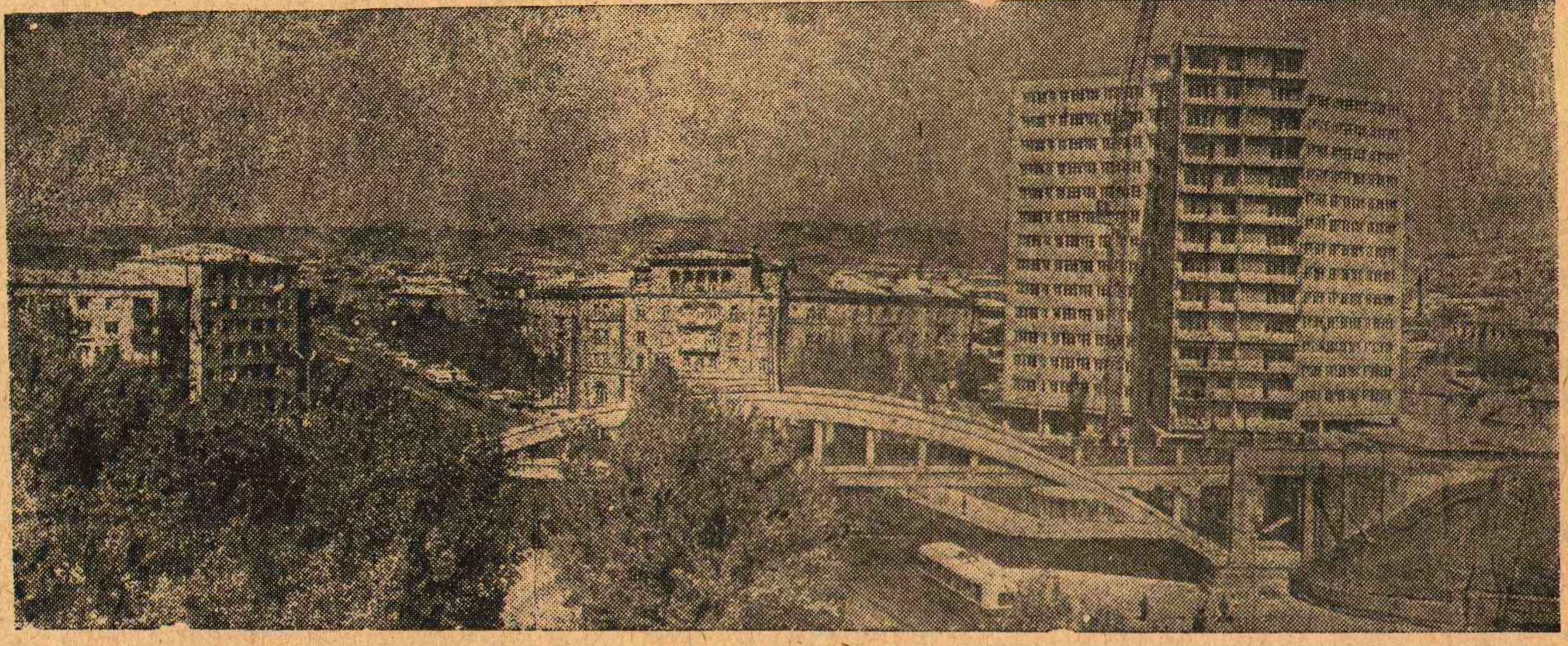
Առ ի գիտութիւն մեր յարգոյ հասարակութեան կը տեղեկացնենք, թէ Մայր Հայրենիքի պետական տօնին 48րդ տարեդարձին առթիւ, Գահիրէի Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչ եկեղեցիին մէջ, Ուրբաթ 29 Նոյեմբերի առաւօտեան ժամերգութենէն ետք, տեղի պիտի ունենայ Գոհաբանական Աղօթք։

Սկիզբ ժամերգութեան առաւօտ. ժամը 9ին
Գոհաբանական Աղօթք » » 10ին

Կը հրաւիրենք մեր հաւատացեալ ժողովուրդը որ ներկայ գտնուի սոյն արարողութիւններուն, աղօթելու համար՝ որ Տէրը միշտ անսասան պահէ Հայրենիքը եւ հայ ժողովուրդը։

Աղօթարար
ՍՄԲԱՏ Ս. ՔՀՆՅ. ՇԱՔԱՐԵԱՆ
Առաջնորդական Փոխանորդ Գահիրէի Հայոց

ՈՂՋՈՅՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ 48ՐԴ ՏԱՐԵԴԱՐՁԻՆ

ՏԵՍԱՐԱՆ ՄԸ ՆՈՐ ԵՐԵՒԱՆԷՆ

ՀԱՅՐԵՆԻ ԱՐՈՒԵՍՏԱԳԷՏՆԵՐ ԱՄՆ-Ի ՄԷՋ

Ս. ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ԱՐԹԻՍՏ ԹԱՒՋՈՒԹԱԿԱՀԱՐ-ԵՐԳԱՀԱՆ ՓՐՈՖ. ԳՈՒՐԳԷՆ ԱԴԱՄԵԱՆ ԵՒ ԴԱՇՆԱԿԱՀԱՐՈՒՀԻ-ԵՐԳԱՀԱՆ ԷԼԷՈՆՈՐԱ ԱԴԱՄԵԱՆ

իրենց ելոյթներով հմայեցին եգիպտահայութիւնը

Սովետական զբօսաշրջիկներու 13 հոգինոց խումբի մը մաս կազմելով՝ անցեալ Շաբաթ, 23 Նոյեմբեր, Թրիփոլիէն գալով Գահիրէ ժամանեցին Ս. Հայաստանի ժողովրդական արթիստ, միջազգային համբաւի տիրացած թաւջութակահար-երգահան Փրոֆ. Գուրգէն Ադամեան, դաշնակահարուհի-երգահան Տիկին Էլէոնորա Ադամեան եւ Մոսկուայի ձայնասփիւռի արաբերէն բաժնի խօսնակ՝ եգիպտահայ հայրենադարձ Գէորգ Մինէճեան։ Անոնք ԱՄՆ կը մնան մինչեւ այսօր եւ վաղը, Ուրբաթ 29 Նոյեմբեր, օդային գծով կը մեկնին Մոսկուա, ապա Ս. Հայաստան։

Ս. Հայաստանի ժողովրդ. արթիստ թաւջութակահար-երգահան Փրոֆ. Գուրգէն Ադամեան եւ դաշնակահարուհի-երգահան Էլէոնորա Ադամեան

Զբօսաշրջիկներու այս խումբը երկու շաբաթներու ընթացքին այցելած է Թունուզ եւ Լիպիա։ Այդ երկու երկիրներուն մէջ ալ հայ մեծատաղանդ արուեստագէտները յաջող ելոյթներ ունեցած են ու հիացում առթած օտարազգի թէ հայ ունկնդիրներուն մօտ։

Փրոֆ. Գուրգէն Ադամեան դասախօս է Երեւանի «Կոմիտաս»ի անուան երաժշտանոցին մէջ։ Իր յօրինումներէն ու մշակած կտորներէն շատերը հրատարակուած են ու կ'օգտագործուին թաւջութակահարներու կողմէ։ Հայ անուանի թաւջութակահարը շրջած է աշխարհի զանազան կողմերը եւ ամենուրեք հնչեցուցած հայկական երաժշտութիւնը ոչ միայն հայերուն՝ այլեւ օտար ժողովուրդներուն։ Շատ հաճելի եւ հետաքրքրական է ունկնդրել զինքը։ Իր ջերմ, ընկերական եւ հայրենասիրական զգացումներով լի խօսքերը մեծապէս կը խանդավառեն ամենատարբեր ունկնդիրն ալ։ Ան խանդավառօրէն կ'արտայայտուի հայ ստեղծագործ ժողովուրդի ներկային եւ ապագային մասին։ Որքան հետաքրքրական էր լսանալ իրմէ՝ թէ ինչպէս Հիւսիսա֊Ափրիկէի բնակիչներուն՝ Լիպիոյ Բենկազիի բնակիչներուն՝ լսողներուն մօտ, առաջին երաժշտական համերգը հայու մը կողմէ, իր կողմէ տրուած է եւ թէ ի՛նչ պատիւ հայութեան որ իր տաք երաժշտութեամբ կը հմայէ ու կը ջերմացնէ նոյնիսկ սառնսիրտ բեդուիններու բնակիչները։

Տիկին Էլէոնորա Ադամեան, կողակիցն է եգիպտահայութեան ծանօթ Տոքթ. Էտուար Աւագեանի (որ հայ սուսերամարտիկներու խումբին հետ ԱՄՆ այցելեց 1966 Մարտին), եւ մայր՝ երեք զաւակներու։ Ան թէ կը դասախօսէ եւ թէ միաժամանակ կ'ուսանի Երեւանի «Կոմիտաս»ի անուան երաժշտանոցին մէջ։ Ճարտար դաշնակահարուհի եւ միանգամայն յաջող յօրինող մըն է Էլէոնորան։ Այս վերկայութիւնը կ'ընենք, ունկնդրելէ ետք զինքը եւ իր յօրինած գեղեցիկ կտորները։

Մեր սիրելի արուեստագէտները, Երկուշաբթի 25 Նոյեմբերի

(Շար. տես էջ 2)

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔ

ՀԱՅՐԵՆԻ ԱՆԿԻՒՆ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՊԱԼԷԻ ՅԱՋՈՂՈՒԹԻՒՆԸ

ԵՐԵՒԱՆ, Հ.Հ.Գ.— Երեւան վերադարձաւ Սպենդիարեանի անուան օփերայի և պալէի պետական թատրոնի խումբը, հայկական հանրապետութեան վաստակաւոր արուեստագէտ Ցակոբ Ոսկանեանի ղեկավարութեամբ։ Ան մէկ ամսուան համար Լեհաստան մեկնած էր մասնակցելու համար Պիզոյ և Գոգովիցէ քաղաքներուն մէջ տեղի ունեցած երգարուեստի [illegible] «Պրոմէթէոս» պալէի ներկայացումներուն, որ մաս կը կազմէր [illegible] ռուսական երաժշտութեան փառատօնի յայտագրին։

«Պրոմէթէոս»ի ներկայացումները էր փառատօնին մասնակից ԽՍՀՄ-ի, Լեհաստանի և ներողական այլ երկիրներու [illegible] հանրապետութեան [illegible]։

Լեհական մամուլը եւս դրուատական ձևով տողեր նուիրած է հայկական պալէի ներկայացումներուն։

Երաժշտական այդ փառատօնին՝ պալէէն բացի, կատարուած են նաև հայ այլ երգահաններու ստեղծագործութիւնները։

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԷՍԹՐԱՏԱՅԻՆ ՆՈՒԱԳԱԽՈՒՄԲԻ ՀԱՄԵՐԳԱՅԻՆ ՇՐՋԱՊՏՈՅՏԸ ԼԵՀԱՍՏԱՆԻ ՄԷՋ

ԵՐԵՒԱՆ, Հ.Հ.Գ.— Բազմաթիւ գեղարուեստական խումբերու, մենակատարներու և անսամբլներու խմբակցութեան հետ Լեհաստան մեկնած է նաև Հայաստանի Էսթրատային նուագախումբը գեղարուեստական ղեկավար Կոստանդին Օրբելեանի ղեկավարութեամբ։ Կոստանդին Օրբելեանի ղեկավարած այս նուագախումբը համերգային շրջապտոյտներ կատարած է Հունգարիոյ, Չեխոսլովաքիոյ և ԽՍՀՄ-ի տարբեր քաղաքներու մէջ։ Խումբն արժանացած է բազմաթիւ մրցանակներու։ 1966ին ան արժանացած է Հունգարիոյ ստեղծագործական կազմակերպութիւններու [illegible], որ կը տրուի գեղարուեստական բարձր վարպետութեան համար։

ՄՈՍԿՈՒԱՅԻ ԼԻԲԱՆԱՆԻ ԴԵՍՊԱՆԸ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՄԷՋ

ԵՐԵՒԱՆ, Հ.Հ.Գ.— Հայաստան կը գտնուի Խորհրդային Միութեան մօտ Լիբանանի արտակարգ և լիազօր դեսպան Պր. Նաիմ Ամիունին, քաղաքավարական այցելութիւն մը կատարեց Հայաստանի Արտաքին Գործոց նախարար [illegible] Մարտիրոսեանին։ Նախարարի և Լիբանանի դեսպանին միջև կայացաւ զրոյց, որ անցաւ բարեկամական մթնոլորտի մէջ։

ՀԱՅՐԵՆԻ ԱՐՈՒԵՍՏԱԳԷՏՆԵՐ ԱՄՆ-Ի ՄԷՋ

(Շարունակութիւն Ա. էջէն)

Երեկոյեան, ընկերակցութեամբ Գահիրէի Հայկական Ընթերցասրահի պատասխանատու-վարիչ ընկեր Նուպար Պալեանի, այցելեցին Հայկական Ընթերցարան, ուր ընդունուեցան խանդավառութեամբ։ Շրջելէ ետք սրահի զանազան մասերը և տեղեկանալէ յետոյ անոր գործունէութեան, անոնք սիրով ընդառաջեցին ներկաներուն փափաքին ու բարձրանալով [illegible] «Երեւան 2750»։

Նկարիչները յաջորդաբար [illegible] «Փարոնս», Կոմիտասի «Սարերի Հովին Մեռնեմ»ը [illegible] Գ. Ալթունեանի կողմէ, Ալ. Յարութիւնեանի [illegible], Ալթունեանի «Մեղեդի»ն և Գ. Ալթունեանի [illegible]։

Մօտ երկու ժամ տեւած այս այցելութենէն ետք հայրենի արուեստագէտները, ընկերակցութեամբ ընկեր Ն. Պալեանի, այցելեցին [illegible] Հայ Գեղ. Միութեան սրահը, եւ ընդունուեցան ջերմօրէն։ Հոն եւս անոնք սիրով ընդառաջեցին ներկաներուն փափաքին եւ կատարեցին շատ գեղեցիկ յայտագիր մը։

Երկուշաբթի, 26 Նոյեմբեր, մեր արուեստագէտները այցելեցին Գալուստեան Ազգային Վարժարան և Գահիրէի Երաժշտանոցը, ուր եւս ելոյթներ ունեցան և խանդավառեցին աշակերտութիւնը։ Երեկոյեան նոր յայտագրով մը անոնք ելոյթ ունեցան Հայ Գեղ. Միութեան «Թէքէեան» սրահին մէջ։

Կատարողական մեծ արուեստով և խոր զգացումով նուագեցին Շոփէնէն, Չայքովսքիէն, Կոմիտասէն, Ալ. Յարութիւնեանէն և իրենց ստեղծագործութիւններէն։ Ներկաները իրենց բուռն ծափահարութիւններով ջերմօրէն ողջունեցին մեր մեծատաղանդ արուեստագէտները։ Խօսք առաւ նաև եգիպտահայ հայրենադարձ Գէորգ Մինէճեան և իր հայրենասիրական գեղեցիկ արտայայտութիւններով խանդավառեց ներկաները։

Երէկ, Չորեքշաբթի 27 Նոյեմբեր, անոնք մեկնեցան Աղեքսանդրիա, ուր «Վոքս»ի սրահին մէջ երեկոյեան ելոյթ ունեցան հանրութեան առջև։

Այսօր ալ, 28 Նոյեմբեր, Գահիրէի Սովետական Մշակութային կեդրոնին մէջ, ուր տեղի պիտի ունենայ Ս. Հայաստանի Հանրապետութեան 48րդ տարեդարձին առթիւ հանդէս-տօնակատարութիւն մը, հայրենի արուեստագէտները կրկին ելոյթ պիտի ունենան նոր յայտագրով մը։ Վստահ ենք՝ որ հայութիւնը խուռներամ պիտի փութայ ներկայ գտնուելու այդ հանդիսութեան և ոչ միայն ծափահարելու մեր սիրելի ու տաղանդաւոր արուեստագէտները, այլ եւ ողջունելու Մայր Հայրենիքի 48րդ տարեդարձը։

Վաղը, 29 Նոյեմբերի առաւօտեան, հայրենի հիւրերը կը վերադառնան Մայր Հայրենիք։

Բարի ճանապարհ և նորանոր յաջողութիւններ կը մաղթենք մեր սիրելի արուեստագէտներուն։

Զ. Գ.

ՄԷԹՐ Հ. ՍԵԴՐԱԿԵԱՆ ԽՄԲԱԳՐԱՏԱՆՍ ՄԷՋ

Անցեալ Ուրբաթ, 22 Նոյեմբեր, կէսօրին, ընկերակցութեամբ Պր. Մեսրոպ Գույումճեանի, խմբագրատունս այցելեց լիբանանահայ հասարակական գործիչ եւ մեր բարեկամ Մէթր Հրաչ Սեդրակեան, որ տասը օրերու կարճատեւ այցելութեան մը համար ժամանած է ԱՄՀ։

Խմբագրական կազմին հետ տեղի ունեցաւ զրոյց, որ տեւեց շուրջ մէկ ժամ և որուն ընթացքին յարգելի հիւրը խօսեցաւ Լիբանանի ազգային կեանքին մասին, տալով հետաքրքրական տեղեկութիւններ։

Բարի գալուստ կը մաղթենք մեր յարգելի հիւրին։

ԹՈՒՐՔԻԱ

ՀԱՅԱԶԳԻ ԱՆՈՒԱՆԻ ԲԱՌԱՐԱՆԱԳԷՏԸ

Վերջերս Պոլսոյ մէջ լոյս տեսած է շնորհալի բառարանագէտ Բարսեղ Թուղլաճեանի (Բարս (Թուղլաճի) «Անկլօ-Լատին-Թուրքերէն բժշկական բառարան»ը, որ ստուարածաւալ աշխատութիւն մըն է՝ բլլալով հեղինակի երկար տարիներու տքնաջան աշխատանքին արդիւնքը։ Բ. Թուղլաճեան կը տիրապետէ քանի մը լեզուներու։ Վերջին տարիները ան իր անձնական միջոցներով անգլերէն, ֆրանսերէն և թուրքերէն լեզուներով հրատարակած է անգլօ-թրքական ասացուածքներու, տնտեսագիտական, իրաւաբանական բառարանները։ Առաջինը 1961–1964 թուականներու ընթացքին վերահրատարակուած է չորս անգամ։

Այժմ Թուղլաճեան կ'աշխատի պատկերազարդ հանրագիտարանի վրայ։

«Անկլօ-Լատին-Թուրքերէն բժշկական բառարան»ը կ'ամփոփէ բժշկական 40 ճիւղերու վերաբերող 50.000 բառ և բաղկացած է չորս գլխաւոր մասերէ՝ բժշկական, քիմիական, բուսաբանական, կենդանաբանական։ Գիրքը բաղկացած է 607 էջերէ։ Անիկա ունի յաւելուած մը, ուր զետեղուած են բժշկական թերմերու կոչումներու, հիմնարկներու, ընկերութիւններու, հաստատութիւններու, ինչպէս նաև չափի, կշիռի, ծաւալի և այլ բառերու կրճատումները՝ համապատասխան բացատրութիւններով։ Յաւելուածին մէջ կան տասնեակ աղիւսակներ, ուր զետեղուած են մեթրական և այլ չափերու՝ տարբեր երկիրներու մէջ օգտագործուող համապատասխան արժէքները և սիստեմները։

Այս աշխատութիւնը արժէքաւոր է և խիստ օգտակար բժիշկներու, կենսաբաններու և այլ մասնագէտներու համար։

Երիտասարդ գիտնականի աշխատանքները բազմիցս արժանացած են մասնագէտներու, որոնց կարգին լեզուաբաններու բարձր գնահատականին։

Ա. ՄԻՆԱՍԵԱՆ

ԳԱՀԻՐԷ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԸՆԹԵՐՑԱՍՐԱՀԻՆ ՄԷՋ

ԱՐԱԲ ՀԱՍԱՐԱԿՈՒԹԵԱՆ ՀԱՄԱՐ ԵՐԵՒԱՆԻ 2750-ԱՄԵԱԿԻՆ ՆՈՒԻՐՈՒԱԾ Բ. ՀԱՆԴԻՍՈՒԹԻՒՆԸ

Անցեալ Ուրբաթ, 22 Նոյեմբեր, Գահիրէի Հայկական Ընթերցասրահին մէջ երկրորդ անգամ ըլլալով նշուեցաւ «Երեւանի 2750-ամեակ»ը։ Այս հանդիսութիւնը կազմակերպուած էր Սրահի վարչութեան կողմէ՝ Գահիրէի արաբ հասարակութեան համար։

Ներկայ էին արաբ երիտասարդական միութեանց և կազմակերպութեանց պատուիրակութիւնները։ ԱՄՀի Երիտասարդութեան Նախարարութեան կողմէ ներկայացուցիչներ ուղարկուած էին այս տօնակատարութեան։

Օրուան նախագահ և սրահի պատասխանատու-վարիչ ընկեր Նուպար Պալեան արաբերէն լեզուով իր բացման խօսքերէն ետք՝ ողջունեց ներկայ արաբ հասարակութիւնը և շնորհակալութիւն յայտնեց բոլորին որոնք եկած էին իրենց ներկայութեամբը պատուելու Երեւանի 2750րդ տարեդարձը։

Ապա բանախօսելու հրաւիրուեցաւ ծանօթ արաբագէտ և Գահիրէի Գալուստեան Ազգ. Վարժարանի արաբերէնի դասախօս Պր. Արամ Մովսէսեան։

Ցուցակ առողջութեամբ և մաքուր ոճով պատրաստուած արաբերէն գեղեցիկ դասախօսութիւն մը կատարեց Պր. Մովսէսեան։ Ան նախ պատմականը բրաւ Երեւան քաղաքի հիմնադրմանը ու ապա խօսեցաւ հայ ժողովուրդի պատմութեան շուրջ։ Թուելէ ետք այն բոլոր յառաջդիմութիւններն ու վերելքները, որոնք տեղի ունեցած են Հայաստանի և ի մասնաւորի անոր մայրաքաղաք Երեւանի մէջ, յարգելի բանախօսը երկարօրէն խօսեցաւ մշակութային կեդրոններու, շինարարական աշխատանքներու, գիտական և ճարտարարուեստական հիմնարկներու մասին։

Ցիշեց հայ և արաբ բախտակից ժողովուրդներու այն դաժան կեանքի օրերը, երբ անոնք օսմանեան լուծի տակ կը գտնուէին, և այդ լուծէն ազատագրուած՝ անոնց այսօրուան վերելքին մասին խօսեցաւ։

Պր. Արամ Մովսէսեան իր խօսքերը աւարտելէ առաջ, անդրադարձաւ Արարատ լերան մասին ու ըսաւ թէ ան հայոց կը պատկանի ու միայն կարելի է հեռուէն տեսնել զայն՝ որովհետեւ ցարդ գերի կը մնայ թշնամիին ձեռքը, ճիշդ այնպէս ինչպէս Սինայի թերակղզին՝ որ եգիպտացիներունն է և սակայն նախայարձակներուն գրաւման ենթարկուած է, և մաղթեց որ այս երկու գրաւեալ ու պատմական հողամասերն ալ մօտ ատենէն վերադարձուին իրենց իսկական տէրերուն, գուրս արտաքսումովը թուրք և իսրայէլացի յափշտակիչներուն։

Պր. Արամ Մովսէսեանի խօսքերը ողջունուեցան ներկայ արաբ և հայ հասարակութեան բուռն ծափահարութիւններով։

Ծանօթ երգահան Պր. Արամ Մուրատեան ներկաներուն կարդաց Երեւանի նուիրուած իր արաբերէն ոտանաւորը, որ ջերմօրէն գնահատուեցաւ մանաւանդ արաբ հրաւիրեալներէն։

ԱՄՀի Երիտասարդութեան Նախարարութեան ներկայացուցիչը փափաք յայտնեց իր կարգին խօսք առնել սոյն հանդիսութեան, եւ արտայայտուեցաւ հետեւեալ կերպով. «Հայ և արաբ ժողովուրդներու պատմութիւնները շատ սերտօրէն կապուած են իրարու և երկուքն ալ նոյնանման իրադարձութիւններու ենթարկուած են՝ ապրելով գերութեան և փառքի շրջաններ։

«Երեւանի այս տօնակատարութեանց առթիւ շատ յստակօրէն նշմարեցինք Գահիրէ և Երեւան քաղաքներուն նմանութիւնները ու անոնց յառաջդիմութիւնները՝ շնորհիւ Հոկտեմբերեան և Յուլիսեան Յեղափոխութեանց։

«Պարտք կը զգանք այս առթիւ շնորհաւորելու մեր հայ եղբայրները՝ աշխարհի ամենահին և արդի փառաւոր քաղաք Երեւանի 2750ամեակի տօնակատարութեանց առթիւ, ինչպէս նաև շնորհակալութիւն կը յայտնենք հայ և սովետ բոլոր ժողովուրդներուն, մեր կողքին իրենց ունեցած եղբայրական սքանչելի կեցուածքին համար, առանց որոնց չենք գիտեր թէ ինչ պիտի ըլլար մեր հայրենիքի՝ Եգիպտոսի ճակատագիրը»։ Ու իր խօսքերը վերջացուց շնորհակալութիւն յայտնելով Հայկական Ընթերցասրահի վարչութեան, որ գեղեցիկ գաղափարը ունեցած էր ինչպէս միշտ, այս անգամ ալ կազմակերպելու արաբ և հայ ժողովուրդներու բարեկամութիւնը սերտացնող այսօրուան հանդիսութիւնը։

Նախագահ ընկեր Նուպար Պալեան հանդիսութիւնը փակելէ առաջ, շնորհակալութիւն յայտնեց օրուան բանախօսին, յայտագրի միւս մասնակցողներուն և բոլոր ներկաներուն։

Հանդիսականները ապա հիւրասիրուեցան օշարակով և մեկնեցան գոհունակ՝ վայելած ըլլալով յիշատակելի իրեկոյ մը։

ՆՈՅԵՄԲԵՐ 29Ի ԱՌԹԻՒ ԳԱՀԻՐԷԻ ԱԶԳԱՅԻՆ ԱՌԱՋՆՈՐԴԱՐԱՆԸ ՓԱԿ Է

Ս. Հայաստանի 48րդ տարեդարձին առթիւ Գահիրէի Ազգային Առաջնորդարանը փակ պիտի ըլլայ Ուրբաթ, 29 Նոյեմբեր 1968։

ԴԻՒԱՆ
ԳԱՀԻՐԷԻ ԱԶԳԱՅԻՆ ԱՌԱՋՆՈՐԴԱՐԱՆԻ

ԵՐՋԱՆԿԱՒԷՏ ՀԱՅԱՍՏԱՆ

Տիեզերքի անհունութեան մէկ կէտին՝
Փայլուն աստղ մը կը շողշողայ այգածին.
Կարմիր բոցով լայն է բացած սիրտն իր տաք,
Ողջ մարդկութեան եւ հայութեան կուտայ կեանք:

Այդ աստղը մեր հայրենիքն է պանծալի՜,
Այդ աստղը մեր Հայաստանն է կը փայլի...
Ընկերական սուրբ սիրովը արբեցած՝
Հրաշագեղ, վերածնած այգաբաց։

Կը շողշողայ Հայաստանս աննման,
Ու կը սփռէ սէր գուրգուրա՜ք մարդկութեան.
Մթնոլորտը նոր խնդութեամբ կը ցնծա՜յ,
Բարիքներով լեցուն՝ կեանքի երգն է սա՛։

Ժողովուրդիս սիրտն է ուրախ ու խաղաղ,
Նման գարնան թռչնիկներու երգերուն.
Մանուկներու հոգիները սիրական
Յաւերժական բարիքներով կ'ամրանան։

Դու ցանկալի կեանքի աղբիւր հայութեան,
Կ'ոգեկոչես զաւակներուդ՝ ուր որ կան,
Որ չլքեն բարքերը մեր աննման,
Սփիւռքահայ բեկորներդ հայ մնան։

Դուն շողարձակ լոյսի հեղեղ հայութեան,
Զօրեղ, հսկայ Մասիսը քեզ յենարան,
Եղբայրութեան գաղափարով անվնաս՝
Դու շինարար գործի լծուած կ'ամրանաս։

Կը հմայես օտարներն իսկ քու տեսքով,
Որ գիշերին՝ կը կրէիր մահ ու սով.
Երկրիդ մէջը կը տիրէր լաց սուգ ու ցաւ
Որքան արագ սեւ տխրութիւնդ անցաւ։

Մշակոյթով ոսկեայ կամուրջ ես կերտեր,
Երկարեր ես հոգածու սիրոյդ թեւեր.
Կարօտալի մեր հեռաւոր սփիւռքին,
Քեզ երազող, քեզմով սնող հայերուն։

Ո՛չ ոք կրնայ այլեւս քեզ տապալել,
Կամ շղթայել, վեհ ընթացքդ արգիլել.
Համայնական սիրոյ ուժդ է գերիվեր,
Զքնաղ երկի՛ր, երջանկութեան ոյժի տէր։

Նոյեմբեր 1968
Ուստր, Մաս., Մ.Ն.
ԱՆԺԷԼ ՍՐԱՊԵԱՆ

ԴԷՊԻ ՆՈՅԵՄԲԵՐ 29Ի ՅԻՍՆԱՄԵԱԿԸ 1920-1970

ԾԱՂԿԱՁՈՐԻ ՀՈՅԱԿԱՊ ՄԱՐԶԱԿԱՆ ԱՒԱՆԷՆ ԵՏՔ ԱՐԴԻԱԿԱՆ ԵՐԵՔ ԿԱՌՈՒՑՈՒՄՆԵՐ ՄԱՅՐ ՀԱՅՐԵՆԻՔԻ ՄԷՋ

× ՋՈՐԱՂԲԻՒՐԻ ՄԷՋ ՄԱՐԶԱՒԱՆ՝ ՅԱՏՈՒԿ «ԱՐԱՐԱՏ»ԻՆ
× ՀՐԱԶԴԱՆԻ ԱՓԻՆ՝ 75 ՀԱԶԱՐՆՈՑ ՄԱՐԶԱԴԱՇՏ
× ԵՐԵՒԱՆԻ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴԱԿԱՆ ՄԱՐԶԱԴՊՐՈՑ ՁԱՆԳՈՒԻ ՎԵՐԵՒ

ԳԷՈՐԳ ՏԱՐՕՆԻ

Հայաստանի մէջ շինարարութիւնը յառաջ կ'երթայ բուռն թափով։

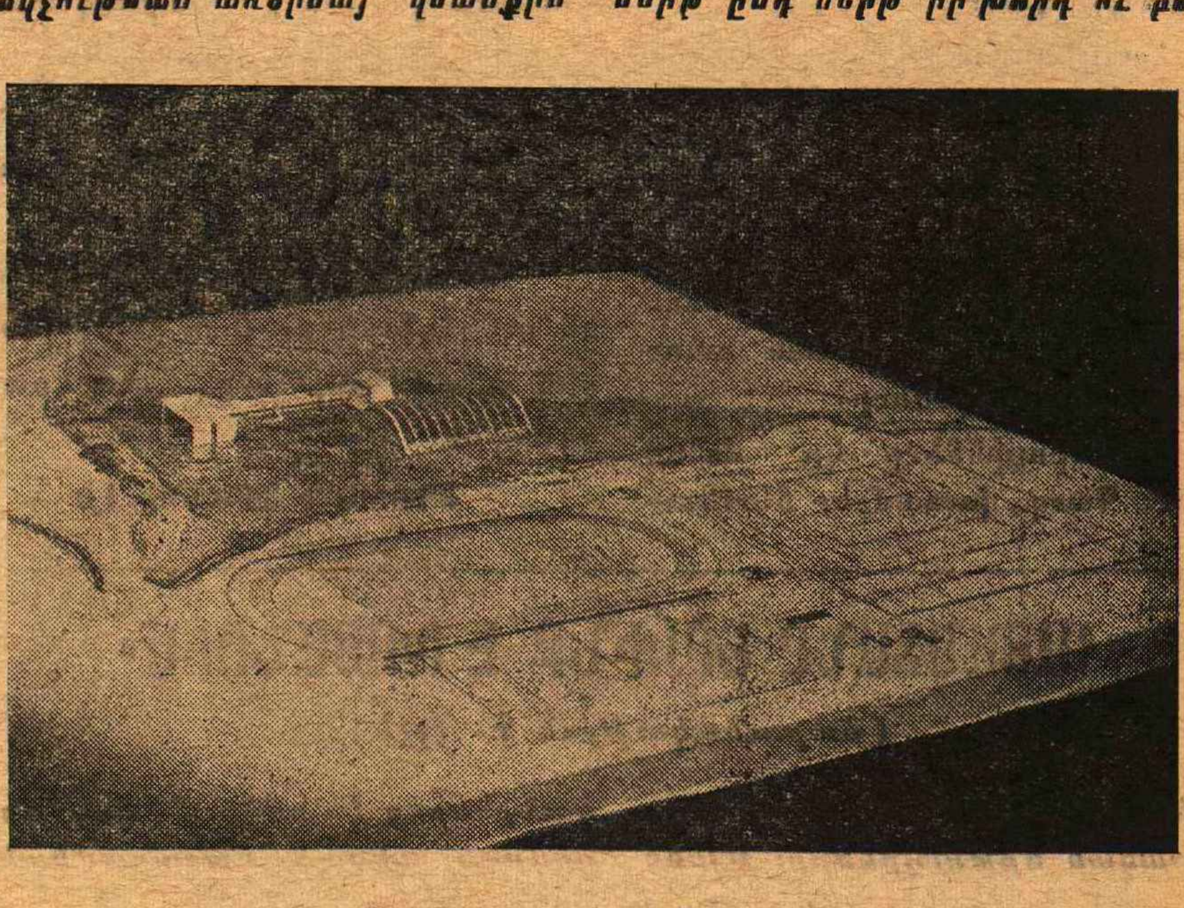
Հայրենաբնակ մեր քոյրերն ու եղբայրները միայն բնակարաններու կառուցումով չէ որ կը զբաղին. անոնց կողքին անոնք դէպի երկինք կը բարձրացնեն այնպիսի հաստատութիւններ, ուր գիտութեան և մշակոյթի կողքին, առաջնահերթ տեղ կը գրաւեն մարմնամարզութիւնը, բովանդա՛կ մարզական շարժումը։

Մարմնամարզական մշակոյթը փաստօրէն և իրաւացիօրէն մեր Մայր Հայրենիքի ամբողջ ազգաբնակչութեան առօրեայ կեանքին կեցուածքով ոչինչ կը խնայէ Հայաստանի Սփորի Գերագոյն Խորհուրդի նախագահ՝ Պր. Հրանդ Շահինեանի Ողիմպիական խաղերու գծով Մեքսիկա մեկնումը մեզի ըղգալի չդարձնելու համար։

Փոքր ինքնաշարժներով, «ԱՐՄԵՆԻԱ» պերճափայլ հիւրանոցէն քսան վայրկեան տեւող ճանապարհ կը կտրենք։

Կը գտնուինք անառիկ բնութեան ծոցին մէջ, հայկական լեռնային բնաշխարհի կազդուրիչ այլ կախարդական մթնոլորտին տակ։

Լեռնային բարձունքներու վրայ հսկայ տարածութիւն մը, մերթ ընդ մերթ իր խորդ ու բորդ

Ջորաղբիւրի մարզաւանին յատակագիծը

մէկ անքակտելի մասնիկը կը հանդիսանայ։

Այս իրողութեան մասին կը վկայեն Հայաստանի տարածքին վրայ գործող մարզական ուսումնարանները, մարզական կազմակերպութիւնները ու առաւել՝ ծրագրուած մարզական նո՛ր սարքաւորումները և կառուցումները։

Այս տարի հայ ժողովուրդը կը նշէ Նոյեմբեր 29ի 48րդ տարեդարձը։

1970 թուականը Նոյեմբեր 29ի յիսնամեակն է:

Մարզական Հայաստանը մեր ազգային պետականութեան յիսնամեայ գոյութեան տարեթիւը պիտի ողջունէ իր իրագործած մարզական ու երիտասարդական նո՛ր կեդրոններով։

***

21 Հոկտեմբեր 1968, Երկուշաբթի։

Քաղաքամայր Երեւանի 2750-ամեայ յոբելեանի նշման պաշտօնական առաջին երկու օրերու վազորդայնն է, ինչ որ կը նշանակէ, թէ բազդատմամբ նախորդ օրերուն, աւելի ազատ ենք, ընկեր Սարգիս Սարգիսեանն ու ես։

Այս իրողութիւնը չի վրիպիր նաև Հայաստանի մարզական պատասխանատուներուն՝ Պր. Գէորգ Մելիք Ցովսէփեանի ու Պրն. Կոստանդին Մալխասեանի նրբանկատութենէն։

— Տասը վայրկեանէն Ձեր մօտ ենք, պատրաստ եղէք դէպի մեր մարզական շինարարութիւններուն տալիք այցելութեան։

Հեռաձայնով հաղորդողն է Հայաստանի Սփորի Գերագոյն Խորհուրդի շինարարութեան բաժանմունքի պետ՝ Պր. Գէորգ Մելիք Ցովսէփեան, որ իր ազնիւ տափարակութեամբ կը ցցուի մեր առջև։ Ամենուրեք տախտակներ, շինանիւթեր, շինարարական մեքենաներ զգալի կը դարձնեն իրենց ծանր ներկայութիւնը. յստակ է, թէ հսկայաքայլ շինարարութիւն յառաջ կ'երթայ։

Պր. Գէորգ Մելիք Ցովսէփեան կը խզէ լռութիւնը։ Գործի մարդ է, կը սիրէ իր պաշտօնին վրայ մնալ ու յստակ առոգանութեամբ մեզի կուտայ արդէն իսկ մեր փնտռած բացատրութիւնները.

— Այժմ կը գտնուինք Երեւանէն 16 քիլոմեթր հեռու։ Սեւանայ լճի ճանապարհին վրայ ենք։ Շրջանը կը կոչուի Ջրվէժ, իսկ վայրը՝ Ջորաղբիւր։ Ծովին մակերեսէն 1300 մեթր բարձր ենք:

«Հայաստանի Սփորի Գերագոյն Խորհուրդը այստեղ կը կառուցանէ մասնաւոր Մարզաւան, յատուկ մեր «Արարատ» փութպոլային խումբին։

«Մարզաւանի ամբողջութեան մէջ նախատեսուած են. հիւրանոց՝ 80 հոգիի համար, ճաշարան՝ 60 հոգիի, բժշկական անհրաժեշտ սարքաւորումներ, լողաւազան, ձմեռնային մարզարան՝ 45×60 տարածքի վրայ, ըմբշամարտութեան և մարմնամարզութեան սրահ, թեթև աթլեթիզմի դաշտեր, փութպոլի երեք խաղավայրեր, որոնց առաջինը՝ 120×120 տարածութեամբ, պասքէթպոլի երկու մարզադաշտեր ու վազքի հրապարակներ։

«Ընդհանուր ծախսի համար նկատի առած ենք մէկ ու կէս միլիոն ռուբլի։ Պէտք է աւարտի 1969 թուի ամրան»։

(Շար. տես էջ 5)

«ՀԱՅԱՍՏԱՆԸ ԵՐԿԻՆՔ Է ԽՈՅԱՆՈՒՄ»

ԼԵՒՈՆ ԶԱՔԱՐԵԱՆ

Հայաստան անունը աշխարհին ծանօթ է վաղնջական ժամանակներից։ Աշխարհի հնագոյն քարտէզների վրայ սակաւաթիւ երկրներ են նշուած, եւ այդ քչի մէջ կայ նաև Հայաստանը։ Սակայն անցնող ժամանակների հետ շարունակ փոխուել է համարումը Հայաստանի մասին, փոխուել են նրա գնահատման չափանիշները...

Մեր թուարկութիւնից առաջ 5րդ դարի վերջում, երբ յոյն պատմագիր և զօրավար Քսենոֆոնը յունական բանակի հետ անցաւ հայկական լեռնաշխարհով, իր և աշխարհի համար իւրովի յայտնագործեց Հայաստանը, և իր գրքերում նրան ներկայացրեց իբրև բարեբեր մի երկիր, որի բնակիչները բարքով խաղաղ են ու աշխատասէր, կարողանում են առատ բարիքներ վերցնել բնութիւնից և սիրում են իրենց ունեցածը կիսել հիւրի հետ։

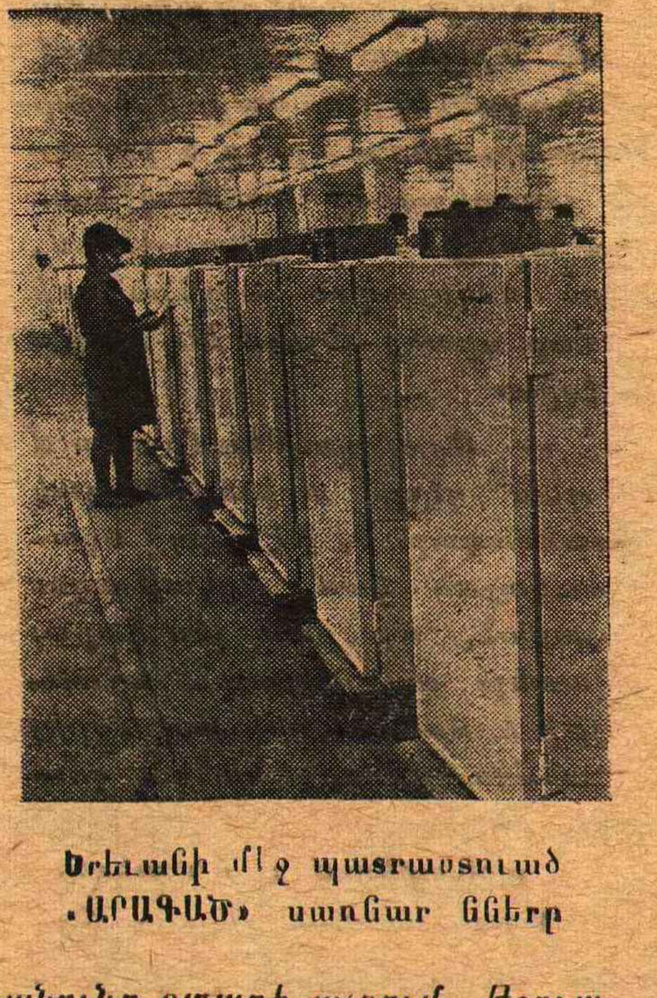
Մի քանի հարիւրամեակ յ'ետոյ Հայաստանն արդէն հզօր պետականութիւն ունեցող մի երկիր էր և Տիգրան Երկրորդի օրօք իր սուրը խաչաձեւում էր զօրեղ Հռոմի հետ։ Վերջինս ստիպուած էր դաշնագրութիւն առաջարկել հայոց երկրին եւ հրաժարուել դէպի Արեւելք առաջանալու ծրագրերից...

Հայաստանին ընկճելու երկար փորձերից յետոյ՝ յաւերժական քաղաք Հռոմը փառաշուք մեծարանքներով ընդունեց հայոց արքայ Տրդատ Առաջինին՝ կատարելու համար նրա թագադրութեան հանդէսները...

Սակայն անհաստատ էր հայոց երկրի բախտը։ Վերելքներին յաջորդեցին անկումները։ Հայոց աշխարհի վրայով աշխարհակործան շատ փոթորիկներ անցան։ Դարերի վայրիվերումներից յետոյ Բագրատունեաց մայրաքաղաք Անին վերստին հռչակեց Հայաստան անունը իր հազար ու մի ճարտարապետական հրաշալիքներով, քաղաքաշինական համարձակ իրականացումներով, իր ճարտար վարպետներով, պերճագեղ կենցաղով...

Կործանուեց, ամայացաւ նաև Անին՝ միջնադարի քաղաքների թագուհին: Հայ պետականութեան վերջին ամրոց Կիլիկիայի անկումին հետեւեցին ապատակումի, աւերումների հարիւրամեակները։ Արեւմուտքի ու Արեւելքի երկրները այդ մութ ու մռայլ ժամանակներում Հայաստանը ճանաչում էին ոչ այնքան բուն երկրով, որքան երկրէ-երկիր դեգերող նրա պանդուխտ զաւակների գործերով։

19րդ դարի կէսերից քաղաքակիրթ աշխարհն աւելի ու աւելի յաճախ սկսեց խօսել Հայաստանի մասին։ Տարբեր երկրների հասարակական շրջանները անհանգստանում էին սուլթանական լծի տակ հեծծող Հայաստանի տագնապալի վիճակից: Այդ ժամանակների մամուլը լի է հայ գաւառներում թուրք բարբարոսների գործած սպանութիւնների, հրկիզումների, տեղահանութիւնների ցնցող նկարագրութիւններով։ Հայաստան

Երեւանի մէջ պատրաստուած «ԱՐԱԳԱԾ» սառնարաններ

անունը օտարի աչքում թշուառութեան, խեղճութեան հոմանիշ էր դարձել։ Ճիշդ է, եղան նաև պահեր, երբ աշխարհը հիացաւ ազատութեան ձգտող հայ ժողովրդի ոգորումներով։ Զէյթունցիների հերոսական ապստամբութիւնները, Սասունի անառիկ բարձունքներին ապաւինած հայ կտրիճների անսահման քաջութիւնը ջերմ արձագանգ էին գտնում աշխարհի չորս ծագերում։ Եւ յետոյ շատ խօսուեց հայ ժողովրդին թրքական արիւնոտ լծից փրկելու մասին, նրան ազատութիւն, անկախութիւն տալու շատ խոստումներ տրուեցին։ Եւ այնուամենայնիւ աշխարհի աչքի առաջ անպատիժ գործուեց աննախադէպ մեծ ոճիրը:

Եւ մինչ մարդկային խիղճը վրդովւում, ծառս էր լինում՝ ի տես Հայաստանում տեղի ունեցող ահռելի ողբերգութեան, այս աշխարհի տիրակալները գաղտնաբար համաձայնութիւն էին կայացնում հայերից պարպուած Հայաստանը միմեանց մէջ բաժանելու մասին։

Երբ Թալէաթը անլուր սինիզմով աշխարհին յայտարարեց, թէ չկայ այլեւս հայկական հարց, որովհետեւ չկան հայեր, — մի պահ թուաց, թէ իրօք Հայաստան անունը դառնալու է սոսկ պատմական հասկացութիւն։ 1917 թուականին Լոնտոնի թերթերից մէկը այսպիսի չարագուշակ տողեր էր գրում. «Հաւանաբար մի քանի տարի յետոյ հայերի մասին կը խօսեն որպէս անհետացած ժողովրդի»։

Սակայն ապրեց Հայաստանը։ Ապրեց, որովհետեւ ճիշդ այդ նոյն ժամանակ ռուսական լայնածաւալ երկրում երկունք էր ապրում այն մեծ հրաշքը, որ հիմն ի վեր փոխելու էր մարդկութեան կեանքի ուղին։ Ու եկաւ Հոկտեմբերը և փրկութեան դուռ բացեց նաև հայ ժողովրդի առաջ: Հայ աւանդական հողի մի կտորի վրայ վերականգնուեց դարեր ընդհատուած հայ պետականութիւնը: Հայաստանը դարձաւ սովետական ժողովուրդների մեծ ընտանիքի իրաւահաւասար անդամը։

Սովետական Հայաստանի ծնունդը ողջունեցին նրա շատ բարեկամներ:

Անցան աշխատանքի ու ընտեղծումի առաջին տարիները, բոլորեցին տասնամեակները, եւ աշխարհի հիացած աչքերի առաջ հեռզհետէ բարձրացաւ նոր Հայաստանը, համայն աշխարհի հայերի երազանքների, լուսեղէն տենչանքների շքեղ մարմնացումը: Եւ աշխարհի չորս ծագերում նորից սկսեցին խօսել ու գրել Հայաստանի մասին։

Շատերը դեռ չէին մոռացել հայ ժողովրդի կեանքում կատարուած մեծ ողբերգութիւնը: Բայց ահա անցեալի մռայլ ստուերները սկսեցին տեղի տալ Հայաստանի նոր իրականութեան առաջ։ Մարդկանց պատկերացումներում հետզհետէ ձեւաւորուեց նոր Հայաստանի լուսեղէն կերպարը: Մարդիկ զարմանքով ու հիացումով սկսեցին ունկնդրել Սովետական Հայաստանից հասնող լուրերը: Շատերը ցանկացան մօտիկից տեսնել խիզախ իրագործումների այդ երկիրը: Եւ

(Շար. տես էջ 4)

1350-ԱՄԵԱՅ ՏԱՃԱՐԻՆ ՄԷՋ

Համաշխարհային ճարտարապետական արուեստի գոհարներէն մէկուն՝ Հռիփսիմէի տաճարի հիմնադրման 1350ամեակը նշեցին Երեւանի Կ. Մարքսի անուան փոլիթեքնիքական հիմնարկի «Հայ մշակոյթը ուսումնասիրողներու ակումբ»ի անդամները։

Անոնք հաւաքուած էին Հռիփսիմէի տաճարին բակը լսելու համար ճարտարապետութեան թեկնածու Ա. Երեմեանի զրոյցը։ Հռիփսիմեան կոյսերու յիշատակին կառուցուած տաճարը հիմնադրուած է 618 թուականին, մեծ մտածող, բանաստեղծ, նկարիչ, երաժիշտ եւ երգահան Կոմիտաս Կաթողիկոսին կողմէ՝ նոյնանուն մատուռին տեղը։ Ան՝ ինքնիրմէ կը ներկայացնէ կեդրոնագմբէթ, խաչաձեւ եկեղեցի. Է.-Զ. դարերուն Հայաստանի մէջ ծնունդ առած այս տիպը (Էջմիածին, Աւան, Մաստարա, եւայլն) հասնելով կատարելութեան Է. դարուն (Հռիփսիմէ, Զուարթնոց, եւայլն)՝ իր ազդեցութիւնը թողուց ոչ միայն դրացի ժողովուրդներու, այլեւ արեւմուտքի ժողովուրդներու արուեստին վրայ։

Հանդիսանալով դասական արուեստի գագաթներէն մէկը, Հռիփսիմէի տաճարը իր մէջ մարմնաւորած է այն բոլոր առանձնայատկութիւնները, որոնք յատուկ են մեր ազգային ճարտարապետութեան եւ կը հանդիսանան անոր մեծագոյն արժանիքները։

Ս. Հռիփսիմէի տաճարը

Ակումբայինները կը մտնեն տաճար։ Պարզ, խստամբեր ներքնամասը, աղօտ լուսաւորութիւնը, կամարներու գեղեցիկ զուգորդումը կը ստեղծեն խորհրդաւոր միջավայր։ Իսկ երբ ներկաներէն կազմուած երգչախումբի կատարմամբ տաճարի կամարներուն ներքեւ տարածուեցան նոյնաչափ պարզ ու անմիջական հնչիւնները, ունկնդիրները կարծես թէ փոխադրուեցան հայ վաղ միջնադար։ Կը բացայայտուի այն միտքը՝ թէ ճարտարապետութիւնը քարացած երաժշտութիւն է։

Հաւաքոյթը վերջացած է։ Գոհ են ունկնդիրները։ Շատ բան լսեցին անոնք այդ օրը, շատ բան զգացին։

ԵԴՈՒԱՐԴ ՖՐԱՆԿԻ ԼԵՒՆ

ՀԱՅ ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ՀԵՔԵԱԹՆԵՐԸ
ԱՆԳԼԵՐԷՆ ԼԵԶՈՒՈՎ

Ամերիկահայ բանաստեղծ, վիպասան եւ թարգմանիչ Լեւոն Զաւէն Սիւրմէլեան, որ քանի մը տարի առաջ հրապարակ հանեց «Սասնայ Ծռեր» հայ ժողովրդական վէպի անգլերէն թարգմանութիւնը, այժմ համաշխարհային ընթերցող հասարակութեան կը մատուցանէ նոր նուէր մը՝ հայ ժողովրդական հեքիաթներու հատընտիրը։

Շքեղ ու ճաշակով ձեւաւորուած հայ ժողովրդական հեքիաթներու այս հատորը, որ կը կրէ «Անմահական խնձոր» խորագիրը, միաժամանակ լոյս տեսած է Լոնտոնի եւ Լոս Անճելըսի մէջ՝ Իւնեսքոյի «Օրինակելի աշխատութիւններու հաւաքածու» մատենաշարով։ Հատորը կը պարունակէ 40 հեքիաթներ, որոնք կը ներկայացնեն հայ բանահիւսութեան յիշեալ ձեւի գրեթէ բոլոր նմոյշները։ Այնտեղ կարելի է գտնել կախարդական-հրաշապատում, աւանդական, արկածային, կենցաղային-իրապատում, կենդանական, զաւեշտական ու այլ տիպի հեքիաթներ։ Թարգմանուած հեքիաթներու բնագիրները՝ Լեւոն Զ. Սիւրմէլեան ընտրած է գլխաւորաբար ակադեմիայի հրատարակութեամբ լոյս տեսած «Հայ ժողովրդական հեքիաթներ»ու բազմահատորեակէն, ընտրելով գաղափարական ու գեղարուեստական տեսակէտէն աւելի բնորոշ տարբերակները։

Սիւրմէլեան իր ժողովածուի բնագիրներուն կցած է ծաւալուն ներածական մը, ուր ան ջերմօրէն կը խօսի հայ ժողովուրդի պատմութեան, մշակութային ժառանգութեան, գաղթօճախներու առօրեային, ինչպէս նաեւ ողջ հայութեան մայր հայրենիք Սովետական Հայաստանի տնտեսական, հասարակական ու մտաւոր կեանքի նուաճումներուն եւ յաջողութիւններուն մասին։ Ժողովածուի վերջաւորութեան թարգմանիչը զետեղած է նաեւ մանրամասն ծանօթագրութիւնն իր օգտագործած հեքիաթներու սկզբնաղբիւրներուն, յիշատակուած անուններուն, զանազան հասկացողութիւններուն եւ այլնի վերաբերեալ։

ԼԵՒՈՆ Զ. ՍԻՒՐՄԷԼԵԱՆ

Հայկական ՍՍՀ գիտութիւններու ակադեմիայի հնագիտութեան եւ ազգագրութեան հիմնարկի բանահիւսութեան բաժնի վարիչ Ա. Նազինեանի «Երկու խօսք»ին մէջ լսուած է. «Լ. Զ. Սիւրմէլեան այս գիրքը ծրագրած է որպէս մանկա-պատանեկան հասակի ընթերցանութեան նիւթ, բայց գործը բովանդակութեան աւելի լայն ու մեծ շրջանակներ կը գրաւէ։ «Սասնայ Ծռեր» հայ ժողովրդական հերոսական վէպի վերապատում թարգմանութենէն ետք, այս երկրորդ նախաձեռնութիւնն է, որով ան աշխարհի ժողովուրդներուն կը ներկայացնէ հայ բանահիւսութեան գոհարները, հնարաւորութիւն ընձեռելով՝ աւելի լայն գաղափար ու պատկերացում կազմելու Հայաստան երկրի, հայ ժողովուրդին պատմութեան, մշակոյթին, կենցաղին ու սովորութիւններուն մասին։ Ատիկա հայրենասիրական ազնիւ ու բարձր գործ է՝ արժանի ամենայն գովասանքի ու գնահատութեան»։

Ա. ԿԱՐԱՊԵՏԵԱՆ

ՄՏԱԾՈՒՄԻ ԿԱՅԾԿԼՏՈՒՄՆԵՐ

— Գեղարուեստը՝ կեանքը ապրելու կերպ մըն է։

— Նախընտրելի է որ անարդարութիւն մը գործուի ի վնաս քեզի, քան աշխարհ մնայ առանց օրէնքի։

«ՀԱՅԱՍՏԱՆԸ ԵՐԿԻՆՔ Է ԽՈՅԱՆՈՒՄ»

(Շարունակութիւն Գ. էջէն)

դէպի Հայաստան ձգտեցին թուրիստական երթուղիները: Այսօր աշխարհի տարբեր երկրներից Հայաստան են գալիս լրագրողներ, արուեստագէտներ, գիտնականներ, գրողներ, առողջապահութեան, ժողովրդական կրթութեան աշխատողներ, գալիս են անհատաբար ու խմբերով։ Տարբեր են նրանց հետաքրքրութիւնները, հայեացքներն ու քաղաքական համոզումները, սակայն ամէնքը միաբան են մի հարցում, որ սովետական կարգերի շնորհիւ վերածնուած Հայաստանը յիրաւի մեծ նուաճումներ է ձեռք բերել կեանքի բոլոր բնագաւառներում։

Եթէ մի ժամանակ օտարները Հայաստան էին այցելում միայն անցեալի յիշատակները, հայ ճարտարապետութեան հնամենի յուշարձանները դիտելու համար, ապա այսօր գալիս են նաեւ ճանաչելու հայ տնտեսութեան ու մշակոյթի նորոյթները, հանդիպելու հայ գիտնականներին, մասնագէտներին, նրանց հետ գործնական զրոյցներ ունենալու, խորհրդակցելու ու սովորելու:

Լոնտոնի «Մորնինգ Ստար» թերթի ակնարկագիր Ճոն Մոսը իր տպագրած ակնարկում պիպլիական Արարատ լերան ու Նոյի տապանի, Էջմիածնի ու Զուարթնոցի յուշարձանների, Մատենադարանի ձեռագրական հին գանձերի մասին խօսելուց բացի, չի մոռանում պատմել Բիւրականի աստղադիտարանի, «Հրազդան—2», «Հրազդան-3», «Նայիրի» էլեկտրոնային հաշուիչ մեքենաների, տիեզերական ճառագայթների հայ հետազօտողների մասին։ «Հայաստանն այսօր, — գրում է նա, — հնի ու նորի սքանչելի խառնուրդ է»։

Անգլիացի լրագրողը Հայաստանի այսօրուայ կեանքի բարձունքներից է նայում հայ ժողովրդի անցած հազարամեակների ճանապարհին, և ներկայի շնորհիւ վերագնահատում են նաեւ անցեալի հայ արժէքները։ Վիկտոր Համբարձումեանի հետ այսօր ճանաչում է գտնում նաեւ հեռաւոր ժամանակներում գործած հայ գիտնականների վաստակը, «Դրդ դարում, — գրում է ակնարկագիրը, — հայ աստղագէտ Շիրակացին ասել է, որ երկիրը ո՛չ հարթ է և ո՛չ էլ քառակուսի։ Այն ձուաձեւ է»։

Ամերիկացի գիտնական, փրոֆեսոր Ս. Լիվինգսթոնը ըստիպուած է խոստովանել. «Եթէ 50 տարի առաջ հայ ժողովուրդը գտնւում էր ֆիզիքական բնաջնջման եզրին, ապա այժմ մենք մեր երկու լաւագոյն տոքթոր ֆիզիքոսներին վեց ամսով ուղարկում ենք Երեւան, որպէսզի այնտեղ սովորեն տարրական մասնիկների հետազօտման մեզ հետաքրքրող մի քանի մեթոտներ»։

Ամերիկացի գիտնականին ձայնակցում է Ֆրանսիայի ատոմային էներգիայի կոմիսարիատի գլխաւոր տնօրէն Ռոպեր Հիրշը՝ յայտարարելով. «Ես տեսայ Երեւանի էլեքտրոնային արագացուցիչը, որը խոշորագոյններից մէկն է աշխարհում։ Անչափ գոհ եմ։ Հիացած եմ Հայաստանի գիտութեան աներեւակայելի վերելքով։ Մենք՝ Եւրոպայի գիտնականներս, Սովետական Հայաստանի գիտնականների յետեւից ենք գալիս»։

Այսօր արդէն առօրեական երեւոյթ է, երբ հայ գիտնականները մասնակցում են միջազգային գիտական համաժողովներին, խորհրդակցութիւններին, գիտազրոյցներին, հանդէս են գալիս զեկուցումներով, հրապարակումներով, դասախօսութիւններ են կարդում օտար համալսարաններում, գիտական հաստատութիւններում: Հայ գիտնականների գրքերը թարգմանւում են աշխարհի լեզուներով, դառնում իմացութեան ու գիտելիքների աղբիւր շատերի համար։

«Եթէ 1912 թուականին Երեւանում ծխաքարշ թրամուայ գցելու համար հարկ եղաւ մասնագէտներ բերել Գերմանիայից, — գրում է գերմանացի լրագրող Հանս Միլլերը, — ապա այսօր Սովետական Հայաստանն ունի

Երեւանի Ս. Մ. Կիրովի անուան գործարանի Պիրոլիզի արտադրման Գ. արագացուցիչը

հարիւրից աւելի գիտահետազօտական հիմնարկներ, որոնցից շատերը միջազգային համբաւ են վայելում։

... Միմիայն Երեւանն այսօր աւելի շատ ուսանող ունի, քան իր բնակչութիւնն էր 1920 թուականին»։

Աշխարհի շատ կողմերից Հայաստան այցելող հիւրերը իրենց տպաւորութիւնները պատմելիս միշտ մի առանձին հիացմունքով են խօսում Հայաստանի նոր քաղաքամայր Երեւանի մասին:

«Հայկական համարեա բոլոր կառոյցները անհետացել են թշնամիների անհամար ասպատակութիւնների ընթացքում, և չնայած դրան, իր ոճը վերցնելով դարերի խորքից, սովետական տարիներին հայ ժողովուրդը հիանալի մայրաքաղաք է կառուցել», — գրել է սլովաքեան «Վեչերնիկ» թերթի խմբագրի տեղակալ Վլաստիմիլ Կրժիժը։

«Քաղաք, որ աւելի հին է, քան Հռոմը» վերնագրի տակ նոյն Հանս Միլլերը գրել է. «Եթէ գիտնականների համար Երեւանի ճարտարապետութիւնը և քաղաքի յատակագիծը մասնագիտական արժէք են ներկայացնում, ապա սովորական այցելուների համար դրանք հնչում են որպէս պոէզիա։

... Որ ուղղութեամբ ուզում ես գնա՝ դէպի աշխարհահռչակ Մատենադարան, թէ դէպի օդանաւակայան կամ երկաթուղու կայարան, մի բան չես կարող չնկատել. դա ազգային աւանդոյթի և մոտեռն ոճի տպաւորիչ ու անմոռաց, օրկանական զուգորդումն է, որպիսին չես հանդիպի աշխարհում ոչ մի տեղ»։

Թուելով Հայաստանի նուաճումները, ամէնքն ընդունում են, որ այդ աննախընթաց յաջողութիւնները ձեռք են բերուել շնորհիւ Հոկտեմբերի, որը անսահման հնարաւորութիւններ է ընձեռել հայ ժողովրդին՝ բազմակողմանիօրէն դրսեւորելու իր ստեղծագործական կարողութիւնները:

«Ձեր փոքրիկ քաղաքի՝ Իջեւանի օրինակով կարելի է պատկերացում կազմել այն մեծ յեղաշրջման մասին, որ տեղի է ունեցել հայ ժողովրդի կեանքում՝ մեծ Հոկտեմբերի արեւի տակ, — գրել է արժանթինացի գիտնական Ելիս Մժավլիսթը։ — Լաւ մարդիկ էք դուք, հայե՛ր, տաղանդաւոր էք, ստեղծագործող ու սրտաբաց»:

Ասես ամէնքի տպաւորութիւնները ամբողջացնելով՝ պելճիացի լրագրողներից մէկը, որ չի եղել Հայաստանում, բայց Մոնրէալի «ԷՔՍՊՈ—67» համաշխարհային ցուցահանդէսում ներկայ է եղել Հայաստանի ազգային սրուայ արարողութիւններին, «Տեխնիկայի նորոյթներ» հանդէսում տպագրած իր յօդուածում չթաքցրած զարմանքով պատմում է. «Ես փոքր երեխայ էի, երբ մի անգամ, ինչ-որ թերթ կարդալուց յետոյ հայրս մօրիցս սուրճ պահանջեց ու շշնջաց. «Հայաստանում հայերը սրի են քաշւում:» Այդ օրուանից է Հայաստան անունը մնացել իմ յիշողութեան մէջ... Եւ ահա Մոնրէալում, բոլորովին անսպասելի, Մայիսի 19ին ես տեսայ յիշողութեան մէջ մնացած Հայաստան երկրի պետական դրօշակը: Զարմանքն ու հետաքրքրութիւնը մի պահ պատեցին ինձ, և ես ինքնաբերաբար, հոծ բազմութեան հետ մտայ սովետական տաղաւարը։ Ահա այստեղ էր, որ ամէն ինչ ինձ երազ թուաց. մարդիկ այդ տաղաւարում քայլում էին խոնաւացած աչքերով, սակայն մի առանձին հպարտութեամբ, գլուխները վեր պահած: (Յետոյ իմացայ, որ դրանք բոլորն էլ աշխարհի տարբեր ծայրերից Մոնրէալ ժամանած հայերն են)։ Բայց առաւել շշմեցուցիչը տաղաւարի սարքաշինութեան բաժինն էր:

Դժուար է հաւատալ, թէ այն, ինչ ցուցադրուած էր Մոնրէալում, վերջին տարիների նուաճումներն են: Այսօրուայ էլեկտրակայանները, հաշուիչ մեքենաները, արբանեակներն ու անգամ երկնքում ճախրող տիեզերանաւերը չի կարելի պատկերացնել առանց հայկական այդ սարքերին... Այո՛, սովետների երկրում Հայաստանը երկինք է խոյանում»։

Աւելի լաւ դժուար է արտայայտել Հայաստանի վերածնութեան հրաշքը...

ԼԵՒՈՆ ԶԱՔԱՐԵԱՆ

ԱՄԲՈՂՋ ԱՇԽԱՐՀԻ ՀԱՅԵՐՈՒՆ ԹԻՒԸ

ԵՐԵՒԱՆ, Հ.Հ.Գ. — Երեւանցի պատմաբան եւ աշխարհագրագէտ Ցակոբ Գրիգորեանը, գիտական նստաշրջանին մէջ ելոյթ ունենալով՝ խօսեցաւ հայկական հանրապետութենէն դուրս գտնուող հայերուն թիւին մասին: Ըստ իրեն՝ ամբողջ աշխարհի մէջ կան հինգ ու կէս միլիոն հայեր, որոնց 68 տոկոսը կը բնակի Խորհրդային Միութեան մէջ, իսկ 32ը՝ արտասահման:

Ամբողջ հայութեան 37 տոկոսը այժմ կը բնակի հայկական հանրապետութեան մէջ, որ պատմական Հայաստանի համեմատաբար մէկ փոքր հողամասը կը կազմէ:

Ներկայիս արտասահմանեան երկիրներու մէջ կ'ապրին մէկ միլիոն 775 հազար հայեր: Ամենէն շատ հայութիւն կայ Ասիոյ մէջ (850 հազար): Եւրոպայի մէջ կայ 280 հազար, Ամերիկա՝ մօտ 600 հազար: Քանի մը տասնեակ հազար հայեր տեղաւորուած են Ափրիկէի եւ Աւստրալիոյ մէջ:

Ամենաշատ ամերիկահայ գաղութն է: Միայն Միացեալ Նահանգներու մէջ կ'ապրին մօտ 450 հազար հայեր: Թուրքիոյ մէջ՝ քառորդ միլիոն, Ֆրանսա՝ 200 հազար, նոյնքան Իրանի մէջ, Լիբանան՝ 180 հազար, Սուրիա՝ 110 հազար: Մեծ թիւով հայեր կը բնակին նաեւ Արժանթինի, Իրաքի, Գրազիլիոյ, ԱՄՀի, Ուրուկուէյի, Ցունաստանի, Գանատայի, Ռումանիոյ եւ շարք մը երկիրներու մէջ:

Խորհրդային Միութեան հայերու թիւը ըստ 1968 թուականի մօտաւոր տուեալներուն՝ երեք միլիոն 730 հազար է: Մարդահամարին համաձայն հայերը ԽՍՀՄի մէջ կը կազմեն ընդհանուր բնակչութեան 1,34 տոկոսը: Անոնց մեծ մասը կ'ապրի Անդրկովկասի մէջ (87,4 տոկոսը): Հայաստանի բնակչութեան 88 տոկոսը հայ է: ԽՍՀՄի հայերու 44,3 տոկոսը կ'ապրի հայկական հանրապետութեան հողամասէն դուրս (31,8 տոկոսը՝ Վրաստանի եւ Ատրպէյճանի մէջ):

Անդրկովկասի սահմաններէն դուրս նշանակալից թիւով հայեր կ'ապրին Ռուսաստանեան Դաշնակցութեան մէջ: Միւս հանրապետութիւններէն հայաշատ զանգուածներով ուշագրաւ են Ուզպեքիստանը, Թիւրքմենիան եւ Ուքրաինան:

Հայաստանի ներգաղթը սկսած է 1921 թուականէն: Մինչեւ 1940 թուականը հայրենիք վերադարձած են 75 հազար, 1946–49 թուականներուն՝ 90 հազար, 1962 թուականէն յետոյ՝ 9 հազար հայեր:

Հայրենադարձութիւնը ներկայիս կը շարունակուի: Ամէն ամիս տասնեակ երկիրներէն նոր ընտանիքներ Հայաստան կու գան մշտական բնակութեան հաստատուելու համար:

ԶՈՒԱՐՃԱԼԻՔՆԵՐ

ՆՈՅՆ ՏՐԱՄԱԲԱՆՈՒԹԵԱՄԲ

Ծանօթներ մը գրատուն մը կը մտնէ:

– Կ'ուզէի «Ինչպէ՞ս նիհարնալ» հատորէն աւելին...:

– Օ՜, կը ցաւիմ Տիկին... այդ հատորը սպառած է: Կ'ուզէ՞ք ունենալ նոյն հեղինակին «Ինչպէ՞ս գիրնալը»:

– Պարո՛ն, կը ծաղրէ՞ք զիս...:

– Բնա՛ւ երբեք. ձեզի կը մնայ ընել գրուածին ճիշդ հակառակը...

ԴԷՊԻ ՆՈՅԵՄԲԵՐ 29Ի ՅԻՍՆԱՄԵԱԿԸ

(Շարունակութիւն Դ. էջէն)

Պր. Գէորգ Մելիք Ցովսէփեան իր բացատրութիւնները սալ-ւէ հաց մեզի կը յանձնէ Զորագբիւրի Մարզաւանին յատակագիծը, զոր կը հրատարակենք մեր գրութեան սալմերը:

Երկու Հ.Մ.Մ.-ականները, ընկեր Սարգիս Սարգիսեանն ու ես կը հիանանք ի տես կատարեալ ու կատարելագործուած այս գործին, յատկապէս՝ երբ այ [illegible] Հայաստանի մէջ ուրիշ վայրին՝ Մուղնածորի մէջ նախապէս կառուցուած նոյնպէս Մարզական Աւանը:

Ակնարկ մը մէջ մեր հրապոյրը կը կրկնապատկուէր ու կը վերածուէր ազգային հպարտութեան, արդարե՛ւ հպարտութեան:

Թէ ինչու:

Պր. Գէորգ Մելիք Ցովսէփեան մեզի կը ներկայացնէ օր մը առաջ Մոսկուայէն ժամանած երեք ռուս երիտասարդ ճարտարապետներ: Երեքն ալ համակրելի մտաւորականներ են, իրենց քաղցր խօսակցութեամբ եւ իրենց տրամաբանական... փնտռտուքով:

Արդարեւ, այս երեք ճարտարապետներուն պարտականութիւն կը տրուի Մոսկուայի «Սպարտակ» ֆութպոլային խումբին համար կառուցելիք մարզաւանի մը յատակագիծը պատրաստել:

Երեք ճարտարապետները չուտով դուրս կուգան փնտռտուքի:

Կը փնտռեն այնպիսի տեղ մը՝ որ յատակագիծ ծառայէ իրենց պատրաստելիք... յատակագծին:

Կ'երթան Պաքու, Քիեւ, Թիֆլիս ու Խորհրդային Միութեան միւս քաղաքները: Բայց, դժբախտաբար իրենց փնտռածը չեն գտներ, հակայ սարքաւորումներ տեսնելով հանդերձ:

Կուգան հայոց մայրաքաղաքը՝ Երեւան ու իրենց իսկ խոստովանութեամբ Զորագբիւրի Մարզաւանին յատակագիծը կը նկատեն իրենց փնտռած յարմարագոյն փըլանը, ծրագիրը:

... Ու հիմա, մեր խանդավառ հայեացքներուն տակ, անոնք կը նկարեն, անդադար կը նկարեն այդ վայրը, այն սկզբնական շինութիւնները, ուր հայուն տաղանդը, գէթ իր փոքր նշոյլով, կը փայլփի կրկին, կը փայլատակէ դարձեալ, վերածնած ու վերածաղկող մեր Մայր Հայրենիքի կենսաբար ու ամենաշինալ երեք[illegible] կատարելի ներքն:

Հայաստանի Սփիւռքի հետ Մշակութային Կապի Ընկերակցութեան ներկայացուցիչ Պրն. Գէորգ Մելիք Ցովսէփեան ու Պրն. Կոստանդին [illegible] բարեկամական ընկերակցութեամբ Զորագբիւրէն կը վերադառնանք Հրազդան, հայրենի բնութեան մէկ ուրիշ գեղեցիկ օրրանը:

Գետի աջ ափին զոլոր բարձունքի մը կոյս անտառ վերջապէս ընդարձակ տարածութիւն մը՝ որ կարծես կ'ուզէ յաւէտ ունենալ, կ'ուզէ խօսիլ, ընելու համար.

— Ինչո՞ւ զիս գտարդ կը թողուք:

Այո՛, Հրազդանի աջ ափը իր բոլոր բնական շքեղութեամբ ու թակ իրագործուած միւս շինարարութիւններուն շարքին, ինչո՞ւ ինքը, ափ մը պարարտ հող ամուլ պիտի մնայ:

Բայց ոչինչ:

Հայաստանի մէջ, դրական շատ մը ուրիշ լուծումներու կողքին, Հրազդանի աջ ափին համար ալ դրական լուծում կայ:

Ուրեմն, անգամ մը համար ալ լսենք Պրն. Գէորգ Մելիք Ցովսէփեանը.

— Այստեղ պիտի կառուցանենք արդիական մարզադաշտ մը, 75 հազար հանդիսականներու համար: Պիտի ջանանք աշխատանքները աւարտել մինչեւ 1970 թիւը, որպէսզի այստեղ փառաշուք կերպով նշուի մեր պանծալի Նոյեմբեր 29ի փառապանծ յիսնամեակը»:

Սրտագին յաջողութիւններ կը սիրենք մաղթել Հայաստանի Սփոռի Գերագոյն Խորհուրդին, Հայաստանի մեր սիրելի՝ եղբայրներուն, որոնք մեր Մայր Հայրենիքը կը ծաղկեցնեն:

Ցաջողութիւն ու կրկի՛ն յաջողութիւն:

* * *

26 Հոկտեմբեր 1968, Շաբաթ:

Մեր յայտագրէն ժամ մը... գողնալով, Հայաստանի «Արարատ» ֆութպոլի խումբի աւագ մարզիչ՝ Պրն. Եդուարդ Գրիգորեան, ֆութպոլի վաստակաւոր մարզիչ, հայրենադարձ Հ.Մ.Մ.ական՝ Պրն. Ցովսէփ Աստուրեան ու սփոռի վաստակաւոր վարպետ՝ Պրն. Ցարութիւն Քեհեյեան, ընկեր Սարգիս Սարգիսեանն ու գիս առաւօտեան 9ին կ'առաջնորդեն դէպի Զանգու:

Կ'անցնինք Ցաղթանակի Կամուրջը ու քիչ ետք, փոքրածաւալ ամայութեան մը մէջ մենք զմեզ կը գտնենք տուֆաշէն նորակառոյց շէնքի մը առջեւ:

Հաստատութեան մուտքին ուրախութեամբ կը տեսնենք արձանագրութիւն մը, ուր կ'ըսուի.

— Երեւանի Երիտասարդական Մարզադպրոց:

Մեզի ջերմ բառերով բարի գալուստ կը մաղթէ հաստատութեան տնօրէն՝ Պր. Համբարձում Նահապետեան, մարզական աշխարհի հայրենի մասնագէտ մը, որ 1967 թուի աշնան, Հայաստանի պասքէթպոլի Ազգային Խումբի պատուիրակութեան հետ այցի եկաւ Լիբանան ու Սուրիա:

Ի՛նչ է որ կը ներկայացնէ մեզի, ե՛ւ իր գլխաւորած Մարզադպրոցը՝ ե՛ւ անոր առաջադրանքները:

Մարզադպրոցին մէջ կը կիրարկուին ափ մը տասը ձեւեր, շարքով՝ ֆութպոլ, հեծելարշաւ, ռուսերամարտ, լողորդութիւն, թիավարութիւն, թենիս, թեթեւ աթլեթիզմ, ճատրակ, հանրաբարձութիւն եւ գեղարուեստական մարմնամարզութիւն:

1969 թուի Ցունուարէն ընկլուեալ Մարզադպրոցը կը լծուի կանոնաւոր աշխատանքի 940 ուսանողներով, 84 խումբերով ու հարիւր մարզիչներով:

* * *

Պայծա՛ռ է Հայաստանի երիտասարդութեան ապագան:

Մայր Հայրենիքի իշխանութիւնները ամէն հնարաւորութիւն կը ստեղծեն որ գիտութեան, քաղաքակրթութեան, գրականութեան եւ մշակոյթի կողքին, մարզական շարժումը հարազա՛տը, սիրելի՛ն ըլլայ մեր հայրենաբնակ ժողովուրդին:

Հաստա՛տ ու վճռակա՛ն քայլերով, Հայաստանի մեր երջանի՛կ ու կայտա՛ռ երիտասարդութիւնը կը քալէ դէպի Աղբիւրը Լոյսին, դէպի նո՛ր յաղթանակներ ու դէպի աւելի փայլո՛ւն առօրեայ:

Դէպի Նոյեմբեր 29ի Յիսնամեակը, գեղակերտ նո՛ր նուաճումներով ու «ոինքնող նո՛ր յաջողութիւններով:

Պէյրութ — Գ. Տ.

ՃԱՀԱԿԻՐ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐԱՅԻՆ ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹ

28 ՆՈՅԵՄԲ. 1968

Առողջապահական

ՃՆՇՈՒՄ՝ ԾԽԵԼԸ ԱՐԳԻԼԵԼ ՏԱԼՈՒ ՀԱՄԱՐ

Կառավարութիւն մը կրնա՞յ բնակիչներուն ծխելը արգիլել։ Նման միջոց մը կրնա՞յ պարտադրուիլ, ու՞ր ընդդիմութիւններ պիտի յառաջանան։ Այս հարցը կը զբաղեցնէ անգլիական մամուլը, որ բժիշկներու նոր յայտարարութիւնները կը հրատարակէ ծխելու պատճառած վնասներուն մասին մարդկային օրկանիզմին, քանի որ այլեւս ապացուցուած է՝ թէ ուղղակիօրէն կապակցութիւն ունի խլիրդի և սրտի հիւանդութիւններուն հետ։

Կար ժամանակ մը՝ երբ ծխելը արգիլուած էր անգլիացիներուն։ Ասիկա եղած էր երկու հարիւր տարի առաջ, սակայն այն ժամանակ ծխողներուն թիւը սահմանափակ էր և արգիլումը կրնար դիւրութեամբ պարտադրուիլ։ Անգլիացիները այն ժամանակ ալ կը ծխէին անշուշտ, սակայն, բոլորովին գաղտնի։ Եկեղեցին՝ ծխելը մեղքի կարգին դասած էր և շատ մը հաւատացեալներ հոգեւորականներուն թելադրութիւնները մտիկ կ'ընէին անկէ խուսափելու համար։

Այսուհանդերձ, սովորութիւնը և հանրութեան ծխելու մոլութիւնը ինչպէս նաեւ ծանուցումները, ծխախոտը տարածուեցաւ շատ լայն խաւերու մէջ։ 1600ին Անգլիոյ մէջ ծխախոտի առաջին գործատունը հիմնուեցաւ։ Սակայն բժիշկները վստահ չէին թէ ծխախոտը կը վնասէ և պատասխանատու յայտարարութիւններ չէին կրնար ընել։ Այսօր, երբ գիտութիւնը յառաջդիմած է և կրնայ ամէն տեսակ փորձարկութիւններ կատարել, ապացուցուած է՝ թէ ծխախոտը մարդուն առողջութեան թշնամին է և իր կեանքին տարիներ կը պակսեցնէ։

Անգլիոյ և Ամերիկայի՝ ինչպէս նաեւ ուրիշ երկիրներու կառավարութիւնները գիտեն որ ծխախոտը որքան վնասակար է հանրային առողջապահութեան համար։

Գիտնականներու ներկայացուցած վիճակագրութիւնները իրական սարսափ կը ձգեն ծխողներուն մէջ, շատեր՝ որոնք խուճապի կը մատնուին, կ'որոշեն վերջնականապէս ծխելը դադրեցնել։ Անգլիոյ և Ամերիկայի մէջ նոյնիսկ արգիլուած է ծխախոտի հրապարակումը, ինչպէս նաեւ հանրային վայրերու մէջ ծխելը։

Այսպէս ծխախոտի հալածանքը կը սկսի ձեւ ստանալ կարգ մը կառավարութիւններու նախաձեռնութիւններով։ Ծխախոտի ճարտարարուեստները բնականաբար հակազդեցին այս բոլոր շարժումներուն։ Նոր մեթոտներ հնարեցին ծխողը ծխախոտի վնասէն զերծ կացուցանելու համար։ Այս բոլորով հանդերձ՝ չկարողացան ծխախոտի վնասակար հետեւանքները չէզոքացնել և ժողովուրդը համոզել թէ ծխախոտը առողջութեան վնասակար չէ։ Գիտնականները կը պնդեն թէ ծխախոտը առողջութիւնը կը փճացնէ, խլիրդ կը յառաջացնէ և մահուան կ'առաջնորդէ մարդը։

Այս նոր հաւաստումներէն վերջ, այլեւս ճնշում կը բանեցնեն կառավարութիւններուն վրայ՝ որ ծխելը արգիլեն։ Առաւելապէս Անգլիոյ և Միացեալ Նահանգներու կառավարութիւններն են որ ճնշումի կ'ենթարկուին։ Նման միջոց մը ձեռք առնելը, սակայն, շատ դժուար է եւ թերեւս անհնարին, Պատմութիւնը կ'ուսուցանէ թէ ամէն անգամ որ արգիլիչ միջոցներ ձեռք առնուած են ծխելու դէմ, արդիւնքի չեն հասած։ Միջոց մըն է որ կապակցութիւն ունի մարդկային իրաւունքներուն հետ։ Իրաւաքաղաքացիօրէն անհատ ազատ է ծխելու։ Ո՛չ ոք կրնայ ծխելը արգիլել։

Ծխախոտի վաճառականութեան ընդհանուր ընկերութիւնները, որպէսզի իրենց շահերը ապահովեն լայն ծիրի մէջ գործաշարժ մը սկսած են։ Այն տեսակէտը կը պաշտպանեն՝ թէ բժիշկները ծխելու նկատմամբ հարցին մէկ երեսը կը քննեն միայն եւ կ'անտեսեն այն բարերար ազդեցութիւնները, զորս ծխիկ մը կ'ունենայ տագնապի, մելամաղձոտութեան կամ անձկութեան պահու մը։ Կ'ընդգծեն նաեւ, թէ պետութեան համար շահերը հսկայական են, հետեւաբար ծխախոտի ճարտարարուեստները պէտք է ազատօրէն գործեն։

Եզրակացութիւն. վէճը պիտի շարունակուի մէկ կողմէ գիտնականներուն, միւս կողմէ պետութեանց միջեւ ծխախոտի արգիլումի մասին։ Այդ ժամանակամիջոցին ժողովուրդը պիտի շարունակէ ծխել եւ թոքերու խլիրդն ալ իր գործը կատարել։

ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆԻ ԲԱԺԱՆՈՐԴՆԵՐՈՒՆ

Կը խնդրենք արտասահմանի մեր այն բաժանորդներէն, որոնք ցարդ չեն ղրկած իրենց բաժնեգինը, բարի ըլլան մեզի փութացնելու զայն՝ դիւրացնելու համար մեր գործը։ Չեք կամ մանտա-փոստ գրել «JOURNAL TCHAHAKIR» անունին եւ ուղարկել փոստարկղ թիւ 2111, Գահիրէ, Ս.Մ.Հ.։

ՊՐ. ՍԵԴՐԱԿ ՃԱՔԵԱՆ
ՕՐ. ՍԵԴԱ ԳԱՐԱԿԷՕԶԵԱՆ

ամուսնացեալք

Պէյրութ 24-11-68

Մեր սրտագին շնորհաւորութիւնները նորապսակ ամոլին, ինչպէս նաեւ ընտանեկան բոլոր պարագաներուն։

ՕՐ. ԼԻԼԱ ԿԷՐԻԿԵԱՆ
ՊՐ. ՍԱՐԳԻՍ ԲԱՊՈՒՃԵԱՆ

խօսեցեալք

Գահիրէ-Փարիզ 23-11-68

Մեր ջերմ շնորհաւորութիւնները խօսեցեալ զոյգին, ինչպէս նաեւ ընտանեկան բոլոր պարագաներուն։

ՆՈՒԻՐԱՏՈՒՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

(ԵԳԻՊՏԱԿԱՆ ԴԱՀԵԿԱՆՈՎ)

«ՃԱՀԱԿԻՐ»ԻՆ

Պր. Սարգիս Բապուճեանի ընդ Օր. Լիլա Կէրիկեանի նշանախօսութեան ուրախ առթիւ, վասն խնդակցութեան Տէր և Տիկ. Վարդան Ցարութիւնեան և զաւակունք կը նուիրեն 100 ե.գ.։

Ողբ. Դեղձանիկ Լիւլոզեանի մահուան առթիւ, վասն ցաւակցութեան, Տէր և Տիկին Նուպար Քիւփէլեան կը նուիրեն 50 ե.գ.։

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԸՆԹԵՐՑԱՍՐԱՀԻՆ

Առ ի քաջալերութիւն Սրահիս մշակութային և մարզական գործունէութեանց, Ընկեր Յովհաննէս Շէքէրճեան (Նիկոսիա) կը նուիրէ 300 ե.գ.։

Ողբ. Դեղձանիկ Լիւլոզեանի մահուան առթիւ, վասն ցաւակցութեան կը նուիրեն.

Տէր և Տիկ. Սարգիս Պալեան 100
» » Զաւէն Պալեան 100

ԱՂԵՔՍԱՆԴՐԻՈՅ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԸՆԹԵՐՑԱՍՐԱՀԻՆ

Աղեքսանդրիոյ Հայկական Ընթերցասրահի բացման ուրախ առթիւ, առ ի քաջալերութիւն, Ընկեր Յովհաննէս Շէքէրճեան (Նիկոսիա) կը նուիրէ 200 ե.գ.։

ՏԽՐՈՒՆԻ

Խոր ցաւով տեղեկացանք Տիկ. ԴԵՂՁԱՆԻԿ ԼԻՒԼՈԶԵԱՆի մահը, որ տեղի ունեցած է Երկուշաբթի, 25 Նոյեմբեր 1968, առաւօտեան ժամը 11ին իր բնակարանին մէջ։

Յուղարկաւորութեան սխուր արարողութիւնը տեղի ունեցաւ Երեքշաբթի, 26 Նոյեմբեր 1968, առաւօտեան ժամը 10.30ին՝ քաղաքիս Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչ Եկեղեցւոյ մէջ, ուրկէ հանգուցեալին մարմինը փոխադրուեցաւ Մարմինայի Ազգ. Գերեզմանատունը։

Այս սխուր առթիւ, մեր ըզգածուած ցաւակցութիւնները կը յայտնենք ողբացեալին ամուսնոյն՝ Պր. Մկրտիչ Լիւլոզեանի, Տէր եւ Տիկին Արմէն Տատուրեաններուն, Տէր եւ Տիկ. Յովսէփ Տէյիրմէնճեաններուն եւ բոլոր սգակիր պարագաներուն։

ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՄՇԱԿՈՒԹԱՅԻՆ ԿԵԴՐՈՆ

127, ԷԼ ԹԱՀՐԻՐ ՓՈՂՈՑ – ՏՈՔՔԻ

Այսօր, Հինգշաբթի, 28 Նոյեմբեր 1968, կ.ե. ժամը 8ին

«ՉԱՅՔՈՎՍՔԻ» ՍՐԱՀԻՆ ՄԷՋ

ՓԱՌԱՇՈՒՔ ՏՕՆԱԿԱՏԱՐՈՒԹԻՒՆ

Ս. Հայաստանի Հանրապետութեան 48րդ Տարեդարձին

ԽՕՍՔ ՊԻՏԻ ԱՌՆԵՆ

ՊՕՂՈՍ ԱԿՈԲՈՎ

(Ա. Խորհրդական Սովետ. Դեսպանատան)

ՍԵՐԿԷՅ ԱՌԱՔԵԼԵԱՆ

(Առաջին Քարտուղար Սովետ. Դեսպանատան)

ՊԱՐՈՅՐ ԹԱԼԱԼԵԱՆ

(Սովետ. Դեսպանատան Կցորդ)

ԵԼՈՅԹ ՊԻՏԻ ՈՒՆԵՆԱՅ

Ս. ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՎԱՍՏԱԿԱՒՈՐ ԹԱՒՋՈՒԹԱԿԱՀԱՐ

ԳՈՒՐԳԷՆ ԱԴԱՄԵԱՆ

Դաշնակի ընկերակցութեամբ ԷԼԷՈՆՈՐԱ ԱԴԱՄԵԱՆԻ

ՊԻՏԻ ՑՈՒՑԱԴՐՈՒԻ՝ ՆԱԵՒ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՖԻԼՄԵՐ

Հայ հասարակութիւնը սիրով կը հրաւիրուի

ՀԱՆԴԻՍԱՒՈՐ ՏՕՆԱԿԱՏԱՐՈՒԹԻՒՆ

Ս. ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ 48ՐԴ ՏԱՐԵԴԱՐՁԻՆ

ՃԱՇԿԵՐՈՅԹ - ԽՐԱԽՃԱՆՔ

կազմակերպութեամբ

ՀԱՅ ԳԵՂ. ՄԻՈՒԹԵԱՆ, Հ.Ա.Հ. ԿՈԿԱՆԵԱՆ ՍՐԱՀԻ ԵՒ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԸՆԹԵՐՑԱՍՐԱՀԻ

տեղի կ'ունենայ

Ուրբաթ, 29 Նոյեմբեր 1968, երեկոյեան ժամը 9.30ին

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԸՆԹԵՐՑԱՍՐԱՀԻՆ ՄԷՋ

ՈՒՂԵՐՁ - ԲԱԺԱԿԱՃԱՌ

Գեղարուեստական ելոյթներ՝ մասնակցութեամբ տեղւոյս արուեստագէտներուն եւ սիրողներուն

Հրաւիրատոմս ստանալու համար դիմել Հայկ. Ընթերցասրահ՝ ամէն երեկոյ ժամը 8–10, կամ հեռաձայնել թիւ 934908։

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԸՆԹԵՐՑԱՍՐԱՀ

ԳԱՀԻՐԷ

ՅԵՏԱՁԳՈՒԱԾ

Տրուած ըլլալով որ այսօր Գահիրէի Սովետական Մշակութային Կեդրոնին մէջ հանդիսաւորապէս տեղի պիտի ունենայ Ս. Հայաստանի Հանրապետութեան 48րդ տարեդարձին տօնակատարութիւնը, Միութեանս կազմակերպած այսօրուան տարեդարձի հանդիսութիւնը յետաձգուած է յառաջիկայ ամսուան։

Հ.Մ.Մ.ի ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

Հինգշաբթի, 5 Դեկտեմբեր 1968, կ.ե. ժամը 8.30ին

ԸՆԴՈՒՆԵԼՈՒԹԻՒՆ

ի պատիւ

Հ.Մ.Մ.-Ի ԵՐԻՏԱՍԱՐԴԱԿԱՆ ՇԱՐԺՈՒՄԻ ԳՈՐԾՕՆ ԱՆԴԱՄՆԵՐՈՒՆ

խօսք պիտի առնէ

ԸՆԿԵՐ ՊԵՏՐՈՍ ՄՈՎՍԷՍԵԱՆ

(Վարիչ Հ.Մ.Մ.ի Երիտ. Մարմնի)

Ընդունելութենէն ետք՝

ԵՐԻՏԱՍԱՐԴԱԿԱՆ ԽՐԱԽՃԱՆՔ

Հայ երիտասարդութիւնը սիրով կը հրաւիրուի

Շաբաթ, 4 Յունուար 1969

ՍՐԱՀԻՍ ԱՒԱՆԴԱԿԱՆ ԿԱՂԱՆԴԻ ԵՒ ԾՆՆԴԵԱՆ

ՀԱՆԴԷՍ–ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍԸ

Կը խնդրուի նկատի ունենալ

ՉԱՀԱԿԻՐ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐԱՅԻՆ ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹ

چاهاكير
جريدة أسبوعية
ص.ب ٢١١١ بالقاهرة ج ع م - ت ٩١٥٠١٣
صاحبة الامتياز : السيدة عايدة سيروبيان (بالايان)

TCHAHAKIR
HEBDOMADAIRE ARMENIEN
B.P. 2111 Le Caire (R.A.U.) · Tél. 915013
Adresse Télégraphique. TCHAHAKIR, Cairo
Rédacteur en chef; SARKIS BALAYAN

Արտօնատէր — ԱՅԴԱ ՍԵՐՈՎԲԵԱՆ
Սեփականատէր խմբագիր — ՍԱՐԳԻՍ ՊԱԼԱԵԱՆ

Հիմնուած 1948ին
Տպաքանակ 3000

ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ ԹԻՒ 257 – ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 5 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 1968

ՀԱՏԸ ՉԵՐՈՒՔ 2,5 Եգ. Դհկ. կամ 25 Լիբ. Դհկ.

عدد رقم ٢٥٧ – الخميس ٥ ديسمبر ١٩٦٨

ՆԱԽԱԳԱՀ ՔԱՄԱԼ ԱՊՏԷԼ ՆԱՍԷՐ ԿԱՐԵՒՈՐ ՃԱՌ ՄԸ ԽՕՍԵՑԱՒ

Արաբ Ընկերվար Միութեան ազգային համագումարի բացառիկ նստաշրջանի ընթացքին, որ տեղի ունեցաւ Գահիրէի Համալսարանի հանդիսասրահին մէջ Երկուշաբթի, 2 Դեկտ. 1968, Նախագահ Քամալ Ապտէլ Նասէր խօսեցաւ կարեւոր ճառ մը, որ նոյն ատեն հեռասփռուեցաւ ԱՄՀի ձայնասփիւռէն և հեռատեսիլէն:

Ազգային համագումարի բացառիկ նիստին, ԱՄՀի Նախագահը կարեւոր տեղեկագիր մը ներկայացուց ուսանողութեան և համալսարաններու հարցին շուրջ. երեք կարեւոր կէտեր ճշդեց և որոնք արտակարգ համագումարի ընթացքին վիճաբանութեան նիւթ պիտի ըլլան:

Այդ երեք կէտերը հետեւեալներն են.

ա.— Կարելի չէ և պէտք չէ որ Յեղափոխութեան և երիտասարդութեան միջեւ հակասութիւն գոյութիւն ունենայ, մանաւանդ համալսարաններու ուսանողներուն մէջ:

բ.— Պատահած ցաւալի դէպքերուն պատասխանատուութիւնը կարելի չէ վերագրել երիտասարդական զանգուածներուն, այլ սակայն պատասխանատուութեան մէկ մասը միայն կ'իյնայ անոնցմէ խմբակի մը վրայ՝ որ թիւրիմացութեամբ գործեց, մինչ յետին նպատակներ կը հետապնդուէին անոնց շարքերէն դուրս տարրերու կողմէ: Այդ երիտասարդութեան խմբակին պատասխանատուութիւնը միայն այն է, որ ան առիթը ստեղծեց միւսներուն՝ օգտագործել այդ ցոյցերը:

գ.— Պէտք չէ կարծուի թէ այս ժողովի գումարման նպատակը, գործադիր իշխանութեան ուժ եւ իրաւասութիւն տալն է, որովհետեւ այդ մարմինը արդէն իսկ, ըստ օրէնքի, ունի իրաւասութիւններ նման պարագաներու ժամանակ իրեն յարմար նկատուած միջոցներով զսպելու երիտասարդական այդպիսի շարժումները:

Նախագահը շեշտեց՝ որ Ազգային Համագումարի այս արտակարգ նստաշրջանի ժողովները ազատ արտայայտութեանց և բաց վիճաբանութիւններ կատարելու փորձ մըն է:

Անցնելով ներքին ճակատի հարցին, Նախագահը շեշտեց անոր կարեւորութիւնը, որ հիմն է ռազմաճակատի դիմադրականութեան:

Ան իր խօսքերը վերջացուց ըսելով. «Բոլոր եղածները չեմ ընդունիր, չէք ընդունիր դուք, մեր ժողովուրդը կամ մեր հայրենիքը չ'ընդունիր, մեր պայքարի ոչ անցեալը, ոչ ներկան և ոչ ալ ապագան կ'ընդունի»:

ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ 48ՐԴ ՏԱՐԵԴԱՐՁԸ

ՏՕՆՈՒԵՑԱՒ ՇԷՆՇՈՂ ՄԹՆՈԼՈՐՏԻ ՄԷՋ

ՀԱՅՐԵՆԻ ԱՐՈՒԵՍՏԱԳԷՏՆԵՐ ՄԵԾԱՊԷՍ ԽԱՆԴԱՎԱՌԵՑԻՆ ՆԵՐԿԱՆԵՐԸ

— Այսօր, Հայաստանն ու հայ ժողովուրդը իրենց գոյութիւնը կը պարտին Նոյեմբեր 29ին. ԱԼ. ՍԱՐՈՒԽԱՆ

— Նոյեմբեր 29ը եկաւ պատռեց Աղեքսանդրապոլի նուաստացուցիչ դաշնագիրը. Հ. ՕՀԱՆՆԷՍԵԱՆ

— Մեր Բ. Ոսկեդարը կը պարտինք Նոյեմբեր 29ին. Բ. ՄԱՄՈՒՐԵԱՆ

— Հայ ժողովուրդը պարտի խոնարհիլ այս մեծ տօնին առջեւ. Ց. ՀԱՄԲԻԿԵԱՆ

— Ուրախ ենք որ սփիւռքն ալ, հայրենի իր քոյրերուն եւ եղբայրներուն նման, մեծ շուքով կը նշէ այս օրը. Պ. ԹԱԼԱԼԵԱՆ

— Չտօնել Նոյեմբեր 29ը՝ կը նշանակէ անտեսել եւ ուրանալ ամենայն հայոց հայրենիքի իրականութիւնն ու գոյութիւնը. Ս. ՊԱԼԱԵԱՆ

— Հայրենի երգահաններուն եւ մշակոյթի աշխատաւորներուն կողմէ բոցաշունչ ողջո՜յն եգիպտահայ գաղութին՝ Նոյեմբեր 29ի առթիւ. Փրոֆ. Գ. ԱԴԱՄԵԱՆ

Տարիներէ ի վեր որդեգրուած հաճելի սովորութեան համաձայն, այս տարի եւս Ս. Հայաստանի մեծ տարեդարձին առթիւ, կազմակերպութեամբ Գահիրէի իրաւ հայրենասէր միութեանց (Հայ Գեղ. Միութիւն, Կոկանեան Սրահ և Հայկական Ընթերցասրահ), սարքուեցաւ փառաւոր հանդիսութիւն մը, որ տեղի ունեցաւ Հայկական Ընթերցասրահին մէջ:

Սրահի պաշտօնական մուտքէն սկսեալ, կառավարութեան բարեհաճ կարգադրութեամբ, զինուորական պատուոյ ջոկատ մը կեցած էր:

Նոյեմբեր 29ի երեկոյեան ժամը 9էն սկսեալ՝ խումբ առ խումբ հայրենասէր հայրենակիցներ կը սկսէին տեղ գրաւել ճաշակաւոր կերպով զարդարուած եւ զետեղուած սեղաններուն շուրջ:

Պատուոյ հիւրերուն սեղանին առջեւ նստած էին Հոգշ. Տ. Ներսէս Վրդ. Բապուճեան, Գահիրէի Սովետ. դեսպանատան անձնակազմէն՝ ՊՊ. Պօղոս Ակոբով (Ա. խորհրդական), Սերկէյ Առաքելեան (Ա. քարտուղար) եւ Պարոյր Թալալեան (կցորդ) եւ ազնուափայլ Տիկինը, թաւջութակահար-երգահան Գուրգէն Ադամեան, դաշնակահարուհի-երգահան Էլէոնորա Ադամեան, Տէր եւ Տիկին Արթօ Պըլըքտանեան, Պր. Ռուբէն Գազազեան, Պր. Ալ. Սարուխան և Տէր և Տիկին Սարգիս Պալաեան:

Այս պաշտօնական սեղանին ետեւ՝ ԱՄՀի կորովի նախագահ Քամալ Ապտէլ Նասէրի նկարին երկու կողմերը պարզուած էին ԱՄՀի և Ս. Հայաստանի յաղթական դրօշակները, իսկ պատերը զարդարուած էին հայաստանեան նկարներով:

Ներկայ էին ՍՄՀի պատկան իշխանութեանց պաշտօնական անձնաւորութիւններ, Ազգ. երեսփոխաններ, մշակութային միութեանց ներկայացուցիչներ և մեծ թիւով հայրենակիցներ:

Սրահի ժրաջան տիկիններուն կողմէ պատրաստուած համեղ կերակուրները սպասարկուեցան երիտասարդ-երիտասարդուհիներուն կողմէ:

Հայկ. Ընթերցասրահի պատասխանատու – վարիչ ընկեր Նուպար Պալաեան բաժակ առաջարկեց Հայաստանի կենացը, ապա ներկաները սկսան ճաշակել հրամցուած կերակուրները:

Կէս ժամ ետք՝ հանդիսավար ընկ. Ն. Պալաեան հրաւիրեց փոքրիկ ասմունքող Նուպար Պահատրեանը որպէս զի արտասանէ: Ան մեծի մը հասկացողութեամբ արտասանեց Սմբատ Տէրունեանի «Նոյեմբեր 29ը»:

Կոկանեան Սրահին կողմէ խօսք առաւ ծանօթ երգիծանկարիչ եւ հասարակական գործիչ Պր. Ալ. Սարուխան, որ վեր առաւ ի խնդիր հայապահպանութեան սփիւռքահայ սրահներուն կատարած աշխատանքները: Ապա անդրադառնալով Նոյ. 29ի եւ Մայիս 28 թուականներուն ըսաւ.

— Եգիպտացի ժողովուրդը որպէս անկախութեան թուական նախապէս կը տօնէր Նոյեմբեր 13ը. բայց այժմ Յուլիս 23ն է որ կը տօնուի: Այսօր կրնա՞ք գտնել եգիպտացի մը՝ որ Նոյեմբեր 13ը տօնէ, չկայ, որովհետեւ անհեթեթ բան մըն է ատիկա:

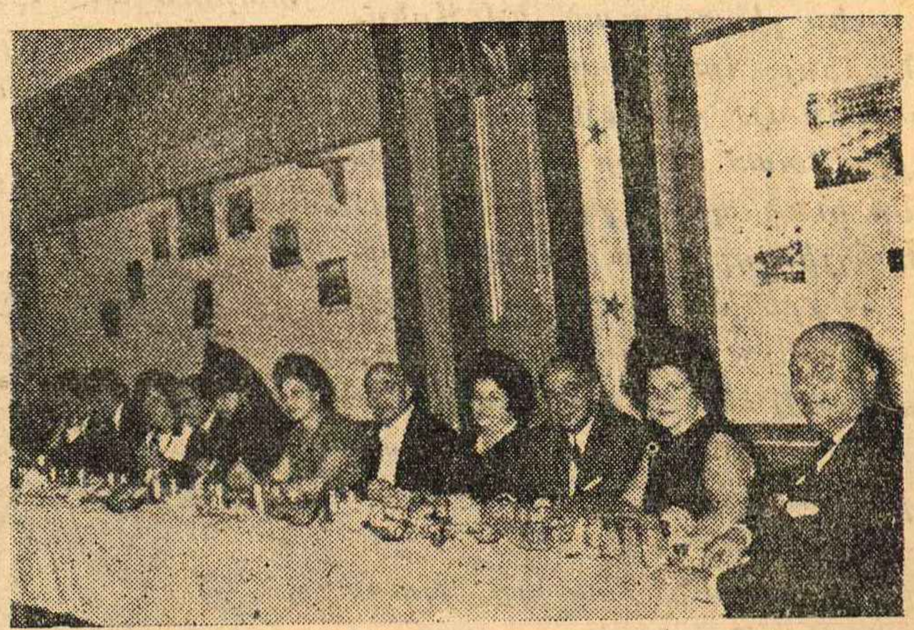
«... Հայ ժողովուրդը որպէս զի արտասահմանի մէջ ապրի՝ պէտք չէ որ իր կապը խզէ մայր հայրենիքէն. եթէ խզէ կը մեռնի, ինչպէս մեր մարմինը՝ առանց իր մայր երակին: Ուրեմն այս գիտակցութեամբ անկարելի էր որ չտօնուէր Նոյեմբեր 29ը:

«Բոլորդ ալ գիտէք՝ թէ Նոյ. 29էն առաջ ի՛նչ վիճակի մատնուած էր Հայաստանը: Սարտարապատի յաղթանակով եւ սովետ կարգերու հաստատումով՝ մեր դարաւոր թշնամին ինքզինք գտաւ անելի մը առջեւ եւ չկրցաւ իրագործել իր ծրագիրը:

«Այսօր Հայաստանն ու հայ ժողովուրդը իրենց գոյութիւնը կը պարտին Նոյեմբեր 29ին:»

(Շար. տես էջ 2)

ՊԱՏՈՒՈՅ ՍԵՂԱՆԷՆ ՆԿԱՐՆԵՐ (Լուսանկ. ՀՐԱՆԴԻ)

ԳԱՀԻՐԷԻ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՄՇԱԿՈՒԹԱՅԻՆ ԿԵԴՐՈՆԻՆ ՄԷՋ

ՍՈՎ. ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ 48ՐԴ ՏԱՐԵԴԱՐՁԸ

Մեծ Հանդիսութեամբ Տօնուեցաւ

Հինգշաբթի, 28 Նոյեմբեր, Գահիրէի Սովետական Մշակութային Կեդրոնի «Զայքովսքի»ի անուան գեղեցիկ հանդիսասրահին մէջ աննախընթաց շուքով նշուեցաւ մեր Մայր Հայրենիքի 48րդ տարեդարձը, խուռներամ և ընտիր հայ և արաբ հասարակութեան մը ներկայութեան:

Բեմին վրայ տեղ գրաւած էին Գահիրէի Սովետ. Դեսպանատան ա. խորհրդական Պօղոս Ակոբով, ա. քարտուղար Սերկէյ Առաքելեան, հիւպատոսական կցորդ Պարոյր Թալալեան, ինչպէս նաեւ ՊՊ. Ալ. Սարուխան, Սարգիս Պալաեան և Նուպար Պալաեան:

Հանդիսաւոր նիստին բացումը կատարեց ընկ. Պօղոս Ակոբով հետեւեալ խօսքով.

«Սիրելի հայրենակիցներ,

«Այս օրերին, Սովետական Հայաստանի ժողովուրդը, Սովետական Միութեան բոլոր ժողովուրդների հետ միասին, տօնում է Հայաստանում Սովետական Իշխանութեան հաստատման 48ամեակը:

«Այդ նշանաւոր տարեթիւը նշում է նաև սփիւռքի բոլոր ազնիւ ու հայրենասէր հայութիւնը, բոլոր նրանք, ովքեր սիրում են ժողովուրդն ու հայրենիքը: Եւ դա այն պատճառով, որ Սովետական Հայաստանը նրանց հպարտութիւնը, հաւատն ու յոյսն է:

«Ես չեմ կարծում, որ այսօր գտնուի թէկուզ մէկ ազնիւ հայ, որը չհպարտանայ տնտեսութեան և մշակոյթի բոլոր բնագաւառներում Սովետական Հայաստանի ձեռք բերած հսկայական յաջողութիւններով:

«Անցեալում յետամնաց երկիրներից Հայաստանը, դարձել է արդիւնաբերական տեսակէտից ամենազարգացած երկրներից մէկը: Բաւական է ասել, որ այսօր Հայաստանի արդիւնաբերութիւնը ամէն չորս ժամուայ ընթացքում

(Շար. տես էջ 6)

ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ 48ՐԴ ՏԱՐԵԴԱՐՁԸ

(Շարունակութիւն Ա. էջէն)

Անուանի նրգիծանկարիչը կարդաց Նոյեմբեր 29ի դրուատիքը ընող հատուած մը եւ երբ ներկաները գոհունակութեամբ ծափահարեցին՝ ըսաւ որ այդ գրութիւնը իրեն չի պատկանիր, այլ ատիկա գրուած է «Ցուսաբեր» օրաթերթի 2 Դեկտ. 1944ի թիւին մէջ...:

Օր. Մարօ Սագայեան իր անոյշ ձայնով մեներգեց «Իմ կեանք, իմ Երեւան»ը, որուն ձեռնադաշնակով ընկերակցեցաւ Պր. Տիգրան Ճերահեան:

Հայկական Ընթերցասրահին կողմէ խօսեցաւ ընկ. Հայկ Օհաննէսեան, որ ի մէջ այլոց ըսաւ.

— Ս. Դ. Հնչակեան Կուսակցութիւնն ու Հայկ. Ընթերցասրահը նոր չէ որ կը տօնեն Նոյեմբեր 29ը։ Մենք այդ նուիրական Թուականը կը տօնէինք այնպիսի ժամանակներու իսկ՝ երբ հոս կը տիրէին այլ կարգեր:

«Սրահին պատերուն վրայ դուք կը տեսնէք արդի Երեւանի գեղեցիկ նկարները. բայց Երեւանի պատկերը այդ չէր Նոյեմբեր 29էն առաջ։ 1917–18 տարիներուն՝ Ս. Էջմիածնի պատերուն տակ կքած հայ ժողովուրդը օրերով կտոր մը հաց չէր գտներ: Սովն ու հիւանդութիւնները ամէն օր հարիւրաւոր հայեր կը հնձէին: Ես ալ գտնուած եմ հոն եւ իմ մարմնին վրայ զգացած այդ օրերուն ցաւն ու տառապանքը։

«Մեր «բարեկամները» խաբեցին մեզ՝ իրենց անձնական մեծ թէ չնչին շահերուն համար, եւ մեզ մատնեցին անզէն և անպաշտպան՝ թշնամիին ձեռքը։

«Մենք կը սպասէինք հրաշքի մը, որ մեզ փրկէր։ Վրայ հասաւ ռուսական Մեծ Յեղափոխութիւնը, որուն անմիջական հետեւանքը եղաւ սովետ կարգերու հաստատումը Հայաստանի մէջ Նոյեմբեր 29ով։

«Եւ Նոյեմբեր 29ը եկաւ պատռեց Աղեքսանդրապոլի նըւաստացուցիչ դաշնագիրը։»

Տիկին Սոնիա Գազանճեան հաղորդական արտայայտութիւններով արտասանեց Եղիշէ Զարենցի «Գովք Հայաստանին»ը։

Հիւրաբար քաղաքս գտնուող աղեքսանդրահայ հասարակական գործիչ պր. Բենեամին Մամուրեան իր խօսքին մէջ ըսաւ.

«Ես լիազօրուած չեմ Աղեքսանդրիոյ հայրենասէր միութիւններուն անունով խօսելու, բայց վստահ եմ որ այդ պաշտօնը ինծի պիտի յանձնէին՝ եթէ գիտնային որ Գահիրէ կուգամ։

«Սիրելիներ, այսօր ցնծութեան օր է։ Սփիւռքի մէջ ուր է իրաւ հայ կը տօնէ Նոյեմբեր 29ը՝ Հայաստանի մէջ սովետ կարգերու հաստատման 48րդ տարեդարձը։

«Նոյեմբեր 29ին կը պարտինք մեր Բ Ոսկեդարը: Անոր շնորհիւ է որ մեր սահմանները անըռնաբարելի դարձան և մենք Ֆիզիքապէս ապահովուեցանք:

«Ցանուն Աղեքսանդրիոյ հայաստանեան ճակատի բոլոր կազմակերպութիւններուն՝ կը շնորհաւորեմ այս տարեդարձը, խընդրելով հայրենի մեր Ներկայացուցիչներէն այս զգացումներուն թարգմանը հանդիսանալ Հայաստանի մեր հարազատներուն մօտ»։

Սիրուած երգիչ պր. Կարպիս Եազըճեան մեներգեց Այվազեանի «Արեւշող իմ Երեւանը» և ընդառաջելով ներկաներու փափաքին՝ դարձեալ Այվազեանի «Ելիկո»ն։ Անոր դաշնամուրով կ'ընկերակցէր Տիկին Նատիա Գութնուեան։

Պր. Արամ Մովսէսեան արաբերէն լեզուով բացատրեց օրուան տօնին իմաստը և թուեց Նոյեմբեր 29ին բերած բարիքները հայ ժողովուրդին համար։ Ապա բաղդատական մը ըրաւ արաբ և հայ ժողովուրդներու նոյնանման ճակատագրին եւ կեանքի պայմաններուն միջեւ և ծանրացաւ արաբ – սովետ – հայ բարեկամութեան վրայ:

Պր. Պերճ Գոգորեան խոր ըմբռնումով արտասանեց Յովհ. Շիրազի «Կտակ»ը:

Հայ Գեղ. Միութեան կողմէ խօսք առաւ պր. Յակոբ Համբիկեան, որ շեշտեց.

— Սրտագին բարեմաղթութիւններ ունինք մեր մայր հայրենիքի բոլոր ղեկավարներուն

Պարոյր Թալալեան
խօսած պահուն

այս պանծալի տօնին առթիւ։ Կը խնդրենք Փրոֆ. Գուրգէն Աղամեանէն և Տիկ. Էլէնորա Աղամեանէն՝ որ մեր անկեղծ զգացումներուն թարգմանը հանդիսանան հայրենի մեր հարազատ քոյրերուն և եղբայրներուն մօտ։

«Մենք պէտք է խոնարհինք այս մեծ տօնին առջեւ, և ամէն առթիւ ոգեկոչենք յիշատակը բոլոր անոնց՝ որոնք կերտեցին Նոյեմբեր 29ը։

«Շնորհիւ հայ ժողովուրդի քրտնաթոր աշխատանքին և եղբայրական պետութիւններու նիւթ ա կ ա ն օժանդակութեան՝ շինարարական մեծ աշխատանք տարուեցաւ Հայաստանին մէջ. ճահիճները չորցուեցան և վերածուեցան բուրաստաններու, մըրգաստաններու, բացուեցան բազմաթիւ դարոցներ, հիմնարկներ, անգրագիտութիւնը վերցուեցաւ, շինուեցան հսկայ հաստատութիւններ և մշակոյթի պալատներ։

«Ուէ հայ անհատ եթէ պահ մը ամփոփուի ինքն իր մէջ՝ անպայման պիտի գիտակցի Նոյեմբեր 29ի բերած բարիքներուն եւ կատարած նուաճումներուն»:

Տիկին Նատիա Գութնուեան դաշնամուրի վրայ յաջողութեամբ նուագեց Շոբէնի «Նոգթիւռն»ը։

Գահիրէն սովետ դեսպանատան կցորդ Պր. Պարոյր Թալալեան ըսաւ.

— Այսօր երրորդ օրն է որ շարունակաբար կը տօնակատարուի Նոյեմբեր 29ը: Իսկ չորրորդ տարին է որ ես կը գտնուիմ այս սրահին մէջ, ուր ամէն տարի պաշտօնապէս կը նշուի հայ ժողովուրդի ամենակարեւոր տօնը:

«Ես ուրախութեամբ կը նըկատեմ, որ հակառակ Գահիրէի նօսրացող հայութեան, ամէն տարուընէ աւելի հայրենասէրներ հաւաքուած են հոս՝ միասնաբար ողջունելու համար Ս. Հայաստանի տարեդարձը։

«Լսելով բոլոր ելոյթները և ահա ներկայ գտնուելով հոս՝ հայրենի ներկայացուցիչներս համոզուեցանք և ուրախ ենք, որ սփիւռքն ալ, հայրենի իր քոյրերուն և եղբայրներուն նման, մեծ շուքով կը նշէ այս օրը, որուն համար հայրենի ղեկավարներուն և ժողովուրդին անունով շնորհակալութիւն կը յայտնենք ձեզի»։

Շնորհալի երգչուհի ընկերուհի Մարգրիտ Յակոբեան մեներգեց «Իմ նոր Երեւան»ը՝ ձեռնադաշնակի ընկերակցութեամբ Պր. Տիգրան Ճերահեանի։

Հայկ. Ընթերցասրահի նախագահ ընկ. Սարգիս Պալաեան այսպէս սկսաւ իր խօսքը.

— Ցնծութեան մէջ ենք այսօր, որովհետեւ եկած ենք միասնաբար տօնելու ամենայն հայոց հայրենիքին տարեդարձը:

«Բայց այս պահուն չենք կրնար չոգեկոչել յիշատակը այն երկու մեծ հայրենասէրներուն՝ որոնք տարիներ շարունակ այս սրահին մէջ, այս օրը իրենց ոգեշունչ խօսքերով խանդավառած են ներկաները. բայց և դժբախտաբար վերջերս ընդմիշտ բաժնուեցան մեզմէ, անոնք են Համբարձում Գարայեանը և Հրաչ Գալընեանը, որոնց յիշատակին որպէս յարգանք կը խնդրեմ որ մէկ վայրկեան յոտնկայս լռութիւն պահենք»։

Բոլոր ներկաները ոտքի ելան մէկ վայրկեան, ապա ընկ. Ս. Պալաեան շարունակեց.

«Տօնել Նոյեմբեր 29ը կը նշանակէ անտեսել և ուրանալ ամենայն հայոց հայրենիքի իրականութիւնն ու գոյութիւնը: Տօնել Նոյեմբեր 29ը կը նշանակէ հաղորդակից ըլլալ այն բոլոր իրագործումներուն և նըւաճումներուն, որոնք կը կատարուին Ս. Հայաստանի մէջ:

Հայկ. Ընթերցասրահի պատասխանատու—վարիչ ընկ. Նուպար Պալաեան յուշանուէրներ կը յանձնէ հայրենի արուեստագէտներուն

«Այսօր յարմարագոյն առիթն է մեր շնորհակալութեան խօսքը ուղղելու Հայաստանի Մշակութային Կապի Կոմիտէին, որ առիթներ կը ստեղծէ իր տաղանդաւոր զաւակները արտասահման ղրկելու և միևնոյն ժամանակ շնորհակալութիւն յայտնելու ԱՄՀի կառավարութեան և անոր կորովի Նախագահ Կամալ Ապտէլ Նասէրին, որ նըպաստաւոր պայմաններ կը ըստեղծեն արաբ-սովետ-հայ բարեկամութեան և կ'արտօնեն ազատօրէն տօնելու մեր հայրենիքի ազատագրութեան տարեդարձը։

«Կեցցե՛ն Հայաստանն ու անոր ղեկավարները, կեցցէ՛ արաբ—սովետ բարեկամութիւնը»։

Այս տարի, Նոյեմբեր 29ի տօնակատարութիւնը բացառիկ փայլ մը ունեցաւ շնորհիւ հայրենի տաղանդաւոր արուեստագէտներ ջութակահար-երգահան Փրոֆ. Գուրգէն Աղամեանի և դաշնակահարուհի-երգահան Էլէնորա Աղամեանի, որոնք Գահիրէ եկած էին զբօսաշրջիկային խումբով մը և Գահիրէի սովետ դեսպանատան հայ անձնակազմին և դեսպանին բարեհաճ կարգադրութեամբ կարելի եղած է շաբաթ մը աւելի զանոնք ունենալ մեր մէջ:

Հանդիսավար ընկ. Ն. Պալաեան բեմ հրաւիրեց երկու արուեստագէտները։

Փրոֆ. Գուրգէն Աղամեան նախքան երաժշտական յայտագրի գործադրումը՝ հռետորի յատուկ պերճախօսութեամբ ըսաւ.

— Հայրենի երգահաններուն և մշակոյթի աշխատաւորներուն կողմէ բոցաշունչ ողջո՜յն եգիպտահայ գաղութին՝ Նոյեմբեր 29ին առթիւ։

«Մենք եգիպտահայ գաղութէն պիտի բաժնուինք շատ լաւ տպաւորութիւններով։ Մենք հաստատեցինք՝ որ դուք բարձր մշակոյթի տիրացած հայրենակիցներ էք, և մեզի համար հաճոյք է ձեր առջեւ ելոյթ ունենալ»։

Ապա մօտ մէկ ու կէս ժամ հայրենի տաղանդաւոր արուեստագէտները իրենց կախարդիչ ճպոտին և ճարտար մատներուն հմայքին տակ պահեցին բոլոր ներկաները, որոնք փոխադրուեցան տարբեր երկնակամարի տակ:

Անոնք հետզհետէ նուագեցին.

— «Գարնանային» (Գուրգէն Աղամեան)

— «Սարերի հովին մեռնեմ» (Կոմիտաս)

— «Հարաւային սերենատ» (իտալական ժողովրդ. երգ. մշակում Գ. Աղամեանի)

— «Էքսփրոմփթ» (Ալ. Յարութիւնեան)

— «Էս առուն» (Հայկ. ժողովրդ. երգ, մշակ. Գ. Աղամեանի)

— «Արտաշատի Պար» (Գուրգէն Աղամեան)

— «Մեղեդի» (Էլէոնորա Աղամեան)

— «Գնչուական Մեղեդի»

— «Գոնցերդային Էթիւտ» (Գուրգէն Աղամեան)

— «Նախերգանք» (Էտուար Պաղտասարեան)

— «Գոնցերդային Էթիւտ» (Էլէոնորա Աղամեան, կատարուեցաւ ա. անգամ)

Ապա տաղանդաւոր դաշնակահարուհի Էլէոնորա Աղամեան նուագեց իր հեղինակութիւններէն «Մեղեդի»ն և Էտկար Յովհաննէսեանի «Էրեբունի»ն։

Խանդավառ ներկաները բուռն ծափերով չէին ձգեր որ հայրենի արուեստագէտները բեմէն վար իջնեն: Բայց արդէն ժամը առաւօտեան երկուքն էր:

Ընկ. Ն. Պալաեան սրահին կողմէ յուշանուէրներ յանձնեց փրոֆեսէօրին և դաշնակահարուհիին և յայտագրի պաշտօնական մասը վերջացած յայտարարեց։

Անպաշտօն բաժինը սակայն շարունակուեցաւ տակաւին մէկ ժամ, որուն ընթացքին ներկաները երգեցին ու պարեցին՝ առաջնորդութեամբ Փրոֆ. Գուրգէն Աղամեանի։

Նոյեմբեր 29ի վայել տօնակատարութիւն մը տեղի ունեցաւ Հայկական Ընթերցասրահին մէջ:

ԳՈՀԱԲԱՆԱԿԱՆ ԱՂՕԹՔ
Ս. ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ 48ՐԴ ՏԱՐԵԴԱՐՁԻՆ ԱՌԹԻՒ
ԳԱՀԻՐԷԻ Ս. ԳՐԻԳՈՐ ԼՈՒՍԱՒՈՐԻՉ ԵԿԵՂԵՑՒՈՅ ՄԷՋ

Ուրբաթ, 29 Նոյեմբեր 1968, Գահիրէի Ազգ. Առաջնորդարանն ու վարժարանները փակ էին հայրենի մեծ տօնին առթիւ։

Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչ եկեղեցիին մէջ, առաւօտեան ժամը 10ին, ի ներկայութեան Ազգ. Իշխանութեանց անդամներուն, վարժարաններու տնօրէնութեանց, ուսուցչութեանց եւ աշակերտութեանց, ինչպէս նաև մշակութային միութեանց անդամներուն և այլոց, կատարուեցաւ Գոհաբանական Աղօթք՝ Ս. Հայաստանի 48րդ տարեդարձին առթիւ։

Արարողութիւնները կատարեցին Հոգշ. Տ. Ներսէս Վրդ. Բապուճեան, Արժ. Տ. Սահակ Ա. Քհնյ. Շաքարեան և Տ. Արշամ Քհնյ. Պօզօյեան:

Այս առթիւ իմաստալից և հայրենաշունչ քարոզ մը խօսեցաւ Տէր Ներսէս Վարդապետ։

Կրօնական արարողութիւններէն ետք, Ազգային Առաջնորդարանի մէջ տեղի ունեցաւ հիւրասիրական հանդիպում մը հոգեւոր հայրերուն, Գաւառ. Քաղաքական Ժողովի անդամներուն և հայրենի արուեստագէտներ ջութակահար—երգահան Գուրգէն Աղամեանի եւ դաշնակահարուհի—երգահան Էլէոնորա Աղամեանի միջեւ։

ԼԻԲԱՆԱՆ

Տ Ի Ր Ա Ն Ի Ն Ի

Խոր ցաւով տեղեկացանք կրթական յայտնի մշակ, խմբագիր եւ ազգային սիրուած գործիչ ՎԵՐ. ՏԻԳՐԱՆ Ճ. ԽՐԼՈՐԵԱՆԻ մահը, որ տեղի ունեցած է Շաբաթ, 23 Նոյեմբեր 1968, Պէյրութի իր տան մէջ։

Յուղարկաւորութիւնը համազգային շուքով կատարուած է Երկուշաբթի, 25 Նոյեմբեր 1968, կէսօրէ ետք ժամը 2·30ին, Հայ Աւետ. Ս. Եկեղեցւոյ մէջ:

Այս տխուր առթիւ «Ջահակիր» իր զգածուած ցաւակցութիւնները կը յայտնէ հանգուցեալի հարազատներուն եւ պարագաներուն։

ԵՐԵՒԱՆ

Հ Ո Գ Ե Հ Ա Ն Գ Ի Ս Տ

Կիրակի, 17 Նոյեմբեր 1968, Ս. Էջմիածնի տաճարին մէջ տեղի ունեցաւ հոգեհանգստեան պաշտօն՝ Եռոյց հանգուցեալ ՀՐԱՉ ԳԱԼԸՆԵԱՆԻ հոգւոյն: Արարողութիւնը կատարեց կրօնական մեծ դաս մը եւ անոր մասնակցեցաւ Մայր Տաճարի երգչախումբը։

Հոգեհանգստեան պաշտօնին ներկայ էին հարազատներ եւ բարեկամներու ու ծանօթներու հոծ բազմութիւն մը։

ՏԱՂԱՆԴԱՒՈՐ ԴԱՇՆԱԿԱՀԱՐՈՒՀԻ–ԵՐԳԱՀԱՆ

★ ԷԼԷՈՆՈՐԱ ԱԴԱՄԵԱՆ ★

Գահիրէի հայ գաղութը շաբաթէ մը ի վեր կ'ապրի խանդավառ եւ տօնական մթնոլորտի մը մէջ: Մայր Հայրենիքէն եկած երկու տաղանդաւոր արուեստագէտներ, իրենց հմայիչ նուագով պահ մը յագուրդ տուին մեր հայրենակարօտ հոգիներուն, որուն համար մեծապէս շնորհակալ ենք նախ՝ Հայաստանի ժողովրդական արթիստ Թաւջութակահար-երգահան Փրոֆ. Գուրգէն Ադամեանին, դաշնակահարուհի-երգահան Էլէոնորա Ադամեանին և Գահիրէի Սովետ դեսպանատան, որուն կարգադրութեամբ կրցանք աւելի երկար վայելել մեր տաղանդաւոր հարազատներուն բարձր և հպարտացուցիչ արուեստը:

տաւոր դասուն պատկանող ընտանիքի մը մէջ: Անոր ծնողները սիրող-երաժիշտներ էին:

Անոնք շուտով կը նկատեն փոքրիկն Էլէոնորայի երաժշտական հակումները և այդ ուղղութեամբ կը մղեն զայն:

Էլէոնորա չորս տարեկանին արդէն որոշ երգեր կը հանէր դաշնամուրին վրայ: Անոր հօրեղբայրը զինք կը տանի դաշնամուրի դասատու Օլկա Բաբասեանի մօտ, որ զարմանք կը յայտնէ փոքրիկին վառ տուեալներուն համար: Բայց Էլէոնորայի հասակը թոյլ չէր տար որ ան ընդունուէր որպէս աշակերտուհի:

Երկու տարի ետք, վեց տարեկանին ան կը սկսի դասերու՝ Փրոֆ. Օլկա Բաբասեանի կողմէ:

Էլէոնորա Ադամեան անոր երախտագիտութեամբ կը յիշէ իր ուսուցիչը, որ մեծ դեր խաղցած է, դպրոցական շրջանին, զինք քաջալերելով եւ իրեն ջամբելով երաժշտական գիտելիքներ:

Այդ դպրոցական տարիներու ընթացքին՝ Էլէոնորա ունեցած է բազմաթիւ ելոյթներ: Տակաւին 10 տարեկանին՝ արդէն ի յայտ կուգան իր մօտ ստեղծագործական տուեալներ, որոնց սակայն անուշադիր կը գտնուին թէ՛ ինք, եւ թէ՛ իր ծնողները: Այդ պատճառաւ ան չի գրաւուիր ստեղծագործութեամբ, այլ զարկ կուտայ կատարողական արուեստին:

1950 թուականին կ'աւարտէ Երաժշտական տասնամեակը եւ կ'ընդունուի Կոմիտասի անուան Պետ. Երաժշտանոցը՝ դաշնամուրային բաժնի Փրոֆ. Գէթի Մալխասեանի դասարանը:

Ուսանողական տարիներուն իսկ ան ունեցած է բազմաթիւ ելոյթներ թէ՛ Հայաստանի եւ թէ՛ միութենական այլ հանրապետութիւններուն մէջ:

Տակաւին չորրորդ դասընթացքին Էլէոնորա կը հրաւիրուի աշխատանքի երաժշտանոցին մէջ:

Ուսանողական տարիներուն, կատարողական արուեստի զարգացման մէջ մեծ դեր կ'ունենայ Պետ. Երաժշտանոցի Փրոֆ. Գէթի Մալխասեանը, որ մինչեւ այսօր ալ բազմաթիւ զատերը կը պատրաստէ հանրապետութեան համար:

ԴԱՇՆԱԿԱՀԱՐՈՒՀԻ-ԵՐԳԱՀԱՆ ԷԼԷՈՆՈՐԱ ԱԴԱՄԵԱՆ

Այս առթիւ, պիտի ուզէինք մեր ընթերցողներուն ներկայացնել դաշնակահարուհի-երգահան Էլէոնորա Ադամեանի կենսագրական գիծերը:

* * *

Ան ծնած է Երեւանի մէջ 1932ի Սեպտեմբեր 10ին, աշխատաւոր դասուն պատկանող ընտանիքի մը մէջ:

«Տաղանդաւոր երախաներու խումբ»ին մաս կազմելով:

Երկու տարի ետք՝ Էլէոնորան կ'ընդունուի Չայքովսկիի անուան երաժշտական տասնամեակը, և առաջին իսկ տարիէն կը մասնակցի դասարանային համերգներուն՝ կազմակերպուած

1955 թուականին՝ Էլէոնորա Ադամեան գերազանց յաջողութեամբ կ'աւարտէ երաժշտանոցը:

(Շար. տես էջ 4)

ՄԱՍՆԱՒՈՐ «ՋԱՀԱԿԻՐ»ԻՆ

ՏԵՍԱԿՑՈՒԹԻՒՆ ՄԸ

ՍԱՐԳԻՍ ԳՐԻԳՈՐԵԱՆԻ ՀԵՏ

–Բեմադրիչ՝ «Հօգը որ կը մեռնի» (Ռընէ Գալեն) թատերգութեան–

Սոյն տեսակցութիւն—զրոյցը՝ որ տեղի ունեցաւ մեր եւ լիբանանահայ երիտասարդ արուեստագէտ Սարգիս Գրիգորեանի հետ, շատ ջերմիկ մթնոլորտի մը մէջ, իր շահեկանութեան համար կը ներկայացնենք մեր ընթերցողներուն՝ հարց պատասխանի ձեւին տակ:

Հ. Հետաքրքրութիւնը արուեստի հանդէպ ե՞րբ եւ ի՞նչպէս ծնաւ ձեր մէջ:

Պ. Փոքր հասակէս, երբ տակաւին նախակրթարանի աշակերտ էի, մանաւանդ մտած մը կը զգայի մէջս հանդէպ այն բոլոր շարժումներուն, որոնք

ՍԱՐԳԻՍ ԳՐԻԳՈՐԵԱՆ

գեղարուեստի աշխարհին կը պատկանէին: Այն հոգեվիճակը որ կ'ունենայի այդ տարիքին՝ երբ երաժշտական կտոր մը կ'ունկնդրէի, կամ երբ դպրոցական տրամախօսութեանց ներկայ կ'ըլլայի, և կամ երբ նկարներ կը մտնէի գծագրական տետրակի մէջ, այդ հոգեվիճակները ուրեմն ո՛չ կրնայի բացատրել (եօթը տարեկան էի) և ո՛չ ալ շուրջիններս կրնային կըռահել: Դպրոցական հետեւեալ յուշը լաւագէս կուտայ՝ վերոյիշեալ հոգեվիճակներէն մէկուն յստակ պատկերը:

Պէյրութի Ռուբինեան Ազգային Վարժարանի աշակերտ էի (առաջին կարգի աշակերտ): Հինգերորդ կարգի աշակերտները տրամախօսութիւն մը կը պատրաստէին ամավերջի հանդէսին համար, որուն մէջ ես ալ փոքր դեր մը ունէի: Բայց ես այնքան մեծ ոգեւորութեամբ մը հետեւէի փորձերուն՝ որ արդէն բոլորին դեր, երբ գոց գիտէի, և վարէն դիտած պահուս ամէն մէկուն դերը զատ–զատ կը խաղայի իրենց հետ:

Որքա՜ն կը փափաքէի տարիքով մեծ ըլլալ և այդ կտորին մէջ հերոսի դերով բարձրանալ:

Հանդէսի օրը մեծ անակնկալ մը պատահեցաւ: «Տրամային հերոս»ը հիւանդացաւ: Ուսուցիչները իրարանցու՛ի մէջ էին. ինչպէս կրնային կարգադրել այս հարցը. արդէն վերջին օրն էր. ինչպէս կարելի էր նորի մը սորվեցնել այդքան երկար դեր մը մէկ օրուան մէջ...: Հարցը լուծուած էր... Այդ օրուան հանդէսին, ե՛ս խաղացի հերոսին դերը և արդէն փափաքս իրականացած էր:

Ուրեմն, հետաքրքրութիւնը արուեստի հանդէպ ես սկսայ ըզգալ իմ մէջ հոգեվիճակներու երեւումով, փոքր տարիքէս սկսած, մասնաւորաբար բեմարուեստի ըննագաւառէն ներս:

Հ. Գեղարուեստի միւս ճիւղերուն հանդէպ մասնաւոր հետաքրքրութիւն մը ունի՞ք:

Պ. Արուեստը սիրողի մը համար գեղարուեստի բոլոր կալուածները հետաքրքրական են ու սիրելի հաւասարապէս, բայց անշուշտ մէկուն մէջ աւելի խորունկ հասկացողութիւն կարելի է ունենալ քան միւսին:

Թատրոնին վերը, զիս խորապէս կը հետաքրքրէ նկարչութիւնը, իմ իսկ «Hobby» երաժշտութիւնը:

Հ. Ի՞նչ եղած է ձեր թատերական առաջին գործը:

Պ. Իմ թատերական առաջին գործս եղաւ, Փրանսական գրականութենէն թարգմանութիւն մը, Ռընէ Գալեէն «Հօգը որ կը մեռնի» կտորը:

Սոյն թատերական ձեռնարկը կազմակերպուած էր Սահակեան Երկրորդական Միութեան կողմէ, և թատերասէրներէն կը մասնակցէին խումբ մը Սահակեանցի սիրողներ:

Ուրեմն իմ թատերական առաջին գործը ներկայացուցի 1968ի Ապրիլին, Սահակեան Սրահին մէջ: Հոս պարտք կը զգամ ճշմարտութիւն մը խոստովանիլ. Բեմադրելու համար հանդէպ ունեցած իմ ծրագիրներուս ու բաղձանքին մեծապէս զարկ տուած է ու քաջալերած՝ Սահակեան վարժարանի անխոնջ տնօրէն Պր. Բ. Ժամկոչեանը, այդ մեծ մարդը:

Ան, կարծես բռնած իմ ձեռքէս, ներս մտցուց զիս բեմադրիչի կալուածներէն և ճիշդ ալ այդ պատճառաւ ես իմ առաջին գործը ուզեցի ներկայացնել Սահակեան Սրահին մէջ:

Հ. Ի՞նչ պիտի ըլլայ յառաջիկայ տարուան թատերական գործունէութիւնը:

Պ. Ծրագրած եմ նոյն թատերախումբով և յաւելեալ ուժերով 1969ի կէսերուն ներկայացնել շուէտացի հռչակաւոր բեմադրիչ Ինկմար Պերկմանի և նոյնպէս Շուէտացի մեծ գրագիտուհի Ուլլա Ինաքսոնի թատերական մէկ գործը՝ «Կոյսը»:

Մեծ հիացմունք ունիմ Պերկմանի բեմադրական ճաշակին վրայ:

Հ. Ինչո՞ւ այս կտորը ընտրեցիք:

Պ. Ամէն բանէ առաջ անշուշտ բեմադրիչը պէտք է հազորդական դարձած ըլլայ կտորի նիւթին հետ, որպէսզի կարենայ իր ճաշակին ճիշդ դրոշմը տալ գործին վրայ:

Կարծ ըսած՝ պէտք է ինքն ալ հաւասարապէս բաժնած ըլլայ կտորին մէջ արտայայտուած մտքերը: Հակառակը կրնայ պատահիլ: Կարելի է որեւէ նիւթ բեմադրել: Բայց երբեք կարելի չէ, արուեստի բացարձակ հարազատութիւն տալ այդ երկրո՛րդ տեսակի գործերուն:

«ԿՈՅՍ»Ը կտորին նիւթը մեծապէս խօսած է իմ սրտիս իր բարիի ու չարի, արդարի ու անարդարի, սեւի ու ճերմակի հակասութիւններովը և առաւել՝ աւանդապաշտ ժողովուրդներու հոգեկան հարստութիւնները արտայայտող իր կառոյցովը:

Հ. Եթէ պատեհութիւնը ունենայիք Ֆիլմարուեստի հետեւելու, ո՞ր պիտի նախընտրէիք՝ թատրոնը թէ սինեմա:

Հ. Երկուքն ալ՝ Հակառակ քաջ համոզուած ըլլալումս՝ թէ բեմադրական արուեստը բարձրութեան ու հարազատութեան նոյն

(Շար. տես էջ 5)

ՆԱՄԱԿ ՀԱՅՐԵՆԻՔԷՆ

Մեր բազմամեայ աշխատակիցը՝ Պր. Խորէն Տէտէեան, մեր տրամադրութեան տակ դրած է Երեւանէն ստացած նամակ մը, գրուած իբրեւ զբօսաշրջիկ Փարիզէն Հայաստան այցելած իր զարմիկին, Պր. Վահրամ Ասլանեանի կողմէ: Պր. Ասլանեանի հայրը եղբօրորդին էր Պոլսոյ Սեփան փաշա Ասլանեանի եւ պետական նախարարապետ: Պր. Վահրամ Ասլանեան երեք ամիս մնացած է Երեւան, իր եղբօր տունը: Եղբայրը՝ Հենրիկ Ասլանեան, 1927ին Հայաստան ներգաղթած է Սելանիկէն եւ այդ թուականէն ասդին դերասանական ասպարէզին նետուած է: Անոր կինը՝ Մանիա Ասլանեան դերուհի է, իսկ դուստրը ռուսական բեմի դերասանուհի է: Կը հրատարակենք այդ նամակը պահելով լեզուն: Ջ.

Երեւան Նոյ. 5, 1968

Սիրելի Զարմիկս,

Օգոստոս 5էն ի վեր կը գտնուինք Երեւան, ուր արեւուն տակ նայիր նայիր կ'այրինք: Այս գիշեր անձրեւ եկաւ և օդը քիչ մը զովացաւ: Եղբօրս կնոջը կողմը բազմանդամ են և լաւ դիրքի տէր: Կուգան կ'երթան, մեզի ճաշի կը հրաւիրեն, աջ ու ձախ պըտոյտներ, լաւ ժամանակ կ'անցընենք: Այս ամիս թատրոնները բացուեցան: Անուշ օփերան տեսանք: Գոհար Գասպարեանէն զատ Անուշ խաղցող եօթը դերասանուհիներ կան, նոյնքան ալ այր դերասաններ կան գլխաւոր դերերով: Արթիստի պակաս կայ: Սունդուկեանի անուան պետական թատրոնը շատ գեղեցիկ նորակառոյց թատրոն մըն է: Ձեր երկարեր, դուն տեղեակ ես թատերականին:

Երէկ Սարդարապատի յուշարձանը տեսնելու գացինք: Թրքական սահմանէն 7 քիլոմեթր հեռու է միայն: Արարատը մեր դէմն էր ձիւնազարդ գագաթովը: Մեզ տանողը գծագրութեան թանգարանին պաշտօնական պատկերահանն է: Բաւական նկարներ քաշեց: Շատ զբօսաշրջիկներ կան Գանատայէն քեզի հանչցող, արդէն դուն տամղալը ես: Ամերիկայէն 200 հոգինոց խումբ մը կար: Փարիզէն, Եգիպտոսէն Լիբանանէն եկին:

Երեւանը զբօսաշրջիկային քաղաք դարձած է: Ժողովուրդը չափազանց հիւրասէր է: Քէպապ ուտելէն, գինի, գոնեագ խմելէն այնքան յափրացած եմ, որ Փարիզ դարձիս պէտք է երկար ատեն ծոմ պահեմ:

Ինծի գրած էիր որ ճամբորդութիւնս մանրամասն նկարագրեմ:

Ահա՛ ուրեմն առանց բանաստեղծութեան:

Ես և կինս Վիքթորը, Փարիզէն Մոսկուա շոգեկառքով ճամբորդեցինք 46 ժամ, ննջարան վակոնով:

Մոսկուայի մէջ մէկ գիշեր մնացինք Ռոսիա նորակառոյց հսկայ պանդոկը: Մոսկուա– Երեւան սաւառնակով ճամբորդեցի՛նք, երեք ժամէն քիչ մը աւելի: Գիտե՛ս, ես գրող չեմ որ նկարագրեմ վերէն տեսածներս: Գրողներուն գիրքերը բաց և կարդա՛ Արարատ, լոյս, արցունք Ցիլան:

Մեր բոլոր ազգականներն ալ եկած էին օդանաւակայան: Մեր ազգականները, զարմիկներ եւայլն թիւով 25 հոգի, այլեւս նորակառոյց բնակարաններու մէջ տեղաւորուած են: Ունին հեռաձայն, կազ, ելեքտրականութիւն, տաք պաղ ջուր: Ես Փարիզի մէջ 25 տարի այդ գոնֆորը չունէի, գիտես, եկած և տեսած ու ապրած ես:

Այստեղ վարձքերը շահածին հինգ առ հարիւրը կը ներկայացնեն:

Այս իմ երկրորդ այցելութիւնովս հաստատեցի թէ ժողովուրդը աւելի բարւոքուած է այստեղ: Նկատեցի թէ նայլոն և բրդեղէնները սուղ են: Ուտելիքը առատ է: Պետական խանութները տասը անգամ աւելի աժան են կոլխոզներու շուկայի գիներէն: Հիմա ժողովուրդին ամենէն բարւոք ուտածը գիւղացին է: Գիներուն մասին խօսիլը տրամաբանական չէ: Օրինակ միայն գինը, ոսկորով, երկու ռուբլի է քիլոն, առանց ոսկորի երեք ռուբլի: Այսինքն երկու և երեք տոլար: Բայց քաղդատական ընելը սխալ է: Պէտք է շահը և ծախսը համեմատել: Ես Փարիզին մէջ միսին քիլոյին կը վճարեմ չորս տոլար: Ամսականս է 250 տոլար: Տանս վարձքն է ամսական 50 տոլար, եւայլն: Հայաստանի մէջ մեր ազգականներուն մէջ դերասան, դերասանուհի, ռէժիսէօրներուն համար միայն 10 ռուբլի ալ ըլլայ, կրնան դիմադրել: Իսկ ունինք ուրիշներ՝ որոնց ստացած գումարները չեն համապատասխաներ ծախսերուն: Անոնք ալ բոլոր անդամներով աշխատելով մի կերպ ռէխը կը կապեն, իրենց լեզուով: Բայց նեղ կամ լայն, ժողովուրդը ուրախ զուարթ

(Շար. տես էջ 5)

ՎՍԵՄ ԱՌԱՔԵԼՈՒԹԻՒՆ ՄԸ

ՀԱՅԵՐՈՒ ԵՒ ԱՐԱԲՆԵՐՈՒ

Բարեկամութիւնը զօրացնելու համար

Մարդոց ու ժողովուրդներու փոխ յարաբերութիւններուն մէջ չկայ աւելի բարձր զգացում, քան անկեղծ ու խոր բարեկամութիւնը: Նման բարեկամութիւն մը հիմը կը կազմէ փոխադարձ յարգանքին, խաղաղութեան ու երկրի վրայ երջանկութեան:

Ահա թէ ինչու մենք կը նկատենք, թէ արտասահմանեան երկիրներուն հետ բարեկամութեան ընկերութիւնները վսեմ ու մեծապէս պատասխանատու առաքելութիւն մը ունին. անոնց նպատակն է ժողովուրդներուն միջև խաղաղութիւնն ու բարեկամութիւնը զօրացնել:

Վերջերս, երբ Հայաստան կը գտնուէի, այդ ընկերութիւններէն մէկուն գործունէութեան ծանօթացայ: Խորհրդային և արաբական բարեկամութեան ընկերութեան հայկական մասնաճիւղը կամաւոր մասնակցութեան սկզբունքին վրայ հիմնուած կազմակերպութիւն մըն է Խորհրդային Հայաստանի մէջ, և մեծ աշխատանք կը տանի հայերուն ու արաբներուն միջև փոխադարձ հասկացողութիւնն ու գործակցութիւնը զօրացնելու համար:

Վերոյիշեալ ընկերութեան հայկական մասնաճիւղին կ'անդամակցին արաբ ժողովուրդներու բարեկամներ՝ բանաստեղծուհի Սիլվա Կապուտիկեան, նկարիչ ու քանդակագործ Արա Սարգսեան, գրողներու Միութեան քարտուղար Ստեփան Ալաջաջեան, Հայաստանի Ելեմտական նախարար Շախոյեան և ուրիշներ: Կազմակերպութեան անդամակցած են նաև բանուորներ, գիւղացիներ, ուսուցիչներ, գրողներ ու արուեստագէտներ: Անոր հաւաքական անդամներուն միջև կը գտնուին Երևանի ելեկտրական մեքենաներու շինութեան գործարանին, Լենինականի հիւսուածեղէնի գործարանին, Կիրովականի ելեկտրական ցանցին, ջրային նախարարութեան, ռատիօ—հեռուստատեսական կոմիտէին, «Սեւան» կոլտնտեսութեան, Մատենադարանի աշխատաւորները: Բոլորին անունները յիշելը երկար պիտի ըլլար:

Կազմակերպութիւնը դարձեալ կամաւորապէս մտած է արտասահմանեան երկիրներուն հետ բարեկամութեան ու մշակութային կապի Խորհրդային ընկերութիւններու Միութեան մէջ, որ 30 միլիոն անդամ կը հաշուէ:

Անկարելի է այստեղ պարզել բարեկամութեան ընկերութեան մը բազմակողմանի գործունէութիւնը: Բազմաթիւ ու բազմաձև են անոնք: Օրինակի համար, Նոր հասարակութիւն կերտող մարդուն կեանքին, անոր աշխատանքին ու ժամանցի ձևերուն ծանօթանալ ուզող արաբ ժողովուրդի փափաքին ընդառաջելով, ընկերութիւնը կը ջանայ Խորհրդային ժողովուրդին իրականացումը, անոր պատմութիւնը, երջանիկ ապագայի մը համար անոր մղած պայքարը ծանօթացնել:

Օտար բարեկամներու դիմումին ընդառաջելով, Հայաստանի բարեկամութեան ընկերութիւնը գեղարուեստական ու վաւերագրային ֆիլմեր, գիրքեր, պարբերաթերթեր կ'ուղարկէ արաբական երկիրները: Անիկա բարեկամական ու մշակութային կապեր կը պահէ Իրաքի, Սուրիոյ, Լիբանանի, Սուտանի, Ալճերիոյ, և շատ մը ուրիշ երկիրներու հետ: Անիկա յաճախակի չփումներ ունի արաբական կազմակերպութիւններու ու անձնաւորութիւններու հետ: Այս առթիւ ըսենք, թէ Խորհրդային ընկերութիւններու Միութիւնը, չփումներ ունի 133 երկիր-

ներու,— հինգ հազար արտասահմանեան ընկերութիւններու հետ:

Ժողովուրդի կեանքին, սովորութիւններուն ու աշխատանքին մասնայատկութիւնները աւելի լաւ ծանօթացնելու համար արաբներուն, հայկական ընկերութիւնը նկարչական ցուցահանդէսներ կը կազմակերպէ արաբական տարբեր երկիրներու մէջ:

Բարեկամութիւնը չփումներէ ու հասարակաց շահերէ կը ծնի: Իրարու պատմութեան, մշակոյթին, բարքերուն ծանօթացումը ժողովուրդներուն միջև բարեկամական կապերը կը սերտացնէ: Ուստի, հայկական ընկերութիւնը մեծ ջանքեր կ'ընէ արաբական երկիրներու կեանքը Հայաստանի ժողովուրդին ծանօթացնելու համար:

Հայաստանի ու արաբական երկիրներուն միջև պատուիրակութիւնները աւելցան վերջին տարիներուն: Հայ արուեստագէտներն ու մարզիկները յաճախ կ'այցելեն արաբական երկիրները: Օրինակի համար, Սունդուկեան Թատերախումբը ներկայացումներ տուաւ Սուրիոյ ու Լիբանանի մէջ: Հայկական երգի ու պարի անսամպլը ծանօթ է արաբական երկիրներուն: Եգիպտոսի, Լիբանանի մէջ խանդավառութեամբ ծափահարուեցաւ երգչուհի Գոհար Գասպարեան: Խորհրդային և արաբական բարեկամութեան ընկերութեան վարչութեան անդամներէն Նաւիմ Տագգաշ Հայաստան այցելելէ ետք իր տպաւորութիւնները հրատարակեց:

Արաբ ժողովուրդներուն կեանքը ծանօթացնելու նպատակաւ, հայկական ընկերութիւնը երեկոներ կը կազմակերպէ արաբական ազգային տօներուն առթիւ, անոնց ազատութեան ու անկախութեան պայքարի մեծ թուականներուն առթիւ: Դասախօսութիւններ ալ կը կազմակերպէ արաբական գրականութեան ու երաժշտութեան մասին: Օրինակի համար օտար ուժերու Սուրիայէն քաշուելուն օրուան առթիւ կազմակերպուեցաւ երեկոյթ մը, ուր հայ անձնաւորութիւններ իրենց համակրութիւնը յայտնեցին արաբներուն և ըսին, թէ Հայաստան միշտ իրենց կողքին պիտի մնայ՝ իսրայէլեան նախայարձակներուն դէմ իրենց մղած պայքարին մէջ: Այս երեկոյին ներկայ էին Հայաստանի բարձրագոյն վարժարաններուն արաբ ուսանողները և Սուրիոյ հիւպատոսը՝ Հաննա Պութրոս: Այս վերջինը իր ճառին մէջ բարձր գնահատեց Խորհրդային ժողովուրդին ընծայած օգնութիւնը արաբ ժողովուրդներուն:

Հայկական ընկերութեան նախաձեռնութեամբ կը կազմակերպուին համերաշխութեան միթինկներ, երեկոներ ու հանդիպումներ: Անիկա մասնաւոր բանաձևով մը պահանջեց, որ իսրայէլեան ուժերը ետ քաշուին արաբական գրաւեալ հողերէն և արդարութիւնը վերահաստատուի Մերձաւոր Արևելքի մէջ:

Երկրի վրայ խաղաղութիւն կ'ուզենք: Բայց ասոր համար պէտք է պայքարիլ բոլոր միջոցներով: Եւ այդ միջոցն ըէն մէկն է բոլոր պարկեշտ մարդոց միջև բարեկամութեան ու իրերահասկացողութեան զօրացումը: Ինչպէս ֆրանսացի մարդասէր գրող Սենթ Է. սիւփերի ըսած է՝ «Երկրի վրայ ամենամեծ պերճանքը մարդ- [illegible] սերտացնելու գործին:

Ա. ԱԼԻՇԱՆՈՎԱ

ԵՐԵՒԱՆԻ 2750-ԱՄԵԱԿԻ ՏՕՆԱԿԱՏԱՐՈՒԹԻՒՆԸ

ՊԷՅՐՈՒԹԻ ՄԷՋ

Չորեքշաբթի, 13 Նոյեմբեր, երեկոյ Սահակեան սրահին մէջ տեղի ունեցաւ ԵՐԵՒԱՆԻ 2750ամեակի փառաշուք տօնակատարութիւնը՝ կազմակերպութեամբ Ս.Տ.Մ.ի վարչութեան: Սրահը կը յորդէր հանդիսականներով. շատեր ստիպուած էին ոտքի մնալ: Ներկաներու մէջ կը տեսնուէին ժամլոյ ներկայացուցիչներ, դպրոցներու տնօրէններ, գրողներ, մտաւորականներ:

Ծիրդ որոշեալ ժամուն Սահակեանի վաստակաւոր տնօրէն՝ ընկեր Բենիամին Ժամկոչեան բացման խօսքով յայտնեց, թէ Սահակեանը իր կոչումին ծառայած պիտի ըլլար՝ եթէ սփիւռքի մէջ չարձագանգէր Երևանի տօնակատարութեան:

Բացման խօսքէն ետք վարագոյրը բացուեցաւ: Ս.Տ.Մ.ի վարչականներէն արուեստագէտ Սարգիս Գրիգորեան պատրաստած էր բեմը, որ աղօտ կերպով լուսաւորուած էր ելեկտրագէտ Կարպիս Սէքրայտարեանի ճաշակով: Սրահը խոր մթութեան մէջ կը հետեւէր սամունքող Պետրոս Սահակեանի, որ մեղմ երաժշտութեան մը ընկերակցութեամբ պատմականը կ'ընէր 2750 տարեկան քաղաքամայր Երեւանին: Ներկաները քար լռութեամբ կ'ունկնդրէին երաժշտական ու խօսքի բոլոր ելևէջները, որոնք կը ներկայացնէին Ասորեստանի և Ուրարտացիներու Արգիշտի Արքային բուռն պայքարներն ու Ծիծեռնակաբերդի բլրան ազատագրումը, որուն վրայ որոշուեցաւ կառուցանել Էրեբունը, ներկայ Երեւանը: Արքային պատգամէն յետոյ կը լսուէին մուրճի հարուածները Բիայնայի կառուցողներուն ու անոր ընկերացող շինարարութիւնը խորհրդանշող երաժշտական կտորը: Երբ Սահակեան Արգիշտի պատգամը արտասանեց. «Հոս կառուցանենք մեր փառքի քաղաքը և կոչենք զայն Էրեբունի: Իմ նիզակի տեղէն թող վեր խոյանայ երկրի լոյս մայրաքաղաքը», փառաւոր լոյս մը ողողեց պարիսպը և ժողովուրդը իրաւամբ սպասեց՝ որ Ուրարտական կառք մը ներս խոյանայ, այնքան որ բնական էր պատկերը: Էրեբունին իր հինաւուրց ճարտարապետութեամբ, կամարաձև դռներով և երկնասլաց կոթողներով դուրս կը ցայտէր ներդաշնակ գոյներու ընդմէջէն: Եւ նոյն ատեն սամունքն ու երաժշտութիւնը անզգալիօրէն Էրեբունին կը հասցնէին մեր օրերու քաղաքամայր Երեւանին և ահա լուսապատկերով մը ցուցադրուէր նոր Երեւանը՝ իր զանազան երեսներով ու Սահակեան այսպէս կը վերջացընէր իր սամունքը:

«Դարերու դէմ դարեր կերտող
Դու անսկիզբ անվախճան.
Մեր հի՛ն, մեր նո՛ր Էրեբունի
Մեր կեա՛նք, մեր փա՛ռք Երեւան»:

Մեծապէս շնորհաւորելի էր Սարգիս Գրիգորեանի սոյն գեղարուեստական պատրաստութիւնը: Լոյսի և ձայնի փոփոխութեան յաջողութեան համար կը շնորհաւորենք Պր. Կարպիս Սէքրայտարեանը:

Օրուան առաջին բանախօսն էր Փրոֆ. Գէորգ Խրլոբեան, Հայաստանի Պատմագիտութեան Ակադեմիայէն, շրջանաւարտ և Հայկազեան գոլէճի պատմափիլիսոփայութեան դասախօս, որ սիրայօժար ընդունած էր հրաւէրը:

Բանախօսութենէն յետոյ Պետրոս Սահակեան արտասանեց Արամ Արմանի «Հայաստան» կտորը, մեծ յաջողութեամբ եւ յստակ առոգանութեամբ:

Ապա բեմ հրաւիրուեցաւ երիտասարդ ու արժէքաւոր մտաւորական, յայտնի բեմախօս Գէորգ Տարօնին, տալու համար իր ականատեսի տպաւորութիւնները Երեւանեան Տօնակատարութենէն:

Ընկեր Գ. Տարօնի այսպէս սկսաւ. «Առաջին վայրկեանէն ըզգացի թէ բոլոր Երեւանը, առանց բացառութեան, նոյն զգացումով լեցուած էր և այդ զգացումը ուրախութեան, հպարտութեան զգացումն էր ոչ թէ լաց ու կոծի»: Աչքով տեսած էր թէ Երեւան խուժած են աւելի քան 200.000 հանդիսատեսներ՝ աշխարհի չորս ծագերէն և թէ բոլոր Խորհրդային հանրապետութիւններու ներկայացուցիչներն ալ հայու չափ խանդավառ էին: Պատմեց թէ Թիֆլիսաբնակ երիտասարդներ, հետերնին նկարատետր մը առած, որուն մէջ վրացական պետական պաշտօնեաներու և հայերու 2750 ըստորագրութիւն հաւաքած, քալելով եկած էին Երեւան և անոնց մէջէն Գայեանէ անուն օրիորդ մը ԱՄԲՈԽի մը կերպարանքով արտասանութիւն մը ըրաւ և տեսնելով արագիլի մը նկարը, մէկ ոտքի վրայ կեցած, ողբացեալ բանաստեղծին խօսքն արտասանեց. «Ո՛վ մարդկային արդարութիւն, ես թքել եմ քո երեսին»: Ապա պատմեց 3000 մարզիկներու կենդանի պատկերներէն, Պիոներներու յաղթական մուտքը սրահէն ներս և բազմաթիւ լեզուներով ներկաներուն Բարի Գալուստ մաղթելը: Մօտ կէս ժամ խանդավառեց սրահը: Մաղթեց որ բոլորս ալ միասնաբար կարենանք Երեւանեան փառքին արժանի դառնալ: Օրուան յայտնութիւններէն մէկն էր Օր. Զարմինէ Տիրացուեանի քնքուշ ձայնը: Ան հասարակութեան հրամցուց «Երգիր ինձ Համար»ն ու «Կռունկը», դաշնակի ընկերակցութեամբ Տիկ. Վարդուհի Նայիտա Թաթուլեանի, որ իսկապէս սքանչելի ընկերակից մըն էր ու վարպետ արուեստագէտ:

Ասմունքի հանրածանօթ վարպետ Յակոբ Կիւլլեան ազնուութեամբ ընդունելով Ս.Տ.Մ.ի հրաւէրը, «Վէրք Հայաստանի»էն հատուածներ արտասանեց: Իսկապէս վայելքի պահ մը եղաւ հասարակութեան համար:

Յայտագրի վերջաւորութեան իր խանդավառ երգերով հանդէս եկաւ ամէնուն կողմէ սիրուած երգիչ Լեւոն Գաթըրճեան, որ մէկ կտոր Սայաթ Նովայէն, որուն լաւագոյն մեկնաբաններէն է, եւ երկու Երեւանեան կտորներ հրամցուց: Նոյն արուեստագէտ դաշնակահարուհին ընկերացաւ պահովելով աւելի մեծ յաջողութիւն:

Տնօրէնը իր փակման խօսքով մասնաւոր շնորհակալութիւն յայտնեց օրուան բանախօսներուն, գեղարուեստական յայտագրին մասնակցողներուն եւ մանաւանդ հասարակութեան, որ խանդավառութեամբ ներկայ եղաւ այս ձեռնարկին:

Կը շնորհաւորենք Ս.Տ.Մ.ի վարչութիւնը եւ կը սպասենք գեղարուեստական ուրիշ ձեռնարկներու:

ԹՂԹԱԿԻՑ

ԷԼԷՕՆՈՐԱ ԱԴԱՄԵԱՆ

(Շարունակութիւն Գ. էջէն)

(Շարունակութիւն Գ. էջէն)

Նոյն տարին կ'ամուսնանայ Տոքթ. Էտուար Աւագեանի հետ: Այժմ ան մայր է երկու մանչ եւ մէկ աղջիկ զաւակներու:

Նոյ. 29ի տօնակատարութեան առթիւ, Հայկ. Ընթերցասրահի բեմին վրայ ելոյթ կ'ունենան Հայաստանի ժողովրդ. արթիստ, թաւջութակահար – երգահան Գուրգէն Ադամեան եւ դաշնակահարուհի-երգահան Էլէոնորա Ադամեան:

Այդ տարիներու ընթացքին՝ ան տուած է բազմաթիւ համերգներ, բայց ստեղծագործական արուեստը յաճախ կ'անհանգստացնէր զինք:

1962 Թուականին Մոսկուայի մէջ տեղի ունեցաւ նուագախմբային գործիքներու մրցոյթ, որուն Էլէօնորան մասնակցեցաւ որպէս նուագակցող և արժանացաւ մեծ խրախուսանքի՝ դատական կազմին կողմէ:

1963 Թուականին Հայաստանի մէջ կազմակերպուեցաւ հանրապետական մրցոյթ, ուր ան ստացաւ պսակաւորի կոչում:

Սակայն ստեղծագործական արուեստը հանգիստ չի տար իրեն և այս անգամ դարձեալ կը մտնէ երաժշտանոցի ստեղծագործական բաժինը հոս որպէս ուսուցիչ կ'ունենայ Փրոֆ. Գրիգոր Եղիազարեան:

Էլէօնորա Ադամեան երաժշտանոցի ստեղծագործական բաժնի Գ. դասարանի ուսանողուհի է այժմ և միևնոյն ժամանակ դաշնամուրի ուսուցչուհի: Սակայն ստեղծագործական աշխատանքին հետ ան կուտայ բազմաթիւ համերգներ թէ՛ Հայաստանի և թէ՛ միութեան տարբեր քաղաքներուն մէջ:

Վերջերս այցելած է նաև Թունուզ և Լիպիա և ապա եկած է Եգիպտոս:

Մենք, Գահիրէի մէջ առիթը ունեցանք ոչ միայն ներկայ գտնուելու Էլէօնորա Ադամեանի կատարողական արուեստին՝ այլ մեծ հաճոյքով ունկնդրեցինք անոր ստեղծագործական արուեստին պատկանող յաջող նմոյշները:

Էլէօնորա Ադամեան տաղանդաւոր դաշնակահարուհի է եւ շնորհալի երգահան: Ան տակաւին երիտասարդ է և իր դիմաց ունի փայլուն ապագայ մը:

Նորանոր նուաճումներ կը մաղթենք անոր:

Զ. Գ.

742

ՄԻԱՑԵԱԼ ՆԱՀԱՆԳՆԵՐ

ԴԵՐԱՍԱՆՆԵՐ ԵՂԻՇԷ ԵՒ ԳՈՀԱՐ ՑԱՐՈՒԹԻ ԲԵՄԱԿԱՆ ԳՈՐԾՈՒՆԷՈՒԹԵԱՆՑ ՅԻՍՆԱՄԵԱԿԸ

Լոս Անճելըսի մէջ կազմուած է յանձնախումբ մը՝ տօնելու նշանաւոր դերասաններ Եղիշէ և Գոհար Ցարութի բեմական բեղուն գործունէութեան յիսնամեայ յոբելեանը։

Եղիշէ և Գոհար Ցարութ իրենց բեմական ասպարէզը սկսած են 1920ական թուականներուն, Կովկասի մէջ։ Գործած են Հայաստան, Պոլիս, Պալքանեան երկիրներ, Իզմիր, Ֆրանսա, Անգլիա, Պելճիքա, Եգիպտոս, ապա վերջնականապէս հաստատուած են Միացեալ Նահանգներ։ Այս երկրի և Գանատայի հայաշատ քաղաքներուն մէջ տուած են բազմաթիւ ներկայացումներ, վառ պահելով հայ Բեմը։

Յոբելինական հանդիսութիւնը տեղի պիտի ունենայ Յունուար 26, 1969ին, Ուիլշըր Իպել Թատերասրահին մէջ։

ՀԱՄԱՌՕՏ ԿԵՆՍԱԳՐԱԿԱՆՆԵՐԸ

ԵՂԻՇԷ ՑԱՐՈՒԹ ծնած է Շուշի, Ղարաբաղ։ Դպրոցական կեանք — Շուշուայ բեմական, Ներսէսեան — Թիֆլիս, Էջմիածնի Գէորգեան ճեմարան, Փոլիթեքնիքում — Թիֆլիս։ Դերասանական ասպարէզ — 1918ին Ամօ Խարազեանի խմբի մէջ. 1919ին Թիֆլիսի Արթիստական խմբի մէջ եւ 1921էն ի վեր Անդրանիկ Թատերախմբի անդամ։ Մասնակցած Ց. Աբելեանի հետ — Իզմիր, Եգիպտոս, Ֆրանսա, Անգլիա եւ Ամերիկա։ Շրջած Պոլիս, Պուլկարիա, Ռումանիա եւ ամբողջ Միացեալ Նահանգները։ Հաստատուած Քալիֆորնիա։ Ամուսնացած դերասանուհի Գոհար Անդրանիկի հետ 1923ին, Փարիզ։ Երկու աղջիկ զաւակներ — Մագդա եւ Աստա։ Մագդան բեմի, շարժանկարի եւ հեռատեսիլի դերասանուհի։ Աստան բալեի պարուհի, Մետրոպոլիտեն Օփերայում չորս տարի։ Երկար տարիներ սեփականատէր Եար — Օմար ճաշարանի, Հոլիվուտի մէջ։ 1966ին այցելեց Հայաստան, հանդիպեց իր պետական եւ բեմի ընկերներին, պատրաստեց շարժանկար Հայաստանի գեղատեսիլ վայրերի եւ առաջին անգամ ըլլալով ցուցադրեց ամերիկեան հեռատեսիլի վրայ, միամսեակ հայկական շրջանակներում, արժանանալով մեծ գնահատանքների։ Պատրաստւում է կրկին այցելել հայրենիք՝ իր Յոբելեանից յետոյ եւ պատրաստել նոր շարժանկար։ Դուստրը, Մագդան, հրաւիրուած է պետական մշակոյթի ընկերութեան եւ Սփիւռքահայութեան հետ Մշակութային Կոմիտէի կողմից 4—6 ամսով կատարելագործելու իր արուեստը եւ մասնակցելու մի քանի ելոյթներով հայկական բեմին եւ հեռատեսիլին։

ԳՈՀԱՐ ԱՆԴՐԱՆԻԿ ՑԱՐՈՒԹ, ծնած է Թիֆլիս, 1901ին։ Դպրոցական կեանք — Թիֆլիսի Երրորդ Կանացի Գիմնազիան, ապա Բժշկական Համալսարան մինչեւ 1921։ «Անդրանիկ» Թատերախմբի անդամ 1921էն մինչեւ այսօր։ Փոքր տարիքից խաղացած Տիկ. Սիրանոյշի, Պետրոսեանի, Ց. Աբելեանի հետ։ Ապա մասնակցած է «Անդրանիկ» Թատերախմբի բոլոր ներկայացումներին, արտասահմանի բոլոր գաղութներում։ Սիրած դերերն են, բեմական պարուհի, *Ամալեան՝ Էնժենի և քարաբերդի* բաժնեկցում։ Այցելած է Հայաստան երկու անգամ, 1962ին եւ 1966ին իր ամուսնոյն եւ դստեր Մագդայի հետ։

ՏԵՍԱԿՑՈՒԹԻՒՆ ՄԸ ՍԱՐԳԻՍ ԳՐԻԳՈՐԵԱՆԻ ՀԵՏ

(Շարունակութիւն Գ. էջէն)

ստորագրը կ'ենթադրէ թէ' բեմի և թէ' պաստառի վրայ, և դեռ, բեմադրական մեծարժէք մը արուեստի գործ կոչելու համար, նոյն անկեղծ յաջողութիւնը պէտք է պատկերացնէ երկուքն ալ։

Հ. Ինչպէ՞ս պայմանաւորել Հայաստանի Սունդուկեան թատերախումբի ելոյթները։

Պ. Սունդուկեան թատերախումբի նուաճած բարձունքները բեմադրութեան մարզին ներս, ամէն մէկ հայու սիրտը հպարտութեամբ լեցնող անուրանալի իրականութիւն մըն էր։ Թէև մեր գաղութը ունի որակաւոր թատերասէրներ, բայց Սունդուկեանի այցելութիւնը Լիբանան մեծապէս նպաստեց «ժողովուրդներուն մօտ» արուեստի բարձր հասկացողութիւն մը մշակելու, և ժողովուրդի համար ալ այդ ներկայացումները եղան շարժառիթ հոգեկան ներշնչման։

Հ. Արուեստի Դիտուբեան ճամբով որեւէ դասընթացքի հետեւա՞ծ էք։

Պ. Արուեստի որեւէ մարզի մէջ մասնաւոր դասընթացքի մը չեմ հետեւած, բայց ինքնաշխատութիւնն ու ուսումնասիրութիւնները մեծապէս օգնած են ինծի։ Բայց մտադրած եմ դասընթացքներու հետեւիլ։

Հ. Տեղին է հարցնել՝ թէ երբ առիթը ներկայանար կ'ուզէի՞ք հայրենիք մեկնիլ կատարելագործելու համար ձեր բեմադրական արուեստը։

Պ. Անշուշտ, պիտի նախընտրէի հայրենիքի մէջ կատարելագործել արուեստը՝ քան թէ տարբեր երկիրներու մէջ։

Հ. Ի՞նչ են ձեր ապագայ ծրագիրները։

Պ. Կազմակերպել իմ անդրանիկ նկարչական ցուցահանդէսը և Պերկմանի «Կոյսը»ը փիէսին բեմադրութիւնը։

ԱԼՊԷՐ ՄԻՆԱՍԵԱՆ

Պէյրութ

ՆԱՄԱԿ ՀԱՅՐԵՆԻՔԷՆ

(Շարունակութիւն Գ. էջէն)

է: «Աման քանի մը ֆրանք մէկ քով դնենք վաղուան համար» չեն ըսեր։ Անոնք աւելի ներկային վրայ կը խօսին քան վաղուան վրայ։ Գործը, լաւ, միջակ, ինչ որ ալ ըլլայ, ապահովուած է, այս ժողովուրդը շոմ[illegible] բառուածէն Գործադուլ ֆ[illegible] լսած անոնց համար։

Մշակութային երեւոյթը մանաւանդ այն է՝ թէ թերթերը կ'անհետանան, մինչ կան երկիրներ՝ ուր լաւ կը փոխարկուի թերթի....։ Իմ կարծիքով ներկայ Հայաստանը 48 տարուան մէջ չէ որ հասած է յառաջդիմութեան, այլ 15 տարուան մէջ։ 1939-45ի պատերազմը ուշացուցած էր մեր յառաջդիմութիւնը։ Այնուհետեւ Սթալինեան փորձանքը կար։ Գրեթէ 15 տարիէ ի վեր է որ Հայաստանը սկսած է թափով և անարգել վերակառուցուիլ։

Մինչ արտասահմանի մէջ քիչ մը թերահաւատութիւն ունինք Հայաստանի ապահովութեան առընչութեամբ, մինչ Հայաստանի ժողովուրդը ինքնավստահ է։ Հայ բանուոր մը կ'ըսէր ինծի.

— Ընկե՛ր, մենք երկու միլիոն չենք էլի՛, մենք երկու հարիւր միլիոն ենք, թէ որ այդ երկու հարիւր միլիոնը փուլ գայ, մենք էլ կը գանք, բայց դա հաւանական չի»։

Երեք ամսուան ընթացքին հանդիպումներ ունեցայ ամէն խաւէ հայրենակիցներու հետ։ Բարեբախտաբար երեւոյթները աւելի զուարճալի էին քան ողբերգական։ Այսպէս, կան հայրենակիցներ — որոնք այնպէս կը կարծեն թէ Միացեալ Նահանգներու և Գանատայի մէջ կարելի է ծառերէն տոլար փրցնել։ Բացատրեցի թէ այդ երկիրներու ձայնասփիւռի մեկնաբանողները կը խօսէին իմ այդ կողմերը գտնուած միջոցիս և կ'ըսէին. «Ժողովուրդը պէտք է գիտնայ թէ ո՞ւր կ'երթան իր վճարած տուրքերը, նկատելով որ տոլարը դժուար կը շահուի»։ Հայաստանցիներէն շատերուն համար հայ զբօսաշրջիկը մէ՛կ երկրէ կուգայ. կը հարցնէին. «Հայրենակի՛ց, Ամերիկայի՞ց էք գալիս»։

Ամերիկահայ զբօսաշրջիկ մը խնդիր ունեցած էր շուկան կոլխոզի մը հետ և կը գանգատէր ըսելով. «Թէրպիէսը՛զ»։ Ուրիշ զբօսաշրջիկ մը ոտքերը քիչ մը աւելի երկարած էր տեղ մը՝ ուր հարկ էր կարճեցնել... կ'ըսէին.

— Զլինի թէ ամերիկացի լինի...

Ամերիկահայ տարեց զբօսաշրջիկներու աչքէն արցունք կը կաթէ Երեւանի մէջ։

Կը լսուին հետեւեալ արտայայտութիւնները. «Ո՜ էս էն խասա՞ւն է ախպէ՛ր, էս Ամերիկայի մեր գեղն էլ անցաւ»։

Մինչ 25էն 50 տարեկան Ամերիկահայերուն մէջ հանդիպեցանք անձերու՝ որոնք 1600էն զատ գտնուած Ամերիկան իր լայնքով երկայնքով կը բաղդատեն 50 տարի առաջ պարսկական գիւղի նմանող Հայաստանին հետ։ Գալով մեր արտասահմանին, մենք 50 տարի է իրարու հետ կը կռուինք, իսկ Հայաստանի ժողովուրդը իր թշնամիներուն հետ կռուեցաւ։

Ես այցելած եմ Գանատա և Միացեալ Նահանգներ։ Կ'ապրիմ Փարիզ 45 տարիէ ի վեր։ Հայածին ֆրանսահպատակ մըն եմ. Այդ երկիրները նմանցուցած եմ թոմպուլիկ, աղուոր, չիք պէպէքի մը և ծունկերուս վրայ առած շոյած եմ զայն։ Իսկ Հայաստանը նմանցուցած եմ իմ պէպէքիս, խմեր կիւզելի զաւկիս, որ կուրծքիս վրայ սեղմած եմ միշտ։

Ծունկերուս վրայ խաղացող պէպէքներս շատ են, իսկ կուրծքիս վրայ սեղմածս մէկ հատիկ է։

Զարմիկդ՝

ՎԱՀՐԱՄ

ԳԱՀԻՐԷԻ Ս. ԳՐԻԳՈՐ ԼՈՒՍԱՒՈՐԻՉ ԵԿԵՂԵՑԻՈՅ ՕԾՄԱՆ 40-ԱՄԵԱԿԻ ՀԱՆԴԻՍՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ԲԱՐՁՐ ՀՈՎԱՆԱՒՈՐՈՒԹԵԱՄԲ

Ն.Ս.Օ.Տ.Տ. ՎԱԶԳԷՆ Ա.Ի

ՍՐԲԱԶՆԱԳՈՅՆ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍ ԱՄԵՆԱՅՆ ՀԱՅՈՑ

ՆԱԽԱԳԱՀՈՒԹԵԱՄԲ

ԱՐԺ. Տ. ՍԱՀԱԿ Ա. ՔՀՆՅ. ՇԱՔԱՐԵԱՆԻ

Առաջնորդական Փոխանորդ Գահիրէի Հայոց

ՆԱԽԱՁԵՌՆՈՒԹԵԱՄԲ

ԳԱՀԻՐԷԻ ԱԶԳԱՅԻՆ ԻՇԽԱՆՈՒԹԵԱՆ

ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹԵԱՄԲ

Ե.Գ.Մ. ՀՈԳԱԲԱՐՁՈՒԹԵԱՆ

ԳՈՐԾԱԴՐՈՒԹԵԱՄԲ

ԵԿԵՂԵՑԻՈՅ ՏԻԿՆԱՆՑ ՅԱՆՁՆԱԽՈՒՄԲԻՆ ԵՒ ԳԱՀԻՐԷԻ ՀԱՅ ՄՇԱԿՈՒԹԱՅԻՆ ԲՈԼՈՐ ՄԻՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՒՆ

Կիրակի, 8 Դեկտեմբեր 1968, առաւօտուն

Հանդիսաւոր Ս. Պատարագ և Հոգեհանգստեան պաշտօն եկեղեցաշէն բարերար ԳՐԻԳՈՐ ԵՂԻԱՑԵԱՆԻ յիշատակին, ինչպէս նաև բոլոր անոնց՝ որոնք ծառայած են եկեղեցիին։

Նոյն օրը, յաւարտ Ս. Պատարագի, Եկեղեցւոյ շրջափակին մէջ, ԳՐԻԳՈՐ ԵՂԻԱՑԵԱՆԻ կիսանդրիին առջև յարգանքի արտայայտութիւն։

Հինգշաբթի, 12 Դեկտեմբեր 1968, երեկոյեան ժամը 9ին

ԱՌԱՋՆՈՐԴԱՐԱՆԻ ԴԱՀԼԻՃԻՆ ՄԷՋ

ՀԱՅ ԵԿԵՂԵՑ. ԵՐԳԻՆ ՆՈՒԻՐՈՒԱԾ ԵՐԵԿՈՅԹ

ԿԸ ԴԱՍԱԽՕՍԷ ՄՕ. ԵԴՈՒԱՐԴ ՅԱԿՈԲԵԱՆ

Ծայտագրին իրենց մասնակցութիւնը կը բերեն ՇՆՈՐՀԱԼԻ երգչախումբի մենակատարները։ Այս առթիւ տեղի կ'ունենայ նաև լուսապատկերներու ցուցադրութիւն։

Կիրակի, 15 Դեկտեմբեր 1968, երեկոյեան ժամը 6.30ին

Ս. ԳՐԻԳՈՐ ԼՈՒՍԱՒՈՐԻՉ ԵԿԵՂԵՑԻՈՅ ՄԷՋ

ՏԵՂԻ Կ'ՈՒՆԵՆԱՅ

ՍՐԲԱԶԱՆ ՀԱՄԵՐԳ

Մասնակցութեամբ ՇՆՈՐՀԱԼԻ և ԵԳԻՊՏԱՀԱՅ ԵՐԳՉԱԽՈՒՄԲԵՐՈՒՆ, ղեկավարութեամբ ՄՕ. ԵԴՈՒԱՐԴ ՅԱԿՈԲԵԱՆԻ։

Համերգէն ետք Առաջնորդարանին Դահլիճին մէջ Ցուցադրութիւն Հայաստանեայց Եկեղեցւոյ ծիսական հանդերձներու, գիրքերու եւ այլ առարկաներու։

Այս բոլոր հանդիսութիւններուն Հայ ժողովուրդը սիրով հրաւիրուած է։

Ե.Գ.Մ. ՀՈԳԱԲԱՐՁՈՒԹԻՒՆ

ՋԵԿՈՅՑ

« ԿԵԴՐՈՆԱԿԱՆՑԻՆԵՐՈՒ ՕՐ »

Սիրելի Կեդրոնականցի,

Ասկէ առաջ որոշ ընդհատումներով ձեռնարկուած էր Կեդրոնականցիները ի մի հաւաքել որոշ թուականի մը՝ Կեդրոնական վարժարանի երդիքին տակ։

Զանազան պատճառներով, ցարդ կարելի չէր եղած տեւականացնել այս գեղեցիկ ձեռնարկը, որ քանի մը տարի գործադրուելէ ետք լքուած էր։

Արդ, ներկայիս Կեդրոնական Սանուցի նախաձեռնութեամբ, որոշուած է վերստին վերակենդանացնել այս գաղափարը՝ անոր տալով աւելի ընդհանրական բնոյթ բոլոր Կեդրոնականցիներու համար, ըլլան անոնք Իսթանպուլաբնակ կամ տարածուած ի սփիւռս աշխարհի։

Այս կարգի գաղափարները իրենց խորքին մէջ կը կրեն զգացական բնոյթ։ Շեշտելու և շօշափելի ձև տալու համար այս գաղափարին, կը խորհուի անոր տալ խորհրդանշական, այսինքն արարողական ձիմ մը, որ պիտի յենու միահամուռ արտայայտութեան մը վրայ։

Մեկնելով այս տեսակէտէն՝ խորհուած է հաստատել «Բաժակի պահ»մը, որ տրուած օրուան մը, տրուած ժամուն տեղի պիտի ունենայ, թէ՛ Իսթանպուլի և թէ՛ սփիւռքի մէջ" հոն ուր Կեդրոնականցի մը գտնուի։

Այդ պահը՝ որ արտայայտութիւնը պիտի ըլլայ Կեդրոնականցիներու հոգեկցութեան, խորհրդանշական պատարագն է՝ նուիրուած Կեդրոնականցիներուն իրենց սրտի ու մտքի օրրանին։

Այս առաջադրութեամբ՝ աշխարհի չորս ծագերուն սփռուած Կեդրոնականցիներն ալ ընդգրկող «Կեդրոնականցիներու Օր»ուան մը մէջ, Բաժակի Պահ հռչակուած կը յայտարարենք ամէն տարուոյ Դեկտեմբերի Բ. Կիրակին, յետ միջօրէի ճիշդ ժամը 13.30ը՝ իրենց գտնուած վայրին տեղական ժամով։

Հետեւաբար, այս տարի Դեկտ. 8ին և նոյն ժամուն բոլոր նախկին Կեդրոնականցիները — ուր որ ալ գտնուին — հաւաքաբար կամ անհատապէս խորհրդանշական բաժակ պէտք է բարձրացնեն, Կեդրոնականի և անոր մեծ ընտանիքին ի պատիւ։

ԿԱԶՄԱԿԵՐՊԻՉ ՄԱՐՄԻՆ

ՋԱՀԱԿԻՐ
ԱԶԳԱՅԻՆ ԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐԱՅԻՆ ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹ
5 ԴԵԿՏԵՄ. 1968

ՀԵԼԻՈՊՈԼՍՈՅ ԿՈԿԱՆԵԱՆ ՍՐԱՀԻՆ ՄԷՋ

Ընդունելութիւն - Թէյասեղան

Ի ՊԱՏԻՒ ԼԻԲԱՆԱՆԱՀԱՅ ՀԱՍԱՐԱԿԱԿԱՆ ԳՈՐԾԻՉ

ՄԷԹՐ ՀՐԱՉ ՍԵԴՐԱԿԵԱՆԻ

Անցեալ Կիրակի, 1 Դեկտ. 1968, կ.ե. ժամը 7.30ին, Հելիոպոլսոյ Կոկանեան Սրահին մէջ տեղի ունեցաւ թէյասեղան-ընդունելութիւն մը՝ հիւրաբար քաղաքըս գտնուող լիբանանահայ ազգ. գործիչ Մէթր Հրաչ Սեդրակեանի ի պատիւ։

Այս ընդունելութեան յայտագրին իրենց լայն մասնակցութիւնը բերին հայրենի տաղանդաւոր զոյգ արուեստագէտներ՝ Փրոֆ. Գուրգէն Ադամեան ու Էլէոնորա Ադամեանը։

Գահիրէի Առաջնորդական Փոխանորդ Արժ. Տ. Սահակ Ա. Քհնյ. Շաքարեանի, Ազգային Իշխանութեանց ներկայացուցիչներէն բացի, իրենց ներկայութեամբը օրուան փայլը աւելցուցին Գահիրէի Սովետ Դեսպանատան հայ ներկայացուցիչներ՝ ՊՊ. Պօղոս Ակոբով, Սերկէյ Առաքելեան և Տէր և Տիկին Գարոյր Թալալեան։

Հոծ բազմութիւն մը եկած էր միաժամանակ պատուելու լիբանանահայ հիւրն ու այս առթիւ անգամ եւս ունկնդրելու մեր հայրենի արուեստագէտները։

Ընդունելութեան բացումը կատարեց Կոկանեան Սրահի Ատենապետ Պր. Ալ. Սարուխան, որ ներկայացնելէ ետք օրուան յարգելի հիւրը, ներկաներէն խնդրեց՝ որ մէկ վայրկեանի լռութեամբ յարգեն սրահի հիմնադիր անդամներէն, երկարամեայ ատենապետ և ծանօթ հասարակական գործիչ ողբ. Համբարձում Գարայեանի յիշատակը։ Ապա յաջորդաբար բեմ հրաւիրեց յայտագրին իրենց մասնակցութիւնը բերող գաղութիս սիրուած արուեստագէտներէն Տիկիններ Զապէլ Ուշտունին, Նատիա Գուլթնուեանը, Նուարդ Մեսրոպեանը, Մանուշ Զոփուրեանը ինչպէս նաև նոր սերունդէն Մարօ Սագայեանը, Վազգէն Թապաքեանը, Գրիգոր Ճանճիկեանը, որոնք իրենց երգով, նուագով և արտասանութեամբ ելոյթ ունեցան և արժանացան ծափահարութեանց։ Երգերուն դաշնամուրով ընկերակցեցաւ Պր. Տիգրան Ճերահեան։

Օրուան հիւր՝ Մէթր Հրաչ Սեդրակեան հրաւիրուեցաւ իր խօսքը ընելու ներկայ հասարակութեան։

Ան իր գոհունակութիւնը յայտնեց՝ որ եգիպտահայ գաղութը ինչպէս անցեալին, այսօր ալ կը գտնուի պատուաբեր դիրքի վրայ եւ խօսեցաւ սփիւռքահայ իրականութեան մէջ անոր կատարած օգտաշատ դերին շուրջ։

Յայտագրին բ. մասին բացումը կատարեց Մօ. Եդուարդ Յակոբեան, հրաւիրեալներուն մանրամասնօրէն ներկայացնելով հայրենի երկու հիւր արուեստագէտները՝ Փրոֆ. Գուրգէն Ադամեանն ու Էլէոնորա Ադամեանը։

Ապա մեր սիրելի արուեստագէտները գործադրեցին խիստ յաջող յայտագիր մը՝ մեծապէս ոգեւորելով ներկաները։ Տաղանդաւոր թաւջութակահարը իր նուագածութենէն բացի, ներկաները խանդավառեց հայրենասիրական իր վառ զգացումներուն արտայայտութիւններովը և կոչ ըրաւ՝ որ սփիւռքի մէջ հայութիւնը ամէն ջանք ի գործ դնէ պահպանելու իր դիմագիծն ու զօրավիգ կանգնի մայր հայրենիքին։

Այս ելեկտրականացած մթնոլորտին մէջ, գաղութիս ծանօթ հայրենասէր Սուլթանեան ընտանիքին պետը՝ Պր. Օննիկ Սուլթանեան մեր արուեստագէտներուն նուիրեց թանկարժէք յուշանուէրներ։ Նաև յուշանուէրներ տրուեցան Կոկանեան Սրահի կողմէ, ինչպէս նաև Գահիրէի մշակութային երեք կազմակերպութեանց (Կոկանեան Սրահ, Հայ Գեղ. Միութիւն և Հայկական Ընթերցասրահ) անունով։

Այս ընդունելութիւնը տեւեց մինչև կէս գիշեր։

Մէթր Հրաչ Սեդրակեան 12 օրեր մնալէ ետք ԱՄՀ (Գահիրէ և Աղեքսանդրիա), Երեքշաբթի, 3 Դեկտեմբեր, վերադարձաւ Պէյրութ։

ՕՐ. ՍՕՆԱ ՄԱՆՃԸԼԸՔԵԱՆ
ՊՐ. ԱՐԹՕ ՄԻՍՔՃԵԱՆ

խօսնցեալք

Աղեքսանդրիա 30-1.-68

Մեր ջերմ շնորհաւորութիւնները խօսնցեալ զոյգին, ինչպէս նաև ընտանեկան բոլոր պարագաներուն։

ԺԱՄԱՆՈՒՄ

Կիրակի, 1 Դեկտ. 1968, առաւօտեան ժամը 11ին Գահիրէի Միջազգային օդանաւակայան ժամանեց գաղութիս սիրուած անձնաւորութիւններէն և Գահիրէի Պատկ. Թեմական Ժողովի Բ. Ատենապետ Պր. Օննիկ Ալեքսանեան, որ մօտ չորս ամիս հրջագայութեան ելած էր։

Բարի գալուստ կը մաղթենք մեր սիրելի բարեկամին։

ՆՈՒԻՐԱՏՈՒՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

(ԵԳԻՊՏԱԿԱՆ ԴԱՀԵԿԱՆՈՎ)

«ՋԱՀԱԿԻՐ»ԻՆ

Ողբ. Դեղձանիկ Լիւլոզեանի մահուան առթիւ, վասն ցաւակցութեան կը նուիրեն.

Տէր և Տիկ. Վարդան Յարութիւնեան և զաւակունք	100
Տէր և Տիկ. Սիմոն Սամսոնեան և դուստրը (Ամերիկա)	100

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԸՆԹԵՐՑԱՍՐԱՀԻՆ

Նոյեմբեր 29ի հանդիսութեան առթիւ և առ ի գնահատութիւն ստացած ենք հետեւեալ նուիրատուութիւնները.

Տէր և Տիկ. Արթօ Պըլըքտանեան	1000
Տիար Ռուբէն Գազազեան	500
Տէր և Տիկ. Յակոբ Ժամկոչեան	500
Տիար Օննիկ Սուլթանեան և որդիք	500
Տէր և Տիկ. Ժիլպէռ Յովակիմեան	400
Տէր և Տիկ. Յակոբ Համբիկեան	200
» » Բենեամին Մամուրեան	200
Տիար Արմենակ Էլպէկեան	200
Տէր և Տիկ. Երուանդ Հացունի	100
Տիկ. Շաքէ Ալեքսանեան	100

Տէր եւ Տիկ. Վաղինակ Մարտիրոսեան 100 ե.գ. կը նուիրեն Ընկեր Հայկ Օհաննէսեանի ապաքինման ուրախ առթիւ։

Նոյն ուրախ առթիւ՝ Տիկին Ագնիւ Հիւսիսեան (Հելուան) կը նուիրէ 100 ե.գ.։

ԳԱՀԻՐԷԻ ՍՈՎ. ՄՇԱԿՈՒԹԱՅԻՆ ԿԵԴՐՈՆԻՆ ՄԷՋ

(Շարունակութիւն Ա. էջէն)

տալիս է աւելի շատ արտադրանք, քան 1913ի ամբողջ ընթացքին։

«Այս յաջողութիւնները հնարաւոր դարձան շնորհիւ այն բանի, որ Հայաստանը դարձաւ սովետական և սովետ ժողովրդների եղբայրական ընտանիքում կառուցեց սոցիալիզմ։

«Այժմ նոյնիսկ սոցիալիզմի ամենաոխերիմ թշնամիները ստիպուած են խոստովանել, որ սոցիալիզմը՝ դա ամենաառաջադիմական հասարակարգն է, որը ժողովուրդներին տալիս է խաղաղութիւն և երջանկութիւն, ապահովութիւն, բարեկեցութիւն և արագ առաջխաղացում։ Այս բանի վառ օրինակն է Հայկական Սովետական Սոցիալիստական Հանրապետութիւնը։

«Սիրելի հայրենակից եր,

«Մենք հաւաքուել ենք այստեղ, որպէս զի հանդիսաւոր իրադրութեան մէջ ձեզ հետ միասին տօնենք Սովետական Հայաստանի 48ամեակը։

«Դուք հանդիսանում էք մեր ժողովրդի մի մասը, ապրում էք նրա խոհերով ու զգացմունքներով, հրճուում էք նրա յաջողութիւններով ու յաղթանակներով։

«Ուստի թոյլ տուէք շնորհաւորել ձեզ՝ մեր ընդհանուր տօնի առթիւ և ցանկանալ ձեզ նորանոր յաջողութիւններ և երջանկութիւն»։

Ընկ. Պօղոս Ակոբով ապա խօսքը տուաւ ընկ. Սերկէյ Առաքելեանին, որ հոյակապ ճառ մը խօսեցաւ (որ ամբողջութեամբ պիտի հրատարակենք մեր յաջորդ թիւով) ու իր խօսքերը վերջացուց արաբերէն լեզու ով՝ յայտնելով հայ ժողովուրդի երախտագիտական զգացումները հանդէպ արաբ եղբայր ժողովուրդներուն և պետութեանց, որոնք սիրով իրենց երկրին մէջ հիւրընկալեցին և ասպնջականութիւն շնորհեցին Եղեռնէն փրկուած հայ ժողովուրդի զաւակներուն։

Ան շեշտը դրաւ այն բանի վրայ՝ որ մեր հայրենիքի տօնը հանդիսաւորապէս կը նշուի ԱՄՀի մէջ և ի մասնաւորի Սովետ Մշակութային Կեդրոնին մէջ, շնորհիւ եգիպտական յեղափոխութեան յաղթանակին և անոր առաջնորդ Նախագահ Կամալ Ապտէլ Նասէրի իրապաշտ քաղաքականութեան։

Ընկ. Սերկէյ Առաքելեանի այս պատմական ճառը ողջունուեցաւ բուռն ծափահարութիւններով։

Կարճ դադարէ մը ետք՝ գործադրուեցաւ յայտագրին բ. մասը, որ ամբողջութեամբ կատարեցին մեր հայրենի անուանի զոյգ արուեստագէտները՝ թաւջութակահար-երգահան Գուրգէն Ադամեանն ու դաշնակահարուհի-երգահան Էլէոնորա Ադամեանը։

Անոնք մեծ և ճարտար կատարողականութեամբ գործադրեցին դժուարին և ճոխ յայտագիր մը բաղկացած հայ, ռուս, դասական այլ երգահաններու, ինչպէս նաև իրենց իսկ ստեղծագործութիւններէն։ Խանդավառութիւնը եղաւ աննախընթաց։ Որոտընդոստ ծափերու մէջ հայ արուեստագէտներուն յանձնուեցան ծաղկեփունջեր։

Հանդէսի վերջաւորութեան ժողովուրդը բեմ բարձրացաւ, ջերմօրէն ողջունելու մեր տաղանդաւոր հայրենակիցները ու անոնց մաղթելու նորանոր յաջողութիւններ։

ՉԱՀԱԿԻՐ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐԱՅԻՆ ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹ

چاهاكير
جريدة أسبوعية
ص.ب ٢١١١ بالقاهرة ج.ع.م. - ت ٩١٥٠١٣
صاحبة الامتياز: السيدة عايدة سيرد بيان (بالايان)

TCHAHAKIR
HEBDOMADAIRE ARMENIEN
B.P. 2111 Le Caire (R.A.U.) · Tél.915013
Adresse Télégraphique. TCHAHAKIR, Cairo
Rédacteur en chef; SARKIS BALAYAN

Արտօնատէր — ԱՅՏԱ ՍԵՐՈՎԲԵԱՆ
Սեփականատէր խմբագիր — ՍԱՐԳԻՍ ՊԱԼԱԵԱՆ

Հիմնուած 1948ին
Տպաքանակ 3000

ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ ԹԻՒ 258 — ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 12 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 1968 | ՀԱՏԸ ԶԵՌՔԷ 2,5 Եգ. Դհկ. կամ 25 Լիբ. Դհկ. | عدد رقم ٢٥٨ — الخميس ١٢ ديسمبر ١٩٦٨

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՊԱՏՄԱԳԷՏՆԵՐԸ

ԱՐԱԲԱԿԱՆ ԱՐԵՒԵԼՔԸ Կ'ՈՒՍՈՒՄՆԱՍԻՐԵՆ

Մէկը ըսած է, թէ գիրքերը գաղափարներու նաւեր են, որոնք ժամանակի ալիքներուն ընդմէջէն կը նաւարկեն և իրենց թանկագին բեռը զգուշութեամբ կը տանին մէկ սերունդէն միւսը:

Այս խօսքերը ակամայ կը մտաբերես, երբ Երևանի Մեսրոպ Մաշտոցի անուան հին ձեռագրերու Հիմնարկին՝ Մատենադարանին երևութականօրէն հանդիսաւոր ու խստադէմ պազալթաշէն տաճարին կամարներէն ներս կը մտնես:

Մատենադարանը հիմնուած է 5րդ դարուն՝ որպէս հին ձեռագրերու պահեստատուն և միայն հիմա է, որ այդպիսի ձեռագրերու ուսումնասիրման ու պահպանման խոշոր կեդրոն մը դարձած է: Այստեղ է, որ հայ գիտականները կ'ուսումնասիրեն Հայաստանի ու Անդրկովկասի, ինչպէս նաև Մերձաւոր Արևելքի պատմութիւնը:

Այս թանկագին պահեստատունը ունի 5-19րդ դարերէն եկած աւելի քան 12.000 հայկական ձեռագիրներ, այսինքն այնքան՝ որքան կը պարունակեն Երուսաղէմի, Վենետիկի, Պէյրութի, Վիեննայի, Փարիզի ու Լոնտոնի թանգարաններն ու գրադարանները միասին առած: Ասկէ զատ, Մատենադարանը ունի նաև 1500 արաբերէն, պարսկերէն, յունարէն ու այլ լեզուներով ձեռագիրներ:

Մատենադարանին մէջ կը պահուին զանազան դարերու հայ պատմագիրներուն, տարեգիրներուն ու փիլիսոփաներուն գործերը, որոնց ամենահիններն են՝ Եզնիկ Կողբացիի ու Դաւիթ Անյաղթի գործերը, որոնք 5րդ դարու հեղինակներ են: Կարելի է այնտեղ գտնել գիտութեան բոլոր ճիւղերուն, յատկապէս բժշկութեան վերաբերեալ ձեռագիրներ: Արդարև, արդէն 4րդ դարուն, Հայաստանի մէջ գոյութիւն ունէին առաջին հիւանդանոցներն ու բորոտանոցները: Միջնադարու աւելի քան 100 բանաստեղծներուն գրութիւնները, ի մէջ այլոց Նարեկացիի, Շնորհալիի ու Երզնկացիի անման գլուխ—գործոցները տեղ գտած են այնտեղ:

Նոյնպէս Մատենադարանին մէջ է, որ հայ գիտականները կը թարգմանեն հնադարու ու միջնադարու մեծ գիտականներուն ու իմաստասէրներուն այն գործերը, որոնց բնագիրները կորսուած են: Անոնցմէ են, օրինակի համար, Եւսեբի Կեսարացիի «Քրոնիկոն»ը, յոյն փիլիսոփայ Զենոնի «Բնութեան մասին» գրութիւնը, Փ. Աղեքսանդրի շատ մը գործերը և ուրիշ գործեր, որոնք ներկայիս գիտութեան տրամադրութեան տակ կը դրուին շնորհիւ անոնց թարգմանութեան (գրաբարէն):

Այս հետազօտական կեդրոնը հայ գիտականներուն կարելիութիւն կուտայ, որ արաբ իմաստասէրներու գործերը ուսումնասիրեն, ինչպէս Ապուլֆարաճայի, Ար Ռազիի, Եպու Ալի Իպն Սինայի գործերը:

Պէտք է ըսել, թէ Հայաստանի մէջ մեծ կարևորութիւն կ'ընծայուի Մերձաւոր ու Միջին Արևելքի ուսումնասիրութեան: Հայկական ԽՍՀի Գիտութիւններու Ակադեմիայի արևելագիտական բաժինը այցելելու առիթն ունեցայ: Գիտական-քարտուղար Շ. Մկոյեան պարզեց այն խնդիրները, որոնք այն բաժինին առջև դրուած են, ինչպէս նաև գիտա-հետազօտութիւններուն առած ուղղութիւնը: Շ. Մկոյեան ի մէջ այլոց ըսաւ.

— Մեր բաժնին գիտականները կ'ուսումնասիրեն Թուրքիոյ, Իրանի, արաբական երկիրներուն ու քիւրտերուն մշակոյթներէ շահագրգռող խնդիրները: Հայ գիտականներուն աշխատութիւնները այս կամ այն չափով կը ցոլացնեն Մերձաւոր ու Միջին Արևելքի պատմութիւնը հին եգիպտոսէն սկսեալ մինչև այժմու հրատապ խնդիրները: Պէտք է նշել, թէ գիտական աշխատութիւնները հետզհետէ աւելի մեծ տեղ կը վերապահեն երրան պատմական, նոյնպէս նաև մշակոյթային, լեզուաբանական ու պատմագրական խնդիրներուն:

Մեր գիտականներուն վերոյիշեալ գործերը կարելիութիւն կուտան, որ գաղափար մը կազմենք զիրենք շահագրգռող հարցերու շարքին մասին:

Մեծ տեղ կը տրուի քիւրտերու մշակոյթին ուսումնասիրութեան, որովհետև անոնց խնդիրները 18րդ դարէն ի վեր կը շահագրգռեն Հայաստանը: Հայ ականաւոր գիտականներ ու գրողներ շատոնց ի վեր կը զբաղին այս խնդիրներուն ուսումնասիրութեամբ: Արդէն 19րդ դարու քառասունական տարիներուն Խաչատուր Աբովեան «Կովկաս» հանդէսին մէջ լոյս ընծայեց «Քիւրտերը» վերնագրով մասնաւոր յօդուած մը: 20րդ դարուն, Յակոբ Ղազարեան և ծանօթ արևելագէտ Յովսէփ Օրբելի իրենց նպաստը բերին քիւրտերու մշակոյթին խոր ուսումնասիրութեան:

(Շարունակութիւնը տես էջ 5)

ԳԵՐԱՇՆՈՐՀ
Տ. ՍԻՈՆ ԱՐՔ. ՄԱՆՈՒԿԵԱՆ
Կաթողիկոսական Պատուիրակ
Եգիպտոսի, Սուտանի
եւ Եթովպիոյ

ՃԵՌԱԳԻՐ ԱՄԵՆԱՅՆ ՀԱՅՈՑ ՎԵՀԱՓԱՌ ՀԱՅՐԱՊԵՏԷՆ

ՍԻՈՆ ԱՐՔ. ՄԱՆՈՒԿԵԱՆ

ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԱԿԱՆ ՊԱՏՈՒԻՐԱԿ

Էջմիածին, 4 Դեկտեմբեր 1968

Արժանապատիւ
Տ. Սահակ Ա. Քհնյ. Շաքարեան
Առաջնորդական Փոխանորդ Հայոց
Գահիրէ

Սիոն Արքեպիսկոպոս Մանուկեանը Կաթողիկոսական Պատուիրակ նշանակեցինք մեր Եգիպտոսի, Հաբէշիստանի և Սուտանի թեմերուն և հաւատացեալ ժողովուրդին:

Մանուկեան Սրբազան Եգիպտոս պիտի հասնի Դեկտեմբերի վերջը, պիտի բերէ մեր օրհնութիւնները հայ եկեղեցւոյ հաւատացեալներուն, Ա.Մ.Հ.-ի ազնիւ ժողովուրդին և կառավարութեան:

Պիտի ստանաք մեր պաշտօնական կոնդակը:

ՎԱԶԳԷՆ Ա.
ԿԱԹՈՂԻԿՈՍ ԱՄԵՆԱՅՆ ՀԱՅՈՑ

ՀԱՅՐԵՆԻ ԱՐՈՒԵՍՏԱԳԷՏՆԵՐՈՒՆ

ՎԵՐՋԻՆ ԵԼՈՅԹՆԵՐԸ ԳԱՀԻՐԷԻ ՄԷՋ

Եգիպտահայութիւնը մեծապէս խանդավառուած հայրենի արուեստագէտներ թաւ. ջութակահար-երգահան Փրոֆ. Գուրգէն Ադամեանի և դաշնակահարուհի-երգահան Էլէոնորա Ադամեանի աննախընթաց ելոյթներէն, կրկին անգամ փափաք յայտնեց որ անոնց մեկնումի թուականը յետաձգուի:

Ընդառաջելով այս խնդրանքին, Գահիրէի Սովետական դեսպանատան հայ անձնակազմը, մեր

Թաւջութակահար-երգահան
ՓՐՈՖ. ԳՈՒՐԳԷՆ ԱԴԱՄԵԱՆ
(Լուսանկարը սիրայօժար պատրաստուած՝ արուեստագէտ-լուսանկարիչ Անդրօ Վարժապետեանի կողմէ)

սիրելիներուն առիթը տուաւ, որ մի քանի օրեր եւս մնալով սփիւռքի իրենց հայրենակիցներուն մօտ, դարձեալ իրենց ելոյթներով ոգեւորեն բոլորը:

Ու Հինգշաբթի, 5 Դեկտեմբեր, Նուպարեան Ազգ. Վարժարանի «Պըլըքտանեան Սրահ»ին մէջ, ի ներկայութեան հոծ թիւով հայրենակիցներու, անոնք գործադրեցին նոր յայտագիր մը և արժանացան բոլորին խանդավառ ծափահարութեանց և ծաղկեփունջերու:

Նախքան յայտագրին գործադրութիւնը, Մօ. Եդուարդ Ցակոբեան հանդիսականներուն ծանօթացուց մեր զոյգ արուեստագէտներն ու իրենց գործերը:

Համերգէն ետք, ի պատիւ մեր սիրելի արուեստագէտներուն, Հայ Գեղ. Միութեան սրահին մէջ տեղի ունեցաւ հրաժեշտի ընդունելութիւն մը, որուն ներկայ գտնուեցան Ազգային Իշխանութեանց եւ մշակութային միութեանց ներկայացուցիչներ եւ հոծ թիւով հայրենակիցներ:

Ընդունելութեան ընթացքին տոնակատարուեցաւ Փրոֆ. Գուրգէն Ադամեանի ծննդեան տարեդարձը եւ եղան բարեմաղթութիւններ երջանիկ կեանքի եւ նորանոր յաջողութեանց համար:

Երեկոյթի վերջաւորութեան, ընդառաջելով բոլորին խնդրանքին, մեր արուեստագէտները նուագեցին երկու կտորներ, որոնց աւարտին յոտընկայս ունկնդրուեցաւ Էտկար Յովհաննէսեանի «Երեւան» ձօներգը, որ այնքան ճարտարօրէն եւ զգացումով մենակատարեց դաշնակահարուհի Էլէոնորա Ադամեանը:

Նախորդ երեկոյեան, 4 Դեկտեմբեր, մեր զոյգ արուեստագէտները խիստ յաջող համերգ մը տուած էին Գահիրէի Սովետական

(Շար. տես էջ 2)

ՄՆԱՔ ԲԱՐՈՎ ԵՒ ՇՆՈՐՀԱԿԱԼՈՒԹԵԱՆ ԽՕՍՔ

Եգիպտոսէն մեր մեկնումին առիթով Էլէոնորայի և իմ կողմանից խնդրում եմ որ «Ջահակիր»ի միջոցաւ մեր ջերմագին ողջոյնները և սրտագին շնորհակալութիւնները յայտնէք եգիպտահայութեանը ու արաբ ժողովուրդին, որոնք մեր ԱՄՀ շրջագայութեան ընթացքին մեծ յարգանք ու սէր ցուցաբերեցին մեր արուեստին ու մեզ հանդէպ ու քաջալերեցին մեր ելոյթներին:

Մասնաւոր շնորհակալութիւններ ունենք նաև Գահիրէի Սովետ Դեսպանատանը, որը սիրով ընդառաջեց եգիպտահայերու բաղձանքին ու ԱՄՀ մեր այցելութիւնը երկարաձգելու արտօնութեամբ, առիթը տուեց մեզ աւելի մօտէն ճանաչելու այն հայրենասէր հայ զանգուածը, որը կ'ապրի ապանջական Եգիպտոսի մէջ և որի սիրտը կը տրոփէ հայրենիքով և հայրենի ժողովուրդով:

Կը մաղթենք բոլորին երջանկութիւն և յաջողութիւն, ու նոր տարուան սեմին կ'անենք բոլորին մեր սրտագին բարեմաղթութիւնները:

Մենք կը բաժնուենք ձեզանից անմոռանալի յիշատակներով եւ կրկին տեսութեան բաղձալի յոյսերով:

Թաւջութակահար—երգահան
Ս. Հայաստանի ժողովրդական արթիստ
ԳՈՒՐԳԷՆ ԱԴԱՄԵԱՆ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔ

Ամենայն Հայոց Վեհափառ Հայրապետը Յանձնախումբ մը կազմեց քննելու համար Երուսաղէմի Ձեռագիրներուն պարագան

ՀԱՂՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ամենայն Հայոց Վեհափառ Հայրապետը, ընդառաջելով Երուսաղէմի Հայոց Ամենապատիւ Պատրիարքի առաջադրանքին, կազմեց յատուկ մի յանձնաժողով՝ բաղկացած հետեւեալ անձնաւորութիւններից՝ Գերշ. Տ. Սերովբէ Արք. Մանուկեան՝ Նախագահ, Գերշ. Տ. Սիոն Արք. Մանուկեան, Տ. Տատուր Տատուրեան, Տ. Ռիչարտ Գրիկորի, Տ. Սեդրակ Քարեան և Ճարտ. Միքայէլ Մազմանեան, որի առաքելութիւնը պիտի լինի.

ա. Քննել Երուսաղէմի Սրբոց Յակոբեանց վանքի Գանձատնից անյայտացած ու 1967 թ. վերադարձուած ձեռագիրների պարագան և եզրակացութիւնները հաղորդել Ամենայն Հայոց Հայրապետին.

բ. Երուսաղէմի Պատրիարքական իշխանութեան ու միաբանութեան գործակցութեամբ կատարել ստուգումը և ցուցակագրումը նոյն Գանձատան և առհասարակ վանքապատկան բոլոր ձեռագրերի և պատմական ու գեղարուեստական արժէք ներկայացնող շարժական իրերի, արդիւնքի մասին զեկուցելով Ամենայն Հայոց Հայրապետին:

Ս. Էջմիածին — ԴԻՒԱՆ ՄԱՅՐ ԱԹՈՌՈՅ

20 Նոյեմբեր, 1968 թ.

ԱՄՆ-Ի ՄԷՋ

«ԵՐԵՒԱՆԻ 2750-ԱՄԵԱԿ»Ի Դ. ՀԱՆԴԻՍՈՒԹԻՒՆԸ

Գահիրէի Հայկական Ընկերցասրահի, «Ջահակիր»ի եւ Աղեքսանդրիոյ «Տիգրան Երկաթ»ի կազմակերպած հանդիսութիւններէն ետք, չորրորդ անգամ ըլլալով տօնակատարուեցաւ «Երեւանի 2750ամեակ»ը, Զորեքշաբթի 4 Դեկտեմբերին, այս անգամ կազմակերպուած Հայ Գեղ. Միութեան եւ Կոկանեան Սրահի կողմէ, «Թէքէեան» սրահին մէջ։

Օրուան նախագահն էր Գահիրէի Պատկ. Թեմական Ժողովի ատենապետ Պր. Յովհ. Քեհեայեան։

Ներկայ էին Ազգային Իշխանութեանց եւ զանազան մշակութային միութեանց անդամներ եւ հոծ թիւով հրաւիրեալներ։

Հանդիսութեան բացումը կատարեց Հայ Գեղ. Միութեան վարչական Պր. Յակոբ Համբիկեան։

Ապա վարագոյրը բացուեցաւ ու բեմին վրայ երեւաց գեղեցիկ խորհրդապատկեր մը, յղացուած եւ գործադրուած ծանօթ նկարիչ արուեստագէտ Պր. Աշոտ Զօրեանի կողմէ: Գործադրուեցաւ պատշաճ յայտագիր, որուն ընթացքին ելոյթ ունեցան Օր. Աշխէն Մէթէմէտեան (դաշնակ), Օր. Վարդուհի Թօրիկեան (ընթերցում), Պր. Կարպիս Եազըճեան (մեներգ), Տիկին Նատիա Գուլթուեան (դաշնակ), Տիկ. Մանուշ Զոփուրեան (արտասանութիւն) և Օր. Մարօ Սագայեան (մեներգ)։

Այս հանդիսութեան հրաւիրուած էր բանախօսելու Գահիրէի Սովետ Դեսպանատան կցորդ Պարոյր Թալալեան։ Յարգելի բանախօսը մէկ ժամէ աւելի խօսեցաւ «Էրեբունի»ի հիմնադրութեան, անոր պատմութեան, վերջին պեղումներու առթիւ յայտնաբերուած պատմական կարեւոր տուեալներու, ինչպէս նաեւ ներկայ արեւաշող Երեւանի մասին: Հայ ժողովուրդի պատմութեան եւ ի մասնաւորի բոլորիս սիրելի մայրաքաղաք Երեւանի մասին կատարուած այս խիստ հետաքրքրական և օգտակար դասախօսութիւնը մեծապէս գնահատուեցաւ բոլոր ներկաներէն, որոնք իրենց բուռն ծափահարութիւններով արտայայտեցին իրենց գոհունակութիւնը։

Կարճ դադարէ մը ետք, մոգական լապտերով ընկերակցութեամբ ձայնագրուած խօսքերու և նուագի, ցուցադրուեցան բազմաթիւ նկարներ պատմական և արդի Երեւանէն:

Յայտագրի վերջաւորութեան՝ սրահ ժամանեցին հայրենի զոյգ արուեստագէտները՝ Փրոֆ. Գուրգէն Ադամեանն ու Էլէոնորա Ադամեանը, որոնք ընդառաջելով ներկաներու փափաքին, սիրայօժար գործադրեցին գեղեցիկ յայտագիր մը, այսպէսով սփիւռքի մէջ ալ իրենց բաժինը բերելով «Երեւանի 2750ամեակ»ի տօնակատարութեանց:

Ու հանդիսականները մեկնեցան խանդավառուած և գոհունակ սրտով, իրենց հետ տանելով հայրենի վառ զգացումներ։

ՍՈՒՐԻԱ

ՀԱՅՐԵՆԻ ՀԻՒՐԵՐ ԴԱՄԱՍԿՈՍԻ ՄԷՋ

24 Նոյեմբեր 1968, սովետ զբօսաշրջիկներու խումբի մը հետ Պաղտատէն Դամասկոս ժամանեցին «Հայրենիքի Ձայն» շաբաթաթերթի խմբագիր Ընկ. Կամօ Վարդանեան և Երևանի բժշկական հիմնարկի դասախօս Ընկ. Կարապետ Դեղձունեան։

Հիւրերը Դամասկոսի օդանաւակայանին մէջ դիմաւորուեցան Դամասկահայ գաղութի կազմակերպութիւններու ներկայացուցիչներուն կողմէ։

Իրենց Դամասկոս կեցութեան շրջանին՝ հայրենի հիւրերը այցելեցին հայկական վարժարանները և մտերմիկ հանդիպումներ ունեցան դասատուներուն և ուսանողութեան հետ։ Այցելեցին նաև քաղաքին տեսարժան վայրերը:

Նոյեմբերի 26ի երեկոյեան, ի պատիւ հիւրերուն, Հայ Մարմնամարզական Միութեան (Հ.Մ.Մ.) ղեկավարութիւնը կազմակերպած էր ճաշկերոյթ մը, որուն իրենց մասնակցութիւնը բերին շուրջ 200 հրաւիրեալներ։

Հանդիսութեան կը նախագահէր Սուրիական Հայրենիքի Պաշտպանութեան Գերագոյն Կոմիտէի անդամ, Սուրիահայ Յառաջդիմական Ճակատի ղեկավար և Դամասկոսի Ազգ. Ճեմարանի Տնօրէն Ընկ. Տիրան Ակինեան։

Ճաշկերոյթի ընթացքին ելոյթ ունեցան յարգելի հիւրերը և պատմեցին հայրենիքի արձանագրած նուաճումներուն մասին։ Գործադրուեցաւ գեղարուեստական ընտիր յայտագիր մը։

Հանդիպման վերջաւորութեան խօսք առաւ Ընկ. Ակինեան և բաժակ բարձրացուց հայ և արաբ ժողովուրդներու եղբայրակցութեան և Ս. Հայաստանի մէջ խորհրդային կարգերու հաստատման 48րդ տարեդարձին ի պատիւ։

Նոյեմբերի 27ի առաւօտեան հիւրերը մեկնեցան Հալէպ։

ԹՂԹԱԿԻՑ

ՊԱՐՍԿԱՍՏԱՆ

ԱՐԱՄ ԽԱՉԱՏՐԵԱՆ ՄԵԾ ՅԱՋՈՂՈՒԹԻՒՆ ՇԱՀԵՑԱՒ ԹԵՀՐԱՆԻ ՄԷՋ

Թեհրանի առաջին Թատրոնի տարեդարձին առթիւ կազմակերպուած փառատօնը կը շարունակուի տեղւոյն «Րուտաք» օփերայի և պալէի Թատրոնին մէջ։ Անուանի երաժշտագէտներ և Թատերական ու երաժշտական խումբեր այս առիթով համախմբուած են Իրանի մայրաքաղաքին մէջ։

Սովետական Միութիւնը այս փառատօնին ներկայացուած է Մոսկուայի ֆիլհարմոնիայի նուագախումբին կողմէ՝ Եուրի Տէմիրքանովի ղեկավարութեամբ: Նուագախումբին հետ Թեհրան եկած է նաև միջազգային չափանիշով հայազգի արուեստագէտ Արամ Խաչատրեան։

Առաջին համերգի յաջողութիւնը գլած անցած է ամենէն լաւատես քննադատներուն իսկ նախատեսութիւնները։ Համերգը վերջ գտաւ ուշ գիշերին, մինչ ժողովուրդը վերացած՝ չէր ձգեր որ երաժիշտները մեկնին և փակուի բեմը։

Թեհրանի բոլոր Թերթերը մեծ վերնագիրներով արձագանգ եղած են երաժշտական այս մեծ ելոյթին և անվերապահօրէն գնահատած սովետական նուագախումբը։

ԹՈՒՐՔԻԱ

ՄԱՀ ԻՐԱՒԱԳԷՏ ՍԱՀԱԿ ՄԵՍՐՈՊԻ

Խոր ցաւով տեղեկացանք՝ թէ անուշադրութեամբ Թունաւորումի մը հետեւանքով իր մահկանացուն կնքած է վաստակաւոր գրագէտ իրաւաբան Սահակ Մեսրոպ, Ս. Փ. Հիւանդանոցին մէջ, ուր փոխադրուած էր թունաւորումէն անմիջապէս վերջ և ուր, հակառակ ընծայուած բոլոր խնամքներուն և դարմանումին, կարելի չէր եղած փրկել զայն։

Ողբացեալ Սահակ Մեսրոպ, հին սերունդի ամենէն կորովի և կենսունակ դէմքերէն մէկն էր և հանրային շահերու համար իր մղած պայքարով, լայն ժողովրդականութիւն շահած էր մանաւանդ 1919–22ի շրջանին։

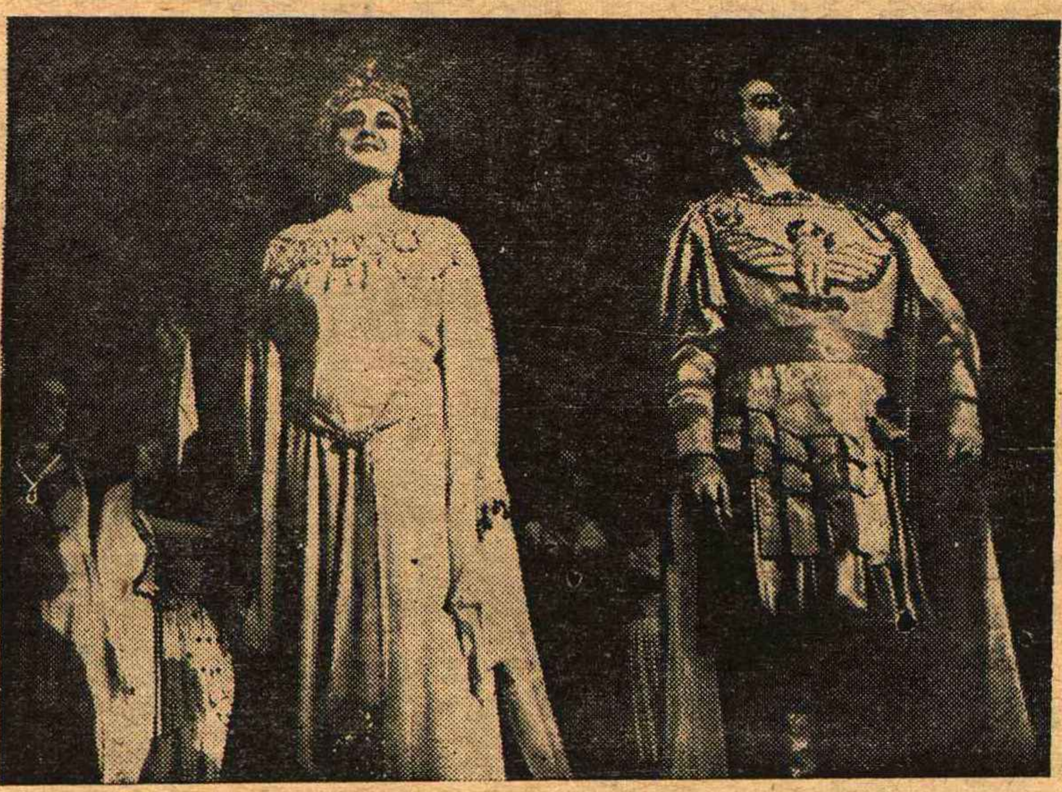
Ունեցած էր համայնքային գործունէութիւն, գրած է կուռ յօդուածներ ու եղած է լաւ հռետոր մը:

Սահակ Մեսրոպի մահով, Թրքահայ մտաւոր անցեալի պատմութեան էջերէն մէկը եւս կը փակուի, կը գրէ «Ժամանակ»:

ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆ

ԵԳԻՊՏԱՀԱՅ ՀԱՅՐԵՆԱԴԱՐՁ ԱՐՈՒԵՍՏԱԳԷՏՆԵՐԸ ԵՐԵՒԱՆԻ ՕՓԵՐԱՅԻ ԲԵՄԷՆ ԿՐԿԻՆ ՓԱՅԼԵՑԱՆ

Նոյեմբերի ընթացքին Երեւանի Սպենդիարեանի անուան պետական շքանշանակիր Օփերայի եւ Պալէի Թատրոնին մէջ մեծ յաջողութեամբ բեմադրուեցաւ Տ. Չուհաճեանի «Արշակ Բ.» օփերան, որուն երկու գլխաւոր դերերը վերցուցած էին եգիպտահայ հայրենադարձ

Նկարին մէջ՝ Աննա Նշանեան (Օլիմփիա) եւ Միհրան Երկաթ (Արշակ), Տիգրան Չուհաճեանի «Արշակ Բ.» օփերայի ներկայացման ընթացքին

արուեստագէտներ Միհրան Երկաթ (Արշակ Բ.ի դերով) եւ Աննա Նշանեան (Օլիմփիայի դերով)

Նոյն օրերուն առաջին անգամ ըլլալով բեմադրուեցաւ սովետական նոր օփերայ մը՝ «Խորտակումը», երաժշտութիւն Գէորգ Արմենեանի: Այս ներկայացումը, որուն մէջ դարձեալ առաջնակարգ դերերը վերցուցած էին մեր սիրելի արուեստագէտները, անցաւ խիստ յաջող։

ԿՈՄԻՏԱՍԻ ՆՈՒԻՐՈՒԱԾ ԵՐԵԿՈՅ

ԵՐԵՒԱՆ, Հ.Հ.Գ.— Երեւանի Պետական Համալսարանի Հայ Մշակոյթի Ակումբը կազմակերպեց «Կոմիտաս՝ փողհար-օրփէոս» գրական-երաժշտական երեկոն։ Պէյրութահայ երաժիշտ Խաչատուր Փիլիկեանը խօսեցաւ Կոմիտասի երգարուեստի միջազգային ճանաչման մասին:

Ներկաները կ'երգեն «Կիլիկիա», «Կուժն առա»ն: Հայաստանի գործիքային նուագախումբը՝ Զարեհ Սահակեանցի ղեկավարութեամբ կը կատարէ «Ջինար ես», «Վաղարշապատի պար», «Երկինքն ամպել ա», «Հոյ Նազան իմ» ստեղծագործութիւնները։

Երիտասարդ ասմունքողներ Սուրէն Թադէոսեանը, Սամուէլ Մուրատեանը, Կամօ Տէր Պետրոսեանը եւ Սվետլանա Սեմիոնովան կ'արտասանեն հատուածներ Պարոյր Սեւակի «Անլռելի Զանգակատուն» պոէմէն: Երգիչ Խորէն Պալեանը կը կատարէ «Անտունի», «Հայաստան», «Մոկաց Միրզա» երգերը. «Տլէ Եամանը» եւ «Երկինքն ամպել ա»ն կ'երգէ վաստակաւոր արուեստագիտուհի Լուսինէ Զաքարեանը եւ ապա Խորէն Պալեանի հետ կը զուգերգէ «Հաբրբան» եւ Մակար Եկմալեանի «Սուրբ Սուրբ»ը։

Մեծ երգահանի ստեղծագործութիւնները կատարեցին նաեւ Չայքովսքիի անուան երաժշտական դպրոցի ուսանողները:

Հանդիսատեսներու խնդրանքով Խաչատուր Փիլիկեանը երեկոյթի վերջաւորութեան արտասանեց «Ես հայ եմ» բանաստեղծութիւնը։

ՀԱՅՐԵՆԻ ԱՐՈՒԵՍՏԱԳԷՏՆԵՐՈՒՆ ՎԵՐՋԻՆ ԵԼՈՅԹՆԵՐԸ

(Շարունակութիւն Ա. էջէն)

Դեսպանատան անձնակազմին համար, դեսպանատան հանդիսասրահին մէջ։ Այս համերգը հիւցուցած էր բոլորը։ Սովետ. Միութեան Դեսպանը և Տիկինը ի պատիւ մեր սիրելի արուեստագէտներուն՝ շքեղ ընդունելութիւն մը սարքած էին, որուն ընթացքին ներկաները հիւրասիրուեցան շամփանիայով և ճոխ ուտելիքներով։

Այս ընդունելութենէն ետք, Ադամեան արուեստագէտները ներկայ եղան և ելոյթ ունեցան Հայ Գեղ. Միութեան սրահին մէջ կազմակերպուած «Երեւանի 2750ամեակ»ի հանդիսութեան:

ԱՐՈՒԵՍՏԱԳԷՏՆԵՐՈՒՆ ՄԵԿՆՈՒՄԸ

Ուրբաթ, 6 Դեկտ. 1968, առաւօտեան ժամը 9ին, մեծ թիւով հայրենակիցներ եկած էին ողջերթ մաղթելու մեր սիրելի արուեստագէտներուն, որոնք յաղթական ելոյթներ ունենալէ ետք կը վերադառնային Մայր Հայրենիք։

Ողջերթ մաղթելու եկած էին Գահիրէի Սով. Դեսպանատան անձնակազմէն՝ Պ. Ակոբով, Ս. Առաքելեան, Պ. Թալալեան, ինչպէս նաև հայ մշակութային միութեանց և թերթերու ներկայացուցիչներ ու մեր հայրենակիցներով խանդավառուած հայեր։

Ու սիրալիր ողջագուրումներէ ետք, Փրոֆ. Գուրգէն Ադամեան ու Էլէոնորա Ադամեան, ծաղկեփունջերով ինքնաթիռ բարձրացան ու ժամը 10.30ին թռիչք առին դէպի հայրենիք՝ մեր սիրելի Սովետական Հայաստանը։

Բարի ճանապարհ, երջանկութիւն և նորանոր յաջողութիւններ կը մաղթենք իրենց։

«Ջ.»

ԻՄ ՁԵՌՔԵՐԸ

Ամպամած է երկինքն այսօր,
Ու ցաւում են իմ ձեռքերը,
Կուչ են գալիս,
Ամուր խաչւում կրծքիս վրայ,
Ապա դողդոջ բարձրանում վեր
Ու սեղմում լուռ ուսերը իմ,
Ձախը՝ աջին,
Աջը՝ ձախին,
Ու վշտահար քոյրերի պէս
Մօտենում են,
Գգւո՛ւմ,
Շոյո՛ւմ,
Փաթաթո՛ւմ իրար,
Փորձում մէկը մէկու ցաւն ամոքել,
Եւ յուսահատ սահում են ցած,
Ապա ինչպէս զոյգ մեռեալներ,
Փռւում անկեանք,
Իմ գրքի մէջ դեռ չարչարուող
Բարձի վրայ սեւ թաւիշէ...

Իմ ձեռքե՛րը...
Շա՛տ են փոխուել իմ ձեռքերը,
Սպիներ կան նրանց վրայ,
Տեղ-տեղ մաշկը կուչ է եկել,
Խորացել են ակօսները ափերիս մէջ,
Ու կոշտուկնե՛ր,
Եւ կոշտուկներ ափերիս մէջ,
Ե՛ւ կնճիռներ դաստակներիս...
Եւ այդ բոլոր սպիները,
Կոշտուկնե՛րը,
Ակօսնե՛րը
Պատմութիւն են մի առանձին,
Որ ձեռքերն իմ պատմել են միշտ,
Պատմել իրար
Հազար անգամ, հազա՛ր, հազա՛ր,
Եւ պատմում են հենց այս պահին,
Իրար կողքի այսպէս ընկած՝
Մութ ամպերից իջնող վայրագ
Ցաւից խաչուած...

Իմ ձեռքե՛րը...
Փոքրիկ էին իմ ձեռքերը,
Մատներով նուրբ,
Ու վարդագոյն եղունգներով,
Զարմանալի ճերմա՛կ, ճերմա՛կ.
Անմեղ էին իմ ձեռքերը,
Երբ մանկական խաղով տարուած,
Հին լաթերից սիրուն տիկնիկ,
Կաւից, ցեխից կճուճ—աման
էին շինում,
Աստծու նման
Մանուկ աշխարհն իմ արարում,
Ուրախանում:
Ջո արնանում,
Ապա քանդում էին անփոյթ
Նոր արարած աշխարհն ամբողջ՝
Աստծո՛ւ նման...

Իմ ձեռքե՛րը...
Քնքուշ էին իմ ձեռքերը,
Երբ կախարդուած,
Երբ հմայուած ու թրթռուն,
Յաւերժական առեղծուածով
Թպրտացին
Ուրիշ երկու ձեռքերի մէջ...
Եւ շրթունքներ՝ սիրատոչոր,
Այնպէս անզուսպ,
Առանց բոցի կրակի պէս,
Լուռ հպուեցին իմ ձեռքերին,
Ու իմ ճերմակ մաշկի վրայ
Քանդակեցին կարմիր վարդեր.

Իմ ձեռքե՛րը...
Բարի էին իմ ձեռքերը,
Երբ մայրացան.
Սիրով անհուն
Պարուրեցին իմ մանկիկին,
Ու երկիւղած խոնարհուեցին
Օրօրոցի վրայ փոքրիկ.
Ինչպէս ձագին՝
Ամէն չարից ու փորձանքից,
Օտար աչքից ծածկող յամառ,
Արծուի թեւեր:
Բարի էին,
Բարի՛,
Բարի՛,
Բարի էին իմ ձեռքերը,
Երբ մայրացան...

Իմ ձեռքե՛րը...
Աշխատաւոր իմ ձեռքերը՝
Հող փորեցին,
Քար քանդեցին,
Կարկատեցին,
Ու կարեցին,
Ջրերի մէջ մղկտացին,
Կրակների մէջ խանձուեցին,
Եւ կոպտացան,
Եւ կառչեցին կեանքի փէշից,
Որ բեկորներ պոկեն բախտից
Իմ սիրասուն որդոց համար.

Իմ ձեռքե՛րը...
Ազնիւ էին իմ ձեռքերը,
Երբեք, երբեք չեն մօտեցել
Ունեցուածքին ուրիշների:
Եւ անվարան
Սպեղանի դրել սիրով
Վէրքի վրայ թէ՛ օտարի,
Թէ՛ վիրաւոր մերձաւորի:
Եւ հաւատով,
Սեղմել են միշտ ձեռքը արդար՝
Ազատութեան,
Ճշմարտութեան,
Սիրոյ համար մաքառողի:

Իմ ձեռքե՛րը...
Ընդվզումի պահին դաժան
Ապտակել են սրիկային իմ ձեռքերը,
Սեղմուել են,
Դարձել բռունցք,
Դարձել են չար,
Ու ցանկացել խեղդել մարդկանց,
Անիրաւ ու անգութ մարդկանց,
Ցանկացել են խեղդել մէկին,
Կամ երկուսին,
Կամ հազարին...
Չարացել են,
Չարացել են ձեռքերը իմ,
Երբ թրջուել են
Արցունքներով իմ դառնագին.

Իմ ձեռքե՛րը...
Արարչագործ իմ ձեռքերը,
Հիմա շա՛տ են,
Շա՛տ են փոխուել...
Սեւ թաւիշէ բարձի վրայ,
Ընկած են լուռ՝
Ինչպէս անպէտք,
Շարքից ելած մեքենաներ...
Բայց մեքենան հին ու մաշուած..
Ցաւ չի զգում բնաւ,
Բնաւ,
Իսկ ձեռքերն իմ...
Ա՜խ, ցաւում են, շա՛տ են ցաւում
Բազմաչարչար իմ ձեռքերը...

Երեւան ՌՈԶԱ ՊԵՏՐՈՍԵԱՆ

ԵՐԵՒԱՆԻ 2750-ԱՄԵԱԿԻՆ ՆՈՒԻՐՈՒԱԾ

ԷՏԿԱՐ ՅՈՎՀԱՆՆԷՍԵԱՆԻ «ԵՐԵՒԱՆ» ԶՕՆԵՐԳԸ

Հայրենի արուեստագիտուհի, դաշնակահարուհի Էլէոնորա Ադամեան քանիցս հմտութեամբ եգիպտահայութեան նուագեց Ս. Հայաստանի անուանի երգահան՝ Էտկար Յովհաննէսեանի յօրինած «ԵՐԵՒԱՆ» երգը, նուիրուած Երեւանի հիմնադրութեան 2750ամեակին, որ մեծ ընդունելութիւն գտաւ բոլորին մօտ։

Հաճոյքն ունինք տեղեկացնելու, որ «Ջահակիր»ի յաջորդ թիւով մեր ընթերցողներուն սեփականութիւնը պիտի դարձնենք այդ երգին բառերը (խօսք՝ Պարոյր Սեւակ), ինչպէս նաև ձայնագրութիւնը՝ երգի և դաշնամուրի համար, զոր վերջերս յատկապէս ստացած ենք մայր հայրենիքէն։

«ՋԱՀԱԿԻՐ»

ԳԱՀԻՐԷԻ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՄՇԱԿՈՒԹԱՅԻՆ ԿԵԴՐՈՆԻՆ ՄԷՋ

ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ 48ՐԴ ՏԱՐԵԴԱՐՁԻՆ ԱՌԹԻՒ

Ս. ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԳԱՀԻՐԷԻ ԴԵՍՊԱՆԱՏԱՆ Ա. ՔԱՐՏՈՒՂԱՐ ՍԵՐԿԷՅ ԱՌԱՔԵԼԵԱՆԻ ՀԱՅՐԵՆԱՇՈՒՆՉ ՃԱՌԸ

Ինչպէս մեր անցեալ թիւով յայտարարած էինք՝ ստորեւ կը հրատարակենք այն ճառը, զոր արտասանեց եգիպտահայ գաղութի սիրուած անձնաւորութիւն, Գահիրէի Սովետ Միութեան դեսպանատան Ա. Քարտուղար, հմուտ արաբագէտ եւ հայրենասէր ընկեր Սերկէյ Առաքելեան, 28 Նոյեմբեր 1968, Գահիրէի Սովետ. Մշակութային Կեդրոնին «Չայքովըսկի»ի անուան համերգասրահին մէջ կայացած՝ Ս. Հայաստանի 48րդ տարեդարձին նուիրուած հանդիսութեան ընթացքին։

Յարգելի Հայրենակիցներ,

Մեր Մայր Ժողովրդի բազմադարեան պատմութիւնը լեցուն է մեծ և նշանալի օրերով և թըւականներով, որոնք կապուած են մեր ազգի կեանքի և զարգացման խոշոր երեւոյթների հետ, նրա պատմական յաղթանակների և նուաճումների հետ։

Սակայն Նոյեմբերի 29ը հայ ժողովրդի ուրախ առիթների մէջ յատուկ և փայլուն տեղ է գրաւում: Այդ օրը հայութեան համար մեծ նշանակութիւն և շատ իմաստներ ունի: Քառասուն և ութ տարի առաջ՝ Նոյեմբերի 29ին Հայաստանի մէջ հաստատուեցաւ Սովետական Սոցիալիստական իշխանութիւն, այն իշխանութիւնը՝ որը նուաճուեց աշխատաւոր ժողովրդի դաժան եւ երկարամեայ պայքարով, նրա արեամբ և բազմաթիւ զոհերով, եւ արդարապէս՝ հանդիսացաւ ժողովրդական իշխանութիւն, անցնելում տառապած բանուորների և գիւղացիների իշխանութիւն:

Այդ իրադարձութեան ամենաառաջին և ամենագլխաւոր նշանակութիւնն ու արդիւնքն այն պէտք է հաշուել, որ հայ ժողովուրդը ֆիզիքական բնաջընջումից փրկուելով՝ մէկընդմիշտ և առյաւէտ իրեն պետականութիւնը և կենսունակութիւնը հաստատեց այս աշխարհում, եւ այս խօսքերի մէջ ոչ մի չափազանցութիւն չկայ

Ամէն գրագէտ հայ, որը ծանօթ է իր ազգի հին և նորագոյն պատմութեանը, քաջ գիտէ թէ ինչ երումներ և տարաբախտութիւններ ապրեց հայ ժողովուրդը իր երկար պատմութեան մէջ:

Հին և Միջին դարերից սկսած մինչև 20րդ դար, պարսկական և թուրքական զաւթիչները, շահերն ու արնախում սուլթանները միշտ ձգտել են գրաւել մեր հայրենիքը, բնաջինջ անել մեր ժողովուրդը և ո՞վ գիտէ... որ եթէ 1917ին ռուս յեղափոխութիւնը չյաղթէր և ապա՝ 1920ին Հ.Ս.Ս.Հ. չստեղծուէր, թերևս այդ մարդակերները իրենց գազանային ծրագիրները իրագործէին և իրօք հայ ազգը բնաջինջ անէին։

Այսօրուայ աւագ սերնդի, մեր հայրերի ու պապերի յիշողութեան մէջ են դեռևս 1915–1918 իրադարձութիւնները, երբ մէկ և կէս միլիոն հայութիւն Թուրք հեթանոսների զէնքի եւ գազանութեան զոհը եղաւ:

Նոյեմբերի 29ը հայ ժողովրդի տուաւ պետականութիւն առյաւէտ և վերջնականօրէն։ Այս մի ցայտուն փաստ է, և ոչ մի կասկած։ Ոչ ոք այլևս չի կարող զրկել հայ ժողովուրդը իր պետականութենէն, որովհետև Հ.Ս.Ս.Հ. օրկանիք մասն է աշխարհիս այն հզօր պետութեան, որը Սովետական Միութիւն կը կոչուի։

Մեր 50ամեայ պատմութեան մէջ շատ ու շատ օտար զաւթիչներ բազմիցս անգամ փորձել են նուաճել մեր հայրենիքը։ Անոնց յաջորդել են 1918 20ի քաղաքացիական պատերազմը և ապա 1941–45ի հայրենական մեծ պատերազմը և չնայած որ ճակատամարտը Հայաստանի հողին չէր հասած և սակայն պայքարը ըլլալով հաւասարապէս ճակատագրական սովետ բոլոր ժողովուրդներուն համար, ամէն հայ ընտանիք իր զոհը տուաւ յանուն մեր ազատութեան և իր անսակարկ բաժինը բերաւ այդ յաղթանակին համար։

Բոլորն անցան, բայց Ս. Միութիւնը կանգնած է, Ս. Հայաստանը կանգնած է բարձր եւ անսասան լեռի նման։ Եւ նա անշուշտ պիտի կանգնած մնայ յաւիտեան ի փառս մեր նախնիների և ի պարծանս մեր սերունդների:

Այդ բոլոր հերոսական գործերի մէջ հայ ժողովուրդը Ս. Միութեան միւս ժողովրդների շարքին իրեն պատուաւոր բաժինն ունի:

Դուք բոլորդ քաջ ծանօթ էք հայկական բազմաթիւ դիւցազն անունների, որոնք իրենց կեանքի ու արեան գնովը մեր ժողովուրդի ազատութիւնը պաշտպանեցին: Ամէն հայ գիտի հայ զօրավարների, մարշալների, ատմիրալների, սպաների, զինուորների և փարթիզանների հերոսութեան մասին: Եօթանասուն հազար մետալակիր և կրծքանշանակիրներ, որոնցից 106ը Ս. Միութեան հերոսի կոչում են ստացել:

Պատմութիւնը երբեք չի մոռանայ նրանց բոլորի փառքն ու յիշատակը։

Սիրելի բարեկամներ,

Այսքանով սակայն չի սահմանափակուում Նոյեմբերի 29ի պատմական դերն ու նշանակութիւնը։

Հայաստանի սովետականացման գլխաւոր արդիւնքն այն է,

(Շար. տես էջ 5)

ՄԵՐ ՀԵՐՈՍԻՆ ՃԱՄԲՈՎ...

Ազգերու Պատմութեան մէջ, անարժանաբար հերոսի պատմութեանը կրող անհատներուն թիւը մեծ է: Կեղծ հերոսներ են անոնք, որոնք ժամանակը եւ նպատակը շահագործած են իրենց անձնական գձուձ հաշիւներուն ու փառասիրական մոլուցքին համար։

Միւս կողմէ, Ազգերու Պատմութեան մէջ, արժանաւորապէս

ՀԵՐՈՍ ԱՍԱՏՈՒՐ ՍԱՉԵԱՆ

հերոսի տարազը հագած անհատներուն թիւը փոքր՝ բայց որակաւոր է։ Ճշմարիտ հերոսներ են անոնք, որոնք իրենց ժամանակը եւ իրենց թանկագին կեանքը դրած են ի սպաս՝ հասարակաց շահերու պաշտպանութեան, արդար իրաւունքներու յաղթանակին եւ հայրենիքի ազատագրման նուիրական գործին։

Իր խիզախ մարտնչումներէն ու իր քաջակորով նախաձեռնութիւններէն դատելով, մենք մեզի իրաւունք կուտանք, մեր կարգին, ճշմարիտ հերոսներու շարքին դասելու Ժիրայրի, Մուրատի եւ Անդրանիկի շունչին տակ դաստիարակուած հայրենանուէր Հայը՝ Ասատուր Սաչեանը:

Մարդ մը՝ որ չկրցաւ հաշտուիլ անարգ բռնատիրութեան դաժան իրաւակարգին հետ:

Հայ մը՝ որ հայկական հողին ծնունդը ըլլալով, չկրցաւ հանդուրժել նոյն այդ Հայկական Հողին արտաւորման, անոր սրբութեան պղծումին:

Հերոս մը՝ որ մեր Ազգային Պատմութեան ճգնաժամային մէկ պահուն, երբ հրաշքի համազօր հերոսութիւն էր անհրաժեշտ Հաճնոյ ինքնապաշտպանութեան գուպարին առընթեր, յանդուգն զնաց իր ժողովուրդի կոչին եւ հարկ եղածը տօրինեց լուռ ու մունջ, առանց փողի եւ թմբուկի, խոնարհ հերոսի պէս։

Ինչ որ ունիմ, ստացած եմ հերոսական հայրենիքէս ու ժողովուրդէս, որով ինծի տրըւած այդ պատիւը և կոչումը, ես կը պարտիմ Անոնց։ Այո՛, ասոր համար ալ պէտք չէ պարտական մնայի հանդէպ հայրենիքս ու ժողովուրդիս։

Հերոս Ասատուր Սաչեանին են այս համեստ, իմաստուն ու երախտապարտ խօսքերը, գրուած՝ իր «ԴՐՈՒԱԳՆԵՐ՝ ՀԱՃՆՈՅ ՀԵՐՈՍԱՄԱՐՏԷՆ ԵՒ ՀԵՐՈՍԻՆ ՈԴԻՍԱԿԱՆԸ» յուշագրքին մէջ։

Այս գիտակցութիւնը ունեցող Հայերու պէտք ունի մեր ժողովուրդը այսօր:

Մեր Հերոսը, երէկ, լեռներու վրայ ու կիրճերու մէջ մաքառեցաւ Հայրենիքի ազատագրութեան եւ Հայ ժողովրդի յաւերժականութեան համար։

Այսօր, մեր ժողովուրդը պէտք ունի նոր ժամանակներու նո՛ր հերոսներու, որոնք սիրայօժար պատրաստակամութիւն ստանձնեն աշխարհով մէկ ցրուած Հայութեան նորագոյն հերոսամարտը, անոր ամենօրեայ գոյամարտը մղելու, զայն ղեկավարելու եւ մեր ապագային երազներուն իրականացման տքնելու, նուիրուելու համար, մեր Հերոսին տեսլականով, խորունկ գիտակցութեամբ եւ երախտագիտական առնականութեամբ համակուած։

ԳԷՈՐԳ ՏԱՐՕՆԻ

ՏՊԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ԵՐԵՒԱՆԻ 2750-ԱՄԵԱԿԻ Յոբելինական Հանդիսութիւններէն

(ԸՆԿ. ԳԷՈՐԳ ՏԱՐՕՆԻԻ ՊԷՅՐՈՒԹԻ ՄԷՋ ԽՕՍԱԾ ՃԱՌԸ՝ ԵՐԵՒԱՆԻ ՅՈԲԵԼԵԱՆԻՆ ԱՌԻԹՈՎ)

Ի՛ր ազգային աւանդութիւններով, ի՛ր ազգային ինքնուրոյն դիմագիծով, ի՛ր ազգային խորունկ նկարագիրով, ապրող և գոյատևող հայ ժողովուրդը, անցեալին, նախադարեան ժամանակաշրջանին, ունեցած է չաստուածներ, ինչպէս են Վահագնը, Արամազդը, Անահիտը. չաստուածներ, որոնց հանդէպ մեր ժողովուրդը պաշտամունք է ունեցած։ Իսկ մեր ներկայ ժամանակաշրջանին, յատկապէս այն շրջանին, որուն մէջ կ՚ապրի հայրենաբնակ մեր ժողովուրդը, պէտք է ըսել որ մեր ժողովուրդը ունեցած է նոր ժամանակներու՝ նոր չաստուածներ, և ինչ մեղքս պահեմ, երբ քսեմ թէ Հայաստանի հայ ժողովուրդը այսօր յարգելով հանդերձ իր նախկին չաստուածները, Վահագնէն մինչեւ Անահիտը, ունի իր նոր չաստուածները յանձին՝ Սարտարապատի կոթողին, յանձին՝ Սասունցի Դաւիթի արձանին ու յանձին՝ Ծիծեռնակաբերդին։

Իմ առաջին տպաւորութիւնս այս անգամին ա՛յս եղաւ չատ խորունկ կերպով, երբ գրեթէ իւրաքանչիւր գիշեր, Ծիծեռնակաբերդի բարձունքին վրայ կարելի էր հանդիպիլ Երևանի Յոբելեանին նախօրեակը ապրող հայ երիտասարդին, հայ բանուորին և հայ մտաւորականին, հայ հասարակ երիտասարդին, աշխատաւորին, որոնք առաւօտեան ժամերուն, այդ փոքր ժամերուն, այդտեղ բոցավառող անհանգչելի կրակին առջև նստած Կոմիտաս կ՚երգէին։ Այս եղաւ իմ տպաւորութիւնս այս անգամին՝ երբ Երևանի Յոբելինական օրերուն, Սարտարապատի մէջ կրցանք հանդիպիլ հայրենաբնակ հայ ժողովուրդին, այդ չարքաշ ազգին, որ իր աչքերը սեւեռած է Սարտարապատէն մինչև Արարատ, թէկուզ Սարտարապատի իր կերտած կոթողին վրայ ըլլան ո՛չ սուր և ո՛չ նիզակ, այլ խաղաղսիրական ձգտում և խաղաղութեան տենչանք։

Աշխարհի երեսին չի կրնար գոյութիւն ունենալ հայ մը՝ որ չըսիրէ իր քաղաքամայրը, Երևանը։ Սահակեանի կրթական այս յարկին տակ, մեր փոքր տարիքին, երբ մենք լսած ենք Երևան բառը, մեր այդ մանկական խանդաղատանքով սիրած ենք ու մեր այս սրտին մէջ ջերմ անկիւն մը ապահոված ենք Երևանին։ Կը խորհիմ և այս կարծիքս արդար է, որ իմ նման, իւրաքանչիւր հայ ի՛նք ևս իր սրտին մէջ անպայմանօրէն տեղ մը ունի Երեւանին նկատմամբ։ Ուրեմն, հայութիւնը թէև Երևանէն հեռու, սակայն կապուած է իր սրտին՝ իր մայր երակին, հայութիւնը թէև հեռու հայրենիքէն, բայց որևէ ժամանակի համար մոռցած չէ իր Երևանը։ Ու այս էր հիմնական պատճառը այն իրողութեան, որ երբ Մայր Հողին վրայ, Հայաստանի հայ շինարար ժողովուրդը և ամբողջ Խորհրդային Միութենէն հաւաքուած 200 հազար ժողովուրդ խանդավառութեան ալիքներու մէջ Երևանի Յոբելեանը կը տօնէին, խանդավառութեան նոյն ալիքները ևս, նուազ զօրաւոր և նուազ ուժեղ չէին անդր-հայրենիքեան հայ իրականութեան մէջ, այն բոլոր հորիզոններուն տակ՝ ուր հայ մը կ՚ապրի, ուր հայ մը իր գոյութիւնը կը պահէ։ Խորհուրդն է ասիկա հայ ժողովուրդին, խորհուրդն է հայ ժողովուրդի յաւերժականութեան, որուն վրայ Երևան Մայրաքաղաքի յոբելեանը անպայմանօրէն պիտի գայ կազմելու անկիւնադարձ մը, ո՛չ միայն այսօրուան վերածնած Հայաստանի պատմութեան մէջ, այլ ամբողջ հայ ժողովուրդի Ազգային Պատմութեան ծիրէն ներս։

Անկարելի է նկարագրել ազգային վերածնութեան այն շարժումը, որ Երևանի Յոբելեանի այդ շրջանին իր ներկայութիւնը, իր գոյութիւնը զգալի կը դարձնէր Երեւանի փողոցներուն մէջ, Երեւանի պետական օփերային մէջ, և Երեւանի հասարակ բանուորին, հասարակ աշխատաւորին, հասարակ և համեստ երդիքներուն տակ: Ազգային զարթօնքի շարժում մը, իր տրամաբանական, իր ողջմիտ և իր իրապաշտ հիմունքներով կը զարփնուէր արդէն իւրաքանչիւր երեւանցիի, իւրաքանչիւր հայաստանցիի սրտէն մինչև միտք: Պէտք էր որ մեզմէ իւրաքանչիւրը այդ օրերուն Հայաստան ըլլար, որպէսզի Երեւանի Յոբելեանով կարենար ողջունել, կարենար ծափողջունել հայ ժողովուրդի ազգային վերածնութեան նո՛ր յաղթանակը, կարենար ծափողջունել Հայաստանի գոյութիւնը պահող և պահպանող խորքով ազգային ու ձեւով միջազգային հանգամանքը, կարենար ծափողջունել հայ ժողովուրդի խրոխտ կեցուածքը, հայ ժողովուրդի շինարար և ստակ կարողութիւնը, հայ ժողովուրդի յատկապէս հաւատքը հանդէպ իր մշակոյթին, հանդէպ իր անխորտակ պատմութեան:

Սփիւռքահայ մարդուն համար իսկապէս հպարտութեան աղբիւր է, կենարար աղբիւր՝ երբ կը տեսնէ, որ մեր երէկուան Երեւանը, իր երէկուան տեսքին մէջ իսկ ամէնուն սիրելի, այսօր դարձած է արդէն, շնորհիւ իր հըզօր պետականութեան, շնորհիւ իր պետական պատկանելիութեան, դարձած է արդէն երիտասարդ, հրաշագեղ և սքանչելի նոր քաղաք։ Չեմ ուզեր թուել այն բոլոր պատճառները՝ որոնք կ՚իյնան մեր Մայր Հայրենիքի բարգաւաճման ծիրէն դուրս, սակայն եթէ բոլորս կը լսենք, որ երբ գիշեր ժամանակ Արարատի դաշտին օդային անջրպետը կտրող մարդիկ հարց կուտան, թէ ո՛ւր է սահմանը որ կը բաժնէ Հայաստանը Թուրքիայէն ու երբ մարդիկ կը պատասխանեն թէ հո՛ն՝ ուր լո՛յս կայ, հո՛ն Հայաստանի սահմանն է, հո՛ն՝ ուր խաւա՛ր կայ, հոն Թուրքիոյ սահմանն է, (ծափեր) ահա՛ այս մէկը մենք կը պարտինք և մեր ժողովուրդի ազգային տաղանդին և մեր հայրենիքի քաղաքական պատկանելիութեան, զինք կենսաւորող, զինք յաւերժացնող հզօ՛ր պետականութեան։

Ու երբ կը լսենք, որ Բիւրականի համար, աստղերու հետ խօսող Համբարձումեանի համար, Լենինկրատի պէս քաղաքի մը մէջ երկու մեծ երկարութիւն ունեցող, տրամագիծով երկու մեծ ապակիով օժտուած դիտարան մը կը պատրաստեն, Բիւրականի մէջ՝ Ալագեազի լանջերուն վրայ, որպէսզի այդ հայերը, հայ գիտնականները աստղերու հետ խօսին, մենք անգամ մը համար ևս չենք կրնար երախտապարտ չըլլալ հանդէպ այն հզօ՛ր պետականութեան, որ այսօրուան մեր հայրենիքին, իր օժանդակութիւնը կը բերէ, իր օգնութիւնը կը բերէ։

Նո՛յն այս ոգին, նո՛յն այս հաւատքը անգամ մը համար ևս չեշտուեցաւ Մայր հայրենիքի հողին վրայ, Երեւանի այդ Յոբելինական օրերուն, երբ օփերայի հանդիսաւոր նիստին, ամբողջ Խորհրդային Միութեան, ամբողջ Արեւելեան Եւրոպայի ներկայացուցիչները կուգային իրենց երախտագիտութեան խօսքը ըսելու հանդէպ հայ ժողովուրդին, գնահատանքի խօսքը ըսելու հանդէպ Երեւանին, ու երբ Փրոֆ. Գ. Խըլոբեան կ՚ըսէ թէ Երեւանը աւելի հին քաղաք է, հոն դարձեալ Ուքրայինոյ ներկայացուցիչը ըսաւ. «Այո, կ՚ըսեն թէ Երեւանը այսքան տարիք ունի, սակայն ես գիտեմ որ Երեւանը իր իսկական տարիքը կը պահէ մեզմէ»։ Ուրեմն սա՝ կը նշանակէ, սիրելինե՛ր, որ մեր ժողովուրդը և մեր հայրենիքը այսօր կը վայելեն նեցուկը, գնահատանքը և օժանդակութիւնը աշխարհի բոլոր յառաջդիմասէր ժողովուրդներուն, աշխարհի բոլոր խաղաղասէր ժողովուրդներուն։

Օփերայի հանդիսաւոր նիստին իւրաքանչիւր հայու համար հպարտութիւն էր լսել Պալթեան երկիրներու ներկայացուցիչներուն բերնէն, թէ Մարաջախտ Բագրամեանն էր՝ որ փրկեց Էսթոնիան, Լաթվիան ու Լիթուանիան (ծափեր)։

Նոյնպէս, մեզի համար հըպարտութիւն էր այդտեղ լսել Ռուսաստանի ներկայացուցիչները, որոնք հիացմունքով կը խօսէին Սպենդիարեանի մասին, Միասնիկեանի մասին, Հայկ Բժիշկեանի մասին, Շահումեանի մասին: Այս բոլորը անշուշտ ցոյց կուտան՝ թէ հայրենիքի ժողովուրդին երիտասարդ տարրին թափած արիւնը, Երեւանէն մինչև Մոսկուա, Ղրիմէն Սեպաստոպոլ, Ուկրայնէն մինչև Պերլին, ի զուր չէ անցած։ Մեր ժողովուրդի ազատ անտենչ տարրը, մեր մարտիկ ժողովուրդը, գիտցեր է նահատակուիլ մարտիկ անցեալին և այսօր, մեր նոյն այդ նահատակ եղբայրներուն, նո՛յն այդ մարտիկ եղբայրներուն կտակին նուիրումը աւելի քան երբեք նուիրականացած է, աւելի քան երբեք իրականացած է, ու այդ իրողութիւնը կուգայ դրսեւորուիլ մեր այսօրուան մայր հայրենիքի փառահեղ վերածնունդին մէջ, անոր հրաշագեղ վերածնունդին մէջ։

Օփերայի հանդիսաւոր նիստին դարձեալ, նոյնքան ուրախալի երևոյթ էր մեզի համար տեսնել մայր հայրենիքի նոր սերունդը, մատղաշ սերունդը, Պիոներները, տեսնել անոնց յաղթական մուտքը օփերայէն ներս։ Իրենց այդ կոկիկ քայլուածքով, իրենց այդ տօնական ճակատներով, անոնք եկան անգամ մը համար ևս ըսելու թէ՛ հանրապետութիւններու ներկայացուցիչներուն, թէ՛ պաշտօնական մարդոց թէ՛ հանդիսականներուն, որ ժողովուրդը աւելի քան երբեք կ՚ապրի այսօր, որ հայ ժողովուրդը քանի իրենց նման նոր սերունդ ունի, գիտակից նոր սերունդ, ծառայելու պատրաստ ու ծառայող նոր սերունդ, այդ ժողովուրդը անպայմանօրէն պիտի ապրի ու պիտի շարունակէ իր գոյութիւնը (ծափեր)։ Նոյնքան իմաստալից էր մեր նոր սերունդին հաւաքական ասմունքը, օփերայի այդ գլխաւոր բեմին վրայ, երբ հոն, մեր նոր սերունդը ոչ միայն հայերէնով, այլ վեց և եօթը լեզուներով, արտասահմանեան լեզուներով, բարի

(Շար. տես էջ 6)

ՍՓԻՒՌՔԱՀԱՅ ԱԶԳԱՅԻՆ-ԵԿԵՂԵՑԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔ

ԱՆԽՈՆՋ ԵԿԵՂԵՑԱԿԱՆԸ

(Սեփական թղթակցութիւն «Ջահակիր»ի)

Խօսքը կը վերաբերի Ռումանիոյ և Պուլկարիոյ հայկական թեմերու անխոնջ Առաջնորդ Գերշ. Տ. Տիրայր Եպիսկոպոս Մարտիկեանի մասին։ Նորին

Առաջնորդ Գեր. Տ. Տիրայր Եպս. 10 Նոյ. 1968ին, Քարոզի պահուն

Սրբազնութիւնը իսկապէս բարեխնամ և եկեղեցաշէն հոգևորական մըն է, որ երկու թեմերու եկեղեցական և վարչական գործերու կանոնաւորութեան կը հսկէ անձանձրոյթ կերպով:

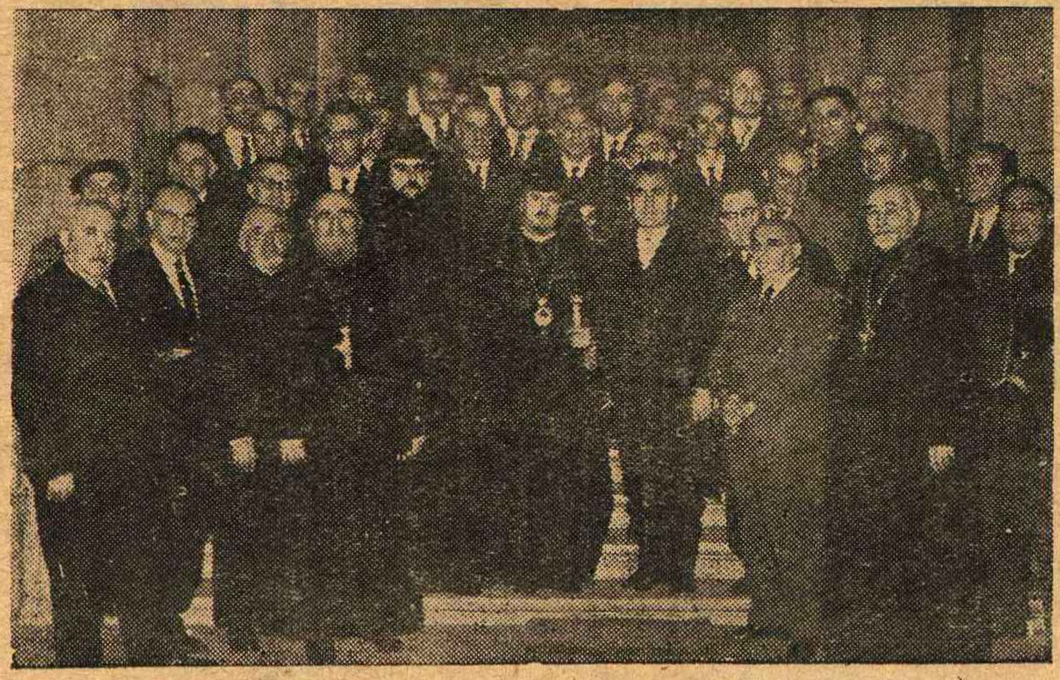
Մեր առաջնորդը հազիւ վերադարձած Ամենայն Հայոց Կաթողիկոս Ն. Վեհափառութիւն Տ.Տ. Վազգէն Ա.ի հետ դէպի 1968, Կիրակի օր, Պուքրէշի հայկական եկեղեցւոյ անուան տօնին՝ Սրբոց Հրեշտակապետաց օրուան առթիւ խուռներամ բազմութեան ներկայութեամբ պատարագեց, քարոզեց ու կատարեց սարկաւագի ձեռնադրութիւն։ Նորին Սրբազնութիւնը իր հոգեշահ քարոզով մխիթարեց ներկայ հաւատացեալները ու ձեռնադրուող սարկաւագին յորդորեց հաւատարմօրէն ծառայել Տիրոջը այգիին մէջ։

Եկեղեցւոյ աւարտումէն յետոյ տեղի ունեցաւ Ռումանահայ թեմի պատգամաւորական ժողով, մասնակցութեամբ բոլոր եկեղեցիներէն ժամանող պատգամաւորներուն Պատգամաւորական ժողովին ներկայ եղաւ կրօնից նախարարութեան ներկայացուցիչը։

Ի պատիւ պատգամաւորներուն՝ ճաշկերոյթ տրուեցաւ ու ցուցադրուեցաւ պատշաճ ֆիլմ։

Գեր. Տ. Տիրայր Եպիսկոպոս ամսոյս 14ին Պուքրէշէն Սոֆիա ժամանեց դէպի Իսթամպուլ այցելութեան ճամբուն վըրայ, ուր հրաւիրուած է Իսթամպուլի Ամենապատիւ Պատրիարք Շնորհք Արքեպիսկոպոս Գալուստեանի հրաւէրով:

Նորին Սրբազնութեան կը մաղթենք բարի ճանապարհ եւ

10 Նոյեմբեր 1968ին տեղի ունեցած ռումանահայ թեմի պատգամաւորական ժողովը։ Կեդրոնը՝ Առաջնորդ Տ. Տիրայր Եպիսկոպոս։ Անոր ձախ կողմը՝ Ռումանիոյ Կրօնից նախարարութեան ներկայացուցիչը:

Ամերիկա կատարած ճամբորդութենէն, Հայաստան մեկնեցաւ Վեհափառ Կաթողիկոսի կարգադրութեամբ այցելելու նաև իր ճարազատներուն։

Գեր. Տ. Տիրայր Եպիսկոպոս մօտերս վերադարձած ըլլալով Հայաստանէն, 10 Նոյեմբեր վերադարձ իր թեմերը, որոնք կարիք ունին իր խելացի ղեկավարութեան և հայրական հոգածութեան, լրիւ կատարելու համար իրենց դերը հայ ազգային—եկեղեցական կեանքին մէջ:

ԹՂԹԱԿԻՑ

ՍՈՖԻԱ, 14-11-1968

ՀԱՅՐԵՆԻ ԱՆԿԻՒՆ

ԻՆԸ ՏԱՐԵԿԱՆ ԵՐԳԱՀԱՆԻ ՄԸ ՅԱՋՈՂՈՒԹԻՒՆԸ

Երեւանի երաժշտական վարժարաններէն մէկուն աշակերտուհի, եւ դեռ 9 տարեկան երգահան Ռուզաննա Սիմոնեանի գործերը, — երգեր, սուիտաներ, էթիւտներ ու ֆանթէզիներ, — թէև վիճարանութեան առարկայ չեն ըլլար դեռ երաժշտական շրջանակներուն մէջ, բայց և այնպէս անոր անհատականութիւնը ի յայտ կը բերեն:

— Ռուզաննա օժտուած աղջիկ է ու մեծ ապագայ ունի, — յայտարարեց երգահան Գեղունի Չթճեան։

Փոքրիկն Ռուզաննա երեք տարեկանին արդէն հարմոնիքա կը նուագէր, երբ դրացիները դաշնակ մը գնեցին: Այնուհետև կարելի չեղաւ աղջնակը դաշնակէն բաժնել։ Վեց տարեկանին գրեց իր առաջին երգը՝ «Ծափեցէք Երեխաներ»ը։ Ապա գրեց դաշնակի կտորներ: Ջանանք կը յօրինէր իր սեփական գործիքին վրայ, զոր ծնողքը գնած էին։

Աղջնակին հայրը ճարտարագէտ է, իսկ մայրը՝ տնային գործերով կը զբաղի։ Դեռ որևէ ծրագիր չունին իրենց աղջկան մասին, որ, ըստ իրենց, անձամբ պէտք է ընտրէ իր ասպարէզը։ Ռուզաննա յաջողութիւններ կ՚արձանագրէ ոչ միայն երաժշտութեան, այլեւ ուրիշ դասերու մէջ։

ԱՐԱԲԱԿԱՆ ՄԻԱՑԵԱԼ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹԻՒՆԸ

ԿԸ ՄԱՍՆԱԿՑԻ ԼԱՅՓՑԻԿԻ ՇԱՐԺԱՆԿԱՐԻ ՇԱԲԱԹԻՆ

Արեւելեան Գերմանիոյ հեռագրական գործակալութիւնը Լայփցիկէն կը հաղորդէ.

Շարժանկարի եւ հեռատեսիլի կարճ ու վաւերագրական ժապաւէններու 11րդ Միջազգային Շաբաթը բացուեցաւ Գերմանիոյ Դեմոկրատական Հանրապետութեան քաղաքներէն՝ Լայփցիկի մէջ։ Պաշտօնական յայտագրի վրայ ցուցադրուեցան 29 երկիրներու եւ Հարաւային Վիեթնամի Ազգային Ազատագրութեան Ճակատի 122 ժապաւէնները:

Լայփցիկի այս փառատօնին առաջին անգամ ըլլալով իրենց մասնակցութիւնը բերին Հիւսիսային Քորէան, Սէյլանը, Կինէն, Քամերունը, Մալին, Սպանիան եւ Սուտանը։ Մասնակցող միւս երկիրներու շարքին յիշենք Եւրոպայի ընկերվարական երկիրները, Վիեթնամի Դեմոկրատական Հանրապետութիւնը, Գուպան, Արաբական Միացեալ Հանրապետութիւնը, Իրաքը, Թուրքիան, Հնդկաստանը, Արժանթինը, Պրազիլիան, Ուրուկուէյը, Վենեզուելան, Արեւմտեան Գերմանիան, Ֆրանսան, Մեծն Բրիտանիան եւ Միացեալ Նահանգները։

Շարժանկարի Միջազգային Շաբաթին ներկայ գտնուելու համար 40 տարբեր երկիրներէ Լայփցիկ ժամանեցին 650 պաշտօնական հիւրեր:

Շարժանկարի ու հեռատեսիլի այս 11րդ փառատօնի կարգախօսներէն մին եղաւ հետեւեալը. «Աշխարհի ժապաւէնները՝ ի սպաս աշխարհի խաղաղութեան»:

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԳԵՐՄԱՆԻԱ՝

ԳԱՀԻՐԷԻ ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ՏՕՆԱՎԱՃԱՌԻՆ

Արեւելեան Գերմանիոյ Հեռագրական գործակալութիւնը Պերլինէն կը հաղորդէ՝ 26 Նոյեմբեր 1968 թուակիրով.

1968 թուի ընթացքին, Գերմանիոյ Դեմոկրատական Հանրապետութիւնը իր մասնակցութիւնը բերաւ արտասահմանի մէջ կազմակերպուած 25 կարեւոր տօնավաճառներու եւ ցուցահանդէսներու։ Արեւելեան Գերմանիոյ արտադրութիւնները տիրացան շուրջ 80 ոսկեայ մետալներու։

Գահիրէի Միջազգային Տօնավաճառի ընթացքին, Գերմանիոյ Դեմոկրատական Հանրապետութիւնը կրցաւ իր տնտեսական համագործակցութիւնը ամրապնդել Արաբական Միացեալ Հանրապետութեան հետ։ Այս առթիւն համար, Արեւելեան Գերմանիոյ արտասահմանեան տօնավաճառներու մասնակցութեան գծով, Գահիրէն յայտագրի վերջին կայանը կը հանդիսանայ:

(Շար. տես էջ 6)

ՍԵՐԿԷՅ ԱՌԱՔԵԼԵԱՆԻ ՀԱՅՐԵՆԱՇՈՒՆՉ ՃԱՌԸ

(Շարունակութիւն Գ. էջէն)

որ մեր ժողովուրդը քաղաքական եւ հասարակական ազատութիւն նուաճեց: Վերջացաւ գահակալութիւնն ու բռնակալութիւնը, չքացաւ այլեւս մարդու շահագործումը մարդու կողմից, առընդմիշտ հաստատուեց ազգերի հաւասարութիւն եւ եղբայրութիւն, հաւասարութիւն եւ համանուն իրաւունքներ կին եւ տղամարդ բնակչութեան մէջ, անհետացաւ շահագործող դասակարգը՝ իսկ բոլոր ներքին խաւերը իրար հաւասարուեցին արդարութեան ստուերի տակ։

Սովետական իշխանութիւնը աշխատաւոր ժողովրդի առաջ բացեց մի անծայրածիր հորիզոն՝ նրա մտաւոր եւ ստեղծագործական ուժերի ծաղկման համար։ Մշակոյթի, գիտութեան, կրթութեան ու արուեստի ասպարէզներում մեր հայրենիքը մի այնպիսի վերելք ապրեց որը հարկաւ՝ կարող էք համարել աշխարհի 8րդ հրաշալիքը:

Անշուշտ՝ ոչ ոք չի կարող ժխտել հայոց մտքի եւ մշակոյթի նուաճումները անոնց հազարամեակներու պատմութեան մէջ։ Այս բոլորը յայտնի փաստեր են եւ այդ մասին գիտեն բոլոր քաղաքակիրթ ազգերը։ Սակայն այնուհանդերձ, մեզ բոլորիս քաջ յայտնի է, թէ ինչ էր Հայաստանը յիսուն տարի առաջ եւ ինչ է այն այսօր։

Յիսուն տարին կրնանք ասել թէ կաթիլ մըն է հայկական երեքհազարամեայ պատմութեան ովկեանին մէջ:

Ցարական Ռուսաստանում, Հայաստանը կիսագրագէտ եւ յետամնաց ծայրամաս էր համարւում։

Այժմ աշխարհի բոլոր ծայրերից Հայաստան կը գան անուանի գիտնականներ, խորհրդակցելու եւ սովորելու մեր հայ գիտնականներից։

Ճշմարիտը՝ ես նպատակ չունեմ այս մէկ փոքրիկ ելոյթի մէջ նշել այն բոլոր թուերն ու տուեալները, որոնք պարզ կը ցուցանեն մեր հայրենիքի գիտական ու մշակութային զարգացումը։ Որովհետեւ՝ նախ այդ տեսակ աստղաբաշխական թուերի նշումը ժամեր կը պահանջի եւ որը կը ծանծրացնի ձեր ուշադրութիւնը եւ յետոյ՝ ես լաւ գիտեմ որ բոլոր եգիպտահայ օրաթերթերն ու շաբաթաթերթերը բազմակողմանի տեղեկութիւններ կը տպեն իրենց էջերում։

Ես միայն կ'ուզէի ասել, որ Հ.Ս.Ս.Հ. այժմ գիտութեան եւ մշակոյթի խոշոր կենտրոն է դարձած: Տասնեակ բարձրագոյն ուսումնական հաստատութիւնների, հարիւրաւոր միջնակարգ ու մասնագիտական դպրոցների մէջ կը պատրաստուեն տասնեակ հազարաւոր ինժիներներ, բժիշկներ, արուեստագէտներ, ապագայ գիտնականներ ու բազմազան ասպարէզներու մասնագէտներ: Հայաստանի համալսարաններում այժմ 1967–68 տարեշրջանին կը սովորեն 48000 ուսանողներ, այսինքն 30 անգամ աւելի քան ինչ որ 1927–28 թուականին (1640 ուսանող)։

Մայր հայրենիքում մենք ունենք շուրջ 1000 գիտական աշխատողներ, 7000 բժիշկներ, 3000ից աւելի գեղարուեստական ինքնագործ խմբեր։ Ունենք 30ից աւելի սանաթորիումներ եւ հանգստեան տներ: Կան 650000 հեռուստատեսական եւ ձայնասփիւռիչ գործիքներ։

Տօնելով Հայկական Սովետական Սոցիալիստական Հանրապետութեան 48 ամեակը, պէտք է նշենք, թէկուզ երկու խօսքով, մեր հայրենիքի տնտեսական եւ արդիւնաբերական նուաճումների մասին։

Այս տարիների ընթացքում, Հայաստանը յետամնաց գիւղատնտեսական ծայրամասից վերածնել եւ արդիւնաբերական շատ զարգացած հանրապետութիւն է դարձել:

Այս բնագաւառում ես չեմ ուզում ձեր ուշադրութիւնը գըրաւել թուերի շարքերով, կ'ուզեմ միայն յիշատակել երկու կամ երեք ցուցանիշներ, որոնք Հ.Ս.Ս.Հ.ի տնտեսական զարգացմանը մասին ընդհանուր գաղափար կը տան։

Հայաստանի արդիւնաբերութիւնը 1913ի համեմատ՝ այժմ աճած է 130 անգամ:

Միայն ելեքտրական ուժի արտադրութիւնը, որ 1913ին 5,1 միլիոն քիլովաթ ժամ էր, այժմ շուրջ 4,5 միլիառ քիլովաթ ժամ է, այսինքն՝ մօտ հազար անգամ աւելի:

Հայաստանի ճարտարարուեստական արտադրութիւնները կ'արտածուին դէպի 70 երկիրներ։ Գիւղատնտեսական արտադրութիւնը եւս 5—6 անգամ աւելի աճած է։ Այսօր աշխարհի բոլոր մասերում արարատեան խաղողի գոնեագը անմրցելի եւ գերազանց գնահատական կը ստանայ:

Խօսելով մեր հայրենիքի տնտեսական այս խոշոր վերելքի մասին՝ ես կ'ուզեմ մատնանշել, որ ա՛յն, իրապէս հնարաւոր դարձաւ միայն, շնորհիւ արտադրութեան սոցիալիստական եղանակին:

Այսօր ոչ մէկի համար գաղտնիք չէ՝ որ միայն ընկերվարական կարգերն են, որ կարող են ապահովել արդիւնաբերութեան, գիւղատնտեսութեան, գիտութեան, արուեստի, մշակոյթի եւ կեանքի միւս մարզերի արագընթաց զարգացումը։

Մեր հայրենիքում հաստատուել է եւ շարունակուում է աճել ու զարգանալ այն հասարակակարգը, որի յաղթանակի համար երկար տարիներ պայքարել են մեր ժողովրդի անձնուէր եւ հերոս զաւակները։

Այս բոլոր յաջողութիւնները հնարաւոր եղան նաեւ շնորհիւ այն բանին, որ Հայաստանը մեծ Սովետական Միութեան մասն է կազմում։ Այդ հսկայական միութեան տասնեակ ժողովրդների եղբայրական ընտանիքում, մեր ժողովուրդը ու մեր հայրենիքը վստահօրէն կը քայլեն դէպի աւելի բարգաւաճ եւ աւելի լուսաւոր ապագան։

Սիրելի հայրենակիցներ,

Մենք Սովետ. Միութեան ներկայացուցիչներս շատ յստակ եւ վստահօրէն գիտենք, որ մեր հայրենիքի բոլոր յաջողութիւններն ու նուաճումները, Հայաստանի սահմաններից հեռու ապրող ամբողջ հայութեան համար մեծ պարծանք են ու հպարտութիւն։ Մենք լիովին գիտակցում ենք, որ սփիւռքի հայութիւնը ուր էլ որ լինի, այսօրուայ Հայաստանը՝ Սովետական Հայաստանը իր մայր հայրենիքը կը համարի։ Դրա համար էլ մեր ժողովուրդը հայրենիքում յամառօրէն եւ քրտնաջան կ'աշխատի, որպէսզի իր զաւակների դէմքը օտար երկրներում, օտար ազգերի դիմաց երբեք չզգայ ամօթի զգացմունքը, միշտ հպարտ լինի իր հայրենիքով։

Մեր այսօրուայ հանդիպումը հենց ապացոյցն է այն բանի, որ եգիպտահայ գաղութը այսօրուայ տարեդարձը իրեն տօնը կը համարի։

Մենք բոլորս ամենայն սրտանց կը պարծենանք ձեր հայրենասիրութեամբ, որը մեզ համար շատ ու շատ թանկագին է:

(Ընկեր Սերկէյ Առաքելեան իր ելոյթը վերջացուց արաբերէն լեզուով, որուն իմաստը կուտանք բարգմանաբար)։

Սիրելի հայրենակիցներ եւ ներկաներ,

Խիստ նշանակելի է մեր այս հանդիպումը, որ տեղի կ'ունենայ ԱՄՀի հողամասի վրայ եւ Սովետական Մշակութային կենտրոնին մէջ:

Այսպիսի հանդիպում մը անկարելի էր անցեալում: Միայն ԱՄՀի Յեղափոխութիւնն էր որ ստեղծեց այս ազատութիւնն ու հնարաւորութիւնը։

ԱՄՀի Յեղափոխութեան յաղթանակից յետոյ, Եգիպտոսի ժողովուրդը իր մեծ առաջնորդի՝ Նախագահ Կամալ Ապտէլ Նասէրի ղեկավարութեամբ ընտրեց մի նոր ուղի իր զարգացման համար, որ է Սոցիալիզմը՝ այսինքն ինչպէս կ'ասեն հայերը, Ընկերվարութիւնը։

Խօսելով այս մասին, մենք պէտք է որ մեր երախտագիտութիւնն ու շնորհակալութիւնը յայտնենք եգիպտացի եւ ողջ արաբ բարի ժողովուրդին, որն իր գիրկը բացեց եղեռնից յետոյ մեր ազգի թշուառ եւ փախստական զաւակները պահպանելու եւ հիւրընկալելու։

Արտայայտելով մեր երախտագիտութիւնը, մենք պէտք է նաեւ խորին գիտակցութեամբ նշենք, որ բարեկամ Ա.Մ.Հի պետութիւնն ու ժողովուրդը, այս պահին իր պատմութեան մէջ ամենադաժան վիճակներից մէկը կ'ապրի։ Բոլորիդ յայտնի է իսրայէլական նենգ եւ իմպերիալիստական եւ զաւթողական յարձակումին հետեւանքները։ Սակայն պէտք է ասել, որ այս հինաւուրց ժողովուրդը ու անոր բարի գործը վաղ թէ ուշ պէտք է յաղթանակի։

Սովետ. հզօր պետութիւնը, որուն օրկանական մէկ մասն է մեր հայրենիքը՝ Ս. Հայաստանը, առաջին իսկ օրերից թիկունք կանգնեց արաբական ժողովրդի արդար պայքարին։

Կասկած չկայ որ Ս. Միութիւնը յառաջիկայում եւս պիտի շարունակէ իր անվերապահ ու անսակարկ օգնութիւնը, մինչեւ յաղթանակի եւ արդարութեան օրը։

Թող յաւէտ մնայ սովետ եւ արաբ բարեկամութիւնը։

Ողջոյն Ս. Հայաստանի 48րդ տարեդարձին:

Հ Ո Գ Ե Հ Ա Ն Գ Ի Ս Տ

Այրի Տիկին Ամենուհի Գալըճեան եւ զաւակունք՝ Տոքթ. Նայիրի (Լաճեան), Փրին (Սրնաճ), Տէր եւ Տիկին Ու Ֆֆի Գալըճեան եւ զաւակունք, Տէր եւ Տիկին Ուրուանդ Թաշճեան եւ զաւակունք, եւ համայն ազգականք պատարագներ կը ծանուցանեն թէ Կիրակի, 22 Դեկտ. 1968 առաւօտեան ժամը 10ին յետ աւարտման Ս. Պատարագի, հոգեհանգստեան պաշտօն պիտի կատարուի Ս. Պօղոս Պետրոս եկեղեցին մէջ, ի հանգիստ հոգւոյն իրենց սիրեցեալ ամուսնոյն, հօր, մեծհօր եւ ազգականին

ՀՐԱՉ ԳԱԼԸՃԵԱՆԻ

մահուան քառասունքին առթիւ:

Հանգուցեալին յիշատակը յարգողներէն կը խնդրուի ներկայ գտնուիլ:

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՊԱՏՄԱԳԷՏՆԵՐԸ

ԱՐԱԲԱԿԱՆ ԱՐԵՒԵԼՔԸ Կ'ՈՒՍՈՒՄՆԱՍԻՐԵՆ

(Շարունակութիւն Ա. էջէն)

Այժմ իրենք՝ բիւրոյ գիտնականներն են, որ կ'աշխատին քրդական խնդիրները պարզաբանելու։ Բանասիրական գիտութիւններու Տոքթ. Հաճիէ Ճինդի [illegible] շուտով տպագրութեան պիտի յանձնէ քրտական առածներու ու ասացուածքներու ժողովածու մը և Խորհրդային—քրտական գրականութեան վերաբերեալ աշխատասիրութիւն մը:

Իրանական խնդիրներու բաժանմունք Գուրգէն Ցախորեան պատրաստած է փիւրերու ձայնային վերաբերեալ աշխատութիւն մը և այժմ կ'ուսումնասիրէ Միջնադարու առաջին շրջանի Փիւրժիտանի խնդիրները:

— Հայ գիտնականները կապեր ունին արաբական երկիրներու իրենց պաշտօնակիցներուն հետ։

— Այդ կապերը տարուէ տարի կը բազմապատկուին։ Հայաստանի գիտնականները տեւապէս կը մասնակցին արեւելագիտութեան միջազգային խորհրդաժողովներուն։ Հայկական բաժինը ընթերցողներ կը պահէ Իրաքի, Սուրիոյ, Լիբանանի, Արաբ. Միաց. Հանրապետութեան գիտնականներուն հետ։ Արաբական երկիրներէն հիւրեր կուգան Հայաստան։ Այսպէս, Նիզար Քաբբանի Հայաստան եկաւ իր հայ պաշտօնակիցներուն հետ խորհրդակցելու համար, որովհետեւ այժմ կը Թարգմանէ մեծ հրգիծագիր Յակոբ Պարոնեանի գործերը։

Դրադարանը, որ Խորհրդային Միութեան այս գրադարաններուն լաւագոյններէն մէկն է, Լիբանանէն, Իրաքէն, Արաբ. Միաց. Հանրապետութենէն ու այլ երկիրներէ ուղարկուած գիրքեր կը պարունակէ: Այստեղ լայն չափի վրայ գիրքերու փոխանակութիւններ կը կատարուին արտասահմանեան երկիրներու հետ։

... Այո, ճիշդ է. գիրքը գաղափարներու նաւ մըն է, որ իր անգնահատելի բեռները սերունդէ սերունդ ու ժողովուրդէ ժողովուրդ կը փոխադրէ։

Ա. ԱԼԻԽԱՆՈՎԱ

Հ. Մ. Ը. Մ. - ԱՂԵՔՍԱՆԴՐԻԱ

ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ՀԱՒԱՔՈՅԹ

Կիրակի, 15 Դեկտեմբեր 1968

Առաւօտեան ժամը 10էն սկսեալ պուլի եւ նարտի մրցումներ

ԿԷՍՕՐՈՒԱՆ ՄԱՍՆԱՒՈՐ ՃԱՇ

Պատրաստուած Տիկնանց Յանձնախումբին կողմէ

ԺԱՄԸ 3ԻՆ. ՎՈԼԻ ՊՈԼԻ ՄՐՑՈՒՄ

Հ. Մ. Ը. Մ. ընդդէմ ՀԵԼԵՆԻՔԻ

ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

ՃԱՀԱԿԻՐ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐԱՅԻՆ ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹ

12 ԴԵԿՏԵՄ. 1968

ՏՊԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ԵՐԵՒԱՆԻ 2750ԱՄԵԱԿԻ ՅՈԲԵԼԻՆԱԿԱՆ ՀԱՆԴԻՍՈՒԹԻՒՆՆԵՐԷՆ

(Շարունակութիւն Դ. էջէն)

գալուստ կը մաղթէր բոլոր Ներկայացուցիչներուն, և առանց չարքին սփիւռքին եկած հայերուն, հայ եղբայրներուն եւ քոյրերուն, եւ յատկապէս այդ հանդիսութեան ընթացքին բացակայ եղող մեր ժողովուրդի սփիւռքահայ հատուածին։ Եւ առաւել, պետութեան այդ ոգեւորիչ եղելին կողքին պէտք է չէզոք նաև մեր Հայաստանի պետական շրջանակի և ներկայ [illegible] վարիչներուն ունեցած այդ անմահ սէրը, այդ եղբայրական սէրը՝ հանդէպ մեր սփիւռքահայ ժողովուրդին։ Նոյնիսկ սփիւռքի սրահին մէջ, Ցոբելինական հանդէսի ժամանակ, մեր պետական վարիչները անգամ մը համար ևս չէտացին, եկ Երեւանի այս Ցոբելինանին մէջ, մենք չենք կրնար մոռնալ սփիւռքի մեր քոյրերը և եղբայրները և մենք կը ցանկանք՝ որ օրին մէկը անպայմանօրէն անոնք վերադառնալով Երեւանի այս գեղեցիկ ափերուն վրայ։ Այսպէս էր Իրողութիւնը, պաշտօնական շրջանակներէն։ Նոյն էր Իրողութիւնը հանրապետական զաւակին վրայ, ուր ամբողջ հայ ժողովուրդը, մօտ 50 հազար հայ ժողովուրդ, այդ Կիրակի երեկոյեան կարկուտ Նըմանի, փափկութեամբ նման իրենց անձրեւին տակ պուտ մ'իսկ չշարժեցաւ, և ամբողջ չորս ժամ հետեւեցաւ, վայելեց վայելումնին, այն բոլոր եղելոթներուն՝ որոնք արդէն կը խօսէին մեր պատմութեան ընկերական տեղերուն կողմէն, և հետեւեալ յառաջացաւ՝ 3 հազար մարդիկ և մարզաձեւներուն կողմէ կատարուող մարզական տոնախմբութիւնը, որ իր ամբողջութեամբ մէջ ազատութեան ոգին էր ուղղակիօրէն, և ուրուն՝ տեսարաններուն իսկ բացատրութեամբ և վկայութեամբ, չէ եղած մարդ որ կարենայ հանդիպիլ արտասանած մէջ։ Երեւակայեցէք ուրեմն, հակայ զաւտ մը, երեք հազար մարդիկ ու մարզաձեւ և անոնց մասնակցութեամբ Թումանեանները, չորս հատ՝ եղեւ, եօթը, հինգ և զէրօ։

Այս բոլորին կողքին պէտք է մտնել ժողովուրդին մէջ, պէտք է տեսնել ժողովրդական խաւը, թէ մեր ժողովուրդին այդ ալքեր բանւոր զասակարգը ինչպէս արտօնուեց վ'անոնայ։ Այդ մէկը առաջին իսկ հերթին տեսանք Երեւանի Ցոբելինանին նախատօնական առաւ, գիշեր մը, երբ Թիփլիսէն եօթը հայեր քաշելով եկած էին Երեւան, մասնակցելու Երեւանի տօնակատարութեան, և բոլոր հոն միասին բերած էին գեղեցիկ ալպոմ մը, ուր կային Երեւանի տարիքին չափ տարեգրութիւններ, ուր միայն Վրաստանի հայերէն, այլ նաև Վրաստանի վարչական սկսելով, մինչև բանւորները և աշխատաւորականներու կայացուցիչները։ Պիտի ր պատիւ անոնց «Արագիլ»ի մէջ, երեւանեան այդ բարձունքին վրայ ճակատագիր էր։ Մենք այդ պատրաստանք այդ հայկական ներկայ ըլլալ, և հոն մենք տեսանք Թիփլիսէն եկած հայ ալպոմ մ'Գայեանէն, որ ուղղակի արձագանգ էր մեր Ներկայ-

յացնէր իր անձով, իր անձին մէջ խտացուցած էր խեղագարած ամբոխ մը, պոռթկացող, յատկապէս իր խօսքը չգտնող աղջիկ մը՝ որ կրցաւ իր արտասանութիւններով խանդավառութեան ալիք բարձրացնել այդ հսկայ սրահին մէջ։ Ու երբ Գայեանէն կը տեսնէր՝ որ սրահի առաջին այդ ճակատին վրայ քանդակուած էր նոյնինքն Արագիլը, որուն մէկ ոտքը հողին վրայ էր, իսկ միւս ոտքը՝ դէպի վեր, կ'արտասանէր Նահատակ բանաստեղծին քերթըւածը ու կ'ըսէր. «Ո՞վ մարդկային արդարութիւն, թող որ թքնե՛մ քո ճակատին», և այնպիսի ուժգնութեամբ, որ զուցէ ինծի համար այդ պահուն շատ զօրաւոր զուրս եկաւ, և սակայն, Գայեանէն երբ կ'արտասանէր այդ պահուն, այդ խօսքը երբ կ'ըսէր. կը զգար անշուշտ, որ Արագիլին հողին կըպչած ոտքը Հայաստանի մէջ ապրող մեր ժողովուրդն էր, իսկ անոր պլլուած, այդ ծալլուած ոտքը սփիւռքի հայութիւնն էր, չըմիաւորուած հայութեան հատուածն էր, և հոն կրկին անգամ ըլլալով, անջատելով քերթուածը, դէպի Արագիլին կը դառնար իր այդ տեսլականով ու դարձեալ կ'ըսէր, — «Ո՞վ մարդկային արդարութիւն, թող որ թքնե՛մ քո ճակատին»։ Սակայն այս բոլորին մէջ լալկանութիւն չկար։ Հայ ժողովուրդի խանդավառութեան մէջ լալկանութիւն երբեք չէինք կըրնար տեսնել, երէկուան իրենց մեղքին, երէկուան իրենց արցունքը այսօր դարձեր էր խանդավառութեան ալիք, դարձեր էր հըրճուանք, ուրախութիւն։

Հայաստանի հայ ժողովուրդը երբեք չէր ըսեր որ 1915ին մեզ կոտորեցին, որ 1935ին մեզ կոտորեցին, որ 1945ին մեզ նահատակեցին, այդ լուռ ցաւերը լուռ ու մունջ պահելով իր մէջ, մոռցեր էր այդ բոլորը և իր հայեացքները ուղղած էր յաղթականօրէն դէպի յառաջ, կերտելու համար այնպիսի գերակայ յաղթանակներ՝ որոնց առջեւ առ յաւէտ կքին ու Նըւաստանան այդ բոլոր բռնատէրները, այն բոլոր թշնամի ազգերը՝ որոնք մեր ժողովուրդի կորուստը և բնաջնջումը անամօթաբար նախատեսեր էին։ (Ծափեր):

Չեմ կրնար չխօսիլ այս պահուն Հայաստանի փողոցներուն մէջ իմ տեսած պաստառներուն մասին։

Երկու գեղեցիկ պաստառներ. յատկապէս մէկը՝ «Հնագոյն Երեւանը հայ ժողովրդի սիրտն է». միւսն ալ՝ «Երեւանը ամենայն հայոց մայրաքաղաքն է»։ Սիրելիներ, Հայաստանի հայ ժողովուրդը, իր պետականութեամբ և իր ժողովրդական տարրերով, կը զգայ որ մեր ժողովուրդի մէկ մասը արտասահմանի մէջ է։ Ու որպէսզի արտասահմանի մեր հայութեան արժանապատուութիւնը, բարոյականը միշտ բարձր, հանդէպ մեր վերածնած հայրենիքին, հոն դէպ մեր ժողովուրդի յաւերժականութեան գաղափարին, հայրենիքի մեր ղեկավարները, հայրենիքի մեր եղբայրները և քոյրերը միշտ ալ չեն մոռնար ու պիտի մոռնան երբեւիցէ մեզ՝ սփիւռքահայերս, իսկ մեզի կը մնայ խնամել մեր այդ սիրտը, խնամել Երեւանը, սիրել Երեւանը, որպէսզի մեր Երեւանը մնայ միշտ կանգուն, որպէսզի Երեւանով ալ մնանք մենք հայերս կանգուն, միասնաբար, յաւերժականօրէն:

Գրի առաւ՝ ԱԼՊԷՐ ՄԻՆԱՍԵԱՆ
(Խօսուած՝ Երեւանի 2750ամեակին առիթով Սահակեան Լիսէի կազմակերպած Ցոբելինական հանդիսութեան ընթացքին, 13 Նոյեմբեր 1968, Չորեքշաբթի օր)։
Պէյրութ

ՆՈՒԻՐԱՏՈՒՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

(ԵԳԻՊՏԱՀԱՅ ԴԱՇՆԱԿ ՈՎ)

«ՃԱՀԱԿԻՐ»ԻՆ

Տէր և Տիկին Լեւոն Քէօսէքեան (Մոնրէալ) 400 ե.դ. կը Նըւիրեն առ ի գնահատութիւն Թերթիս ազգային և հայրենասիրական ուղղութեան։

Տէր և Տիկին Թովմաս Մանճըլըքեան 200 ե.դ. կը նուիրեն ուրախ առիթով մը։

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԸՆԹԵՐՑԱՍՐԱՀԻՆ

Նոյեմբեր 29ի հանդիսութեան առթիւ և առ ի գնահատութիւն ստացած ենք հետեւեալ նուիրատուութիւնները.

Տէր եւ Տիկ. Հայկ Օհաննէսեան	400
» » Միսաք Տընկճեան	300
Տէր և Տիկին Կարապետ Տէմիրճեան	200
Տէր և Տիկ. Յակոբ Մարգարեան	200
» » Վահան Չէչճէնեան	200
» » Գէորգ Գալայճեան	200

ԱՂԵՔՍԱՆԴՐԻՈՅ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԸՆԹԵՐՑԱՍՐԱՀԻՆ

Ողբ. Դեզձանիկ Լիպլոզեանի կսկծալի մահուան առթիւ, ընկեր Վրէժ Սէֆէրեան և ընտանիք կը նուիրեն 100 ե.դ.։

Տէր եւ Տիկին Թովմաս Մանճըլըքեան 200 ե.դ. կը նուիրեն առ ի քաջալերութիւն։

ՈՖ (ընկ. թիւ 11) 50 ե.դ. կը նուիրէ առ ի քաջալերութիւն։

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Գալուստեան Ազգային Վարժարանի Տնօրէնութիւնը կը փութայ իր շնորհակալութիւնները յայտնելու Ողբ. Զուարթ Սարգիսեանի հարազատներուն, որոնք իրենց օգտակար հայթայթումներով սատարեցին Վարժարանիս:

ՏՆՕՐԷՆՈՒԹԻՒՆ

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԳԵՐՄԱՆԻԱ ԳԱՀԻՐԷԻ ՄԻՋ. ՏՕՆԱՎԱՃԱՌԻՆ

(Շար. Ե. էջէն)

Ալճեր քաղաքի տօնավաճառին ընթացքին, Յեղափոխութեան Խորհուրդի Նախագահ՝ Գնդապետ Հաուարի Պումետիէն գնահատելով Գերմանիոյ Դեմոկրատական Հանրապետութեան տաղաւարը, տօնավաճառի երեք ոսկեայ շքանշաններէն մէկը յանձնեց Գ.Դ.Հ.ի պատուիրակութեան տնօրէնին:

Լիոնի 50րդ տօնավաճառին, Ֆրանսայի Հանրապետութեան Նախագահ՝ Զօր. Տը Կօլ անձամբ այցելեց Գերմանիոյ Դեմոկրատական Հանրապետութեան տաղաւարը ու գնահատեց հոն տարուած աշխատանքը։

Այս տարի, Պաղտատի մէջ, Գ.Դ.Հ.ը կազմակերպեց զուտ ճարտարարուեստական ցուցահանդէս մը։

Գերմանիոյ Դեմոկրատական Հանրապետութեան արտաքին առեւտուրին (Ներածում և արտածում Ներառեալ) հաշուեկշիռը կը հասնի 30 միլիառ գերմանական մարքի։

ԳԱՀԻՐԷԻ Ս. ԳՐԻԳՈՐ ԼՈՒՍԱՒՈՐԻՉ ԵԿԵՂԵՑԻՈՅ ՕԾՄԱՆ 40-ԱՄԵԱԿԻ ՀԱՆԴԻՍՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ԲԱՐՁՐ ՀՈՎԱՆԱՒՈՐՈՒԹԵԱՄԲ

Ն.Ս.Օ.Տ.Տ. ՎԱԶԳԷՆ Ա.Ի

ՍՐԲԱԶՆԱԳՈՅՆ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍ ԱՄԵՆԱՅՆ ՀԱՅՈՑ

ՆԱԽԱԳԱՀՈՒԹԵԱՄԲ

ԱՐԺ. Տ. ՍԱՀԱԿ Ա. ՔՀՆՅ. ՇԱՔԱՐԵԱՆԻ

Առաջնորդական Փոխանորդ Գահիրէի Հայոց

ՆԱԽԱՁԵՌՆՈՒԹԵԱՄԲ

ԳԱՀԻՐԷԻ ԱԶԳԱՅԻՆ ԻՇԽԱՆՈՒԹԵԱՆ

ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹԵԱՄԲ

Ե.Գ.Մ. ՀՈԳԱԲԱՐՁՈՒԹԵԱՆ

ԳՈՐԾԱԴՐՈՒԹԵԱՄԲ

ԵԿԵՂԵՑԻՈՅ ՏԻԿՆԱՆՑ ՅԱՆՁՆԱԽՈՒՄԲԻՆ ԵՒ ԳԱՀԻՐԷԻ ՀԱՅ ՄՇԱԿՈՒԹԱՅԻՆ ԲՈԼՈՐ ՄԻՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՒՆ

Այսօր, Հինգշաբթի 12 Դեկտեմբեր 1968, երեկոյեան ժամը 9ին

ԱՌԱՋՆՈՐԴԱՐԱՆԻ ԴԱՀԼԻՃԻՆ ՄԷՋ

ԵՐԵԿՈՅԹ ՆՈՒԻՐՈՒԱԾ ՀԱՅ ԵԿԵՂԵՑԱԿԱՆ ԵՐԳԻՆ

ԿԸ ԴԱՍԱԽՕՍԷ ՄՕ. ԵԴՈՒԱՐԴ ՅԱԿՈԲԵԱՆ

Երգերով կը մասնակցին

ՏԻԿԻՆ ՄԱՐԿՐԻԹ ՅԱԿՈԲԵԱՆ

ՊՊ. ՄԱՐԳԱՐ ԵՐԿԱՆԵԱՆ — ՊՊ. ՎԱՀՐԱՄ ՊԱՍՄԱՃԵԱՆ
ՇԱՒԱՐՇ ԳԱՐԱՆՖԻԼԵԱՆ — ՅԱՐՈՒԹԻՒՆ ԼԵՒՈՆԵԱՆ
ՏԻԳՐԱՆ ՃԵՐԱՀԵԱՆ — ՄԱՆՈՒԿ ԹՈՒԼՈՒՄՊԱՃԵԱՆ

Դաշնամուր՝ ՏԻԿԻՆ ՇԱՄԻՐԱՄ ԴԱՐՄԱՆԵԱՆ

տեղի կ'ունենայ նաև

ԼՈՒՍԱՊԱՏԿԵՐՆԵՐՈՒ ՑՈՒՑԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

Կիրակի, 15 Դեկտեմբեր 1968, երեկոյեան ժամը 6.30ին

Ս. ԳՐԻԳՈՐ ԼՈՒՍԱՒՈՐԻՉ ԵԿԵՂԵՑԻՈՅ ՄԷՋ

ՏԵՂԻ Կ'ՈՒՆԵՆԱՅ

ՍՐԲԱԶԱՆ ՀԱՄԵՐԳ

Մասնակցութեամբ ՇՆՈՐՀԱԼԻ և ԵԳԻՊՏԱՀԱՅ ԵՐԳՉԱԽՈՒՄԲԵՐՈՒՆ, ղեկավարութեամբ ՄՕ. ԵԴՈՒԱՐԴ ՅԱԿՈԲԵԱՆԻ:

Համերգէն ետք Առաջնորդարանին Դահլիճին մէջ Ցուցադրութիւն Հայաստանեայց Եկեղեցւոյ ծիսական հանդերձներու, գիրքերու եւ այլ առարկաներու։

Այս բոլոր հանդիսութիւններուն Հայ ժողովուրդը սիրով հրաւիրուած է։

Ե.Գ.Մ. ՀՈԳԱԲԱՐՁՈՒԹԻՒՆ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԸՆԹԵՐՑԱՍՐԱՀ ԳԱՀԻՐԷ

Շաբաթ, 14 Դեկտեմբեր, կ.ե. ժամը 9ին

ԹԷՅԱՍԵՂԱՆ - ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ ՊԱՐԱՆՑԻԿ ԵՐԵԿՈՅԹ

կազմակերպուած

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԸՆԹԵՐՑԱՍՐԱՀԻ ՎԱՐՉՈՒԹԵԱՆ ԿՈՂՄԷ

կը ներկայացուի

«ԴԴՈՒՄԻ ՎԱՃԱՌԱԿԱՆԸ»

խաղարկութեամբ

ՊԵՐՃ ԳՈԳՈՐԵԱՆԻ, ՎԱՐՈՒԺԱՆ ՉԷՉԷՆԵԱՆԻ ԵՒ ԳԵՂԱՄ ԳՈԳՈՐԵԱՆԻ

ՄԱՍՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՍԱԿ 15 Ե.Դ.

Հինգշաբթի, 19 Դեկտեմբեր 1968, կ.ե. ժամը 8.30ին

ՄՇԱԿՈՒԹԱՅԻՆ ԵՐԵԿՈՅԹ

կը դասախօսէ

ՏՈՔԹ. ՆՈՐԱՅՐ ՍԻՄՈՆԵԱՆ

նիւթ ունենալով

«ԱՏԱՄՆԱԲՈՒԺՈՒԹԻՒՆԸ»

Զանազան խաղեր և զուարճալիքներ

Հայ երիտասարդութիւնը սիրով կը հրաւիրուի

Շաբաթ, 4 Յունուար 1969

ՍՐԱՀԻՍ ԱՒԱՆԴԱԿԱՆ ԿԱՂԱՆԴԻ ԵՒ ԾՆՆԴԵԱՆ

ՀԱՆԴԷՍ-ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍԸ

Կը խնդրուի նկատի ունենալ

ՉԱՀԱԿԻՐ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐԱՅԻՆ ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹ

چاهاكير
جريدة أسبوعية
ص.ب ٢١١١ بالقاهرة ج ع م - ت ٩١٥٠١٣
صاحبة الامتياز : السيدة عايدة سيرويبيان (بالايان)

TCHAHAKIR
HEBDOMADAIRE ARMENIEN
B.P. 2111 Le Caire (R.A.U.) · Tél.915013
Adresse Télégraphique. TCHAHAKIR, Cairo
Rédacteur en chef; SARKIS BALAYAN

Արտօնատէր — ԱՅՏԱ ՍԵՐՈՎԲԵԱՆ
Սեփականատէր խմբագիր — ՍԱՐԳԻՍ ՊԱԼԱՅԵԱՆ

Հիմնուած 1948ին
Տպաքանակ 3000

ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ ԹԻՒ 259 — ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 19 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 1968 ՀԱՏԸ ՉԵՐՈՒԿ 2,5 Եգ. Դհկ. կամ 25 Լիբ. Դհկ. عدد رقم ٢٥٩ — الخميس ١٩ ديسمبر ١٩٦٨

Ս. ԳՐԻԳՈՐ ԼՈՒՍԱՒՈՐԻՉ ԵԿԵՂԵՑՒՈՅ ՕԾՄԱՆ ՔԱՌԱՍՆԱՄԵԱԿԸ

Քառասունէս քառասուն տարիներ առաջ՝ Գահիրէի գլխաւոր պողոտաներէն մէկուն կից օծումը կատարուեցաւ Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչ փառաւոր եկեղեցւոյ, 1928 Փետրուար 13ին։

Անոր հիմնարկէքը եղած էր 1924 Օգոստոս 31ին։ Ճարտարապետն է Լեւոն Նաֆիլեան (փարիզաբնակ), որ մեծ յաջողութեամբ կրցած է մեր պատմական եկեղեցիներու ճարտարապետական ոճը արտայայտել։

Եկեղեցին շինուած է ազգային բարերար Գրիգոր Եղիայեանի ծախքով և Երջանկայիշատակ Տ. Թորգոմ Արք. Գուշակեանի առաջնորդութեան շրջանին։ Անոր Երուսաղէմի Պատրիարք ընտրուելէն ետք՝ Առաջնորդի պաշտօնին կոչուած է Երջանկայիշատակ Տ. Մամբրէ Արք. Սիրունեան։

Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչ եկեղեցւոյ ներքնամասը, գլխաւորաբար Ս. Սեղանին առաստաղը նկարազարդած է իտալացի արուեստագէտ մը, որուն գործին մասին գնահատանքով արտայայտուած են արուեստի բնագէտներ։

Հակառակ «պատմական» նկատուելու կարճ ժամանակաշրջանին՝ Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչ եկեղեցին, շնորհիւ իր ճարտարապետութեան, արտաքին թէ ներքին քանդակներուն և նկարազարդումներուն, դէպի իրեն քաշած է թէ հայ և թէ օտար բարձրաստիճան անձնաւորութիւններ, զբօսաշրջիկներ և այցելուներ։

Եւ ահա այս եկեղեցւոյ օծման 40ամեակն է որ մեծ հանդիսութեանց շարքով մը նշուեցաւ արժանավայել կերպով, Ամենայն Հայոց Կաթողիկոս Ն.Ս.Օ.Տ.Տ. Վազգէն Ա.ի բարձր հովանաւորութեամբ, նախագահութեամբ Գահիրէի Առաջն. Փոխանորդ Արժ. Տ. Սահակ Ա. Քհնյ. Շաքարեանի, նախաձեռնութեամբ Ազգ. Իշխանութեան, կազմակերպութեամբ Ե.Գ.Մ. Հոգաբարձութեան և գործադրութեամբ եկեղեցւոյ Տիկնանց Ցանձնախումբին և Գահիրէի Հայ մշակութային բոլոր միութիւններուն։

ՀԱՆԴԻՍԱՒՈՐ Ս. ՊԱՏԱՐԱԳ

Կիրակի, 8 Դեկտ. 1968, առաւօտեան հանդիսաւոր Ս. Պատարագ մատուցուեցաւ։ Պատարագիչն էր Հոգշ. Տ. Ներսէս Վրդ. Բաբուճեան, բառաձայն երգեցողութիւնը կատարեց «Շնորհալի» երգչախումբը՝ ղեկավարութեամբ Մօ. Եդուարդ Ցակոբեանի։

Եկեղեցւոյ դասին մէջ տեղ գրաւած էին Աղեքսանդրիոյ Ազգ. Իշխանութեան կողմէ ՊՊ. Ց. Ամատունի, Լ. Հիւրմիւզ, Մ. Բեմպէճեան և Տ. Զօհրապեան, Գահիրէի Ազգ. Իշխանութեան անդամները՝ գլխաւորութեամբ Պատ. Թեմական Ժողովի ատենապետ՝ Պր. Ց. Քեհեայեանի և Պատ. Քաղաքական Ժողովի ատենապետ Պր. Ս. Պըլըքտանեանի, Բողոքական համայնքէն՝ Վեր. Մ. Ճինպաշեան և Պր. Ս. Զագըճեան, ինչպէս նաև ազգային բարերար Տէր և Տիկ. Զարեհ Սագայեան։

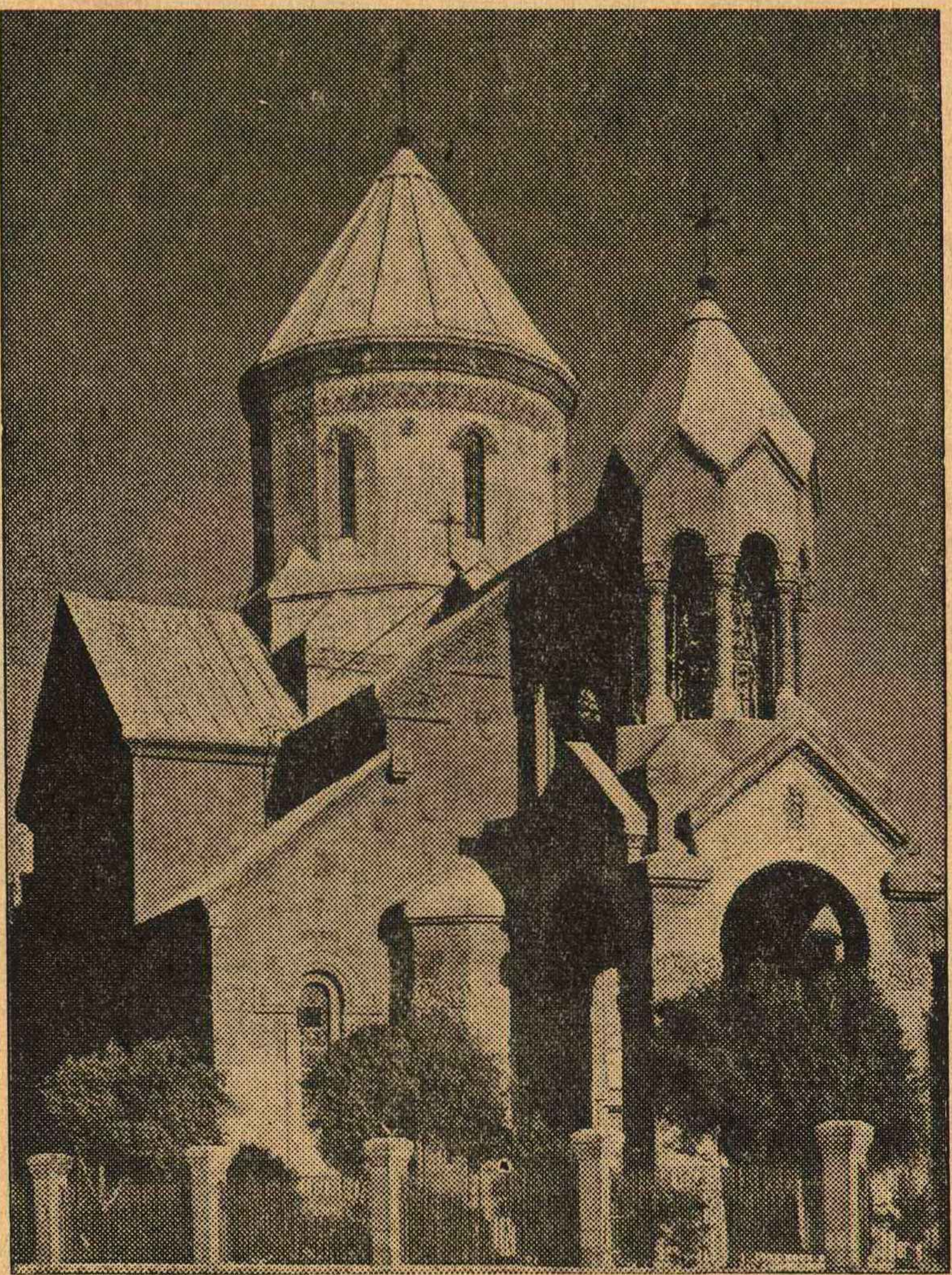
Եկեղեցւոյ մէջ ներկայ էին ազգային զոյգ վարժարաններու տնօրէնութիւնը, ուսուցչութիւնն ու աշակերտութիւնը, ինչպէս նաև հոծ թիւով հաւատացեալներ։

Ս. Պատարագի ընթացքին իմաստալից քարոզ մը խօսեցաւ Հոգշ. Տ. Ներսէս Վարդապետ, իսկ յաւարտ Ս. Պատարագի՝ հոգեհանգստեան պաշտօն կատարուեցաւ ազգային բարերար Գրիգոր Եղիայեանի և անոր գերդաստանին յիշատակին։

Ապա առաջնորդութեամբ պատարագիչ Հայր Սուրբին և քահանայից դասին՝ Արժ. Տ. Սահակ, Տ. Ցուսիկ (որ յատկապէս եկած էր Աղեքսանդրիայէն) և Տ. Արշամ քահանաներուն և դպիրներուն՝ թափօր մը կազմուեցաւ և խմբուեցաւ եկեղեցւոյ բակին մէջ գտնուող Գրիգոր Եղիայեանի կիսանդրիին շուրջ, ուր ծաղկեպսակ մը զետեղուած էր Եղիայեան սան-սանուհիներուն կողմէ։ Հոն տեղ գրաւեց նաև հաւատացեալ ժողովուրդը։ Այդ առթիւ խօսք առին Պր. Արթօ Պըլըքտանեան (Ազգ. Իշխանութեան կողմէ), Պր. Մկրտիչ Բեմպէճեան (Աղեքսանդրիոյ Ազգ. Իշխանութեան կողմէ), Պր. Տիգրան Պապիկեան (Եղիայեան Սանուց Ցանձնախումբին կողմէ) և Օր. Լիլա Կէրիկեան կարդաց ուղերձ մը բոլոր Եղիայեան սան-սանուհիներուն անունով։

«Հայր Մեր»ով և Հայր Սուրբին «Պահպանիչ»ով ցրուեցաւ ներկայ հասարակութիւնը՝ յարգանքի իր տուրքը մատուցանելէ ետք մեծ հայուն և մեծ բարերարին՝ Գրիգոր Եղիայեանի։

Ապա, Առաջնորդարանի դահլիճին մէջ ընդունելութիւն մը տեղի ունեցաւ։

Ս. ԳՐԻԳՈՐ ԼՈՒՍԱՒՈՐԻՉ ԵԿԵՂԵՑԻՆ

ՀԱՅ ԵԿԵՂԵՑԱԿԱՆ ԵՐԳԻՆ ՆՈՒԻՐՈՒԱԾ ԴԱՍԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ

Հինգշաբթի, 12 Դեկտ. 1968, երեկոյեան ժամը 9ին՝ Առաջնորդարանի դահլիճին մէջ տեղի ունեցաւ դասախօսութիւն մը՝ նուիրուած «Հայ Եկեղեցական Երգ»ին։

Օրուան դասախօսն էր Մօ. Եդուարդ Ցակոբեան։

(Շար. տես էջ 2)

ՆԱԽԱՐԱՐԱՑ ԽՈՐՀՈՒՐԴԻՆ ՈՐՈՇՈՒՄՆԵՐԸ

Երեքշաբթի, 17 Դեկտեմբեր, Քամալ Ապտէլ Նասէրի նախագահութեան տակ գումարուած նախարարաց խորհուրդը վաւերացուց տնտեսական խորհուրդին կողմէ ներկայացուած ծրագիրը, որ կ'առաջարկէր հիմնարկներու չահաբաժիններէն աշխատաւորներուն յատկացուելիքի մասին բաշխումը՝ նոր տարուան սկիզբին։

Նախարարաց խորհուրդը առաւ նաև հետեւեալ որոշումները.

— Համալսարաններու դասաւանդութիւնները վերսկսիլ 11 Ցունուար 1969ին։

— Բարձրագոյն կրթութեանց բաժինները վերաբանալ Դեկտեմբեր 28ին։

— Գանձային Նախարար Պր. Ապտէլ Ազիզ Հէկազիի առաջարկը, հանրային պաշտօնի գործունէութեան բարելաւման։ Այս մարզին համար կէս միլիոն ոսկիի վարկ մը պիտի յատկացուի, որմէ պիտի օգտուին 55.000 նոր պաշտօնեաներ։

ԷԼ-ԱԼԱՄԷՅՆԻ ՔԱՐԻՒՂԱՀԱՆՔԵՐԷՆ

ՑԱՐԴ ԱՐՏԱԴՐՈՒԱԾ Է ՇՈՒՐՋ ՔԱՌՈՐԴ ՄԻԼԻՈՆ ԹՈՆ

Ճարտարարուեստի Քարիւղի հարցերու Նախարար՝ Պր. Ազիզ Սըտքի զրոյց ունեցաւ «Արեւմտեան Անապատի քարիւղի ընկերութեան»ի պատասխանատուներուն հետ՝ Էլ-Ալամէյնի մէջ նոր նաւթահորեր փորելու կարելիութեանց շուրջ։

Հինգ առաջին նաւթահորերուն արտադրութիւնը ցարդ հասած է աւելի քան 225.000 թոնի, որուն 110.000ը արդէն ուղարկուած է Աղեքսանդրիոյ զտարանը։

Միւս կողմէ կը տեղեկացուի թէ Նուկօսլաւ մեծ ընկերութիւն մը խնդրած է Քարիւղի վարչութենէն, որ իրեն հաղորդուին մանրամասն և ընդարձակ տեղեկութիւններ արեւմտեան անապատի այն շրջաններուն մասին՝ որոնք ցարդ տրամադրուած չեն շահագործումի, որպէսզի ընկերութիւնը այդ վայրերուն մէջ սկսի հետազօտութեանց՝ Գահիրէի մէջ անցեալ Սեպտեմբերին իր ներկայացուցիչներուն հետ կնքուած համաձայնութեան մը հիման վրայ։

ՆԵՀՐՈՒԻ ԿԻՍԱՆԴՐԻՆ

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԳԵՐՄԱՆԻՈՅ ՄԷՋ

Արեւելեան Գերմանիոյ Հեռագրական Գործակալութիւնը Տրեստէն կը հաղորդէ.

Եւրոպայի ընկերվարական երկիրներուն մէջ առաջին անգամ ըլլալով, Հնդկաստանի նախկին վարչապետ՝ ժաւահարլալ Նեհրուի կիսանդրիին զետեղումը տեղի ունեցաւ Արեւելեան Գերմանիոյ տարածքին վրայ։

Գերմանիոյ Դեմոկրատական Հանրապետութեան փոխ-վարչապետ՝ Պր. Մաքս Սեֆրին, Նեհրուի 79րդ տարեդարձին օրը, Հնդիկ հանգուցեալ պետական մարդուն կիսանդրիին բացումը կատարեց Տրեստ քաղաքին մէջ։

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ՏԵՂԵԿԱՏՈՒՈՒԹԵԱՆՑ ԿԵԴՐ. ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆԸ ԾԱՆՐ ԱՄԲԱՍՏԱՆՈՒԹԵԱՆ ՏԱԿ

«Էվըրկրին» պարբերաթերթին տուած իր զրոյցին ընթացքին, Նիւ Օրլէանի ընդհ. դատախազ Ճիմ Կարիսըն յայտարարեց, թէ հանգուցեալ Նախագահ Ճոն Քենետիի, անոր եղբայրը Ռոպերթ Քենետիի և ամերիկացի սև առաջնորդ Լութեր Քինկի սպանութիւններուն մէջ մեծ մաս ունի Ամերիկեան տեղեկատուութեանց կեդրոնական Գործակալութիւնը (Սի. Ի. Այ)։

ԻՒՆԷՍՔՕ ԿԸ ՏՕՆԷ ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ԹՈՒՄԱՆԵԱՆԻ

ԾՆՆԴԵԱՆ ՀԱՐԻՒՐԱՄԵԱԿԸ

Իւնէսքոյի ընդհանուր խորհրդաժողովին 15րդ նիստը տեղի ունեցաւ վերջերս Փարիզի մէջ։ Իւնէսքօ այդ երկամեայ շրջանի ընթացքին որոշած է տօնել պատմական կարեւոր դէպքերու, անձնաւորութիւններու և գրական արժէքաւոր գործերու տարեդարձները։ 1969-1970 Իւնէսքոյի տարեցոյցը կը պարունակէ մեծ դէմքերու տարեդարձներու թուականները, ինչպէս երգահան Նիքոլա Ռիմսքի Քորսաքովի ծննդեան 125ամեակը, ուքրաինացի գրագէտ և մանկավարժ Իվան Քոլիարէվսքիի ծննդեան 200ամեակը, հայ բանաստեղծ Յովհաննէս Թումանեանի ծննդեան հարիւրամեակը, եւայլն, եւայլն։

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔ

Ս. ԳՐԻԳՈՐ ԼՈՒՍԱՒՈՐԻՉ ԵԿԵՂԵՑԻՈՅ ՕԾՄԱՆ 40-ԱՄԵԱԿԸ

(Շարունակութիւն Ա. էջէն)

Սրահը ամբողջութեամբ լեցուած էր։ Ներկայ էին Ազգ. Իշխանութեան անդամներ, մշակութային միութեանց ներկայացուցիչներ, գրողներ, ուսուցիչներ և արուեստագէտներ։

Ներածական խօսքը ըրաւ Արժ. Տ. Սահակ Ա. Քհնյ. Շաքարեան։

Ցարգելի դասախօսը հայ եկեղեցական երգին ու երաժշտութեան ընդարձակ վերլուծումը ըրաւ, խօսեցաւ անոր առանձնայատութեան և ինքնուրոյնութեան մասին։

Ան փաստերով ցոյց տուաւ՝ որ ճիշդ չեն այն ենթադրութիւնները, որոնց համաձայն հայ եկեղեցական երաժշտութիւնը օգտուած կամ մէկ փոփոխակն է դրացի երկիրներու երաժշտութեան։ Ապա յիշեց անունները այն երախտաւորներուն՝ որոնք իրենց գնահատելի բաժինը բերած են եկեղացական երգերու բանաստեղծութեան և երաժշտութեան։

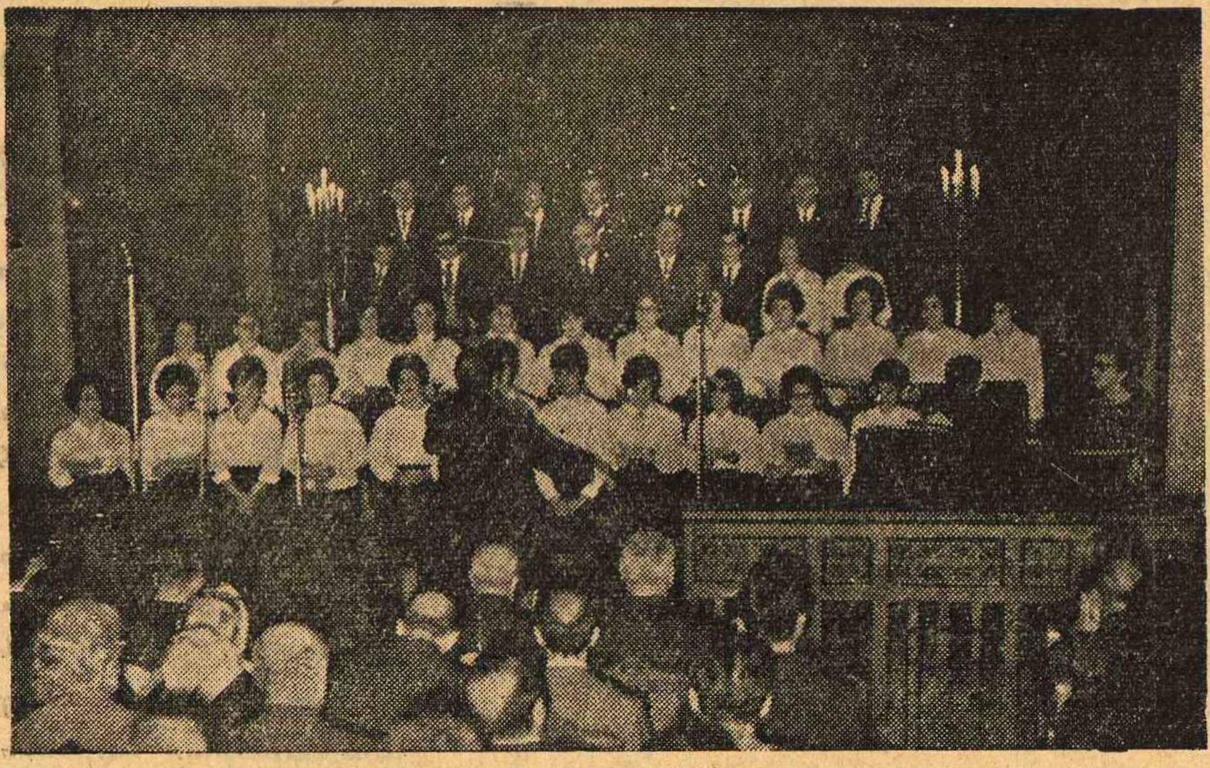
Հայկական խազերու մասին հետաքրքրական լուսաբանութիւններ տուաւ Մօ. Ե. Ցակոբեան։

Մեր եկեղեցական տաղերէն, մեղեդիներէն և շարականներէն նմոյշներ ներկայացուցին Տիկին Մարկրիթ Ցակոբեան, ՊՊ. Մարգար Երկանեան, Ցարութիւն Լեւոնեան, Շաւարշ Գարանֆիլեան, Վահրամ Պասմաճեան, Մանուկ Թուլումպաճեան և Տիգրան Ճերահեան, որոնց փոքր երգեհոնով ընկերակցեցաւ Տիկին Շամիրամ Դարմանեան։

Ապա Պր. Մկրտիչ Ոսկեան ցուցադրեց լուսապատկերներ, որոնց մասին բացատրութիւններ տուաւ օրուան յարգելի դասախօսը։

Ներկաները հայ եկեղեցական երաժշտութեան մասին աւելի լայն և յստակ ծանօթութիւններով հարստացած՝ թէ ծափահարութեամբ և թէ անձնապէս շնորհաւորելով Մօ. Եդուարդ Սահակ Ա. Քհնյ. Շաքարեան, Հոգշ. Տ. Ներսէհ Վրդ. Բալուճեան, Արժ. Տ. Արշամ Քհնյ. Պօզոյեան, Գահիրէի Ազգ. Իշխանութեան ամբողջական կազմը, Աղեքսանդրիայէն եկած էին պպ. Վահան Ալեքսանեան և Լեւոն Հիւրմիւզ, ինչպէս նաև պետական պաշտօնական ներկայացուցիչներ, հայ յարանուանութեանց պետեր, հայ և օտար եկեղեցականներ, դեսպանատանց կցորդըլլան անոնք մեներգողներ թէ խումբին մաս կազմողներ։

Մեներգիչներն էին Տիկիններ Մարկրիթ Ցակոբեան, Զապէլ Ռշտունի, Անժէլ Մինիէթեան, Հանրիէթ Կարապետեան-Վիկկէր և Անահիտ Թումայեանց, պպ. Գրիգոր Փարթամեան, Բարսեղ Գարթալեան, Շաւարշ Գարանֆիլեան, Վահրամ Պասմաճեան, Տիգրան Ճերահեան, Մանուկ Թուլումպաճեան, իսկ սարկաւագի

«Շնորհալի» եւ «Եգիպտահայ Երգչախումբ»ի անդամներր «Սրբազան Համերգ»ի կատարման ժամանակ, ղեկավարութեամբ Մօ. Եդուարդ Ցակոբեանի: Երգեհոնահար Տիկ. Շ. Դարմանեան:
(Լուսանկար ՔԵՐՈԲԻ)

ներ, երաժիշտներ, երաժշտագէտներ, արուեստի քննադատներ, մշակութային միութեանց ներկայացուցիչներ և յոգնախուռն բազմութիւն մը, որոնք գրաւած էին եկեղեցւոյ և վերնատան ամբողջ աթոռները։

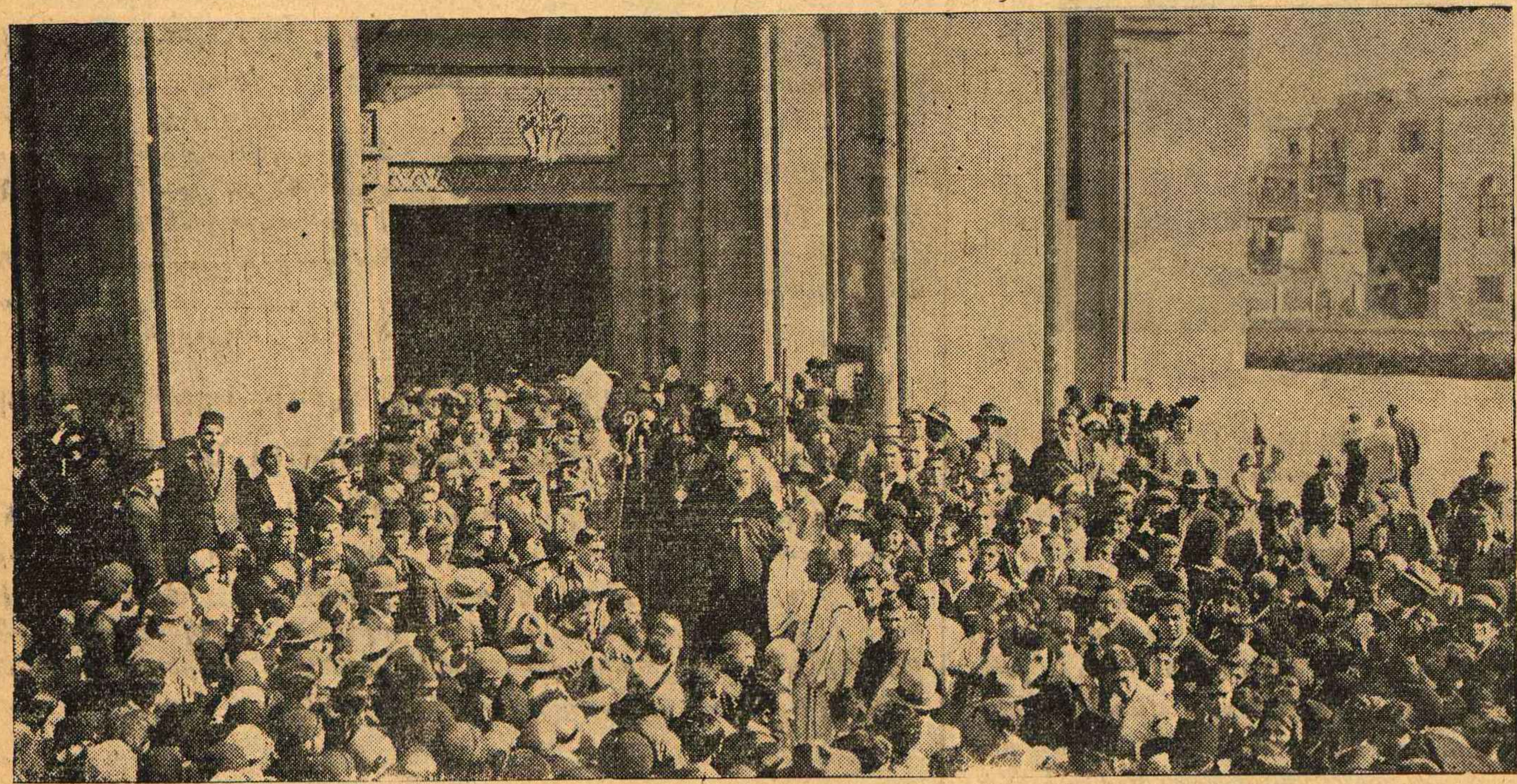
Երգչախումբին մաս կը կազմէին «Շնորհալի»ի և «Եգիպտահայ երգչախումբ»ի անդամները, փոքր երգեհոնով կը նուագակցէր Տիկին Շամիրամ Դարմանեան, իսկ խումբը կը ղեկավարէր եկեղեցւոյ դպրապետ և երգահան Մօ. Եդուարդ Ցակոբեան։

Որոշեալ ժամուն սկսաւ գործադրուիլ յայտագիրը, որ շատ նոր էր և կը բաղկանար խմբերգներէ և մեներգներէ։ բաժինը կատարեց Պր. Ցարութիւն Լեւոնեան։

Ներկաները մեծապէս խանդավառուած հոգեպարար այս երգեցողութենէն՝ կատարեցին սրտաբուխ նուիրատուութիւններ։

Այս առթիւ պատրաստուած էին նոր «գաթալոկ» մը (կողքի գծագրութիւն նկարիչ Աշոտ Զօրեանի) և յիշատակի մետայլներ (հարթաքանդակները՝ արձանագործ Այծեմնիկ Գօյանեանի, մետաղեայ պատրաստութիւն՝ Պր. Վարդ Ալեքսանեանի)։

Համերգը տեղւոյն վրայ ձայներիզի վրայ արձանագրուեցաւ և ժապաւէնի առնուեցաւ

Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչ Եկեղեցւոյ օծման հանդիսութիւններէն նկար մը (13 Փետր. 1928)

Ցակոբեանը իրենց գոհունակութիւնն ու շնորհակալութիւնը յայտնեցին։

ՍՐԲԱԶԱՆ ՀԱՄԵՐԳ

Քառասնամեայ հանդիսութեանց պսակը կազմեց «Սրբազան Համերգ»ը, որ տեղի ունեցաւ Կիրակի, 15 Դեկտ. 1968 կ.ե. ժամը 6.30ին Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչ Եկեղեցւոյ մէջ։

Այս շքեղ համերգին ներկայ էին օրուան նախագահ Արժ. Տ.

Մօ. Եդուարդ Ցակոբեանի յարատեւ ճիգերուն շնորհիւ երգչախումբը ի յայտ բերաւ կատարողական բարձր արուեստ մը և բոլոր ներկաներուն հոգիները պարուրելով զանոնք վերացուց տարբեր ոլորտներու մէջ։

«Սրբազան Համերգ»ը նըշանեց մեծ յաջողութիւն մը, որ իր նախընթացը չէր ունեցած նման մթնոլորտի և ձեւի մէջ։

Բոլոր մասնակցողներն ալ իրենց առաւելագոյնը տուին, ԱՄՀի պետական ձայնասփիւռին և պատկերասփիւռին կողմէ։

Ցաջորդ օրը, երեկոյեան երկու անգամ պատկերասփիւռէն ներկայացուեցան կարգ մը մասեր եւ քառասնամեակին մասին տրուեցան հակիրճ տեղեկութիւններ։

Շնորհաւորելի է Մօ. Եդուարդ Ցակոբեանը հայ հոգեւոր երաժշտութեան հանդէպ ցոյց տուած իր հետաքրքրութեան, սիրոյն և մեծ յաջողութեամբ հայութեան թէ օտարներուն լաւագոյնս ներկայացնելու իր աշխատանքին համար։

ՑՈՒՑԱՀԱՆԴԷՍ

Նոյն Կիրակին, «Սրբազան Համերգ»էն ետք հանդիսականները հրաւիրուեցան ցուցահանդէսի մը, որ սարքուած էր Առաջնորդարանի դահլիճին մէջ՝ Եկեղեցւոյ Տիկնանց Խնամակալութեան կողմէ։

Հոն ցուցադրուած էին եկեղեցական արժէքաւոր զգեստներ, նկարներ և առարկաներ, որոնք շատ մեծ ճաշակով դասաւորուած և զետեղուած էին՝ ի յայտ բերելով կազմակերպիչ տիկիններու խոր հասկացողութիւնն ու ըմբռնումը ցուցադրուած իրերուն։

Փափաքելի պիտի ըլլար որ այս ցուցահանդէսը քանի մը օր շարունակուէր, որովհետեւ շատեր չկրցան այցելել՝ տեղի չգոյութեան և խճողումին պատճառաւ։

* * *

Գահիրէի Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչ Եկեղեցւոյ օծման քառասնամեակի այս փառաւոր տօնակատարութեանց համար կը շնորհաւորենք և մանաւանդ շնորհակալութիւն կը յայտնենք Ազգ. Իշխանութեան և Ե.Գ.Մ. Հոգաբարձութեան և անոր յաջողութեան նպաստող բոլոր կազմակերպութիւններուն ու անհատներուն։

Ն.

ԼԻԲԱՆԱՆ

ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԴ ՄՇԱԿՈՒԹԱՅԻՆ ՇԱՐԺՈՒՄԻ ԵՐԵՒԱՆԻ 2750-ԱՄԵԱԿԻՆ ՆՈՒԻՐՈՒԱԾ ԳԵՂԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ ԵՐԵԿՈՅԻ ԲԱՑԱՌԻԿ ՅԱՋՈՂՈՒԹԻՒՆԸ

Կիրակի՝ 8 Դեկտեմբեր երեկոյեան, պէյրութահայութեան բոլոր խաւերը ներկայացնող խուռներամ բազմութիւն մը փութացած էր Ազգային Երաժշտանոցի հանդիսասրահը, ուր Նոր Սերունդ Մշկ. Շարժումի կազմակերպութեամբ տեղի ունեցաւ Երեւանի Հիմնադրութեան 2750ամեակին նուիրուած գեղարուեստական երեկոյ մը։

Հակառակ անձրեւային անբարեյաջող եղանակին՝ սրահը նեղ կուգար հասարակութեան համար։ Հարիւրաւոր արգիլք, ոտքի վրայ հետեւեցան յայտագրին։ Իսկ բազմահարիւր ուրիշներ՝ վերադարձան տեղի չգոյութեան պատճառաւ։

Օր. Շուշանիկ Մոլոյեան իր բացման խօսքին մէջ պանծացուց հայութեան չքնաղ մայրաքաղաք և յաւերժ երիտասարդ Երեւանը։

Այնուհետեւ գործադրուեցաւ գեղարուեստական յայտագիրը, որուն իրենց մասնակցութիւնը բերին Լ. Մանեան, Պր. Ճէլալեան, Ա. Սաատ (Թրիօ), Վեհանուշ Թէքեան և Վարդան Զարբքեան (ասմունք), Կարապետ Զատրեան և Տիկ. Արփինէ Փեհլիվանեան (մեներգ)։

Իւրաքանչիւր կատարող կարծէք փոքր համերգով մըն էր որ հանդէս կուգար Երեւանի նուիրուած իր մենակատարումով։ Բոլոր արուեստագէտներն ալ մեծ ապրումով և շատ բարձր թեամբ մեկնաբանեցին հայրենական և հայոց գեղածիծաղ մայրաքաղաքի վերաբերեալ ստեղծագործութիւնները, որոնք արժանացան ներկաներու երկարատեւ ծափերուն։

Ժողովուրդը սրահէն բաժնուեցաւ քաղաքամայր Երեւանի նուիրուած տօնական նոր համերգ մը վայելած ըլլալու անհուն բաւարարութեամբ։

ԹՂԹԱԿԻՑ

ԺԱՔ ՅԱԿՈԲԵԱՆԻՆ ՆՈՒԻՐՈՒԱԾ ՅԱՐԳԱՆՔԻ ԵՐԵԿՈՅ

Տաղանդաւոր բանաստեղծ Ժաք Ցակոբեանի ծննդեան 50ամեակին առթիւ յարգանքի երեկոյ մը կազմակերպուած է Լիբանանի մէջ։

Երեկոյթը կը հովանաւորէ Լիբանանահայոց Առաջնորդ Գերշ. Տ. Տաճատ Արք. Ուրֆալեան, պիտի խօսին Ա. Ծառուկեան, Մ. Իշխան և Ռ. Զօրպաճեան։ Գեղարուեստական յայտագրին պիտի մասնակցին Տիկին Ժանէթ Գույումճեան-Իլանճեան (երգ), Պր. Ց. Կիւլոյեան և Օր. Վ. Թէքեան (արտասանութիւն)։

Երեկոյթը տեղի պիտի ունենայ Ամերիկեան Համալսարանի Ջեփըլին մէջ, յառաջիկայ Կիրակի, 22 Դեկտ. 1968, կ.ե. ժամը 5ին։

ՊՈՒԼԿԱՐԻԱ

ՇԱՌԼ ԱԶՆԱՒՈՒՐ ՍՈՖԻԱ ԱՅՑԵԼԵՑ

Պուլկարական զուարթ երաժշտութեան սիրահարները վերջին տարիներուն առիթը ունեցան ունկնդրելու համաշխարհային էստրատային երաժշտութեան յայտնի աստղերէն ոմանք։

Պուլկար համերգային տնօրէնութեան հրաւէրով Սոֆիա ժամանեց Ֆրանսական և համաշխարհային համբաւի տէր հայազգի Շառլ Ազնաւուրը։

Շառլ Ազնաւուրին ընկերացաւ իր նուագախումբը։ Երեւելի երգիչը մայրաքաղաքի երաժշտանոցներուն հետ երեք հանդիպում ունեցաւ 18, 19 և 20 Նոյեմբերին, «Ունիվերսիադա» սրահին մէջ։

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ

Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչ եկեղեցւոյ օծման քառասնամեակին առթիւ պատրաստուած յուշանուէր մետայլներէն մնացած է սահմանափակ թիւ մը։

Անոնք որոնք կը փափաքին ունենալ սոյն մետայլներէն՝ կրնան դիմել Ազգային Առաջնորդարան ստանալու համար զանոնք։

Ե.Գ.Մ. ՀՈԳԱԲԱՐՁՈՒԹԻՒՆ

ԱՅՆ ԿՌՈՒՆԿԸ ՈՐ ԻՆԿԱՒ…

(ՀՐԱՉ ԳԱԼԸՆԵԱՆԻ ՄԱՀՈՒԱՆ ՔԱՌԱՍՈՒՆՔԻՆ ԱՌԹԻՒ)

ԱՐՄԷՆ ՏԱՏՈՒՐ

Ի՛նք ալ չէր հաւատար թէ վերջը մօտ էր այնքան։

Կազդուրուած ու կենսունակ վերադարձած էր Հայաստանէն։

Հպարտութեամբ ըսած էր անցեալ տարի, երկու հազար քիլոմեթր շրջելէ ետք հայրենիքի մէջ. «Հայաստանցի՛ն անգամ չէ տեսած այն ամէնը՝ որ ես տեսայ երկրին մէջ» ու կ'աւելցնէր. «Շատ բան ունիմ տակաւին տեսնելիք ու ճանչնալիք։ Յաջո՛րդ անգամ»….։

Ա՜յնքան խանդավառ ու լաւատես էր Հայրենիքի, մեր ժողովուրդին ամրակուռ ներկայէն բխող ապագային նկատմամբ։

Շատ բան ձգած էր «Յաջորդ անգամ»ին…։ Ու յանկարծ՝ իր մահուան գոյժը:

Երկու բառ թռան մեր սիրտէն. «Մե՜ղք եղաւ»….։

Հրաչ մեր աշխարհէն այն կռունկն էր՝ որ հազիւ հասած այս ափերը, ինկաւ խոցուած սիրտէն….։

Ա՛լ պիտի չտեսնենք այդ հայրենասէր հայը, որ ժպիտ ու եռանդ, սիրտ ու կորով կը բաշխէր շուրջը։ Պիտի չլսենք իր նորագոյն վկայութիւնները՝ մեր հայրենիքին ու ժողովուրդին մասին, պիտի չտեսնենք Հրաչին աչքով՝ մեր հրաշագեղ բնութիւնն ու սքանչելի մարդիկը:

Որսո՛րդ էր Հրաչ՝ բառին շքեղ ու լայն առումով: Իր տարրն էր բնութիւնը. Իր սուր ու իրատես աչքը կ'որոնէր ու «կ'որսար» իրողութիւններ ու յատկանշական դէպքեր՝ որոնք կրնային դիւրաւ վրիպիլ ուրիշի մը աչքէն.

Իր անկեղծ ու տաքսիրտ ըլլալը, ընկերական ու խիզախ բնաւորութիւնը, որսորդի և հիւրասէրի մեծ համբաւին հետ՝ լայն բացեր էին իր առջեւ ամէն դուռ ու դիւանատուն: Զէնքի վրայ չէր հիմնուած իր բարեկամութիւնը։ Իր անհատականութիւնն էր իր զէնքը՝ որով «կ'որսար» իր բարեկամներն ու կը հալածէր հակառակորդները։

Ո՜րքան թարմ ու թանկագին յիշատակներ ու քաղուած աղուոր վկայութիւններ կը խորտակուին

ՈՂԲ. ՀՐԱՉ ԳԱԼԸՆԵԱՆ
(վերջին լուսանկար)

ահա՝ իր մահով, առանց լոյս աշխարհ գալու:

Մե՜ղք….։

Կռունկը ա՛լ պիտի չվերադառնայ….։

Հրաչ եղաւ կեանքի մէջ յաջողած հայրն ու երկաթ կամքի տէր մարդը՝ որ մարմին տուաւ իր երազներուն, կրցա՛ւ կարօտն առնել Մայր Հայրենիքէն ու հարազատներէն՝ չմեկնած այս աշխարհէն:

Գործնական, իրատե՛ս միտք էր Հրաչ Գալընեան. երբեք՝ բանաստեղծական թռիչքներով հարուստ մէկը։ Ունէր տաք հաղորդականութիւն մը, որ զինք անմիջապէս կը դարձնէր հին բարեկամ մը։ Կեանքի պայքարի մէջ թրծուած՝ ան խիզախ էր խօսքի ու գիրի մէջ հաւասարապէս: Կը քննադատէր երբ հրամայական էր ատիկա՝ հայուն շահին ու բարիքին համար: Կը պայքարէր առողջ գաղափարի մը սիրոյն: Շեշտակի էր իր հարուածը, որ չէր վիրաւորեր, այլ կը զգետնէ՛ր։ Մարզասէր ոգիով՝ ինք ազնուական որսորդն էր։

Չկար իրեն համար միջին ճամբայ, մեղմ լուծում որպէսզի ոչ ոք չվշտանար իրմէ։ Հոգ չէր ըներ թէ ուրիշը ի՞նչ կ'ըսէր, երբ գիտէր իր ըրածը ճիշդ էր։

Մինակը կրնար կատարել գործ մը՝ որ Գաղութն իր ամբողջ պատկառանքով՝ չէ՜ր փորձած կամ մտածած ընելու:

«Մեծ Զուլումին Ցիսնամեակը» ալպոմով՝ Հրաչ Գալընեան տուաւ ոչ միայն փաստ իր հայրենասիրութեան, այլ իւղի իր կաթիլը՝ հայ Դատին։

Ինք ունէր, կրնար տալ, տուա՛ւ։

Ուրիշներ ունէին, կրնայի՛ն տալ, չտուին սակայն մա՛զ մը անգամ։

Երախտապարտ ենք Հրաչին՝ իր այս գործին համար մանաւանդ:

… Պիտի գան նոր գարուններ, ուրիշ կռունկներ պիտի տեսնեն հայրենիքն ու վերադառնան մեզի՝ մի՛շտ նոր ու խանդավառ խապրիկներով բեռնաւոր։

Մի՛շտ պիտի յիշենք սակայն այն կռունկը՝ որ ինկաւ եգիպտական ծովափին՝ սրտախոց, կա՛նչը շրթունքին:

Հելիոպոլիս, Նոյ. 1968

ՄԱՍՆԱՒՈՐ «ՋԱՀԱԿԻՐ»ԻՆ

ՓՈԽԱՆ ԾԱՂԿԵՊՍԱԿԻ

Երբ աշխարհին հրաժեշտ տամ,
Բնութեան նոր մասնիկ դառնամ…
Սիրելիներս չպէտք է լան,
Սեւեր հագած, թախծոտ ման գան։
Ու չկարծեն երբեք նրանք
Որ էլ չունեմ ես աշխատանք:

Իմ մարմինը անշնչացած,
Ջարի, հողի հետ միացած,
Որոնելով այլ ճանապարհ,
Կը գայ նորից, մի օր, աշխարհ…
Նա կը ծլի, կը բողբոջէ,
Սիրուն, դալար ճիւղ կ'արձակէ։

Կը տայ երկրին պէս պէս բոյսեր,
Բոյսեր՝ բուժող հազար վէրքեր.
Կը տայ համեղ, քաղցր մրգեր,
Բուրումնաւէտ վառ ծաղիկներ.
Կը տայ ցորեն; արմտիքներ,
Կենսապարգեւ բիւր բարիքներ։

Ու նրանց հետ վերածնուած
— Իմ մարմինը հողում թաղուած-
Այլափոխուած այլ կերպարով,
Իրա կերտած ճանապարհով,
Կ'ելլէ իր «հող ապաստանից,
Կը գա՛յ աշխարհ… կ'ապրի նորից»։

ԵՐԵՒԱՆ

ՊԱՅԾԱՌ ԵՐԿԱԹ

ԱՆԺԱՄԱՆԱԿ ԲԱԺԱՆՈՒՄԸ

Հրաչ Գալընեանի յանկարծական մահը շանթահարեց իր բարեկամներն ու ծանօթները, որոնք անգիտակ էին՝ որ իրենց հետ շրջման մէջ եկող զուարթ և կատակաբան բարեկամը մէկէն պիտի բաժնուէր իրենցմէ։

Երկա՜ր, շա՜տ երկար տարիներէ ի վեր կը ճանչնայի զինք։ Հայկական մեծ աղէտէն ազատուած տղայ մըն էր՝ որ իր ժրաջան աշխատութեամբ, կեանքի պայքարին մէջ չարաչար կռուելով՝ աստիճանաբար դարձաւ տիպար հայրն իր ընտանիքին, ազգասէր և օգտակար զաւակը իր ազգին։

Իր երեք զաւակներուն տըւաւ նախ հայկական դաստիարակութիւն՝ երբ կնիքը կամ հիմնաքարն հայութեան։ Ազգային դաստիարակութենէն ետք՝ օտար դըպրոցներու մէջ կատարել գործեց անոնց ուսումը, որպէսզի դիւրաւ կարողանան շփման գալ օտարներուն հետ՝ իրենց ապագայ գործունէութեանց ատեն:

Թունդ ազգասէր և հայրենասէր մըն էր ան։ Մինչտնիւթապէս, բարոյապէս և իր գրչով աջակցեցաւ զանազան ակումբներու և սըրահներու՝ որոնց նպատակն է հայ նոր սերունդը ազատել ճերմակ ջարդէն: Առաջին եգիպտահայերէն եղաւ որ Մայր Հայրենիքը կապեց մեր գաղութին:

Ամրակուռ շղթայով միացուց Հայաստանը Եգիպտահայուն հետ: Ամէն միջոց գործածեց որպէսզի օտար հողերուն վրայ ապրող հայերը չձուլուին, հրապուրեց զանոնք Հայաստանի գովասանքներն ընելով։

Թէ ընտանեկան և թէ ազգային պարտականութիւնները լիովին կատարելէ ետք՝ սրտի գոհունակութեամբ հեռացաւ ան մեզմէ։
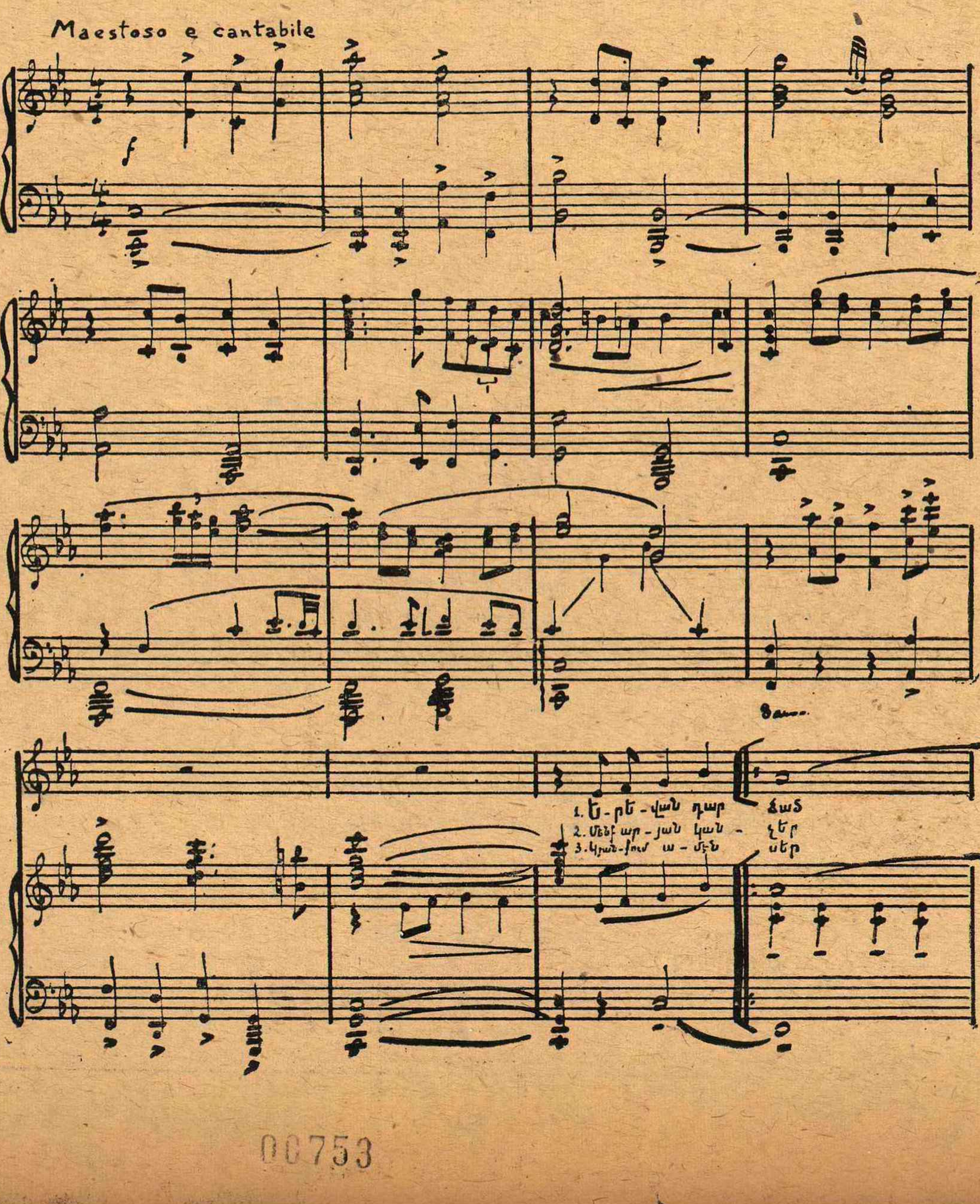
Թող իր ազգասիրական սերմերը առատ յունձք տան՝ որպէս զի օրհնեալ և անթառամ մնայ իր յիշատակը մեր սրտերուն մէջ։
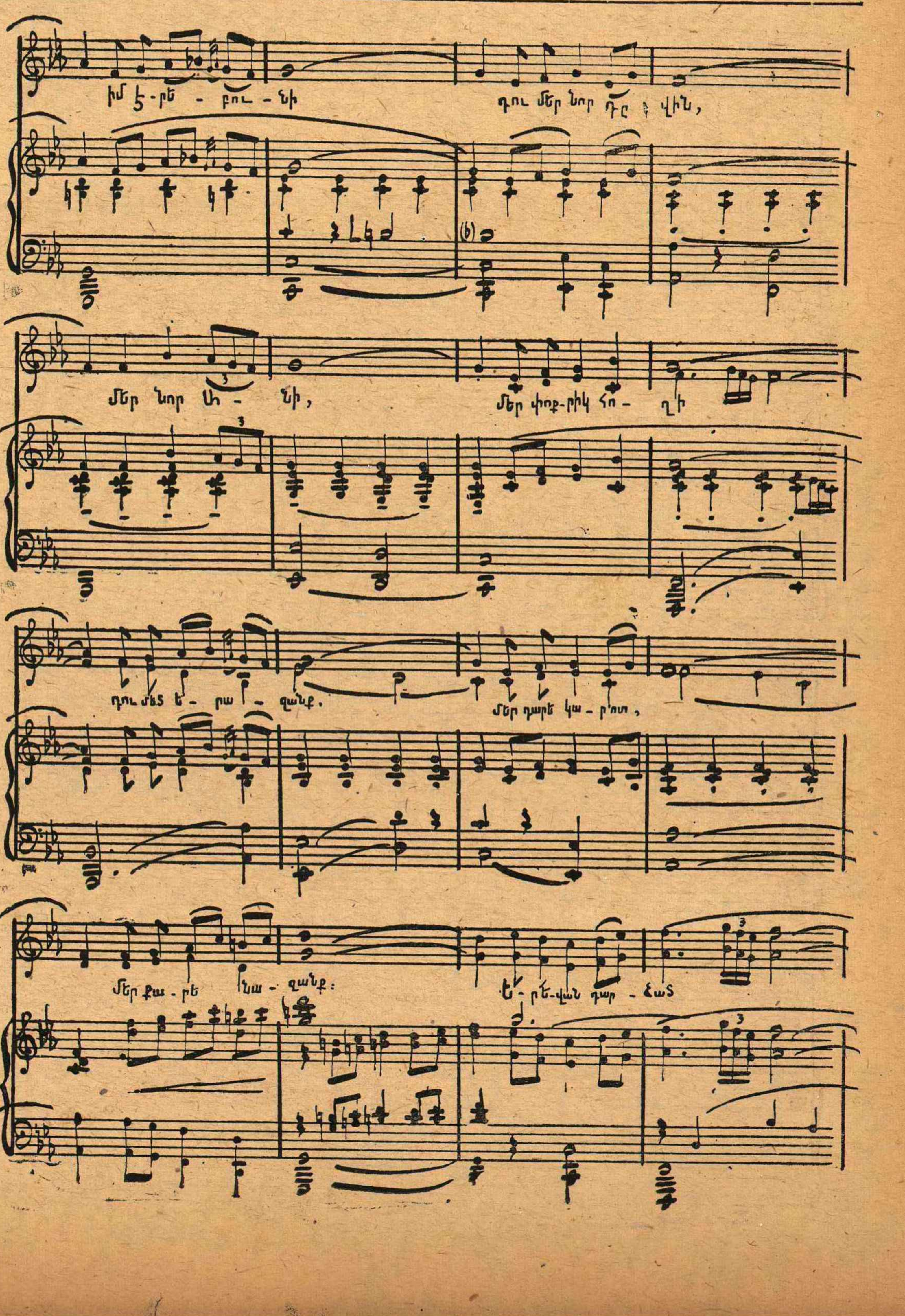
ՍԳԱԿԻՐ ԲԱՐԵԿԱՄ ՄԸ

ԵՐԵՒԱՆ

Խօսք՝ Պ. ՍԵՒԱԿԻ

Երաժշտ.՝ Է. ՅՈՎՀԱՆՆԻՍԵԱՆԻ

ՈՂԲ. ՀՐԱՉ ԳԱԼՐՆԵԱՆԻ ՎԵՐՋԻՆ ՆԱՄԱԿԸ

ՄԱՅՐ ՀԱՅՐԵՆԻՔԷՆ

Երեւան, 12 Հոկտ. 1968

Յարգելի խմբ. «Ջահակիր»ի
Գահիրէ

Սիրելի ջահակիրեաններ.

Խորին շնորհակալութեամբ ստացայ պատճէնը այն նամակին, զոր ուղղած էիք Հայաստանի «Սփիւռքահայութեան հետ մշակութային կապի կոմիտէ»ին։

Այժմ կը գնուիմ պաշտօնական հիւրերու ցանկին մէջ եւ մասնաւորապէս հրաւիրուած եմ այն մեծ եւ փառաւոր հանդիսութեանց, որոնք պիտի սկսին ի մօտոյ։

Իսկական հանդիսութիւնները պիտի սկսին ամսոյն 18ին եւ պիտի վերջանան 24ին։ Համաձայն ինծի հասած լուրերուն՝ շատ մեծ տողանցքներ պիտի կատարուին նըւագախումբերով եւ երգչախումբերով, հին հայկական տարազներով, հին ձեւի կառքերով հազարաւորներ պիտի այցելեն Էրեբունիի բերդը, ուր գտնուած է այն քարը՝ որ քաղաքին հիմնադրութեան թուականին վկայութիւնը կու տայ, 2750 տարի առաջ։

Բերդը, բլուրի մը վրայ կը գտնուի, Երեւանի հարաւ-արեւելեան կողմը, ուր կան հնութիւններ եւս. բաւական բարձր է եւ կը տեսնուի ամէն կողմէ։

Հիմակուընէ իսկակենն մէջ արդէն սկսած է տօնակատարութիւնը։ Լենինի հրապարակին բոլոր շէնքերը հին Էրեբունեան աւերակներու, քարայծներու, կառքերու գոյնզգոյն մեծ նկարներով եւ ծաղիկներով զարդարուած են։

Պանդոկի սենեակէս կը տեսնեմ Թանգարանին ճակատը, ուր 8–10 մեթր բարձրութեամբ նարնջագոյն հագուստով եւ խաղողի ողկոյզները ձեռքին հայ աղջկայ մը նկարը զետեղուած է։

Ամէն կողմ հին քանդակներու եւ զանազան նկարներ։ Թափիներուն վրայ իսկ գրուած է «Երեւան 2750»։

Քաղաքը կը խայտայ, եռուզեռի մէջ է... շատ գեղեցիկ է կեանքը ու հաճելի, զբօսաշրջիկները կը յորդին ամէն կողմ։ Հիւրանոցները կը ճաքին... տեղ չկայ։

Մէկ տարուան մէջ շատ բան փոխուած է հոս։ Ամէն կողմ ասֆալթապատ դարձած է, նոր ու արդիական խանութները իրարու յաջորդած են, առատութիւն եւ

ՅԻՇԱՏԱԿԻ ՆԿԱՐ ՄԸ ՍՓԻՒՌՔԱՀԱՅ ԺԻՒՐԵՐՈՒՆ Ս. ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՎԱՐՉԱՊԵՏԻՆ ՀԵՏ ՈՒՆԵՑԱԾ ՀԱՆԴԻՊՈՒՄԷՆ

Նկարին մէջ՝ (նստած ձախէն աջ) Գերսամ Ահարոնեան («Զարթօնք»ի խմբագիր), Ժիրայր Նայիրի («Արարատ»ի խմբագիր), Վարդգէս Համազասպեան (Սփիւռքահայութեան հետ մշակութ. կապի կոմիտէի նախագահ), Բադալ Մուրատեան (Ս. Հայաստանի վարչապետ), Աւետիս Ալիխանեան («Աշխարհ»ի խմբագիր)
Ոտքի՝ (ձախէն աջ) Գէորգ Տարօնի («Ջահակիր»ի Լիբանանի թղթակից), Սարգիս Սարգիսեան (չորրորդ անձը, Հ.Մ.Մ.ի ղեկավարներէն), ողբացեալ Հրաչ Գալըրնեան (աստղանիշ կրողը). աջին ոտքի առ. անձը՝ Տիկ. Ա. Գալըրնեան

խանդավառ կեանք ամէն անկիւն։ Հին թաղերը ամբողջութեամբ կը քանդուին նոր ծրագիրներու գործադրութեան համար։

Այցելեցի Մեծամորի բլուրը եւ տեսայ 5000 տարուան ձուլարանները եւ մեհեանը հին նիքասեան շրջանին։ Այս մասին եւ ամէն բանի մասին պիտի գրեմ անշուշտ գալէս ետք մեր սիրելի «Ջահակիր»ին մէջ.... Միայն այսքանը ըսեմ որ Մեծամորի ձուլարանները թէ հայոց եւ թէ համայն աշխարհի պատմութիւնն ու ճարտարարուեստը գլխիվայր կը դարձնեն... պղինձի ձուլարան, կարծր տեսակէն, 5000 տարի առաջ... եւ այսպիսի բաներ....։ Համբերեցէք մինչեւ վերադարձս։

Այցելեցի նաեւ Այգըր լիճը՝ Արագածի ստորերկրեայ ջուրերէն կազմուող այս լիճը հրաշալիք մըն է։

Առ այժմ այսքան, սպասելով բուն տօնակատարութեանց թաւալումին, որ մօտ է եւ բոլորս ալ կը սպասենք սրտատրոփ։

Տիկնոջս եւ իմ կողմէ հայրենական ջերմ բարեւներ բոլորիդ եւ բոլոր եգիպտահայութեան։

Սիրով՝
ՀՐԱՉ

ՈՂԲԵՐԳՈՒԹԵԱՆ ԱՌԱՋԻՆ ԱՐԱՐԸ

Ծ.Խ.— Ցաւով կը հրատարակենք «Հայաստանի Կոչնակ»ի խմբագրութեան յայտարարութիւնը, ուր յուզումով կը կարդանք 68 տարիներէ ի վեր լոյս տեսնող եւ ամենէն լուրջ նկատուած Ամերիկահայ հին թերթի մը դադրեցման որոշումը։

Այս որոշումը բնական հետեւանքն է Սփիւռքեան պայմաններուն, երբ ներմակ ջարդը անհելի աւեր կը գործէ Ամերիկահայութեան մէջ, հայ թերթն ալ կ'ենթարկուի նոյն ճակատագրին, իր շուրջ ամայութիւն տեսնելով ընթերցողի, աշխատակիցի, գրագէտի եւ թէ՛ սպառողի։

Եւ փլուզումը կը սկսի ազգապահպանման սիւներէն՝ «Հայաստանի Կոչնակ»ով։

ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆ ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ

Կը ցաւինք որ «Հայաստանի Կոչնակ»ի հրատարակութիւնը պիտի դադրեցնենք ներկայ տարուան վախճանին, Դեկտեմբերի թիւով։

Պատճառները՝ որոնք այսպիսի ստիպողութիւն մը անխուսափելի կ'ընեն, շատ են եւ զանոնք ցուցակագրել դիւրին է. բայց պէտք չէ, որովհետեւ անոնք մեծաւ մասամբ բացայայտ են։

Որոշ կոչումի մը ծառայելու եւ որոշ պահանջի մը գոհացում տալու համար ծնունդ առաւ «Կոչնակ»ը աւելի 18 սալ առաջ։ Անկէ ասդին, եւ մանաւանդ սա վերջին քսանհինգ ամեակին ընթացքին, պայմանները փոխուեցան եւ «Կոչնակ»ի հրատարակութեան արդարացումը թուլցաւ։ Դիմագրեցինք այն բոլոր ճնշումներուն՝ որոնք այդ փոխուած պայմանները ստեղծեցին, ամէն տեսակ զոհողութեանց յանձնառու ըլլալով։ «Կոչնակ»ին հետ մենք ալ ծերացանք եւ յոգնեցանք։ Հակառակ տարիներու բեռան՝ տակաւին կորովը եւ ծառայելու, յոգնելու յօժարութիւնը կայ, բայց արդարացումը կը պակսի։

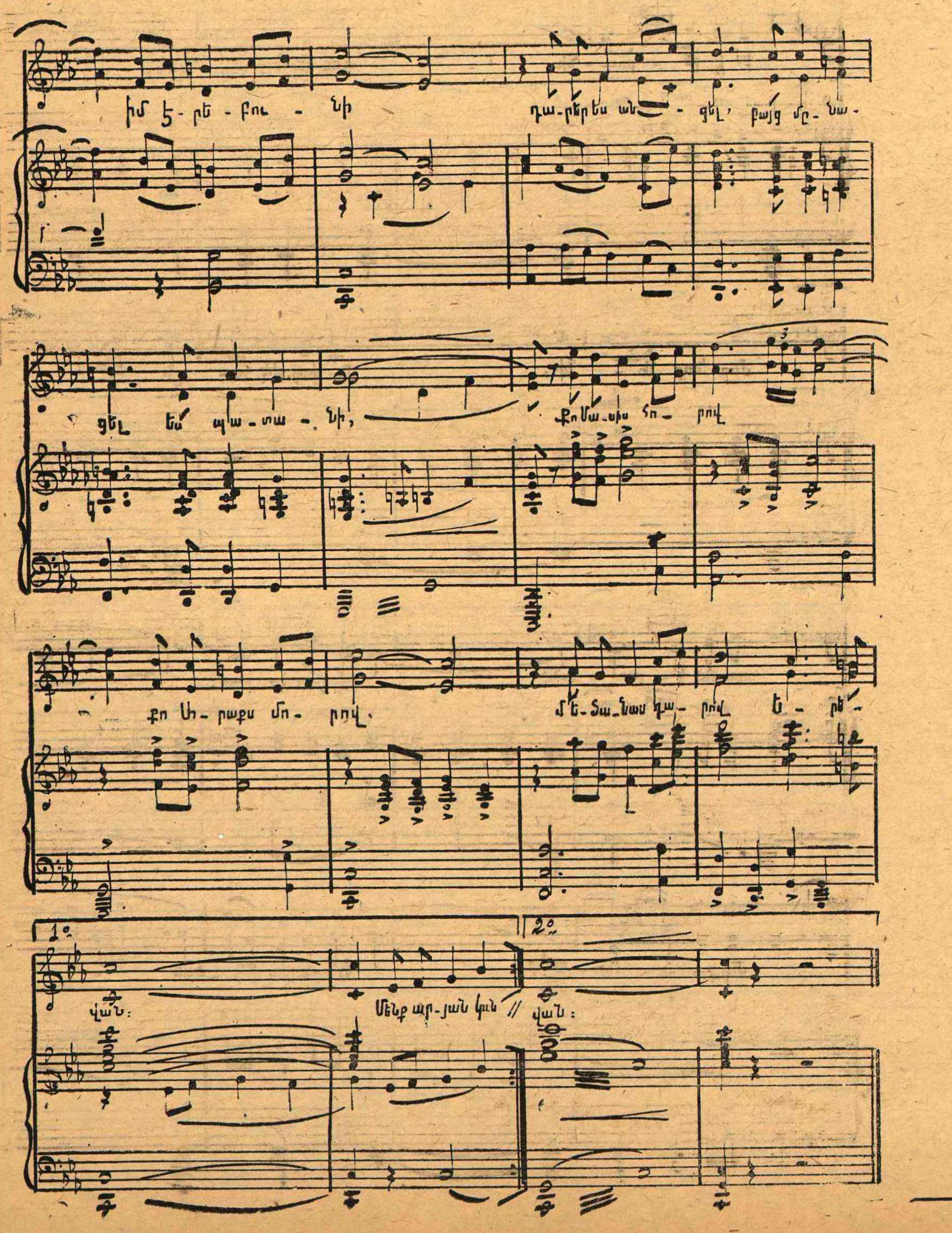
Պատճառներու կարգը գրամականը չենք դներ։ Բայց նոյնիսկ «Կոչնակ»ը տպելու դիւրութիւնները կը պակսին մեզի։ Նիւ Եորքի պէս քաղաքի մը մէջ՝ ուր առնուազ հինգ տպարաններ կային՝ հայ այսօր մէկ հատ՝ որ իր կազմածով եւ գործող անբաւական ձեռքերովը չի կրնար հասնիլ եւ ի կատար հանել տպագրական ամէն տեսակ գործեր, որոնցմով ծանրաբեռնուած է։

Ցառաջիկային կ'անդրադառնանք մեր այս որոշման՝ որ վստահ ենք թէ մեր ընթերցողներուն ցաւ պիտի պատճառէ։ Բայց, ինչպէս որ մարդիկ կը մեռնին՝ նաեւ թերթեր կ'ապրին եւ կը մեռնին։ Օրինակները անհամար են։ «Կոչնակ» ամենէն հին հրատարակութիւններէն մէկը եղած ըլլալու պատիւը եւ վարկը կը վայելէ։ «Կոչնակ»էն հին են Մխիթարեաններու հրատարակած պարբերաթերթերը, բայց անոնց ետին կայ տիփիլիսի ենթակայ միայուն ուժը Միաբանութեան մը։ Մենք մեր կռնակը չունինք ոչ Միաբանութիւն մը եւ ոչ ալ կուսակցութիւն մը։ Սիրով եւ անձնական զոհողութիւնով տուինք ինչ որ կրնայինք տալ։

Կը խնդրենք այն բոլոր թերթերու խմբագրութիւններէն, որոնք մեզի հետ հրատարակութեանց փոխանակութիւն կ'ընեն, որ դադրեցնեն ղրկել իրենց թերթերը։ Թղթակցութիւններ ուղղել մինչեւ Դեկտեմբերի սկիզբը մեր թերթին գրասենեակին հասցէին։

Մեր բոլոր բաժանորդներուն, բարեկամներուն եւ բարերարներուն պարտինք միայն խորին երախտիք։ Ո՛չ մէկ գանգատ ունինք։ Հաշտըւած ենք անգութ պայմաններուն հետ, եւ փոխանակ բողոքելու, գանգատելու, ողբալու, մեր ժպիտը մեր դէմքին վրայ կը պահենք եւ մեր

(Շարունակութիւն տես էջ 5)

ԷՏԿԱՐ ՅՈՎՀԱՆՆԻՍԵԱՆ

ԵՐԵՒԱՆ

(ԵՐԳԻ ԵՒ ԴԱՇՆԱՄՈՒՐԻ ՀԱՄԱՐ)

ԽՕՍՔ ՊԱՐՈՅՐ ՍԵՒԱԿԻ

Երեւան դարձած իմ Էրեբունի,
Դու մեր նոր Դուինն, մեր նոր Անի
Մեր փոքրիկ հողի դու մեծ երազանք
Մեր դարէ կարօտ, մեր քարէ նազանք։

Երեւան դարձած իմ Էրեբունի,
Դարեր ես անցել, բայց մնացել ես պատանի,
Քո Մասիս հօրով, քո Արաքս մօրով,
Մեծանաս դարով, Երեւան։

Մենք արեան կանչեր ունենք մեր սրտում,
Անկատար տենչեր ունենք դեռ շատ։
Մեր կանչն առանց քեզ ի զուր կը կորչի,
Առանց քեզ՝ մեր տաք տենչն էլ կը սառչի։

(կրկներգ)

Կեանքում ամէն սէր լինում է տարբեր,
Իսկ մենք բոլորս ենք քեզմով հարբել,
Տաք է սէրը մեր՝ շէկ քարերիդ պէս,
Հին է սէրը մեր՝ ծիգ դարերիդ պէս։

(կրկներգ)

ՃԱՀԱԿԻՐ

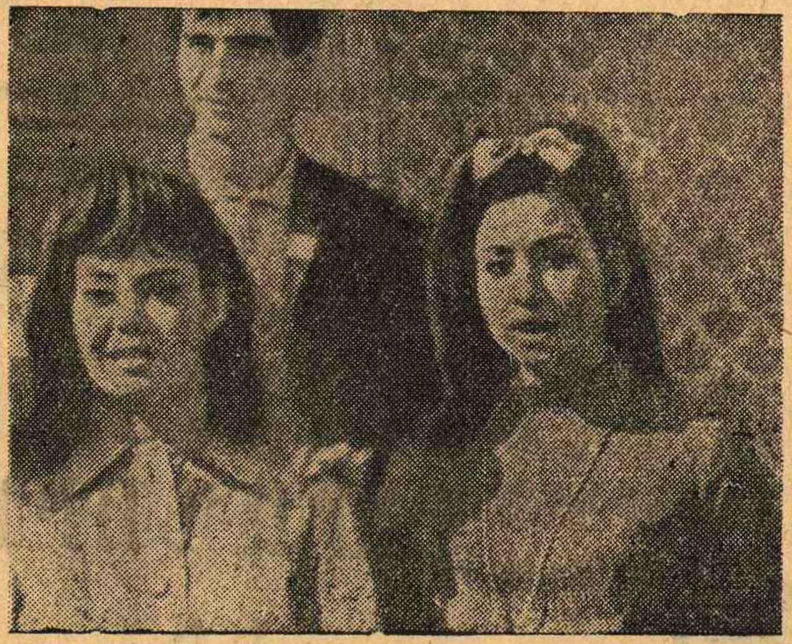
ԱՍԻՈՅ ԵՒ ԱՐԱԲԱԿԱՆ ԵՐԿԻՐՆԵՐՈՒ ՍԻՆԷ–ՓԱՌԱՏՕՆԸ ԹԱՇՔԵՆԴԻ ՄԷՋ

ԵԳԻՊՏԱԿԱՆ «ԹՂԹԱՏԱՐՈՒԹԵԱՆ ԿԱՌԱՎԱՐԻՉԸ» ՖԻԼՄԸ ՎԿԱՅԱԳՐԻ ԱՐԺԱՆԱՑԱՒ

(Սեփական թղթակցութիւն Թաշքենդէն)

ՈՒԶՊԷՔԻՍՏԱՆԻ մայրաքաղաք Թաշքենդի մէջ, Հոկտեմբեր 26–31 տեղի ունեցան Ասիոյ և Աֆրիկեան ժողովուրդներու տօնախմբութիւնները։

Մայրաքաղաքի տասը կինէ-թատրոններուն մէջ ցուցադրուող ֆիլմերը իսկապէս արժանացան բազմահազար հանդիսականներու գնահատութեան։ Հանդիսականները մերթ յուզումով, մերթ

«Թաշքենդ» պանդոկին առջեւ.

Ձախէն աջ՝ Մակտա, Արման Մանարեան (հայ սինեարտադրիչ) եւ Սոհէր էլ Մորշէտ

պոռթկումով և մերթ ալ հիացումով կը հետեւէին ցուցադրուող ֆիլմերուն։

Անվարան կարելի է ըսել՝ թէ այս տօնախմբութիւնները աւելի ու աւելի ամրապնդեցին զոյգ ցամաքամասերու բնակչութեանց եղբայրութիւնը, ինչպէս նաև պայքարի դրօշը բարձրացուցին խաղաղութեան հրձիգներուն դէմ։

Ասիոյ և Աֆրիկէի պատուիրակութիւնները ամենուրեք կը խլէին տեղւոյս բնակչութեան ծափահարութիւնները։

Վեց օր շարունակուող փառատօնը անցաւ ջերմ ու եղբայրական մթնոլորտի մը մէջ, մթնոլորտ մը, որ ո՛չ առաջինն է եւ ո՛չ ալ վերջինը պիտի ըլլայ։

Այսուհետև, երկու տարին անգամ մը պիտի կազմակերպուին այսպիսի տօնակատարութիւններ, որպէսզի Ասիոյ և Աֆրիկէի սինէ-

«Ճամիլա»յի գլխաւոր դերակատարուհի Մակտա ծանօթ է Ուզպէքիստանի սինէ-սիրողներուն։ Նըկարին մէջ արաբ անուանի դերասանուհին իր ինքնագիրը կը նուիրէ տօնախմբութեան առիթով։

աշխատողները աւելի մտերմանան իրարու հետ, ամրապնդեն իրենց ժողովուրդներու եղբայրութիւնը և զօրացնեն պայքարը յանուն խաղաղութեան։

Ս. Միութեան վարչապետ Քոսիկինը տօնախմբութեան իր յղած ուղերձին մէջ կը շեշտէ սինէ-աշխատողներու աւանդը, որ պէտք է մուծեն վերջինները հակակայսերպաշտական և հակագաղթատիրական պայքարին ի նպաստ։

Միջազգային այս փառատօնին իրենց մասնակցութիւնը բերին աւելի քան 44 երկիրներ, որոնց կարգին ԱՄՀը, Եթովպիան, Ալճերիան, Սուրիան, Իրաքը, Իրանը, Ճափոնը, Վիեթնամը և ուրիշներ։ Ներկայացուեցան մօտաւորապէս 60 գեղարուեստական և 40 վաւերագրական ֆիլմեր։

Չմոռնամ նշելու՝ թէ սովետական այլ հանրապետութեանց կարգին, տօնախմբութեանց մասնակցեցաւ նաև Հայաստանի սինէ-արուեստանոցը։

Մօտաւորապէս 80 արտասահմանեան թղթակիցներ օրը օրին հետեւեցան այս տօնախմբութեանց և իրենց թերթերուն ուղարկեցին այնպիսի թղթակցու-

թիւններ, որոնցմով կը դրուատէին ժողովուրդներու համագործակցութիւնն ու եղբայրութիւնը։

Ամերիկեան նենգ կայսերապաշտութեան դէմ ցասում բարձրացուցին «Ցոյ - Խաք Սինի ընտանիքը» գեղարուեստական ֆիլմը (Գորէական Դեմոկրատական Հանրապետութիւն), ինչպէս նաև «Հանոյի մէկ օրը» (Հիւսիսային Վիեթնամ) վաւերագրական ֆիլմը ու արժանացան հանդիսատեսներու անվերջ ծափահարութեանց։ Այդ զոյգ ֆիլմերը աւելի ուժեղացուցին ժողովուրդներու անէծքն ու զայրոյթը ամերիկեան բարբարոսական ռմբակոծումներուն նկատմամբ։

Եւ ահա նորէն, կապոյտ պաստառի վրայ կ'երեւան ռմբակոծումներ, արիւնոտուշտ սպանութիւններ, նապալմ ռումբեր, թալանումներ, տեղահանումներ և հրկիզումներ։ Այդ բոլորը կը կատարուին արաբական գրաւեալ հողամասերուն վրայ։ Կը հրկիզեն աւաններուն բնակարանները, կը թալանեն անոնց ինչքը, կը սպաննեն անմեղ ծերունիներն ու մանուկները։ Պիտի հարցնէք, ո՞վ. ամերիկեան իմպերիալիզմի խրըտուիլակ խաբայեկեալները։

Արաբ ժողովուրդներու ողբերգութիւնը պատմերգող, բայց և այնպէս անոնց յաղթական ճանապարհը լուսացայտող այս ժապաւէնները, արար աշխարհի յառաջդիմասէր մարդկութեան ցոյց կուտան արաբ ժողովուրդներու մարտունակութիւնը, անոնց յաղթանակի հաւատքը՝ լաւագոյն ու երջանկաբեր ապագայի նկատմամբ։

Վկայագրերու արժանացող այլ երկիրներու ֆիլմերուն կարգին է նաև եգիպտական «Թղթատարութեան կառավարիչը» ֆիլմը։

Այս փառատօնին ԱՄՀի պատուիրակութեան մաս կը կազմէին դերասանուհիներ Մակտա, Սոհէյր էլ Մորշէտի և Զիզի Մուսթաֆա, ինչպէսնաև Սաատ Լապիպ՝ ընդհ. տնօրէն ԱՄՀի պատկերասփիւռի յայտագիրներուն և Ապտէլ Մոնէմ Սաատ՝ սինեմայի կազմակերպիչներէն։

Փառատօնի բացումին խօսք առաւ նաև անուանի դերասանուհի Մակտան, որ մեծ ճանաչում գտած է Մոսկուայի մէջ «Ճամիլա» ֆիլմին ցուցադրութենէն ետք, և որ արտայայտուեցաւ արաբ-սովետ մշակութային փոխյարաբերութեանց մասին։

Թաշքենդ ՅՈՎՀ. ՍՍԵՑԻ

ՆԱՄԱԿ ԵՐԵՒԱՆԷՆ

Անակնկալ հեռագիրը՝ ուղարկուած Աղեքսանդրիայէն, որ կը գուժէր յանկարծական մահը մեր թանկագին բարեկամ Հրաչ Գալընեանի, մե՛ծ ցաւ պատճառեց բոլորիս. իսկապէս անհաւատալի էր այդ, դեռ մի քանի օր առաջ միասին էինք Երեւանի մէջ, ուրախ-զուարթ պտոյտներ էինք կատարում ամէն տեղ՝ տօնական մեծ օրերու առթիւ, որո՞ւ միտքէն կ'անցնէր թէ այսպիսի ողբերգական վախճան մը պիտի ունենար մեր սիրելի և թանկագին հէք բարեկամը։ Նա ուրախ և գոհ էր իր այս չորրորդ այցելութենէն Մայր Հայրենիք և խոստացաւ մեզ մի 5րդ այցելութիւն եւս տալ՝ յառաջիկայ Մայիսի 1ի տօնակատարութեան առթիւ, բայց անգութ մահը արգիլք հանդիսացաւ այդ ճամբորդութեան և մեզանից խլեց այն։ Ափսո՜ս, հազար ափսո՜ս, կը ցաւինք սրտանց այդպիսի ազգասէր մի անկեղծ բարեկամ մը կորսնցուցած ըլլալնուս համար, ի՞նչ ասեմ։ Երկնային մխիթարութիւն իր հարազատներին։

Հանգի՛ստ իր ոսկորներուն։

*
* *

Վերջնականապէս որոշուած է որ գալիք տարուայ Նոյեմբեր ամսուան մէջ մեծ շուքով տօնուի մեր մեծ երգահան Կոմիտասի ծննդեան 100ամեակը։

Ս. Հայաստանի մայրաքաղաք Երեւանի մէջ, այս առթիւ արդէն հիմակուց կազմուած է հանրապետական կառավարական յանձնաժողով՝ մեր հանրապետութեան նախագահ Ն. Խ. Յարութիւնեանի նախագահութեամբ։

*
* *

Դեկտեմբերի մէջ մտանք արդէն և տակաւին սքանչելի աշնանային օրեր է անում մեզ մօտ, տաք օրեր և ջերմաստիճանը 15ից վար չի իջնում. բացառիկ տարի է այս, ո՛չ անձրեւ, ո՛չ փոթորիկ և միշտ լաւ օրեր է անում։

ՍՏԵՓԱՆ ԵԿԷՆԵԱՆ
(դերասան)

Երեւան, 2-12-68

ԳԱԼՈՒՍՏԵԱՆ ԱԶԳ. ՎԱՐԺԱՐԱՆ

Հրապարակ ելած են արդէն և կը ծախուին բացիկներ ու դրոշմաթուղթեր։

ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
ԳԱԼՈՒՍՏԵԱՆ ԱԶԳ. ՎՐԺ.Ի
ԾՆՈՂՔ–ՈՒՍՈՒՑԻՉ ՄԻՈՒԹԵԱՆ

ԱՂԵՔՍԱՆԴՐԻԱ

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ

Այրի Տիկին Արմենուհի Գալընեան եւ զաւակունք՝ Տոքթ. Նայիրի (Լոնտոն), Ֆրիկ (Երեւան), Տէր եւ Տիկին Ռաֆֆի Գալընեան եւ զաւակունք, Տէր եւ Տիկին Երուանդ Թաշճեան եւ զաւակունք, եւ համայն ազգակից պարագաները կը ծանուցանեն թէ Կիրակի, 22 Դեկտ. 1968, առաւօտեան ժամը 10ին յետ աւարտման Ս. Պատարագի, հոգեհանգստեան պաշտօն պիտի կատարուի Ս. Պօղոս Պետրոս եկեղեցիին մէջ, ի հանգիստ հոգւոյն իրենց սիրեցեալ ամուսնոյն, հօր, մեծհօր եւ ազգականին

ՀՐԱՉ ԳԱԼԸՆԵԱՆԻ

մահուան քառասունքին առթիւ։

Հանգուցեալին յիշատակը յարգողներէն կը խնդրուի ներկայ գտնուիլ

ՈՂԲԵՐԳՈՒԹԵԱՆ Ա. ԱՐԱՐԸ

(Շարունակութիւն Դ. էջէն)

սիրտը լեցուն՝ սիրով։ Մեր սիրելի «գգին համար մեր խօսքերը եւ զգացումները օրհնութեան համերգի մը պէս են մեր հոգիին ամենէն խորունկ ծալքերուն մէջ։ Ու եթէ կարելի ըլլար մեր կեանքը վերստին ապրիլ՝ պիտի քալէինք այն ճամբէն՝ ուրկէ քալած ենք, եւ ծայրին հասած....։

Յաջորդական թիւերու մէջ մեր ըսելիքներուն մնացածը պիտի ըսենք։

Ա. Ա. ՊԵՏԻԿԵԱՆ

ՀԱՅ ԱՒԵՏԱՐԱՆԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎԱԿԱՆ ԵԿԵՂԵՑԻ

ԵԿԵՂԵՑԻՈՅՍ ՏԱՐԵԿԱՆ ՃԱՇԿԵՐՈՅԹԻՆ ԱՌԹԻՒ ԵՂԱԾ ՆՈՒԻՐԱՏՈՒՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

(ԵԳԻՊՏԱԿԱՆ ԴԱՀԵԿԱՆՈՎ)

Անուն	Գումար	Անուն	Գումար
Տէր եւ Տիկին Էտուար Թումաեանց	5000	Փիլիպպոսեան–Տէմիրճեան ընտանիք	1000
» » Աւետիս Զագըճեան	5000	Տիկին Հայկանոյշ Սարգիսեան և ընտանիք	1000
» » Թորոս Խաչատուրեան	2000	Տէր և Տիկին Բիւզանդ Բրուտեան	1000
Տիար Ճօն Ճէրահեան	2000	Տիար Ճորճ Ա. Իշխանեան	1000
Տէր եւ Տիկին Վահան Գազանճեան	1500	Տիար Մամաս Գալրաքեան	1000
Տիկին Սիրանոյշ Իպիշեան եւ Ընտանիք	1000	Տիկին Անի Մանուկեան	1000
Տէր եւ Տիկին Աւետիս Խ. Զագըճեան	1000	Տէր եւ Տիկին Լեւոն Իշխանեան	1000
Տիար Արամ Խ. Զագըճեան	1000	» » Մակարոս Էթմէքճեան	1000
Տէր եւ Տիկին Արթ. Պըլըքտանեան	1000	» » Վահագն Տեփոյեան	500
» » Շէֆիք Տմլաքեան	1000	» » Արամ Ալեքսանեան	500
» » Զարեհ Սագայեան	1000	» » Վրէժ Քէօհնէլեան	500
» » Էտուար Զօրայեան	1000	» » Անտրէ Պօհճալեան	500
» » Ճորճ Միքայէլեան	1000	» » Արշակ Գարակէօզեան	500
» » Վահան Գըզըլեան	1000	» » Ֆրանց Վիկէր (Կարապետեան)	500
» » Եփրեմ Թուշեան	1000	» » Նասիպ Կարիպեան	500
» » Լեւոն Գարագաշեան	1000	Տիար Կայծ Կոկանեան	500
» » Տիգրան Էվէրէկլեան	1000	Տէր եւ Տիկին Վահէ Մանուկեան	500
» » Յովհաննէս Սիմոնեան	1000	» » Ճորճ Մ. Իշխանեան	500
» » Նազարէթ Գասապեան	1000	» » Լեոն Յովհաննէսեան	500
» » Վարդ Ալեքսանեան	1000	» » Ներսէս Սելեաճեան	500
» » Խաչատուր Լէյլեան	1000	» » Յակոբ Էքսէրճեան	500
» » Ալպէր Գալըճեան	1000	» » Սարգիս Փափազեան	500
» » Յովհաննէս Քէհեայեան	1000	» » Օննիկ Ալեքսանեան	500
» » Ալպէր Գըրրտեան	1000	Տիար Արգար Կարապետեան	300
» » Պետրոս Ոսկերիչեան	1000	Տիկին Ա. Կիւրիւնլեան	200
» » Մարտիրոս Մարաշեան	1000	Տոքթ. եւ Տիկին Գէորգ Մազլումեան	200

ՋԱՀԱԿԻՐ
ԱԶԳԱՅԻՆ ԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐԱՅԻՆ ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹ
19 ԴԵԿՏԵՄ. 1968

ՀԱՅՐԵՆԻ ԱՇԽԱՐՀ

ՀԻՒԼԷԱԿԱՆ ԵԼԵԿՏՐԱԿԱՅԱՆ

Հայաստանի մէջ պիտի կառուցուի հիւլէական ելեկտրակայան մը, որ առաջինը պիտի ըլլայ ամբողջ Անդրկովկասի մէջ. կառուցման աշխատանքները պիտի սկսին յառաջիկայ տարի, Արարատեան դաշտին մէջ՝ արդիւնաբերական նոր կեդրոն Հոկտեմբերեանի մօտերը։

Խորհրդային Միութեան հիւլէական ուժի օգտագործման պետական կոմիտէի նախագահ Անդրանիկ Պետրոսեանց ԹԱՍՍի թղթակցին յայտարարեց. «Այս նոր ելեկտրակայանին կարողութիւնը 800-850 մեկաւաթի պիտի հասնի և ելեկտրակայանը սարքաւորուած պիտի ըլլայ երկու ամենէն արդիական հիւլէական փիլեօրով»։

«Դասական վառելանիւթերով ոչ-հարուստ Հայաստանի համար՝ հիւլէական ելեկտրակայանի մը կառուցումը բոլորովին մասնաւոր կարեւորութիւն մը պիտի ունենայ։ Խորհրդային Միութեան մէջ այսպիսի ելեկտրակայաններու աշխատիլը կը հաստատէ անոնց անվտանգ ու ապահով գործունէութիւնը և լաւ արտադրողականութիւնը», աւելցուց Անդրանիկ Պետրոսեանց։

«ՖԻԼՀԱՐՄՈՆԻԱ» ԸՆՏԱՆԻՔԸ

Երեւանի ելեկտրալամբերու գործարանին բանուորներէն Անաստաս Գրիգորեանի ընտանիքը, որուն անդամները ելոյթներ կ'ունենան ձեռնարկութեան հանդիսասրահին մէջ, կատակով «Ֆիլհարմոնիա» կը կոչեն ծանօթները։ Արդարեւ, 11 զաւակներ ունեցող Գրիգորեան ամոլը սիրողներու երգչախումբ մը կազմած է։

Գրիգորեաններու ընտանիքը յաճախ համերգներ կուտայ գործարաններու եւ հիմնարկներու, ուսումնական հաստատութիւններու ու ազգային ֆիլհարմոնիայի սրահներուն մէջ։ Անոր յայտագրին մաս կը կազմեն հարիւրաւոր հայ, ռուս, ուքրաինացի ու օտար հեղինակներու գործերը։

ՖՈՒԹՊՈԼ

ԲՈԼՈՆԻԱ ԱԽՈՅԵԱՆ

ԻՐԱՔԻ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊԱԾ ՄՐՑԱՇԱՐՔԻՆ

Իրաքի ֆութպոլի ֆետերասիոնը կազմակերպեց միջազգային մրցաշարք մը՝ ընդմէջ Բոլոնիոյ, ԱՄՀի և Իրաքի։ Մրցումները տեղի ունեցան Ժողովրդային Ստատին մէջ։

Ա. մրցումը տեղի ունեցաւ ընդմէջ Բոլոնիոյ և Իրաքի բանակին և վերջացաւ Բոլոնիոյ խումբին յաղթանակով՝ 2-0 արդիւնքով։ Բոլոնացիները Ա. կէտը նշանակեցին 32րդ վայրկեանին (Ա. կիսախաղ), իսկ Բ.ը՝ 28րդ վայրկեանին (Բ. կիսախաղ)։

Բ. մրցումը տեղի ունեցաւ ընդմէջ ԱՄՀի և Բոլոնիոյ, որ վերջացաւ այս վերջնոյն յաղթանակով՝ 1-0 արդիւնքով։

Բոլոնացիները արժանացան այս յաղթանակին, որովհետեւ շատ աւելի լաւ և խմբական խաղարկութիւն մը ունեցան և կրցան օգտագործել մեր խումբին տկար կէտերը։

ԱՄՀի խումբին մարզիկներուն խաղարկութիւնը շատ աւելի նըւազ արագ էր՝ քան մրցորդ խումբին և ասիկա ԱՄՀի խումբին պարտութեան պատճառներէն մէկը եղաւ։

ԱՄՀի մարզիկները ընդհանրապէս շատ լաւ կը սկսին և գլուխ կը բռնեն մինչև Ա. կիսախաղի վերջաւորութիւնը և կը սկսին տեղի տալ մրցումի վերջաւորութենէն 15-20 վայրկեան մնացած. ասիկա ցոյց կուտայ թէ մեր մարզիկները պէտք եղած տոկունութիւնը չունին՝ որպէսզի կարողանան մրցումը վերջացնել ինչպէս որ կը սկսին։

ԱՄՀի խումբին մարզիչ Մոհամէտ Ապտօ Սալէհ, ամէն միջոց ձեռք առած է որպէսզի Եգիպտոսի մարզիկները քիչ ժամանակէն ունենան այն տոկունութիւնը՝ ինչպէս ունին օտարազգի մարզիկները։

Գ. մրցումը տեղի ունեցաւ ԱՄՀի և Իրաքի միջև և վերջացաւ հաւասար՝ 1ով 1։ Այս մրցումը խաղացուեցաւ Ժողովրդային Ստատին մէջ ի ներկայութեան 40 հազար հոգիի. կ'երեւէին բարձրաստիճան անձնաւորութիւններ, ինչպէս նաև Նախարարապետ Սալեհ Մահտի Ամմաշ, որ կը ներկայացնէր Իրաքի նախագահը, երիտասարդութեան նախարար Շաֆիք էլ Քամալի և ԱՄՀի դեսպան Լոթֆի Մեթուալլի։

Մրցումը սկսաւ շատ տաք կերպով և 8րդ վայրկեանին ԱՄՀի մարզիկ Ապտէլ Ռէհիմ Խալիլ զետեղեց գնդակը մրցորդ խումբին բերդին մէջ։ Ա. կիսախաղը վերջացաւ 1ով 0։ Այս կիսախաղը ամբողջութեամբ խաղացուեցաւ ի նպաստ ԱՄՀի։

Բ. կիսախաղին սակայն, պատահեցաւ հակառակը և Իրաքի խումբին մարզիկ Հուշամ յաջողեցաւ 5րդ վայրկեանին նշանակել հաւասարութեան կէտը։

Այս մրցումին մեր մարզիկները կորսնցուցին մէկէ աւելի առիթներ, որոնք եթէ յաջողէին, յաղթական դուրս կրնային գալ։ Այդ առիթներէն մէկուն, 25րդ վայրկեանին, միջազգային մարզիկ Շազլի ինքզինք գտաւ մրցորդ խումբի բերդին առջեւ և չկրցաւ գնդակը տեղաւորել բերդին մէջ. ասիկա ներելի չէ այսպիսի միջազգային մարզիկի մը համար։

Մրցումը վերջանալէն ետք՝ երիտասարդութեան նախարարութիւնը շատ լաւ ընդունելութիւն մը բրած է երեք խումբերու մարզիկներուն և յանձնած յիշատակի մետալներ։

ՎԱՀԱՆ ԳԱԶԱՆՃԵԱՆ

ՆՈՒԻՐԱՏՈՒՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

(ԵԳԻՊՏԱՀԱՅ ԴԱՀԵԿԱՆՈՎ)

Ողբացեալ Հրաչ Գալընեանի մահուան քառասունքին առթիւ Տէր և Տիկ. Երուանդ Թաշճեան և զաւակունք կը նուիրեն.

Եկեղեցւոյ Պայծառութեան	200
Գալուստեանի ճաշի սեղանին	200
Նուպարեանի ճաշի սեղանին	200
«Արեւ»ին	200
«Ջահակիր»ին	200

Այրի Տիկ. Վիքթորիա Բէշիշեան (Նիւ Եորք) ողբացեալ Հրաչ Գալընեանի մահուան քառասունքին առթիւ կը նուիրէ.

Եկեղեցւոյ պայծառութեան	100
Հ.Բ.Ը. Միութեան	100
Գալուստեանի ճաշի սեղանին	100
Նուպարեանի ճաշի սեղանին	100
Այծեմնիկ Տիկնանց Միութեան	100

(Ստանալ Գահիրէի Ազգային Առաջնորդարանէն)

Իրենց զաւակին Արթոյի ընդ Օր. Սոնա Մանճըլըքեանի նշանախօսութեան ուրախ առթիւ, Տէր և Տիկին Անդրանիկ Միսքճեան կը նուիրեն.

Աղեքս. Հայկ. Ընթերցասրահին	200
«Ջահակիր»ին	100

«ՋԱՀԱԿԻՐ»ԻՆ

Տեարք Գաբրիէլ և Վարուժան Աչուկեաններ 500 ե.դ. կը նուիրեն առ ի գնահատութիւն թերթիս ազգային և հայրենասիրական ուղղութեան։

Կարիպեան Ընտանիք 200 ե.դ. կը նուիրէ ողբ. Հրաչ Գալընեանի մահուան քառասունքին առթիւ։

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԸՆԹԵՐՑԱՍՐԱՀԻՆ

Նոյեմբեր 29ի հանդիսութեան առթիւ և առ ի գնահատութիւն ստացած ենք հետեւեալ նուիրատուութիւնները.

Տէր և Տիկ. Խաչատուր Րէիզեան	500
» » Անդրանիկ Մեսրոպեան	500
Տէր և Տիկ. Խաչիկ Թաշգաբուլեան	200

ՍՏԱՑԱՆՔ

Շնորհակալութեամբ ստացած ենք.

— Հրանդ Գանգրունիի «ՄԵՐ ՆԱԻՐԸ» վէպը։ Մաքուր տպագրութիւն և գեղատիպ գունաւոր կողք՝ Տօնիկեան տպարանին կողմէ։ Գինն է 2,5 տոլար։ Ստանալու համար դիմել հեղինակին՝ «Արարատ» օրաթերթ, փոստարկղ 756, Պէյրութ։

— Զարեհ Որբունիի «ՀՈՒՍԱՊԱՏՏԷՋ» բանաստեղծութեանց գրքոյկը։ Ճաշակաւոր տպագրութիւն «Շիրակ» տպարանին կողմէ (Համնէշեան եղբայրներ)։ Գինն է մէկ լիբ. ոսկի։ Ստանալու համար դիմել Տպարան «Շիրակ», Նահր պողոտայ, Պէյրութ։

ՏԽՐՈՒԹԻՒՆ

Սրտի խոր ցաւով կ'արձանագրենք Պր. ՅԱԿՈԲ ՄԱՐՏԻՆԵԱՆի յանկարծական մահը, որ տեղի ունեցաւ անցեալ Հինգշաբթի, 12 Դեկտ. 1968, Հելիոպոլսոյ իր բնակարանին մէջ։

Ողբացեալը եղած է Գահիրէի զանազան Ազգ. մարմիններու անդամ, ինչպէս նաեւ երկար տարիներ Հ.Բ.Ը.Մ. Եգիպտոսի Կեդրոնական Յանձնաժողովի գանձապետ։

Յուղարկաւորութեան արարողութիւնը կատարուեցաւ Շաբաթ, 14 Դեկտեմբեր 1968, առաւօտեան ժամը 11ին, Քաղաքիս Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչ Եկեղեցւոյ մէջ, ուրկէ հանգուցեալին մարմինը փոխադրուեցաւ Մարմինայի Ազգ. Գերեզմանատունը։

Այս տխուր առթիւ, մեծ զգացուած ցաւակցութիւններս կը յայտնենք ողբացեալին այրիին՝ Տիկին Վերժին Մարտինեանի, Տէր եւ Տիկ. Պերճ Եազուպեաններուն (Ժընեւ) եւ բոլոր սգակիր պարագաներուն։

ՉԱՀԱԿԻՐ
ԱԶԳԱՅԻՆ ԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐԱՅԻՆ ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹ

چاهاكير
جريدة أسبوعية
ص.ب ٢١١١ بالقاهرة ج.ع.م. - ت ٩١٥٠١٣
صاحبة الامتياز: السيدة عايدة سيرو بيان (بالايان)
TCHAHAKIR
HEBDOMADAIRE ARMENIEN
B.P. 2111 Le Caire (R.A.U.) · Tél.915013
Adresse Télégraphique. TCHAHAKIR, Cairo
Rédacteur en chef; SARKIS BALAYAN

Արտօնատէր — ԱՒՏԱ ՍԵՐՈՎԲԵԱՆ
Սեփականատէր խմբագիր — ՍԱՐԳԻՍ ՊԱԼԱՅԵԱՆ

Հիմնուած 1948ին
Տպաքանակ 3000

ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ ԹԻՒ 260 — ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 26 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 1968
ՀԱՏԸ ՉԵՌՈՒՔ 2,5 Եգ. Դհկ. կամ 25 Լիր. Դհկ.
عدد رقم ٢٦٠ — الخميس ٢٦ ديسمبر ١٩٦٨

ՀՆՉԱԿԵԱՆ ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹԵԱՆ 81-ամեակին առթիւ

ԺԹ. դարու երկրորդ կէսին հայոց պատմութեան թատերաբեմին վրայ յառաջ եկած և կարճ ժամանակէն Թրքահայաստանի, Կովկասի ու Պարսկաստանի մէջ 50 հազար շարքայիններ իր ծրագրին շուրջ համախմբած կազմակերպութիւնը հանդիսացաւ՝ Ժընեւի մէջ «ՀՆՉԱԿ»ը հրատարակող Ա. և Մ. Նազարբէկեաններու, Ռ. Խանազատներու, Շմաւոն Կաֆեաններու և Գ. Մեղաւորեաններու կուսակցութիւնը:

Ս. Դ. Հնչակեան կուս.ը Մերձ. Արեւելքի, Մ. Նահանգներու մէջ և Պալքաններէն մինչև Եգիպտոս, Օտեսայէն՝ Մոսկուա, Թիֆլիս և Անապա, Ռոստով և Խրիմ ունեցաւ հաւատաւոր քարոզիչներ և իրենց կեանքը ազգային ազատագրական պայքարին և ընկերային անարդարութեան դէմ ընդվզումի տրամադրած հերոսներ:

Հայ քաղաքական միտքը առաջնորդելու կոչուած Ս. Դ. Հնչ. Կուս.ը, ստիպուեցաւ գլխաւորաբար իր աշխատանքը կեդրոնացնել Թրքահայաստանէն ներս՝ նկատելով որ 2,5 միլիոնէ աւելի հայեր կ'ապրէին հոն և յարաբերաբար անշնչելի մթնոլորտ մը կ'աշխատէր խեղդել զանոնք։

Համր ու խուլ հայը ցնցուեցաւ ի վերջոյ՝ փշրելու համար ստրկութեան ծանր շղթանները՝ որոնք կաշկանդած և թմրեցուցած էին զինք 600 տարիներէ ասդին:

«Արդեօք գալո՞ւ էր մի օր ժամանակ, Մասիսի գլխին տեսնել մի դրօշակ...»: Ու այդ դրօշակը Պոնտական լեռներէն մինչև Տաւրոսեան լեռնաշխարհը, Վերահայոց լեռներէն մինչև Զանգեզուրի լեռները, Ղարաբաղէն մինչև Պաքու, Վանէն մինչև Սասուն ու Զէյթուն ծածանեցաւ, յոյս ու ներշնչում ներարկելով հայ գիւղացիին, արհեստաւորին ու աշխատաւորին։

Եկաւ այդ օրը, անձկանօք սպասուած պահը, Էրզրում, Գում Գափու, Գաղատիոյ դատավարութիւն, Սասուն ու Զէյթուն, Վան ու Պոնտոս, «Հայր ցնցուեցաւ, կարմրեցաւ Հնչակ...»:

Բռնապետութիւնը զգաց, թէ այլևս ոչխար—ազգի մը հետ գործ չունի, թէ անպատիժ պիտի չմնան դաւաճանները, կեղեքիչները, հայ գիւղացիին արիւն արցունք պարտադրողները, աւարառուներն ու վաշխառուները սմքեցան պահ մը երբ հայ վրիժառու բազուկը բարձրացաւ անոնց վերև։ Եւրոպան զգաց թէ փոխուած էր Հայը, Թուրքը ինքն ալ գիտակցիլ սկսաւ, թէ բռնակալին ոչնչացումը Թուրքին իսկ շահերուն համար կենսական նշանակութիւն ունի։ Քիւրտը չկրցաւ գնահատել համատեղ պայքարի առաւելութիւնը բռնակալութեան դէմ, արաբական Եմէնն ու Հիճազը փոթորկեցան, սակայն այդ բոլորին արդիւնքը՝ Աւատապետութեան տապալումով վերջ գտաւ թէև, բայց նոր երիտասարդ Թուրքերը սխալ ազգայնականութեան մը դրօշին ապաւինած՝ բանթուրքիզմի «Մեծ Թուրքիա» լոզունգով քանդել ուզեցին այն, ինչ որ շինած էր 3 հազար տարիներէ ասդին մեր ժողովուրդը, և որ ոչնչացման ենթարկուեցաւ, աւա՜ղ։

Սուլթանիզմի նենգութեան դէմ մարտնչող Ռաֆֆին ու Մերենցը, Քամար Քաթիպան և Աղաեանը, տեսան իրենց ցանած սերմերուն աճումը հայրենի լեռներու վրայ, տեսան յաղթարշաւ սլացքը նոր Սասունցի Դաւիթներուն, տեսան Քէօրօղլիներն ու Մինաս Օղլուները, Ա. Ռշտունիները, Գէորգ Չաւուշներն ու Հրայրները, Անդրանիկներն ու Մուրատները, Փարամազներն ու Մարոներն և Շաքէները իբրեւ արծիւ հայ երկնակամարին վերեւ ու հիացան անոնց ու Էրզրումի լեռներէն՝ սուրը բահի տեղ առած հայ գիւղացին հրճուեցաւ, խանդավառուեցաւ և պայքարով, զէնքով ազատութիւն նուաճելու ճանապարհը որդեգրեց։

Ցանուած սերմերը Կովկասի մէջ դարձան նոր, հաւատաւոր ընկերային պայքարի բերք։

Ցանուած սերմերը Պարսկաստանի մէջ բռնակալութեան դէմ դեմոկրատական ազատութեան լոզունգի փոխուեցան։

Եթէ Համիտին յաջորդեց Էնվեր—Թալէաթ, եթէ ռուսական 1905ի յեղափոխութիւնը արեան մէջ խեղդուեցաւ, եթէ 1913ի Քէօսթէնճէի Հնչակեան 7րդ համագումարը չկրցաւ իր նպատակին հասնիլ, եթէ Վանի, Գարահիսարի, Ուրֆայի, Մուսա Լերան եւ Ազատաղի հերոսամարտները նախերգանքը հանդիսացան ազատութեան արշալոյսին, եթէ Սարտարապատը յաղթանակի մը սկիզբը դրաւ, սակայն այդ բոլորէն ետք թէև վիրաւոր, կոտորակուած ու կոտորուած սերունդի մը յաջորդները՝ Հիւսիսի օգնութեամբ իրականացուցին միայն արեւելքի հորիզոնին վրայ ծագելիք արշալոյսի երազը...:

Ու այդ երազը դարձաւ փարոս, դարձաւ պետութիւն, բանակ, ե՛ւ շինարարութիւն, ե՛ւ մշակոյթ։

81 տարի առաջ հայ կեանքին մէջ ազատութեան արշալոյսը ողջունող Հնչակեան Կուսակցութիւնը՝ ինչպէս 1917ին, այնպէս ալ

(Շարունակութիւնը տես էջ 2)

ԱՄՆ – Ս. ՄԻՈՒԹԻՒՆ ԽՕՍԱԿՑՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Ս. Միութեան Արտ. Գործոց Նախարար Ա. Կրոմիքօ Գահիրէի մէջ

Շաբաթ, 21 Դեկտ. 1968, կէսօրուան ժամը 3.15ին Գահիրէի միջազգային օդանաւակայանը ժամանեց, խորհրդային զինուորական և քաղաքական պատուիրակութիւն մը, զոր կը գլխաւորէր Սովետ Միութեան Արտ. Գործոց Նախարար Անդրէ Կրոմիքօ։

Նախագահ Կամալ Աբտէլ Նասեր կը տեսակցի Ս. Միութեան Արտ. Գործոց Նախարար Անտրէ Կրոմիքոյի հետ

Պաշտօնական այս պատուիրակութիւնը դիմաւորեց եգիպտական պատուիրակութիւն մը՝ գլխաւորութեամբ ԱՄՀի Արտ. Գործոց Նախարար Մահմուտ Րիատի։

Խորհրդային պատուիրակութեան և ԱՄՀի Նախագահ Կամալ Աբտէլ Նասէրի միջև առաջին հանդիպումը տեղի ունեցաւ Կիրակի, 22 Դեկտ. 1968, կէսօրին և որուն ներկայ էին արտ. գործոց նախարար Մահմուտ Րիատ, պատերազմական Նախարար Մահմուտ Ֆաուզի և Մոսկուայի եգիպտական դեսպան տոքթ. Մուրատ Ղալէպ:

Այս հանդիպումը տեւեց մինչև կ. ե. ժամը չորս։ Երկու պատուիրակութիւններն ալ կէսօրին միասին ճաշեցին:

Խօսակցութիւնները դարձան գլխաւորաբար միջազգային կարեւոր հարցերու շուրջ, և մասնաւորաբար Միջին Արևելքի տագնային և արաբական պետութեանց վրայ Իսրայէլի յարձակումին շուրջ։

Նոյն օրն իսկ բանաձևերու խորհրդային և եգիպտական յանձնախումբը սկսաւ իր նիստերուն և պատրաստեց միացեալ զեկոյց մը, որ հրատարակուեցաւ զոյգ պատուիրակութեանց խօսակցութեան աւարտումէն ետք։

Խորհրդային և եգիպտական պատուիրակութիւնները անգամ մը ևս հանդիպում ունեցան Երկուշաբթի, 23 Դեկտ. 1968, երեկոյեան:

Նոյն օրը կէսօրէ ետք՝ Անտրէ Կրոմիքօ հանդիպում մը ունեցաւ Գահիրէի յորդանանեան դեսպան Մոհամէտ Ատիպ էլ Ամերիի հետ։ Հանդիպումը, որ տևեց մէկ ժամ, տեղի ունեցաւ էլ Թահեր պալատին մէջ։

Զորս օրեր ԱՄՀի մէջ մնալէ ետք, խորհրդային քաղաքական և զինուորական պատուիրակութիւնը Երեքշաբթի, 24 Դեկտ. 1968, առաւօտեան ժամը 10ին վերադարձաւ Մոսկուա:

Արտ. գործոց նախարար Անտրէ Կրոմիքօ իր հետ տարաւ խորհրդային վարիչներուն կողմէ Նախագահ Կամալ Աբտէլ Նասէրին ուղղուած նամակին պատասխանը։

Երեքշաբթի, կէսօրէ ետք ժամը 2.30ին Մոսկուայի և Գահիրէի մէջ միաժամանակ հրատարակուեցաւ միացեալ զեկոյցը։

Ըստ այդ հաղորդագրութեան, երկու կողմերն ալ համաձայն են՝

— Որ Իսրայէլի ծաւալողական քաղաքականութիւնն ու անոր ղեկավարներուն յայտարարութիւնները արգելք կը հանդիսանան Միջին Արեւելքի մէջ խաղաղութեան վերահաստատման.

— Որ Միջին Արևելքի մէջ խաղաղութիւնը վերահաստատելու համար անհրաժեշտ է որ Իսրայէլ գործադրէ Ապահովութեան Խորհուրդին որոշումը.

— Ս. Միութիւնը կը գնահատէ ԱՄՀի պատրաստակամութիւնը Ապահովութեան Խորհուրդի որոշմանը գործադրութեան ի խնդիր, ինչպէս և անոր ցուցաբերած համագործակցութիւնը Կոնար Եարինկի հետ.

— Ս. Միութիւնը կը շարունակէ իր ամբողջական օժանդակութիւնը բերել ԱՄՀի և արաբ միւս երկիրներուն, կարենալ ջնջելու համար Իսրայէլեան նախայարձակման հետքերը։

Այս առթիւ ԱՄՀի կառավարութիւնը իր խոր գնահատանքը կը յայտնէ Ս. Միութեան առած այս քայլերուն համար։

ԱՄՀ և Ս. Միութիւն կը հաստատեն թէ իրենց փոխադարձ յարաբերութիւնները հիմնուած են իրարհասկացողութեան և փոխադարձ վստահութեան վրայ, և կարեւոր կը նկատեն շարունակել երկու երկիրներուն համար հասարակաց շահագրգռութիւն ներկայացնող հարցերու շուրջ իրենց խորհրդակցութիւնները։

***

Ձիւն է իջնում՝ կուտակւում
Մօրս վրայ վերեւից,
Ասես փետուր է թափւում
Հրեշտակի թեւերից։

Գերեզմանի այս հեռւում
Մեղմ դիզւում է թախծալից,
Մօրս վրայ մարմարւում՝
Շիրմաքար է թւում ինձ։

Այնպէս մեղմիւ է դնում
Աստուած փաթիլ փաթիլին,
Որ չցաւի՝ ողջ կեանքում
Մօրս ցաւած սիրտը հին:

Փաթիլւում է մեղմաձայն,
Մարմարւում է մեղմաբար,
Աստուած ինքն է ստեղծում
Մօրս վրայ շիրմաքար:

ՅՈՎՀ. ՇԻՐԱԶ

(Անտիպ)

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ՀԱՂՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Պայրամի Տօնին առթիւ, Գահիրէի Առաջնորդական Փոխանորդ Տ. Սահակ Ա. Քհնյ. Շաքարեան, ընկերակցութեամբ Քաղաքական Ժողովի յարգելի ատենապետ Տիար Արթօ Պըլըքտանեանի, 20 Դեկտեմբեր 1968ի առաւօտեան այցելեցին Քուպպէի պալատը, և այս տօնին առթիւ բացուած յատուկ տոմարին մէջ արձանագրեցին շնորհաւորական հետևեալ տողերը.–

«Գահիրէի Ազգային Առաջնորդարանը, Պայրամի տօնին առթիւ պատիւը ունի իր անկեղծ շնորհաւորութիւնները ներկայացնելու Նախագահ Կամալ Աբտէլ Նասէրին, հայցելով Տիրոջմէ, որ այս տօնը յաղթանակներ բերէ Ա.Մ.Հ.եան և ամբողջ արաբ աշխարհին, վերագրաւելով և ազատագրելով հողերն ու սրբատեղիները, ամէնուրեք սփռելով խաղաղութիւն և անդորրութիւն:

Քաղաքական Ժողովի Ատենապետ
ԱՐԹՕ ՊԸԼԸՔՏԱՆԵԱՆ

Առաջնորդական Փոխանորդ Գահիրէի Հայոց
ՍԱՀԱԿ Ա. ՔՀՆՅ. ՇԱՔԱՐԵԱՆ

ՀԱՅՐԵՆԻ ԱՇԽԱՐՀ

ՀԱՅ ՄԵԾ ԵՐԳԱՀԱՆ ԿՈՄԻՏԱՍԻ

ԾՆՆԴԵԱՆ ՀԱՐԻՒՐԱՄԵԱԿԻ ՇՈՒՐՋ

ԵՐԵՒԱՆ, (Հ.Հ.Գ.).– Հայաստանի Համայնավար կուսակցութեան Կեդրոնական Կոմիտէն որոշեց 1969 Թուականի Նոյեմբերին հանդիսաւորութեամբ նշել հայ մեծ երգահան Կոմիտասի ծննդեան 100ամեակը։

Ստեղծուած է հանրապետական կառավարական յոբելենական յանձնաժողով, որուն նախագահն է Հայաստանի Գերագոյն Խորհուրդի նախագահութեան նախագահ Նագուշ Յարութիւնեան։ Յանձնաժողովի կազմին մէջ մտած են Եդուարդ Միրզոյեանը՝ Հայաստանի երգահաններու Միութեան վարչութեան նախագահ, Հայկական ՍՍՀ ժողովրդական արուեստագէտ Կամօ Ուլուբեանը, Հայկական ՍՍՀ Մշակոյթի նախարար Վարդան Աճէմեանը, ՍՍՀ ժողովրդական արուեստագէտ Թաթուլ Ալթունեանը, ՍՍՀՄ ժողովրդական արուեստագէտ Գէորգ Արմէնեանը, Երեւանի Ալ. Սպենդիարեանի անուան օփերայի ու պալէի Լենինի շքանշանակիր, պետական ակադեմիական թատրոնի տնօրէն Ռոպէր Աթայեանը, Հայկական ՍՍՀ արուեստի վաստակաւոր գործիչ-երաժշտագէտ Արնօ Բաբաջանեանը, Հայկական ՍՍՀ ժողովրդական արուեստագիտուհի Գոհար Գասպարեանը, ժողովրդական արուեստագէտ Օհան Դուրեանը, ժողովրդական երգչուհի Լուսինէ Զաքարեանը, Հայաստանի Գրողներու Միութեան վարչութեան առաջին քարտուղար Էտուար Թոփչեանը, Հայկական ՍՍՀ ժողովրդական նկարիչ Գրիգոր Խանջեանը, Հայաստանի Համայնավար կուսակցութեան քարտուղար Ռոպէր Խաչատրեանը, երգահան-յօրինող Արամ Խաչատրեանը, Հայաստանի հեռագրական գործակալութեան տնօրէն Արտաւազդ Խաչիկեանը, Սփիւռքահայութեան հետ Մշակութային կապի նախագահ Վարդգէս Համազասպեանը, Հայաստանի Գիտութիւններու Ակադեմիայի նախագահ Վիքտոր Համբարձումեանը, Երեւանի քաղաքապետ Գրիգոր Հասրաթեանը, խմբավար Յովհաննէս Չեքիճեանը, Արտասահմանեան երկիրներու հետ բարեկամութեան և մշակոյթի կապի հայկական ընկերութեան նախագահ Ռուբէն Պարսամեանը, ժողովրդական երգչուհի Տաթեւիկ Սազանդարեանը, վաստակաւոր նկարիչ Մարտիրոս Սարեանը, Երեւանի Կոմիտասի անուան երաժշտանոցի տնօրէն Ղազարոս Սարեանը, տաղանդաւոր բանաստեղծ Պարոյր Սեւակը, Հայաստանի փոխ-վարչապետ Լարիսա Ստեփանեանը, Ստեփան Վարդանեանը և Արամ Տէր Յովհաննէսեանը։

Յանձնաժողովի կազմին մէջ մտած են նաև Խորհրդային Միութեան միւս հանրապետութիւններու երաժշտական միաւորումներու ղեկավարներ, Հայաստանի նախարարներ, մամուլի և ռատիոյի պատասխանատուներ։

ԵՐԵՒԱՆԻ ԵՐԱԺՇՏԱԿԱՆ ԴՊՐՈՑԻՆ 45-ԱՄԵԱԿԸ

Երեւանի Ռոմանոս Մելիքեանի անուան երաժշտական դըպրոցը, Հայկական Ֆիլհարմոնիայի Մեծ Դահլիճին մէջ տօնեց իր հիմնադրութեան 45րդ տարեդարձը, ի ներկայութեան երգահաններու, երաժիշտներու եւ երաժշտագէտներու, ինչպէս նաև դպրոցի ուսուցիչներուն ու նախկին աշակերտներուն։

Այս դպրոցը տուած է աւելի քան 3.000 մասնագէտներ, ի մէջ այլոց անուանի երգահաններ՝ Արնօ Բաբաջանեանը, Էտուար Միրզոյեանը, Էտկար Յովհաննիսեանը, Ալեքսանդր Յարութիւնեանը, երգիչներ Արթիւր Այտընեանը, Լեոն Կէօվօղլանեանը, Լուսինէ Զաքարեանը և ուրիշներ։ Ներկայիս 550 երիտասարդ—երիտասարդուհիներ կը յաճախեն դպրոցի ցերեկային, գիշերային ու հեռակայ դասընթացքներուն։

ՊԵՏԱԿԱՆ ԵՐԳՉԱԽՈՒՄԲԻՆ ՀԱՄԵՐԳԸ

ԹԻՖԼԻՍԻ ՄԷՋ

Հայկական Պետական Երգչախումբին համերգները, Յովհաննէս Չեքիճեանի ղեկավարութեան տակ, նշանակելի իրադարձութիւն մը եղան Վրաստանի մայրաքաղաքի երաժշտական կեանքին մէջ։ Յայտագրին մաս կը կազմէին հայ, ռուս, ուքրանացի, վրացի, լեթոն ու արեւմտաեւրոպական երգահաններու գործեր։ Մասնաւոր յաջողութիւն գտաւ Պերլիոզի «Ռեքուեմ»ը։ Թիֆլիսի «ԶԱՐԻԱ ՎՈՍՏՈԿԱ» թերթը այս մասին կը գրէ.

— Միայն մեծ տաղանդի ու գեղարուեստական բարձր մշակոյթի տէր երաժիշտ մը կրնայ արժանի ըլլալ Պերլիոզի «Ռեքուեմ»ի նման գործ մը կատարելու համար։ Եւ Յովհաննէս Չեքիճեան ճիշդ այդ ծաւալի վարպետ մըն է։

ԲԱՐՁՐ ԿՈՉՈՒՄ

ԵՐԵՒԱՆ, (ՀՀԳ).– Խորհրդային մշակոյթի զարգացման գործին մատուցած իրենց ծառայութիւններուն համար՝ Հայաստանի Գերագոյն Խորհուրդի նախագահութեան հրամանագրով Հայկական Հանրապետութեան մշակոյթի վաստակաւոր գործիչի պատուաւոր կոչմանն են արժանացած «Աւանգարդ» թերթի խմբագիր Լորիս Կրոյեանը և «Պիոներ» հանդէսի խմբագիր Սաղաթէլ Յարութիւնեանը։

ԺԱՆ ՏԷՐ ՄԵՐԿԵՐԵԱՆԻ ՆՈՒԱԳԱՀԱՆԴԷՍԸ

ՄՈՍԿՈՒԱ, (ՀՀԳ).– Մոսկուայի երաժշտանոցի մեծ դահլիճին մէջ համերգ տուաւ Հայկական Հանրապետութեան վաստակաւոր արուեստագէտ, միջազգային մրցանակաբաշխութիւններու դափնեկիր՝ Ժան Տէր Մերկէրեանը։

Տաղանդաւոր ջութակահարը ներկայացուց ռուս և եւրոպական դասական հեղինակներու ստեղծագործութիւններ։ Անոր յայտագիրը ջերմ ընդունելութեան արժանացաւ։

ՍՈՒՏԱՆԱՀԱՅ ԿԵԱՆՔ

Հ.Ե.Մ. Մշակութային Մարմնի Գործունէութիւնը

Հ.Ե.Մ. «Հրանդ» մարզադաշտի մշակ. մարմինը անխոնջ կերպով կը շարունակէ իր գործունէութիւնը՝ ամէն ջանք ի գործ դնելով որպէս զի գաղութին բոլոր հայերը հայկական ջերմ մթնոլորտի մէջ համախմբուին։

Նոյեմբերը լեցուն ամիս մը եղաւ։

Հինգշաբթի, 7 Նոյեմբեր, Հ.Ե.Մ. «Հրանդ» մարզադաշտին մէջ տեղի ունեցաւ «Զմեռնային երեկոյ»ի բացումը՝ բաժակ մը թէյի սիրալիր սպասարկութեամբ։ Նոյն օրը տեղի ունեցան «Գանձի խաղ» և զանազան անակնկալներ՝ ընդհանուր խանդավառ մթնոլորտ մը։

Շաբաթ, 9 Նոյեմբեր, տեղի ունեցաւ միջազգային անմոռանալի պարահանդէս մը՝ «Շարք» նըւագախումբին մասնակցութեամբ։

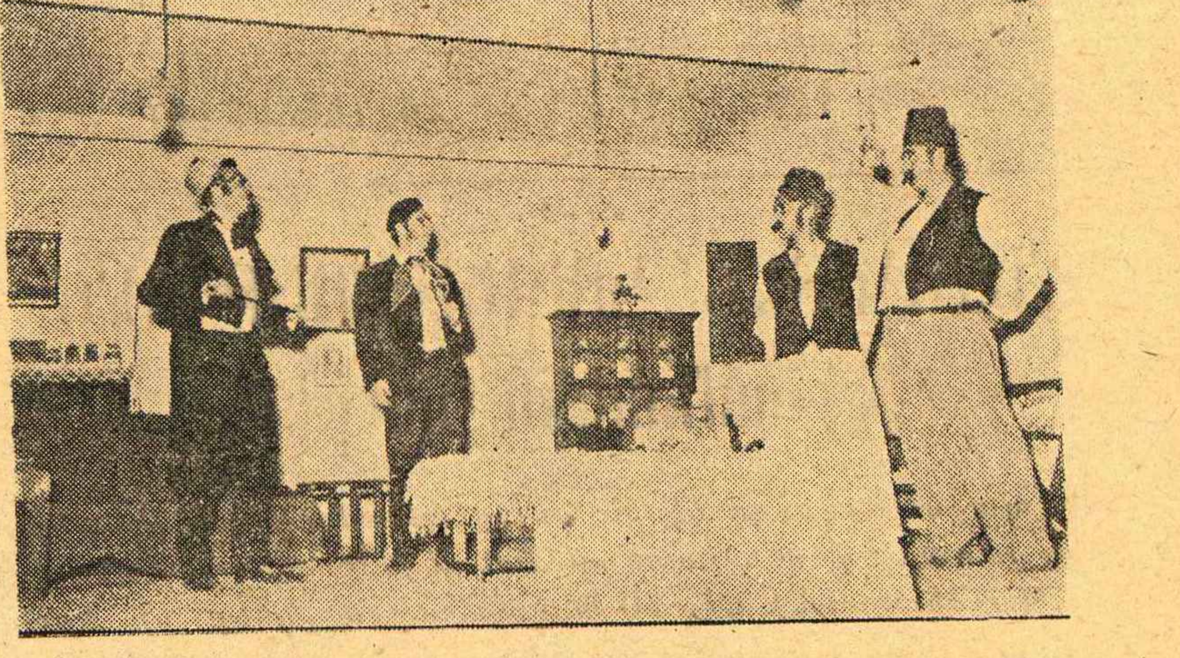
Սրահը լեցուած էր մեծ հասարակութեամբ, որ շատ հաճելի ժամանց մը անցուց խանդավառ նուագախումբին եղանակներուն և տաք մթնոլորտի մը ներքեւ։

Հինգշաբթի, 14 Նոյեմբեր, երեկոյեան ժամը 9ին մարզադաշտին վրայ տեղի ունեցաւ փոխ-վերէն պարահանդէս մը։ Այս առիթով տեղական երգչախումբին անդամները, միեւնոյն ժամանակ ունկնդրուեցան հայկական և եւրոպական երգեր։

Կիրակի, 17 Նոյ. երեկոյեան, ժամը 7.30ին ներկայացուեցան արաբերէն և անգլերէն ֆիլմեր։

Ներկայացման՝ հրաւիրեալները չմերժեցին այլ մաս կազմեցին։

Հինգշաբթի, 21 Նոյեմբերին տեղի ունեցաւ պարահանդէս-պարի մրցում մը՝ յաղթողներուն մրցանակներ։

Տեսարան մը՝ «Ինքնակոչ դերասաններ» թատերախաղէն. Ձախէն աջ՝ պր. Արա Տէրունեան, Գրիգոր Եաղճեան, Գէորգ Ճանոյեան եւ Վահան Բարձիկեան (Լուսանկ. Սիմոն Մելքոնեանի, Խարթում)

Շաբաթ, 23 Նոյեմբերին անգամ մը եւս տեղի ունեցաւ միջազգային պարահանդէս մը «Շարք» նուագախումբի մասնակցութեամբ։

Այս անգամ եւս հոծ թիւով հանդիսականներ համախմբուած էին և իրենց ներկայութեամբ քաջալերեցին կազմակերպիչները եւ անոնց աշխատանքին նոր թափ տուին։

Տեղի ունեցաւ նաև հայկական պար՝ պատրաստութեամբ տիկին Վ. Թագէոսեանի։

Իսկ Կիրակի, 24 Նոյեմբեր, երեկոյեան ժամը 7ին ներկայացուեցաւ միարար և խիստ քրքջալից «Ինքնակոչ դերասանները կամ խավակա Եուսուֆ» թատերախաղը, որ գտաւ շատ մեծ ընդունելութիւն և հոծ թիւով ներկայ գտնուող հանդիսականներուն փափաքին ընդառաջելով՝ կրկնուեցաւ Կիրակի 1 Դեկտեմբերին։

Դերակատարները սիրող արուեստագէտներ եւ արուեստասէրներ էին։

Գործող անձինքն էին. Խավակա Եուսուֆ՝ պր. Գէորգ Ճանոյեան, խավակա Գարապետ՝ պր. Վահան Բարձիկեան, Երանոս՝ պր. Գրիգոր Եաղճեան, Փայլակ Կայծակնաշանթունի՝ պր. Արա Տէրունեան, բեմայարդար՝ օր. Սիրանոյշ Էքմէքճեան, դիմայարդար՝ պր. Նշան Բարձիկեան, դերուսոյց եւ յուշարար պր. Օննիկ Գալուստեան։

Բոլորն ալ ունեցան լաւ խաղարկութիւն մը եւ ներկաներուն մօտ ստեղծեցին ինքնամոռաց եւ քրքջալից մթնոլորտ մը։

Այս ներկայացումը փայլուն յաջողութիւն մը արձանագրեց եւ կարգ իսկ պատմուածի բոլորին փափաքին ընդառաջելով անգամ մը եւս կրկնուեցաւ։

Այս առիթներով եղան սըր տափոփեւ նուէրատուութիւններ, Հոս կ'արժէ յիշատակել տիկին Ս. Իպլիչեանը (Միլանոյէն), որ 20 ս. ոսկի նուիրեց, իսկ պր. Վահէ Խաչիկեան (Հ.Ե.Մ.ի ատենապետ) 10 ս. ոսկի։

Այս քաջալերանքէն խանդավառուած՝ որոշուեցաւ «Մոլուցքին Ֆոնտ» մը հիմնել և քաջալերել Հ.Ե.Մ.ի Նորակազմ նըւագախումբը։

Սուտանահայ գաղութը, հակառակ իր թիւի սակաւութեան,

Ուրիշ տեսարան մը
Նոյն թատերախաղէն

ամէն ջանք ի գործ կը դնէ հայապահպանման նուիրական դատին, իր ուժերուն ներած չափով, իր նպաստը բերելու, որուն համար շնորհաւորելի են Հ.Ե.Մ. Հրանդ մարզադաշտի մշակութային միացեալ մարմինն ու Տիկնանց բարեսիրաց միութիւնը։

Անոնց կը մաղթենք յարատեւ աշխատանք եւ արգիւնաբեր գործունէութիւն։

ԹՂԹԱԿԻՑ

ՓԱՐԻԶ

ՏՔ. Յ. ԳՐԳԵԱՇԱՐԵԱՆ

ԿԸ ՄԱՍՆԱԿՑԻ ՈՍԿՐԱԲԱՆՆԵՐՈՒ ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ՀԱՄԱԳՈՒՄԱՐԻՆ

Լիբանանի երեւելի բժիշկներէն՝ Տոքթ. Յակոբ Գրգեաշարեան մեկնած է Փարիզ և մասնակցած ոսկորի մասնագէտ բժիշկներու միջազգային համագումարի մը, ուր հրաւիրուած էր Ֆրանսական Վիրաբուժական Ընկերակցութեան հիմնադրութեան 50ամեակին առիթով։

Յարգելի բժիշկը 1500 մասնագէտներու ներկայութեան, զեկոյց մը կարդացած է ոտքի ոսկորի գործողութեանց մասին իր յղացած մեթոտին շուրջ։

Տոքթ. Գրգեաշարեան միակ հայ բժիշկն է եղած այս համագումարին մասնակցող։

ՏԽՐՈՒԹԻՒՆ

Անակնկալօրէն տեղեկացանք եգիպտահայ ծանօթ ազգայիններէն եւ թերթիս բարեկամ՝ Պր. ԳՐԻԳՈՐ ՃՈՒՃՈՒԵԱՆի ցաւալի մահը, որ տեղի ունեցաւ Շաբաթ 14 Դեկտ. 1968, իր բնակարանին մէջ, խոր սուգի մատնելով ոչ միայն իր ազգականները, այլեւ բազմաթիւ բարեկամներ, որոնցմէ սիրուած եւ յարգուած էր ողբացեալը։

Յուղարկաւորութեան արարողութիւնը կատարուեցաւ Կիրակի, 15 Դեկտեմբեր 1968, Հելիոպոլսոյ ազգ. գերեզմանատան Ամենայն Սրբոց մատրան մէջ եւ հանգուցեալին մարմինը ամփոփուեցաւ նոյն գերեզմանատան մէջ։

Այս տխուր առթիւ, մեր զգացած ցաւակցութիւնները կը յայտնենք ողբացեալին կնոջ՝ Տիկին Մարգարիտէ Պայրամեանին, ինչպէս նաեւ բոլոր սգակիր պարագաներուն։

ՀՆՉ. ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹԵԱՆ 81-ԱՄԵԱԿԻՆ ԱՌԹԻՒ

(Շարունակութիւն Ա. էջէն)

1920ին, 1924ին եւ անկէ ետք միշտ յարեցաւ եւ յառեց նայուածքը հողին, իր հողին, միշտ հրճուեցաւ նորին յաղթանակով, անոր մէջ գտաւ իր հեռաւոր նպատակին՝ սոցիալիզմի իրագործումը, եւ այսօր ալ այն յոյսը ունի, որ ուշ կամ կանուխ համահայկական ճիգերով, որքան Հայրենիքի՝ նոյնքան եւ Սփիւռքի Հայ հոսանքներու լայն գործակցութեամբ պիտի իրականանայ նաեւ Հնչակեան Կուսակցութեան մօտաւոր նպատակը՝ Ազատագրուած թրքահայ հողերու կցումը Խ. Հայաստանին։

Եւ իրաւունք չունի՞նք 81 տարի պատնէշի վրայ, անսակարկ զոհողութեամբ եւ անձնուրաց գործունէութեամբ նշանաւոր հանդիսացած, ժայռի պէս կանգնած Կուսակցութեան մաղթելու աւելի երկար եւ բեղուն շրջան։

Փա՜ռք Ս.Դ. Հնչ. Կուս. պայծառ պատմութեան եւ հերոսներուն։

Փառք 81ամեայ Հսկային։

Խմբ. «ԱՐԱՐԱՏ»ի

ԷՐԵԲՈՒՆԻԻ ՅԱՂԹԱԿԱՄԱՐԻՆ ԴԻՄԱՑ

ՄԱՐԻ ԱԹՄԱՃԵԱՆ

Ի՞նչ լեզուով և ի՞նչ շեշտով քու մասին խօսիլ աշխարհին, երկի՛ր Հայաստան, քաղաքակրթութեան ամենահին օրրան եւ հազարամեակներ դիմաւորող մայրաքաղաք Էրեբունի։

Ո՞ր ճամբաներէդ, ո՞ր լեռներէդ կամ կիրճերէդ, վիշապաշըշուկ անդունդներուդ վրայէն հրակայաքայլ ոստումով հասնիմ Պատմութեանդ ամենահին ընդերքներուն...:

Ո՞ր գագաթներէդ դիտեմ խնկայեղ ընթացքը անցած բոլո՛ր ճամբաներուդ...։

Ո՞ր հերոսամարտի դաշտերէդ ընթանամ՝ հասնելու համար քու սուրբ աւերակներուդ եւ նշխարներուդ երանելի...:

Ո՞ր սրբատեղի վանքէդ ուղեւորուիմ գալու համար սրբութիւն սրբո՛ց գերեզմանաքարերուդ լոյսէ հովանիին...։

Ի՞նչպէս պատմեմ աշխարհին, ի՞նչ հրեղէն բառերով ծանօթացնեմ տիեզերքին՝ ինչ որ էիր, ինչ որ եղար եւ ինչ որ ես այսօր, իմ դարաւոր Մայրաքաղաք: Դո՛ւն, մեծագոյնը մարտիրոսագրութեան, մեծագո՜յնը հերոսական պաշտպանութեան, մեծագո՜յնը շինարարական ոգիին, մեծագոյն օրրանը քերթողներու աստղահոյլին։ Նաբեկացին քեզի բերաւ իր ձայնին որոտը, ողբն ու ճենճերումները, աղաչքն ու ճախրումնե՜րը դէպի երկինք...։

Երկինքն ու Երկիրը Շիրակացին քու ծոցդ թափեց, աստղերու սէրէն հրավառուած...։

Դո՛ւն, անկրկնելի՜ հանճար եւ Էրեբունեան սահմանագիծ՝ ուրկէ սկիզբ, ընթացք եւ վախճան յաւիտենապէս կը նորոգուին, ցուցաբերելու համար քու Դէմքը...

Քու Նոր Դէմքը՝ Երեւանն է հիմա, քու որդին, քու յաջորդը... Այստեղ կը տրոփէ քու հին սիրտդ՝ նորոգուած երակներով...։ Այստեղ է հաւաքուած դարերուն բերքը, այստեղ են պահապաններդ, նոր սիրահարներդ ո՜վ Էրեբունի, քուրմերդ ու մոգերդ եւ քերթողներդ։ Այստեղ են հրաշատեսիլ աւերակներդ, դամբարաններդ, ներշընչարաններդ...։

Անցեալն ու ներկան գիրկընդխառնուած՝ կը շարունակեն անմահ քու կեանքդ, ո՜վ հին Էրեբունի...։

Հայրենիք եւ Սփիւռք քեզ կը փառաբանեն։ Դուն գիտցար ցիր ու ցան օղակները շղթայի վերածել եւ նո՛յն այդ շղթայով մեր նաւը ափունքիդ հաստատել ընդմիշտ։ Ու եկած ենք հիմա յաւիտենական ճամբաներու սահմանները ճանչնալու եւ ճչդելու համար անձկագին...։

Էրեբունի, դո՛ւն կենսախայտ ներկայութիւն, յեղաշրջումներու ատա՛կ միջավայր։ Երեւա՜նն է քու յաջորդդ, աստղերու գաղտնիքը աշխարհին փոխանցող Բիւրականով ճոխացած երազ եւ հայելի...։

***

Էրեբունի, Հայոց Աշխահին հեքեաթային մայրաքաղաք, ես՝ քու բանաստեղծ դուստրդ, շունչիդ հրաշքովը ոգեկոչուած՝ քեզ ի պատիւ տրուած խնջոյքին կը կանչեմ այսօր քու բոլոր դուստրերդ, Էրեբունեան տօնին երջանիկ կոչնականները թող ըլլան այսօր քու վայելչագեղ աղջիկներդ...։

Փառատօնիդ կը կանչեմ այսօր Մամիկոնեան Տան Շուշանիկ Տիկինը, Սիւնեաց Աշխարհի Մարիամ Տիկինը, որուն ստուերը դեռ կը յածի Սեւանի կապոյտ ջուրերուն մէջ... Հին քերթողուհի Սահակադուխտը, Գողթան գաւառի ծաղի՜կը: Մըլքէ Թագուհին իր նկարազարդ աւօթագիրքով, Կիլիկիոյ Զապել իշխանուհին՝ գութի եւ բարեգործութեան իր լուսապսակով, Տիւսաբը, Սիպիլը, Հայկանոյշ Մառքը, ի՞նչպէս մոռնալ դժբախտ սէրէդ հիւծախտաւոր եւ մեռած Հերանոյշ Արշակեանը, Սիրանոյշը, Արուսեակը, Հրաչեան... Իմաստուն բազուկներով իմ Այծեմնիկ Ուրարտուս, Նահատակ Լասը...։ Եկէք բազմիլ ո՜վ քոյրերս, Էրեբունիի այս փառատօնի կոչունքին՝ դո՛ւն, Վարդանոյշ Զերազ, դո՛ւն Մարգարիտ Բաբայեան, դո՛ւն Գոհարիկ Ղազարոսեան, Ատրինէ Տատրեան, Սեդա, դո՛ւն Սիլվա, դո՛ւն Մարօ, Մետաքսէ, Բրուտեան, Օր. Ագնաւորեան, դո՛ւք ողջեր ու մեռածներ, որբուհիներ եւ հերոսուհիներ, Անիի պարիսպներուն տակ կռուած և զէն ի ձեռին ինկած մարտիկուհիներ, հերոսամարտեր մղող առիւծասիրտ հայուհիներ... և դո՛ւն, ով Մայրս, որ իբր ողջակէզ ապրեցար կեանքդ՝ Եղեռնի դժոխքը ամէն վայրկեան ապրելով, բոլո՜րդ, բոլորդ մասնակցեցէք Էրեբունիի այս փառատօնին և մաղթեցէք՝ որ նոր հազարամեակներ գան ու դիմաւորեն մեծ Երեւանը, մեր երբեմնի անմահ Էրեբունին...։

ՎԵՐԱԾՆՈՒԱԾ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ 48 ՏԱՐԻՆ ԵՐԵՒԱՆՈՒՄ

Վերջերս Նայիրեան երկիրը մեծ շուքով և ոգեւորութեամբ տօնեց Երեւանի ծննդեան 2750ամեակը: Աշխարհի հնամեայ քաղաքի Ցոբելեանը, որը իր շինարար ժողովրդի, մտքի ու հոգու բարձր զարգացման գրաւականն է։

Որքան հին է մեր ժողովուրդը, այնքան եւ հին է նրա ստացած վէրքերն ու տառապանքները։ Այսօր կենաց ծառն է ճիւղաւորուել հայոց պարտէզում, նրա արգաւանդ հովտում:

Հաստատ հիմունքներով և փառացի աւանդներով, մեր նախնիները կառուցել են ամրոցներ, կոթողներ, տաճարներ, որտեղ մինչև օրս սրբութեամբ են պահուել մեր մասունքներն ու ձեռագրերը:

Օտար ասպատակներ միմիանց են յաջորդել, հրի ու սրի են մատնել մեր քաղաքները, քանդել են մեր գպրութեան օճախները, անբարտաւան բռնութեամբ տեղահանուել են հոծ զանգուած բնտանիքներ, գետի նման արիւն է հոսել անմեղ տեղը։

Նոյեմբերեան տօնական օրերին հանրապետութեան աշխատաւորները բերկրանքով նշեցին նաև Հայաստանի հանրապետութեան 48ամեակը։

Շինարարական, տնտեսական, գիտական ու մշակութային ասպարէզում ձեռք բերած յաջողութիւնների համար, ՀՍՍ Հանրապետութիւնը պարգեւատրուեց Լենինի կրկնակի շքանշանով։ Այս բարձր պարգեւի և ջերմ հոգատարութեան համար, Հայ ժողովուրդը անգամ մը եւս իր երախտագիտութեան և շնորհակալութեան խոր զգացումը յայտնեց, խոստանալով իր ճիգերը կրկնապատկել պատուով կատարելու առաջադրանքները, հասնելու նորանոր նուաճումների սխրանքներին։

Նոյ. 29ին Ալ. Սպենդիարեանի անուան Լենինի շքանշանակիր Օփերայի և Պալէի Պետ. ակադեմիական թատրոնում տեղի ունեցաւ հանդիսաւոր նիստ։ Ներկայ էին մտաւորականներ, ղեկավար գործիչներ, հիմնարկ-ձեռնարկութիւնների ներկայացուցիչներ և բանուոր ծառայողներ։

Բեմի խորքում տեղ էր յատկացուած հայ ժողովրդի մեծ բարեկամ և առաջնորդ՝ Վ. Ի. Լենինի դիմանկարին:

Նիստի բացումը կատարեց Գործկոմի Նախագահ ընկ. Գ. Հասրաթեանը: Հնչեցին Միութեան և Հայկ. Պետ. հիմները, որը ունկնդրուեց ոտնկայս խոր լռութեան մէջ։

Հայաստանում, Սովետական Իշխանութեան հաստատման 48րդ տարեդարձին նուիրուած նիստում, ձայն տրուեց մինստրների Սովետի նախագահի տեղակալ ընկ. Գ. Ցաբուրթինեանին։ Հռետորը ոգեշունչ ճառով հանդէս եկաւ, նախ անդրադարձաւ 48 տարի առաջ-ւայ տխուր իրադարձութիւններին և այսօրուայ ձեռք բերուած ուրախ իրականութիւններին։

Ներկաները ընդմիշտ որոտընդոստ ծափերով ընդմիջում էին ճառախօսի ելոյթը։ Նշուեց նաև Ռուսաստանի հետ Արեւելեան Հայաստանի միացման 140ամեակը, որը պատմական այդ ակտով հայ ժողովուրդը ազատագրական պայքարը սերտօրէն շաղուեց ռուս ժողովրդի ազատագրական պայքարին։

Եթէ այսօր գոյութիւն ունի Հայաստան երկիրը, ուր բարգաւաճում է խաղաղ և ապահով ներկայով, դա շնորհիւ նրա, որ մեր ժողովուրդը եղբայրական դաշինք կնքեց ռուս ժողովրդի հետ։

48 տարի առաջ հայ ժողովուրդը ի գին մեծ զոհողութեան պայքարեց և տապալեց հին տիրապետութիւնը և հաստատեց Սովետական իշխանութիւն:

Հայկական հողի վրայ առաջին անգամ ծածանուեց խաղաղութեան և ազատութեան դրօշը։ Հաւարակ երեւոյթ չէր նոր կեանք ստեղծել այդպիսի խոպան երկրում։ Այդ խեղճուկ գրութիւնը հասել էր կործանման եզրին, լիակատար անկման։ Այդ անորոշ դրութեան միակ ելքն էր Ռուսաստանի օգնութիւնը։ Հասաւ սպասուած ժամը և շնորհիւ նրա նիւթական և բարոյական օժանդակութեան, Հայաստանի աշխատաւոր դասակարգը ոտքի կանգնեց, արագօրէն յաղթահարեց բոլոր խոչընդոտները, վերացուց սովն ու համաճարակը, վերականգնեց քայքայուած տնտեսութիւնը:

Այս մասին երկար փաստեր տալ հարկ չեմ զգում, քանզի հազարաւոր այցելուների ականատես վկայութիւնը լիակատար փաստեր են։

Վստահ եմ, որ սփիւռքի ամէն մի հայ քաջ տեղեակ է այսօրուայ Հայաստանի ներքին և արտաքին բոլոր իրադարձութիւններին։ Ներկայ Հայաստանի պատկերը ջինջ մի հայելի է, փայլում ու ջերմացնում է ամէն հայու սիրտը։

Հայ ժողովուրդը եղբայրական հանրապետութիւնների համերաշխ ընտանիքում, 48 տարում հարիւրամեակների ուղի է անցել, ողբի ու որբի հնամեայ երկիրը դարձել է գիտութեան լուսատու աղբիւր։

(Շար. տես էջ 5)

ԵՐԳԻԾԱԿԱՆ

ԵՍ ԿԱՐՄԻՐ ԼՈՅՍ ԵՄ

ՊԱՐՈՅՐ ՄԽԻԹԱՐԵԱՆ
(«Ոզնի» երգիծաթերթի պատասխանատու քարտուղար)

Ճիշդն ասած, ես վաղուց էի ուզում պատմել այս մասին, բայց մեղքս ինչ թաքցնեմ, չէի համարձակւում, մտածում էի, թէ ծաղրի առարկայ կը դառնամ: Բայց էլ չեմ համբերում, ինչ էլ որ լինի, պէտք պատմեմ, պէտք գրեմ՝ թող բոլորն էլ իմանան, մանաւանդ ջահելները: Դէ, լսեք, ուրեմն:

Ես հաստատ որոշել էի ամուսնանալ, որովհետև տնեցիներն ինձ հանգիստ չէին տալիս, մանաւանդ կրտսեր եղբայրս, որն, իբր թէ կատակով, ամէն անգամ ասում էր.

— Գուրգէն, դու ինձ համար նոյնն ես, ինչ աւտովարորդների համար փողոցներում կախուած լուսաֆորների կարմիր լոյսը։ Ամուսնացիր ու իմ ճամբան էլ բաց, բաւական է, չէ՞։

Նա իրաւացի էր: Ամէն գործ թողած, ես սկսեցի հարսնացու փնտռել:

Մի անգամ երեկոյեան կինոյի տոմսակի հերթի էի։ Ցանկարծ մէկը ձեռքը կամացուկ արեց թեւիս ու շշնջաց.

— Ներեցէք, երիտասարդ, ինձ համար էլ մէկ տոմս կը վերցնէ՞ք։

Ես շրջուեցի: Խնդրողը մի սիրունատես աղջիկ էր, կատարեալ դիցուհի՝ անտրացիտի պէս սև աչք-ունքով, եղնիկի կեցուածքով։ Շփոթուեցի. չգիտէի՝ անթարթ նայէի նրան, թէ պատասխանէի հարցին։ Ինձնից ետ ու առաջ կանգնածները նախանձելով նայում էին ինձ ու երևի, ոչ թէ երևի, այլ անշուշտ՝ երանի տալիս։ Ուզում էի գոչել. «Ոչ թէ մէկը, օրիորդ, այլ հազար տոմս կը վերցնեմ ձեզ համար...»։ Բայց իսկոյն յիշեցի, որ չորս տոմսից աւելի չի թոյլատրւում վերցնել, լռեցի։

Նստած էինք կողք-կողքի: Նա լուռ նայում էր էկրանի վրայ համբուրուող զոյգին, իսկ ես՝ իրեն։ Վայրկեան առաջ ուզում էի կտրել լռութիւնը, սակայն ուշացածների անցուդարձը խանգարում էր ինձ։

— Երանի դրանց,— վերջապէս խօսեցի ես:

— Ո՞ւմ... ուշացածների՞ն,— ծիծաղեց նա։

— Ոչ, դերասաններին: Ում հետ ասես ամուսնանում են՝ առանց քաւորի ու զագսի, համբուրւում և բաժանուելիս էլ ոչ թերթում ապահարզանի յայտարարութիւն են տալիս, ոչ էլ ալիմենտ։

Նա նորից ծիծաղեց, նայեց ինձ ու աւելացրեց.

— Մեղքը ռեժիսյօրների վիզը։

Եւ այսպէս, մենք դարձանք մտերիմներ։ Հանդիպում էինք գրեթէ ամէն օր. Ես ինձ չորս սենեականոց բնակարան ստացած մարդու պէս երջանիկ էի զգում և ամէն անգամ օրհնում էի այն հերթը, ուր հանդիպեցի Ցամիկին (այդպէս էր դիցուհու անունը)։ Դրանից յետոյ ինձ թըւում էր, թէ աշխարհում ամենալաւ բանը հերթն է: Պարսկական չամիչի հերթ լինէր, թէ աւտոբուսի՝ մէկ էր, կը գնայի ու կը կանգնէի։

Բայց աւա՜ղ... երկար չըտեւեց։ Մի երեկոյ, երբ ես նրան ճանապարհում էի տուն, նա նորից իր նազուկ ձեռքը դրեց թեւիս, ժպտաց ու ասաց.

— Գիտես, Գուրգէն, ես ուզում եմ ամուսնանալ։

— Ամուսնանալ...— ուրախութիւնից շփոթուած գոչեցի ես.— Ի հարկէ, ամուսնանալ, անպայման ամուսնանալ։

— Ինչ լաւն ես դու, Գուրգէն: Ես այդպէս էլ գիտէի, որ դու չես նեղանայ ինձնից:

— Նեղանա՞մ... շնորհակալութեան փոխարէ՞ն։

— Նա ճարտարապետ է, ես քեզ կը ծանօթացնեմ, շատ լաւ տղայ է: Երևան-Նախագծում է աշխատում։

— Ի՞նչ, ի՞նչ...

— Դէ, ցտեսութիւն, Գուրգէնչիկ,— ասաց ու ինչպէս միշտ՝ վազեց աստիճաններով վեր։

Ես այդ անակնկալից ուշքի եկայ օրեր անց. Պարզուեց, որ Ցամիկն իր սիրած կօշիկների կրունկների բարձրութեան համար խիստ վիճել էր իր եսկական փեսացուի հետ, խռովել և նրա մօտ խանդ առաջացնելու նպատակով կապուել ինձ հետ։ Այլ կերպ ասած, ես՝ թշուառս, եղել եմ խանդի նիւթ: Պատկերացնո՞ւմ էք։ Ես էլ ասում եմ ինչո՞ւ էր նա ինձ ստիպում օրը ցերկով թեւանցուկ ման գալ Երևան-Նախագծի շէնքի շրջակայքում։

Ցամիկի հեռանալը եղբօրս աւելի շատ տխրեցրեց, քան ինձ: Խեղճը, որ օր-օրի անհամբեր սպասում էր մեր հարսանիքին, ձեռքը թափ տուեց ու ասաց.

— Որ ասում եմ կարմիր լոյս ես...

Ես շարունակեցի հարսնացու որոնել, ինչպէս ասում են, կրկնապատկուած ուժերով։ Ճիշդ են ասում, թէ ով փնտռում է, նա կը գտնի: Հրաշք. ընդամէնը մի շաբաթուայ մէջ, այս անգամ առանց հերթի, ծանօթացայ մի նոր դիցուհու՝ Գոհարի հետ։ Ճիշդ է, Գոհարը Ցամիկի անտրացիտ աչքերը չունէր, բայց շատ միամիտ ու լուռ աղջիկ էր, ինչ ասէիր՝ կը հաւատար։ Եւ հենց դա էլ... իմ տունը քանդեց:

Մի օր ժամադրավայրում Գոհարի փոխարէն հանդիպեցի նրա փոքր եղբօրը։ «Երևի հիւանդ է, խեղճ աղջիկ»,— անցաւ

(Շար. տես էջ 4)

ՎԱՒԵՐԱԹՈՒՂԹԵՐ

★ ԸՆԿԵՐ ԳԷՈՐԳ ՏԱՐՕՆԻԻ ՃԱՌԸ ★

Արաբ եւ հայ ժողովուրդներու բարեկամութեան մասին

22 Նոյեմբեր 1968, Ուրբաթ օր, Երեկոյեան ժամը 7·30ին, Հ·Մ·Մ· ՄԱՍԻՍ Լեռնալեռնանցի իր սեփական Ակումբին մէջ կազմակերպեց հանդիսաւոր տօնակատարութիւն՝ նուիրուած Լիբանանի Հանրապետութեան Անկախութեան 25րդ տարեդարձին։

Օրուան առաջին բանախօսն էր Լիբանանի երեսփոխան Մէթր Ժոզէֆ Քարամ, որ իր գրաւ, որ ճառին մէջ Լիբանանի Պատմութիւնը լաւագոյնս ներկայացնելէ ետք, իրապաշտ մօտեցումով վերլուծեց արաբ եւ հայ ժողովուրդներու միացեալ պայքարը, նախ Պատմականօրէն եւ ապա Օսմանեան Կայսրութեան դէմ, ու ճշտեց այն իրողութիւնը՝ թէ հայ ժողովուրդը եւս իր դրական մասնակցութիւնը ունի Լիբանանի անկախութեան նուաճման գործին մէջ, իր պատմական դերին պատճառաւ։

Անկախութեան 25րդ տարեդարձի տօնակատարութեան երկրորդ բանախօսն էր Հ·Մ·Մ·ի Պատասխանատու Քարտուղար ու լիբանանահայ հասարակական գործիչ՝ ընկեր Գէորգ Տարօնի, որ իր կուռ ոճով խօսեցաւ պերճախօս ճառ մը եւ որուն ընթացքին, լուսաբանեց իր տեսակէտները, յատկապէս արաբ եւ հայ ժողովուրդներու բարեկամութեան վերաբերող մասին։

ՃԱՌԸ

... Լիբանանհայութիւնը, ու իր մէջէն նաեւ ն՛ոյն հայ ժողովուրդը, այսօր կ'ողջունէ մեր սքանչելի Լիբանանի Հանրապետութեան Անկախութեան 25րդ տարեդարձը, երախտապարտութեան ջերմ զգացումներով համակուած։

Հայ ժողովուրդը երախտապարտ է առյաւէտ հանդէպ Մայրենիին այս հիւրընկալ երկրին, անոր համար որ մեր Ազգային Պատմութեան ամենէն մռայլ մէկ ժամանակաշրջանին, Լիբանանի բարեխնամ իշխանութիւնները ու Լիբանանցի ազնիւ ժողովուրդը իրենց գանձերը լայնօրէն բացին իր պատմական օճախներէն անիրաւօրէն քշուած մեր գաղթական բեկորներուն առջեւ, մեծ ծնող տառապանքի մէջ, որ ծնող ճանապարհ մեր հայրենիքի ու եղբայրներ, իրենց հայր կենդան Տէր Զօրի անապատին կիզիչ արեւին փոխել, լեռ ու լիբանանեան գաւառը երկինքը, անոր Ալաւսիք տարածքին վրայ ապաստան գտան հայ որբերուն ու ապրելու նախանձելի մեղապարտ հոգւոյն հայ շինարարութեան հետ, անոր համար որ Ալեւելքի ու Արեւմուտքի այս միացման կէտին վրայ, մենք հայերս, որպէս ազգային հաւաքականութիւն վերակազմակերպուելու հնարաւորութիւնը ունեցանք, որ նոր համար որ Լիբանանի մէկ ամենալաւ բարձունքին վրայ, գալարվող Ֆէֆճալի լանջերուն, մենք հայերս, Ապրիլեան եղեռնը խորհրդանշող գեղեցիկ յուշարձան մը բարձրացնելու իրաւունքը ստացանք։ (Ծափեր)

... Այսօր տօնն է Լիբանանի Անկախութեան՝ անոր 25րդ տարեդարձին։

Խոնարհելով հանդերձ այս Թանկագին Անկախութիւնը կերտող հերոսներուն անթառամ յիշատակին առջեւ, մենք մեզի իրաւունք կուտանք յայտարարելու, թէ այսօրուան այս Օրը, Նոյեմբեր 22ի այս պատմական տարեդարձը, է՛ նաեւ Տօնը լիբանանցի ու հայ ժողովուրդներու, արաբ եւ հայ ժողովուրդներու անխախտ բարեկամութեան եւ անոնց դարաւոր սերտ համագործակցութեան։ (Ծափեր)

Լիբանանի Անկախութեան 25րդ տարեդարձն է այսօր, ճիշդ է։ Սակայն մենք իրաւունք ունինք հաստատելու, թէ այսօր տարեդարձն է արաբ ու հայ ժողովուրդներու համագործակցութեան հարիւրամեակին։

Արաբ եւ հայ ժողովուրդներու բարեկամութիւնը, անոնց համագործակցութիւնը ծնունդ առին արեւի ալիքներուն ընդմէջէն, անարգ բռնատիրութիւններու դաժա՛ն վարչաձեւերուն դէմ մղուած յեղափոխական հասարակաց պայքարի ընթացքին։

Դեռ եւս 1909 Թուականին, Հ·Մ·Մ· «ՄԱՍԻՍ» գաղափարական կազմակերպութեան Ս·Դ·Հնչակեան Կուսակցութեան պաշտօնաթերթին՝ «ՀՆՉԱԿ»ի մէջ ստորագրած իր յօդուածով, գաղափարի անմահութեան Առաջնորդ՝ ՓԱՐԱՄԱԶ, վերլուծելէ ետք Օսմանեան Թուրքերու համեմատական քաղաքականութեան վաս՝ այլ քննութիւնը նպատակներ, խիզախ կերտումով Ազատութիւն կը պահանջէր Արաբական Աշխարհի ժողովուրդներուն համար, Եգիպտոսի, Սուրիոյ, Լիբանանի, Իրաքի, մինչեւ իսկ այսօրուան Ներանկախ Եմէնի ժողովուրդներուն համար, Թրքախոսական ժողովուրդներուն ազատագրութեան կոչերին։ (Ծափեր)

Արաբ ժողովուրդներու Ազգային Ազատագրութեան Շարժումներուն նուիրուած պատմագիրքերուն մէջ մենք սերտօրէն կը նկատենք, թէ 1906 Թուականին մինչեւ 1912 Թուականը Պէյրութի Ամերիկեան Համալսարանի ուսանող՝ Գէորգ. Գէնեան, մէկն՝ 1915 Թուին Պոլսոյ Սուլթան Պայազիտ հրապարակին վրայ կախաղան բարձրացուած Քսան Հնչակեաններէն, յեղափոխական ատամով լայն կերպով համաստիատ է լիբանանեան ու սուրիական արաբ յեղափոխականներուն հետ, իր Լիբանանի ազատագրութեան բովանդա՛կ տեսութեան ընթացքին։ (Երկարատեւ ծափեր)

Իսկ 1925 Թուականին սկսեալ, այն օրէն սկսեալ երբ հայ ժողովուրդը եկած է ապաստան գտնելու Փիւնիկէի այս եւ ափերուն վրայ, մենք հայերս, յատկապէս Հ·Մ·Մ·ի եւ Հ·Մ·Մ· «ՄԱՍԻՍ»ի գաղափարական ղեկավարները, Տխրունիները, Ազգաբեաններն ու ուրիշներ, իրենց նախաձեռնութեամբ, «Սուրիական Մամուլ»ի, «Պալքանեան Մամուլ»ի եւ «Լիբանան»ի մէջ ստորագրած իրենց բոցաշունչ յօդուածներով, իրենց դրական մասնակցութիւնը՝ բերած են ընդհանրապէս՝ Արաբական Աշխարհի ու մասնաւորապէս՝ Լիբանանի ժողովուրդներուն Ազգային Ազատագրական Պայքարներուն եւ Գոյամարտերուն։

Այսօր, Հ·Մ· Մ· «ՄԱՍԻՍ»ի այս համեստ երդիքին տակ, ինծի համար ուրախութիւն էր լսել Լիբանանի մտաւորականութեան ներկայացուցիչը՝ Մէթր Ժոզէֆ Քարամը, որ իր ելոյթին մէջ, նշելէ ետք բռնատիրութիւններու դէմ արաբ ու հայ ժողովուրդներու մղած միասնական պայքարը, շեշտեց հանգամանօրէն, թէ հայ ժողովուրդը, ի՛նքը եւս իր արդար բաժինը ունի Լիբանանի Անկախութեան կերտումին մէջ։

Նոյնպէս ուրախութիւն էր ինծի համար լսել Մէթր Ժոզէֆ Քարամը, թէ հայութիւնը իր զոհը չէ որ ցրուած է աշխարհով մէկ, թէ ան մուրացիկ ժողովուրդ չէ, այլ ստեղծագործող, ու եթէ պատասխանատուները ան գաղթականութեան ցուցիչ իր ձեռքին է տուած, անոր համար պարզապէս որ նախ՝ երբեմնաւոր Թուրքիոյ եւ ապա՝ Ֆրանսական Թուրքիան պատմութեան մեծագոյն ոճիրներն են գործած։

Անհամեմատօրէն ուրախ եմ այսօր, որովհետեւ կը տեսնեմ, թէ Լիբանանի մտաւորականութիւնը սկսած է աւելի լաւ ուսումնասիրել մեր Ազգային Պատմութիւնը, սկսած է աւելի լաւ հասկնալ մեզ գալարող ողբերգութիւնը, սկսած է փնտռել չարիքին բո՛ւն արմատը։

Ու այս մէկը, յստակ իրողութիւնը, ես կը նկատեմ մեր այսօրուան հանդիսութեան գլխաւոր յաջողութիւնը, անոր առինքնող յաղթանակը։ (Բուռն ծափեր)։

Այնուամենայնիւ, կը սիրեմ ընդգծել, թէ արաբ ու հայ ժողովուրդներու բարեկամութիւնը, անոնց համագործակցութիւնը կանգ չեն առած։ Ընդհակառակն, անոնք կը շարունակուին աւելի խորունկ թափով, կ'ամրապնդուին օր ըստ օրէ։

Բախտակից երկու ազգեր, պատմական միեւնոյն ճակատագիրը ապրած երկու ժողովուրդներ՝ լիբանանցին ու հայը այսօր ունին իրենց ազատագրուած հայրենիքները՝ Լիբանանն ու Հայաստանը։

Հոգեկան անսահման բերկրանք կ'առթէ մեզի այն ճշմարտութիւնը, թէ անցեալին արիւնով դրոշմուած արաբ եւ հայ բարեկամութիւնը, ներկայիս կը զօրանայ համապետական չափանիշով, Լիբանանի ու Հայաստանի Պետութիւններուն միջեւ ծայր տըւած փոխ-յարաբերութիւններու ամրապնդումով։

(Շար. եւս էջ 5)

ԱՐԺԱՆԹԻՆԻ Ա. ՄԱՄՈՒԼԸ

Առաջին տպագիր թերթը մեր գաղութին մէջ եղած է «Արժանթինեան Մամուլ»ը։ 1923 Հոկտեմբեր 23ին, ասկէ ճիշդ 45 տարիներ առաջ, Պ. Այրէսի Հնչակեան ընկերներու զոհողութեամբն ու ջանքերովը, լոյս աշխարհ եկաւ այս հրատարակութիւնը։ Թրքական ջարդերէն, բռնութիւններէն եւ հալածանքներէն խոյս տալով՝ հայկական փոքրաթիւ գաղթական կարաւաններ եկած էին հոս ու Արժանթինի երդիքին տակ բնակութիւն հաստատած։

Անոնք նախ իրենց առօրեային, ապրուստին եւ աշխատանքին մասին մտածեցին։ Ուրայատուկ եռանդով ու ջանքերով յաջողեցան տնտեսական գոհացուցիչ պայմաններ ստեղծել։ Յետոյ այս հայ փոքրիկ գաղութը Պ. Այրէսի՝ մըտածեց հոգեկան սնունդի օճախներ ստեղծելու մասին։ Ատանայի կոտորածէն եւ Կիլիկեան աղէտներէն յետոյ, մօտաւորապէս 1910—1912 Թուականներուն հայերը ոտք կոխած էին հարաւի այս նոր աշխարհի հողին վրայ։

Թշնամիին դառն բաժակը ցմրուր ճաշակած եւ տառապանքի բովէն անցած ափ մը հայութիւնը այս գաղութի, կղզիացած ու կըտրուած չէր հայրենի աշխարհէն։ Հնչակեան Մայր Կուսակցութեան գաղափարաբանութեամբ թրծուած երիտասարդութիւնը, որ լսած, ըմբռնած եւ գնահատած էր Սասնոյ եւ Զէյթունի յեղափոխութեանց ու Քսան Կախաղաններու արժէքը, իրեն համար պահանջք եւ պարտականութիւն նկատեց կուսակցական կեանք եւ շրջանակ ստեղծելը՝ կազմուեցաւ եւ գոյութեան կոչուեցաւ Հնչակեան Միրայր մասնաճիւղը, որ յարաբերութեան մէջ մտնելով տեղւոյն Բարեգործական եւ հայրենասիրական կազմակերպութիւններու հետ, կատարեց շատ օգտակար աշխատանք։

Տեղական ազգային կարիքներուն եւ պէտքերուն հասնելէ վերջ, Պ. Այրէսի Հնչակեանութիւնը իր օգնութեան ձեռքը երկարեց արտասահմանի մեր արենակիցներուն։ Նշելու արժանի է նաեւ Հնչակեաններուն դէպի Հայաստան եւ Կիլիկիա կամաւորներ ղրկելու պարագան։ 1915—1916ի համաշխարհային աղէտի եւ հայկական մեծ եղեռնի տխուր ու սարսռազդեցիկ ժամանակաշրջանին՝ Պ. Այրէսի հայ գաղութը ապրեցաւ անսահման վշտի եւ անձկութեան ու ցաւի դառն պահեր։ Միջ—կազմակերպչական մարմնի մը նախաձեռնութեամբ, սարքուեցան ձեռնարկներ, հանդէսներ եւ հանգանակութիւններ, որոնց արդիւնքն ու հասոյթը յատկացուեցաւ Հայաստանի սովահար ժողովուրդին՝ Պրազիլի մէջ գործող Էթիէնի եւ Եգիպտոսի «Կիլիկիոյ Ինքնապաշտպանութեան Կոմիտէ»ին միջոցաւ։

1920ին, Նոյեմբերեան Խորհր. Հայաստանի ստեղծումով՝ ոգեւորութեան եւ խանդավառութեան արտակարգ ջերմութիւն յառաջացաւ տեղւոյս ընկերային շարքերէն ներս։ Հնչակեան Միրայր Մ. ճիւղի ընկերներն ու հայրենասէր մասսան սկսան իրենց հոգեկան սնունդը ստանալ Նորաստեղծ հայրենիքի սրտագրաւ իրականութենէն։ Ամէնուրեք խօսուեցաւ Հայաստանի շինարարութեան եւ գործերուն մասին։ Գաղափարական—հայրենասիրական աշխատանքի գետինը ընդլայնուած էր։

Անհրաժեշտութիւն եւ կենսական կարիք էր Մամուլը։ Օրկան մը շրջանին համար, որպէսզի արտացոլացնէր բոլոր իրադարձութիւնները։ Թերթը հրատարակելու որոշումը տրուած էր արդէն պաշտօնական ժողովի մը մէջ։

Գնուեցան Բարեգործականի մօտ եղող 48 քիլօ գիրերը, տեղական տպարանէ մը լատիներէն տառեր՝ եւ զանոնք հայերէնի յարմարցնելով ճոխացուցինք մեր գիրերու մթերքը։ Բախտն ունեցանք ճարելու ընկ. Միհրան Դարբինեանի նման հմուտ գրաշար ընկեր մը։ Ընկեր Աւագ Կոտիկեան ձրիաբար Հնչակեանութեան տրամադրեց Գոչապամպա փողոցի վըրայ ունեցած իր մեծ եւ յարմարաւէտ սենեակը, որ մեզի ծառայեց

(Շար. տես էջ 6)

ԵՍ ԿԱՐՄԻՐ ԼՈՅՍ ԵՄ

(Շարունակութիւն Գ. էջէն)

մտքովս եւ սիրտս սկսեց արագ խփել: Բայց փոքրիկը շատ ճանգիստ մօտեցաւ ինձ, առանց սըրտի խփոցի մի ծրար մեկնեց ու անմիջապէս անհետացաւ:

«Գուրգէն, - գրուած էր երկտողում,— ինձ մոռացէք. ես ամուսնանում եմ: Ինչ անեմ, մամաս ասում է՝ ճսկիչը լաւ փեսայ լինել չի կարող, տանն էլ պիտի ամէն ինչի վրայ ճսկի: Իսկ ճայրիկս, որ խանութի վարիչ է եւ մօտիկից գիտէ ճսկիչներին, ասում է՝ «Լաւ մարդը ճսկիչ չի դառնայ»: Ցտեսութիւն, կը ներէք, Գոճար»:

Ի՞նչ անէի: Նորից որոնումներ, այս անգամ երկար ու ապարդիւն: Բանն այնտեղ էր հասել, որ ճարաճատեալ սկսեցի հետեւել թերթերում տպուող ապաճարզաններին, մտածելով մի մարդաթող կին առնել, միայն թէ պրծնեմ այդ ամենից եւ վերջապէս դադարեմ կարմիր լոյս լինելուց։

Երրորդ թեկնածուն ճարեւանիս աղջիկն էր: Անունը Իվետա էր, բայց տնեցիք նրան Իվիկ էին կանչում։ Համարձակ աղջիկ էր Իվիկը: Մեր մտերմութիւնից մի քանի օր անց, նա ինձ ճետ շատ ազատ մեր տունն էր գալիս, զըրուցում էր մօրս ճետ, երբեմն էլ օգնում՝ ճաճճերին դուրս քշել։

Մի երկու ամիս յետոյ Իվետան սկսեց երեւալ: Դա ինձ վախեցրեց: Դէ, աչքը տեսածից է վախենում։ Ես որոշեցի ճանդիպել նրան եւ անճապաղ առաջարկել ամուսնանալ, քանի էլի մի բան չի պատաճել։ Բայց նա չէր երեւում։ Եւ մինչեւ ես նրան կը գտնէի, մի շաբաթ երեկոյ նրանց տնից լսեց կլառնէդի «Լենինականի ճամբու դայդէն» ճնչեղ ձայնը, որին քիչ անց յաջորդեց «Տանում են, աղէ ջան, տանում են»: Կարծես չէին կարող մի երկու ամիս առաջ տանել։ Ես ականջներս փակեցի։ Բայց ի՞նչ օգուտ, տնեցիների ականջներն էլ ճօ չէի կարող փակել։ Մայրս, տեսնելով իմ վիճակը, սենեակից դուրս ելաւ։ Լաւ է, որ եղբայրս տանը չէր, թէ չէ պատկերացնում եմ. իր բամբ ձայնով կը ծիծաղէր ու կը գոռար.

— Կարմիր լոյս, անմարելի կարմիր լոյս:

Յաջորդ օրը մայրս ճանդիպել էր Իվետայի մօրաքրոջը եւ յանդիմանել, թէ ինչու այդպէս անճոգի վարուեցին։

— Դէ, գիտէք, տիկին, ձեր տղան Իվիկիս երկրորդ, ածանցեալ, կամ այսպէս ասած, պաճեստային փեսացուն էր, մի նեղացէք:

Պաճեստային սպայ գիտեմ, պաճեստային աւտոդող է ունենում, ասենք, աւտոմեքենան, բայց պաճեստային փեսացու չէի լսել։ Աստուած իմ, ինչեր ասես չլսեցի ու չտեսայ։

Այդ դէպքից յետոյ ես վերջ տուեցի որոնումներիս եւ բոլոր աղջիկների կողքով անցնում էի անտարբերութեամբ եւ նոյնիսկ արճամարճանքով։ Այլ կերպ ճընարաւոր չէր, որովճետեւ ես մի այդպիսի դիպուած, եւ ես կարող էի խելագարուել։ Կարծում եմ, աւելի լաւ է չամուսնանալ, քան խելագարուել։ Յետոյ ինչ, որ աւագ ճսկիչ եմ։ Ինձնից շատ աւելի նշանաւոր մարդիկ չեն ամուսնացել՝ Գոգոլը, Չայկովսկին, Շոպենճաուերը։ Իսկ ե՞ս ինչու չեմ կարող եոլա գնալ առանց կնոջ:

Միւս օրը աշխատանքի գընացի վատ տրամադրութեամբ. ականջներիս մէջ դեռ ճնչում էր կլառնէդի ձայնը։ Քարտուղարուճիս, որ քառասունն անց օրիորդ էր, նայեց ինձ, ժպտաց, ապա ներկաների մօտ դարձաւ ինձ ու խնդրանքով ասաց.

— Գուրգէն Լեւոնովիչ, ինչ կը լինի, ինձ ճետ էլ մի երկու ամիս ման եկէք, թեթեւ ձեռք ունէք, միգուցէ իմ բախտն էլ բացուի՝ ես էլ ամուսնանամ։

Ես նրան գրողի ծոցի կ'ուղարկէի, բայց լռեցի: Ինչ ասէի, նա իրաւացի էր։

Ես ճիմա իմ մասին այնքան չեմ մտածում, որքան եղբօրս. Խեղճ տղայ, իսկապէս, որ ես կարմիր լոյս եմ։

ՊԱՏՄԱ-ԱՇԽԱՐՀԱԳՐԱԿԱՆ ԶԱՆԱԶԱՆՔ

ԳԻՏՑՈՂԸ ԹՈՂ ՎԵՐՅԻՇԷ, ՉԳԻՏՑՈՂԸ ԹՈՂ ՍՈՐՎԻ

Ա.) Եգիպտոսի բնակչութիւնը

1840ին ունէր	4.000.000	բնակիչ
1882ին	6.900.000	»
1897ին	9.750.000	»
1917ին	12.750.000	»
1922ին	13.000.000	»
1923ին	13.500.000	»
1968ին ունի	31.000.000	»

Բ.) Աղեքսանդրիոյ բնակչութեան աճումը

1801ին ունէր	6.000	բնակիչ
1825ին	16.000	»
1840ին	60.000	»
1871ին	219.000	»
1882ին	231.000	»
1925ին	400.000	»
1968ին ունի	1.500.000	է աւելի

Գ.) Հայաստանի բնակչութիւնը

1920ին ունէր	800.000	բնակիչ
1924ին	1.200.000	»
1968ին ունի	2.350.000	»

Դ.) Հետեւեալ մեծապատիւ ազգայինները՝ Արտաքին գործոց նախարարի պաշտօն վարած են Եգիպտոսի մէջ.

1.- 1808էն 1844 Պօղոս Եուսուֆեան (պէյ)
2.- 1844էն 1850 Արթին Չրաքեան »
3.- ա) 1850էն 1853 Ստեփան Տէմիրճեան »
բ) 1855էն 1857 » » »
4.- ա) 1866էն 1874 Նուպար (փաշա)
բ) 1875էն 1876 » »
գ) 1878էն 1879 » »
դ) 1884էն 1888 » »
5.- 1891էն 1894 Տիգրան Ապրօ (փաշա)
6.- 1894էն 1910 Պուտրոս Ղալի (փաշա)

Ե) Եգիպտոսի մէջ առաջին հայ թերթը լոյս տեսած է Աբրահամ Մուրատեանի խմբագրութեամբ՝ 15 Մարտ 1865ին.

Զ.) Գահիրէի հիմնարկութիւնը.
Էլ-Մօիզլը Տին Իլլահ խալիֆային հաւանութեամբ և Ճաֆար կառավարիչին հրամանաւ, Հիճրէթի 359 թուականին (970 մ.թ.) Մէրս-Էլ-Գահիրայի (յաղթական մայրաքաղաք) հիմը կը դրուէր. Յետոյ անունը կրճատուելով եղաւ Էլ-Գահիրա։

Է.) Երեւանի հիմնադրութիւնը
782 թուականին (ք.ա.) Արգիշտին Մինուեա արքային հրամանաւ հիմք կը դրուէր Էրեբունիի՝ այլ խօսքով Երեւանի։

Ը.) Տարուան եղանակները.
Գարունը կը սկսի Մարտ 21ին
Ամառը կը սկսի Յունիս 22ին
Աշունը կը սկսի Սեպտեմբեր 23ին
Ձմեռը կը սկսի Դեկտեմբեր 22ին։

ՀԱՅԿ ԿԱՐԻՆԵԱՆ

Աղեքսանդրիա

ԸՆԿԵՐ ԳԷՈՐԳ ՏԱՐՕՆԻԻ ՃԱՌԸ

(Շարունակութիւն Դ. էջէն)

Այս հանդիսաւոր պահուն մեր սրտագին ցանկութիւնը այն է, որ տեսնել ևս բարելաւուին միջազգային յարաբերութիւնները, մեղմանայ համաշխարհային լարուածութիւնը, կրակը դադրի աւեր գործելէ ու թնդանօթը դադրի գոռալէ քիչ մը ամէն տեղ, որպէսզի աշխարհի բովանդա՛կ տարածքին վրայ կայուն կերպով տիրէ խաղաղութիւնը ու խաղաղութեան սպիտակ աղաւնիին յաղթական թեւերին տակ, Ազգերը մօտենան իրարու, Լիբանանը, Արաբական Աշխարհը և Հայաստանը անքակտելիօրէն կառչած մնան իրարու. (Երկարատեւ ծափեր):

Հոս հպարտութեամբ կը յիշենք, թէ Լիբանանի, Արաբական Աշխարհի ու Հայաստանի միջեւ նետուած ոսկեղէն ամրակուռ կամուրջին կառուցման գործին մէջ, իր առիւծի բաժինը ունեցաւ, իր նախաձեռնող խիզախութիւնը ունեցաւ մեր Հ.Մ.Մ.եան երիտասարդական կազմակերպութիւնը, որ 1956 թուականէն սկսեալ մինչեւ այսօր, հայրենական պատուիրակութիւններ կը հրաւիրէ դէպի արտասահման։

... Լիբանանի ու Արաբական աշխարհի, ինչպէս նաեւ անոնց ասպետական ժողովուրդներուն հանդէպ նոյնպէս խորունկ յարգանք ունին Արարատեան Դաշտին վրայ վերածնած ու վերածաղկող մեր Մայր Հայրենիքը և մեր հայրենաբնակ քոյրերն ու եղբայրները։

Անոնք, իրենց այս անկեղծ յարգանքը կը դրսեւորեն հրապարակաւ։

Քաղաքամայր Երեւանի 2750-ամեակի Յոբելինական հանդիսութիւններու նախօրեակին, Ռատիօ-Երեւանը, իր ներքին հաղորդումներուն յայտագրին գծով, Աղեքսանդրիոյ Հայկական Ընթերցասրահի բացման հանդիսութիւններուն մանրամասնօրէն անդրադառնալէ ետք, քառորդ ժամ տեւող լուրջ ուսումնասիրութիւն մը ձայնասփռեց Արաբական Միացեալ Հանրապետութեան չարժանկարի արուեստին ու մա՛սնաւորապէս՝ վաստակաւոր արուեստագիտուհի՝ Ֆաթէն Համամայի մասին։

Յոբելինական հանդիսութիւններէն օր մը ետք, ի պատիւ՝ Հ.Մ.Մ. «ՄԱՍԻՍ»ի նախագահ՝ ընկեր Սարգիս Սարգիսեանին, Երեւանի Կոմիտասի անուան պողոտայի շէնքերէն մէկուն մէջ սարքուած էր ընդունելութիւն. Այլ հրաւիրեալներու կարգին, ներկայ էին նաեւ Անգլիոյ ու Խորհրդային Միութեան միջեւ ատենտրական փոխանակութիւններու մարմնի վարիչներէն՝ երիտասարդ տնտեսագէտ՝ Վարդան Գէորգեան և Հայաստանի Ռատիօյի ու Հեռատեսիլի պատասխանատու Տնօրէն՝ պատմաբան Ծոն Կիրակոսեան, հեղինակը՝ «Համաշխարհային Առաջին Պատերազմը եւ Արեւմտահայութիւնը» գրքին.

Խօսակցութիւններու կիսուն՝ տանտիրուհին մատը դրաւ հեռատեսիլի կոճակին վրայ. Կոմիտասի և անոր մշակած երաժշտութեան շուրջ քննական ուսումնասիրութիւն մըն էր՝ որ վերջ կը գտնէր, խորունկ ցաւ պատճառելով մեզի.

Սակայն կացութիւնը շուտով բարեփոխուեցաւ երբ՝ Երեւանի Հեռատեսիլին «Միածան» բաժանմունքը, խմբագրութեամբ՝ Հայաստանի Երիտասարդութեան Պաշտօնաթերթ՝ «ԱՎԱՆԿԱՐՏ» թերթի խմբագրի տեղակալ՝ Վալոդիա Մուրատեանի, սկսաւ հեռասփռել գեղածիծաղ Լիբանանի բնութեան սքանչելի տեսարանները՝ Մայրիներէն մինչեւ Պէյթէտտին ու Ժայլթայի քարայրէն մինչեւ Պաալպէք. Լիբանանի այս տեսարաններուն ցուցադրութիւններէն ետք, աստղերու մօտ Լիբանանի դեսպանուհի՝ Ֆայրուզն էր որ կ'երգէր, արաբական լեզուով և իր կախարդական ձայնով, անշուշտ այս անգամին փոխան Պէյրութի, Երեւանի հեռատեսիլէն. (Որոտընդոստ ծափահարութիւններ).

Իսկ այս օրերուն, Երեւան կը գտնուի Խորհրդային Միութեան մօտ Լիբանանի դեսպան՝ Պրն. Նաիմ Ամիունին. Պատահմամբ չէ որ Լիբանանի Դեսպանը, իր ներկայացուցած երկրին Անկախութեան այս 25րդ տարեդարձին Երեւանին, համա՛յն հայութեան սրտին կ'այցելէ։

Ուրիշ օրինակ մը եւս՝ արաբ ժողովուրդներու հանդէպ Հայաստանի ու մեր հայրենաբնակ ժողովուրդին ունեցած յարգանքէն.

1966 թուին, Մոսկուայի ֆութպոլի ֆետերասիոնի կեդրոնական խորհուրդին հրաւէրով, Խորհրդային Միութիւն կը մեկնէր Պէյրութի ՄԱԶՐԱԱ ֆութպոլային խումբը, այս առիթով զօրացուած՝ Հ.Մ.Մ.ի ֆութպոլի կազմի յառաջապահ Պօղոս Մարգարեանով:

Խորհրդային բոլոր հանրապետութիւնները կը յայտնեն, թէ անկարող են ՄԱԶՐԱԱՆ ընդունելու, որովհետեւ իրենց մարզական բաժնի յայտագիրները ամբողջացած են։

Հայաստանի Սփորթի Գերագոյն Խորհուրդն է, որ բախտորոշ այդ պահուն, Մոսկուայի կեդրոնական ֆետերասիոնին կը հաղորդէ, թէ Լիբանանէն կամ Արաբական Աշխարհէն եկած որեւէ պատուիրակութիւն, ինք սիրով ու երախտագիտութեամբ կ'ընդունի.

... Արաբ ժողովուրդները ազնիւ են ճիշդ է:

Սակայն կը խորհիմ, թէ նըւազ ազնիւ չէ նաեւ մեր հա՛յ ժողովուրդը.

Թող ուրեմն աճի և զարգանայ արաբ ու հայ ազնիւ ժողովուրդներուն անխա՛խտ բարեկամութիւնը և անոնց դրական համագործակցութիւնը. (Խանդավառ ծափահարութիւններ).

Գրի առաւ ԱԼՊԷՌ ՄԻՆԱՍԵԱՆ

ՎԵՐԱԾՆՈՒԱԾ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ 48 ՏԱՐԻՆ ԵՐԵՒԱՆՈՒՄ

(Շար. Գ. էջէն)

Հայաստանը եղել է գիտութեան մեծ գանձարան, վստահ քայլերով կարող է մրցել աշխարհի ամենազարգացած երկրների հետ: Հայաստանի սեփական արտադրանքները մեծ ճանաչում գտած են համաշխարհային ցուցահանդէսներում և գովասանքների արժանացած.

Թո՛ղ յարատեւ և անսասան մնայ հայ և ռուս եղբայրութիւնը. Թո՛ղ զօրանայ այն և բարձրից լուսաւորէ մեր ժողովրդի նորաստեղծ կեանքի պայծառ ապագան. Թո՛ղ մեր երկիրը և յաւերժական Արարատը հայ ժողովրդի լուսաւոր ապագայի փայլուն աստղը լինի.

Մ. Մ. ՊՕՂԻԿԵԱՆ

Երեւան, 30-11-68

ԱՂԵՔՍԱՆԴՐԻԱ

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ ՈՂԲ. ԸՆԿԵՐ ՀՐԱՉ ԳԱԼԸՆԵԱՆԻ ՄԱՀՈՒԱՆ ՔԱՌԱՍՈՒՆՔԻՆ ԱՌԹԻՒ

Կիրակի, 22 Դեկտեմբեր, կ.ա. ժամը 10ին, Աղեքսանդրիոյ Ս. Պօղոս Պետրոս եկեղեցիին մէջ կատարուեցաւ հոգեհանգստեան պաշտօն, ողբացեալ ընկեր Հրաչ Գալընեանի մահուան քառասունքին առթիւ.

Արարողութեանց կը նախագահէր Աղեքսանդրիոյ Առաջնորդական Փոխանորդ Գերշ. Տ. Զաւէն Եպս. Չինչինեան. Պատարագիչն էր Արժ. Տ. Յուսիկ Քհնյ. Նշանեան:

Հոծ թիւով ազգականներ, Ազգային Իշխանութեանց ներկայացուցիչներ, ընկերներ, բարեկամներ, պաշտօնեաներ, ինչպէս նաեւ մշակութային և մարզական միութեանց ներկայացուցիչներ եկած էին իրենց յարգանքի տուրքը մատուցանելու ողբացեալ մեծ հայրենասէրին, որ անակնկալօրէն իր մահկանացուն կնքեց շուրջ քառասուն օրեր առաջ:

Յաւարտ հոգեհանգստեան պաշտամունքին, Շաթպիի Ազգ. Գերեզմանատան մէջ կատարուեցաւ գերեզմանօրհնէք. Հոն ալ ստուար թիւով ազգականներ ու մտերիմներ եկած էին ծաղիկներով ծածկելու շիրիմը մեր ողբացեալ ընկերոջ. Գերշ. Տ. Զաւէն Եպիսկոպոս և Տ. Յուսիկ Քահանայ կատարեցին կրօնական արարողութիւնը, որմէ ետք ողբացեալին հարազատները ստացան բոլորին ցաւակցութիւնները.

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Այրի Տիկին Արմենուհի Գալըճեան եւ զաւակունք՝ Տոքթ. Նայիրի (Լոնտոն), Ֆրիկ (Երեւան), Տէր եւ Տիկին Ռաֆֆի Գալըճեան եւ զաւակունք, ինչպէս նաեւ համայն սգակիր պարագաները ներկայիս կուգան իրենց շնորհակալութիւնները յայտնելու բոլոր անոնց, որոնք անձամբ, հեռագրով, նամակով, ծաղկեպսակ ղրկելով կամ բարեսիրական հաստատութիւններու նուիրատուութիւններ կատարելով, ցաւակցութիւն յայտնեցին իրենց սիրեցեալ ամուսնոյն, հօր, մեծհօր եւ ազգականին

ՈՂԲ. ՀՐԱՉ ԳԱԼԸՆԵԱՆԻ

մահուան տխուր առթիւ.

ԱԿՆԱՐԿ

ՊԱՇՏՕՆ ՀՈԳԵՀԱՆԳՍՏԵԱՆ...

Այս նոր սիւնակի բացման համար, որ կը կատարուի որքան պարզ՝ նոյնքան և աւելի համեստօրէն, շնորհակալութեան խօսք մը ունինք «Ջահակիր»ի խմբագրութեան՝ որ այսպէսով յարգած կ'ըլլայ հանրային կարծիքի արտայայտութեան ազատութիւնը, ընդունելով՝ որ շինիչ քննադատութեան իրաւունքը կարելի չէ զլանալ՝ երբ թերթեր կը նշուին մանաւանդ ազգային առօրեայ կեանքի ընթացքին:

Արդ, այսօրուան մեր ակնարկը կ'ուղղենք և պէ՛տք է ուղղենք Աղեքսանդրիոյ մէջ խնդրոյ առարկայ դարձած հոգեհանգստեան պաշտօնի մասին առնուած հապճեպ թէ քմահաճ որոշումին, որով կը ջնջուի եղած կարգադրութիւն մը.

Կը թուի թէ աղեքսանդրացիք՝ որ յուզուած են այս կապակցութեամբ՝ թերեւս այնքան ալ ողբերգական չնկատէին այդ դէպքը, եթէ ընդունէին և վերահասու ըլլային միանգամայն՝ թէ իրենք շատ հեռու մնացած են տուեալ գծով, որովհետեւ օրինակը իր նախընթացը ունեցած է Գահիրէի մէջ, աւելի լայն տարողութեամբ և իրենք, ինչպէս կ'ուզենք ենթադրել, պարզապէս ընդօրինակած են Գահիրէէն տրուած դասը, կամ այդ դասին մէկ մասը:

Հարց կուտամ.— Չունի՞նք կրօնական ժողով, որուն իրաւասութեան մէջ իյնան այսպիսի եկեղեցական խնդիրներ, որոնք ժողովուրդի հոգեկան բաւարարութեան կը վերաբերին.

Մեր Պատկան Իշխանութիւնները, արդէն բազմազբաղ ազգին հոգերով և ցաւերով՝ կրօնական հարցերը թող փութացնեն մեր եկեղեցւոյ հովիւներուն նկատառմամբ.

Սիրելի ընթերցող, այդպէս չե՞ս գտներ դուն ալ:

ԱՂԵՔՍԱՆԴՐԱՑԻ

«ՋԱՀԱԿԻՐ» ԿԸ ՆՈՒԻՐԵՆ ՆՈՐ ՏԱՐՈՒՈՅ ԱՌԹԻՒ

Տիկին Վերգինէ Պէօլէյեան (Գահիրէ) մէկ տարուան «Ջահակիր» կը նուիրէ Սրէտ եւ Աշոտ Սրէնճեաններու (Միաց. Նահանգներ):

Պր. Արամ Մուրատեան (Գահիրէ) մէկ տարուան «Ջահակիր» կը նուիրէ իր եղբօր՝ Վահրամ Մուրատեանի (Ժընեւ).

Պր. Պետրոս Տրնկճեան (Գահիրէ) մէկ տարուան «Ջահակիր» կը նուիրէ Պր. Մարտիրոս Փափազեանի (Թորոնթօ).

Պր. Պետրոս Տրնկճեան (Գահիրէ) մէկ տարուան «Ջահակիր» կը նուիրէ Պր. Երուանդ Նալչաճեանի (Մոնթրէալ).

ՍՏԱՑԱՆՔ

Շնորհակալութեամբ ստացանք Ալպէռ Շմաւոնեանի պատրաստած 1969ի պատի օրացոյցը, տպուած «Արգոս» տպարանի կողմէ. Ամսօրեայ թերթիկներով. Իւրաքանչիւր թերթիկի վրայ տըպուած՝ Գահիրէի Աբգարեան Դպրանոցի ... կիչ լուսանկարներ: Առանձին տպագրութեամբ, պրակի ձեւով, Գահիրէի եւ Աղեքսանդրիոյ հայկական հաստատութեանց եւ ազգայիններու հեռաձայնի թիւերը, եւ որ ձրիօրէն կը տրուի իւրաքանչիւր օրացոյցի հետ: Այս գեղեցիկ օրացոյցը արդէն իսկ հրապարակ ելած է ու կը ծախուի: Գին՝ 75 ե.դ.:

ՋԱՀԱԿԻՐ
ԱԶԳԱՅԻՆ ԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐԱՅԻՆ ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹ
26 ԴԵԿՏԵՄ. 1968

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԳՈՆԵԱԳԸ

ԵՐԵՒԱՆ, (Հ.Հ.Գ.) — Հայերը Խորհրդային Միութեան հողամասին վրայ բնակող միւս ժողովուրդներէն առաջինն են սկսած գոնեագ արտադրելը։ Արեւային այդ խմիչքի ստացումը այստեղ ունի աւելի քան ութսուն տարուան պատմութիւն,— յայտարարեց գ'-նեգործական և գոնեագի արդիւնաբերութեան «ԱՐԱՐԱՏ»ի գլխաւոր Վարչութեան պետ Գարեգին Գիւլմիսարեանը, նկատի ունենալով Երեւանի մէջ կայացած՝ գոնեագի արտադրութեան Համամիութենական գիտա-թեքնիկական համագումարին մէջ։

Ան յիշեցուց, որ գոնեագի սպիրտը Երեւանի մէջ առաջին անգամ ստացուած է 1887 թուականին՝ Թաիրովի գործարանին մէջ։ Բայց մինչեւ այդ ալ, այստեղ սպիրտ արտադրուած է՝ անոր պահելով կաղնիի տակառներու մէջ։ Հասնելով դրական արդիւնքներու, նոյն թուականին ալ ձեռնամուխ են եղած գոնեագներու արդիւնաբերական մշակմանը։

Գոնեագի արտադրութիւնը անցեալ դարու վերջաւորութեան կը գրաւէ նաև Երեւանի մէջ գտնուող ուրիշ գործարանատէրերու ուշադրութիւնը։ Մինչև 1914 թուականը Երեւանի և անոր մերձակայքին մէջ կը գործէին գոնեագ արտադրող 15 փոքրիկ ձեռնարկութիւններ։

Խորհրդային իշխանութեան հաստատումէն ետք՝ հոգ կը տարուի ստեղծելու գոնեագի սպիրտի նոր պաշարներ։ Առաջին գինեգործական ձեռնարկութիւնը Շուստովի նախկին գործարանն էր, որուն տրուեցաւ «ԱՐԱՐԱՏ» վերանուանումը։ Հետագային շարք մը ձեռնարկութիւններ ընդգրկուեցան «ԱՐԱՐԱՏ»ի կազմին մէջ։ 20ական թուականներէն արդէն սկսաւ գոնեագի պաշարներու ստեղծումը։

«ԱՐԱՐԱՏ» տրեստը կ'արտադրէ երեք, չորս աստղանի, ինչպէս նաև ժամանակաւորապէս՝ մէկ եւ երկու աստղանի գոնեագներ։ Հետագային կ'արգիլուի երեքէն քիչ տարիք ունեցող սպիրտներէն գոնեագ պատրաստելը։

Հոկտեմբերեան Յեղափոխութեան 20ամեակի կապակցութեամբ՝ 1937 թուականին Երեւանի գինիի — գոնեագի գործարանին մէջ կ'արտադրուի առաջին «Ընտիր» գոնեագը, որը պատրաստուած էր հին սպիրտէն։

1953 թուականին, Երեւանի մէջ շարքի կը մտնէ գոնեագի գործարանը, ուր ժամանակակից թեքնիքով ու սարքաւորումներով յագեցած խոշոր ձեռնարկութիւն է։ Այստեղ կ'իրականացուի գոնեագ ստանալու ամբողջ շրջանը։ Ձեռնարկութիւնն ունի 800 հազար տեքալիտր տարողութեամբ նկուղային տնտեսութիւն։ Ներկայիս գոնեագի սպիրտներ կը պատրաստուին Հանրապետութեան շարք մը շրջաններու գործարաններուն մէջ։

Գարեգին Գիւլմիսարեանը յիշեցուց, որ ներկայիս Հայաստանի գոնեագի սպիրտի համար կայ 2.100 հազար տեքալիտր տարողութիւն։ Շարք մը շինարարական աշխատանքներ աւարտելէն յետոյ՝ յառաջիկային անտիկա կը հասցուի 5.000 տեքալիտր տարողութեան։

Հայկական գոնեագները աչքի կը զարնեն իրենց հաճելի համով եւ բոյրով։ Ընտիր գոնեագներէն չի զգացուիր սպիրտի հոտը, բաժակը լեցնելէ ետք անոր բոյրը երկար կը պահպանուի։

Հայաստանը ներկայիս կ'արտադրէ երեք, չորս, հինգ աստղանի եւ տասը տեսակի ընտիր գոնեագներ, որոնք միջազգային մեծ ճանաչում ունին։ «Ընտիր», «Յոբելեանական», «Արմենիա», «Դուին», «Երեւան», «Աղթամար», «Տօնական» եւ միւս գոնեագները 1955—1968 թուականներուն շահած են 30 ոսկի եւ արծաթ մետալներ։

Վերջերս Երեւանի մէջ տեղի ունեցաւ գոնեագի համտես, ուր Հայաստանի ներկայացուցած տասը նմոյշներն արժանացան ոսկէ մետալներու։

ԱՐԺԱՆԹԻՆԻ ԱՆԴՐԱՆԻԿ ՄԱՄՈՒԼԸ

(Շարունակութիւն Դ. էջէն)

իբրև գրաշարատուն։ Ահա սկսաւ հրատարակուիլ «Արժանթինեան Մամուլ»ը՝ խմբագրութեամբ տողերս գրողին։ Թերթին առաջին խմբագրականը գրեց պատմագիր — մտաւորական Տոքթ. Ց. Աստուրեանը։ Խմբագրական կազմին մաս կը կազմէր գործիչ ընկեր Զարմայր Քիւթնէրեան։ Հրաւէր տրուեցաւ գաղութիս գրելու շնորհք ունեցող մտաւորականներուն, աշխատակցելու համար թերթին։ Հրաւէրին ընդառաջեցին և աշխատակցեցան Տիրան Եուսուֆեան, Զարմայր, Յովհ. Պարգեւեան, Իսրայէլ Արսլան եւ Գէորգ Էշմէլեան, եայլն։ Թերթին հրատարակութիւնը Պ. Այրէսի հայ գաղութին կողմէ ողջունեցաւ խանդավառութեամբ։ Որոշում տրուեցաւ կանչել կարող մտաւորական մը իբրև խմբագիր—գործիչ։ Գիտէինք, որ գրող—հրապարակագիր Մ. Օշին, աշխատակից Պոլսոյ «Երկիր» թերթին, կը գտնուէր Ցունաստան։

Մասնաճիւղի հրաւէրով ու ծախսերով Մ. Օշին փոխադրուեցաւ Պ. Այրէս եւ սկսաւ խմբագրել «Արժանթինեան Մամուլ»ը։ Թերթը հազիւ բոլորած իր գոյութեան առաջին տարին՝ հանդիպեցաւ տնտեսական դժուարութիւններու։

Խմբագիր Մ. Օշին թերթին անունը փոխեց և զայն վերամկրտեց «Նոր Երկիր» անունով։

«Նոր Երկիր»ն ալ իր նախորդին ճակատագրին արժանանալով ունեցաւ մէկ տարուայ կեանք միայն։ Բանուոր ընկերներու վատ քսակներով կարելի չեղաւ յարատեւել և ապրեցնել այս բազմածախս հրատարակութիւնը։

Այնուհետև, Հնչակեան կուսակցութիւնը, իր մասսան և հայրենասէր զանգուածը պիտի ունենային 1937էն սկսեալ «Շարժում» պաշտօնաթերթը։

ՍՏԵՓԱՆ ՇԸՐՏԸՄԵԱՆ
Պուենոս Այրէս

ԳԱԼՈՒՍՏԵԱՆ ԱԶԳ. ՎԱՐԺԱՐԱՆ

Հրապարակ ելած են արդէն և կը ծախուին բացիկներ ու դրոշմաթուղթեր։

ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
ԳԱԼՈՒՍՏԵԱՆ ԱԶԳ. ՎՐԺ.Ի
ՇՐՋԱՆԱՒԱՐՏԻՑ ՄԻՈՒԹԵԱՆ

ՊՐ. ՆՈՒՊԱՐ ՍԻՍԱԿԵԱՆ
ՕՐ. ՍԵԴԱ ՓԱԼԱՆՃԵԱՆ

ամուսնացեալք

Սիտնէյ (Աւստրալիա) 21-.2-68

Մեր սրտագին շնորհաւորութիւնները նորապսակ ամոլին, Սիսակեան և Փալանճեան ընտանիքներուն, ինչպէս նաև ընտանեկան բոլոր պարագաներուն։

ՆՈՒԻՐԱՏՈՒՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

(ԵԳԻՊՏԱԿԱՆ ԴԱՀԵԿԱՆՈՎ)

Տէր եւ Տիկին Խաչիկ Վուքուֆեան եւ զաւակները, Տիար Սարգիս Վուքուֆեան, Տիար Կարապետ Վուքուֆեան (Աւստրալիա), Տէր եւ Տիկին Թորոս Գասապեան եւ զաւակները (Աւստրալիա), իրենց շատ սիրեցեալ մօր եւ մեծմօր ողբ. Աղաւնի Վուքուֆեանի մահուան ա. տարելիցին առթիւ եւ անոր քաղցր յիշատակին կը նուիրեն.

Եկեղեցւոյ Տիկնանց Յանձնախ.	300
Այծեմնիկ Հանգստեան Տան	300
Գահիրէի Աղքատախնամին	200
Գալուստեանի ճաշի սեղանին	200
Նուպարեանի ճաշի սեղանին	200
Կիրակնօրեայ Վարժարանին	200
Աբգարեան Դարմանատան	200
«Արեւ»ին	200
«Ջահակիր»ին	200

(Ստանալ Գահիրէի Ազգային Առաջնորդարանէն)

Տէր եւ Տիկ. Արշակ Գազանճեան իրենց սիրեցեալ վարպետին ողբ. Հրաչ Գալընեանի մահուան քառասունքին առթիւ եւ անոր քաղցր յիշատակին կը նուիրեն.

Աղեքս. Աղքատախնամին	100
Պօղոսեան Ազգ. Վարժարանին Աղեքսանդրիոյ	100
Հայկական Ընթերցասրահին Գահիրէի	100
Հայկական Ընթերցասրահին	100
«Ջահակիր»ին	100

(Ստանալ «Ջահակիր»ի Աղեքս.ի Ներկայացուցիչէն)

Ողբացեալ Հրաչ Գալընեանի մահուան քառասունքին առթիւ, Տիկին Ցասմիկ Բիգիրեան (Գանատա) կը նուիրէ.

«Տիգրան Երկաթ»ին	100
«Ջահակիր»ին	100

Օր. Թերեզա Թօփճիի ընդ Պր. Ֆարաշ Շամմասի (Պէյրութ) ամուսնութեան ուրախ առթիւ, Տիկ. Ցասմիկ Բիգիրեան (Գանատա) կը նուիրէ.

«Տիգրան Երկաթ»ին	100
«Ջահակիր»ին	100

Իրենց եղբօր եւ մօրեղբօր Պր. Նուպար Սիսակեանի ընդ Օր. Սեդա Փալանճեանի (Սիտնէյ) ամուսնութեան ուրախ առթիւ, Տէր եւ Տիկին Տիրան Մուրատեան եւ զաւակները Նասիպ և Բրիսթին կը նուիրեն.

Գալուստեանի ճաշի սեղանին 100

(Ստանալ «Ջահակիր»ի խմբագրատունէն)

«ՋԱՀԱԿԻՐ»ԻՆ

Ողբ. Խոսրովիդուխտ Բրուտեանի մահուան առթիւ, փոխան ծաղկեպսակի, Տէր եւ Տիկին Վահան Զէշճէնեան կը նուիրեն 100 ե.դ.։

Տիկին Նինա Ալաճաճեան (Լոս Անճելըս, Մ.Ն.) առ ի գնահատութիւն թերթիս ազգային եւ հայրենասիրական ուղղութեան, Նոր Տարուան եւ Ս. Ծնունդի առթիւ կը նուիրէ 10 տոլար։

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԸՆԹԵՐՑԱՍՐԱՀԻՆ

Տէր և Տիկին Մարգար Երկանեան 100 ե.դ. կը նուիրեն ողբացեալ Դեղձանիկ Լիլլոզեանի մահուան տխուր առթիւ։

Նոր Տարուոյ եւ Ս. Ծննդեան տօներուն առթիւ, Պր. Արամ Ֆերհատ կը նուիրէ 500 ե.դ.։

ՆՈՐ ՏԱՐՈՒԸ ԼԱՒԱԳՈՅՆ ՆՈՒԷՐԸ
ՁԵՐ ՍԻՐԵԼԻՆԵՐՈՒՆ

Այն ազգայինները, որոնք կը փափաքին Նոր Տարուան առթիւ «Ջահակիր» նուիրել իրենց Հայաստանի կամ արտասահմանի ազգականներուն և բարեկամներուն, կրնան հեռաձայնել թերթիս վարչութեան (հեռ. 915013) ամէն երեկոյ ժամը ճէն 8՝ (ի բաց առեալ կիրակի օրերէն), իսկ Աղեսանդրիոյ մէջ՝ մեր ներկայացուցիչ Պր. Վահան Պէնտեանին (հեռ. 21942)։

ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ «ՋԱՀԱԿԻՐ»Ի

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

	Պարզ փոստ	օդային փոստ
Եգիպտոսի բաժանորդներէն	160 Ե.Դ.	—
Սուտանի «	160 Ս.Դ.	225 Ս.Դ.
Լիբանանի «	—	15 Լ.Ո.
Սուրիոյ «	—	20 Ս.Ո.
Եւրոպայի, Ամերիկայի,	7 տոլար կամ	
Գանատայի, Աւստրալիոյ	3 Սթերլին	
եւ այլ երկիրներու բաժանորդներէն		